ספרי׳ —— אוצר החסידים —— ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי
שער אחד עשר

אור התורה

מספר

שיר השירים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

בבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה„צמח צדק" —

מליובאוויטש

כרך א: שיר השירים — א־ב

נעתק מכת"י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות שלושים וחמש לבריאה

מפתח כללי:

פתח דבר III
לוח המפתחות V

אור התורה

שיר השירים .... א—שנח
הערות וציונים .... שנט
מפתח להעמודים שנדפסו ברשימות .... שעג

הוכן לדפוס ע״י אהרן בן קיילא

OR HATORAH

SHIR HASHIRIM

Vol. I

Published and Copyrighted 1975, *by*
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213
Telephone: 493-9250-1

נדפס בדפוס „עזרא"
ע״י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה
Printed in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה מדרושיו וכו' על שיר השירים — א־ב.

חלק מדרושיו וכו' שנדפסו כבר — בכרך רשימות על שיר השירים, רות קהלת בשנת תשכ"א — נכנסו כאן ע"פ השוואה — לחלק — מגוכתי"ק. וכן הוספנו עוד מאמרים שהתחלתם הוא על שה"ש, שנדפסו בכרכי אוה"ת. לדוגמא ד"ה סמכוני שנדפס באוה"ת ויקרא־ג במאמרי פסח.

עשרים ושלשה מאמרים נדפסו כאן ע"פ גוכתי"ק [1], והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים [2].

כרך נוסף על ג־ח, נמצא בדפוס.

בסוף הכרך הוספנו מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים וכו'.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות־בא).

מערכת "אוצר החסידים"

ר"ח סיון, ה'תשל"ה, ברוקלין, נ. י

---

1) כאן המקום להביע תודתינו להנהלת בית הספרים הלאומי בירושלים ת"ו, ובמיוחד להנהלת מחלקת כתבי יד, בעד המצאת צילומים מגוכתי"ק. וכן בעד הרשות להדפיס.

2) כמה מהם — רק העתקה אחת. לכן אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

לוח המפתחות

שיר השירים	א	הגידה לי	קד
שיר השירים	ט	הגידה לי	קיב
שיר השירים	טו	הגידה לי	קל
שיר השירים — ביאור על לקו"ת	כא	לסד"ה לסוסתי הא'	קלח
ביאור מעט ע"פ ישקני	כד	לד"ה לסוסתי שבלקו"ת	קלט
ללקו"ת ד"ה שה"ש	כה	נאוו לחייך בתורים	קלט
שה"ש — גלוסקא אחת	כז	ביאור על הנ"ל	קמג
לריח שמניך	כח	ביאור על צוארך בחרוזים	קמח
לריח שמניך	לא	ועוי"ל בפי' נאוו לחייך	קנ
ביאור על הנ"ל	לו	ועוי"ל בפי' נאוו לחייך	קנא
לריח שמניך	מד	בשהש"ר סד"ה צווריך בחרוזים	קנא
לריח שמניך	נ	עד שהמלך במסיבו	קנה
לריח שמניך — הא' שבלקו"ת	נד	צרור המור	קסז
משכני אחריך	נה	הנך יפה רעיתי	קסח
משכני אחריך נרוצה	נה	הנך יפה רעיתי	קע
משכני אחריך נרוצה	נח	קורות בתינו ארזים	קעה
משכני אחריך נרוצה	ס	אני חבצלת השרון	קעט
משכני אחריך נרוצה	סט	כשושנה בין החוחים	קפ
משכני אחריך נרוצה	עד	כשושנה כו' הנצנים	קפה
שחורה אני ונאוה	פח	כתפוח בעצי היער	קפו
שחורה אני ונאוה	פט	כתפוח בעצי היער	קפח
שחורה אני ונאוה	צו	ביאור כתפוח	קצה
שחורה אני ונאוה	קג	קיצור מד"ה כתפוח	ר
אל תראוני	קד	להבין שרש ענין כתפוח	רג

שייך לתורה כתפוח רה
הביאני אל בית היין רה
סמכוני באשישות רח
סמכוני רט
סמכוני באשישות ריא
סמכוני רכט
סמכוני רלא
שמאלו רלב
שמאלו תחת לראשי רלב
השבעתי אתכם בצבאות רמב
השבעתי אתכם בצבאות רמד
הגהות לד"ה קול דודי שבלקו"ת רמה
קול דודי רנ
קול דודי רנב
להבין כו' ע"פ קול דודי רנח
לבאר ע"פ קול דודי רעח
דומה דודי רפא
דומה דודי לצבי רפא
ביאור על דומה דודי רצא
הניצנים נראו בארץ שב
התאנה חנטה פגיה שז
יונתי בחגוי הסלע שח
יונתי בחגוי הסלע שט
יונתי בחגוי הסלע שיב
יונתי בחגוי הסלע של
יונתי בחגוי הסלע שלו
לפסוק יונתי שמג
גדול העושה צדקה בסתר שמה
לפסוק יונתי שמז
יונתי שנג
דודי לי שנה
דודי לי שנה
עד שיפוח היום שנו

אור התורה

שיר השירים

שיר השירים

בס"ד

שיר השירים אשר לשלמה, ז"ל התרגום שירין ותושבחין די אמר שלמה נביא מלכא דישראל ברוח נבואה קדם רבון כל עלמא ה', עסרתי שירתא אתאמרו בעלמא הדין (להעיר מענין ט' פרות אדומות שנעשו בעוה"ז במשנה פ"ג דפרה, וראיתי בספר א'* שהעשירית תהי' לימות המשיח) שירא דין משבח מן כולהון (צ"ע אם ר"ל משובח גם מן של ימוהמ"ש זה א"א, וע' מזה לקמן) שירתא קמייתא אמר אדם בזמן דאשתבק לי' חובתי' ואתא יומא דשבתא ואגין עלוי פתח פומי' ואמר מזמור שיר ליומא דשבתא (בתלים סי' צ"ב א', ושם ת"י כן שאדה"ר אמרו) שירתא תנייתא אמר משה עם בנוי דישראל בזמן די בזע להון מארי עלמא ית ימא דסוף פתחו כולהון ואמרו כחדא שירתא, דההכדין כתיב בכן שבח משה ובני ישראל (אז ישיר משה ובני ישראל ולא קא חשיב מ"ש ברבות סדר לך לך פמ"ג ע"פ הרימותי ידי אל ה' ורבנן אמרי עשאן שירה כמד"א זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו דלא מפרש בקרא ועוד דיש שם פירושים אחרים) שירתא תליתאה אמרו בנוי דישראל בזמן דאתיהיבת לון בארא דמיא דההכדין כתיב בכן שבח ישראל (אז ישיר ישראל בפר' חקת) שירתא רביעאה אמר משה נביא כד אתא זמני' למפטר מן עלמא, דההכדין כתיב אציתו שמיא ואמלל (וצ"ע מדוע לא הביא הפסוק ס"פ וילך וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם, דבהדיא נזכר לשון שירה משא"כ בפסוק האזינו לא נזכר לשון שירה בפירוש) שירתא חמישאה אמר יהושע בר נון כד אגח קרבא בגבעון וקמו לי' שמשא וסיהרא תלתין ושית שעין ופסקו מלמימר שירתא פתח פומי' איהו ואמר שירתא דההכדין כתיב בכן ישבח יהושע קדם ה' (ביהושע סי' יו"ד י"ב אז ידבר יהושע, ופי' רש"י אמר שירה וכן ת"י בכן שבח יהושע) שירתא שתיתאה אמרו ברק ודבורה ביום דמסר ה' ית סיסרא וית משרייתי' ביד בנוי דישראל (ותשר דבורה וברק שופטים רסי' ה') שירתא שביעאה אמרה חנה בזמן דאתיהיבת לה בר מן קדם ה' דההכדין כתיב וצליאת חנה בנבואה ואמרת (שמואל א' רסי' ב' ע"ש בת"י) שירתא תמיניתא אמר דוד מלכא דישראל על כל ניסייא דעבד לי' ה' פתח פומי' ואמר שירתא דההכדין כתי' ושבח דוד בנבואה קדם ה' (שמואל ב' רסי' כ"ב וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת) שירתא תשיעאה אמר שלמה מלכא דישראל ברוח קודשא קדים רבון כל עלמא ה', ושירתא עשירתא עתידין למימר בני גלותא בעידן דיפקון מגלותא דההכדין כתיב ומפורש

---

* בספר א': ראה בחיי ר"פ חוקת.

על ידוי די ישעי' נביא דהכדין כתיב שירה הדין יהא לכון לחדוה כליל אתקדשות חגא דפסחא וחדות לבא בעמא דאזלין לאתחזאה קדם ה' תלת זמנין בשתא, במיני זמר וקל טבלא למעל לטורא דה' ולמפלח קדם ה' תקיפא דישראל (בישעי' סי' ל' כ"ט, השיר יהי' לכם כליל התקדש חג כו' אל צור דישראל ות"י כמ"ש כאן, וברבות בשה"ש סד"ה שחורה אני ונאוה דף ח' ע"ד הביאו על השיר דלע"ל ממ"ש בישעי' רסי' כ"ו ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה).

והנה ברבות בשה"ש שם אמרו שכל השירות שנאמרו מעולם הן בלשון נקבה טוענת ופורקת טוענת ופורקת כו' אבל לע"ל נאמר יושר השיר הזה בלשון זכר, וכ"כ עוד ברבות בשלח פכ"ג מפסוק שירו לה' שיר חדש, ואם כן יש להבין בפסוק שיר השירים שלא נזכר בו לשון נקבה אם הוא שיר זכר הלא זה לא יהי' רק לע"ל, ואפ"ל כי שיר השירים הוא דמחבר ומקשר בחי' שיר נקבה לבחי' שיר זכר שכל עיקר שיר השירים מדבר על על ענין היחוד.

ב) **וזה** לשון רש"י שיר השירים אשר לשלמה שנו רבותינו כל שלמה האמורים בשיר השירים קדש, מלך שהשלום שלו (והוא ספ"ד דשבועות דל"ה ע"ב ושם מסיים שיר למי שהשלום שלו, וכ"פ הרמב"ם פ"ו מהל' יסוה"ת דין ט' וסיים והרי הוא כשאר הכינויין, ועי"ש בכ"מ דר"ל שאינו כמו ז' שמות שאין נמחקין, ובנה"כ בי"ד ססי' רע"ו הביא מהתוספות פ"ק דסוטה ד"י ע"א ד"ה אלא מעתה לא ימחה דס"ל דשלום עדיף מהכינויין חנון ורחום ואינו נמחק אם כן לדבריהם וודאי כמו כן שלמה שבשה"ש אינו נמחק, וכ"פ האגודה ס"פ שבועת העדות סי' כ"ד, וז"ל כל שלמה האמור בשיר השירים קדש ואין נמחקין חוץ מזה האלף לך שלמה עכ"ל) שיר שהוא על כל השירים אשר נאמר להקדוש ברוך הוא מאת עדתו ועמו כנס"י (בשפתי חכמים פי' שהוא מעולה גם כן משירות הכתובים בתורה שירת הים ושירת האזינו לפ"ד רע"ק והוא לפי גירסתו ברש"י שכל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים, אבל לפי גירסתנו ברש"י שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים אין לזה, שיהי' מעולה מהשירה שבתורה, מיהו מלשון המדרש משמע דעדיף משירה שבתורה, והוא כי בשירת משה על הים הן מקלסין אותו ואומר זה א-לי ואנוהו כו' ברם הכא הן מקלסין אותו והוא מקלסן א"כ הוא שיר כפול ועוד דאיכא למ"ד במדרש ע"פ ישקני מנשיקות ששיר השירים נאמר על הים או בסיני, ור' נתן אמר שהקב"ה בכבודו אמרה, וכ"מ בזח"ב פ' תרומה דף קמ"ד סע"ב דשיר השירים מעולה מהשירות שבתורה יעו"ש) אמר ר' עקיבא לא היה העולם כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים (והוא ברבות כאן ובמשנה ספ"ג דידים, והנה מהרש"א שם וז"ל וענין שנקרא קדש הקדשים גם בדברי המתרגם מפורש שעשר שירות היו בעולם וזו למעלה מזו וזו למעלה מכולם וכיון שכולם קדש הרי העשירי שהוא קדש בכל מקום למעלה מכולם, ה"נ קדש קדשים עכ"ל וכ"כ בזרע אברהם בשה"ש

רבה סוף פסוק שיר השירים, וכ׳ כמו עשרה דורות מנח עד אברהם עשרה מאמרות ובמאמר עשירי נברא אדם, וכמו כן יוהכ״פ הוא עשירי וכן במעשר העשירי יהי׳ קדש ושיר השירים שהוא עשירי ע״כ הוא מעשר על כל השירים וע״כ הוא קדש קדשים עכ״ל, ועמ״ש אדמו״ר נ״ע בתו״א פ׳ ויצא בפי׳ עשר אעשרנו לך שבחי׳ המעשר הוא מה שאחר העלי׳ של כנס״י צריך להיות העלאה ואתערותא דלתתא מעילוי זה כדי לעורר אתערותא דלעילא היינו עליה עוד גדולה מהראשונה, כי יש עילוי אחר עילוי לאין קץ כו׳ ואתערותא דלתתא זו נק׳ מעשר וע״כ שפיר י״ל שזהו ענין שיר העשירי מעשרה השירים שנאמרו בעולם. אך עם כל זה דברי מהרש״א ודעימי׳ תמוהים שהרי המתרגם אומר בפי׳ ששיר העשירי יאמרו לימי הגאולה העתידה להיות בב״א. ועל זה שפיר י״ל כנ״ל שלהיות עם היות העלי׳ בימות המשיח גדולה ונפלאה עם כל זה יש עוד עליות לאין קץ כמו תחיית המתים כו׳ ע״כ צ״ל העלאה מעלי׳ דימות המשיח בבחי׳ אתערותא דלתתא לאתערותא דלעילא של תחיית המתים שהוא התגלות טל אורות כו׳, וזהו ענין השיר דלעתיד לבוא והוא שיר זכר, וע״ד שנתבאר בסידור בפירוש שירו לה׳ שיר חדש דקאי על לע״ל כי השירות דעתה שנאמרו בלשון נקבה זהו ע״י מלכות מה שמבררת מבי״ע מק״נ כו׳ וכשמתעלי׳ בבחי׳ מ״ן באצילות זהו השירה כו׳ אבל לע״ל שכבר יושלם כל הבירורין, א״כ לא שייך שירה ע״ד הנ״ל כ״א שיר חדש מה שמתעלי׳ בבחי׳ שיר וביטול גם האצילות לגבי א״ס ב״ה כו׳, וזהו השיר לעורר אתעדל״ע וגילוי מלמעלה מהאצילות, אך שיר השירים הוא שיר התשיעי ולא שיר העשירי אם כן אינו המעשר מהשירים, ואינו מתורץ למה נק׳ קדש הקדשים ע״כ אפ״ל כי הנה העשרה שירים הם כנגד ע״ס, ואף כי צ״ל איך שייך השיר בע״ס כי במלאכים שהם נבראים מאין ליש הנה מה שיוצאין מנרתקן להתכלל באור א״ס ב״ה זהו על ידי השירה כמ״ש בד״ה צו את בנ״י כו׳ את הכבש האחד ובד״ה רני ושמחי בענין פי׳ וצדקתך ירננו, ובסדור שער החנוכה בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית אבל הע״ס שהן אלקות צ״ל מהו ענין השירה, אך עם כל זה הרי נאמר למען יזמרך כבוד והיינו עליית הכלים, וא״כ שיר הראשון שהוא מלמטה למעלה בחי׳ מלכות זהו מה שהמלכות הנק׳ נהורא תתאה משורר לגילוי נהו״ע, א״כ שיר התשיעי שהוא בבחי׳ חכמה, היינו גם כן השיר שמבחי׳ חכמה לגבי בחי׳ כתר, ועם היות שהחכמה הוא כח מ״ה וביטול איך שייך בה השיר, אך הרי נאמר אז ישיר משה כו׳ שהוא חכמה, ועמ״ש ע״פ מאמר הזח״א ר״פ ויצא ע״פ וחסידיך ירננו לויך מיבעי ליה כו׳ ולכן נקרא שיר זה קדש הקדשים ר״ל כי הוא שיר והעלאה לבחי׳ קדש הקדשים שהוא כתר, וזהו שיר השירים כמו קדש הקדשים, וכענין זה משמע בזח״ב תרומה קמ״ה ב׳ שיר לגבי קדש השירים לגבי קדשים למהוי כולהא קדש קדשים, ולפי״ז שיר העשירי דלע״ל זהו ההעלאה מבחי׳ כתר לאוא״ס ב״ה והוא למעלה גם מקדה״ק ע״ד קדושתי למעלה מקדושתכם כו׳, גם י״ל פי׳ שיר השירים היינו שמקשר ומחבר השירות נקבות שנאמרו מן העולם עם בחי׳ שיר זכר שיאמר לע״ל, ופי׳ כי שיר נקבה ושיר זכר, יש לומר כענין שבת תתאה

ושבת עילאה, שהם ג"כ שמור לנוק' וזכור לדכורא, והנה שבת תתאה היינו עליות באי"ע באצילות, אך כל העליות שבאצילות עצמו עד חכמה דאצילות נק' ג"כ שבת תתאה, והיינו כי באצילות גם כן יש אבי"ע, ועליי' בי"ע דאצילות עד אצילות שבאצילות נק' גם כן שבת תתאה ושבת עילאה הוא עליית האצילות במאציל א"ס ב"ה, וזהו"ע שיר זכר דלע"ל, ויובן זה עפמ"ש בד"ה השמים החדשים בת"א פ' בראשית, דה"נ נק' השיר זכר שיר חדש, והנה לפעמים נק' החכמה אצילות שבאצילות כי הוא יו"ד דשם הוי' ולפעמים נא' והחכמה מאין תמצא שהיא בריאה יש מאין מהכתר ונק' חב"ד בריאה כו' והכתר נק' אצילות שבאצילות והוא מצד כלים ואורות, שמצד הכלים נק' החכמה בריאה ומצד האור היא אצילות, עמ"ש ע"פ וה' פקד את שרה שהכלים מתחלקים רק לג' בחי' ראש תוך סוף בי"ע כו' והאורות שהם משם הוי' יש בהם ד' בחי' אבי"ע כו' ואם כן שיר התשיעי היינו שיר השירים שהוא בבחי' חכמה וכמ"ש וה' נתן חכמה לשלמה, יש בו בריאה שבאצילות מצד הכלי ויש בו אצילות שבאצילות מצד האור ע"כ הוא מקשר ומחבר כל השירים שמונה שהם בי"ע דאצילות אל בחי' הכתר שהוא שיר דלע"ל וכ"כ בבה"ז ע"פ ויצא יעקב מבאר שבע שהחכמה היא הממוצע בין אור א"ס ב"ה לבינה ולמדות כו' וכ"כ בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו כו'.

קיצור. ענין שיר השירים שהוא מעולה אף מכל השירים שבתורה, שה"ש הוא קדש הקדשים פי' מהרש"א לפי שהוא שיר העשירי וזה אינו דשיר העשירי יהי' לע"ל ועמ"ש ע"פ וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך ושיר השירים הוא שיר התשיעי והוא בחכמה והיינו העלאה של החכמה לבחי' כתר הנק' קדש הקדשים גם פי' שיר השירים שמקשר ומחבר כל השירים לשיר דלע"ל, כי הנה כמו שיש בשבת ב' בחי' שבת תתאה ושבת עילאה שהם נוק' ודכורא כך יש שירות נקבות ושיר זכר, ושירות נקבות הוא עליות בי"ע באצילות ויש כמו"כ באצילות אבי"ע לכן הט' שירות שהם נגד חב"ד חג"ת נה"י נק' שירות נקבות היינו בי"ע דאצילות ושיר זכר זהו בחי' כתר שהוא אצילות שבאצילות מה שמתעלה במאציל א"ס ב"ה והשיר התשיעי הוא ממוצע ומחבר ומקשר בי"ע לאצילות ולכן נק' קדה"ק שכן היכל קדה"ק מחבר בי"ע ואצילות. להעיר לענין שיר נקבות ושיר זכר ממ"ש בד"ה לסוסתי בת"א פ' בשלח בענין אותיות נקבות ואותיות זכרים, ושם נתבאר דיש אותיות זכרים הנמשכים ע"י אתערותא דלתתא של אותיות נקבות ויש אותיות זכרים שבבחי' אתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלתתא, אפשר לומר עד"ז שיר השירים הם שיר נוק' ושיר דדכורא שע"י אתעדל"ת וזהו שיר כפול שהן מקלסין אותו והוא מקלסן ושיר דלע"ל זהו מבחי' שיר זכר שלמעלה מאתערותא דלתתא.

ג) **עוד** שם בפי' רש"י אמר ר' אלעזר בן עזרי' למה הדבר דומה למלך שנטל סאה חטים ונתנה לנחתום אמר לו הוציא לי כך וכך סולת, וכך וכך סובין, כך וכך מורסן וסלית לי מתוכה גלוסקא אחת מנופה ומעולה, כך כל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים שכולו יראת שמים וקבול

עול מלכותו עכ"ל. היינו ע"ד אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה, שהם ב' בחי' יראה, יראה תתאה ויראה עילאה, שבחי' יראה עילאה באה ע"י החכמה והיא קדש הקדשים כי שרשה ממו"ס שבה גבורה דעתיק כו', דברי ראב"ע פי' בספר אור המאיר ומקור דבריו מבואר בזח"ב תרומה קמ"ד סע"ב וקמ"ה רע"א שדוד המלך עליו השלום הי' כל מגמתו לבנות קומת בנין המלכות, וזהו ענין תהלים שהוא עולם הדיבור, וכאשר בנה בנין המלכות אזי שלמה המשיך היחוד העליון שהוא תכלית המכוון וזהו וסלית לי מתוכה גלוסקא אחת כו', וכן צ"ל בכל אדם שמתחילה יתקן הע"ס שבנפשו היינו חב"ד והעיקר תיקון המדות כו' ואחר כך היחוד הוא שיומשך בו מלמעלה בחי' שלמעלה מהשכל והוא למסור נפשו באחד כו' שזה אין בכח האדם עצמו אלא אחר שעשה מה שבכחו מתיקון חב"ד ומדות ע"י התומ"צ אזי יומשך בו הבחי' שלמעלה מכחו כמ"ש בביאור ע"פ אני ישנה ובד"ה כי תצא גבי מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא, ועמ"ש מענין פי' היחוד בד"ה עיני כל אליך ישברו, ובביאור ע"פ כי תצא בענין ואחר כך תבוא אליה ובעלתה, ובד"ה לריח שמניך טובים, ובד"ה ה' לי בעוזרי, עוד נתבאר פי' לשם יחוד קודשא ב"ה ושכינתא בד"ה להבין פי' וענין י"ג מדות.

ד) **ברבות** ס"פ שיר השירים, שיר השירים לישראל המשובח שבשירים המעולה שבשירים, המסולסל שבשירים, נאמר שירים ונשבח למי שעשאנו שירים בעולם (פי' עשה אותנו שיר ושבח בעולם, או י"ל עשה אותנו משוררים ומשבחים עכ"ל המ"כ ויש לומר כי ישראל היינו שיר א-ל, כמ"ש סד"ה לא הביט און ביעקב, גם פי' ישורון הוא לשון שיר וזהו שעשאנו שירים, גם מקור נש"י שהיא השכינה נק' שיר) המד"א והילילו שירות היכל בעמוס סי' ח' ג', שבחות דהיכלא. ויש לפרש כי נשמות ישראל נק' היכל, כמ"ש היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה בירמי' סי' ז' ד', ופי' רש"י ע"ש כי ג' פעמים בשנה הם מתראים לפני ה', וכן בתלים סי' קמ"ד מחוטבות תבנית היכל וז"ל המא"א אות ה' סעי' י"א היכל נק' יסוד דנוק' בין דאימא בין דנוק' תתאה אלא שבבינה הוא בסוד ה' עילאה שכוללת כל האצילות בה (א"כ כל היינו נש"ב) ולמטה הוא היכל גימט' אד' עכ"ל, והיינו ששם אד' הוא היכל לשם הוי' שבו ועל ידו מאיר למטה וכמ"ש והוי' בהיכל קדשו כו' וכן נש"י הם היכל לשם הוי' כי ישראל לי ראש כמו המוחין הם היכל שבהם נמשך ומתגלה אור וחיות הנפש כו' וז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם היינו כי היכל הוי' המה, וזהו כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים וירם קרן כו' עם קרובו שחיות העולמות הוא רק מבחי' זיו והארה לבד אבל נש"י נקראים עם קרובו ונק' עם קדוש שמקבלים מבחי' סובב כל עלמין כו' ועמ"ש בד"ה וארשתיך לי בענין חצר החיצונה וחצר הפנימי', ובד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות החיצוני' ומפתחות הפנימי', והנה המלאכים אומרים שירה אשר כל תשוקתם הוא ע"ד כלתה נפשי לחצרות הוי', וזהו שבחא דהיכלא, שהם רוצים ליכלל בהיכל הוי' ועמ"ש בד"ה רני ושמחי, וזהו שעשאנו שירים, ופי' שיר השירים היינו

מה שהשירים הנ"ל בחי' היכל הוי' משוררים ומשבחים אליו ית', וזהו אשר לשלמה מלך שהשלום שלו הוא מלכות דא"ס ב"ה.

ה) ברבות בשיר השירים שם ד"א שיר השירים, המשובח שבשירים המעולה שבשירים, המסולסל שבשירים נאמר שירים למי שעשאנו שיורים בעולם המד"א הוי' בדד ינחנו, פי' השירים לשון שיריים כמו תרגום היותרת מן הכבד דאשתייר מן כבדא והוא ע"ד מ"ש ברבות וישלח פע"ז ע"פ ויותר יעקב לבדו, אין כאל ומי כאל ישורון, מה הקב"ה כתיב בו ונשגב הוי' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו וזהו"ע שעשאנו שיורים בעולם, ובגמ' סנהדרין דצ"ב ע"א, א"ת אותן אלף שנה שעתיד הקב"ה לחדש בהן עולמו שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא בישעי' סי' ב' צדיקים מה הם עושים, הקב"ה עושה להם כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים כו' פי' על פני המים למעלה מבחי' חכמה עילאה וענין כנפים כנשרים משום שנאמר כנשר יעיר קנו כו' הוי' בדד ינחנו כו'. והנה פי' ונשגב ה' לבדו פי' בעמה"מ ש"ג ספ"ו שהוא ע"ד ולא יכנף עוד מוריך ר"ל שלא יתלבש בלבושים דשם אלקים שהם המעלימים ומסתירים כו', וע' בת"א פ' לך לך גבי אני הנה בריתי אתך כו' שזהו"ע מילה מל י"ה, וז"ש לע"ל ומל ה' את לבבך כו', וכמו"כ בשרשו בענין המוחין דגדלות דז"א יש מוחין הנמשכים ממה שאבא יונק ממזלא שהוא רק בחי' שערות שהשערה מסתיר על האור, כמו המשל המסתיר על השכל כו' וזהו כענין לבושים דשם אלקים וכמ"ש כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל דהיינו גם בבחי' סובב שייך שם אלקים המסתיר כו' וזהו ענין השערות כו' ולכן בחי' הפנוי משערות נק' תיקון ואמת וזהו ואמת הוי' לעולם, פי' אמיתית שם הוי' שלא ע"י הסתר דשם אלקים כו' וכמ"ש מזה בביאור דאלה מסעי וזהו ענין מוחין דגדלות שני כו' שמהם נמשך יציאת מצרים כו' וזהו תתן אמת ליעקב כי ויותר יעקב לבדו בבחי' כמו שהוא ית' לבדו הוא משא"כ העולם אינו יכול לקבל מבחי' זו כ"א רק משם אלקים כו' וכמ"ש בראשית ברא אלקים כו' וז"ש ברבות פ' אחרי פכ"ג ע"פ כשושנה כו' הה"ד והיו עמים כו' הוי' בדד ינחנו, ועד"ז מבואר ברבות ס"פ וישלח ס"פ פ"ג, הה"ד כי הנה היום בא כו' ואתה תגיל כו' והיינו ע"י שלע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה היינו גילוי שם הוי' שלא ע"י הנרתק והמגן דשם אלקים כו' ואז רשעים נשרפים בו שלא יוכלו לקבל גילוי זה כו' ויתבטל מציאותן במכש"כ מענין הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה כו' אבל הצדיקים שהם משם הוי' כמ"ש חלק הוי' עמו וכתיב הוי' אלקינו, והיינו ע"י כי שרית עם אלקים כו' יתענגו מגילוי זה כו' וזהו שעשאנו שיורים לעולם, ועמ"ש ע"פ לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים הוא המקיף של הנשמה כו' וזהו ענין ואת ובניכי תחיי בנותר כו' וע"כ נאמר שיר למי שעשאנו כו'

בשולי העמוד בגוכתי"ק בהתחלת סעי' ה: שרר ב', בשרש שרה בשין ד', שרה בסין, בדד עין יעקב שה"ש שיורים בדד שער לשון ראיה אשורנו היינו בדד עין ועמ"ש מזה בד"ה איכה ישבה בדד.

וכמ"ש ואתה תגיל בה'. וענין המשובח שבשירים מתחלה יש להקדים ענין שהמלאכים אומרים שירה דהנה מבואר בת"א יתרו ביאור דזכור ושמור וז"ל, אך ההפרש בין חיות הקדש שבמרכבה ובין האבות כו' כדי לקיום וחיות העולמות אבל האבות כו' שיש שני מיני זיווגים באו"א כו' נמצא עבודת המלאכים להמשיך יחוד חו"ב לצורך קיום העולמות והיינו ודאי להמשיך השפע בברכה וגילוי רב, כי גם בזיווג והמשכה זו יש כמה וכמה מדריגות כו'. וכן נראה ממ"ש בתו"א פ' בראשית בביאור דהשמים החדשים גבי והנה נודע עבודת המלאכים כו' להמשיך אור חדש מלמעלה כו' ע"ש, ואם נחבר זה עם מ"ש שהם ממשיכים רק מזיוג חיצוניות דאו"א, עכצ"ל כי גם בבחי' זו שייך אור חדש כו' והנה המשכה זו זהו ע"י העלאת מ"ן שלהם בבחי' השיר כמבואר בת"א בד"ה רני ושמחי (השני) גבי וצדקתך ירננו כו' והוא ענין ביטול היש בשמחה, וכמ"ש עוד בד"ה צו את בני ישראל כו' את הכבש כו' וכמ"ש בת"א ס"פ בראשית בד"ה יבל כו' ושם אחיו יובל כו' שכל בחי' העלאה כו' הוא ע"י השיר כו' ועי"ז דוקא נמשך תוספות האור וכמ"ש בסידור בד"ה עשה לך חרבות צורים בענין שמש בגבעון דום כו' שע"י השירה של השמש נמשך בו החיות מלמעלה ועי"ז משפיע למטה ממגד תבואות שמש כו' וממנו מקבלים ג"כ עוכומ"ז המונין לחמה, ולכן אמר יהושע שמש בגבעון דום כו' וכמ"ש ג"כ בעמה"מ שער שבע תיקונים ס"פ י"א, ובשער או"א פכ"א, וז"ש במלאכים ורגליהם רגל ישרה פי' שר י"ה שממשיכים מבחי' י"ה בהעולמות שהם ת"ק שנה כמנין שר, והיינו ע"י שירה כו' כמ"ש בד"ה מהלכים בין העומדים ובד"ה ובגפן שלשה שריגים, אך מבואר בסידור שער החנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית כי המלאכים הם מחיצוני' העולמות ויש להם גוף כו' ע"כ לא ימצא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקורא כהתכללות הנר בתוך האבוקה ממש שהכלי שלהם מעכב כו' ע"כ השירה שלהם זהו עדיין חיצוני' ע"ד שירה בכלי וע"כ שירה שלהם נשמע לנביאים, אבל נש"י שהם מפנימיות העולמות מה שהם בג"ע יוצאים בשיר זהו בבחי' ביטול כנר בפני האבוקה ממש, ובחי' זו למטה זהו ענין מי לי בשמים כו' ועמך לא חפצתי, וע"כ עי"ז ממשיכים יחוד פנימית דאו"א נשמות חדשות כו' והיינו כנ"ל נאמר שיר למי שעשאנו כו' פי' לגבי גילוי זה דשם הוי' עצמו שלא ע"י הלבושים כו' מה שאין כן שיר המלאכים כיון שהם בכלים ממשיכים יחוד הוי' באלקים ע"ד שמש ומגן כו' שזהו ענין חיות וקיום העולמות אבל בחי' שיורים לעולם זהו מה שיהי' גילוי בחי' והי' הוי' לי לאלקים כו' ולהמשיך בחי' זו זהו גם כן ע"י השיר וההעלאה בבחי' ביטול ממש כנר בפני האבוקה, וזהו המעולה שבשירים כו'. וג' בחי' המשובח והמעולה והמסולסל, כנגד ג' בחי' כח"ב שהן קדש הקדשים, שזהו ענין ההמשכה הפנימי' דיחוד או"א שהמשכה זו באה מהכתר משא"כ לחדש הישנות נמשך מאו"א עצמן כי כולם בחכמה עשית כו'. עוד יובן ענין המעולה שבשירים כי דוד נענש על שקרא לד"ת זמירות היו לי חוקיך כו' ואף על פי כן נאמר בתורה ובלילה שירה עמי כו' אלא ע"כ צ"ל דשירה שאני ואפ"ל כי זמירות זהו התפעלות של המדות אבל שיר בחי' מדות שבחכמה כו' וע"ד שנאמר בענין העלאת נרות המנורה

שגבוה מקרבנות הנשיאים כמארז"ל חייך שלך גדול משלהם כו' ועד"ז י"ל ג' מדריגות המשובח מצד ז"ת דבינה מדות שבשכל, המעולה מצד מדות שבחכמה כענין בהעלותך את הנרות, וכענין משה ונחנו מה ואעפי"כ נאמר אז ישיר משה כו', המסולסל מדות שבכתר. ולכן שי"ן דשיר השירים הוא שי"ן רבתי לרמוז לחג"ת דא"א ע"ד המבואר במ"א בענין והכשבים הפריד יעקב בענין כשב כבש כו' ועמ"ש במ"א בענין וחסידיך ירננו לויך מיבעי ליה כו' שהוא ע"ד שמצייר השיר והניגון במחשבה כו' גם י"ל המעולה שבשירים ע"ד ההפרש בין שמחה ובין גילה, שגילה בחינת וגילו ברעדה התכללות אהבה ויראה כו'.

ו) **ר' יוחנן** בשם ר' אחא בשם ר' שמעון בר אבא נאמר שירים ושבח למי שעתיד להשרות עלינו רוח הקדש נאמר לפניו שירים הרבה עכ"ל, ופי' המ"כ דדריש תיבת השירים מלשון שריית רוה"ק, והיינו כי תרגום אשר שכן עליו הענן בפ' פקודי מ' ל"ה, ארי שרא עליו עננא, שכנתי עם אהלי קדר תלים ק"כ, שרית עם משכנתיהון דערבאי, א"כ שרייה זהו ענין שכן, ואם כן אתי שפיר פי' השירים ב' מיני השראות היינו שכינתא תתאה ושכינתא עילאה, והענין על פי מה שכתוב בפרדס ערך שכינה שהמלכות נק' שכינה מפני שמשכנת בעולם התחתון כל אצילות העליון והבינה נק' ג"כ שכינה מפני שמשכנת ג' ראשונות על שבע ספירות הבנין כו' והבינה נק' שכינת עוזו עכ"ל, ועיין בשל"ה דל"ד ע"ב ודל"ה ע"א מענין פי' שכינה מ"ש בשם הרמב"ן כי היא עמהם באחדות ולא באצי' דהיינו לפי שמשכנת בעולם התחתון היינו מה שמלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה וכמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה בהביאור, ושם נתבאר שזהו פי' שחורה אני כי מה שיורדת בבריאה זהו ירידה ואעפי"כ ונאוה שע"י ירידה זו דוקא נעשה יתרון האור כו' וכמ"ש בענין הראני את מראיך האו"ח בבחי' מאדך כו' ואפ"ל שזהו ענין נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן דלכאורה הכל א' אלא כי במלכות שהוא סופן יש ב' בחי', הא' כמו שהיא באצילות, ועל זה נאמר נעוץ תחילתן בסופן מחכמה עד מלכות, הב' כשיורדת לבי"ע עי"ז מתעלה יותר עד הכתר, וזהו נעוץ סופן בתחילתן כו' עמ"ש מענין נעוץ סופן בד"ה וה' פקד את שרה, ועמ"ש מענין עליות המלכות שכינתא תתאה דוקא בד"ה רני ושמחי בת שלע"ל תתעלה בחי' בת למעלה מבחי' אימא כו', ועיין ביאור כי אתה נרי בענין מלך יחיד כו' והיינו עליית המלכות בכתר, וזהו שיר השירים על ב' השראות הנ"ל דשכינתא עילאה ושכינתא תתאה שעי"ז דוקא יהי' העלי' בבחי' ונאוה, בחי' חכמת אדם תאיר פניו תיקון ואמת כו', ויומשך הגילוי מה שלמעלה מבחי' שערות וצמצומים כו' והוא גילוי סוכ"ע, ומזה יומשך מה שעתיד להשרות עלינו רוח הקודש שזהו ע"י גילוי סובב כל עלמין דוקא, אזי נזכה לרוח הקודש וכמו בקי"ס ראתה שפחה על הים כו' ע"י התגלות עלמא דאתכסיא בבחי' גילוי ממש, וכ"ש לע"ל שנאמר והניף ידו על הנהר כו' שיהי' גילוי מלמעלה וגם מבחי' ונהר יוצא מעדן כו' ואזי לא יהי' ומשם יפרד כו' כי אם ומעין מבית ה' יצא כו' ושאבתם מים בששון ות"י ותקבלון

אולפן חדת, והיינו ממעייני הישועה שהם חו"ב המקבלים מע"י וא"א כו' ב' מקורי המעיינות הנ"ל.

עוד יש לומר פי' שיר השירים כי הנה חבצלת השרון שהוא לשון מישור ועמק, פי' ברבות שהוא לשון שיר, אם כן על דרך זה יש לומר שיר השירים ר"ל שיר הנמשך מבחי' מישור ועמק והוא כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך גם הנה בקו"ק בשורש שור יש ה' שרשים, הא' לשון שירה, הב' לשון הבטה כמו תשורי מראש אמנה, שה"ש סי' ד', א"כ יש לומר שיר השירים שהשיר נמשך מבחי' ראי' והבטה שאין דומה שמיעה לראי' וכענין וירא ישראל את היד כו' אז ישיר כו' בשורש שיר בסי"ן לשון שררה שר המשקים כו' באר חפרוה שרים כו' ושם נאמר אז ישיר ישראל כו' א"כ לפי זה י"ל שיר השירים שיר שהשרים העליונים משוררים וכן פי' בזח"ב פ' שמות די"ח סע"ב ואפ"ל עוד דלע"ל כתיב למרבה המשרה ולשלום אין קץ, ועל זה נאמר שיר השירים פי' שיר על בחי' למרבה המשרה, וזהו אשר לשלמה שמזה נמשך ולשלום אין קץ כו', ופי' למרבה המשרה היינו ע"י עליית המלכות שכ"ת במלכות דא"ס בחי' מלך יחיד כו'.

שיר השירים זח"ב שמות י"ח ב', תרומה קלב"א קמ"ג קמ"ד קמ"ה ב'. ח"ג פ' אחרי עד"ב, וילך רפד"ב, ת"ז תחילת תיקון י"ד וכס"מ שם שיר גבורה דא"א השירים גבורות דאו"א כו'.

בס"ד

שיר השירים כו', ברבות המשובח שבשירים כו' נאמר שירים למי שעשאנו שיורים לעולם הה"ד ה' בדד ינחנו כו', ולעיל מיני' כתי' כנשר יעיר כו' בדד ינחנו ובמד"ר וישלח פע"ז ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר אין כאל ומי כאל ישורון ישראל סבא מה הקב"ה כתיב בו נשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו, ויובן זה כמ"ש רז"ל בגמרא בחלק צ"ב ע"ב, ואותן אלף שנים כו' הקב"ה עושה להן כנפיים כנשרים ושטים כו', וזהו"ע שיורים לעולם וע' ברש"י בתילים סי' מ"ו ג'. ופי' לחדש בהם עולמו פירש"י ויהי' עולם זה חרב, וע' במשנה סוף תמיד ליום שכולו שבת ומנוחה, וכ' הרע"ב האי תנא ס"ל כמ"ד וחד חרוב כו' ולא תרי חרוב בחלק דצ"ז, וע' במערכת פי"ג דף פ"א ע"ב באלף השביעי שהוא עוה"ב ותשבות הארץ שהיא העטרה מלפעול כו', ולכאורה אינו מובן איך יום שכולו שבת נק' וחד חרוב. ואפ"ל דהנה בד"ה שובה ישראל עד, הקשה אדמ"ו נ"ע מהו"ע וישבות ביום השביעי דהיינו מהדיבור והמאמרות וא"כ איך קיום העולם שאלו הי' מסתלק החיות הי' העולם חוזר לאין ואפס, ותירץ ששבת מבחי' הדיבור אלא אעפי"כ החיות נמשך לעולם מהמחשבה כו', והנה במ"א הקשה כן על ליל ר"ה שמסתלק

החיות לשרשו עד שלמחר ממשיכים אור חדש ע״י השופר והתפלות א״כ הי׳ נצרך להיות העולם חוזר לתהו ובהו ושם תירץ שההסתלקות רק בפנימי׳ החיות אבל בחיצוניות אין הסתלקות ונמשך החיות מצד החיצוני׳ כו׳ וכמשל אדם שטרוד בשכלו ומחשבתו אעפ״כ יוכל לעשות איזה מלאכה בידים בשעת מעשה כו׳, ואפ״ל עד״ז כן לענין שבת והוא כמ״ש בד״ה למנצח על השמינית בענין איך הקב״ה מוריד גשמים ומצמיח דשאים כו׳ משל לעירוב הוצאה שברשות א׳ א״צ עירוב כו׳ דהיינו שהחיות נמשך מבחי׳ המקיף וסוכ״ע שאין שייך שם שביתה וחילוק רשויות כו׳ ע״ש, אך עכ״ז זהו מחיצוניות של המקיף שבבחי׳ זו דוקא אין שייך חילוק וכחשיכה כאורה והיינו חיצונית א״ק אבל להיות גילוי פנימית א״ק שם יש הפרש כי יאר ה׳ פניו אליך כתיב, וא״כ זהו דוקא בשבתות עכשיו שאין השביתה והעלי׳ כלל בחיצוניות אזי נמשך החיות מחיצוניות המקיף כו׳, אבל לע״ל יהי׳ העלייה גם בחיצוניות היינו מה שעכשיו בפנימית יתגלה ג״כ בחיצוניות וא״כ כאשר יהי׳ השבת של הקב״ה וחיצוניו׳ ופנימיות יהי׳ יחד א״כ א״א לגשמיות העולם לקבל החיות מפנימי׳ המקיף הנ״ל שמבחי׳ זו א״א לגשמיות לקבל כו׳, וכמו מן לא ירד בשבת מפני שהוא מבחי׳ פנימי׳ כמ״ש בתו״א סד״ה אכלוהו היום בפ׳ בשלח, וא״כ מזה יומשך וחד חרוב שיתבטל ההנהגה הנמשך מחיצוניות שנמשך ונתגשם עד שנעשה העולם הגשמי מחמת השבת שמסתלק החיות מבחי׳ זו כו׳:

ב) **ואזי** כו׳ וצדיקים שטים ע״פ המים כו׳, ולכאורה אינו מובן דאם יהי׳ וחד חרוב מדוע ישארו המים, ובמדרש תילים סי׳ מ״ו ע״כ לא נירא בהמיר ארץ כו׳ וינערו רשעים ממנה כו׳ והיכן צדיקים עומדים באותה שעה ואתם הדבקים בה׳ כו׳ ואומר כי ההרים ימושו כו׳. אך הענין דהנה מהרמ״א ע״פ והארץ היתה תהו הביא בשם הרבות פ״ד ופ״ה כי מתחלה הי׳ העולם מים במים עד שאמר יהי רקיע כו׳ והקשה מהו״ע מים במים שנראה כי ב׳ מיני מים הם, ותירץ שהם מים רוחנים ומים גשמיים כו׳ ע״ש ואינו מתורץ איך יתערבו יחד מים גשמיים ממש עם רוחניים להיות מים במים. אך הענין כמ״ש בתו״א בד״ה וכל העם רואים בענין אל תאמרו מים מים ב״פ מים כו׳ ע״ש, ובזח״א דכ״ו ע״ב שהם ב׳ יודי״ן של אות אל״ף שהם ח״ע וח״ת ומענין הקו של האלכסון מבואר בתו״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם, (וע׳ מענין מים במאו״א אות מ״ם סט״ז והי״ב שם הביא מהרע״מ פ׳ פנחס דרכ״ג ע״ב שהם ב׳ שמות הוי׳ אד׳ וע״ש שהם ג״כ מ״ד ומ״ן כו׳ וע׳ מזה באריכות בפרדס ערך מים). והענין דהנה כתי׳ בראשית ברא בשביל ישראל שנק׳ ראשית ובשביל התורה שנק׳ ראשית כי בראשית ג״כ פי׳ ב׳ ראשית היינו כי ראשית חכמה כתיב וכתיב כולם בחכ׳ עשית וכתיב בחכמה יסד ארץ, אך זהו מבחי׳ חכמה תתאה אשר יצר את האדם בחכמה וכמו מהחכמה נמשך התחלקות כ״ב אותיות המבטא ונעשו צירופים רבים להיות התחלקות הנבראים משינוי הצירופים ע׳ באגה״ק ד״ה ויעש דוד ובתניא ח״ב פי״א ובבה״ז פ׳ פנחס, אך זהו החכמה שבדיבור שהדיבור הוא לזולתו היינו להיות התהוות עולמות משא״כ ח״ע נק׳ חכים ולא בחכמה ידיעא שאינה שייך כלל להתהוות

העולמות, כמ"ש בתו"א סד"ה ואלה שמות בנ"י, ושם הוא שרש התורה, וזהו"ע מים במים שבחי' ח"ת קודם שירדה ונתלבשה להחיות העולמות היתה כלולה בח"ע כמו שהחכמה שבדיבור כלול ובטל בעצם החכמה כו' וכמ"ש במ"א בענין אדה"ר ודוד שהם ג"כ חכ' ודיבור ע"כ הי' דוד כלול באדה"ר ולא הי' לו שנים בפ"ע כו', ועמ"ש מענין התכללות ו"ד שהם מילוי היו"ד שהם כלולים בעצם היו"ד בביאור הרע"מ ר"פ תצא בענין מחצית השקל שבחי' עצם אות יו"ד זהו עצמיות החכמה ובחי' ו"ד הם המדות ודבור שהם כלולים בהחכמה תחלה כעובר בבטן האם ואח"כ נמשכין בבחי' לידה וגילוי להיות גילוי המדות וגילוי הדיבור כו', ועמ"ש מענין התכללות בדרוש המילויים דלשם נתבאר ענין ההתכללות וענין התלבשות, וזהו"ע שמתחלה הי' מים במים שחכמה תתאה שהוא הדיבור היתה כלולה ומיוחדת תוך ח"ע וה"ע המילוי ו"ד כשהם מתאחדים עם היו"ד היינו כשאומר יו"ד הרי אף שיש ו"ד עכ"ז הכל רק אות יו"ד, היינו החכמה רק שבה כלול כח הדיבור והמדה ואינן נרגשים למהות מדות ודיבור כלל וכשצ"ל בריאת העולם לא הי' אפ"ל ע"י ח"ע שא"כ הי' ביטול אלא ע"י ח"ת שהוא הדיבור וזהו"ע שהבדיל ביניהם כו', להיות הדיבור בחי' בפ"ע ולא יהי' בטל בח"ע.

ג) **והנה** איתא ברבות וארא פי"ב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו' אעפ"י שאמר השמים שמים לה' כו' כשביקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה כו' ע"ש והיינו שהבדלה הנ"ל של יהי רקיע כו' זה הי' רק עד מ"ת אבל במ"ת הרי נמשכה התורה מחכמה עילאה שהם מים עליונים אשר מעל השמים וירדה ונמשכה למטה, והיינו ע"י משה שנא' בו מן המים משיתיהו היינו ששרשו נמשך ממים עליונים הנ"ל (ולכן הי' כבד פה וכבד לשון שהי' למעלה מהדיבור שהוא מים תחתונים כו', עמ"ש מזה בסידור בדרוש בהמ"ז) רק שנמשך למטה בארץ כדי שתנתן התורה ע"י, וע"ז קטרגו המלאכים ואמרו מה אנוש כי תזכרנו אבל לא הועילו, ולכן מ"ת פתח הקב"ה באות א' היינו דבור הראשון של עשה"ד אנכי מתחיל באל"ף כי תמונת אלף היינו שני יודי"ן והקו ההולך באלכסון הוא וי"ו המחבר שני היודי"ן כמ"ש בתו"א פ' יתרו סד"ה מראיהם ומעשיהם הנז' לעיל והיינו חיבור ב' בחי' מים הנ"ל וחיבור זה ע"י אות וא"ו שהוא המשכה כו', והנה ירידה זו דמים עליונים הנ"ל צורך עלי' המה וז"ש במשלי סי' א' כ' חכמות בחוץ תרונה דקאי על התורה ונק' בחוץ היינו מה שירדה מבחי' ח"ע ונתלבשה למטה, וע' זח"ג פ' אחרי דע"ח ע"א דחוץ נק' בי"ע ולכן גם זו"נ נק' חוץ לפי שהם מקור לבי"ע כמו הקול והדיבור שהם בשביל הגילוי לזולתו, וכמ"ש בפ' בראשית ד"נ ע"ב בענין קלא דאשתמע כו' וברבות בשה"ש ע"פ מי יתנך כאח לי כו' אמצאך בחוץ חוץ זה המדבר שהוא חוץ לישוב וכ"ה בפ' שמות, והנה התורה ניתנה במדבר וז"ש קול קורא במדבר פנו דרך הוי' ופי' בד"ה וידעת היום השני פ"ג קול היינו התורה שהוא הקול קול יעקב קורא במדבר הוא העוה"ז שהוא מדבר ושממה וכו' פנו דרך הוי' להיות בו המשכה ודרך הוי', וזהו"ע ויהי קול מעל לרקיע דהיינו מעל לרקיע המבדיל בין מים עליונים

למים תחתונים משם נמשך הקול וההמשכה למטה בבחי' חוץ, ויש להעיר עוד לענין חוץ ממ"ש בתו"א פ' תצוה בד"ה ואתה תצוה בפי' מחוץ לפרוכת כו' דהיינו חוץ לפרסא דשם אלקים כו' ובלקו"ת במלכים ב' סי' ד' פסוק ג' ע"פ שאלי לך כלים מן החוץ פי' שהו"ע העלאת מאנין תבירין דהיינו מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו כו', ועכ"פ חוץ היינו מה שנברא העולם ליש ודבר נפרד שזהו חוץ לפרסא כו', ועז"נ חכמות בחוץ שנתלבשה התורה למטה בבחי' חוץ בשביל שיהי' דירה בתחתונים דוקא וז"ש היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה, ועמ"ש מענין סוחר בד"ה וישב יעקב ע' מ"ש ע"פ ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה אשר נק' ג"כ חוץ חוץ לארץ והיינו המשכת קול יעקב בבי"ע לברר ק"נ כו', ולפמש"ש בחי' חוץ היינו בחי' ומשם יפרד כו' וכמו"כ גם בד"ה ששים המה מלכות בפי' מפלגך דלעילא כו' ונש"י ממשיכים ג"כ הגילוי למטה כמו למעלה וע"כ נק' תמתי שמשלימים וזהו ומעין כו' והשקה כו' ע"ש, ועמ"ש בבה"ז ע"פ ויצא יעקב בענין וילך חרנה, והנה כמו"כ בכל אדם יש ג"כ בחי' חוץ והוא הגוף ונה"ב וצריך להמשיך בחי' חכמות בחוץ היינו כמ"ש בתו"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר כי התורה והמצות הם הממרקות מבית ומבחוץ כו' (ולכן ארז"ל בסוף חגיגה א"ר אבוהו א"ר אליעזר ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהם ק"ו מסלמנדריא ומה סלמנדריא שהיא תולדות האור הסך מדמה אין אור של גיהנם שולט בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש (ירמי' כ"ז) עאכו"כ והיינו ע"י התורה ומצות ממרקות הגוף ונה"ב וע"ד משל שאם נותנים אש תוך הכלי וסביבותי' הרי ממילא שולט האור מעבר אל עבר ושורף ומכלה לגמרי כך התורה והמצות שהם בחי' פנימיות ומקיפים כי התורה הוא בחי' פנימי' כמ"ש ותורתך בתוך מעי וכנודע מענין לכו לחמו בלחמי והמצות הם לבושי' מקיפי' לכן יש בהם כח לכלות ולשרוף לגמרי את חומריות נה"ב וגסותה שהיא המסתרת ומעלמת על אור הוי') ועי' זח"ג דק"מ ע"א ודרס"ב ע"א מובן פי' חכמות בחוץ דקאי על תפילין שהם ממשיכים גילוי אור הוי' וארז"ל הוקשה כל התורה לתפילין, עמ"ש בתו"א ח"ב פ' ואתחנן סד"ה ענין אחד ואהבת.

ד) **והנה** ע"י ירידה זו של חכמה עילאה למטה בחוץ לברר בחי' חוץ ומשם יפרד כו' עי"ז נעשה אח"כ עלי' יתירה בבחי' ח"ע, וכנודע מענין עוסק בתורה לשמה דהיינו לשם התורה עצמה כי אורייתא מחכמה נפקת והרי אוא"ס הוא למעלה מהחכ' עד שהחכמה נק' עשי' אצלו ית' וע"י עסק התורה לשמה ממשיכים אוא"ס בהתורה וכמ"ש ע"פ יונתי בחגוי בענין פי' השמיעני את קולך כי קולך ערב ובד"ה חמשה קנינים בענין פי' תורה קנין א' כו' ועמ"ש ע"פ אור זרוע לצדיק שקאי על התורה כמ"ש ברבות ס"פ שלח זרע הקב"ה את התורה והמצות להנחילם לישראל לחיי העוה"ב כו' והזריעה הוא כדי שיהי' הצמיחה ביתר שאת וכמ"ש ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה, והיינו כי יתרון החכמה שהיא התו' נמשך מן השכלות כיתרון האור שנמשך מהחשך כו' ע"ש וענין בחי' זו בענין מים במים היינו כי בפסוק יהי רקיע נא' ב"פ ענין הבדלה אשר הא' זהו"ע הפרסא שבין אצי'

לבריאה כו׳ אמנם יש עוד רקיע והוא קרומא דאוירא המפסיק בין ח״ס לאצי׳ וכמ״ש בספד״צ פ״ה בזח״ב דקע״ח סע״ב שמפסיק בין ע״ק לז״א, והנה התורה נמשכה מחכ׳ דאצי׳ למטה בבי״ע וע״י ירידה זו תתעלה בח״ס דע״ק כו׳ וזהו״ע יגדיל תורה כו׳, והיינו ע״י בירור מים תחתונים שמתבררים דרך עפר הארץ ונעשים באר מים חיים כו׳, וע״י שמתחלה הם מי בוכים אנן בעינן למהוי כו׳ עי״ז נמשך מלמעלה בחי׳ מטל השמים טל תורה כו׳, ועמ״ש מענין חכמות בחוץ תרונה בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור את יום השבת, ופי׳ תרונה לפי שכל העליות הוא ע״י השיר כנודע מענין יוצאין בשיר כו׳ וזהו״ע שיר המעלות ל׳ עליי׳ הוא ע״י השיר ולכן יש ט״ו שיר המעלות שהיו אומרים בעת שהיו מביאים מים מן המעיין לנסך ע״ג המזבח כו׳ שהוא ע״ד עליות מים תחתוני׳ לשרשן ומקורן כו׳ שזהו ע״י השיר ועמ״ש ע״פ כמים הפנים לפנים כו׳ שכמו״כ ניסוך המים הי׳ להמשיך בחי׳ כמים הפנים כו׳, ועמ״ש בזח״ג ט״ו א׳ בענין ישר יחזו פנימו ובפי׳ הרמ״ז שם שהביא פסוק כמים הפנים כו׳, וזהו ושאבתם מים בששון, ועמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו בפי׳ בורא קדושים כו׳ שיש הרבה בחי׳ חכמה זו למעלה מזו חכמה דאצי׳ ח״ס חכמה דעקודים כו׳ וזהו״ע תרונה וע״ד מ״ש בענין וילך חרנה שמבחי׳ חכ׳ נעשה רנה כו׳ ועמ״ש ע״פ רני עקרה לא ילדה וי״ל ענין רננא זו זהו רננא דאורייתא שהם הנגינות וטעמים שבתורה שהם אותיות הכתר וע״ד לחכימא ברמיזא מה שא״א לפרש בדבור כך זהו״ע עליות החכמה לקבל מבחי׳ טעמים הנ״ל שלמעלה מבחי׳ אותיות כו׳.

ה) **ועלי׳** זו זהו ביום שכולו שבת ומנוחה שנק׳ וחד חרוב לפי שבחי׳ חכמה תתאה שהוא הדיבור תתעלה ותוכלל בחכמה עילאה ולמעלה מעלה כו׳ וכיון שמסתלק הדיבור מהעולמות ממילא יחזור העולם לכמו שהי׳ מקודם שנברא כו׳ דאף שגם בכל שבת שבת מבחי׳ הדיבור והעולם מקבל חיות מבחי׳ מחשבה מ״מ לע״ל א״א לעולם הגשמי לקבל החיות מבחי׳ זו מטעם הנז״ל אות א׳, אך עיקר הטעם י״ל כמ״ש סד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו דהיינו חדשו של חדש ושבתו של שבת אזי יבוא כל בשר וגו׳. וביאור הענין כי הנה שבת שאחר ששת ימי המעשה הוא כי בו שבת מכל מלאכתו והוא עד״מ כאדם הממשיך שכלו ומורידו בתחבולות מעשיו כמו בענין כתיבה שמתחכם איך לכתוב ואחר שכותב חוזר שכלו למקורו ושרשו וכך הענין כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ שירדה ונשתלשלה הארת חכמתו ית׳ אפי׳ בעשי׳ הגשמיות וכמ״ש כולם בחכ׳ עשית אך ביום השבת חוזר למנוחתו ולמקורו העליון אבל שבתו של שבת הוא שגם יום השבת נחשב אצלו כימות החול שהוא בחי׳ מה שלמעלה מגדר ההשתל׳ להיות נמשך זיו והארה ממנו לחיות העולמות וקיומם שא״כ היו העולמות בטלים והי׳ כלא הי׳ שהוא למעלה מגדר סובב וממלא ונמצא מזה מובן טעם הנ״ל דענין וחד חרוב לפי שיהי׳ גילוי מבחי׳ שלמעלה מסובב וממלא שא״א לעולם גשמי לקבל חיות מבחי׳ זו ולכן הי׳ כלא הי׳ וז״ש תילים ק״ב כ״ו לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים כלבוש תחליפם ויחלופו כו׳ כי מחשבה

ודיבור נק׳ לבושי׳ ה׳ מלך גאות לבש, וכשיהי׳ גילוי מבחי׳ עמקו מחשבותיך אזי משם א״א לעולם גשמי לקבל חיות ולכן כלבוש תחליפם כו׳.

ו) **וע״ז** ארז״ל צדיקים כו׳ כנשרים ושטים ע״פ המים פי׳ שהם יתעלו גם למעלה מבחי׳ המים עליונים אף כמו שיהי׳ לע״ל והיינו ע״י שהקב״ה עושה להם כנפיים כנשרים דהנה כתיב כנשר יעיר קינו כו׳ ישאהו על אברתו דפי׳ למעלה ממנו עצמו וכך הנמשל כי אברתו היינו רמ״ח אברים דמלכא שהיא התו׳ והם יתעלו למעלה מבחי׳ התורה כי אורייתא מחכמה נפקת ואף שחכמת התו׳ תתעלה אז כנ״ל בפי׳ חכמות בחוץ תרונה עכ״ז העליי׳ הנ״ל בבחי׳ חכ׳ רק שהוא בבחי׳ חכ׳ היותר עליונה כי יש עליות בבחי׳ חכמה מדריגות אין קץ שזהו״ע וקדושים בכ״י יהללוך סלה כמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו הנ״ל וכמו עד״מ שאנו רואים שהתורה נתלבשה בגשמיות ובג״ע לומדים התורה זו ממש ברוחניות וג״ע העליון הוא ברוחניות יותר ויש עד״ז מדריגות אין קץ ועמ״ש בד״ה מראיהם ומעשיהם בתו״א פ׳ יתרו בפי׳ נוצר חסד לאלפים שיש אלפים מדריגות, ומ״ש בד״ה מזוזה מימין בענין וידבר שלשת אלפים משל וכך גם במקור החכמה שבתו׳ יתכן העליות עד״ז והכל בבחי׳ חכ׳ אלא שיש בחי׳ חכמה זו למעלה מזו כו׳ וזהו המקרה במים עליותיו שיש עליות בבחי׳ מים וזהו״ע אבני שיש טהור שנק׳ מים מים שיש ב״פ יש קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה הוא יש כו׳ ויש בחו״ב מדריגות גבוה מעל גבוה כו׳ אך ישאהו על אברתו זהו למעלה מבחי׳ התורה והיינו בבחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה כו׳ ועד״ז נאמר ורוח אלקים מרחפת ע״פ המים וארז״ל במד״ר בראשית פ״ב זהו רוחו של משיח כי במשה נאמר מן המים משיתיהו מבחי׳ ח״ע כנ״ל אבל במשיח נאמר הנה ישכיל עבדי כו׳ וגבה מאד בבחי׳ כתר ע״כ הוא ע״פ המים כו׳ ורוח הוא אוי״ר שהוא אור יו״ד כו׳ והו״ע אוירא שלמעלה ממו״ס כו׳ ועד״ז נא׳ בצדיקים ושטים ע״פ המים כו׳.

ז) **וזהו״ע** מאמר המדרש למי שעשאנו שיורים לעולם דהנה ענין אלף שנים הנק׳ וחד חרוב הוא בשביל שאח״כ יהי׳ עוד ההמשכה לחדש עולמו שהו״ע השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו׳ שלא יהי׳ כלל באופן שמים וארץ המעלימי׳ כו׳ ולא יהי׳ אז חורבן בהמ״ק ולא יהי׳ צרות על ישראל כ״א רב טוב וכדי להיות המשכה זו צ״ל העלאת מ״ן לזה משמטה זו כמ״ש בתו״א ע״פ עשר אעשרנו לך בפ׳ ויצא, והעלאת מ״ן זו נק׳ שיורים לעולם והיינו ע״י לשארית נחלתו שמשים עצמו כשיורים עי״ז זוכה להיות שיורים לעולם ועמ״ש בד״ה להבין פי׳ ענין יג״מ מי אל כמוך כו׳ לשארית נחלתו כו׳ ע״ש, וזהו הוי׳ בדד ינחנו ועז״נ ויותר יעקב לבדו כמשארז״ל במד״ר וישלח פ׳ ע״ז הנ״ל מה הקב״ה כתי׳ בו ונשגב ה׳ לבדו כו׳ (ישעי׳ ב׳) אף יעקב ויותר יעקב לבדו ופי׳ ויותר הו״ע שיורים לעולם בבחי׳ שהו״א בדד ינחנו כמו שהוא ית׳ לבדו הוא כי שם הוי׳ מורה מה שמהווה אבל בדד היינו כמו שהוא לבדו הוא ועז״נ שיר השירים שנאמר שיר למי שעשאנו שיורים לעולם בחי׳ ויותר יעקב בבחי׳ לבדו כמו שהוא ית׳ לבדו הוא כו׳ ולכן הוא מעולה מכל השירים -אשר בכל השירים נא׳

אשירה להוי׳ אבל שיר זה הוא בבחי׳ מה שהוא לבדו הוא למעלה מבחי׳ שם הוי׳ שמהווה כו׳, וגם י״ל פי׳ השירים זהו״ע חכמות בחוץ תרונה עליות שבבחי׳ חכ׳ ובינה כנ״ל והם ב׳ שירים כו׳, א״נ ב׳ שירים ב׳ חכמות הנ״ל ושיר השירים המשובח שבשירים וב׳ השירים הנ״ל הוא עליות הצדיקים בבחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה כו׳ כנ״ל וזהו שאמר במד״ת צדיקים מה הם עושים ואתם הדבקים בהוי׳ היינו בחי׳ ונשגב ה׳ לבדו בחי׳ אתה הוא ה׳ לבדך והביא ג״כ פסוק כי ההרים ימושו היינו בחי׳ וחסדי מאתך לא ימוש חסד דעתיק ע׳ בלק״ת בביאור ע״פ כי ההרים ימושו.

בס״ד, נאמרה בחג הפסח שנת תקצ״ח לפ״ק

שיר השירים אשר לשלמה כו׳ דודיך מיין, הנה הקב״ה נק׳ חתן כדכתיב צאינה וראינה כו׳ ביום חתונתו, גם איתא כל המשמח חתן זוכה לתורה כו׳ ואורייתא וקוב״ה כולא חד, מזה מוכח נמי אשר הקב״ה נק׳ חתן ולכן כל המשמח חתן זוכה לתורה, וכנס״י נק׳ כלה פי׳ כנס״י היינו שבכל איש מישראל מקור נשמתו הוא חלק וניצוץ אלקי׳ ומקור כל נשמות ישראל נק׳ כנס״י בחי׳ מל׳ המחי׳ בי״ע ונק׳ כלה, והנה כלה יש בה ב׳ אופנים א׳ מלשון כליון * וב׳ לשון כלות הנפש נכספה וגם כלתה נפשי, והוא ענין ב׳ בחי׳ מס״נ האמור בק״ש כי מקודם אומר שמע ישראל וכו׳ ה׳ אחד יחו״ע אשר כולא כלא חשיבי ביטול בתכלית וא״כ איך שייך אח״כ לומר ואהבת שמי לאהוב, אך באמת מהו בחי׳ כלה הנק׳ שצ״ל * כל איש ישראל מקודם צריך להתבונן איך הוי׳ אחד וכדכתיב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, ואני ה׳ לא שניתי ואת השמים ואת הארץ אני מלא כמקודם שנבה״ע מבלי שום שינוי וכל הגילוים הוא רק זיו והארה בלבד וכביטול זיו השמש במקורו אשר לבעבור זה כל העולמות כלא ממש חשיבי, ולכן אמר שמע ישראל כנ״ל שמע לשון התבוננות כאשר יתבונן בזה בעומק דעתו ומחשבתו איך ה׳ אחד עי״ז ממילא נתבטלו כל רצונותיו וזהו כלה לשון כליון שנק׳ כנס״י כנ״ל, היינו לבעבור אשר בכל איש מישראל יש בשורש נשמתו חלק מאלקה ממש לכן יש בכוחו שכאשר יתבונן באחד יתבטלו כל רצונותיו ולא ישאר אפילו שום רצון כי אני ראשון ואני אחרון ואני ה׳ לא שניתי וכל

בצד הגליון: וב׳ מקור נשמה והוא חלק ניצוץ מקור כל נשמות ישראל האמור בק״ש כי מקודם אמר שמע ישראל וכו׳ ה׳ אחד יחו״ע אשר כולא כלא חשיבי וביטול בתכלית וא״כ איך שייך כלשון ב׳.

שצ״ל: תי׳ זו אינה ברורה בהכת״י.

העולמות בטלים ממש כמו השמש במקורו, וזהו במס"נ באחד כמבואר למסור נפשו באחד היינו ע"י התבוננות בה' אחד יתבטלו כל רצונותיו ולא ישאר אצלו שום רצון וזהו מס"נ באחד ממש, אך אח"כ אמר בשכמל"ו אשר כך עלה ברצונו להמשיך בחי' שם כבוד מלכותו ושיהי' לו דירה בתחתונים היינו ע"י צמצומים והסתרים, וכמ"ש שמש ומגן ה' אלקים אשר בחי' אלקים מסתיר ומכסה וז"ש ומבלעדי אין אלקים פי' בחי' אלקים כנ"ל אין מבלעדי ח"ו, רק כהדין קמצא שלבושא מיני' ובי', וצריך להמשיך תמיד בחי' גילוי אלקות להיות ה' הוא האלקים וזהו בחי' כלה שם שני שהוא מלשון כלתה נפשי היינו אחר שנמשך ונתהוה בחי' אלקות להיות מכסה ומסתיר ולהיות מקור ושורש לעולמות בי"ע שנראה ונברא אח"כ העולמות ולבעבור זה יפול בכ"א חפץ ורצון ותשוקה, אך בהתבוננו' בזה אשר כל ההסתר והצמצום מאתו ית' והוא מחי' את כולם עיקרא ושרשה דכ"ע אז נתהפכו כל רצונותיו ותשוקתו להיות נכספה וגם כלתה נפשו לצאת מן ההסתר ולהיות גילוי אלקות ובחי' ה' המהוה ומחי' ה' אלקיך, והו ואהבת את ה' אלקיך שהוא לשון אהבה שרצונו ותשוקתו בכל לבבו ונפשו להמשיך גילוי אלקות בחי' הוי' המחיה ומהוה את העולמות כולם ושימשיך ההתגלות למטה ויאיר בחי' ה' בעולמות זה אלי ואנוהו. והנה ב' בחי' כלות הנ"ל נק' יחו"ע ויחו"ת ונק' שכינתא עילאה ושכינתא תתאה היינו מה שיש בכל נפש מישראל שוכן בתוכם ב' בחי' יחודים כנ"ל המקור ושורש לזה שיהי' בכח בכל נפש מישראל כנ"ל נק' בשם שכינה השוכן בתחתונים היינו שמשם מקבלים נפשות ישראל ויש ב' בחי' ביטול כנ"ל.

והנה כמו שיש מלמטה למעלה ב' בחי' כלות הנ"ל כמ"כ יש ב' בחי' המשכה מלמעלה למטה ולכן נאמר קול מצהלות חתנים מחופתן לשון רבים ב' בחי' התגלות והמשכה מלמעלה, וזהו חתנים לשון נחות דרגא וחופה החופה עליהם. ולהבין זה הנה בגמרא ובמדרש כנים בשם קודב"ה, והטעם לזה הוא כי הנה אנו אומרים מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, גם איתא עד שלנה"ע היה הוא ושמו בלבד, ולכאורה איך שייך בחי' שם קודם שנבה"ע, והלא ענין שם הוא מה שקוראין אותו אדם אחר ואיך שייך זה קודם שנבה"ע אשר הי' הכל עצם פשוט מופשט מכל כינוי ומדה, וכמ"ש לאו מכל אינון מדות כלל. אך ידוע כי ענין התהוות העולמות מאוא"ס אין הענין בהשתל' בחי' עו"ע כי מה שנשתלשל ע"י עילה ועלול צריך להיות השתנות בעילה קודם שנשתלשל ובין אחר שנשתלשל, כמו שאנו רואים בהשפעת רב לתלמידו א"א להשפיע השכל כמו שהוא אצלו לשכל תלמידו הקטן אלא א"כ אחר שנתצמצם ונשתנה שכל הרב אזי יכולים להסביר השכל להתלמיד, ויש בזה אופנים שונים בבחי' ריבוי השפעה או מיעוט כפי שנשתנה ונתצמצם השכל כפי ערך למשפיע להמקבל, וגם בעת עסקו של המשפיע שמשפיע שכל זה א"א להתבונן בשארי ענינים ושכלים כי כל התבוננות ועיונו בזה הדבר שמשפיע נתלבש ונתפס מהות של המשפיע, משא"כ בבחי' אוא"ס אני ה' לא שניתי קודם שמשפיע כמו בעת שמשפיע ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה

הוא לאחר שנברא העולם כו׳ וא״כ איך יוכל להוות מבחי׳ אוא״ס דרך השתלשלות בריאות העולמות, אכן באמת התהוות כל העולמות הוא רק בבחי׳ הארה ודילוג ונק׳ זה בחי׳ שם בלבד, היינו שם כבוד מלכותך כמו מלך ב״ו שנק׳ מלך על מדינה אין לו בעצם חיבור עם המדינה, כי הוא עצמו רם ומתנשא רק בזה יש לו התחברות עליהם אשר נק׳ שם מלכותו עליהם ומלך על עמו, כמ״כ התהוות כל העולמות הוא רק הארת כבוד מלכותו וזיו מאתו ית׳ הוא מחיה ומהווה כל העולמות אשר עלה ברצונו אין מלך בלא עם זהו מחיה ומהוה העולמות וניכר ונגלה בחי׳ מלכותו דרך דילוג על ידי הסתר צמצומים, אבל באמת את השמים ואת הארץ אני מלא כמו קודם שנבה״ע וכו׳ וכל העולמות הוא רק שם כבוד מל׳ מל׳ כ״ע. והנה קודם שנבה״ע היה הוא ושמו בלבד, היינו המקור ושורש שיש בבחי׳ אוא״ס שיהי׳ יוכל להוות איזה עולמות ראשית הגילוי שיעלה מחפצו ורצונו זה נק׳ שמו בלבד, כי עצמותו אין שייך לקרא בשם ואפילו אור צח אור בהיר אוכם הוא קדם עילת כל העילות והשורש המקור על ראשית גילוי זה נק׳ בחי׳ שם וזהו קודם שנבה״ע היה הוא ושמו בלבד, הוא המקור שיוכל להוות אח״כ עולמות אבי״ע, וזהו נק׳ שמו הגדול, וע״י צמצום האור נאחז ע״י דילוג הארת הקו ממל׳ דא״ס בלבד נתהווה כל העולמות אבי״ע, אבל מעצמותו ומהותו לא יש שום הארה וגילוי כי הוא סוכ״ע, ובאמת בעצמותו לא יש שום קודם שינוי כמו קודם שנבה״ע כחשיכה כאורה קמי׳ כלא ממש חשיבי כביטול זיו השמש במקורו.

וזהו שיר השירים כו׳, היינו שיהי׳ נמשך הארה מבחי׳ שמו הגדול הוא ע״י בחי׳ שיר, וצ״ל ענין נגינת טעמי התורה זרקא סגול מה נצרך זה לאותיות התורה, אמנם ידוע כי אורייתא מחכמה נפקת פי׳ כל חכמת התורה היינו כשר פסול כו׳ הוא מבחי׳ ח״ע והנה לגבי מהו״ע ית׳ כבי׳ הוא צמצום גדול כטפה מים אוקיינוס, וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו׳ ולאו מכל אלין מדות כלל, והנה בכדי שיהי׳ הארה והמשכה משמו הגדול להתהוות העולמות ספי׳ חכמ׳ הוא ע״י נגינה ושיר פי׳ בחי׳ תענוג נתאוה קודב״ה להיות לו דירה ועלה ברצונו הפשוט שיהי׳ עולמות אבי״ע עי״ז נתהווה בחי׳ ספי׳ חכמה אנת הוא חכים ונתגלה חכמת התורה, והנה יש בחי׳ [שיר] שהוא לשון זכר גם בחי׳ שירה שהוא לשון נקבה, וכמ״ש אז ישיר את השירה הזאת היינו המשכות והתגלות למטה הוא ע״י שיר ותענוג גם העלאה ממטה למעלה הוא ע״י שיר וכמאמר כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכים בשיר, ויש בכל נגינה תנועות העלאות והמשכות כי מעצם מהות התענוג נתגלה ונמשך השיר וזהו שיר השירים פי׳ כשיהי׳ המשכות והתגלות שיר היינו משמו הגדול יומשך ההתגלות למטה וגם יהי׳ עליות העולמות ע״י שירה ממטה למעלה אז יהי׳ שיר השירים שיתאחד שיר ושירה ולא יהי׳ הסתר וצמצום ויהי׳ שלמה אשר נכלל בתוכה הכל בחי׳ דכר ונוק׳ גם יחד כנ״ל, וכמו ענין עושה שלום במרומיו המחבר ב׳ הפכים בחי׳ מיכאל בחי׳ מים חסד מלמעלה למטה גבריאל גבורות בחי׳ אש ממטה למעלה ושלום הוא

המחבר פשמ״ע עם שלמטה וכוללם יחד ע״י הארת אוא״ס המאיר בהם ולכן כשיהי׳ שיר השירים ויהי׳ התגלות והמשכות למטה שמו הגדול אז יהי׳ נק׳ לשלמה מלך שהשלום שלו ומחבר יחד בחי׳ דכר ונוק׳ כו׳ כנ״ל.

ג) **וזהו** ישקני מנשיקות פיהו כו׳ כי זהו שיומשך בחי׳ שיר הארה למטה משמו הגדול הוא בחי׳ ישקני, כי ארז״ל ג׳ שעות ראשונות הקב״ה יושב ועוסק בתורה, ולהבין ענין התעסקות קוב״ה בתורה, הנה עיקר מעשה המצות הוא בדברים גשמיים דוקא כמו סוכה וציצית ודומיהן וע״י האדם העושה הציצית והסוכה נתעלו הצמר והעצים ונעשה מצוה להוי׳ אשקב״ו, וכדכתיב אלה המצות אשר יעשה אותו האדם וחי, להיות אדם אדמה לעליון אדם בגימ׳ מ״ה ע״י הביטול שיש באדם אזי בחכמה אתברירו מברר מ״ה ע״י שנפלו ע״י שבה״כ מעולם התוהו ונשתלשל ונפל למטה לג׳ עולמות בי״ע וע״י האדם שלובש הציצית ויושב בסוכה, ומחמת כי האדם שרש נפשו מעולם התיקון אשר יש בחכ׳ התגלות אוא״ס לכן נתברר ונתעלה ממה שנפלו בשבה״כ למקורן, ונתגלה בהם אורות שלהם, ואז אח״כ שנעשה המצוה ע״י אדם וחי בהם שהאדם מקבל חיות מהם ממש, האדם העושה המצוה ונתגלו בהן האורות שנתעלו למקורן אזי הם מחיים את האדם משם, משום ששורש נפשו מעולם התיקון כי תוהו קדמה לתיקון כידוע ומבואר במ״א. וזהו הקב״ה יושב ועוסק בתורה למטה בדברים גשמיים וזהו יומם יצוה ה׳ חסדו פי׳ שביום הוא הכל המשכות חסדים מלמטה למעלה ג׳ שעות ראשונות יושב ועוסק בתו׳ היינו חסד אל שמתגלה רצונו וחכמתו בעשי׳ מצות גשמיי׳ דוקא שם הוא עצם גילוי רצ״ע וחכמות התורה איך לעשות הסוכה והציצית וכדומה, שניות יושב וזן כנ״ל זהו הכל בבחי׳ ירידות והמשכות חסדו למטה בעולמות, ובלילה שירו עמי כי בלילה הוא העלאה מלמטה למעלה כדכתיב ותתן טרף לביתה כנ״ל, הכפירים שואגים לטרף, ויש בתורה שירה ג״כ חולם בחי׳ דכר גם ה״א בחי׳ נוק׳, היינו כשיתאחד אורות של המשפיע ומקבל, והנה להיות התגלות הארה מלמעלה הוא בחי׳ נשיקה כי א״א שיקבל התחתונים פנימיות הארה מלמעלה והתגלות אוא״ס רק בבחי׳ נשיקה, וכמשל איש אשר אהבתו בנער בלבו לזולתו לא יוכל להראות לו אהבה מפנימיות לבבו ולהתאחד כ״א בבחי׳ נשיקה ואף שזהו מעשה גשמי׳ ממש אעפי״כ נגלה בו בהבל הנשיקה פנימיות האהבה כמ״כ הארת אוא״ס שנמשך למטה נק׳ רק בחי׳ נשיקה זה יוכלו לקבל התחתונים הבל הנשיקה וכדכתיב וברוח פיו כל צבאם. וזהו ישקני מנשיקות פיהו ע״י בחי׳ שיר השירים כנ״ל ויהי׳ הארה משמו הגדול יוכל לבוא בהתגלות רק בבחי׳ נשיקה בלבד ולכן כתיב פיהו ולא פיו כי פיהו יש ג״כ ה״א שהוא מבחי׳ נוק׳ כי מתי יכול להיות בחי׳ ישקני הנ״ל היינו כשיהי׳ שיר השירים היינו כשיתאחד שיר ושירה ע״י כלות הנ״ל ע״י מס״נ ובק״ש כמבואר התבוננות ה׳ אחד ולמסור נפשו באחד מי לי בשמים ועמך לא חפצתי אז אח״כ יתגלה הארת משמו הגדול נשיקות פיהו ולכן נק׳ בגמרא קוב״ה היינו שבאמת הוא קדוש ומובדל מכל העולמות כמו קודם שנבה״ע ואין בגדר עלמין ואעפ״כ ברוך הוא ע״י תורה ומצות נגלה

הארה משמו הנ"ל ונמשך לעליון. וזהו חתן לשון נחות דרגא שנק' הקב"ה חתן שהוא ירידה וצמצום גדול ויש ב' בחי' חתן אחד שיומשך מבחי' שמו הגדול דרך דילוג שיתהוה ספי' חכ' וכמאמר כולם בחכ' עשית שחכ' נק' בחי' עשיי' נגד עצמותו ומהותו כי לגבי' לא שייך כלל לקרוא בשם ספי', ולכן אמרו יושב ועוסק בתורה, היינו אף על החכ' עילאה מקור אורייתא ושיהי' חכמה נק' יושב שהוא ק"ש קטנות המהות כנ"ל וירידה ממדריגתו כו' כנ"ל וד"ל.

ד) וחתן ב' הוא שיומשך מח"ע התו' למטה וכמארז"ל אלפים שנה קודם שנבה"ע קדמה התורה אשר לכאורה איך אלפים שנה קודם שנבה"ע, אך ענין אלפים שנה הוא אאלפך חכ' אאלפך בינה היינו שהתו' נמשך למטה מבחי' ב' אלפים הנ"ל חו"ב וכמאמר אורייתא מחכמה נפקת היינו מח"ע וזהו אלפים שקדמה התורה לעולם כי עולם היינו ז"א ותורה קדמה אלפים שנה שחכ' התורה הוא מחו"ב, ולכן שיומשך חכ' התורה למטה איך שיעשה סוכה וציצית גשמיי' נק' ג"כ חתן נחות דרגא מח"ע למטה בבי"ע. והנה התגלות והמשכות ב' בחי' חתנים הנ"ל הוא ע"י ב' בחי' כלות הנ"ל, וזהו משמח חתן עם הכלה, שע"י הכלה משמח וממשיך התגלות חתן הנ"ל, וכידוע שע"י שמחה נתגלה העלם פנימיות לכן ע"י הכלה נתעורר שמחה ונתגלה למטה ממעלה בחי' חתן ירידה ממדריגה עליונה לבוא בהתגלות למטה מסוכ"ע, וזהו מצהלות חתנים מחופתן החופה וסוכ"ע ע"י שמחה בא לידי גילוי וכמו צהבו פניו של ר' ע"י שמחה נתגלה בפניו מפנימיו' שלו וצהבו פניו. וב' בחי' חתנים הנ"ל נאמרו ג"כ בק"ש ע"י כלה ראשונה שהוא למסור נפשו באחד בחי' כליון וביטול רצון ממש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו בני בכורי ישראל וברא כרעא דאבוה ואין שום רצון לרגל כי היא בטלה לראש וכמ"ש שכינה מדברת מתוך גרונו של משה כי הי' בטל בתכלית הביטול ממש ע"י ה' כלה הנ"ל ממשיך ממלמ"ע ג"כ בחי' חתן עליון הארת שמו הגדול לבחי' ח"ע וחכ' התורה וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי היינו בחי' שמו הנ"ל יאיר שיהי' הדברים האלה וע"י כלה שנית לשון כלות הנפש בכל מאדך לאשתאבא בגופא דמלכא ולהיות גילוי ה' אלקיך עי"ז נמשך בחי' חתן ב' להיות גם למטה ודברת בם, שיומשך התגלות באותיות התו' ודברי אשר שמתי בפיך אני המשנה המדברת בפיך שהדברים שמדבר . . . למטה הוא ממש בחי' דיבורו אשר שם בפיו, וזהו ודברת בם ממש בתורתו אשר מח"ע נפקת שיומשך ההתגלות למטה כאשר עומק הדבר בדברי תורה, וזהו ודברת בם לשון ידבר עמים שהוא לשון מוליך היינו ע"י בחי' בכל מאדך למעלה מן הכלי בלי גבול מאיר אור חכ' התורה למטה בעת עסקו בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו וזהו משכיל לאיתן כו' חסדי ה' עולם אשירה פי' איתן הם תנאים שע"י התורה הם ממשיכים שע"י עבודתם הם ממשיכים בלימוד התורה בחי' משכיל ח"ע להיות נמשך לעולם בבחי' חסד וזהו חסדי ה' לעולם אשירה שנמשך לעולם ב' בחי' שיר ותענוג נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ע"י כלות הנפש ומס"נ ממטה נעשה מזה יחוד חתן וכלה שיר השירים אשר כנ"ל. אך מקודם שיומשך

ויתגלה בחי' חתן צ"ל חופה וכמ"ש ובצל ידי כסתיך בחי' חופה ומקיף בחי' סובב אלו כי על עצמות אאסב"ה אין שייך לומר שהוא סובב אשר הוא מופשע משם . . . אף מזיו השמש סובב וכשיומשך ונשפע איזה גילוי צ"ל מקודם בחי' חופה וסובב ואח"כ נתגלה ונחות התגלות בחי' חתן מצהלות חתנים מחופתן כו' כנ"ל.

ה) כי טובים דודיך מיין, הנה ארז"ל עין לא ראתה אלקים זולתך כו' זהו יין המשומר בענבים ויין הוא המשמח האלקים כו', ואמרו בגמרא מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין ושמחה של יין היינו תענוג הבא מן ההעלם לגילוי וכנראה בחוש שיש שמחה כשנגלה איזה דבר נעלם וכל מה שהי' הדבר יותר בהעלם מתחילה כשנתגלה אח"כ גדלה מזה השמחה ויש תענוג יותר וכמו בגלות מצרים וימררו את חייהם וכו' ואנכי ארד עמך כי בחי' ירידה והסתר אח"כ כשנפרדו ונגלו מן הגלות מיגון לשמחה אנכי אעלך גם עלה, וזכו לקבל התורה, ולכן עתה אשר בעוה"ר אריכות הגלות ושעבוד מלכיות יהי' הגילוי לעתיד יותר והתהלכתי בתוככם ואולך אתכם קוממיות, עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש וכמו בריאתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא וכשצריך להיות התגלות צ"ל ממקום העלם והסתר ולכן שם הוי' מתחיל אות יו"ד שהוא בחי' צמצום ואח"כ נתהווה ונעשה בחי' הוי"ו, וכמו מבשרי אחזה כשרוצים להסביר איזה דבר שכל לזולתו צריך מקודם להתצמצם כל שכלו ואח"כ יכול להעמיק יותר ולהסביר היטב בטוב טעם ודעת לזולתו שיבין הדבר על בוריו, וכמו זורע צדקות מצמיח ישועות, כמשל הזריעה שמה שנרקב הגרעין יותר בארץ תוציא צמחה בהתגלות רב יותר ונתגדל ונתרבה הרבה גידולים, ומגרעין אחד נתרבה להיות כמה וכמה ונתגדל כח הרוחני שבו בהגרעין ובארץ ונעשה שיבולין והרבה גרעינין, וכמ"כ ע"י המצות שירד ונתלבשה בהסתר דברים גשמי' דוקא סוכה ולולב בחי' צומח ע"י האדם אשר יעשה אותם להוי' מצוה ונולד מזה צמיחה רבה מצמיח ישועות ע"י שנזרע צדקות מקודם כי סתם מצוה נק' בשם צדקות כמבואר במ"א ע"י שנזרע המצוה בגשמיות ממש, כי מצמיח ישועות וישע ה' כו' כנ"ל בחי' שע"ה נהורין וכו', וזהו יין המשמח האלקים פי' אלקים בחי' צמצום והסתר כי שמש ומגן ה' אלקים בחי' אלקים הוא המגן מכסה ומסתיר ומצמצם גילוי הוי' ובחי' יין הוא המביא לידי גילוי וכמ"ש נכנס יין יצא יין מה שהי' נעלם תחלה, זהו יין המשמח אלקים כי ע"י ההסתר מקודם בחי' אלקים גדלה אח"כ השמחה כשבא לידי גילוי ע"י יין, וזהו בחי' עוה"ב יין המשומר בענבים גילוי אור מה שהי' נעלם משומר ומוסתר, אשר גדול התענוג מזה מאד כו'. אך כ"ז הוא כשהוא ע"י השתלשלות בחי' עילה ועלול אז התענוג הוא ע"י גילוי אור השגות מחשוכא לנהורא, אבל דודיך בחי' עצמותו ומהותו אשר הוא למעלה מערך השתלשלות וקמי' כחשיכה כאורה כקטן כגדול הארה שנמשך משמו הגדול טובים דודיך הנ"ל מיין שהוא בחי' גילוי ההעלם, כי על בחי' דודיך לא שייך כלל לומר גילוי אור מהעלם כי אפילו אור צח כו', וקמי' כחשיכה כאורה סוכ"ע, ולכן אמר

כי ע"י מס"נ בשני בחי' כלות הנ"ל ויהי' שיר השירים אזי יהי' בחי' נשיקין כנ"ל וכנודע שבחי' נשיקין הוא התגלות רוחני' ופנימיות האור אזי יהי' טובים דודיך וכו', כי אז ינהיר לילה כיום יאיר כחשיכה כאורה מגלה עמוקים מיני חושך דוקא כו' וד"ל.

שייך לד"ה שה"ש ביאור על לקו"ת

והנה בפי' שיר השירים צ"ל עוד לפמ"ש שיש ב' בחי' חתן וכמאמר מצהלות חתנים כו' והלא כאן נת' רק בחי' חתן אחד היינו מ"ש שיר שממנו מקבלים השירים שלמטה שהם בחי' העלאה מלמטה למעלה שהוא בכלל ב' בחי' כלה. והענין הוא דהנה באמת צ"ל מ"ש קול מצהלות חתנים, והיינו שיש בכלל ב' בחי' חות דרגא וכדלעיל וכמבואר ג"כ במ"א באריכות לקמן בפ' צו והא כתי' והוא כחתן יוצא מחופתו לשון יחיד והענין כי זהו החילוק בין זמן שהי' ביהמ"ק קיים לזמן הגלות שבזמן שביהמ"ק קיים נאמר כחתן בחי' יסוד של המשפיע אחד המשפיע שפע מלמעלה מסדר ההשתל' מבחי' אין ערוך לך הוא עצמיות המאציל אל ראשית הנאצלים הנה בחי' זו הי' נמשך ג"כ למטה במקור דבי"ע אשר זה הי' ענין השראת השכינה בהיכל קד"ק משא"כ עתה בזמן הגלות צריכים לב' מיני השפעות והמשכות הא' מן המאציל לראשית הנאצלים והב' מראשית הנאצלים להיות מקור לאור וגילוי הנמשך בבי"ע, ולא אפשר שיומשך אותו הגילוי שבאצי' גם במקור דבי"ע, אלא שנמשך בחי' חות דרגא גם בפעם ב' ולא די בירידה הראשונה כו' וזהו שנא' מצהלות חתנים לשון רבים (ועמ"ש במ"א בד"ה כי ההרים ימושו בפי' וברית שלומי לא תמוט כו' וע"ש), וביאור הדבר כי בחי' חתן א' הוא יחוד או"א שנמשך האור מבחי' כתר בחכ' עילאה שהתגלות אוא"ס אפי' באצי' הוא ע"י החכ' כמ"ש במ"א וע"י יסוד אבא נמשך בבינה כו' כלה עילאה וכדי שיהי' המשכה בבחי' מל' דאצי' שיהי' מקור דבי"ע הרי הוא ע"י ז"א וע"י יסוד ז"א נמשך לנוק' וזהו בחי' ב' חתנים שאין האור כמו שהוא בח"ע נמשך ומתגלה בבחי' מל' אלא ע"י שיורד ומתלבש תחלה בכמה התלבשות בבינה וז"א ונק' בחי' זו יחו"ת לגבי יחוד דאו"א, וכמ"ש במ"א ע"פ אלה פקודי המשכן, אבל בזמן שביהמ"ק קיים בבית ראשון הי' עליות העולמות אשר מל' נתעלה בבחי' בינה כמבואר בזוהר שמות שבית ראשון הי' ה' ראשונה דשם הוי' וז"א נתעלה באבא וזהו בחי' כחתן חתן א' שהרי המל' שהוא מקור דבי"ע מקבלת מבחי' אור אבא ממש כו' וזהו ג"כ ענין מוסף דשבת כמ"ש בפע"ח בכוונת זכר למעשה בראשית, ויובן יותר בחי' והוא כחתן ע"פ מ"ש בזוהר פ' בראשית ד"ט ע"ב כדין והוא כחתן כו' והוא על עליית ז"א בחג השבועות מתן תורה דכ' הרמ"ז שם ע"פ דקדוק כתבי האריז"ל שאז לוקח כל מדת אריך לגמרי ונעשה כמוהו כו' כדין והוא כחתן כמו א"א

ממש ע״ש, א״כ הרי רק בחי׳ חתן א׳ שהוא הירידה וההמשכה מן המאציל א״ס ב״ה לנאצלים שזהו בחי׳ א״א ואבא כו׳ הנה בחי׳ זו ממש זהו בחי׳ הז״א אז שממנו מקבלת המל׳ שהוא מקור דבי״ע, ועל בחי׳ זו שבבנין בהמ״ק הי׳ ג״כ מבחי׳ זו כנ״ל וכמ״ש ביום חתונתו זו מ״ת וביום שמחת לבו זו בנין ביהמ״ק אמר שלמה שיר השירים שבחי׳ שיר הא׳ הוא ההמשכה מהמאציל א״ס ב״ה נמשך בב׳ בחי׳ השירים דבינה ומל׳ דהיינו שגם בחי׳ המל׳ הוא אז במדרי׳ הבינה כלה עילאה כו׳ והוא ז״א הוא כחתן כו׳ הא׳ כו׳ וכ״ה בהדיא בזוהר תרומה דקמ״ה ע״ב ירתין חתן וכלה ירותא דא״א כו׳ וע״ד א׳ שה״ש כו׳, וע׳ בספר עמה״מ ד״נ ע״ד ודנ״ז ע״ג פי׳ שיר חדש הוא המשכה מירידה דא״א שיהי׳ לעתיד כו׳ ועמ״ש ע״פ ואלה שמות בנ״י בענין שבזמן הגלות הוא ב׳ ירידות ועי״ז אותותינו לא ראינו וכמו״כ בהעליות יש ב׳ בחי׳ עליות כו׳ וזהו קרוב לפמשנ״ת כאן וע׳ עוד מ״ש ע״פ רני ושמחי בת כו׳ ענין ג׳ בחי׳ בתי אחותי אמי ולע״ל תתעלה בחי׳ בתי למעלה יותר כו׳, והמ״י שבחי׳ בתי ובחי׳ אמי הן הן ב׳ בחי׳ כלה שנת׳ כאן דהיינו בחי׳ מל׳ ובחי׳ בינה ולע״ל יהי׳ עלית המל׳ ביותר וע׳ בזוהר פ׳ ויצא בס״ת דקנ״ו ע״ב קרא לה בשמי׳ דהיינו למעלה מבחי׳ אי׳ כו׳ ע״ש וזהו כמבואר לקמן ע״פ שחורה אני ונאוה כו׳ ועמ״ש בפ׳ פנחס ע״פ לבבתני, ובענין ישקני בזוהר תרומה דקנ״ו ע״ב ישקני ההוא דסתים כו׳ ובמק״מ ישקני אריך באמצעות זעיר כו׳ וע׳ בע״ח שער הולדות או״א וזו״נ פד״ה ובביאור האדר״ז מהאריז״ל דקי״ב ע״ב במש״ש, והנה זיווג הכתר הוא בסוד הפה כו׳ גיכ״ק ואחה״ע כו׳ והוא סוד הנשיקין כו׳ ובזוהר משפטים קכ״ג א׳ מענין גיכ״ק אחה״ע ובענין דעת גניז בפומא דמלכא והיינו דעת דעתיק בפה דאריך כמ״ש הרמ״ז פ׳ בראשית ד״ד בד״ה ואשים דברי בפיך והוא מהרח״ו בס׳ מבוא שערים שער אריך פ״ג וז״ל כי אין הבדל בין החי מדבר ובלתי מדבר אלא הפה אלא הוא אבר גדול מכולם ולכן אין הדעת מתגלה אלא בו כי לעולם הדעת מתגלה בפה כמ״ש מפיו דעת עכ״ל וביאר בזה הרמ״ז ר״פ ויקרא שדעת עליון דז״א נמשך מדעת הגנוז שבאריך וע״ז נדרש תורת אמת היתה בפיהו כו׳ וענין דעת הגנוז היינו דעת דעתיק הנז׳ שלמעלה מחו״ג דעתיק המלובשים בגולגלתא ומוחי׳ אלו ע״ש, הרי שורש נשיקין אלו מדעת דעתיק כו׳, וע׳ בתניא ספ״ה ב׳ הפע״ח שהבל הפה ממשיך אור מקיף וכמ״ש בפ׳ שמות בד״ה מי שם פה לאדם דענין כלי הפה הוא הממשיך אור מקיף וכמ״ש בלק״ת פ׳ בלק הבל הפה כו׳ הנה הוא מצד ההוא רדל״א שהוא מקיף הכל וממשם ואילך אל הפה וחוזר לצאת לשם להקיף לתתא כו׳ וע׳ בפע״ח שער יוהכ״פ פ״ג מוצא פי ה׳ כו׳ שהוא ההבל כו׳ ה׳ קולות פנימי׳ כו׳ ובפ׳ תרומה בביאור ע״פ מי יתנך כו׳ אשקך כו׳ נת׳ שהנשיקין הוא המשכה מבחי׳ עקודים כו׳ ע״ש, והיינו כמ״ש בע״ח שער העקודים פ״א שהם אורות היוצאים מפה דא״ק כו׳ דהיינו כי בחי׳ נשיקין היינו זיווג חב״ד בחב״ד וע׳ בפע״ח שער נפ״א בכת״י האריז״ל פ״ד ודע כי הזיווג העליון הוא סוד א׳ כו׳ דעת עליון המזווג חו״ב כו׳ והנה גם זיווג עליון יש בחי׳ אחרת כו׳ וספ״ה אבל זיווג ע״י אלף כו׳ והוא סוד נשיקין הנעלמים בעולמות עליונים וזהו״ע ישקני ההוא דסתום

שהוא נשיקין הנעלמים שע״י דעת עליון כו׳. והנה הגם דבחי׳ כלת משה שהוא פנימי׳ בתוך ז״א וזיוגו עמו הוא זיווג הנשיקין פא״פ וכמ״ש הרמ״ז פ׳ תצא ובד״ה ר״פ בראשית עכ״ז יתכן הבקשה ישקני ע״פ מ״ש האריז״ל שער הנ״ל פ״ה ופ״ו כי בחי׳ נשיקין הנעלמים שע״י דעת עליון זהו למעלה מבחי׳ הדעת אשר משה מרכבה אליו כו׳ ע״ש באריכות. וזהו״ע הבקשה ישקני ההוא דסתים בחי׳ דעת העליון כו׳ הנ״ל וגם שיומשך המשכה זו גם בבחי׳ פרצוף החיצון דמל׳ שהם ב׳ בחי׳ כלה וכמ״ש בפע״ח שם שזהו״ע בשכמל״ו כו׳. והנה מבואר שם בפע״ח דהמשכה זו הוא ע״י המס״נ באחד כו׳ וזהו ממש ענין הנז׳ כאן שע״י ב׳ בחי׳ כלה שהוא בחי׳ מס״נ דק״ש הא׳ למסור נפשו באחד הב׳ ע״י בשכמל״ו ובכל נפשך עי״ז נמשך ב׳ בחי׳ חתן כנ״ל אשר זהו״ע ישקני כו׳ ושיהי׳ גילוי זה בב׳ בחי׳ דמל׳ או בבינה ומל׳ כו׳. וע׳ בזוהר ר״פ בראשית בענין במ״ב זווגין כו׳ ובסה״מ סי׳ ה׳ ובזוהר בלק קפ״ז ב׳ בענין משה ויעקב וע׳ עוד מענין ישקני בזוהר פ׳ נח דף ע׳ ובפרדס ש״ח פכ״א ובזוהר פ׳ תולדות במ״ה קל״ז א׳ נדרש ענין ישקני על תח״ה ובזוהר משפטים קכ״ד ב׳ וקכ״ב ובפ׳ פקודי בהיכלות רנ״ו ב׳ ובבראשית מד״ב ובפ׳ האזינו רפ״ז א׳ ובהרמ״ז שם. וצ״ל בענין הבקשה ישקני כו׳ אם ר״ל שזיווג נשיקין גבוה מזיווג גופני והיינו משום שהוא מבחי׳ דעת עליון משא״כ זיווג גופני מבחי׳ דעת תחתון וכמשנ״ת דדעת עליון מתגלה בפומא כו׳ וכ״ה בהרמ״ז בהדיא בפ׳ ואתחנן בדף ר״ס ד״ה רב לך שיש שני דיעות בזעיר כו׳ התחתון כו׳ ע״י זיווג תחתון כו׳ אבל משה רבינו ע״ה זכה לדעת העליון כו׳ זיווג הנשיקין כו׳. הא * שם דרוש ד׳ כ׳ עכ״ז יש זיווג תחתון שהוא גדול מזיווג הנשיקין והוא זיווג ב׳ דעיבור דמוחי׳ דזו״נ שהוא גדול מכל ז׳ נשיקין כו׳ וכמ״ש הרמ״ז פ׳ בראשית דף ד׳ ד״ה מהו ובצל ידי כו׳. וראיתי בשערי ג״ע בשער האותיות סוף אות ט׳ הרגיש בקושיא זו והאריך לפרש ענין הבקשה ישקני כו׳ בפשטים אמנם כפשוטו י״ל דאף דזיווג ב׳ דעיבור דמוחי׳ גדול יותר מ״מ הרי גם אז בהכרח שיהי׳ זיווג הנשיקין וא״כ הבקשה ישקני כו׳ שיהי׳ הנשיקין גופא מבחי׳ היותר גבוה שהוא סוד נשיקין הנעלמים כמ״ש האריז״ל בשער נפ״א ספ״ה. עוי״ל דדוקא בזיווג זו״נ שם זיווג גופני גבוה יותר משום שע״י הנשיקין אינו נמשך רק הארה כיון ההמשכה ע״י אמצעית הכלים לכך א״א שיומשך העצמיות רק ע״י זיווג יסודות אבל בזיווג ז״א עם כנס״י ששם הזיווג רק ע״י נשיקין גבוה יותר להיות כי זיווג נשמת זו״ב ולא הגופי׳ א״צ לגוף וכלי כו׳. והענין הוא כי רש״י פי׳ ישקני על גילוי פנימי׳ התורה לע״ל ומבואר במ״א ע״פ הזוהר בראשית דכ״ז שיש ב׳ מדרי׳ בגילוי פנימי׳ התורה הא׳ רק הארה מח״ע כמו הגילוי בג״ע ובחי׳ זו לגבי עסק התו׳ בעוה״ז הוא כבזיווג נשיקין לגבי זיווג גופני כו׳ ע״ש אשר בחי׳ זיווג גופני גבוה יותר אמנם גילוי עצמיות פנימיות התו׳ דלע״ל זהו גבוה יותר מהכל והנה עד״ז ישקני כו׳ והיינו בחי׳ נשיקין כמו שהם רוחא ברוחא שלא ע״י הכלים משא״כ נשיקין שע״י גופים הם רק הארה מבחי׳ רוחא כו׳ מיהו

הא : אולי צ״ל : ראה.

קשה לומר כן בסברא ועוד דבע״ח שער מ״ן ומ״ד דרוש ד׳ מבואר דגם בזיווג או״א זיווג ב׳ דמוחי׳ גדול יותר וא״כ זיווג ז״א וכנס״י לכאורה לא גדול מזיווג או״א וצ״ע.

ביאור מעט ע״פ ישקני לד״ה שה״ש הא׳, לסעי׳ ג׳

הנה ענין נשיקין שבזה דוקא מתגלה פנימי׳ האהבה מה שאינה מתלבשת בשום כלי אחר לא באותיות הדבור כו׳ מבואר כן ג״כ לעיל בפ׳ תרומה בד״ה מי יתנך כו׳ גבי אשקך ושם נתבאר שהוא המשכה מבחי׳ העקודים שלמעלה מבחי׳ ההתלבשות בכלים, וכ״מ בהרמ״ז פ׳ בראשית בדף ד׳ סע״ב גבי אתחברת באינון מילין דע״י מפני שבפה ה״ס חיבור האורות כנודע מסוד עולם העקודי׳ כו׳ ועד״ז י״ל מ״ש בזהר תרומה דקמ״ו סע״ב ישקני ההוא דסתים כו׳ וע׳ במק״מ שם, וע׳ עוד שם בהרמ״ז בבראשית שם גבי ואשים דברי בפיך כו׳ ונשיק לה כו׳ מ״ש מענין דעת גניז בפומה וע׳ מזה במבוא שערים שער ג׳ ח״ב פ״ד ובלק״ת פ׳ בלק ומשם ואילך אל הפה כו׳, ועמ״ש בפ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים בענין דעת עליון שממשיך אהבה רבה כו׳, ועיין בפע״ח שער נפ״א ספ״ה בלשון האריז״ל וה״ס נשיקין הנעלמים וע״ש פ״ז שהוא ע״י דעת העליון כו׳ עד כי הריחה נשיקין העליונים כו׳ ומבואר שם שבק״ש בשמע ישראל ובשכמל״ו נמשכי׳ בחי׳ אלו ביחוד או״א ויחוד זו״נ וכ״ה בשער הק״ש פי״א וס״פ י״ד והיינו ע״י ב׳ מס״נ שבק״ש שהן ב׳ בחי׳ כלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה שעי״ז ממשיכים בחי׳ חתן להיות ישקני כו׳, וע׳ עוד בע״ח שער מ״ן ומ״ד דרוש י״ג עוד יש יתרון אחד אל זיווג נשיקין כו׳ וכ״ה שם דרוש ט׳ שזיווג התחתון עיקרו הוא מז״ת אבל זיווג העליון דנשיקין הוא מהג״ר כו׳ ועיין מזה באריכות בהרמ״ז פ׳ ואתחנן גבי רב לך כו׳ גם בפ׳ אמור דצ״ד ע״ב ובפ׳ תזריע דמ״ו ע״א גבי והוא חמא כל כו׳, ומכ״ז מובן ענין המשכה זו דנשיקין שע״י הדעת עליון שהוא המשכה ממקום עליון מאד. וצריך להבין ממ״ש בע״ח שער מ״ן ומ״ד דרוש ד׳ גם צריך שתדע כו׳ עכ״ז יש זיווג תחתון שהוא גדול מכל בחי׳ נשיקין כו׳, נמצא נשמת תחתונים היוצאים משם הם יותר גדולים מכל שאר בחי׳ נשמות ומכל בחי׳ המלאכים שבאים מבחי׳ זיווג נשיקין, וביאור ענין זה הוא כמ״ש באגה״ק קרוב לסופו ועוד זאת שהרי הדבור מדברי חכמה עילאה אינו מוליד והטפה שנמשכה מהכלי דח״ע יש בה כח המוליד כו׳ והטעם מפני שבה נמשך מהותה ועצמותה דח״ע משא״כ בדבור ובמחשבה כו׳ רק הארה כו׳ וזהו ההפרש בין המלאכים היוצאי׳ מנשיקין להנשמות היוצאי׳ מהכלים כו׳ וה״ט משום דפנימי׳ חב״ד ומהותו ועצמותו של המוחין אינו יכול להתגלות אלא ע״י הארת הכלים דוקא היורדים למטה כטיפת האדם ממוחין ע״כ. וכמשנ״ת מזה לקמן באריכות בביאור ע״פ אחת היא יונתי וע״פ מאמר הזהר

בפ' בראשית דכ"ז ע"ב משנה אתתא דההוא נער כו' ובפ' בלק דף ק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו כו', וזה לכאורה נגד מ"ש לעיל דאדרבה בחי' נשיקין הוא המשכה יותר עליונה, ולכאורה י"ל כי אע"פ שהאמת הוא שיש מעלה עצומה בזיווג תחתון שע"י היסודות שבהטפה נמשך ממהותה ועצמותה דח"ע משא"כ בדבור כו' רק הארה אך מ"מ ההארה היא ממקום עליון יותר דהיינו מבחי' דעת עליון וג"ר משא"כ המשכת הטפה נמשך מהמהות דדעת תחתון וז"ת, ולכן ההארה שממקום עליון יש לה יתרון בצד א' גם על המשכת המהות מבחי' שלמטה, וכמשנ"ת כה"ג בביאור ע"פ לריח שמניך בסופו, וזהו כענין מ"ש באגה"ק ע"פ עוטה אור כשלמה הטעם דחכם עדיף מנביא לפי שיוכל להשיג בחכמתו למעלה מעלה ממדרגות שיוכלו לירד למטה בבחי' התגלות לנביאים במראה נבואתם כו' ע"ש ואף שמבואר שם שהנבואה היא השגת המהות ולכן מכונה בכתוב בשם ראיה ממש משא"כ השגת חכמי האמת שלא נגלה המהות אליהם ממש רק ידיעת המציאות, הרי עכצ"ל שההארה ממקום ומדרגות עליונות עדיף מהמהות שממדרגות תחתונות כו'. א"כ לפ"ז מ"ש בע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ד' הנ"ל שזיווג תחתון דעיבור שני דמוחין גדול מכל בחי' נשיקין הנ"ל עכצ"ל דהיינו משום שבו נמשך המהות ועצמו' דח"ע ממש מבחי' העליונה מה שהנשיקין הם רק הארה מבחי' זו וכמ"ש באגה"ק הנ"ל דפנימי' חב"ד כו' כנ"ל, אלא שי"ל כמ"ש הרמ"ז בפ' וארא דכ"ו ע"א כשיש מציאות לזיווג דנשיקין פה אל פה דדעת גניז בפומא וזיווג הפנימי הוא מסוד הדעת בחי' משה ואז אפי' הזיווג תחתון נק' פנימי מפני שאור הדעת מתפשט בפנימי' עד היסוד בהם עכ"ל ור"ל אור הדעת העליון דגניז בפומא מתפשט כו' וא"כ הארת הנשיקין הם גורמי' לשיומשך ויתפשט המהות ממש מבחי' זו העליונה ומזה יובן יתרון מעלת הנשמות על המלאכים ועיין בפי' הרמ"ז בזהר בראשית דף ה' ע"א גבי מהו ובצל ידי.

ללק"ת ד"ה שה"ש

זח"ג האזינו ר"ץ ע"ב דבינה לא נק' כלה לשון תשוקה כי הם תרין ריעין י"ל מ"מ נקראת כלה ע"ש שמכלה היש ולגרמי' וע' בד"ה מזמור לתודה הודאה על הנס זהו בחי' כי אל דיעות וע"י גילוי דיעה עליונה מכלה היש, כי זהו הגילוי איך שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב, במד"ר ס"פ ואתחנן עשרה פעמי' קראה הקב"ה כלה משמע גם בינה נק' כלה או עליי' המל' עד הכתר, כנור של עשרה נימין, והנה נדרים מבינה כי בבחי' זו גם ההיתר מסתיר כשאינו בתכלית הזכות משא"כ במל' וכמ"ש בסדור בד"ה למנצח על השמינית בענין פריעה ע' מענין ב' בחי' מצה ג"כ הבינה מצה עשירה שאין שייך שם חימוץ, עכ"פ כלה שמכלה היש זהו כדי להיות גילוי ע"ק סובב"ע

דעת עליון, וכלה לשון תשוקה זהו להיות גילוי ז״א שנק׳ הקב״ה וע׳ בלק״ת בפ׳ תזריע ד״ה שוש תשיש בענין אהבה זוטא להנות מזיו ואה״ר ליכלל בבחי׳ ביטול הגם שתהי׳ בבחי׳ אין זהו ענין כלה דמל׳ וכלה דבינה, באלול הרועה בשושנים ב׳ שושנים הנ״ל שעכ״פ שניהם מבחי׳ האצי׳ משא״כ יונתי עשם ע״י המלאכים, וזהו לפי שבאלול מאירי׳ י״ג מדה״ר שהם ע״ס דאצי׳ וג׳ עולמות בי״ע והיינו שבי״ע הם אחד עם אצי׳ דוגמת שם צבאות בת״א פ׳ בא, משא״כ כשאין מאיר יג״מ רק ע״ס הרי יש מסך בין אצי׳ לבי״ע, גם אולי יג״מ ג׳ דבי״ע היינו הפנימי׳ דבי״ע שהוא אחדות עם אצי׳ ע״ד שכתב הרמ״ז תרומה קל״ה בענין לי דויקחו לי תרומה, וע׳ ת״א ביאור ואלה המשפטים בענין משה משה לא פסיק טעמא משה שבבי״ע ושבאצי׳ לא פסיק טעמא משא״כ אברהם דבריאה ואברהם דאצי׳ כו׳ לפי שהוא בחי׳ הצנור והקו״ח שבוקע עם המל׳ להאיר בבי״ע ג״כ כמ״ש באג״ה ד״ה איהו וחיוהי ובבה״ז פ׳ וישלח בד״ה כי ישרים דרכי ה׳, וע׳ במדרש תלים סי׳ מ״ה ע״פ למנצח על שושנים אינו מבקש אלא שושנים כו׳, ואולי ע״ד ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה כו׳.

ב) **ענין** שע״י ב׳ בחי׳ כלה נמשך ב׳ בחי׳ חתן היינו גם הירידה מאא״ס להתלבש בחו״ב נק׳ חתן, ואפ״ל כי חכ׳ נק׳ ראשית לשון גוק׳ בד״ה זכור את יום השבת בת״א פ׳ יתרו דרוש הראשון וההמשכה מבחי׳ אקב״ו ובחי׳ ראשון, אני ראשון, ראשון לציון נק׳ חתן וזהו ענין יחוד פנימי׳ דחו״ב, וזהו שוש אשיש בהוי׳ לעת״י אתמר כו׳ כחתן יכהן כו׳ והוא כחתן כו׳ ישיש גי׳ כתר, גם ענין שלע״ל יהי׳ נישואין כו׳, חתנים תרי י״ל חות דרגא זהו הוא״ו המשכה, וכתי׳ אלה תולדות השמים, אלה תולדות פרץ מלא בשני ווין, גם יעקב ויוסף הם ב׳ ווין היינו ו״ו, או ע״ד אני אענה את השמים והם יענו את הארץ הקב״ה יושב ועוסק בתורה ע׳ בענין על שלא ברכו בתורה, בענין דהע״ה הי׳ מחבר תורה שלמעלה בהקב״ה זח״ג רכ״ב ב׳, בדרוש תורה קנין אחד, יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, א״כ התו׳ נק׳ זאת לשון נקבה כבענין ראשית חכ׳ וצריך לחברה בזה, היינו זה אלי ע׳ סד״ה ביום השמע״צ כנישין מענין עוטה אור כשלמה ושמחת התו׳ כאשר הקב״ה מתלבש בה כשלמה כו׳, ע׳ בענין כי קולך ערב ד״ה יונתי ובענין אני תורתך שעשעתי בד״ה ואהי׳ אצלו אמון בענין הי׳ הוא ושמו בלבד ע׳ בת״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל את היד בענין ויאמינו בהוי׳ וסד״ה ועשית ציץ בענין קדש למ״ד מלמטה והוי׳ מלמעלה זהו״ע שמו הגדול וסוף הביאור מזווה מימין בענין שמי׳ רבא עתיק מל׳ דא״ס וגם בינה נק׳ כן לפי שבה מתגלה ע״ק כו׳, ההמשכה משמו הגדול בתורה, ע׳ ד״ה זאת חקת התו׳ שהתורה בבחי׳ אותיות החקיקה, זהו רננא דאורייתא טעמים ע׳ בד״ה חכלילי עינים בענין כל חיך הטועם חך חכ׳ טועם מבחי׳ הטעמים שם ע״ב כו׳, אולי זהו שהתורה ניתנה בקול שופר, שממשיך התענוג בחכ׳ כי הוא עצמו למעלה מהרגשת התענוג ובענין וקראת לשבת עונג עד״מ מי מעין שהם נובעים ממקורם כך בעת התחדשות השכל מאיר בו התענוג וקראת לשבת עונג כו׳ ע׳ בד״ה

מזוזה מימין בענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל דהגם שע"פ התורה החכ' מחייבת יסורין אעפ"כ ממשיכי' יהי רצון כו' והיינו ע"י אותיות הנמשכים מן הכתר, א"כ י"ל זהו ג"כ ענין המשכת אא"ס בהתורה כו'.

ג) **וזהו** שיר השירים, לכאורה י"ל כמו קדה"ק קדשים חו"ב וע"ג כתר, וכן סבא דסבין סדכ"ס, כן שיר השירים, השירים חו"ב והשיר שעליהן כתר והו"ע שיר פשוט המאיר בשיר כפול, ולכן אמרז"ל במס' ידים שכל הכתובים קדש ושה"ש קדה"ק וזהו כנ"ל וכאן פי' שיר זהו רננא דאורייתא השירים הם שכינתא עילאה ושכינתא תתאה, והיינו ע"י השירים בחי' כלתה נפשי ובחי' כלה שארי נמשך שיר הארה משמו הגדול בתורה, אשר בינה, לשלמה תפארת, היינו מלך שהשלום שלו שמחבר חו"ג באג"ה ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום, וא"כ אשר לשלמה זהו ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו, גם פי' מבריח מן הקצה מל' עד הקצה בינה שבה מאיר עת"י לכן ממשיך שיר השירים כנ"ל כח"ב לבחי' מל' ה"א דלשלמה, פיהו עמ"ש בענין ישפה יש פה, נשיקה כענין לחכימא ברמיזא, כי עזה כמות אהבה, גם פיהו ע"ד פה אל פה, וכמו וידבר אלקים כו' אנכי הוי' כו' אני מדבר בצדקה אני מל' מאיר בו כתר הנק' מדבר כו' ועד"ז פיהו פה דעת"י המאיר בפה דז"א וכענין כי פיהו מריתי באיכה סי' א' וארז"ל פיו ופום סרסרו כך הוא ע"ק וז"א שהם בחי' שם מלא הוי' אלקים כו' ועזח"ב תרומה קמ"ו סע"ב ישקני ההוא דסתים.

ד) **חתן** ב' ע' ד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ ונק' בארצות החיים, וע' ד"ה ששים המה מלכות הא' שהעיקר להמשיך למטה שלא יאמרו מפלגא ולתתא כו' או ע"ד אלה תולדות יעקב יוסף כי עקב בריח התיכון המבריח מן הקצה שמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא, אבל שיומשך ויתקשר שמים בהארץ זהו"ע כי כל בשמים ובארץ והיינו בחי' יוסף שנק' צדיק שהוא דוקא הממשיך למטה, כך י"ל ענין חתן הא' זהו כענין בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה והכל באצי' עדיין אבל שיומשך גם למטה במקור דבי"ע בחי' ארץ זהו עוד המשכה שע"י צדיק יסוד עולם בחי' יוסף וזהו חתן הב', עמ"ש ע"פ כמים הפנים לפנים ההמשכ' מפנים דע"ק בפנים דז"א ע"י מים שהוא התורה כן לב האדם שהוא ז"א אל האדם מל' או דמות פניהם פני אדם שבמרכבה. וזהו ענין ב' בחי' חתן הנ"ל.

שה"ש, גלוסקא אחת ע' פירש"י ובס' אה"מ ע"פ שה"ש, וג' דנת' ע"פ הזהר וזרח השמש, דתיקון הפרצוף עיקר המכוון לצורך היחוד שאח"כ, וכמו שמלמדי' הלשון הקודש כדי שאח"כ יוכלו ללמוד התורה, נמצא שה"ש המדבר בענין היחוד היא גלוסקא או המכוון, וע' בזהר ר"פ בשלח בענין מטה דחביבא לי', ועד"ז יובן ענין שמיני עצרת שהוא המכוון מבנין המתחיל א)

מר"ה כו', שרש חג"ת בא"ס הבנת מפי' תיו' פי' משפטים גילוי האור שבתחלה בחסד אח"כ הצמצום דין אח"כ הקו בחי' ממוצע ת"ת, ועיין בביאור קול דודי דבארדיצוב, שוב מצאתי כן במדרש שה"ש ע"פ צווארך בחרוזים.

א, ג

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך, והתרגום לקל ניסך וגבורתך דעבדת לעמא בית ישראל (זהו תרגום של לריח שמניך, שכמו שהשמן הטוב ריחו נודף, כך הנסים הם הנמשכים מחכמתו יתברך. ויש ליקח מזה טעם שתקנו חז"ל בנס דחנוכה להדליק נרות שהוא שמן ואור, שהרי הנסים נקראו כאן לריח שמניך, ואפ"ל שמניך לשון רבים כי יש נסים נגלים כמו יציאת מצרים וקי"ס והם הנמשכים מחכמה עילאה ויש נסים המתלבשים בלבוש כמו נס דפורים והם הנמשכים מחכמה תתאה וכמ"ש במ"א בבה"ז ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות כו' הגבה למעלה דא אות יו"ד כו') זעו כל עממיא די שמעו ית שמע גבורתך ואתותך טביא (וכן פי' רש"י לריח שמניך טובים שהריחו בהם אפסי ארץ אשר שמעו שמעך הטוב בעשותך נוראים במצרים, והנה שמן הוא חכמה שהיא יראה עילאה כמ"ש בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי אתה נרי ע"כ ענין היראה הנמשך בעמים מהנוראות נק' ריח שמניך, ובאיוב ל"ט כ"ה ע"פ ומרחוק יריח מלחמה פי' במצ"ד ענין הרגשה) ושמך קדישא אשתמע בכל ארעא דהוה בחיר ממשח רבותא דהוה מתרבי על רישי מלכין וכהנין (זהו תרגום שמן תורק ר"ל שמן תורק היינו שמן המשחה שנמשחו בו מלכים וכהנים, וא"כ פי' תורק לשון רבוי, כמו והריקותי לכם ברכה במלאכי סי' ג' יו"ד, ושמו הקדוש יתברך נתגדל ונשמע בכל הארץ יותר במעלה משמן תורק, וזהו כענין טוב שם משמן טוב, ורש"י פי' לריח שמניך טובים שם טוב נק' ע"ש שמן הטוב, וצ"ע דהא כתיב טוב שם משמן טוב) ובגין כך רחימו צדיקיא למהך בתר אורח טובך בדיל דיחסנון עלמא הדין ועלמא דאתי (זהו התרגום עלמות ב' עולמות העולם הזה והעולם הבא). יש להעיר ענין שגלות מצרים נקרא עיבור והגאולה נק' לידה בד"ה וארא אל אברהם ובד"ה כי עמך מקור חיים ובד"ה אני ישנה וע"כ בחי' לידה זו נק' לריח שמניך כו', ויש עוד יניק' ומוחין דגדלות זהו ענין שמן תורק כו' והנה במאו"א אות נ' סכ"ב נסים מצד בינה ונפלאות ב' פלאות מצד נש"ב שלה והיא מאירה במ"ה וס"ה גימט' נס עכ"ל, ר"ל מ"ה ס"ה היינו הוי' אדנ"י כי הוי' במילוי אלפי"ן גימט' מ"ה ואדנ"י גימט' ס"ה, והם זו"נ, והבינה נק' לפני הוי', ע"כ ממנה נמשך נס, כי זו"נ הם ז' ספירות הבנין ומהם נמשך השמים והארץ ולעשות נסים ונפלאות בהם נמשך מבחי' מעל לשמים מבחי' ג"ר. וע"ד שנתבאר בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין הדלקת ז' נרות המנורה שהם כנגד ז' מדות לך הוי' הגדולה והגבורה כו'

והדלקת הנרות בשמן ואור להמשיך בהם אור החכמה להאיר את המדות ולזככן כו׳ ועמ״ש בד״ה באתי לגני בענין מאד עמקו מחשבותיך כו׳. ומכ״ז יובן איך על ידי אור הבינה כשמאירה בז׳ מדות נמשכו הנסים ונפלאות, ולכן נק׳ לריח שמניך כי בבינה מאיר ומתגלה השמן הטוב דחכמה וכמ״ש בזהר ס״פ צו דל״ד ע״א ע״פ כי עמך מקור חיים כו׳ ע״ש וע״ב ובמק״מ שם, והנה עבדים היינו לפרעה במצרים האוחז בעורף כו׳ שלפי שנמשכה השפע רק בבחי׳ עורף ואחורי׳ כמאן דשדי בתר כתפוי לכן מקבל פרעה כו׳ ובשמן כתיב להצהיל פנים משמן כי חכמת אדם תאיר פניו וגם כמ״ש ושמן ימינו יקרא עיין בד״ה בהעלותך לכן עי״ז נמשך יאר ה׳ פניו אליך כו׳ לכן נק׳ לריח שמניך, והנה נס לשון רוממות וכמ״ש ואל עמים ארים נסי ישעי׳ מ״ט כ״ב, כי הנס פירושו כלונס זקוף ומשימים עליו מפה, כן כתב המ״צ שם וכן פי׳ רש״י בישעי׳ סי׳ ל׳ י״ז בפי׳ כתרן על ראש ההר וכנס על הגבעה כלונס גבוה שנותנין בראש הגבעה, ועד״ז נק׳ הנפלאות נסים שהם ענין רוממות התגלות רוממותו ית׳ כי הוא לבדו מרום וקדוש ולכן פועל גבורות עושה חדשות כו׳ ועיין בפי׳ רש״י בחומש ס״פ בשלח י״ז ט״ו ע״פ ה׳ נסי הקב״ה עשה לנו כאן נס גדול, וכן תרגום אונקלוס דעביד לי׳ נסין, וכן ויהיו לנס בפ׳ פנחס כ״ו יו״ד פי׳ רש״י לאות ולזכרון ובעה״ט שם פי׳ מלשון את התורן ואת הנס וכן פי׳ מ״ע ספורנו בפ׳ בשלח ה׳ נסי לשון רוממות וכ״פ בעה״ט שם, ואפ״ל דהכל א׳ כי ענין הנס הוא רוממות כו׳, והרד״א בפי׳ ועל הנסים פי׳ שהוא מלשון נתת ליראיך נס להתנוסס בתלים סי׳ ס׳ פסוק ו׳ וצ״ע דשם פירש רש״י נס לשון נסיון כו׳ וכן פי׳ ברבות פ׳ וירא ר״פ נ״ה נסיון אחר נסיון כו׳ וכ״ה בילקוט בספר שופטים סימן מ״א, ובפרדס ערך נס כ׳ וז״ל בתיקונים משמע כי היסוד בהיותו למעלה מנצח והוד נקרא נס שהוא עומד עליהם לנס עכ״ל, ויש לפרש דבריו על דרך מ״ש במאו״א נ׳ כ״א נס נק׳ היסוד ובו שם הוי׳ במילוי אלפי״ן ואד׳ (ר״ל כי היסוד מייחד ומחבר ב׳ השמות כנודע מענין בן פורת יוסף אותיות תופר שתופר ומחבר יחודא תתאה עם יחודא עילאה בחי׳ כי אל דעות כו׳, וע״י חיבור זה שמתגלה למטה הביטול כמו למעלה זהו ענין הנס וכמ״ש בסידור בד״ה מזמור לתודה בענין ארבעה צריכים להודות שע״י הנס שהוא היפוך הטבע אנו מודים לבחי׳ הדיעה עליונה שלמעלה עיקר היש, וכל מה שלמטה כלא חשיב וזהו דעו כי הוי׳ הוא האלקים, וזהו דנס גימט׳ הוי׳ אדנ״י היינו גילוי שם הוי׳ על ידי שם אדנ״י, וזהו על ידי היסוד שנקרא בן פורת תופר ומחבר יחד הב׳ דיעות כו׳ וזהו ג״כ ענין אמן שהוא גימט׳ הוי׳ אדנ״י, וע׳ בפרדס ערך אמן ואמרז״ל גדול העונה אמן יותר מן המברך וע׳ מ״ש ע״פ משה ידבר בע׳ והאלקים יעננו, ולכן ברוך מתחיל בב׳ ואמן מתחיל בא׳ שהוא בחי׳ גבוה יותר, שהרי עשרה מאמרות מתחילים בב׳ ועשרת הדברות מתחילים בא׳ אנכי כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ דרשו הוי׳ בהמצאו) וז״ש וכנשוא נס הרים כי הוא סוד הקמת הברית עכ״ל, וענין הקמת הברית היינו על דרך משל כשהוא אבר חי ונמשך ממנו ההשפעה כו׳ ולכן בן שמונה עשר לחופה שאז יוכל להמשיך מבחי׳ חי, וזהו ענין ח״י ברכאן דצלותא ועל דרך

משל זה יובן כשעומד להיות נמשך על ידו המשכת השמן הטוב מבחינת חכמה עילאה שיומשך מזה הגילוי למטה דיעה עליונה ולכן נק׳ הנסים לריח שמניך וזהו ענין משכיל לאיתן ותשב באיתן קשתו. ועיין בהרמ״ז פ׳ וארא כ״ו ור״פ בהעלותך ע״פ ישיש כגבור לרוץ אורח. והנה המשכה זו שע״י היסוד נמשך מיחוד פנימי דאו״א שנמשך אור חדש מלמעלה מעלה כו׳ וכמ״ש הרמ״ז פ׳ בשלח דנ״ד ע״א וזהו ענין נס לשון רוממות כו׳ ועמ״ש ע״פ ארוממך אלקי המלך בביאור ע״פ כי אתה נרי ועיין בע״ח שער הכללים בפי׳ מארז״ל מ׳ וסמ״ך שבלוחות בנס היו עומדים ובעמה״מ שער קרית ארבע פס״ד דצ״ו ע״ד פי׳ מ׳ וסמ״ך הם מלכות וז״א והם מקבלים מוחין מנו״ה דאימא ולפעמים בנס היו עומדים כו׳.

והנה מבואר בסידור בד״ה מזמור לתודה שענין ארבעה צריכין להודות שמודה על הנס שהאמת דכולא קמי׳ כלא חשיבי ולא כמו שנראה לנו העולם יש ודבר עם כל זה בחי׳ זו נקרא רק הודאה, והוא כמשל האדם המודה לחבירו שאתו האמת אף שאינו משיג בדעתו ממש הדבר רק שעם כל זה מודה שאתו הנכון והאמת. וכמבואר מזה ג״כ באריכות בסידור דרוש ל״ג בעומר בענין הוד כו׳ וזהו ההפרש בין הודאה ובין ברכה שבחי׳ ברכה זהו המשכה בבחי׳ גילוי ממש, וכמו כן מה שנמשך להודות לה׳ ע״י הנסים הרי אינו משיג גילוי המהות אור האלקי כי אם על ידי הנס הוא מודה, ולכן נקרא בחי׳ זו לריח שמניך כמו המריח ריח מהדבר שאינו טועם כלל מהות הדבר כלל כי אם נמשך עליו ריח והארה בעלמא, כמו כן ענין התגלות אלקות הנמשך ומתגלה בעולם על ידי הנסים הרי הגילוי בא רק בבחי׳ הודאה, והוא על דרך הידוע מציאותו ולא מהותו ולכן נקרא לריח שהוא בחי׳ ריח והארה בעלמא מבחי׳ חכמתו ית׳ הנק׳ שמניך, אבל שמן תורק שמך כמו שמריקין השמן מכלי אל כלי שעצמיות השמן ומהותו נמשך למטה בכלי התחתון וזהו ענין מ״ת שנאמר וירד הוי׳ על הר סיני כו׳ פנים בפנים דבר הוי׳ עמכם כו׳ וזכו לגילוי מהות חכמתו ית׳ ממש, ופי׳ שמך היינו כמ״ש ושמי הוי׳ לא נודעתי להם להאבות, אבל במ״ת נאמר אנכי הוי׳ אלקיך כו׳ ומבואר במ״א בלק״ת פ׳ ראה בד״ה ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה דהיינו על ידי דיבור אנכי הוי׳ אלקיך נמשך בכל א׳ המשכת שם הוי׳ ועל ידי זה נמשך בהם בחי׳ ברכה, והברכה היא בחי׳ הגילוי שלמעלה מבחי׳ הודאה כנ״ל ולכן נקרא זה שמן תורק וכמ״ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די כי ע״י שם שד״י שנמשך שאמר לעולמו די שהוא בחי׳ גבול ותכלית, אבל שם הוי׳ הי׳ הוה ויהי׳ בחי׳ בלי גבול שיומשך בחי׳ זו בבחי׳ גילוי זהו ענין הברכה עד בלי די, ועמ״ש מזה ע״פ ויצוום אל בני ישראל בפ׳ וארא. והנה ענין שמן שנמשחו בה כהנים יש לומר כי הנה ענין ברכת כהנים מקור הברכה היא מבחי׳ שמן דחכמה כמ״ש בזהר פ׳ צו דל״ד ע״א ע״פ זאת משחת אהרן אך התורה גבוה יותר מבחי׳ זו כו׳ כי כהנים קו ימין חח״ן והתורה קו האמצעי העולה עד הכתר וגם נמשך העצמיות ומהות ולא הארה כו׳ שקו האמצעי הוא עיקר הצנור ע׳ בע״ה בשה״ש בפסוק זה דלריח שמניך

ובהרמ"ז אמור צ"ט. עמ"ש בענין אל יתהלל חכם כו' כ"א בזאת כו' שבמחשבה ארץ קדמה לשמים שזהו תכלית המכוון ובדבור שמים קדמו שכן ממחשבה לדבור הוא כחותם המתהפך שהמכוון במחשבה בא באחרונה בדבור וזהו סוף מעשה הוא במחשבה תחלה וזהו גם כן ענין שמן תורק שמך כשמריקין השמן מכלי אל כלי הנה מה שבכלי הראשון הי' עליון הוא בכלי שני תחתון ומה שבכלי הראשון הי' תחתון הוא בכלי השני עליון וכענין הנ"ל בהרקה ממחשבה לדבור שבהמחשבה ארץ קדמה לשמים ובדבור הוא להפך, וכמו כן יובן בענין התורה שהורקה מלמעלה למטה מאצילות לבי"ע הנה התורה כמו שהיא בגשמיות אצלנו שרשה גבוה יותר מכמו שהנשמות משיגים את התורה בג"ע אף ששם התורה ברוחניות וכגבוה שמים מארץ כך גבהה ההשגה דשם מהשגה של למטה עם כל זה נק' רק זיו והארה מחכמה עילאה אבל עצם החכמה מלובש בתורה הגשמיות ששרשה מעצם חכמה עילאה וכמ"ש בבה"ז פ' בראשית על המאמר זהר בראשית דף כ"ז ע"ב על המאמר אעשה לו עזר כנגדו דא משנה כו' יעו"ש ולכן נק' שמן תורק שהורק מכלי אל כלי כחותם המתהפך וזהו עליונים למטה ותחתונים למעלה כו'.

ג)* עמ"ש ע"פ מגדל עוז שם ה' במשלי י"ח יו"ד, יעו"ש סעי' ה' ומשם יובן ענין שמן תורק שמך, ועמ"ש ע"פ טוב שם משמן טוב וע"פ ואלה שמות בנ"י.

בעז"ה, פ' נצבים

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך. הנה פעמים נק' התורה יין ופעמים שמן כי טובים דודיך מיין, הענין דכתיב תירוש ינובב בתולות מי שלבו אטום כו' היין מפקחו נכנס יין יצא סוד השמחה שהי' בהסתר נתגלה כו', ובעבודת ה' כי טובים דודיך מיין פי' דודיך אהבה ויראה בהתלהבות הבא בהתבוננות (ובחי' יין הוא עלמא דאתגליא) איך שמלכותך הוא הוא בחי' התגלות מאין ליש בחי' מקום וזמן וממשלתך בכל דור ודור כו' וזהו בחי' הסוד המוסתר בתוך העולמות עד שנדמה העולם יש בפ"ע והדחילו והרחימו שנולד מזה ההתבוננות יצא הסוד הנ"ל כאלו נראה בחי' האלקות איך דכולא קמי' כלא חשיב ממש כידוע כו', וידוע שכנס"י נק' כלה והוא בהיות כשהסוד יוצא בהתגלות שמאיר אור אלקות בנשמות ישראל וזה נק' כד קבילת דכר שהקדב"ה נק' חתן וכלה לית לה מגרמה כלום כי אם מה שנותני' לה מלמעלה כי בועליך עושיך כו' וכבוד ה' עליך זרח כי אשב בחושך ה' אור לי ואתקרי' בחי' נערה בה' ה' גבורות דדכורא

ג) : אות ב' לא נסמן בגוכתי"ק.

שנותני' לה בביאה ראשונה שהם דודיך הנ"ל עיקרם מעלמא דאתכסייא אלא שיוצאי' דרך נוק' כו' ועד לא קבילת שעדיין לא זרח אור אלקות בתוכה ונק' נער בלא ה' גבורו' והוא שלבו אטום כבתולה שלא נתפעל בדו"ר מענין התבוננות עלמא דאתגלייא הנ"ל ונק' עלמות.

ב) **והעצה** שיהי' אף בחי' עלמות אהבוך הוא בחי' שמן לריח שמניך טובים, והתורה נק' שמן תורק שהורק מכלי אל כלי שמה שלמטה בא למעלה שהוא מתהפך כו' אז עולה הריח משולי הכלי הראשון ובמלואו משמן היה הריח למטה כנ"ל וכו', והנמשל שהתורה נשתלשלה בעניני' גשמיי' וסיפורי מעשיות ואותיות גשמיות ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שמתהפך מה שלמטה למעלה ומה שלמעלה למטה, וזהו שמן תורק שמך כל התורה הם שמותיו כו' אז לריח שמניך כו', ואותיות נקראו סוסים שבאים מהשתלשלות רבות מעלמא דדכורא בחי' שמן כו' והרוכב על הסוס הסוס ישאהו למקום רחוק שלא הי' יכול להגיע ברגלים כו' וכמו כן עד"מ בשומו כל מחשבותיו באותיות מגביהים ומתעלים אותו למקום גבוה, אבל כתי' לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה פי' כשאינו מעמיק חב"ד שלו בהאותיות כ"א מחשבתו בלבד הרי זה כרכיבת הסוס בלבד שרגליו לבד דבוקי' בסוס והסוס רץ ואינו עושה כלום כו', כ"א רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו פי' שיעמיק חב"ד שלו בהתבוננות גדולת ה' עם דבוקו בהאותיות, וישים בלבו ענין עצה היעוצה שרואה שהוא רחוק מאד מהתפעלות הלב בהתלהבות מהתבוננות כו' וישפיל עצמו בתכלית לאמור מה אני כי יהי' לי התלהבות כי לבי אטום כו' אני מרוחק בתכלית הריחוק מה' אחד, רק זאת בידו לבקש על נפשו לחפוץ לדבקה בה' והוא ענין המיחלים לחסדו שמצפים ומשתוקקי' בתשוקה רבה שיהי' התגלות אלקות כו' ואני איני רוצה להיות נפרד כו', זהו פירוש לחסדו ח"ס דלי"ת התגלות אלקות, וזהו לצפירת תפארה למצפם תפארתו והדר גאונו ומזה יוכל להמשיך חסד ה' עליו שיתפעל לבו כו' וכן בענין לימוד התורה שבע"פ התגלות רצונו ית' בזה העולם הגשמי טהור טמא ומותר אסור וכו', ומי שאין לו אפילו בחי' המיחלים לחסדו הנ"ל עליו כתיב זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל בחי' נוק' כו' על ישראל אמונתו אבל לבית ישראל ממשיך גם אמונה כו'.

ג)* **להבין** שרש הדברים גלע"ד מובן למשכיל הא דיין הוא עלמא דאתגלייא, הנה בזהר פ' שמיני יין מדריגת הלוים שהיו אומרים השיר על היין ושמן מדריגת כהנים כשמן הטוב כו' זקן אהרן כו', ובכהנים כתי' קדושה ואת הקדוש והקריב אליו וקדושה דתלי שערה כו' ובלוים טהרה והעבירו תער כו', הענין עפמ"ש בפסוק ונקדשתי פ' אמור ביאור ענין קדוש ומובדל שאינו מתלבש בבחי' העולמות וענין כח הפועל בנפעל ועילה ועלול הוא רק מבחי' ממלא כל עלמין זיו השכינה שע"ז אמרו כמו שהנשמה מלא הגוף כו', והנה בחי' ממכ"ע נק' עלמא דאתגלייא לפי שמושג ונראה בראי' חושית כמ"ש

ג) : בכת"י ב' רשום למעלה : ביאור על הנדפס.

מבשרי אחזה וכמבואר באריכות ע"פ וידעת היום, שע"ז נאמר דע את כו' ולא שייך אמונה רק בבחי' סוכ"ע ע"ש היטב, ובחי' סוכ"ע היינו שאינו מתלבש בבחי' עו"ע וזהו קדוש דתלי שערה ע"י דילוג ולא כמו האבר מהנפש כו'. והנה ב' בחי' אלו היינו השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות הן בחי' מוחין דאימא ומוחין דאבא שמקור בחי' השתלשלות עו"ע נמשך ממוחין דאימא הבנה והשגה משא"כ מוחין דאבא חכמה כח מ"ה ביטול ההשגה לבחי' א"ס סובב כ"ע דלמת"ב כמבואר כ"ז ע"פ והגדת לבנך, וזהו כי יין הוא עלמא דאתגליא ההתבוננות מבחי' ממכ"ע כי יין הוא מוחין דאימא שהוא בחי' השגה וגילוי ואימא מקננא בבריאה שהוא מקור הנשמות נהנין כו' ונק' נהר היוצא מעדן כו' כי נהר בחי' גילוי, ועוד זאת כמבואר בסידור ע"פ אד' שפתי תפתח בענין בקול דברי אלקים חיים שבינה נק' אלקי' חיים שהוא בחי' הנמשך להחיות העולמות ולכן נק' ה' שהוא התפשטות משא"כ מוחין דאבא הוא מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות ונק' יו"ד, וע' בסידור ע"פ והגדת לבנך במעלת מוחין דאבא על מוחין דאימא, ובחי' החיות המתלבש ומתפשט בעולמות בבחי' ממלא כל עלמין נק' עלמא דאתגליא לפי שבחי' זו מושג ונראה ע"ד מבשרי אחזה, וזהו ההתבוננות בבחי' מלכותך מלכות כל עולמים, ובינה נק' ג"כ אלקים חיים ומלך עולם ועיין בסידור בענין כבוד מלכותך וכו' הדר מלכותו ע"ש. והנה מוחי' דאימא מלובשי' בז"א וכשהז"א משפיע למל' ה"ג בביאה ראשונה זהו ענין דודיך, ובעבודה הוא שיכנס ההתפעלות מבחי' הנ"ל בתוכיות הלב ואז נק' נערה, ועבמ"ש בזהר תזריע מ"ח ב' מענין נער ונערה, והנה יש מי שלבו אטום כ"כ שאינו מתפעל מהתבוננות הנ"ל דממכ"ע הנק' יין, אבל בחי' שמן שהוא גבוה יותר יוכל להאירו כי השמן להיותו בחי' גבוה יותר מהיין לכן יוכל להתמשך למטה יותר ע"ד ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך וכו' (וזהו ענין שמן תורק מה שלמעלה יותר נמשך יותר למטה, וזהו ענין אותיות התורה אבא יסד ברתא, כמ"ש בחכמה יסד ארץ וכונן שמים בתבונה הרי הבינה נמשכה רק עד שמים בסוד בעטרה שעטרה לו אמו וכאיש אשר אמו תנחמנו, אבל החכמה שהוא בחי' שמן נמשכה במל' הנק' ארץ שלמטה מבחי' שמים, הרי בחי' אבא נשפל למטה יותר מבחי' בינה וכנודע בענין יסוד אבא ארוך כו' וזהו ענין התורה שנמשכה בגשמיות, לכן מבחי' זו יוכל להגיע גם למי שהוא למטה במדריגה יותר), וכן נת' בביאור ע"פ כי תצא למלחמה על אויביך על היינו מבחי' שלמעלה מאויביך היינו מוחי' דאבא שאין שם שרש ליניקת החיצונים והאהבה בלא רשפי אש רק בחי' חסד דאבא כמרוה צמאונו ומתענג כו', והבעל עסק בנקל לו יותר לבחי' זו אף שהוא למעלה יותר, וזהו כי תצא למלחמה שעת צלותא שעת קרבא תהי' בבחי' על אויביך כו', וכה"ג נת' ע"פ וארשתיך כו' ענין ב' בחי' כלה כלתה נפשי לחצרות כו' הוא כענין טובים דודיך מיין עלמא דאתגליא נק' חצרות אבל מי שהוא בחי' חגרת או סומא צ"ל דוקא לבי ובשרי ירננו אל אל חי ומהו"ע שעי"ז יגיע גם לכלה חגרת כו' ע"ד הנ"ל בפי' ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך, וגם כאן יובן פי' הפסוק דריח שמניך להיותו מבחי' גבוה יותר היינו מוחין דאבא ביטול ההשגה מצד מהו"ע שלמעלה מעלה מעלמא דאתגליא יפעול שאף גם עלמות שלבו

אטום כ"כ כו' יגיע לבחי' אהבוך, ונק' ריח כי בבחי' סוכ"ע אין בחי' דעת והשגה רק אמונה והיינו כמאן דארח ריחא, ומ"מ ריח דשמניך טוב יותר מטעם היין ע"ד טוב לחסות בה' מבטוח באדם המבואר במק"א ע"ש, וענין שמן תורק שמך היינו כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה, וע"י התומ"צ נמשך גילוי בחי' סוכ"ע ממש להיות בגילוי כמו בחי' ממכ"ע וזהו שמן תורק ממש עצמיות השמן ולא הריח בלבד, ועמ"ש ע"פ וידעת היום הנ"ל ושמן תורק העליון נעשה תחתון, וזהו מעלת אותיות התורה שהן למטה מהחכמה ושרשן למעלה גבוה יותר, רק צ"ל ג"כ המיחלים לחסדו והוא טלא דנטיף מעתיקא בשבת והוא אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת על כל השבוע כמ"ש בזה ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה כו', ועיין מ"ש במ"א ע"פ צאנה וראנה מענין יין ישמח להצהיל פנים משמן, ומ"ש למעלה בענין ואמונתו לבית ישראל לבית ישראל בחי' נוק' ממשיך גם אמונה והוא ג"כ ע"י התורה הנק' לריח שמניך כמבואר באגה"ק ע"פ חגרה בעוז מתניה יעו"ש, וגם ע"פ וידעת הנ"ל שע"י תומ"צ נמשך להיות סוכ"ע ג"כ בבחי' דעת והרגשה, וזהו ענין ורעה אמונה כו' והיינו ואמונתו לבית ישראל שיהי' בבחי' ורעה אמונה באמונתו יחיה ממש.

אות א' נת', ענין בחי' יין שהוא עלמא דאתגלייא והיינו ההתבוננות איך מלכותך שהוא עלמא דאתגלייא מהווה כל העולמות ועי"ז היין יצא הסוד היינו כאלו נראה בחי' אלקות המלובש בהעולם דכולא קמי' כלא חשיב רק שמוסתר ואינו נראה ונק' סוד ועל ידי שנולד דו"ר נק' דודיך ה"ז כאלו יצא הסוד, וזהו ענין תירוש ינובב בתולות, כי עד דלא קבילת דכר בחי' דודיך שלא זרח אלקות בתוכו נק' לבו אטום כבתולה וכשהיין מפקחו נק' כלה בה'.

אות ב' נת' ענין לריח שמניך טובים יותר מן היין, כי יש מי שלבו אטום כ"כ שאין היין מפקחו היינו שאינו מתפעל מההתבוננות דעלמא דאתגלייא וע"י השמן נעשה בו ג"כ הארה להיות עלמות שלבו אטום ג"כ בבחי' אהבוך, ושמן תורק היינו התורה מה שלמעלה נעשה למטה כו' והאותיות נק' סוסים שמגביהי' מאד, אך מ"מ צ"ל המיחלים לחסדו להעמיק בהתבוננות ועי"ז נמשך מלמעלה גילוי אלקות ח"ס דלי"ת.

אות ג' נת', יין מוחין דאימא הנק' ג"כ מלך עולם ולכן נק' עלמא דאתגלייא כי בבחי' זו נאמר ומבשרי אחזה ויש מי שלבו אטום כ"כ שאין נתפעל מהתבוננות זו כ"א מבחי' שמן יצהר רזא דרזין ההתבוננות זהו"ע לבי ובשרי ירננו אל כו', ובבחי' זו אפי' עלמות אהבוך אפי' חגרת כו', כי בית הלל מבחי' חתן, וזהו על אויביך ע"י חסד דאבא כו' ונק' שמן תורק כו' כי יסוד אבא ארוך, וענין המיחלים לחסדו וענין ואמונתו כו'.

ד) **והנה** כדי להבין עוד יותר בעומק ענין כי טובים דודיך מיין ותירוש ינובב בתולות ואח"כ יובן ענין לריח שמניך טובים יותר מבחי' יין, נלע"ד להעתיק כאן שני דרושים הא' ע"פ עיני כל אליך ישברו והוא מדבר מענין כד קבילת דכר נק' נערה ונק' כלה שזהו בחי' ותירוש ינובב, ונת'

כאן באר היטב, הדרוש השני ע"פ מאמר הזהר בשלח ס"ג ע"פ ממעמקים קראתיך, ומתוכו נ"ל דיובן היטב ענין לריח שמניך, וכתיבת ההעתקה מדברי מו"ח נ"ע כמו שהן כל דרוש בפ"ע ואח"כ נרשם הקיצור מהדרוש ואיך שייך לכאן.

עיני כל אליך ישברו כו', כי על מ"ש נודע בשערים אמרו בזהר באינון תרעין עילאין כו' והן בחי' ז' שערי בינה וכל חד לפום שיעורא דילי' דמשער בליבי' כו', ולהבין זה הנה אמרו הלב רואה הלב שומע וכן אמרו בינה ליבא וכו'.

ביאור הענין הוא בהתבוננות באוא"ס ב"ה איך שהוא סוכ"ע וממכ"ע וכו' כשהוא עדיין במוח תבונתו ולא באה ההרגשה בלב נק' מוח בינה אכן כשנפתח ממנה אור להאיר גם בלב נק' שער עד"מ כמו השער הנפתח לצאת בו לחוץ כך יוצא אור ההשגה מן מוח תבונתו ונתפסת בלב שהלב משער ומשיג גם הוא אותה התבוננות, ועי"ז נאמר שמע ישראל שמיעה בלב וכו', וזהו כוונת המאמר כל חד לפום מה דמשער בליבי' נודע בשערים בעלה כפי מה דמשער ומשיג התבוננות בלבו את התבוננות שבמוחו מסוכ"ע וכו' לכן נק' ג"כ נ' שערי בינה שיוצא האור מן מוחו לחוץ לתבונות לבו כמו ד"מ שער נפתח (ועמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכד כו' ושעריך לאבני אקדח, וע' בתוספתא דבשלח ד"נ שבזהר בענין אבנין נוקבין), וזהו כל בגימט' נ' שהם נש"ב והיינו כפי עיני כל וכו' כנס"י נק' כל נגד נש"ב כל חד לפום שיעורא דילי' אליך ישברו כו', אך לפעמים נק' כנס"י כלה בה"א נוספת, הטעם לזה כי יש ארוסה ונשואה, קודם שנכנסה לחופה שאינה ראוי' ליחוד וזיווג עדיין נק' ארוסה והנשואה הוא אחר שנכנסה לחופה וראוי' לזיווג אז היא נשואה ואז נק' כלה בה"א כו'.

וביאור ענין זה בעבודה שבלב זו תפלה, עפ"י המבואר כי כשנמשכה ההתבוננות בלב נק' שער דמשער בלבי', אמנם יוכל להיות שגם אם משער בלבו אבל לא נקלט האור בתוך תוך עומק לבבו כמ"ש בכל לבי דרשתיך, פי' כשנקלט כו' אז נק' בכל לבי היינו שנכנס כל נש"ב בתוך נקודות לבבו, אבל אם לא נקלט רק הוא בחיצוני' הלב נק' כל בלא ה"א אבל כשנקלט כנ"ל נק' כלה בה' הה' מורה על פנימי' הלב המקבל נש"ב בתוכה כפי דמיון קליטת הנוק' טיפת דכר לכן נק' נשואה אחר שנקלט אוא"ס ב"ה שבהשגת מוחו בתוך נקודת לבבו ביחוד וזיווג משא"כ בחי' ארוסה כשלא נקלט כנ"ל אזי נק' ארוסה נק' כל כנ"ל, וזהו נודע בשערים בעלה פי' נודע לשון יחוד וזיווג כמו והאדם ידע וכו'.

ה) אמנם אין בחי' הקליטה נעשה עד לאחר החופה לפי שבחי' החופה הוא אור מקיף מלמעלה מאיר על חתן וכלה שיוכלו להתייחד הארת רצה"ע השורה בבחי' מקיף על הלב שיוכל לקלוט האור בתוכו ולמעלה בכנס"י הוא ג"כ בחי' מקיף עליון הנק' חופה כמ"ש כי על כל כבוד חופה בכדי שיהי' יחוד וזיווג ואז כנס"י כלה עם ה'. וזהו עיני כל פי' קודם שנקראת

כלה היינו קודם הקליטה ואז נק׳ כל אליך ישברו בבחי׳ תשוקה מרחוק כמו ארוסה לארוס אבל אחר החופה אז זמן יחוד וזיווג לקבל ולקלוט האור בבחי׳ כלה ואז נק׳ נשואה, וע״ז א׳ ואתה נותן להם את אכלם היינו לשון זיווג כמו באתי לגני וכו׳ אכלתי וכו׳ היינו השפעת אור עליון להתקבל ולקלוט בבחי׳ מל׳ שנק׳ לב ואז נק׳ כלה לבבתני אחותי כלה ונק׳ המשכת מ״ד בשם אכלם כמו בלתי הלחם אשר הוא אוכל, ומה שלא אמר בעתם כמו אכלם רק בעתו בוי״ו קאי על עת רצה״ע של עצמות המאציל לפי שהמשכת מ״ד הנ״ל תלוי באתעדל״ע בלתי אתעדל״ת כלל, וכן א׳ בעתו רצונו רצון עליון לבד כמו בשבתות ויו״ט, ולזה רימוז בקידוש לבנה חק וזמן נתן להם שלא ישנו תפקידם, וזהו פי׳ ואתה היינו המשכת מחכמה התחלת המשכת מ״ד א״ת היינו כ״ב אותיות לה׳ תתאה בחי׳ מל׳ זהו אתה והוי״ו מורה על המשכות כי צורת ו׳ בראשו ונמשך משם קו דק והיינו ואתה כו׳ נותן וכו׳ בעתו דוקא היינו בעת רצון עליון שהוא בחי׳ החופה שלפני יחוד כנ״ל.

ז) **ואחר** שנמשכה כנ״ל א׳ פותח את ידיך וכו׳ כמ״ש מקדש ה׳ כוננו ידיך כי צריך לעשות בית קיבול בחי׳ כלי במל׳ שתקבל המשכת מ״ד הנק׳ אכלם כו׳ כי קודם היחוד נק׳ בתולה לשון אטום וע״ז נאמר באר חפרוה שרים וכו׳ וזהו פותח את ידיך שפותח את ידים העליוני׳ לחפור בהם לעשות למטה כלים ובאר לקבל אכלם הנ״ל, וזהו מקדש ה׳ כוננו ידיך גם ידיך הוא לשון יודין כי פתיחו דיודי״ן הוא שנמשך מן יו״ד שבראשו ונעשה וי״ו, וזהו המשכות רצון העליון כדי לבנות לה כלי בית קיבול, כמ״ש אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי וכמ״ש כי בועליך עושיך כו׳, ואח״כ משביע לכל חי רצון כל חי היינו בחי׳ יסוד דנוק׳ שמקבלת מיסוד דדכורא לכך נקראת כל חי שמקבלת מח״י עלמין ואח״כ הקליטה אז משביע בבחי׳ שביעה היפך התשוקה, כי התשוקה הוא מרחוק כאשר לא השיג התאוה ואל אישך תשוקתך ואחר היחוד כשנקלט שפע האור בתוכה ועביד נייחא לה אז ומשביע לכל חי רצון עליון שנמשך בעתו כנ״ל בבחי׳ שביעה כנ״ל.

ביאור על הנ״ל

ז) **וביאור** הדברים עיני כל אליך ישברו כו׳, כל הם נו״ן שערי בינה דהיינו מדות שבשכל חסד שבחסד כו׳ כל א׳ כלול מכולם, וע״ז נאמר פ׳ נודע בשערים בעלה בשערים דבינה נודע בעלה חכמה, והגם שהשערים הם רק נו״ן מ״מ אמרו כל חד לפום מאי דמשער בליבי׳, כי אח״כ כשיוצאי׳ מהעלם אל הגילוי בו״ק כ״א כלול מיו״ד עד ס״ר נשמות ישראל, וגם בבי״ע מתהוה אלף אלפי׳ כו׳, וזהו עיני כל ומה שנחלק לב׳ אותיות כ׳ ול׳ הוא מפני שהל׳ רומז לחג״ת שהם חסדים מכוסים באימא אם הבנים והכ׳ רומז לנ״ה שהם לבר מגופא ולכן הם חסדים מגולים מכולם. והנה לפעמי׳ נק׳ כל ולפעמים נק׳ כלה כל ה׳, כי ה׳ הוא בחי׳ נוק׳ ויש ב׳ ההין ה׳ עילאה בינה ה׳ תתאה מל׳, תרין נוקבין פריש שלמה מלכא בשה״ש אתי מלבנון כלה היא כלה עילאה כו׳, והענין כי הה״א יש בה ד׳ אורך ורוחב ונקודה באמצע ורומז

לבחי׳ נוק׳ שיש בה צירי׳ ודלתות כו׳ והנקודה הוא בסוד הטפה כו׳, והנה ה׳ עילאה מקבלת בחי׳ חכמה מקור החכמה אנת חכים כו׳ וה׳ תתאה חכמה תתאה, ולהבין ענין יסוד הנוק׳ באלקות מה ענינה הוא עד״מ מה שנראה בחוש שיש למדן מסביר גדול אפילו לתינוק ויש שאינו מסביר אפילו אם יהי׳ למדן ביותר אינו רק לעצמו אבל אינו יכול להסביר לזולתו שרש המכוון וההסבר הוא ענין יסוד ארוך שהוא המשפיע, וכן יש למדן שנתפס ונקלט בהשגתו בעומק וגם תופס בזכרונו ויש מי שהוא בעל הבנה גדול אך אינו נכנס לעומק השגתו וגם אינו זוכר כו׳, וענין מה שנתפס ונקלט בהשגה ובזכרון הוא מיסוד דנוק׳ כלי קיבול וכך נק׳ בינה עילאה כלי קיבול לחכמה וחכמה הוא דכר המשפיע אוא״ס בבחי׳ ברק בלבד ובבינה בא לידי גילוי באורך ורוחב ושם גילוי התענוג ולכן נק׳ לפעמי׳ בזהר בינה בשם עתיק אהי׳ אשר אהי׳ כי שם הוא גילוי עתיק, ולכן אהי׳ א׳ בעתיק ואהי׳ הב׳ בבינה, ובעבודת ה׳ הוא להיות כלי קיבול לנוכח שהוא ענין הגילוי ולא גילוי בלבד אלא להיות נקלט ונתפס בתוכו ממש על כי אין אלקי בקרבי, בקרבי ממש ולא די בשעת התפלה לבדה (שאז סוגר עיניו כו׳).

ח) **אך** מאין בא הכח מלמעלה שיהי׳ כלי קיבול, הנה ע״ז נאמר מקדש ה׳ כוננו ידיך, שהידים עליונים כוננו בחי׳ כלי קיבול כי היד הוא בחי׳ חסד שהיד מחלק צדקה וחסד דרועא ימינא וימינו תחבקני, אך בסוף היד ה׳ אצבעות שהן בחי׳ גבו׳ כמו גשמים שהם חסדים ויורדים בגבורה לחלק טיפין טיפין וכמ״ש מי פלג לשטף תעלה, בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין אויב לאיוב כו׳, והם ה׳ אותיות מנצפ״ך שהם מפרדי׳ ומחלקים את הקול כי הקול הוא פשוט כקול בהמה ולהיות הקול מחלק לה׳ מוצאת אחה״ע מהגרון בומ״ף כו׳ הוא ע״י ה״ג מנצפ״ך כנ״ל. אך יש בכל הה׳ פרצופים בחי׳ יד רק ונתתם חמישית לפרעה חסד שבכתר וארבע הידות הם החסדים של הד׳ פרצופים או״א וזו״נ יהי׳ לכם לזרע השדה היינו בחי׳ אותיות והמשכות הצמיחה בבי״ע להיות אלף אלפין כו׳ במלאכים ונשמות יותר כו׳. וזהו עיני כל דבינה אליך לבחי׳ כתר היא היד החמישית לעשות משם בחי׳ ה׳ שהיא נתפס ונקלט בבחי׳ גילוי, ובעבודת ה׳ הוא בחי׳ שפלות ונפשי כעפר לכל תהי׳ ועי״ז פתח לבי בתורתך שנעשה מבחי׳ יד עילאה בחי׳ גבורות דמבטשין לי׳, וכמשל הכלי קיבול של מי שתופס בעומק השגתו וזכרונו שהוא ע״י שפלותו שמשים עצמו כהדיוט ורוצה לירד לעומקה משא״כ הגס רוח לא ירצה להעמיק כלל ולכן נק׳ נקבה מלשון נקב כו׳. וזהו לפי פי׳ עיני כל דבינה, אך גם לפי הכוונה על כלה תתאה ודאי יצדק אליך ישברו להמתיקם כי שם במל׳ נעשי׳ גבו׳ ממש כו׳.

ט) **ואתה** ל׳ המשכה מכתר לאתה בחי׳ חכמה כי אתה אבינו, נותן להם את אכלם בעתו, פי׳ בעתו דאכלם כי אכלם לשון יחיד דלא כתי׳ אכליהם לשון רבים כי עת להאוכל, מהאוכל יצא מאכל והיינו בעת רצון דגליא מצחא, ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון בשעתא דגליא מצחא (במנחה דשבת), מכלל שיש עת שהמצח מכוסה כו׳. אך כיצד נמשך להיות יד לעשות

בחי׳ כלי קיבול ע״ז נאמר פותח את ידיך יודי״ך ווי״ן דהיינו להיות בחי׳ צמצום תחלה בחי׳ יו״ד ואח״כ המשכה וי״ו, ומשביע לכל חי פי׳ כל חי בחי׳ יוסף חי ובכל העולמות בכל הפרצופים יש בחי׳ יוסף חי ודרך כלל הם ט״ו יסודות שבהגדה כמה מעלות טובות שהוציאנו ממצרים כו׳ שנחשב שם ט״ו מעלות שהן ט״ו יסודות והן ט״ו ווי״ן שבאמת ויציב, ואח״כ נמשך צדיק ה׳ בכל דרכיו, דרכיו הם לבר כמו הדרך שהוא מקיף לעיר דהיינו כשיוצא לבי״ע לזרע השדה ושם נמשך בבחי׳ צדיק כי צדקה עושה עם מאן דלית לי׳ מגרמי׳ כלום וחסיד לפנים משורת הדין, בכל מעשיו הם נשמות דעשי׳ שהם נשמות הפחותים וע״ה, שבזמן המשיח יהי׳ ב׳ מיני נשמות של ת״ח וע״ה כו׳.

קיצור מענין דרוש המתחיל עיני כל

אות ד׳ נת׳, כל הם נו״ן שערי בינה, פי׳ שערי בינה היינו כשנמשך מהתבוננות בלב להיות הלב מבין, וע״ז נאמר עיני כל אליך ישברון, לפעמי׳ נק׳ כלה בתוס׳ ה׳ כשנקלט ההתפעלות בפנימית הלב וזהו בחי׳ נשואה משא״כ כשהן בחיצוני׳ נק׳ ארוסה, וזהו נודע בשערים בעלה בכל לבי דרשתיך.

אות ה׳ נת׳, איך כדי להיות קליטה זו צ״ל תחלה חופה רצון עליון מקיף (וי״ל דהיינו שבת ויו״ט כמ״ש ורצית בנו כו׳), וזהו ענין ואתה נותן להם את אכלם המ״ד בעתו, בעת רצון עניתיך (ע׳ ע״פ כי ההרים ימושו) שהוא בחי׳ החופה.

אות ו׳ נת׳, ענין פותח את ידיך ע״ד מקדש ד׳ כוננו ידיך (ע׳ פ׳ נשא מזה) באר חפרוה שרים לעשותה כלי שתוכל לקלוט וכו׳ ואח״כ ומשביע לכל חי רצון יסוד דנוק׳ דעביד ניחא לה וזהו בחי׳ שביעה (ע׳ מ״ש בזהר ר״פ נח).

והנה עפ״י דרוש זה נתבאר ענין ותירוש ינובב, מי שלבו אטום היין מפקחו כי כשלא נכנס ההתפעלות בתוך תוך לבו ה״ז בחי׳ אטום ונק׳ בתולה רחמה סתום ונק׳ נער בלא ה׳, אבל כד קבילת דכר היינו ההתפעלות מאוא״ס נכנס בתוך לבו כמ״ש בכל לבי דרשתיך זהו ענין ואם תהי׳ לאיש הנז׳ פ׳ נדרים (ובנעורי׳ בית אביה היינו אהבה הטבעי׳, ואח״כ נודע בשערים בעלה יש בזה אירוסין ונשואין) וזהו כי טובים דודיך ע״י יין, אך מתחלה צ״ל באר חפרוה כו׳ לעשותה כלי ע״י השפלות ונפשי כעפר לכל תהי׳ כדלקמן בביאור דעיני כל אות ח׳.

קיצור מהביאור דעיני כל, ומתחיל מאות ז׳, ובו נת׳ ענין הנ״ל אות ד׳ כל נש״ב הם מדות שבשכל שנחלק לב׳ אותיות כ׳ ול׳ וענין כשנק׳ כלה ההי׳ הוא ד׳ עם י׳ והוא בחי׳ יסוד דנוק׳ עם הטפה דדכורא, ונת׳ מהו ענין יסוד דנוק׳ באלקות להיות כלי קיבול בחי׳ אלקי בקרבי, וזהו הד׳ לשון דלות ושפלות, זהו כלי קיבול ומה היא מקבלת בחי׳ היו״ד.

(ח) **והכח** שיהי' כלי קיבול נמשך מלמעלה בסוד מקדש ד' כוננו ידיך כי היד חסד וה' אצבעות ה"ג וכמו גבורות גשמים וה"ג מנצפ"ך המפרידי' הקול, שלהיות עשי' כלי קיבול אין די ע"י חסד ואהבה לבד כ"א ע"י מבטשין דמבחי' גבורה וכמו בארות דיצחק שלא סתמום פלשתים כבארות דאברהם, וענין ד' הידות יהי' לכם היינו ידות של ד' הפרצופים או"א זו"נ לעשות כלי למטה ויד החמישי' דא"א יהי' לפרעה בינה שהיא שכינתא עילאה לעשותה כלי, נקבה ל' נקב, וזהו עיני כל אליך ישברו שיהי' נעשה בבחי' כל בחי' כלה, הן עשיי' הכלי והן ההשפעה נעשה מלמעלה שזהו ה' ד' י', וזהו בין בכלה עילאה בינה בין בכלה תתאה מל'.

(ט) **נת'** ענין ואתה נותן וכו' בעתו דאכלם בעת רצון בשעתא דגליא מצחא (ועיין מ"ש אות ה' מזה) וענין פותח את ידיך היינו ביאור כיצד נעשה הכלי, וענין ומשביע לכל חי ט"ו יסודות (כאן משמע דמפרש איסודות דדכורא שבהן ועל ידן נמשך המ"ד) מבחי' רצה"ע ואח"כ צדיק כו' חסיד כו' ההמשכה בבי"ע וכל הנ"ל לב' מיני נשמות.

י) **והנה** המבואר מביאור זה הוא ענין עשיית הכלי שזהו מארז"ל למי שעשאה כלי והיינו ע"י המשכה מלמעלה ביאה ראשונה כו' דהיינו הכלי הוא שיהי' כלי קיבול לאלקות להיות נקלט ונתפס בתוכו ממש כמו בהשגת השכל שיש מי שהוא בעל הבנה אך עכ"ז אין נכנס ההשכלה לעומק השגתו וגם אינו זוכר כו' והא בהא תליא דכשיהי' נתפס בעומק יהי' ג"כ זוכר, וכ"ז נק' יסוד דנוק', ומי שאין לו בחי' זו קראוהו רז"ל פ"ה דאבות משפך שמכניס בזו ומוציא בזו כו', וזהו פי' שמע ישראל שמע לשון קבלה, וענין שמעכות של בית רבי שמיעכו באצבע היינו שטרחו א"ע בעשיית הכלי ע"י עוצם השפלות העצומה להיות נבזה בעיניו נמאס, אך פי' ותירוש ינובב בתולות היינו ע"ד הנ"ל וד' הידות יהי' לכם שנמשך מלמעלה לעשות כלי והיינו ע"י ההתבוננות באלקות וזהו ענין שהיין מפקחו כו', וזהו ענין כי טובים דודיך, ועי' עוד ביאור ענין עשיית כלי בדרוש ע"פ ברוך הנותן לשכוי בינה וע"פ לא תהי' משכלה ועקרה כו' ובענין חותם שוקע הנז' בסידור ע"פ שימני כחותם, וע' עוד ע"פ אם בחקתי חקיקה לעשות כלי כו' וע"פ באר חפרוה כו'. ועכ"פ המובן מהדרוש דעיני כל הנ"ל הוא דבחי' בכל לבי דרשתיך היינו כשנקלט ההתבוננות בתוך פנימי' הלב עד שנק' כלה והיינו משום שזה נק' בכל לבי שאז לא נשאר שום חלק מהלב שיפנה לרצון זר משא"כ כשההתפעלות רק בחיצוני' הלב יוכל להיות שעדיין שאר חלקי הלב יהיו פוני' לרצונו' זרים כו'. ובזה יש להבין מ"ש וה' ברך את אברהם בכל בת הי' לאברהם ובכל שמה היינו שהמל' הוא בחי' כלה בה' שזהו בחי' בכל לבי כו' משא"כ כשנק' רק כל כו' והוצרך אברהם לברכה ע"ז דוקא לפי שעשיי' הכלי צ"ל ע"י ה"ג דוקא כנ"ל ואברהם בחי' חסד לזה אמר שאעפי"כ בירכו בכל כו'.

(נת' איך מתורה ומביאור דעיני כל שנעשה מכל כלה זהו ענין ותירוש ינובב להיות בכל לבי דרשתיך ונק' יסוד דנוק', ויש מעכות, אך כשנמשך מלמעלה זהו ענין ד' הידות יהי' לכם, ונת' פי' בכל לבי שאין מקום פנוי, וזהו ברך את אברהם בכל).

יא) **זהר** פ' בשלח דס"ג, ר' חזקיה פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך כו' ומי אמר דוד הכי והא כתי' בכל לבי דרשתיך ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים (ויובן קושיא זו עם משנת"ל דבחי' בכל לבי היינו כשנקלט ההתבוננות מאור א"ס בתוכיות ופנימי' הלב ממש עד שנק' בחי' נשואה כד קבילת דכר כו' משא"כ כשלא נקלט כ"כ בפנימי' הלב אף שמ"מ נמשך מנש"ב לחיצוני' הלב להיות מתפעל ממש אז נק' רק ארוסה ונק' עיני כל כו' ואין זה בחי' בכל לבי כו', וביון שבחי' בכל לבי דרשתיך הוא כשנקלט בפנימי' הלב א"כ לכאורה דא סגי, ומהו בחי' ממעמקי' דמשמע שצ"ל עוד בחינה גבוה יותר), אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי' מלכא, בעי לכוונא דעתיה ורעותא מעיקרא דכל עיקרין. פי' עיקרא דכל עיקרין נק' יסוד אבא, והטעם שנק' כן הוא מפני שבו מלובש בחי' והשפעת המאציל שמשפיע לנאצלים שכל השפעת שבנאצלים הוא הכל מיסוד אבא שהוא המקור המשפיע להם, והוא שבו מלובש בחי' המאציל ב"ה, כנז' בתניא פל"ה בהג"ה שאוא"ס ב"ה הוא מתלבש בחכמה דוקא כו', ולכך נק' עיקרא דכל עיקרין לפי שבו מלובש א"ס ב"ה.

לאמשכא ברכאן מעומקא דבירא, בירא הוא הבינה ועומקא דבירא היינו יסוד אבא (כן מ"כ בכ"י הכותב, אכן בפי' האריז"ל המובא בסה"מ דפ"ו ובמק"מ פ' בשלח כאן פי' עומקא דבירא הוא בחי' נקבה ועומקא דכולא זכר. ועי' לעיל בזהר בשלח דמ"ט ע"ב. ולפ"ז הכי פי' הזהר מעיקרא דכל עיקרין שהוא יסוד אבא הנק' ג"כ עמיקא דכולא, והוא בחי' זכר, לאמשכא ברכאן מעמיקא דבירא היינו שהמשכו' יסוד אבא נמשך ע"י אמצעות יסוד אימא שהרי הן תרין רעין כו', וקרב שכן ארז"ל כדלקמן בפי' ממעמקים דפי' שהן יסודות דאו"א והיינו כפי' האריז"ל ממש).

בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכולא, ומאי היא ההוא אתר דנפיק מיני' ואשתכח מיני' ההוא נהר, דכתיב ונהר יוצא מעדן וכתי' ונהר פלגיו ישמחו עיר אלקים. פי' נהר הוא בינה (ואתר דנפיק מיני' הנהר הוא בחי' שלמעלה מהבינה דהיינו החכ' שבתוכה מלובש א"ס ב"ה וכמ"ש במ"א ע"פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' דשרש נש"י גבוה מאד בבחי' בעה"ג דוקא וכלי להמשיך השפע חדשה שהוא דוקא מאוא"ס ב"ה ממש שמלובש בח"ע למעלה מבחי' הנהר כו' וכמ"כ לענין בחי' ממעמקים קראתיך ה' דמירי להמשיך המשכה חדשה כדי שעי"ז יהי' מילוי החסרון לרפאות החולי עד"מ צ"ל דוקא מאתר דנפיק מיני' ההוא נהר דהיינו מבחי' בעבר הנהר כו' רק שנמשך ע"י אמצעות הנהר) ופלגיו הם המדות ו"ק (עמ"ש במ"א ע"פ פלג אלקים מלא מים) ועוד אלקים הוא המלכות, וזהו הפירוש כשמקבל הנהר

שהוא הבינה השפע מבחי' יסוד אבא אזי נמשך השפע לז"א שהם המדות עליונות הנק' פלגי' ל' התחלקות כמו מי פלג לשטף כו' כי להיות נמשך השפע למטה צ"ל ע"י ה"ח וה"ג), ופלגי' הם ישמחו את עוד אלקי' שהוא המל' שז"א משפיע אליה השפע. וזהו שמפרש סדר ההשתלשלות השפע מעיקרא דכל עיקרין ששם הוא מקור המשכות השפע כי אוא"ס מתלבש בחכמה דוקא כנ"ל ואח"כ משם נמשך לבינה ומבינה לז"א ומז"א לנוק' (ועבמ"ש אמאמר הזהר בלק קצ"א ע"פ שחורה אני כו' כדין שמע רחימא ונפיק מגו היכלי' שכדי להמשיך לנוק' צ"ל תחלה המשכת ג"ר לז"א בכדי שאח"כ ע"י ז"א יהי' ההשפעה דוקא לע"ק כי בעלה חייב במזונותיה, וזהו פי' כוונת ברכה ראשונה דשמו"ע אל עליון גומל חסדים טובים כו' יעו"ש, וגם כאן יובן בזה הפסוק ממעמקים קראתיך הוי' שצ"ל ההמשכה תחלה בשם הוי' דוקא שהוא בחי' ז"א וכדלקמן), ודא איקרי ממעמקים עומקא דכולא, עומקא דבירא, דמבועין נפקין ונגדין לברכא כולא, פי' ממעמקי' ב' עומקי' היינו ב' יסודות של או"א משא"כ בכל לבי הוא בחי' יסוד אימא לבד שהוא הנק' בכל לבי כי בינה ליבא, וכנודע ג"כ שיסוד אימא קצר ומסתיים בחזה דז"א ששם הוא הלב אבל יסוד אבא ארוך ומתפשט גם למטה מהלב, וכדי להמשיך השפע מעיקרא דכל עיקרין יסוד אבא שבו מלובש א"ס ב"ה ממש, לא די בבחי' בכל לבי (עם היות זה בחי' קליטה ההתבוננות בלב כי הרי יסוד אימא הוא בחי' כלי המקבל כנ"ל בביאור דעיני כל וכו', כי מ"מ כמ"כ מעורר ההמשכה למעלה רק מבחי' יסוד אימא, אבל כדי להמשיך מעיקרא דכל עיקרין לא די בזה) אלא צ"ל בחי' ממעמקים ב' עומקים עומק אחר עומק היינו בחי' יסוד אבא, ולקמן יתי' בס"ד בחינה זו בנפש מה היא.

(נת' הקושיא למה צריך לממעמקים ולא די בבחי' בכל לבי, התירוץ שכדי להמשיך מעיקרא דכל עיקרין שהוא חכמה ששם שורה אוא"ס ב"ה, רק שנמשך ע"י הנהר ונהר פלגיו שהוא ז"א ישמחו עוד אלקים המל', זהו בחי' ממעמקים ב' עומקים יסוד דאימא עומק אחר עומק לעומק זה הוא יסוד אבא הנק' עמיקא דכולא משא"כ בחי' בכל לבי הוא יסוד אימא לבד בינה ליבא [כאן חסר *].

(נת' ענין [illegible] אשרי כולא בהאי עמיקא עילאה, וענין ומשתקיין מיני' כולהו שהוא הגדלות ז"א, והמתפלל צריך להמשיך מעומקא עילאה הנ"ל להגדיל ז"א וזהו ממעמקים קראתיך ה' ואז [illegible] בקשתו, וזהו ותתפלל חנה על ה' כו' והיינו לעורר מבחי' שלמעלה מהמדות עליונות, אך מ"מ צ"ל ההמשכה דרך המדות.

(יג) נת' שענין בחי' זו דיסוד אבא בנפש הוא בחי' יראה עילה ונמצא זה למעלה מבחי' בכל לבי, שאף שבחי' בכל לבי הוא שנקלט ההתפעלות בפנימי' הלב, אך היינו בחי' אהבה רבה כנודע שיש דו"ר רו"ד, יראה תתאה ואח"כ אהבה חיצוני' ואח"כ אהבה פנימי' והוא בחי' בינה ליבא

---

*) כן מסומן בהכת"י. [illegible]

ואח"כ יראה עילאה חכמה וזהו בחי' עומק לעומק ועי"ז ימשיך מבחי' ח"ע שבה מלובש א"ס ומשם יכול להיות המשכה חדשה ממש ולא לחדש הישנות לבד.

יד) **ועתה** אשוב אל הכוונה לפי' וענין הפסוק לריח שמניך טובים דהיינו יותר מבחי' יין, כי אף דתירוש ינובב בתולות מי שלבו אטום וכו' ונעשה בחי' כלה ונשואה כו' שנקלט בתוכיות לבו הגילוי אלקות, אך ענין גילוי זה רק מבחי' בינה וה"ע בכל לבי דרשתיך, משא"כ ע"י ריח שמניך שהוא אורות אבא בחי' ח"ע נמשך בחי' גבוה יותר והוא בחי' ממעמקים עומק אחר עומק דהיינו יראה עילאה בחי' ביטול ממש. לפ"ז צ"ל כי ב' בחי' כלה יש בכנ"י הא' שמקבל מהז"א ממוחי' דאימא שזהו בחי' ותירוש ינובב כו', שג"ז נק' כלה כנ"ל, הב' כשמקבל ממוחי' דאבא. וענין זה תמצא להדיא בזהר פ' אמור דף ק' ע"ב אימתי זיווגא דכנס"י במלכא קדישא, שלח לי' וגם אמנם אחותי בת אבי הוא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה, לאו זיווגא דמלכא במטרוניתא אלא בזמנא דנהרא מאבא עילאה. ולכאורה צ"ע דהא בזמנא דנהרא מאבא היינו בשבת שנק' קדש והרי בחול יש ג"כ זיווג ויחוד כנודע מענין ק"ש ושמו"ע, ועוד דביו"ט ג"כ העיקר הוא מוחי' דאימא כנודע דלכן מצוה לשתות יין כו' וביו"ט ודאי יש יחוד כמאמר והשיאנו כו', אלא דר"ל זיווגא דכנס"י במלכא קדישא דוקא דהיינו היחוד המעולה שתקבל מבחי' הז"א כשנק' מלכא קדישא שהוא בחי' עליונה ביותר, וזהו בזמנא דנהרא מאבא, היינו שאז יש בה בחי' הביטול במציאות שלמעלה מבחי' האהבה, ולכן ביחוד דשבת נמשכי' נשמות חדשות היינו גילוי מא"ס ב"ה מבחי' שלמעלה מהשתלשלות והיינו ע"י שהאתעדל"ת ג"כ בבחי' זו כיון דנטלא מבי אבא יראה עילאה ומס"נ נמשך ג"כ מצד בחי' החכמה שבנפש וכ"ז בחי' ממעמקים כו' אבל ביחוד דיו"ט ההמשכה דרך השתלשלות לחדש הישנות. ובזה יובן ג"כ ענין ממעמקים כו' שצ"ל בחי' זו כדי להמשיך הארה חדשה ממש, וא"כ ב' בחי' דיו"ט ושבת זהו ענין ב' בחי' דכלה הנ"ל ותירוש ינובב זה בחי' יו"ט אבל שבת הוא בחי' לריח שמניך כו'.

טו) **ועיין** מ"ש בפסוק קול דודי בענין מדלג על ההרים אלו אבות כו' שלהיות הגילוי בבחי' יראה צ"ל ההמשכה ממקום גבוה יותר וכמו שאנו רואי' שבנקל יותר להוליד האהבה מלהוליד יראה כו', וזהו ממש ענין אבא יסד ברתא שנק' אשה יראת ה', וכונן שמים שהוא בחי' אהבה ע"י התבונה בחי' יין ישמח כו'. ובזה יתפרש הפסוק לריח שמניך דפי' רבינו ז"ל שהם בחי' אותיות התורה, וצריך ליתן טעם למה נק' ריח, אך הנה הריח הוא בחי' מקיף כנודע ושמן שהוא משקה וגם יש בו ריח הוא בחי' הארת המקיף שהוא כתר כשמאיר בחכמה שהוא ראשית הגילוי כמ"ש במ"א ע"פ זאת חנוכת המזבח כו', וזהו הל' דלריח שמורה על הארת המקיף בפנימי' כמ"ש במ"א בענין נוסח ברכת המצות על מצות תפילין ולהניח תפילין כו', והנה האותיות ידוע ששרשן מבחי' כתר והן למעלה מהשכל כמ"ש במ"א ע"פ מזוזה מימין כו' רק שירדו ונמשכו דרך השכל למטה, זהו ענין לריח שמניך דאורייתא מחכמה נפקת הוא בחי' שמן ובחי' האותיות הם בחי' לריח שמניך,

והנה גם היראה נק׳ ריח וכמ״ש והריחו ביראת ה׳ והטעם כי שורש היראה נמשכה ג״כ ע״י גילוי אור הכתר כנודע בענין והנורא, ת״ת נק׳ נורא לפי שעולה עד הכתר. וזהו ענין ובמורא גדול לשון זכר כמ״ש בביאור דקול דודי הנ״ל. ולכך ע״י ריח שמניך יומשך היראה בנפש שזה טוב יותר מבחי׳ היין הפועל שמחה ואהבה (וענ״ל לפרש בטעם שנק׳ אותיות התורה ריח כי הנה ההפרש בין טעם לריח, שחוש הטעם אינו רק מקרוב כשטועם המאכל בדיו משא״כ חוש הריח הוא מרחוק ג״כ, וכמ״ש באיוב ל״ט גבי סוס ומרחוק יריח מלחמה (סוס היינו בחי׳ אותיות) (ועמ״ש במ״א ע״פ לסוסתי בענין סוס מוכן למלחמה לפ״ז יריח מלחמה היינו לברר הרע), שעל דבר שהוא רחוק מאד או נעלם אינו מושג רק ע״י ריח, והוא ענין שמרגיש מציאותו אע״פ שאינו רואה עדיין נמצא בו מגלה מה שאינו מגלה בראי׳, כמ״כ יובן כ״ז למעלה דבחי׳ חכ׳ נק׳ אתה שהוא גילוי המהות בבחי׳ א״פ משא״כ כתר נק׳ הוא שאין מהותו מושג רק שידוע מציאותו, ע׳ בסידור בכוונת ברוך שאמר, וזהו ע״ד בחי׳ ריח משא״כ טעמי׳ בחכמה, ולכן ג״כ אותיות התורה ששרשן מהכתר ונשתלשלו וירדו כ״כ למטה ואין מושג ענינן ה״ז בחי׳ ריח אבל החכמה שבתורה נק׳ טעם כו׳, ובהא א״ש שגם היראה נק׳ ריח כי הוא ג״כ ע״ד וירא העם וינועו מרחוק, ותתצב אחותו מרחוק. ואמנם אף שאנו מדברי׳ כאן באורות אבא אך היינו משום דבחכמה גילוי אור הכתר לכן גם בחכמה נאמר מרחוק ה׳ נראה לי, ומה שנק׳ אתה צריך לחלק בין פנימי׳ אבא וחיצוני׳ אבא כי פנימי׳ אבא היינו כמו בחי׳ ח״ס שע״ז נאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני וחיצוני׳ אבא הוא בחי׳ יש״ס, וכ״כ הרמ״ז פ׳ פנחס דעיקר בחי׳ יראת הרוממות נמשך מבחי׳ ח״ס ע״ש באריכות וצ״ע) והשמן עם הריח היינו חכמה וכתר, וכן היראה היא נמשכת מבחי׳ חכמה וכתר שבו, ועיין ע״פ ואולם חי אני בהביאור בענין ברוך כבוד כו׳ ממקומו ודו״ק.

וזהו ג״כ ענין שמן תורק שמך, כי מקרא בעשי׳ ומשנה ביצי׳ ובאמת שרש המקרא גבוה יותר, וכן עד״ז משנה וקבלה כמ״ש באריכות בביאור הזהר דבראשית כ״ז ע״ש אלא שכל מה שבשרשו גבוה יותר כשנמשך למטה יוכל להשפל יותר לכן המשנה נמשכ׳ עד יצי׳ משא״כ הקבלה כו׳ וכן המקרא נמשכ׳ עד עשי׳ יותר מהמשנה, וזהו ענין שמן תורק כשמריקין השמן מכלי אל כלי הרי מה שהי׳ בכלי הראשון למעלה ביותר נעשה בכלי השני למטה ביותר כמ״כ המקרא אותיות התורה שרשן גבוה מאד כשנמשכין למטה נשפלו עד עשי׳, ועד״ז משנה ותלמוד שנשפלו יותר מקבלה משום שרשן גבוה יותר כו׳ דהגילוי בקבלה רק הארה כי העצמיות אינו מושג לנו וכו׳ ע״ש בביאור הזהר הנ״ל, ולהיות כן על כן עלמות אהבוך שהתורה נמשכ׳ כ״כ למטה עד שכל האדם יכול לתופסה במדו״מ שלו, לכן תפעול שגם מי שהוא בבחי׳ עלמות שא״א לפתוח לבו ע״י היין וכו׳ שאינו נמשך כ״כ למטה (ע״ל אות ג׳) עכ״ז יגיע לבחי׳ אהבוך, וזה מעלה שני׳ מלבד מה שעי״ז יומשך היראה בנפש משא״כ ע״י יין עוד זאת שגם עלמות אהבוך. וביאור דבר זה דעלמות אהבוך יובן עפמ״ש במחוקק כו׳ שמרע״ה נק׳ מחוקק שע״י אותיות התורה

נעשה חקיקה בלב האבן, וזהו ענין אם בחקתי ב׳ חקיקות א׳ ע״י ההתבוננות כנ״ל ב׳ ע״י אותיות התורה כו׳ וכמבואר בפרדר״א ד״ת שיחקקו לבו כו׳, ומחוקק היינו יסוד אבא בחי׳ מ״ה בחי׳ ביטול כו׳ ואותיות התורה שרשן ג״כ מבחי׳ חקיקה, וע׳ ע״פ ופתחת עליו פתוחי חותם כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ ושעריך לאבני אקדח מבחי׳ נש״ב יומשך מבחי׳ לב האבן יהי׳ אבני אקדח רשפי אש האהבה הנ״ל, אבל וכל גבולך ל״ב נתיבות החכמה מזה יומשך להיות מבחי׳ לב האבן אבני חפץ וידוע דחפץ הוא פנימי׳ אהבה וגבו׳ מבחי׳ רצון (ע׳ במ״ש ע״פ זה יתנו כו׳ מחצית השקל), ומזה יובן הנ״ל דמבחי׳ לריח שמניך דחכמה יומשך להיות עלמות לב האבן אהבוך ע״ד אבני חפץ וזה גבוה מבחי׳ היין ?? ותירוש ינובב כו׳ להיות אבני אקדח רשפי אש, אבל אבני חפץ הוא בחי׳ פנימי׳ האהבה, והיינו לפי שכלולה עם היראה עילאה וכנודע ג״כ בענין גילה שהיא למעלה מבחי׳ שמחה.

(יד) **נת׳** איך מדרוש הנ״ל דממעמקי׳ שגבוה מבחי׳ בכל לבי מובן איך לריח שמניך טובים מיין, ועם היות כי ע״י תירוש ינובב נק׳ כלה, אך היינו ע״ד יחוד דיו״ט אבל שבת בואי כלה בבחי׳ גבוה יותר עפמ״ש הזהר בענין אחותי בת אבי היא כו׳, ועיין ביאור הזהר פ׳ אמור ופ׳ וירא והיינו שאז היא בבחי׳ ביטול ויראה עילאה הנמשך מאבא דוקא.

(טו) **נת׳** איך היראה נמשך ממקום גבוה יותר מאהבה, ונת׳ שזהו פי׳ לריח שמניך אותיות התורה מקיף המאיר בפנימי׳, וכן יראה נק׳ ריח וגם ריח מרחוק הרגשה שמרגיש מציאותו אעפ״י שאינו רואה זהו בכתר שנק׳ הוא ולא אתה, וכן יראה מרחוק וכן שרש האותיות רק ריח וגם ריח ורוח בחי׳ א׳ והאותיות נק׳ רוח לרוח ממללא, אויר ואור ע״י מזוזה מימין, וזהו שמן תורק מקרא בעשי׳ כו׳ ע״כ עלמות אהבוך להיות מלב האבן אבני חפץ וזהו ענין במחוקק.

ובכל* הנ״ל יובן ג״כ ענין שופר של ר״ה שהוא מלשון שפופרת חלול (ע׳ בהרמ״ז פ׳ אמור דצ״ט) לאפוקי קרני החיות כמו ראם וצבי שהם עצם אחד ואין שמם שופר שאין נק׳ שופר אלא קרנים החלולים שיש להם זכרות מבפנים.

בעז״ה עש״ק פ׳ קרח תקצ״ז לפ״ק

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך, פי׳ עלמות הן הנשמות שלא ירדו עדיין למטה להתלבש בגופים, והענין א״ת עלמות אלא עולמות לשון העלם, אבל הנשמה שכבר ירדה בגופים בעוה״ז נק׳ בעולה

*) שורות אלו נכתבו אחר המאמר דלעיל.

כמ"ש כי בועליך עושיך כו', ומכ"ש אותן הנשמות שיורדים בגופים בזמן הגלות דגלו לאדום שכינה עמהם כו', שיש כאן ב' ירידות הא' שתרד הנשמה ממקור חוצבה בג"ע העליון ותתלבש בחומר גס של הגוף והב' בשעבוד מלכיות בגלות הע"ש כו' וד"ל.

אך להבין ביאור הדבר איך קודם שירדה הנשמה בגוף נק' בתולה ועלמה ובשירדה בגוף נק' בעולה ונתעלית בעילוי גדול כמ"ש כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו וכתיב כי יבעל בחור בתולה, וגם יש להבין כל עיקר ירידה זו למה הוא. יש להקדים מארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דהנה העוה"ב הוא בג' מיני מדריגות, געה"ת וגעה"ע וימות המשיח כו', וזהו חיי העוה"ב לשון רבים, ומכל חיי העוה"ב היינו להיות כי נו"ן אלפים יובלות, פי' וי"ו אלפי שני דהוה עלמא הוא רק שמיטה אחת כל ז' שנין עילאין דאצי' ויש בה ג' מדריגות הנ"ל געה"ת ועליון וימוה"מ הנק' עלמא דאתי שלמעלה במדרגה מגעה"ע שנהנין בו הנשמות עכשיו כו', ובשמיטה השני' יהי' עילוי יותר גדול, שימות המשיח דעכשיו יהי' רק הגעה"ת כו', ובשמיטה הג' יתעלה יותר עד שיהי' עליות עד"ז נ' אלפים יובלות וכולם אינם רק בחי' זיו השכינה, פי' זיו והארה ממקור כל התענוגים ונשתלשל בג' מדריגות הנ"ל ואותו הזיו מתעלה ומתעלה א"ע בנ"א יובלות עד מקור כל התענוגים לפי שאין קץ כלל למקור כל השעשועים כו' וד"ל.

והנה ידוע שבין געה"ת לג"ע העליון יש נה"ד דנגיד ונפיק כו' שמפסיק ביניהם, וצריכה הנשמה בעלותה לגעה"ע לבוא תחילה בנהר הזה להתבטל ממציאות הראשון שקבלה מזיו השכינה שבגעה"ת מפני שאין ערוך ביניהם כלל וכו' כמו שצריכה הנשמה להתייסר ביסורי גיהנם להזדככות גסות שלה מחומרה הגופני' קודם עלותה לגעה"ת כו' וכדאי הוא שתקבל כל היסורים של גיהנם בכדי שתוכל לקבל אח"כ זיו השכינה, וכענין מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי כו', וכמו שיקבל אדם יסורי' הרבה בשביל שיגיע אח"כ לעונג הנפלא כו' ועד"ז מג"ע העליון לעלמא דאתי יש ביניהם דבר מפסיק כו'. והנה ביו"ד נברא העוה"ב, היינו דחכמה שמצמצם מח' א' שבה הוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות, כמו עד"מ האדם שמצמצם מח' אחת מהרחבת שכלו ע"י יו"ד שהוא הצמצום כו' וכמ"כ ביו"ד דחכמה נברא מחשבה א' שהן ג"ע עליון ותחתון וימוהמ"ש בכל נ"א יובלות הנ"ל שצופה ומביט כו' בראשית נמי מאמר הוא, פי' גם הי' נמשך מן העצמות הוא כמשל אות א' לגבי עצמות הנפש דכלא חשיבי כן היו"ד אות המצמצם את המח' כלא חשיבי לגבי עצמות מקור השעשועים כנ"ל וד"ל, וזהו מכל חיי העוה"ב כי לגדולתו אין חקר, ופי' שכל חיי העוה"ב הוא רק יו"ד א' לבד כו' וד"ל.

והנה א"כ יובן היטב מה שירדה הנשמה בירידה עצומה כ"כ מאחר דמה שהי' מקור חוצבה בתחילה בבחי' זיו השכינה שבגעה"ע הוא רק זיו והארה א' מעצמות אוא"ס ב"ה אבל ע"י תשובה ומע"ט בעוה"ז נכללת היא במהותו ועצמותו ית' דלית מח' תב"כ, וירידה זו צורך עלי' גדולה,

ואעפ״י שהי׳ כצדיק גמור בעוד הנשמה נהנית מזיו השכינה בג״ע, אעפ״כ במקום שבע״ת עומדים צ״ג אין יכולים לעמוד כי גדולים הם מצדיקים, וזהו שנקראת קודם בואה לגוף בעוה״ז בתולה כנ״ל ולאחר בואה לגוף נק׳ בעולה. וביאור טעם הדברים, ולהבין תחלה ענין תשובה ומע״ט, הנה עיקר התשובה הוא מעומקא דלבא דוקא, וענין התשובה הוא באתעדל״ת בגודל עוצם המרירות לעורר על נפשו ר״ר על אשר ירדה נשמתו כ״כ ממקום גבוה למקום נמוך כ״כ כו׳, וכמאמר דע מאין באת, פי׳ מאין באת למעלה מהחכ׳ דיו״ד שנברא בעוה״ב כי החכ׳ מאין תמצא ובראשית נמי מאמר הוא כנ״ל שידוע דכולם בחכ׳ עשית העליון הוא דחכ׳ נחשבת פעולה העשי׳ גשמי׳ לגבי העצמות, כמשל אות הא׳ לגבי עצמות הנפש וכנ״ל, ולאן אתה הולך פי׳ שירידת הנשמה בגוף חומרי בעוה״ז הוא תכלית הירידה שאין כמוה, כי הגם שלא יחטא האדם באיסור גמור הנה מצד עצמיות חומריות גופנים מד׳ יסודות הגשמי׳ תתגשם גם בנשמה האלקי׳ ותתפרד בריחוק גדול ממקור חוצבה מאלקים חיים בתכלית הריחוק כו׳, ועל זאת יתמרמר הבע״ת לעורר רחמנות גדולים ועצומים על נפשו האלקית שירדה ירידה גדולה בריחוק מופלא בחומר גופני שלו שנשתקע בחומריות תאוות בהמיות ממש ויהי׳ לבבו נשבר ונדכה מהתבוננות שיתבונן היטב על השפלות והריחוק, ובזה יעורר ר״ר גדולים על נפשו כי כל שתגדל השפלות תגדל הרחמנות כידוע וד״ל.

וזהו ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך, פי׳ רגע קטן הוא מח׳ א׳ שביו״ד נברא העוה״ב יש מאין והנ״א יובלות בג׳ מדריגות ג״ע הנ״ל שנמשכי׳ ממנו כמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות כו׳, ונק׳ רגע קטן לגבי עצמות אא״ס ב״ה מטעם הנ״ל דאות א׳ כלא ממש חשיבא לגבי עצמות כו׳, פי׳ עזבתיך היינו הירידה הגדולה שירדה הנשמה כ״כ בימי חיי׳ בחומר הגופני כאלו נעזבה ממקור חוצבה, אך כי כוונת העזיבה והירידה הוא לצורך העלי׳ כדי שברחמים גדולים אקבצך, פי׳ כי ע״י התשובה בהתעוררות שפלות הגדולה כנ״ל מעורר עליו למעלה רחמים גדולים מפני עוצם השפלות כנ״ל, וענין הרחמים גדולים בחי׳ רב חסד וארך אפים כו׳ דאית חסד ואית חסד פי׳ חסד שלמעלה* מן החכ׳ נק׳ חסד ורחמים סתם שנמדד כבר במדה דחכ׳ השכל כידוע, אבל החסד והרחמים שלמעלה מן השכל הוא גדול ורב בבלתי גבול כלל כו׳ והוא בחי׳ הארת עצמות אוא״ס שלמעלה מן החכמה כידוע וד״ל.

והנה י״ג מדה״ר נקראים בשם מדות עדיין הגם שהם למעלה מן השכל אבל רחמים הגדולים אשר עדיין לא ניתן להמשיך ולהתחלק במדות כלל כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו׳ ולאו מכל אינון מדות כלל כו׳ כי מהותו ועצמותו ית׳ גבוה מאד נעלה מן המדות הגדולות שלפני הח״ס כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו ויעבור ה׳ ע״פ ויקרא הוי׳ הוי׳ כו׳ פי׳ שקרא והמשיך מן העצמות להיות נק׳ רחום וחנון וכו׳, כי המדה יש בה בחי׳ התפעלות כמו רחמנות כו׳ והוא ית׳ א׳ פשוט בתכלית ואין לה ערוך אליו בשום השתוות

---

* שלמעלה: כ״ה בהכת״י, וצ״ל: שלמטה.

והתפעלות כו׳ רק ע״י צמצום דשם הוי׳ י״ה כי הוא קורא וממשיך הי״ג מדות. וזהו הוי׳ הוי׳ ב״פ, הוי׳ הא׳ הוא בחי׳ רחמים הגדולים עצמם קודם שיתחלקו לי״ג חלקים, והיינו הקריאה וההמשכה מן העצמות שיהי׳ מהוה י״ג מדות כו׳, והוי׳ הב׳ הוא הוי׳ של הי״ג מדות כו׳ וד״ל. ומאחר שהרחמים גדולים הן מבחי׳ עצמיו׳ אא״ס ב״ה א״כ עילוי גדול מאד לנשמה אלקית בעזיבת רגע קטן כדי שיקבצנה אח״כ ברחמים גדולים הנ״ל שהן מעצמיות אלקות וממילא נמשך עליה למטה רחמים גשמיי׳ מבני חיי ומזוני, וכענין זכרנו לחיים כו׳ וד״ל. וזהו כי בועליך עושיך ה׳ צבאות שמו, פי׳ כי הנה בחי׳ בתולה ועלמה היינו מי שלבו אטום כבתולה שנתטמטם לבבו והי׳ כאבן ע״י תאוות היתר כשאינו מקדש עצמו כו׳ גם שלא עשה איסור ואין לו שום התעוררות ופתיחת הלב לעבודת הוי׳ כו׳, וע״י התעוררות הרחמים גדולים הנ״ל למעלה נפתח לבבו האטום וימס והי׳ למים כמו שאנו רואים במי שהוא אכזרי בטבעו לבבו קשה ואטום מכל צד ומי שרחמני בטבעו לבבו רך ופתוח להתפעל מיד ברחמנות כל שהוא כו׳, ובהיות שבאתעדל״ע בי״ג מדה״ר הגדולים כנ״ל הרי הוא המקור האמיתי לאמיתת הרחמנות כנ״ל ע״כ יש בכחם כשנמשכים למטה לרכך ולפתוח כל לב אטום וקשה שיתפעל בהתעוררות רחמנות, והיינו ע״י פתיחת הלב שנפתח ונתעורר בתשובה בעומקא דליבא שמעורר למעלה רחמים הגדולים חוזר האור ויורד מלמעלה לפתוח לבבו בהתעוררות יותר גדול מבראשונה כו׳, וזהו כי בועליך עושיך אמר כו׳ כמו שאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דהיינו שנפתח רחמה ע״י כו׳ כמ״כ עד״מ פתיחת לב כנס״י מלמעלה הוא שע״י י״ג מדה״ר. וזהו בועליך מה שמתחלה הי׳ לבבם אטום כבתולה כי יבעל בחור בתולה כו׳, עושיך שעשאה כלי בזה שהרי החזרת פב״פ בתשובה שנעשה בעי״ת הוא ע״י הקדמת הקריאה י״ג מדה״ר בכל חודש אלול ומן התשובה שבעי״ת נעשה יחוד במקיפים דסוכות ושמ״ע כו׳ וד״ל.

וזהו מכון לשבתך פעלת ה׳, פי׳ אותו הכלי והמכון שנפתח לבב כנס״י אתה פעלת אותה בהתעוררות י״ג מדה״ר כו׳ משא״כ כל השנה הרי כנס״י בבחי׳ אב״א כמ״ש כי פנו אלי עורף ולא פנים עד״מ עיקר החושים הפנימיים ראי׳ שמיעה ריחא דיבור הכל הוא בפנים, אבל בעורף אין שם אלא עצם א׳ גשמי בלתי צורת רוחני כלל לפי שעיקר פנימי׳ החיות הוא בפנים ולא בעורף, כמ״כ באומרו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ מנקודת פנימיות הנקי׳ תשובה מעומקא דליבא הוא בחי׳ פב״פ משא״כ כשאין פנימי׳ הלב לה׳ רק חיצוני׳ הלב והפנימי׳ מקושר בהבלי העוה״ז ה״ז בחי׳ אב״א כי פנו אלי עורף כו׳ וד״ל. וכשמחזיר בחי׳ הפנימי׳ להיות בעשי״ת, כמ״כ כמים הפנים יאר ה׳ פניו אליך בסוכות ושמ״ע כו׳. ונמצא מובן מכ״ז שע״י תשובה מעומקא דליבא מתקשרת הנפש ברחמים הגדולים כי בועליך עושיך כו׳, וכענין אין האשה כורתת ברית כו׳ ולאשתאבא בגופא דמלכא כו׳ מה שלא הי׳ ביכולתה להגיע לזה בעוד שהיתה במקור חוצבה בג״ע, וזהו יפה שעה א׳ בתשובה כנ״ל, והיינו המשך ד׳ הפסוקים הנ״ל כי בועליך עושיך ה׳ צבאות שמו

פי׳ מפני מה בועלתיך לפי שמהתבוננות הנה״א עוצם הירידה והשפלות מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כנ״ל דהיינו שכל צבאות ה׳ שהן חיי עוה״ב הנ״ל אינם רק שמו וזיו לבד כמ״ש הודו על ארץ ושמים ובזאת מעורר למעלה רחמים הגדולים גם על ג״ע כו׳ ואומרת מי לי בשמים געה״ע ועמך לא חפצתי געה״ת כו׳ רק למהו״ע דלמתב״כ כו׳ אז וגואלך קדוש ישראל, פי׳ וגואלך כמ״ש אם יגאלך טוב יגאל שהוא ענין בועליך עושיך הנ״ל שזהו מקדש ישראל דוקא כידוע דקודש לשון הבדלה בערך הוא שהן י״ג מדה״ר שפותחים לב כנס״י כו׳ וד״ל. וזהו ע״כ עלמות אהבוך, פי׳ נשמות הצדיקים קודם שירדו בגופם חומרי׳ נק׳ עלמות שלא ייחד בהם י״ג מדה״ר לפתוח אותם כי אין צריכים מפני שלא נתטמטם מגסות חומרי כו׳ ולא שייך אצלם לב נשבר ונדכה מן הגסות כו׳, ועי״ז יעוררו למעלה י״ג מדה״ר כי בועליך כו׳, לכך גדולים מן העלמות שלא ירדו עדיין הגם שנהנין שם מזיו כו׳ וד״ל. וזהו ג״כ עלמות דוקא אהבוך ע״י ריח שמניך ולא בע״ת כי ב׳ דברים הזכיר תשומע״ט או תשובה או מע״ט יפה מכל חיי העוה״ב.

והנה עתה י״ל איך יש עלי׳ גדולה הנ״ל לנשמות הצדיקים הנק׳ עלמות ע״י מע״ט כמו בע״ת ע״י התשובה שזש״א לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, פי׳ עד״מ השמן הטוב שיש בו ריח ערב, כאשר יצקו אותו מכלי אל כלי ויתהפך תחתון לעליון ועליון לתחתון הנה יותר יהי׳ הריח בגילוי ויחזק בכלי שהורק ממנו מה שלא הי׳ כן בעוד שהי׳ בו השמן וכשהורק לכלי אחר ויצא התחתון באחרונה נתגבר אז הריח הטוב ביותר כו׳, כמ״כ יובן על התורה שנק׳ שמו של הקדב״ה, כמארז״ל כל התורה שמותיו כו׳ ונקראים שמן הטוב מפני העונג על הריח ערב במתיקות ועריבת התורה וירדה בסתר המדרגות לעוה״ז בהתלבשות ענינים גשמיים באו״ה טומאה וטהרה בדברים גשמיים מאד כידוע, וה״ז כמו שהורקה מכלי אל כלי ונתהפך כו׳ דהיינו שנתב״ס וסוב״ת כי סוף מעשה המצות בענין גשמי׳ בעניני העוה״ז היתה במחשבה תחילה בעוד שהיתה גנוזה במאציל כמשל ההרקה שהתחתון בכלי השני הי׳ עליון בכלי הראשון והעליון בכלי השני הי׳ תחתון בכלי הראשון כו׳ וד״ל, ועי״ז כשהנשמה של הצדיקים לומד הלכות בעוה״ז בענינים גשמיי׳ יוכל להתעלות בעלי׳ גדולה הנ״ל של הבע״ת מאחר ששמן התורה הורק וכל מה שהורק ריחו יותר יותר נודף בבחי׳ פנימי׳ העונג כי נתב״ס. וזהו לריח שמניך טובים שמן תורק שמך כי כל התורה שמותיו כו׳ ע״כ עלמות שאין להם לב נשבר כו׳ אהבוך בבחי׳ אה״ר עליונה שלמעלה מן החכמה הנק׳ רב חסד והוא האהבה מסותרת כו׳, ולמעלה נק׳ ג״כ אהבה מסותרת והוא מ״ש ישת חשך סתרו ככו׳ שהיא בחי׳ הארת רחמים גדולים הנ״ל וד״ל, וזהו כי טל אורות טליך כו׳ כי כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו פי׳ כי אור התורה הוא כמו ריח הנודף בשמן הטוב, וזהו לריח שמניך טובים כמ״ש וירא האור כי טוב כו׳ ומחיהו פי׳ להביא את הנשמה האלקית שתתקשר במהו״ע ית׳ מטעם שנתב״ס. וזהו ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין פי׳ נשיקות פיהו הן מאה ברכות שמברכין בכ״י ואומרים ב״א ד׳ כו׳ שיהי׳ אלקינו

דוקא בבחי' גילוי בלב ולא שיהי' רק בשכל ומח' לבד בבחי' מקיף אמנם ע"י מה יהי' זה הגילוי מן ההעלם הוא באומרו ברוך אתה ד' פי' ברוך ידוע שהוא גילוי בלב כנס"י ולהיות מברכין הברכות בפה דוקא זהו ענין ישקני כנס"י מנשיקות פיו דדכורא מלמעלה למטה באמרו בא"י כו' וד"ל, כי טובים דודיך מיין פי' כשנכנס יין יצא סוד ע"ד הטבע יתגלה כל נעלם מן היין וגם אהבה מתוך היין יוצאת לגילוי אך מאחר שע"י היין נתגלית ותחלה היתה בהעלם גדול בודאי א"כ האהבה זו בתכלית הריבוי ונק' אהבה רבה וגם נקרא' אהמס"ו ע"ש העלמה למעלה מן הטו"ד כו' וזהו כי טובים הם אהבה דודיך כאשר יוצאים מן ההעלם לגילוי כשנתגלה הסוד מן היין כי רבים הם מאד כו', וענין היין הן התומ"צ והנה כי יינה של תורה מגלים כל סוד וכמארז"ל מי גילה לבני רז זה כו' שבשעת מ"ת נתגלה להם הרז כו' לפי שנכנס יין יצא סוד כו' וד"ל, זאמנם עכ"ז אמרו רז"ל על פסוק כי טובים דודיך מיין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה פי' ד"ס ברכות המצות שהן מברכין ערבים עלי יותר מן המצות עצמן וזה פלא, אך הענין הוא דאהמו"ס שבאדם ממה שימסור על קדוה"ש בלא טו"ד כו' והנה היא גנוזה ונעלמה בסוד והעלם גדול בלבבו שהרי חומר מחושך הגופני יסתיר אותה לגמרי בהיותה קשור בהבלי העוה"ז כו', והי"ז כמשל פרי האגוז וכדומה שמכוסה ונעלם בתוך קליפה שלו וקליפתו סובבו מכל צד עד שנעלם מעין השכל אם נמצא בו פרי כלל וכשישברנו ימצא הפרי בו כו' הרי היתה הפרי קודם השבירה בסוד והעלם, וכמו כן יובן באהבה מסו' בלבב כללות נש"י דכתיב בהם אל גנת אגוז ירדתי פי' הגם שקליפת מחשיך גופם מסתיר אהבתם עכ"ז תוכם ופנימיותם אחוז וקשור בעבותות אה"ר להוי' אחד, וזהו אל גנת אגוז ירדתי כמו שבאגוז הפרי עיקר והקליפה טפל ולבסוף נופל ונושר לארץ, כמו כן מה שנדמה לאדם שכבר אין לו תקוה מפני שנשתקע בהבלי העוה"ז לא תהי' כזאת בישראל שאין הענין כן אדרבה מה שקשור בהבלי העוה"ז הוא בחי' קליפת הגוף ומה שאהבתו לד' מתעוררת הוא הפרי הנעלמת בקליפת הגוף, לכך נק' עוה"ז עלמא דשיקרא כמו קליפת האגוז שאין לו קיום כמו כן השקר אין לו רגלים ונפלו ויתפרדו כל פועלי און כו' וקושטא קאי הוא האהמו"ס ושיקרא לא קאי היא הבלי עוה"ז וד"ל, ולהיות כן ע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כמו שנכנס יין יצא סוד התחתון האהבה מו"ס הנ"ל כמו כן ע"י יינה של כוונת המצות יצא סוד ה' העליון באה"ר הנק' רב חסד וימינו תחבקני כו' ויאר ד' פניו כו' וד"ל. וזהו ערבים עלי ד"ס יותר כו' הוא הברכה של המצות שנק' יין למטה שע"י יתגלה העלם האהמו"ס למעלה כו' יותר מיינה של תורה שהרי ביינה של תורה נעלה האור הגנוז בהם כי אורייתא סתים וגלי' כו' רק שבשעת מ"ת א' מי גילה לבני רז כו' וד"ל. וזהו ישקני באה"ר דרב חסד מנשיקות פיהו ע"י הק' ברכות כו' מפני שטובים אהבת דודיך כשיוצאין מן ההעלם ע"י היין בתומ"צ בין בד"ס בברכות המצות כו' וד"ל.

לריח שמניך כו׳ שמן תורק כו׳ עלמות אהבוך, פי׳ עלמות הן הנשמות קודם ירידתן להתלבש בגוף, כו׳. והענין מ״ש אל תקרי עלמות אלא עולמות מלשון העלם ואחר שירדה נק׳ בעולה כמ״ש כי בועליך כו׳ וכי יבעל כו׳ ומכ״ש בזמן הגלות כמ״ש רז״ל גלו לאדום שכינה עמהם. ולהבין תכלית ירידתה לצורך עליה שמתחלה היתה בתולה ועתה כו׳, הוא עפ״י מארז״ל יפה שעה א׳ בתשו׳ ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב. והענין כי ידוע שיש נ׳ אלף יובלות ובכל שמיטה יש ג״ע עליון ותחתון וימות המשיח ותחה״מ שנק׳ עוה״ב (במ״א כ׳ אבל אח״כ ר״ל אחר אלף הז׳ דשמיטה זו יתחדש העולם כאשר הוא עתה אלא שלא יהי׳ באופן זה כלל ולא יהי׳ אז חורבן בהמ״ק ולא יהי׳ צרות על ישראל כ״א כולו טוב, א״כ מש״כ וימות המשיח כו׳ משמע שהכל יהי׳ ימות המשיח) וידוע מארז״ל מוטב דלידייני׳ וליתי כו׳ וכן בין ג״ע התחתון לעליון יש נהר דינור וכדאי כל היסורים שצריכה להתייסר בין כל עולם ועולם לקבל אח״ז תענוג הנפלא לפי שאין קץ למקור השעשועים ואין ערך ביניהם כלל ומקור כל התענוגים אינו אלא בחי׳ זיו השכינה הארה בעלמא שמאיר לכל חיי העוה״ב לשון רבים וכמארז״ל ביו״ד נברא העוה״ב שכל חיי העוה״ב מנ׳ אלפים יובלות אינם אלא בחי׳ זיו שלגדולתו אין חקר, אבל ע״י תשובה ומע״ט בעוה״ז נכלל בעצמותו ומהותו ית׳ דלית מחשבה כו׳. (הדבר צריך ביאור כי מאחר שתחה״מ וגם אפילו כל הנא״י אינן אלא בחי׳ זיו כו׳ א״כ מה שע״י תומע״ט בעוה״ז נכלל בעצמותו ומהותו ית׳ מתי יהי׳ גילוי זה דבמ״א כ׳ שהגילוי בתחה״מ ומ״ש יפה כו׳ מכל חיי העוה״ב ר״ל מג״ע עליון ותחתון כו׳ אבל כאן כ׳ בפי׳ דתחה״מ וגם כל הנ׳ אלפי׳ יובלות אינם אלא בחי׳ זיו כו׳ וא״כ מה שע״י תומע״ט נכלל בעצמותו ומהותו ית׳ מתי יהי׳ הגילוי מזה כו׳, הן אמת במ״א כ׳ שגם בעוה״ז ממש שייך זה רק שאינו כדרך קיבול שכר וזהו יפה שעה א׳ בתומע״ט בעוה״ז כו׳ ולכן לע״ל אמרו עתיד הקדב״ה להנחיל לכל צדיק ש״י עולמות ש״י מחצה מן תר״ך שהבחי׳ העליונה שבכתר א״א להתגלות אפי׳ לעתיד רק הבחי׳ תחתונה שורש הנאצלים כו׳ אבל בבחי׳ עבודה בעוה״ז נכלל גם בבחי׳ העליונה כו׳, ועיין בת״א ע״פ ובבואה לפני המלך כו׳ בענין א״ת שמות אלא שמות, אך ודאי יש הגילוי ג״כ בבחי׳ גילוי וקיבול שכר, ומבואר במ״א דגילוי זה הוא בתחה״מ, ע״כ צ״ל דמש״כ דתחה״מ וגם כל הנא״י אינו אלא בבחי׳ זיו היינו בבחי׳ חיות המאיר בעולמות בדרך שרש ועצם קצבת האור הנמשך להעולמות שזהו רק מבחי׳ ביו״ד נברא העוה״ב, אבל ודאי יש אור הנמשך בסוד תוספת ע״י התורה ומצות שעושין בעוה״ז והתוספת מרובה על עיקר קצבת האור כו׳ לאין שיעור והוא המתגלה בתחה״מ ע״י התשו׳ ומע״ט בעה״ז ככו׳ וזהו שיפה שעה א׳ בתשו׳ ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב דהיינו חיי העוה״ב מצד עצמן אבל תוס׳ האור המאיר בעוה״ב ע״י התומע״ט שבעוה״ז ע״ז אמרו יפה שעה א׳ כו׳ מכל חיי העוה״ב, ר״ל שתוס׳ האור הנמשך ע״י שעה א׳ בתשומע״ט בעוה״ז יפה יותר מכל חיי העוה״ב שמצד עצמן, וכעין זה כ׳ מהרנ״ש בהקדמה לס׳ פע״ח כו׳ שהתוספת מרובה כו׳ ע״ש, עוי״ל שיש עוד בחי׳ שאחר נא״י יהי׳ העלי׳ העיקרי׳ במהותו ועצמותו

יתי כמ"ש בת"א פ' ויצא בפי' עשר אעשרנו לך כו' ע"ש). וזהו במקום שבע"ת עומדים כו' שמקודם בואה לגוף הי' בבחי' צדיק גמור בחי' בתולה כו' (ע' בזהר פ' חקת דק"פ ע"ב בפי' אשר לא עלה עליה על היינו דכתיב בתולת ישראל בתולה ואיש לא ידעה, וכ' המק"מ שמפרש על היא הקליפה, והיינו כשהמל' אינה מתלבשת בבי"ע שאז לא [עלה] עלי' על הנ"ל משא"כ כשמתלבשת בבי"ע בבחי' גלות תוך הקליפו' וכנודע מענין גלות השכינה כו' וע' ברע"מ ר"פ תצא ובזהר ר"פ חיי שרה דקכ"ב ובפי' האד"ר להאריז"ל דף י"ד, ועד"ז יובן בענין הנשמה כשלא ירדה בגוף כ"א היתה למעלה כמ"ש אשר עמדתי לפניו היתה צ"ג בחי' אשר לא עליה על הוא הקליפה דנה"ב ואז נק' בתולה ואיש לא ידעה משא"כ בהתלבשותה בגוף ונה"ב ומתקשרת בתאוות הגוף ע"ז נאמר אשר אתם זונים אחריהם כו' אלא שיש בזה ג"כ כמה בחי' הא' כמ"ש אשה תארש ואיש אחר ישגלנה כו' ומבואר הפי' במ"א דהנה כמו שיש בחי' אירוסין ונישואין בסט' דקדושה שהארוסי' הוא המשכת מקיפי' דקדושה כמו טבעת קידושין שהוא עגול ואח"כ הנישואין שהוא להיות נקלט האור בבחי' פנימי' בנפש שזהו בחי' יחוד ע"ד כי בועליך עושיך כו' וכמו ותן חלקנו בתורתך כו' ועמ"ש ע"פ וארשתיך כו', וכך יש בסט"א ה' יצילנו כמו בנפול הנופל באיזה תאוה רעה הרי תחלה הוא מהרהר הרהורים רעים הרבה מאד וזהו הנק' בגמרא הרהורי עבירה שקשים מגופה של עבירה להיותם באים על הניצוץ להקיפה ולבלבלה מכל צד ופנה במחשבות זרות שונות מאד עד שמושקעת ונופלת בתוך הבלבול ההוא ממחשבות והרהורים רעים וזהו הנק' אירוסין ה' ישמרנו וזהו סיבה אח"כ שיבוא הניצוץ לגוף העבירה ח"ו ה"י, וע"ז קילל הקב"ה להרע דנוגה אשה תארש שגם אם יארס ניצוץ מניצוצי הטוב בבחי' מקיפי' לבלבלה במחשבות זרות כנ"ל לא יבא עמה לידי היחוד בהמשכת א"פ הנק' נישואין שזה הי' עיקר הכוונה בהאירוסין כי איש אחר ישגלנה מפני שהכל יוציאו ממנו וגם אחר שתפש בניצוצי הטוב בבחי' מקיפים יוציאו אותו הניצוץ ויעלה ויתייחד למעלה ביחוד העליון האלקי ולא יגיע ממנה שום אור יחוד ברע דנוגה כו' ואז יהי' הניצוץ בחי' בעל תשובה כו', וז"ש כאן ואחר בואה היא בבחי' בעל תשובה כו' ויש לה יתרון מעלה אז שנעשה בחי' נישואין בסט' דקדושה כמ"ש כי בועליך עושיך כו' והיינו ע"י מעשי' טובים שהתורה היא טפת חכמה עילאה והמצות הם מקיפים שזהו בחי' אירוסין ונישואין וגם ע"י תשובה עצמה נקלט האור בבחי' פנימי' יש קונה עולמו בשעה א' כו' משא"כ בעודה למעלה אע"פ שיש לה מעלה בצד א' שלא [עלה] עלי' שום על מהקליפה, וזהו בתולה כו' מ"מ גם בסט' דקדושה לא הי' נמשך לה בחי' היחוד, והענין כי הרי מבואר למעלה למעלה שכל חיי העוה"ב הם רק זיו השכינה זיו לבד אבל ע"י התומ"צ שבעוה"ז נכלל בעצמותו ומהותו ית' וזהו בחי' היחוד כו', וזהו ג"כ ענין אשר לא עלה עלי' על שהם מאה ברכות בגי' על כמ"ש במק"מ פ' חקת שם וידוע ענין המאה ברכות א"ת מה אלא מאה שהוא המשכת סכ"ע בממכ"ע והמשכה זו דוקא בעוה"ז משא"כ בעודה למעלה לא עלה עלי' על הנ"ל שעמידתה רק בבחי' ממכ"ע כו').

ועיקר התשובה מעומקא דליבא לעורר רחמים רבים על נפשו איך שירדה ממקום גבוה כו׳ מאין באת כו׳ (והוא בחי׳ אין שממנו תמצא החכמה עילאה שמשם שרש הנשמה וזהו בחי׳ מזליה חזי אין מזל לישראל בחי׳ אין הנ״ל הוא מזל דנש״י וכמ״ש ונוזלי׳ מלבנון כו׳ וא״כ ירידתה בגוף הוא ירידה עצומה ותגדל מאד הרחמנות וזהו ברחמיך הרבים רחם עלינו כו׳ על גודל הנפילה והירידה מאיגרא רמא כו׳ ותן בלבינו בינה כו׳ לשמור ולעשות כו׳) וירדה בתכלית הירידה אף שלא חטא ובזה מעורר רחמים רבים למעלה, וע״ז נאמר ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים כו׳ רגע קטן הוא מחשבה אחת אות יו״ד עזבתיך הוא ירידה גדולה בחומר גופני (פי׳ כמ״ש בד״ה מי אל כמוך כי בי׳ נברא העוה״ב ובה׳ העוה״ז והם הם כל סדר הזמני׳ ואפי׳ ימות המשיח ותחה״מ ואפילו כל השמיטי׳ ויובלות שכולם אינן אלא בחי׳ יו״ד וה״א וכמאמר יעלה ויבא כו׳ זכרוגינו וזכרון משיח שאין זה אלא בחי׳ זכר בעלמא והיינו כמו למשל אות אחת מדיבוריו של אדם נגד כל הדיבורים והמחשבות אשר יכול לדבר כל ימי חייו שאינה נחשבת לכלום, וכך כל החיות מאא״ס ב״ה הנמשך בעולמות עליונים ותחתונים לקיימם ולהחיותם ולהוותם מאין ליש הוא רק בבחי׳ אות אחת בחי׳ יו״ד בעה״ב ובחי׳ ה׳ בעה״ז ולכן כל סדר הזמנים (דנ׳ אלפים יובלות) לפניו ית׳ כמו רגע א׳ ממש כמו מלמעלה מהזמן וכמו קודם שנברא העולם ולכן נק׳ זה רגע קטן שהכח והחיות הנמשך מאא״ס ב״ה להוות כל סדר הזמנים ונ׳ אלפים יובלות אינו אלא אות א׳ ביו״ד נברא העוה״ב ע״כ נק׳ רגע קטן, ובבחי׳ רגע קטן זה שייך עזבתיך היינו ירידת הנשמה בחומר גופני בעה״ז שבו יש יניקה ואחיזה לסט״א להיות לה שליטה ח״ו וע״כ צריך האדם למלחמה להתגבר על היצר כו׳), אך הירידה הוא לצורך עליה והיינו מ״ש ברחמים גדולים אקבצך, ע״י התעוררות רחמים עליונים בחי׳ רב חסד וארך אפים דאית חסד ואית חסד למעלה מי״ג מדות הרחמים כמאמר ולאו מכל אינון מדות איהו כלל למעלה ממדות וכמ״ש ויעבור ה׳ כו׳ ויקרא שקורא להיות נק׳ רחום וחנון, וזהו ה׳ ה׳ שממשיך להיות ה׳ וממילא נמשך רחמים גם למטה בבני חיי כו׳ (בנ״א כ׳ וז״ל וזהו הכל בחי׳ ברגע קטן עזבתיך בכדי שברחמים גדולים אקבצך וזהו יפה שעה א׳ בתשו׳ ומע״ט בעה״ז מכל חיי העוה״ב חיי דוקא הרבה כו׳ כנ״ל, וזהו דע מאין באת ולאן וכו׳ מאין בחי׳ גבוה ע״י צמצום החכמה מאין תמצא אף שהוא ראשית הוא גילוי והתהוותה מבחי׳ אין ממש, ולאן וכו׳ בועליך עושיך מהתבוננות נ׳ אלפים יובלות איך בחי׳ ה׳ צבאות הוא רק שמו בחי׳ י׳ צמצום רגע קטן, וזהו באלול ואח״כ בעשי״ת ממשיכים מבחי׳ רחמים גדולי׳ לבחי׳ י״ג מדות כי בלתי המדות לא הי׳ יכול להתלבש כו׳ אית רחמים ואית רחמים, רחמי׳ דרך השתלשלות רחמי׳ גדולי׳ מה שאינו יכול להתלבש בכלי, וזהו נקרא ה׳ ה׳ אל רחום כו׳ זהו העלי׳ על בחי׳ הנשמות שבגוף דרך כלל אפי׳ שלא בזמן הגלות ירידה ובפרט בזמן הגלות כו׳ עכ״ל. ונ׳ מזה ב׳ דברים הא׳ דבחי׳ אן גבוה מבחי׳ אין והוא העלי׳ בבחי׳ כי בועליך עושיך כו׳ הב׳ שרחמים גדולים הוא למעלה מבחי׳ י״ג מדה״ר כו׳, ונ׳ דשני הענינים א׳ והוא לפמ״ש בס׳ עמק המלך

בשער התיקון ע"ש מן דמ"ג עד דף נ' שיש בכתר רישא דאין וממנו נמשכי' י"ג מדה"ר וכו' ולמעלה מזה הוא בחי' רדל"א כו' ובחי' זו דאין לגבי רדל"א היא מדרגת בחי' חכמה לגבי בחי' ומדרגת הכתר כו', ועפ"ז י"ל כי כל חיי העוה"ב הם רק ביו"ד נברא שהוא בחי' חכמה ונק' רגע קטן ונק' ג"כ אין ביו"ד משא"כ בחי' רדל"א שהוא כתר נק' אן בלא יו"ד כו' והוא יש אמיתי שלמעלה מבחי' אין כי אן נופל ע"ד שיש לו מקום כמו אנה פניך מועדות והוא יש היפך בחי' אין והיינו יש אמיתי ע"ד הוא מקומו של עולם המקיף כל החלל והקו כו' וזהו בחי' אנכי כי אני אותיות אין אבל אנכי בחי' יש האמיתי כו'. והנה פי' אין י"ל ג"כ שזהו חיות נ' אלפים יובלות שביו"ד נברא, יו"ד היינו חכמה והתהוותו מבחי' כתר רדל"א שנק' אלף פלא, וזהו אין מבחי' האלף יחידו של עולם נמשך ע"י צמצום להיות יו"ד ובזה נברא ן' אלפים יובלות כו' כי ן' היינו בבינה ששם בחי' היובלות והיובל נ' שנים וע"כ ג"כ הזמן נ' אלפים יובלות כו' אמנם ענין לאן אתה הולך שאין יו"ד בין האלף לנו"ן זהו שיתגלה בחי' האלף ממש יחידו של עולם עצמותו ומהותו ית' בלי צמצום היו"ד כו' וגילוי זה נמשך ג"כ בן' פשוטה להיות הגילוי למטה ממש בעה"ז, וא"ש ג"כ עמש"ל שגם בתוך נא"י יש גילוי זה ע"י תומע"ט כו' וזהו פי' אן כו'). והנה כמו שמבחי' אין נמשך ג"כ בחי' רחמים וזהו ענין ברחמים גדולים כו' וכמו שהובא בפי' ספ"ד וגם בס' עמק המלך שיש עוד בחי' י"ג ת"ד למעלה מי"ג ת"ד דא"א כו' וזהו שכ' כאן שבעשי"ת ממשיכי' מבחי' רחמים גדולי' לבחי' י"ג מדות כו', אך י"ל דכוונתו כאן שי"ג מדות הם י"ג ת"ד דז"א ורחמי' גדולי' הם י"ג ת"ד דא"א ודרך זה י"ל יותר כפי פשוטו. והנה לפי שיטת ע"ה א"ש מה דקשי' איך י"ג מדה"ר הם מכפרי' על כל העונות שהרי הם י"ג ת"ד ותומ"צ הם גלגלתא ומו"ס שהם מקור דת"ד כו' שאינן רק נימין הנמשכין ממו"ס כו', ולפי הנ"ל א"ש כי רחמים גדולים הנמשכי' מרדל"א הם למעלה מעלה מבחי' גלגלתא ומו"ס כו' ולפמ"ש דרחמים גדולים היינו י"ג ת"ד דא"א יש ג"כ ליישב זה כי תרי"ג מצות הם בגלגלתא דז"א כו', ועוד דמ"מ שרש הי"ג ת"ד נמשך ממקום גבוה שהרי אין לאדם זקן כ"א אחר עשרים שנה אף שכבר יש לו מוח וגלגלת מיום הולדו כו'. והנה בחי' בתולה ועלמה הנ"ל בעוה"ז הוא מי שלבו אטום כבתולה ואין לו פתיחת הלב לעבודתו ית' וע"י התעוררו' רחמים רבים הנ"ל נפתח לבבו כמו שאנו רואים באכזרים שלבם אטום ואעפ"כ כשרואים איזו דבר המעורר רחמים ומעוררים לו רחמנות אזי נפתח לבבו כו', והרחמנים לבם רך ופתוח כו', ולכן מרחמים העליונים נמשך למטה לפתוח הלב לעבודתו ע"י אתעדל"ת וזהו כי בועליך עושיך כו' ואין האשה כורתת ברית כו', ע"י תשובה מעומקא דליבא בהתבוננות כי ה' צבאות הם כל חיי העוה"ב כו' הוא רק שמו הודו על ארץ ושמים זיו השכינה ומקור נשמתו הוא גבוה מאד נעלה וירידתה הוא ירידה גדולה כו' עי"ז הוא מעורר י"ג מדות כו' ברחמים רבים לפתוח לבו שיהי' כלי ומכון לשבתך פעלת ה' כו' יאר ה' פניו אליך כו' שע"י זה כמים הפנים כו' יחזיר פניו ג"כ בתשובה וזהו ג"כ עשרת ימי תשובה הוא חזרת פב"פ כי כל השנה אף שעובדים את ה' כו' הוא בחי' עורף כי פנו אלי

עורף ולא פנים כי כל עיקר חיות האדם וכל החושים ראיה ושמיע׳ ריח ודיבור הוא בפנים ומעורף הוא רק עצם כו׳ כמו כן צריך להחזיר כל עיקר נקודת לבבו ורצונו ומחשב׳ דבור ומעשה רק לה׳ לבדו וכמ״ש מי לי בשמים כו׳ ג״ע תחתון וג״ע עליון שהוא רק זיו והארה אחת כנ״ל, וקודם עשי״ת כל חודש אלול מעורר י״ג מדה״ר ובעשי״ת הוא קריאת י״ג מדה״ר שעי״ז נעשה פתיחת הלב בעשי״ת כמ״ש מכון לשבתך שיהי׳ בעשי״ת פב״פ אחד באחד בכל נפשך כו׳ להכלל ולהבטל במהותו ועצמותו רחמים רבים ורב חסד וכמים הפנים יאר ה׳ פניו בסוכות ושמע״צ.

לריח שמניך כשמן הטוב וכו׳ על הזקן והוא פנימי׳ הי״ג ת״ד, וי״ל י״ג ת״ד דאלול אינו אלא לריח שמניך כי הן חיצוני׳ י״ג ת״ד דא״א ושמן תורק היינו יג״מ דיוהכ״פ עצמיות כשמן הטוב פנימי׳ י״ג ת״ד וכו׳.

ד״ה לריח שמניך הראשון, בתולות הם ז׳ היכלות דבי״ע מה שע״י השמן ע״כ עלמת אהבוך ע״ד ובו תדבק למוד ד׳ אגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי כו׳, יין רזא ושמן רזא דרזין סדב״ס, והנה ועבד הלוי הוא שיר על היין להגיע עלמא דאתכסי׳ אך כהנים בחי׳ שמן, ע׳ מענין שמן משחת קדש בד״ה בהעלותך את הנרות, ושמן ימינו יקרא, ע׳ ד״ה רני ושמחי השני רננא ברמשא וצדקתך ירננו זהו כעין יין, ושמחה בצפרא זהו כענין שמן ד״ת שיחוקו את לבי, וע׳ ביאור חגרה בעוז מתניה ע״י עסק התורה מתחזק האמונה, ולכן ואותי עזבו ואת תורתי המאור שבה מחזירן למוטב ומאור זהו שמן למאור, ע׳ מענין ערבים עלי ד״ס יותר מיינה ש״ת בד״ה ושאבתם מים מים השני וזהו כי טובים דודיך מיין, אך שמן י״ל גבוה יותר גם ממים כו׳ ע׳ בד״ה כי אתה נרי ובהביאור מענין שמן כו׳, וע׳ מענין יין ישמח כדי להצהיל פנים משמן בד״ה צאינה וראינה השני, ועמ״ש בד״ה ע״כ קראו לימים האלה פורים בענין חכמת אדם תאיר פניו, וזהו להצהיל פנים, עזח״ג בלק קפ״ז ע״פ ושמן על ראשך אל יחסר והיינו שעי״ז נמשך כי אתה נרי הוי׳ וא״כ זהו בחי׳ שלמעלה מיין כו׳, ע׳ בסש״ב פט״ז בענין מחשבה טובה הקב״ה מצרפה למעשה עד״ז י״ל בחי׳ לריח שמניך, גם ע״ד כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו, אברהם בחי׳ אהבה וכשאין לו בחי׳ אהבה אעפ״כ כי אתה אבינו ע״י עסק התורה וזהו״ע לקחה מרדכי כו׳, גם עדמ״ש בד״ה בחדש השלישי לצאת בנ״י בת״א פ׳ יתרו בענין שהתו׳ נק׳ עוז ותושיה שנותנת כח לנה״א ומתשת כח נה״ב ולכן עי״ז גם עלמות מי שלבו אטום אהבוך כו׳.

א, ד

משכני אחריך, פ״ב דחגיגה ט״ו סע״ב רע״ק עלה בשלום וירד בשלום ועליו הכתוב אומר משכני אחריך וגו׳ ופי׳ מהרש״א בח״א אסיפי׳ דקרא סמיך הביאני המלך חדריו כו׳ גם שלא נכנס לפנים מן הגבול וזהו אחריך כו׳, רבות וירא פמ״ט נ״ד ב׳ מישרים אהבוך וישב ר״פ פ״ו משכני אחריך, בשלח פכ״ד קמ״א ב׳ ע״פ ויסע משה את העם, משכני אחריך ויקרא ספ״ג קס״ח ד׳ מישרים אהבוך בשלום ובמשור הלך אתו כו׳ אמור פכ״ז קצ״ו ג׳ ע״פ אדם ובהמה שאנו נמשכים אחריך כבהמה, הה״ד משכני כו׳ לג״ע. רבות בשה״ש במקומו על פסוק זה באריכות מדף ז׳ ע״ג עד דף ח׳ ע״ב. זח״א תולדות קל״ו סע״א נגילה כו׳, נזכירה ויחי רכ״ט ריש ע״ב, משכני אחריך ויקרא ד״ד ע״א, הביאני המלך חדריו אחרי נ״ט סע״א מישרים אהבוך לך לך ד״צ ע״א הביאני המלך חדריו. תד״א ח״א רפ״ו כל הפסוק.

משכני אחריך נרוצה הבאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך, נזכירה דודיך מיין מישרים אהבוך, פ״ב דחגיגה ט״ו ב׳, ירושלמי פ״ב דחגיגה, פ״ד דסנהדרין, עמה״מ יח״ג מז״א קי״ז בג״ד קלב״ב קמח״ב, רבות נ״ד ב׳ צו״ד קמא״ב קס״ח ד׳ קצו״ג, ח״מ א׳ א״ב, זח״א תולדות קלו״א ויחי רכ״ט ע״ב למעלה ח״ג דף ד׳ ע״א, פ׳ אחרי דנ״ט סע״א פנחס דר״מ ע״א, של״ה ע״ב ב׳ רמו״ב, תד״א ח״א פ״ו, ס״ח סי׳ תתרס״ב, מ״ע אופן ל״ד קי״ז רכ״ד, בחיי פ׳ ד׳ צ״ט ב׳ ר״ט ב׳.

ז״ל הבחיי בפ׳ בא על פסוק משכו וקחו לכם צאן ד״פ ע״ד דרשו רז״ל משכתם הצאן למצוה אמשיך אויביכם לים סוף ואטביעם בו, ובזכות זה ומשכתי אליך אל נחל קישון את סיסרא שופטים ד׳, ד״א מפני שירידת אבותינו למצרים היתה על ידי משיכה שנאמר וימשכו ויעלו את יוסף בפ׳ וישב ל״ז ועליהם נאמר הוי מושכי העון בחבלי השוא ישעי׳ סי׳ ה׳ י״ח, ובלשון הזה נכתב עליהם עונש שנאמר ותמשוך עליהם שנים רבות ותעד בם ברוחך ביד נביאיך בנחמי׳ סי׳ ט׳ למ״ד (אכן רש״י שם פירש ותמשוך עליהם משכת עליהם רחמים שלא להשחיתם) וישראל נקראו עם ממושך ומורט בישעי׳ סי׳ י״ח ב׳ (ופי׳ במצ״ד אשר מאז הי׳ נמשכי׳ בידי העכו״ם ומרטו שער ראשם וזקנם במשכם), וכשחוזרים בתשובה נאמר עליהם משוך חסדך ליודעיך תלים סי׳ ל״ו, וכתיב משכני אחריך נרוצה שה״ש א׳ ד׳, וכתיב בחבלי אדם אמשכם בעבותות האהבה, בהושע סי׳ י״א ה׳ עכ״ל, ולמדנו מדבריו שיש גם כן משיכה מסט״א שמושכים את ישראל ואוי לנו עם ממושך כו׳, ויש לפרש ע״פ מ״ש בפסוק והסירה את שמלת שביה שהוא המקיף דקליפה וממנו נמשך בחי׳ משיכה הנ״ל, וע״כ הבקשה משכני ע״ד הסירו הבגדים הצואים מעליו כו׳ והלבש אותך מחלצות וזהו ענין יוהכ״פ וסוכות.

ב) **בבחיי** ס"פ יתרו ע"פ בכל המקום אשר אזכיר את שמי דצ"ט ב' וז"ל הי' לו לומר תזכיר כו' ובכל מקום אשר אמשוך הרצון לשמי ע"י הקרבנות אבא אליך וברכתיך כו' ומלת אזכיר מלשון אזכרתה שהוא המשכת ריח, וכן מזכיר לבונה בישעי' ס"ו ג' (דהיינו המקטיר הלבונה כמ"ש בפ' אמור כד"ח ונתת על המערכת לבונה זכה והיתה ללחם לאזכרה ופי' רש"י שם והיתה הלבונה הזאת ללחם לאזכרה שאין מן הלחם לגבוה כלום אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת והיא לזכרון ללחם שע"י הוא נזכר למעלה כקומץ שהוא אזכרה למנחה עכ"ל. והיינו כי הרמ"ז פ' תרומה קנד"א פי' כי לחם הפנים הו"ע יחוד או"א שהוא ענין ההמשכה מאין ליש וכמ"ש אכלו רעים לעילא שהם חו"ב כו' וע"כ אין ממנו לגבוה כלום כי ה"ס יחוד התמידי דאו"א להחיות העולמות כו', והלבונה היא הריח להמשיך מבחי' רצון העליון שהוא הכתר לאו"א כי כל אשר חפץ ה' עשה וזהו ענין שעל ידה הלחם שהם חו"ב נזכרים למעלה אצל המאציל העליון שיהי' נמשך בהם גילוי התענוג העליון ולכן הי' זה בשבת שנאמר וקראת לשבת עונג והוא ענין לחם פנג כמ"ש בזח"א ויחי דרמ"ו ע"א ע"פ מאשר שמינה לחמו ע"ש), נזכירה דודיך מיין ויהי' אזכיר את שמי כאלו אמר אריח את שמי וביאורו אמשיך את הרצון לשמי כו' עכ"ל. ועיין בזהר פ' ויגש דר"ו ע"ב גבי דהא כד רעותא אשתכח בהרמ"ז שם שהוא המשכה מבחי' נוצר חסד כו' עיין שם והנה נוצר אותיות רצון ואותיות צנור, ועל פי זה יש לפרש גם כן נזכירה דודיך היינו העלאת מ"ן שנקרא ריח כענין מה שנאמר ע"פ ראה ריח בני כו' עי"ז נמשך גילוי הרצון עליון. ואפשר להעיר מזה לענין ר"ה שנק' יום הזכרון וכמ"ש זכרון תרועה מקרא קדש בפ' אמור כ"ג, והיינו שע"י התרועה שהוא ילולי יליל בחי' תשובה שהוא נק' ריח על ידי זה יעלה הזכרון למעלה לטוב וזהו דודיך שהוא אהבה רבה והכ"ף שבס"ת דודיך י"ל רומז לכתר.

מיין כי יין זהו בחי' שמבלבל הדעת היינו יין המשכר והוא ביטול ההשגה ע"י שיתבונן דלית מחשבה תפיסא בי' כלל גם על דרך דם ענבים הנזכר בד"ה אוסרי לגפן ועי"ז נמשך מלמעלה יין לבנון שמלבין עוונותיהם של ישראל וזהו זכרון כיין לבנון עיין רבות ר"פ ויקרא, גם יין המשומר בענביו שייך לר"ה שהוא יום ששי למעשה בראשית. בחיי פ' עקב ע"פ את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים כו' רע"ק כו' ועליו נאמר משכני אחריך כו'.

ג) **רבות** וירא פמ"ט נה"ב, אברהם זה ישר מן הישרים שנאמר מישרים אהבוך. מכאן ראי' לכאורה לפי' רש"י ספ"ב דתענית דט"ו ריש ע"א דישרים עדיפי מצדיקים יעו"ש, אע"פ שהרשב"א שם לא פירש כן. ומה שנקרא אברהם ישר זהו ענין השתוות והיינו בענין נסיון העקידה שכבש את רחמיו לעשות רצונו בלבב שלם כו' ובמדרש תלים ע"פ ישר יחזו פנימו מבואר דישרים זהו בחי' היותר עליונה והובא בילקוט שם.

ד) **רבות** וישב ר"פ פ"ו בחבלי אדם אמשכם בהושע סי' י"א, אלו ישראל שנאמר משכני אחריך נרוצה כו', וברבות ויצא פס"ח ע"ז ב' ע"פ כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו מה החבל הזה פחות משלשה אין מפקיעין אותו כך האבות אין פחותה משלשה עכ"ל, אם כן לפי"ז פי' בחבלי אדם היינו ע"י ג' בחי' חג"ת עי"ז הוא המשיכה, ויובן עפמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם כו' והיינו כי צ"ל ימין מקרבת ושמאל דוחה ואחר כך ימינא ושמאלא וביניהו כלה כו'.

ה) **רבות** בשלח פכ"ד קמ"א ב' ע"פ ויסע משה את בנ"י מים סוף, הדא הוא דכתיב ויסע כצאן עמו כו' מה הצאן כל מקום שהרועה מנהיגה שם היא נמשכת כך ישראל כל מקום שהי' משה מסיען הם נמשכים אחריו שנאמר משכני אחריך נרוצה כו' עכ"ל. וזהו ענין ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם שעִם היותם אדם נמשכים אחריו יתברך כבהמה כו' כי הבהמה יש בה בחי' הביטול הזה, והוא נלקח מבחי' עליונות שלמעלה מהשכל והדעת כו' כמ"ש בלקוטי תורה פ' אמור על פסוק והניף הכהן אותם, וכן כתב ברבות על פסוק אדם ובהמה תושיע הוי' אדם אנחנו ואנו נמשכים אחריך בבהמה, ועל פי זה יש לפרש הפסוק משכו וקחו לכם צאן כלומר משכו זו הבחי' שתהיו כצאן להיות נמשכים אחריו ית' בבחי' ביטול לגמרי, ומזה יש להעיר לענין תקיעה בשופר של איל, שזהו ענין הנ"ל להיות נמשכים אחריו יתברך כבהמה, ובפרטית הכבשים יש בהם ביטול יותר מבחי' שור ופרה כי פני שור מהשמאל כו'.

ו) **ויקרא** ס"פ ב' דקס"ח ד' ע"פ בשלום ובמישור הלך אתי שלא להרהר אחר דרכי המקום כדרך שלא הרהר אבינו אברהם וכה"א מישרים אהבוך, ועיין רבות וירא פמ"ט נה"ב הובא לעיל סעי' ג', וענין שלא להרהר זהו על דרך מלה בסלע משתוקא בתרין.

ז) **רבות** אמור פכ"ז קצ"ו ג' הה"ד אדם ובהמה תושיע הוי' אדם בזכות בהמה תושיע הוי' אמרו ישראל רבש"ע כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכים אחריך כבהמה הה"ד משכני אחריך נרוצה, להיכן אנו נמשכים אחריך לג"ע, הה"ד ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם כו' עכ"ל. וי"ל דסמיך אסיפא משוך חסדך ליודעיך.

ח) **רבות** בשה"ש במקומו ע"פ משכני באריכות כל הפסוק, וכמה פי' בתיבת משכני, הא' משכנותא היינו א"י, הב' השראת השכינה בבית המקדש, הג' על שסילקת שכינתך עי"ז אחריך נרוצה, הד' לשון שכינות על שנהגת עם שכנותי במדת הדין ועמי במדת הרחמים, או על ידי שגרית בי שכני על ידי זה אחריך נרוצה אדוני המלך הושיענו, הה' לשון מסכנות ע"י מסכנות יבואו לתשובה, ע"ד יאה עניותא לישראל כו', הו' לשון משכון זהו חורבן בהמ"ק שנתמשכנו על ידינו כו' וכל זה כנ"ל כיון שנמשלו כביטול הצאן לכך ע"י כל האופנים אחריך נרוצה.

הביאני המלך ע"ד ד' שנכנסו לפרדס כו', עו"ש מה שגלה להם סודות התורה אף גם מה שאינו שייך למצות ואזהרות וכמו ספר בראשית כו'. ואפ"ל כי המצות נקראו רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' אדם אבל עצמותו ית' למעלה מבחי' זו, גם ע"ד כל חפצים לא ישוו בה ואמרו כל מצותי' של תורה אינם כדאי נגד הלכה אחת מן התורה כו' ועיין באגה"ק סד"ה דוד זמירות קרית להו כו' וזהו חדריו ממש, במש"ש בענין גילה ונשמחה בך עמ"ש בביאור וכל בניך בענין מישרים לשון חוזק, יש להעיר מענין ישורון, זח"א תולדות דקל"ו סע"א מפרש נזכירה דודיך מיין על יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

משכני אחריך נרוצה, ממה שנתת לנו ארעא טבתא כו' ממה שהשרית שכינתך בתוכנו אחריך נרוצה. עיין בלק"ת פ' עקב בענין ארץ כנען לשון סוחר דהיינו על ידי משיכה וכסף, ובד"ה ת"ר חמשה קנינים קנה הקב"ה ושם ביאר שיש ב' בחי' מ"ד האחד האתערותא דלעילא שלפני אתערותא דלתתא הבא לעורר אתערותא דלתתא, והב' אתערותא דלעילא שבא לאחר אתערותא דלתתא, ועמ"ש מזה ג"כ בלקו"ת פ' מסעי בדרוש אלה מסעי השלישי בהביאור בענין הברכה של המצוה שמרומז בה ב' בחי' מ"ד הנ"ל, ואם כן המשיכה י"ל אתערותא דלעילא המעורר אתערותא דלתתא וזהו משכני ועמ"ש בד"ה המגביהי לשבת שע"י המצות נמשך כח זה להעלות הנפש ומ"ש בד"ה אדם כי יקריב מכם ובביאור ע"פ קול דודי בפי' ופסח ה' על הפתח שהי' אתערותא דלעילא לעורר אתערותא דלתתא ע"ד אני ה' אלקיכם אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וזהו ענין טל פתחי לי ע"י שראשי נמלא טל בד"ה אני ישנה, ועמ"ש בד"ה ואתחנן שבקשת משה הי' שיומשך אתערותא דלעילא מצד עצמה ולכן ממה שנתת לנו ארעא טבתא, שהיא ארץ חפץ וארץ לשון רצוא שרצתה לעשות, משכנותא שבה השראת השכינה שהיא ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, ועיין בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בארצך, ועיין בד"ה זכור דעמלק פי' ארץ זבת חלב ודבש אהבה בתענוגים ע"ד אכלתי יערי עם דבשי וזה נמשך מבחי' ארץ והנבואה אינו רק בארץ, ועמ"ש ע"פ אעברה נא ואראה את הארץ ובד"ה ארץ הרים ובקעות.

קיצור. ארץ כנען לשון סוחר משיכה מ"ד ואחר כך העלאת מ"ן הכנעה וביטול ואחר כך כסף אהבה רבה ארץ זבת חלב ודבש, ארץ הרים ארץ החיים ויש בה טל אתערותא דלעילא ע"כ מזה נמשך אשר אחריך נרוצה ארץ שרצתה, גם כי עיני ה' אלקיך בה.

וענין מה שהשריתה שכינתך כמבואר בת"א בד"ה וישב יעקב. והנה בזמן שהי' בית המקדש קיים הי' נמשך בחי' זו רעו"ד מגילוי אוא"ס ב"ה בהיכל

קדה"ק כו', וגם כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו וז"ל והנה בזמן בהמ"ק הי' כללות נפשות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה' כו' משא"כ כו' ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באהל מועד שבזמן בהמ"ק נק' מדבר מלשון ידבר עמים כו' גם כמ"ש בד"ה וארא אל אברהם שבזמן שאין בהמ"ק קיים נק' עיבור ושינה כו' ובשינה אין שייך ראי' משא"כ בזמן בהמ"ק שלש פעמים בשנה יראה כו', עיין בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים ועמ"ש בד"ה קומה ה' למנוחתך מענין הביטול כנר בפני האבוקה כו' ועמ"ש ע"פ כי אתה נרי הוי'.

והתרגום פירש משכני ע"י והוי' הולך לפניהם בעמוד ענן יומם ובעמוד אש לילה ועי"ז אחריך נרוצה (ור"ל ע"ד לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה) ואחר כך הביאני המלך חדריו היינו בקרבתם לפני הר סיני שנתן להם התורה שהיא מגנזי מרומא, ועי"ז נגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה, נזכירה אותם דודיך מיין אהבה רבה ולהתרחק מההפך מישרים כל הישרים והצדיקים אהבוך וא"כ יש להעיר לענין מ"ב מסעות שבמדבר שזהו ע"ד שרפים שש כנפים כו' זהו ענין אחריך נרוצה כמ"ש בד"ה אלה מסעי דתקס"ג, ועיין בתו"א פ' בשלח סד"ה והוי' הולך לפניהם הוא בחי' מלכות דאצילות מקור נש"י הולך לפניהם שנש"י נמשכין אחרי' שביציאת מצרים שמלכות דאצילות עולה מן הגלות דמיצר מי ועי"ז נש"י ג"כ עולים, ועמ"ש ע"פ גפן ממצרים תסיע, וע"פ מי זאת עולה מן המדבר, ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה שיר השירים דרוש השני בפי' התהללו בשם קדשו כו' למען יזמרך כבוד ואזי לעולם אודך כו' ועמ"ש לקמן, ועמ"ש בלקו"ת בביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי גבי קומי לכי רעיתי שזהו ע"י וה' הולך לפניהם יומם כו'.

עוד פי' ממה שגרית בי שכני, עמ"ש בפי' ואני אראה בשונאי וע"פ וזאת התרומה זהב זו בבל, ובתו"א פ' נח בד"ה מים רבים שעי"ז ותרם התיבה כו', ועיין במד"ר בשלח פכ"א בפי' יונתי בחגוי הסלע ועי"ז השמיעני את קולך ויצעקו בני ישראל ע"י ופרעה הקריב כו' ועמ"ש ע"פ והנצח זו ירושלים בענין צדקת פרזונו כו', והנה שכני הוא היצר הרע, וארז"ל טוב זה יצר טוב מאד זה יצר הרע שבו וע"י יבוא לבחי' בחילא יתיר, משכני לשון יחיד י"ל הגילוי לעיני העדה ועי"ז אחריך נרוצה כל ישראל, כי הוא הצנור והמחבר. עיין סד"ה משה ידבר או לכל א' ע"ד אין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולה כנגדה מלמטה כו'. עוי"ל ענין משכני שעי"ז אחריך נרוצה בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד שלפי ערך ההמשכה למעלה בכף הא' כן עולה כנגדה הכף השני.

והנה לפי' התרגום דמשכני והביאני קאי על יצי"מ ומ"ת וזהו פסח ושבועות וספירת העומר משכני שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם, ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואחר כך צ"ל ספירת העומר אחריך נרוצה שגינו הנה"א והנה"ב שזהו ענין עומר שעורים מאכל בהמה ועי"ז דוקא יוכל להיות מ"ת כמ"ש בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם וזהו הביאני המלך חדריו במ"ת וכמו כן יש לפרשו על לוחות שניות שניתנו ביום הכפורים ולכן אמרז"ל במשנה ספ"ד דתענית ביום חתונתו זה מ"ת קאי על יוהכ"פ יעו"ש וא"כ

פי׳ משכני קאי על ר״ח אלול שבו עלה משה להר ובו נפתחים י״ג מדות הרחמים שהם הממשיכים נש״י שיבואו לאהוי״ר כמ״ש בלקו״ת בד״ה ושמתי כדכד ועיין בד״ה לריח שמניך דרוש השני ובד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ פותח את ידיך ועי״ז ומשביע לכל חי רצון וזהו אחריך נרוצה ואחר כך הביאני המלך חדריו ביוהכ״פ לפני הוי׳ תטהרו וכה״ג נכנס לקדה״ק גם אז ניתנו לוחות שניות, גם חדריו חסד דין רחמים כי אע״פ שר״ה ויוהכ״פ יום הדין שיתף עמו מדה״ר אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות והחסד ואיש כי יקח אחותו כו׳ חסד הוא היינו מי יתנך כאח לי, וחדר לפנים מחדר כי חד״ר חסד דין רחמים והרי יש חסד דלבר וחסד דלגאו וכן בגבורה ות״ת זהו חדר לפנים מחדר כו׳ ואח״כ נגילה ונשמחה בך בימי החג זמן שמחתנו ישמח ה׳ במעשיו, וישמח ישראל בעושיו, ועיין בתו״א פ׳ נח בד״ה מים רבים בפי׳ אם יתן איש את כל הון ביתו כו׳ שהוא בחי׳ ובדעת חדריו ימלאון כל הון יקר, ועכ״ז בוז יבוזו לו כי ועמך לא חפצתי אלא נגילה ונשמחה בך דוקא נזכירה בחי׳ וזכרתם למען תזכרו, אני נמי זכרונות דר״ה, דודיך ע״י כשושנה כו׳ כתפוח כו׳ כן דודי כו׳ ותפוח הוא אתרוג כו׳ או דודיך ניסוך המים, מיין ניסוך היין ע״ד כי טובים דודיך מיין, ערבים עלי דברי סופרים כו׳, ויותר י״ל נזכירה הוא בחי׳ שמע״צ שהוא עצרת וקליטה שנקלט בחי׳ דודיך מיין ולכן נזכירה.

עמ״ש בס׳ דברים בפ׳ ראה בסד״ה משכני דרי״ב ע״א. ד״ה ילקוט שייך להעתיקו כאן.

אם לא תדעי לך נתבאר בד״ה עד דלא ידעי בשער הפורים.

משכני אחריך נרוצה כו׳ הנה משכני הוא לשון יחיד ונרוצה לשון רבים ואח״כ הביאני לשון יחיד, ונגילה ונשמחה נזכירה לשון רבים וזה תמוה, גם כן משכני נרוצה לשון עתיד והביאני לשון עבר והל״ל יביאני (גם צ״ל דכיון דבקשת כנס״י משכני א״כ למה צ״ל אח״כ נרוצה שהרי המושך איזה דבר על כרחך הוא סמוך ואצל הדבר הנמשך וא״כ למה צריך עוד לרוץ ולהגיע אחריו שזה לא שייך אא״כ הוא מרחוק). והנה ענין אחריך נרוצה הוא כמ״ש אחרי ה׳ תלכו וצ״ל דכתי׳ ג״כ התהלך לפני ולמה א׳ כאן אחרי כו׳ אחריך נרוצה כו׳. הנה יש להקדים מ״ש ביחזקאל ואני בתוך הגולה על נהר כבר כו׳ שראה על הכסא דמות כמראה אדם וגם ראה בחי׳ פני אדם במרכבה דפני ארי׳ ופני שור דכתי׳ ופני אדם לארבעתן וצ״ל דהא כתי׳ כי לא אדם הוא להנחם, אין לו דמות הגוף, וגם צ״ל סמיכת הענין שהראו לו דמות אדם עילאה ואדם תתאה לפי שהי׳ בתוך הגולה (כלפי לייא דהנבואה הוא דוקא בארץ ישראל). אך הענין שהראה הקב״ה ליחזקאל בגלות בבל איך יהי׳

דבוקים לה' ע"י שהראהו בגלות בבל בחי' מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, אדם עילאה ואדם תתאה. דהנה כתיב אהבתי אתכם אמר הוי' שיש אהבה עליונה אלקית בכל נפש מישראל והוא האהבה מסותרת כמ"ש בתניא פי"ט שהוא מצד עצם טבע נפש האלקית ולפי"ז פי' אהבתי אתכם היינו שפעלתי ונטעתי אהבה זו בכם וגם י"ל כפשוטו ע"י שאהבתי אתכם כאהבת האב אל הבן כמ"ש בנים אתם לה' עי"ז יש ג"כ בכם אהבה זו הטבעיות אהבת הבן אל האב) מאד ואעפ"י שהאדם משועבד בעול פרנסה וסובל גלות ויסורים לא יוכל ליפרד מאחדותו ית' מפני האהבה האלקית המסותרת בנפשו (שנמשכה לו מלמעלה מאהבת האב כו'). והנה עד"מ האב האוהב את בנו כל זמן שהבן אצלו לא נגלית עוז אהבתו כ"כ אך כאשר יתרחק הבן מלפניו יתעורר ביותר עוז אהבתו אליו (מה גם כשיודע האב שהבן נתעורר וחפץ להתקרב ולראות פני אביו אז תתגבר בו ג"כ האהבה והרחמנות, כ"ה בלק"א של הה"מ נ"ע זי"ע על פסוק משכני כו' דכ"ג) וכל שיומשך הזמן של הריחוק ביותר אזי יותר מתעורר בלבבו האהבה והרחמנות על הבן מנקודת לבו ממש (וכן גם בהבן מחמת הריחוק נתעורר האה' יותר כמבואר במ"א שזאת הוא תכלית ירידת הנשמות לגופים כו') כמו"כ בהיות ישראל בשעבוד כ"כ במשך הזמן מימות עולם דור ודור כל שהדור רחוק ביותר כמו דור עקבות משיחא יותר יתעורר עליהם עוז אה' ה' ברחמנות גדולה ונגלית אז נקודת האהבה יותר מדורות הקודמי' שהיו קרובים יותר כו'. וזהו שנא' בהתחלת נבואת יחזקאל ואני בתוך הגולה שלפיכך נגלה אז עוז אהבתו ביותר ואז הראהו המרכבה על הכסא כמראה אדם כו' הוא בחי' וימינו תחבקני שימין ואהבה עליונה חסד דרועא ימינא מחבקת את הנפש האלקית שבכל א' מישראל בלתי יוכל להפרד מאחדות ה' גם כשיהי' טרוד מאד בענינים שעבוד מלכיות הנ"ל והוא הוא האהבה מסותרת שנמשך מאהבה עליונה בחי' אהבתי אתכם כו' שאהבה מסותרת זו הוא למעלה מהטעם והדעת לפי שנלקחה מלמעלה שהוא ית' למעלה מהחכ' כו'. אמנם צ"ל איך יוכל להיות ההמשכה מבחי' אהבה עליונה שהוא למעלה אפי' מבחי' ח"ע וא"כ הוא בחי' א"ס ממש, ואיך יוכל להיות שתומשך ותאיר בנפש האדם שהוא בעל גבול ותכלית. אך הענין שלזה הראו ליחזקאל המרכבה ועל הכסא כמראה אדם כו' שהוא מה שהוא ית' מצמצם א"ע כבי' כדי להאיר לנש"י.

ב) **דהנה** ידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולאו מכא"מ כלל, רק אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאחזאה איך מתנהג עלמא כפום עובדיהון דב"נ. פי' שבאמת הוא ית' למעלה מעלה מבחי' וגדר חכ' ומדות וכמו שא' ולאו מכא"מ כלל, אבל בכדי שיהי' לנבראים התחברות והתדבקות אליו הוא מתצמצם ומתלבש בבחי' חכ' ומדות ונק' בחי' זו ציור אדם חסד דרועא ימינא בכדי שעי"ז יוכל להיות ואתם הדבקים בה' אלקיכם ולדבקה בו ואיך אפשר זה לידבק בא"ס דלאו מכא"מ איהו כלל, ולזה מוכרח להיות התלבשות בבחי' כמראה אדם דהיינו כמו בבחי' אדם תתאה יש ג' שכליים וז' מדות וג' לבושים מודו"מ

וזהו עיקר בחי' אדם כי הגוף נק' בשר אדם כן כביכול נתלבש הוא ית' בבחי' ע"ס שהם ג' שכליים חב"ד וז' מדות גדולה וגבורה כו' (ויש ג"כ בחי' לבושים) וזהו בחי' כמראה אדם שעי"ז יוכל האדם החתון להדבק בו שכלו ומחשבתו בחכמתו ית' שבתורה כו', וזהו לאחזאה כו' כפום עובדיהון דב"נ שהתלבשות זו הוא רק לאחזאה כמראה אדם בכף הדמין כי באמת לאו מכא"מ איהו כלל, וזהו כי לא אדם הוא והתלבשות זו להיות כמראה אדם לאחזאה היינו בשביל לאתנהג עלמא כפום עובדיהון דב"נ, שיהי' יכול להיות בחי' ואתם הדבקים כנ"ל וזהו"ע אדם שעל הכסא ובחי' פני אדם שבמרכבה כי אדם תתאה זהו בחי' כלליות הנבראים שיוכלו להדבק בא"ס ב"ה ע"י שיתצמצם להיות ג"כ בבחי' כמראה אדם ולכן בבחי' פני ארי' כו' כתי' ופני אדם לארבעתן והיינו הגם כי יש הרבה נשמות שהן מבחי' ארי' לבד אך בכולם יש מבחי' פני אדם ג' שכליים וז' מדות שעי"ז יוכלו לידבק בא"ס ב"ה כנ"ל, והנה עי"ז יוכל להיות ג"כ גילוי והמשכת האהבה העליונה למטה בנה"א עם היות בחי' אה' זו הוא מבחי' א"ס ממש אך היא נמשכת ע"י בחי' כמראה אדם שמתצמצם בבחי' אהבה וחסד דרועא ימינא כו' כדי שיוכל להתלבש בנה"א ולכן ראה כ"ז יחזקאל בגלות שהוצרך להיות ריבוי הצמצומים עד שתאיר ותומשך האהבה לכנס"י משא"כ בזמן בהמ"ק לא הי' צריך כ"כ לירד בצמצומים כו'. והדבר הזה אינו מובן כלל לכאורה, דהנה ודאי מבחי' האהבה עליונה כמו שהוא בשרשה שהוא בחי' ורב חסד שלמעלה אפי' מבחי' ח"ע, ודאי לא יוכלו לקבל אפי' בזמן ביהמ"ק, שהרי א"א להיות שום השפעה בעולמות כ"א ע"י ע"ס דאצי' שנק' כמראה אדם וזה אפי' למעלה כ"ש למטה וגם ע"פ הקבלה ידוע כן וא"כ מהו הצמצומים שנוסף בגלות שהרי יחזקאל ראה ג"כ בחי' כמראה אדם שעה"כ שגם בזמן ביהמ"ק נמשך ע"י בחי' זו. אמנם ד"ת עניים במקום זה ועשירים במקום אחר והוא מה שנת' בתורה ע"פ כנשר יעיר קנו כו' (תקס"ה שבת שובה) וז"ל מכ"י הרי"ל, והענין כי הנה במרכבת יחזקאל כתי' פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל ופני נשר, וביאור הענין שיחזקאל ראה את המרכבה בזמן הגלות וגלו לבבל שכינה עמהם וכמ"ש ואני בתוך הגולה ולפיכך ראה התלבשות פני ארי' ופני שור ופני נשר, כי בזמן שהי' בהמ"ק קיים הי' גילוי שכינה במדרי' יותר עליונה וכמו שהי' ראשית הגילוי לכל ישראל במ"ת דכתי' פנים בפנים דבר הוי' עמכם כו' פי' פב"פ בלי שום אמצעות והתלבשות כלל, ולכן כתי' וכל העם רואים את הקולות רואים את הנשמע ושומעים את הנראה שהי' גילוי אלקות בלי שום התחלקות וריבוי המדרי' רק היו רואים גילוי כלליות החיות ושפע אלקי ואין שום פירוד ח"ו בין ראי' לשמיעה משא"כ בגלות הנה גילוי השכינה הי' ליחזקאל ע"י ריבוי התחלקות המדרי' בהתלבשות פני ארי' פני שור כו' וזהו כי מלאכיו יצוה לך להיות משפיע לך כו' עכ"ל. ושם האריך בביאור זה, ועכ"פ המכוון איך בזמן משה רבינו ע"ה הי' ההשפעה ע"י בחי' ע"ס דאצי' בלי מלאך הממוצע, ולכן אמר משרע"ה אם אין פניך הולכים כו' ולפי דבאצי' איהו וגרמוהי חד ע"כ הוא התכללות ואין שום פירוד כו' וזהו בחי' אדם שעה"כ שיש שם ראי' ושמיעה אבל התכללות רואים את הנשמע

כו׳ כנ״ל אבל בגלות ואני הוא המל׳ בתוך הגולה צ״ל ההשפעות ע״י המלאכים פני ארי׳ לדגל מחנה ראובן כו׳ וזהו מה שניתוסף ליחזקאל, ובזה יובן מ״ש ופני אדם לארבעתן היינו כי בפנימיותם מתלבש ההארה מבחי׳ אדם העליון ובהם וע״י נמשך ההמשכות לנש״י ולא ע״י בחי׳ אדם העליון בעצמו כו׳, וע״ד שנת׳ בכה״ג ע״פ וישכם לבן בענין שוב למען עבדיך שבטי נחלתיך כו׳ כלומר שבחי׳ מדרי׳ ומעלת אהוי״ר דהאבות א״א שיומשך מהן בנפש האדם בזמן הגלות אבל ע״י השתל׳ בחי׳ ומעלת השבטים יוכל להיות גילוי זה בכל נפש מישראל יעו״ש באריכות, ומש״ל בפנים דאדרבה בזמן הגלות מצד הריחוק תתגבר עוז האהבה אינו סותר למש״כ דצ״ל נמשך ע״י צמצומים יותר דאדרבה האהבה דוחקת את הבשר להתצמצם כ״כ צמצומים רבים כו׳ ועמ״ש אזהר בחקתי קט״ו במשל בית הבורסקי כו׳ וכן נת׳ ע״פ ואני אראה בשונאי בענין יו״ט שני גליות שהוא בחי׳ מציץ מן החרכים ובזה ניכר עוז האהבה ביותר מבחי׳ משגיח מן החלונות שהוא יו״ט דא׳ כו׳ יעו״ש, וכמו״כ מה שנתצמצם כ״כ להשפיע הגילוי אף גם ע״י צמצומים רבים זה מצד תגבורת עוז האהבה דאהבתי אתכם כו׳ וכן צ״ל ג״כ בנש״י להיות תגבורת האהבה כו׳.

קיצור אות א׳. נת׳ הקושיא משכני כו׳ וענין אחריך כו׳ ולפני ויובן מ״ש ביחזקאל ואני בתוך הגולה ויבאר ענין אהבתי אתכם אהבה עליונה מבחי׳ א״ס, ומזה נמשך האהבה המסותרת שיש ג״כ בכל א׳ מישראל למעלה מהטעם כנז׳ בתניא פי״ט, ומצד הריחוק תתגבר האה׳. ואיך יוכל להיות המשכה מאה׳ ורב חסד שבלי גבול בנפש בעלת גבול ע״ז יבאר אות ב׳ ענין בחי׳ כמראה אדם שעל הכסא דהא כתי׳ כי לא אדם הוא אלא כמ״ש בת״ז דלאו מכא״מ איהו כלל לאחזאה כו׳ כפום עובדיהון דב״נ שמתצמצם ומתלבש בג׳ שכליים חב״ד וז׳ מדות הנק׳ אדם בכדי שעי״ז תוכל הנפש האדם הכלולה מג׳ שכליים וז׳ מדות לידבק בו ית׳ ע״י התלבשותו בבחי׳ כמראה אדם הנ״ל ועי״ז נמשך ג״כ האה׳ העליונה מבחי׳ א״ס הנק׳ ורב חסד בנה״א לפי שנמשכת ע״י אמצעות חסד דרועא ימינא בחי׳ כמראה אדם כו׳.

ג) **אך** הנה אהבה זו המסותרת כיון שנמשכה מלמעלה לא תתכן עליה העבודה ומצינו באהבה שנא׳ לשון עבודה כמ״ש לאהבה את ה׳ אלקיכם ולעבדו וכתי׳ ס״פ עקב לעשותה לאהבה, ובזוהר פי׳ לית פולחנא כפולחנא דרחימותא (רק במק״א ע״פ אני ישנה נת׳ איך שגם באהבה המסותרת שייך עבודה להוציאה מהעלם אל הגילוי, אבל מ״מ אין זה נק׳ לעשותה לאהבה דמשמע שהאהבה עשוי׳ ממש מחדש). אך * הוא דיש ב׳ בחי׳ אהבה, הא׳ הוא בחי׳ אהבה המסותרת שהוא בעצם למעלה מן השכל והטעם ונק׳ לכך אהבה הטבעית כמ״ש בתניא אמנם אהבה זו הוא רק נוגע לנפש האלקית (עמ״ש בזה ר״פ ויקרא) שהוא חלק אלק׳ ממעל שבה נמשך טבע זו אבל כדי שגם נה״ב והגוף יתהפכו ג״כ לעבודת ה׳ הוא דוקא ע״י אהבה הב׳ והוא הנמשכת מצד הטעם והשכל המתבונן בגדולת ה׳ כמ״ש כי עמך מקו״ח שמקור חיים

---

* אך: אולי צ״ל: אך הענין.

הוא בחי׳ עמך ועי״ז ובחרת בחיים ולא לידבק בטפל כו׳ והוא האהבה שיכול גם טבע הגוף להתהפך להיות גם נפשו הבהמית ג״כ בתשוקה לה׳ אחד כי השכל יעשה בו ג״כ הסכמה ורצון ואהבה זו עבודה הוא כמ״ש בזהר בהיות כי על ידה אתכפי׳ סט״א ונהפך חשוכא לנהורא כו׳, אך הנה יש מעלה יתירה בבחי׳ אהבה המסותרת משא״כ באהבה זו (עמ״ש ע״פ חכלילי) כי אהבה זו שבאה רק מחמת ההתבוננות ועומק מחשבתו יש לו הפסק שאם לבבו פונה לדברים אחרים וטרוד במחשבתו בעסקי העולם אזי חולפת ועוברת ממנו כו׳ משא״כ האהבה שמשורש נפשו מצד מקור חוצבה אין לה הפסק שגם אם לבבו פונה לדברים אחרים הרי אין בזלעו״ז לעומת האהבה הזאת להטרידה ולהפסיקה ולזאת תשאר האהבה זו בבחי׳ רשימו להיות זכרונה תקועה בלב בל תמוט עולם ועד.

וזהו פי׳ הפסוק משכני אחריך נרוצה, פי׳ משככני לשון יחיד הוא ע״י אותו האהבה המסותרת בנה״א שנמשכה מלמעלה ולהיות הנה״א מלובשת בחומר מחשך הגוף ע״כ מבקשת משכני כלומר שיומשך מלמעלה התעוררות בנה״א שתהי׳ נמשכת כלפי מעלה למקום שנחצבה משם (וי״ל שהוא ע״ד מ״ש בחבלי אדם אמשכם בעבותות האהבה פי׳ חבלים הנמשכי׳ מבחי׳ אדם העליון שבו וע״י נמשך אהבה זו לנפש, וע״ז נא׳ אדם העליון כי יקריב מכם קרבן, שיקריב הנפשות כו׳ ויעקב חבל נחלתו כתי׳ כמו חבל שראשו א׳ קשור למעלה כו׳ היינו בבחי׳ אדם העליון כו׳ ועז״נ פותח את ידיך יודי״ן ווי״ן שבהם וע״י משביע לכל חי רצון עליון ואה״ר וזהו בחי׳ החבלים כו׳, וזהו חבלים נפלו לי בנעימים כו׳ וז״ש משכני לשון יחיד כי אהבה זו שייך רק לנה״א לבד) ועי״ז אחריך נרוצה לשון רבים היינו שעי״ז ג״כ תעורר הנה״א בכח עצמה את האהבה שע״י הדעת הנק׳ פולחנא דרחימותא לעשותה לאהבה ותתהפך הנה״ב והגוף ג״כ לאהבת ה׳ ולכן אחריך נרוצה שנינו לשון רבים היינו בחי׳ האהבות דאף שהאהבה זו שעפ״י הדעת מצד עצמה יש לה הפסק כנ״ל אך ע״י משכני בגילוי אהבה מסותרת אזי תתן כח ג״כ באהבה השני׳ ולזה רוצה שנינו יחדיו אהבה המסותרת ואהבה שע״י הדעת אחריך כו׳ (וגם נרוצה י״ל לשון רצון ולשון רבים היינו ב׳ הנפשות כי ע״י ממשיכות הנה״א תעורר ג״כ בנה״ב האהבה שע״י הדעת, ועמ״ש במאמר כיצד מרקדין וכו׳ בה״א וכו׳ ושם נת׳ ג״כ פסוק זה, וע׳ בתניא ס״פ מ״ג נת׳ ג״כ בענין ב׳ אהבות הנ״ל דצ״ל שניהם דוקא ע״ש, ופי׳ משכני אחריך היינו כמ״ש ע״פ אחרי הוי׳ תלכו כו׳ כי עמך מקו״ח שהמקור חיים הוא רק עמך דבר הטפל ובטל אצלך ונק׳ אחוריים וההתבוננות והשגה א״א רק בבחי׳ אחריך שהוא בחי׳ עמך שם עלו השגת הנשמות ומלאכים להבין איך כי ביו״ד נברא העוה״ב ובה׳ העוה״ז משא״כ במהו״ע לית מח׳ תפיסא בי׳ כלל, ולכן כדי להיות נרוצה שנינו דהיינו שגם נה״ב תתפעל ע״י שכל המתבונן בגדולת ה׳ זהו רק בבחי׳ אחריך שבבחינה זו שייך ההתבוננות, וזהו אחרי ה׳ תלכו שההליכה וההתפעלות נמשך מבחי׳ אחור אחריך כו׳, ועל״ק אות ה׳ בפי׳ נגילה ונשמחה בך יעו״ש.

(אות ג׳ נתבאר. אך אהבה מסותרת כיון שעיקרה מלמעלה אינה נק׳ עבודה ושייך רק לנה״א אבל פולחנא דרחימותא היינו האהבה שע״י ההתבוננות שמהפך ג״כ נה״ב ומ״מ יש יתרון ג״כ באהבה מסותרת שאין לה הפסק וזהו משכני לעורר אה״מ ועי״ז אחריך נרוצה ב׳ האהבות שגם אהבה שני׳ תתחזק שלא תנתק לעולם, ובהג״ה ענין בחבלי אדם אמשכם ונרוצה ג״כ לשון רצון ופי׳ נרוצה אחריך).

ד) **הביאני** המלך חדריו, פי׳ עתה אומר טעם למה יש כח כ״כ באהבה המסותרת ליתן תוספת כח גם באהבה שע״י הדעת (ובפרט שתפעול האהבה גם בנה״ב והגוף) שתרוץ היא ג״כ כו׳ לזה אומר לפי שהביאני המלך חדריו פי׳ הביאני לשון יחיד חוזר על נה״א לבדה שיש לה עוד דבר גדול המסייע לה להפוך רצון נה״ב לבד היותה חלק אלק׳ ממעל ויש בה אהבה מסותרת, עוד זאת דבר גדול ועצום יש לה והוא מה שהביאני המלך חדריו פי׳ חדריו הם שיתא סדרי משנה כשר פסול כו׳ כי חד״ר ר״ת חסד דין רחמים, מסט׳ דחסד נמשך להיות ככשר וטהור ומותר שזהו בחי׳ חסד שידונו על הדבר שיוכל להתעלות לה׳ אחד באכילה או ע״י לבוש והאסור נמשך מסט׳ דדין שיוכל לדחות הדבר ההוא שלא יתעלה, ולכן ב״ש לחומרא לפי ששרשם ממדה״ד וב״ה לקולא ששרשם מבחי׳ החסד ומבחי׳ מדת רחמים ומזה נמשך ההכרעה בין המדות כו׳, ופי׳ הביאני כו׳ היינו ע״ד משארז״ל כשהתינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו כל התורה כולה ופי׳ שלנשמות הולד (שזהו״ע תינוק במעי אמו שכשהנשמה בבחי׳ עיבור במל׳ מלמדין אותו הלכות ודינים שהם גילוי רצונותיו ית׳ שזה כשר וזה פסול שנק׳ חדרים עליונים (ונר דלוק על ראשו הוא בחי׳ אה״ר כמו נר שעולה למעלה וכמ״ש במ״א) וכתי׳ ובדעת חדרים ימלאון להיות כי אורייתא מחכ׳ נפקת וכמ״ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הג״ן סדרים דאורייתא, וכמו עד״מ הנהר שהנביעה יוצא ממנה כך הגם שהתורה הוא בחי׳ נהר שנמשך מח״ע למטה בחדרים שהם ע״י הדעת עכ״ז כיון ששרש הנביעה הוא מח״ע לכך יכולין להעלותן עד מקורן העצמי ע״כ ע״י התורה שמלמדין הולד הגם שתורה זו ירדה כבר בצמצומים בהלכות גשמי׳ או״ה כשר ופסול יכולה היא לעלות למקורה העצמי׳ ויסודתה בהררי קודש ח״ע ורצה״ע עד שמחמת זה בשהנשמה בגוף יש ביכולת לימוד ההלכות שהי׳ כבר לימוד כל התורה כולה במעי אמו להחזירו למוטב דהיינו שגם נפשו הבהמית תהי׳ בבחי׳ אחריך נרוצה, ועמ״ש ע״פ והי׳ עקב כו׳ עוד בביאור ענין הזה איך ע״י התורה נמשך כח האהבה בנפש (ובזה י״ל פי׳ הפסוק משוך חסדך ליודעיך דוקא להיות כי הבקשה משכני שעי״ז אחריך נרוצה הנה הכח הזה הוא מפני שכבר הביאני המלך חדריו ובדעת חדרים ימלאון כו׳ ולכן ע״י כח הדעת הזה שהדעת הוא המקשר ומחבר ג״כ מלמטה למעלה ולכן הדעת הוא פנימי׳ המדות כי דעת הוא הכרה כענין אברהם הכיר את בוראו ולכן לעו״ז בסט״א אין בהם מוח הדעת דוקא, ולכן ע״י הדעת הוא שקבלה הנפש עם בחי׳ משכני דאה״מ עי״ז תוכל להפוך הנה״ב כנ״ל וע׳ לקמן בהביאור, וזהו משוך חסדך ליודעיך

הינו לנש"י שכבר יש הכנה בנפשותם מבחי' הדעת ע"י שהביאני המלך חדריו שחדרים אלו בדעת ימלאון וע' במד"ר ובמ"ש ע"פ אם יתן איש את כל הון ביתו ומ"ש ר"פ ויקהל מענין בדעת חדרים ימלאון, וכיון שכן שהם יודעיך ע"כ ע"י משוך חסדך כו' בחי' גילוי אה"מ עי"ז יוכלו להפוך הנה"ב והגוף).

(נת' ענין הביאני המלך קאי על נפה"א שבעוד התינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התורה ככולה שנא' חדרים חסד דין רחמים שמהם נמשך כשר ופסול כו' ובדעת חדרים ימלאון שרשו מח"ע ונהר יוצא כו' ולכן יכולה להעלות הנפש עד שרשה ח"ע כמו המעיין כו' וזהו מסייע לבחי' משכני, ובהגה"ה נת' שזהו משוך חסדך ליודעיך).

ה) **נגילה** ונשמחה בך, כי הנה בתחלת העלי' כתי' אחרי ה' תלכו וכן אומר כאן משכני אחריך וכתי' לכתך אחרי במדבר שמתחלה א"א להיות הגילוי מלמעלה לכנס"י רק מבחי' אחוריים עליונים וכעין מ"ש וראית את אחורי אך אח"כ הקב"ה וכנס"י נעשו פב"פ וכמ"ש במ"ת פב"פ דיבר ה' וזהו אתהלך לפני ה' (וענין הנא' במשה רבינו ע"ה ופני לא יראו נת' במ"א ע' פ' בחקתי ע"פ והתהלכתי בתוככם) ואז דוקא הוא בחי' השמחה וע"ז נאמר כאן נגילה ונשמחה בך. וביאור ענין זה בעבודה (עלק"א דהה"מ נ"ע ע"פ זה דנראה שהם דבריו רק בתוס' ביאור) דהנה עד"מ האב שרוצה שבנו הקטן יניח מעשה ילדות שלו וירוץ אחריו הנה מתחלה הולך האב ומראה א"ע ועי"ז הבן רץ אחרי אביו וצועק אבא אבא, וכיון שהאב רואה שכבר נכנס ונתגלה הרצון בבנו לרוץ אחריו והניח מעשה ילדות שלו אז בכיון מסתיר פניו ממנו ואדרבה בורח ממנו בכדי שירבה הבן לרוץ אחריו במהרה עד שיגיעו והיינו שירבה החשק לתשוקת אביו וגם רואה שהאב בורח מלפניו רק שהוא הבן מתחזק לרוץ אחריו והרי א"כ אז עדיין אין כאן שמחה ותענוג כלל אצל הבן רק הרצון שרוצה להגיע לאביו (וזהו אחריך נרוצה לשון רצון וידוע דרצון הוא רק חיצוני' לגבי התענוג כמ"ש במ"א וע' מזה בפסוק זכור דעמלק באריכות כו') ואדרבה לכאורה יוכל ח"ו ליפול לב התינוק וירפו ידיו גם מן הרצון והמרוצה לרוץ אחרי אביו מאחר שרואה שהאב בורח ממנו ומסתיר פניו, ולכן צריך חיזוק גדול בנפשו שיקבע בלבו שאין זה הסתר אמיתי ח"ו מהאב רק לנסות הבן אם חכם הוא ויוכל לאמץ לבו בגבורים ולחזק א"ע לרוץ אחרי אביו גם כשיסתיר פניו ממנו לפי שעה כו' עד שאח"כ שהאב ראה שעם היות שהסתיר פניו ממנו ועכ"ז הבן החכם יאמץ לבו בגבורים ולא רפו ידיו כלל ורץ אחריו בכל כחו עוז ותעצומות אז אביו מחזיר פניו אליו ואז תגדל השמחה ביותר בלב שניהם שהבן ישמח לבו ויתענג מאד בראותו פני אביו ועוז אהבתו אליו ושכל הריחוק לא הי' רק מצד עוצם האהבה דוקא לנסותו וגם האב ישמח מאד וכמ"ש בני אם חכם לבך ישמח לבי כו' במה שבנו חכם וגבור ולא רפו ידיו מכל ההסתרות ואז דוקא הוא בחי' שמחה ותענוג משא"כ מקודם שכהיו בבחי' אחוריים הי' רק רצון לבד אך עיקר התענוג נולד מסיבת מה שהי' מתחלה רק בבחי' אחוריים שעי"ז דוקא נתגלה תוקף הרצון של הבן כנ"ל שלא רפו ידיו משום מניעה

ומזה יתענגו אח"כ האב והבן כו'. והנמשל מובן מזה למעלה שכן בכל עליות כנס"י להיות פב"פ עם הקב"ה צ"ל תחלה בבחי' אחוריים דוקא בחי' אחרי ה' תלכו ואח"כ דוקא הוא שיבאו לבחי' פב"פ. ועז"נ ואזניך תשמענה דבר מאחריך דוקא. והנה להבין ענין זה למעלה אין בכוחינו לידע (ועמ"ש ע"פ אז תשמח בתולה במחול בשם הבעש"ט נ"ע. ומ"ש בענין תשר"ק דמוסף שבת ומ"ש בענין ביום השמיני שילח את העם) אך למטה בכנס"י המלובשי' בגוף יובן זה ע"פ מ"ש בפ' ראה כי יקום בקרבך נביא כו' ובא האות והמופת כו' לא תשמע אל דברי הנביא ההוא כו' כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת כו' עד אחרי ה' אלקיכם תלכו וע"ש בפי' הרמב"ן דפי' נביא זה היינו שהראהו ה' לזה האיש בחלומו והוא רצון ה' לנסות בזה את בנ"י כדי שעי"ז יתגלה בהם הדעת והרצון אמיתי שלא יפול לבם משום מניעה ודיחוי בעולם נגד אהבת ה' דהיינו ממש כמשל הנ"ל שעם היות שהאב מחזיר פניו מהבן עד שבא האות והמופת כו' וגם בורח ממנו עכ"ז הוא רק כדי שהבן ירוץ אחריו בכל כחו ולא יפול לבו מזה שלזה צריך חיזוק גדול. והיינו מ"ש לדעת הישכם אוהבים שהדעת הוא פנימי' המדות ותוקפם וקיומם (וכנ"ל בענין ובדעת חדרים ימלאון וזהו משוך חסדך ליודעיך דוקא) וכן גם עכשיו הנה הבא לטהר א"ע יוכל להיות שיזדמנו לו מניעות רבות ומחשבות הטורדות ומניעות אותו מדרך העבודה וכ"ז הוא מן השמים לנסותו. וזהו הנסיון שכאשר אוהב את ה' בכל לבב הנה לא יפול לבבו משום דיחוי שמדחה אותו מלמעלה בבחי' שמאל דוחה ויבין ויכיר שאין הדיחוי האמיתי כ"א לנסותו בכדי שאח"כ יגדל הימין המתקרבת ביתר שאת ויתר עז וכ"ז הי' כשלבו אמת באהבתו כו'. וז"ש ואותו הנביא דיבר סרה על ה' שיהי' זה כעין בחי' נבואה לפי' הרמב"ן אבל אינו ציווי אמיתי ח"ו כ"א ע"ד כי מנסה כו' וא"כ זה הנביא דיבר סרה כו' ולכן נא' אח"כ אחרי ה' תלכו כלומר בחי' זו שלא יפול לבו משום מונע הגם שיש מונעים רבים נק' הליכה אחרי ה' שהוא בחי' הסתר גילוי הפנימי' מלמעלה ואדרבה יש מונעים כו' ועי"ז יוכלו להיות אח"כ פב"פ להיות ובו תדבקון ממש פב"פ. וכמ"ש יאר ה' פניו אליך (וזהו לפום צערא אגרא). וז"ש כאן משכני אחריך נרוצה שלהיות מתחלה צ"ל המרוצה אחרי ה' ובחי' זו אין בזה גילוי שמחה ותענוג עדיין רק בחי' רצון לבד ואח"כ כשיבאו פב"פ עז"נ נגילה ונשמחה בך (וכנ"ל דתענוג הוא פנימי' ורצון הוא חיצוני' ולכן בבחי' אחוריים שייך רצון ונרוצה הוא ג"כ לשון רצון ובבחי' פנימי' שייך ג"כ תענוג ושמחה. ובזה יתורץ הקושי' דלעיל אות א' דכיון דמשכני למה צריך לרוץ כו' דלפי המשל הנ"ל א"ש דמתחלה האב מראה א"ע קצת לפני הבן בבחי' ימין מקרבת כדי שיתחיל הבן לרוץ אחריו וזהו משכני בבחי' ימין מקרבת ולכן אף שאח"כ האב בורח ממנו עכ"ז אחריך נרוצה כו' והיינו לפי שהביאני המלך חדריו ובדעת חדרים ימלאו כו' ובחי' זו נמשך מהדעת כנ"ל ועי"ז אח"כ נגילה ונשמחה בך ואמר כאן לשון רבים מטעם דלעיל גבי נרוצה. ובזה יובן מ"ש כאן נגילה ונשמחה בך. פי' בך ממש היינו מהו"ע אבל לעיל אמר אחריך נרוצה כי יש בחי' רצו"ש. ובחי' רצוא ועליות לא שייך אלא בבחי' אחריך שהוא בחי' ממכ"ע שבזה יש מעלות

ומדרי׳ שבעולמות עליוני׳ מאיר יותר בגילוי מבעולמות תחתונים כנודע אבל מהו״ע סוכ״ע ואת השמים ואת הארץ אני מלא בשוה ע״כ לא שייך רצוא ועליות כ״א בחי׳ שוב בעסק התומ״צ, וזהו ונשמחה בך ע״י שמחה ש״מ ונגילה בחי׳ גילה ברעדה וכמ״ש ואותו תיראו אותו ממש מהו״ע מבחי׳ זו נמשך יראה ושוב ועמ״ש ע״פ וידעת היום וע״פ אחרי הנ״ל.

(אות ה׳. נת׳ פי׳ נגילה ונשמחה היינו בחי׳ שלמעלה ממדרי׳ אחריך נרוצה כי הוא פב״פ שאז יש שמחה ועונג משא״כ בבחי׳ אחריך רק נרוצה רצון והמשל כמו תינוק שהאב קראו ואח״כ בורח ממנו שנמצא הבן רץ אחרי אביו וזהו אחרי כו׳ לא תשמע אל דברי כו׳ להתחזק שאין הקריאה אמיתית ח״ו, רק לנסותו ואח״כ האב מחזיר פניו ועז״א נגילה ונשמחה).

נזכירה דודיך מיין מישרים אהבוך, פי׳ דודיך הוא עלמא דדכורא וזהו נזכירה כמ״ש זכר חסדו לבית ישראל כו׳ לפי שהשמחה לשון נקבה שבאה מצד הריחוק בתחלה כנ״ל אבל מצד המשפיע הוא למעלה מבחי׳ השמחה אלא האהבה הוא בתענוגים כדודים ורעים האוהבים מצד עצמם (ר״ל לא מצד הריחוק שבתחלה) והיינו מיין מסודות פנימי׳ התורה שנכנס יין יצא סוד ונגלית האהבה שמצד עצמה ואזי מישרים אהבוך פי׳ שב׳ מיני אהבות הנ״ל אהבה המסותרת ואהבה שע״י הדעת שוין הם ביושר אחד לפי שכאשר ע״י אהמ״ס הנ״ל יש בכח אהבה שע״י הדעת לאכפיא לגוף היינו רק לאכפי׳ לבד (שזהו פי׳ וענין אחריך נרוצה כי רצון היינו אפי׳ כשכופין אותו עד שיאמר רוצה אני עכ״ז נק׳ רצון כמ״ש בפ׳ זכור הנ״ל) ולא שיהי׳ בו רק לב אחד ע״ד ועמך לא חפצתי היינו רק ענין בטל רצונך מפני רצונו שעדיין יש לו רצון זר לעניני עוה״ז רק שמבטלו מפני רצונו ית׳, אבל ע״י פנימי׳ התורה גם אהבה זו שע״י הדעת תהי׳ בשלימות בבחי׳ לב א׳ דהיינו ענין עשה רצונו כרצונך בכדי שיעשה רצונך כרצונו (דנת׳ הפי׳ ע״פ צאינה וראינה כו׳ שיעשה כרצונך שע״י הדעת שיעשה כרצונו שלמעלה מהדעת, וזה נק׳ בעטרה שעטרה לו אמו ואמו היינו בחי׳ יין פנימי׳ התורה, וזהו נזכירה כו׳ מיין דוקא משא״כ מש״כ לעיל הביאני המלך חדריו כשר ופסול כו׳ חיצוני׳ התורה מזה נמשך הכח להיות אחריך נרוצה בחי׳ אתכפי׳ וע״ש שזהו בחי׳ לחם שלחם לבב אנוש יסעד ליתן לו כח להגביר את נה״ב כו׳) וזהו ג״כ ענין כשם שאין בלבך אלא אחד שהוא למעלה באצי׳ כך אין בלבינו בבי״ע ג״כ אלא אחד (להיות יחו״ע ויחו״ת שוין ממש, עיין לעיל ס״פ שה״ש בענין והוא כחתן כו׳) וזהו וייחד לבבינו שיהי׳ לב א׳ ולא ב׳ לבבות וזהו צור לבבי כו׳, והיינו מישרים שיהי׳ ב׳ האהבות הנ״ל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה שוין ביושר א׳ כו׳ (ועמ״ש במ״א פ׳ ראה ע״פ כי תשמע בקול כו׳ לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך וענין תשרי אותיות ישרת לישרי לב, ובפ׳ ואולם חי אני ביאור ענין לישרים נאוה תהלה, ובזה יש לפרש שם ישורן שנק׳ ישראל דהיינו כשהן בבחי׳ ומדרי׳ זו להיות יחו״ע ויחו״ת שוין וכו׳ שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה עמ״ש במ״א בענין ביאור ענין ב׳ אהבות

הנ"ל שהן בחי' עה"ח ועה"ד ושם נת' באריכות ענין ויחד לבבינו והוא ע"פ מי מנה עפר יעקב כו'.

(נת' ענין נזכירה לשון זכר והוא למעלה מבחי' שמחה רק ע"ד עונג דריעים שאינו מצד הריחוק כו' ואז מישרים אהבוך שב' האהבות יהי' שוין להיות לב אחד שיעשה רצונך כרצונו ולא ביטול רצון לבד וכ"ז מיין פנימי' התורה מזה יבא לאתהפכא כו').

משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך. וצ"ל מ"ש משכני ל' יחיד ונרוצה לשון רבים, הביאני ל' יחיד נגילה ל' רבים. הנה במדרש פ' וישב ר"פ פ"ו העיר ע"ז מפסוק (בהושע סי' י"א) בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה, ובתד"א הביא מפסוק מרחוק ה' נראה לי אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד, ובכדי להבין ענין בחבלי אדם כו' צ"ל מ"ש בתד"א שם אלו נאמר אהבה רבה ולא אהבת עולם הייתי אומר אהבת הקב"ה לישראל לשלש שנים או לעשר שנים או למאה שנה, לכן נאמר אהבת עולם ולא אה"ר והיינו כי אה"ע הוא אהבה שבלי גבול כו', וצ"ל הלא בגמרא איפלגו שמואל וחכמים שמואל סובר אה"ר דוקא ולא אה"ע וחכמים אומרים אה"ע ע"ש הפסוק אה"ע אהבתיך, ועכ"פ סובר שמואל שאה"ר גבוה יותר מאה"ע שלכן סובר שאומרים אה"ר ולא אה"ע, ובכתהאריז"ל פי' ג"כ שאה"ר גבוה מאה"ע, שאה"ע היא במל' ואה"ר בז"א, ולפי התד"א אה"ע גבוה יותר מאה"ר כנ"ל. אמנם הענין הוא דהנה אמרו בזהר פ' ויצא שיש ב' בחי' עולם עלמא עילאה ועלמא תתאה והם מקבלים מב' שמות הוי', עלמא עילאה מקבלת משם הוי' דלעילא ועלמא תתאה מקבלת משם הוי' דלתתא, וע"ז נאמר ברוך ה' מהעולם ועד העולם מבחי' עלמא עילאה שמקבלת משם הוי' דלעילא לבחי' עלמא תתאה שמקבלת משם הוי' דלתתא, ולכן לגבי בחי' עלמא תתאה הנה אה"ר גבוה יותר אבל בחי' עלמא עילאה גבוה יותר מבחי' אה"ר כו'. והיינו כי בפי' עולם יש ב' פירושים הא' עולם מל' עולמות שיש כמה בחי' עולמות כמו עולם הבריאה ועולם היצירה ועולם העשי', וגם עולם האצי' נק' עולם ומבחי' עולם זה יכול לבוא לבחי' אהבה והיינו כאשר יתבונן בענין גודל העוה"ז שמהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ובין כל רקיע ת"ק שנה ועובי כל רקיע ת"ק שנה ויש ז' רקיעים עד"מ, וכ"ז נברא מהארה בעלמא וע"ז נאמר בשכמל"ו שהוא בחי' שם והארה בעלמא מבחי' מלכותו מזה נברא כל העולם, וכמשל המלך ששמו נקרא עליהם שהשם אינו נוגע לעצמותו כלל, כך יובן למעלה שמבחי' הארה בעלמא כזו נבראו כל העולמות כו', לכן מזה נמשך להיות בבחי' אהבה לאלקות וז"ע אה"ע שאהבה זו נלקחה מהתבוננות בחי' עולם כו' ומבחי' אהבה זו אה"ר גבוה יותר כי בחי' אהבה זו נלקחה מהתבוננות בבחי' ממכ"ע אבל בחי' אה"ר נלקחה מצד בחי' סוכ"ע

שהיא גבוה יותר מבחי' ממכ"ע, שפי' סוכ"ע אינו שסובב ומקיף מלמעלה כ"א כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא שמלא בחי' זו בכל החלקים, רק שבחי' זו אינה בבחי' התלבשות כמו בחי' ממכ"ע כ"א שמאיר בבחי' או"מ כו', ולכן אה"ר שנלקחה מבחי' סוכ"ע גבוה יותר כו'. אבל הנה כ"ז לפי הפי' הא' בבחי' עולם שפי' ל' עולמות, אבל יש עוד פי' בעולם שהוא ל' נצחי כמו ועבדו לעולם שפי' עד היובל, והיינו מפני כי באדם אינו שייך לשון נצחית לכן פירושו על זמן גדול כמו יובל, אבל למעלה כתיב עולמי עד שפי' לשון נצחי וכמ"ש בת"י לעלם ולעָלמי עלמיא כו', והנה בחי' זו גבוה יותר מבחי' אה"ר כי אה"ר היא מבחי' סוכ"ע, ואם כי הוא מבחי' סוכ"ע עכ"ז מאחר שאומרים סוכ"ע הרי זהו שייך לעולם, אבל שורש בחי' זו הוא מעצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סוכ"ע, כי סובב וממלא שניהם רק מהארה בעלמא אבל בחי' זו הוא מעצמיות אוא"ס ב"ה כו'. וז"ע שאמרו בתד"א אלו נאמר אה"ר הייתי אומר אהבת הקב"ה לישראל שלש שנים עשר שנים מאה שנים, דקדק לומר שלש עשר ומאה כי שלש רומז לבחי' בי"ע שמצד בחי' אוא"ס המאיר בבי"ע הנה שרפים אומרים קדוש ואופנים אומרים ברוך שמצד בחי' זו יכול להיות ג"כ אה"ר, עשר שנים רומזים לבחי' ע"ס בלי מ"ה שהם בלי מהות כלל, מאה שנה רומז לבחי' כתר שכלול יו"ד מיו"ד כו' שבחי' זו גבוה יותר מבחי' עשר ושלש, לכן נאמר אהבת עולם אהבתיך שאהבה זו נלקחה מבחי' עולם לשון נצחית שהוא מבחי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סובב וממלא כו' כנ"ל.

קיצור. משכני ל' יחיד נרוצה ל' רבים הביאני ל' יחיד נגילה ל' רבים, במדרש העיר מפסוק בחבלי אדם, ובתד"א אה"ע כו' אה"ר ג' שנים לכך נאמר אה"ע ובגמרא פליגי ובכתהאריז"ל אה"ר גבוה יותר, אך בזהר מפרש ב' בחי' עולם ומעלמא תתאה אה"ר גבוה יותר, ב' פירושים בעולם, וז"ע ג' שנים בי"ע עשר שנים ע"ס מאה יו"ד מיו"ד, אבל אה"ע ל' נצחי נמשך מאוא"ס גבוה מבחי' סובב וממלא, וז"ע אהבת עולם אהבתיך כו'.

ב) **והנה** רש"י בקרא* הוא מרחוק ה' נראה לי, אה"ע אהבתיך פי' מרחוק, הנה כתיב ותתצב אחותו מרחוק וארז"ל כל הפסוק הזה ע"ש שכינה נאמר, מרחוק ע"ש מרחוק ה' נראה לי, לדעה ע"ש כי אל דעות ה', מה ע"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך. ולהבין ענין מרחוק כו', יובן בהקדם ענין כי אל דעות הוי', הנה שורש ענין הדעת הו"ע ההתקשרות, שבלא דעת הגם כי יש לו אהוי"ר ורחמים מ"מ אינה בהתקשרות כלל, אכן ע"י הדעת מתקשר באהוי"ר, שהדעת מקשר המוחין עם המדות, הנה בדעת יש ב' בחי' הא' בחי' ד"ת והיינו שהבריאה היא יש מאין וגם בחי' זו יש לה שורש למעלה והיינו כנ"ל בפי' הא' בענין אה"ע שנתהווה העולם מהארה בעלמא כו', אבל בחי' ד"ע הוא להיפוך ממש איך דכולא קמי' כלא ממש חשיבא ולמעלה הוא היש האמיתי וכל מה שלמטה מטה כלא ממש כו', ובחי' דעת זה א"א להבין ע"פ הדעת

* רש"י בקרא: ט"ס. ובתרכ"ו ע' רמו: רישי' דקרא.

והשגה כי הוא למעלה משכל המושג כ"א למעלה מן הדעת, בחי' דעת זה מאיר מלמעלמ"ט ואינו כמו אפי' כמו או"מ שנק' בשם אור עכ"פ אבל בחי' דעת זה אינו כן כו', ואעפי"כ מרחוק ה' נראה שבחי' אה"ע זו הגבוה מבחי' אה"ר נלקחה מבחי' ד"ע וזהו מרחוק ה' נראה שמבחי' שהוא מרחוק שאינו מאיר אפי' באו"מ מ"מ נמשך אה"ע לישראל, ובחי' אהבה זו היא בחי' אהבה בתענוגים שגבוה מבחי' אה"ר שהיא בחי' מס"נ וזהו מרחוק ה' נראה לי, וכ"מ שנאמר לי אינו זז לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, וכמ"ש בדוד כי ראיתי בבניו לי מלך, וכמ"ש כי לי בנ"י עבדים. והענין הוא דהנה כתיב שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל ופי' בזהר שם ה' גדולה לאה ושם ה' קטנה רחל, והיינו כמארז"ל גדולה שגדולה במתנותי' כהונה לעולם מ' לעולם, קטנה שקטנה במתנותי' שאול לפ"ש והוא בן נמשי לפ"ש, משא"כ בלאה כהונה לאהרן לעולם מלוכה לדוד לעולם, וזהו מ"ש ואתה מרום לעולם הוי' פי' שבכדי שיומשך לעולם זהו נמשך מבחי' מרום כו', ועד"ז ה"ע אה"ע שאהבה זו היא לעולם לכן שורש המשכתה ממקום גבוה מאד, וזהו מרחוק ה' נראה לי אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד כי עם ה' החסד, כי הנה בע"ס הם חו"ג שלעומת החסד יש מדה"ד המנגד כו' אבל בע"ק הנה אמרו לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו מ"ש כי עם ה' החסד, וזהו ג"כ ע"כ משכתיך חסד כו'. ומעתה יובן ג"כ ענין בחבלי אדם אמשכם פי' וענין החבל הוא כמשארז"ל מה החבל הזה אין מפקיעין אותה בפחות משלשה כך ישראל יש להם ג' אבות כו' אברהם הוא מדת החסד יצחק הוא מדת הגבורה ויעקב הוא בחי' רחמים ואין קורין אבות אלא שלשה, והיינו כי ג' בחי' אלו ישנם בכאו"א מישראל, וזהו ענין הפסוקים שאומרים בתפלה שבתחלה אומרים פסוקי החסד ואח"כ פסוקי יראה ואח"כ בברכות ק"ש אומרים ברחמיך הרבים רחם עלינו שהם כנגד יעקב כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה וספרתם בפ' אמור יעו"ש בפ"ב, וזהו שורש ענין החבל ופי' בחבלי אדם שעם היות שאה"ע נמשכה ממקום גבוה מאד עכ"ז נמשכת דרך בחי' אדם, וזהו בחבלי אדם שנמשכת דרך בחי' אדם כי בכדי שתבוא לאדם צריכה לעבור דרך בחי' אדם ועכ"ז גם כשעוברת דרך בחי' אדם מ"מ הוא בעבותות אהבה הרי הוא גם עכשיו בחי' אהבה העליונה שנמשכת מאוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סובב וממלא וכנ"ל.

קיצור. מרחוק ה' נראה לי כי אל דעות ד"ת וד"ע, ד"ע הוא מרחוק ועכ"ז אה"ע זו היא מבחי' מרחוק כו', וכ"מ שנאמר לי אינו זז, ה' גדולה שגדולה במתנותיה ואתה מרום לעולם, בחבלי אדם חבל מפקיעין משלשה, ג' אבות, אדם שנמשכת דרך בחי' אדם, ועכ"ז בעבותות אהבה כו'.

ג) **והנה** במדרש בשה"ש אמרז"ל ע"פ זה הרבה דרושים ומהם משכני ע"ש שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה. והענין הוא דהנה כתיב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך, שג"פ בשנה היו הולכים ישראל לירושלים והיינו שע"י שהלכו ישראל ג"פ עי"ז היו ממשיכים תוס' אורות בבהמק"ד והיינו מפני כי ישראל הם שלשה בחי' כהנים לוים וישראל, וגם כהנים הם שלשה כה"ג וסגן וכהן הדיוט שהם חג"ת ולוים הם ג"כ שלשה

גרשון קהת ומררי בנו"ה, וישראל הם ג"כ שלשה יעקב וישראל וישרון, והנה שלשה יש להם כח וזשארז"ל בשלשה אומר נברך כי היחיד מתחיל מהזן שהיא בחי' חסד אבל שלשה אומרים נברך שממשיכים בחי' בריכה ממקום גבוה כו' ואח"כ היו מקבלים גילוי אלקותו ית' ע"י הבהמק"ד, וז"ע ההשתחוואה שענין ההשתחוואה הו"ע הביטול פנימי והיינו כענין ההשתחוואה שמשתחווה לארץ שהו"ע הביטול פנימי כו', וז"ע ממה שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה שמבחי' הגילוי אלקות שנמשך בבהמק"ד הנה עי"ז אחריך נרוצה שהיא בחי' ההשתחוואה בבחי' ביטול פנימי כו', וענין נרוצה ל' רבים להיות כי עיקר העבודה הוא להמשיך הביטול גם בנה"ב שזהו עיקר העבודה כי לעורר האהבה מסותרת בנה"א לבדה אינו עבודה כו', ועיקר העבודה הוא לברר גם הנה"ב, כי עבודה הוא מל' עורות עבודים והיינו בחי' בירור הנה"ב כי הנה"ב נפלה משבה"כ ועיקר העבודה היא לברר את נה"ב, והיינו שגם הנה"ב תבוא לבחי' אהבה כו', וזהו נרוצה ל' רבים והוא ע"י ההתבוננות כי עמך מקור חיים שכל בחי' מק"ח הוא עמך שבטל וטפל כו' וגם הוא עמך לכן עי"ז תתעורר גם הנה"ב באהבה אליו ית' כו', ופי' אחריך כי הנה התבוננות זו נלקחה מבחי' אחריך כי הנה היא נלקחה מבחי' ההתבוננות בבחי' כי עמך מק"ח וכ"ז הוא אחריך בחי' אחוריים וחיצוני'. ועוד שם במדרש ורבנן אמרו חורי על שסילקת שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה, הענין הוא דהנה כתיב שמאלו תחת לראשי פי' שמאלו אינו שמאל דוחה מלמעלה כ"א בחי' שמאל דוחה מלמטה שישפיל א"ע, כי ידע אינש בנפשו פחיתות ערכו איך שהוא רחוק מאלקות, אך עי"ז הוא תחת לראשי כו', וז"ע עבודת הלוים ועבד הלוי הוא שהלוים עבודתם בבחי' גבורות מלמטלמ"ע כו' משא"כ הכהנים כו', וז"ע מ"ש בזהר ע"פ ורחל מבכה על בני' כי איננו, והקשו כי אינם מבע"ל מהו כי איננו, אלא דא וא"ו דסליק בגלותא לעילא ולעילא כו', וז"ע סילקת שכינתך כו', ועי"ז אחריך נרוצה כו' כי מצד ההסתר מתעורר יותר התשוקה כו', וז"ע שאחר ט"ב מתחיל ר"ח אלול שמאיר אז יג"מ הרחמים, והיינו כי בט"ב הוא המרירות על הריחוק ואח"כ בר"ח אלול מאיר יגמה"ר שאחר המרירות נעשה קירוב כו' וז"ע על שסילקת שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה כו'.

קיצור. במדרש על שהשרית שכינתך שלש פעמים בשנה עי"ז ממשיכים גילוי אלקות ואח"כ מקבלים מזה וז"ע ההשתחוואה ביטול פנימי כו', ופי' נרוצה ל' רבים לעורר האהבה גם בנה"ב שזהו עיקר העבודה כו'. ורבנן אמרי על שסילקת שכינתך כו' שמאלו תחת לראשי, ידע אינש בנפשו, ועבד הלוי הוא, רחל מבכה כי איננו, אחר ט"ב מאיר יגמדה"ר.

ד) הביאני המלך חדריו פי' חדריו הנה חד"ר הוא ר"ת חסד דין רחמים, והיינו בחי' התורה שכולה כלולה מג' בחי' אלו חסד דין ורחמים שכל התורה היא מנידון כשר ופסול טמא וטהור שהם בחי' מדות אלו, והיינו כי התורה היא הנותנת כח לברר הנה"ב, וז"ע שנק' עוז ותושיה שנותנת עוז לנה"א ומתשת כח הנה"ב כמ"ש מזה בתו"א בד"ה בחדש השלישי לצאת בנ"י יעו"ש. והנה בזה יובן משארז"ל התינוק כשהוא קטן במעי אמו מלמדין

אותו כל התורה כולה, ואח"כ כשיוצא לאויר העולם בא מלאך וסטרו ומשכח אותו כל התורה שלמד במעי אמו, ולכאורה צ"ל מפני מה צריך ללמדו בתחלה ולשכחו אח"כ לא ילמדו אותו ולא ישכחו אח"כ, אמנם הענין הוא בהיות מבואר לעיל שהתורה נק' עוז ותושי' שנותנת כח לנה"א ומתשת כח הנה"ב הרי צריך ליתן כח להתינוק שבצאתו לאויר העולם ילמוד תורה, לכן זהו"ע שמלמדין אותו כל התורה ועי"ז אח"כ כשיוצא לאויר העולם רוצה ג"כ בלימוד התורה כו', וז"ע הביאני המלך חדריו כשהוא עדיין במעי אמו הביאני חדריו חסד דין רחמים שבתורה כו', ולכן הביאני לשון יחיד כי אז עדיין לא הי' אצלו יצה"ר כמ"ש לפתח חטאת רובץ משא"כ כשהוא במעי אמו כו', והנה כתיב ובדעת חדרים ימלאון וקאי על תושבע"פ כי כתיב כי הוי' יתן חכמה מפיו דעת, כי הוי' יתן חכמה הוא בחי' תושב"כ מפיו דעת הוא בחי' תושבע"פ, וז"ע ובדעת חדרים ימלאון והיינו כי עיקר התגלות הרצ"ע הוא בבחי' תושבע"פ שבה מתבאר רצונו ית' שבזה חפץ שתהי' על אופן כזה דוקא וא"ל לא תוכשר להיות שורה בה רצונו ית' כו', ולכן בבחי' דעת שבתושבע"פ דוקא חדרים ימלאון כו' וז"ע הביאני המלך חדריו ועי"ז אח"כ נגילה ונשמחה בך בחגה"ס, והענין הוא דהנה כתיב יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו וארז"ל בחולין פסוק זה שר העולם אמרו בשעה שאמר הקב"ה למינהו באילנות נשאו דשאים ק"ו בעצמן ומה אילנות שאין דרכן לצאת בערבוביא אמר הקב"ה למינהו אנו שדרכינו לצאת בערבוביא אעכו"כ פתח שר העולם ואמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, ופי' ענין נשאו דשאים ק"ו היינו כי ארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל, והמזל נשא ק"ו דהעשב עצמו הרי הוא כח הצומח שאין בחי' דעת כלל, וענין מה שאמר השר ישמח ה' כי הנה עיקר התגלות השמחה הוא לע"ל וזהו כמשארז"ל שמח אינו אומר אלא ישמח לע"ל, וביאור הענין כי הנה יש ב' בחי' כבוד כ"ת וכבוד עילאה והם כענין ב' בחי' דעת כבוד תתאה הוא כעין ד"ת וכבוד עילאה הוא כעין ד"ע, וזהו שביקש משה הראני נא את כבודך שביקש שיתגלה כבוד עילאה אבל לא פעל, וזהו כענין ישמח שמח אינו אומר אלא ישמח, ועד"ז ביקש שר העולם יהי כבוד היינו בחי' כבוד עילאה, וגם ישמח ה' כו', והיינו מפני כי נשאו דשאים ק"ו שפירשו מכלאים, כי הנה בקדושה יש בחי' כלה ולעו"ז הוא בחי' כלא באלף, ושורש ענין הכלאים כי הנה הבל הביא מבכורות צאן שצמר הכבשים רומזים לבחי' שער רישי' כעמר נקא אבל קין הביא מפרי האדמה היינו בחי' ק"נ כמ"ש בזהר והיינו שרצה לקרב בחי' ק"נ כו', ולכן צמר ופשתים הם כלאים כו', אבל כשפירשו מכלאים והיינו ע"ד לע"ל שיבורר הרע ויהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ לכן ביקש שיהי' כבוד ה' ישמח כו', אבל לא פעל זאת כ"א הארה מועטת בחגה"ס כו' שאז זמן התגלות השמחה ולכן אומרים זמן שמחתנו כו'.

קיצור. חדרי' חד"ר שבתורה כו' עוז ותושי' ענין שמלמדין התינוק במעי אמו, ובדעת חדרים ימלאון תושבע"פ, יהי כבוד ישמח בחה"ס, נשאו דשאים, קין והבל, והדשאים פי' מכלאים, לכן ביקש יהי כבוד ולא פעל כ"א מעט בחה"ס כו'.

משכני אחריך נרוצה וגו'. הנה ברבות פ' וישב ר"פ פ"ו הביא ע"ז פסוק בחבלי אדם אמשכם בעבותות האהבה, בהושע סי' י"א ד', בחבלי אדם אמשכם אלו ישראל שנאמר משכני אחריך נרוצה ובעבותות האהבה דכתיב אהבתי אתכם אמר ה' מלאכי סי' א', ובתד"א ח"א רפ"ו משכני אחריך נרוצה כו' זו היא כנס"י שנמשכת אחר הקב"ה שנאמר מרחוק ה' נראה לי כו' ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד, אה"ר אהבתיך לא נאמר אלא אהבת עולם אהבתיך, שמא תאמר אהבת הקב"ה שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים (אם הי' נאמר אהבה רבה הייתי אומר כך, ישועות יעקב) לכך נאמר אהבת עולם אהבתיך, לכך נאמר משכני אחריך כו'. ומזה יובן מ"ש ברבות פרק י"א ב' ורבנן אמרי אהבת עולם וכה"א ואהבת עולם אהבתיך כו'. ועמ"ש בביאור ע"פ וארשתיך לי לעולם, דבחי' לי לעולם זהו האהבה שנמשך מחסד דעתיק ולכן היא גבוה מאה"ר שהוא בז"א, והיינו כי בז"א יש חו"ג לכן יש שינוי והפסק באהבה וחסד מחמת מדת הגבורה כו' משא"כ בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא בחי' אני הוי' לא שניתי לכן הוא לעולם וזהו מ"ש בתד"א שמא תאמר אהבת מאה שנים לכך נאמר כו', וע' זח"א פ' חיי שרה קכ"ג א' דבחי' חיי שרה מאה שנים שרש המשכה זו באה מבחי' כתר וא"כ בחי' אהבת עולם שאינה בערך שנים באה מפנימי' הכתר שהוא בחי' חד ולא בחושבן כו' וד"ל. ובתניא פמ"ג מבואר שאה"ע במל' ואה"ר בז"א וכ"כ במא"א אות א' סל"ז, יש לי לישב דפי' עולם יש ב' פירושים הא' לשון עולם היינו ע"ד עולם האצילות עולם הבריאה וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע, הב' לשון נצחיות כמו עד עולמי עד, וא"כ בחי' אה"ע שלמטה מאה"ר י"ל כשנפרש עולם כפי' הא', וכן פי' בביאור ע"פ חכלילי עינים שהתפעלות ואהבה נמשכת מבחי' העולם כו', אבל מ"ש בתד"א היינו אה"ע לשון נצחיות וזו הבחי' באה דוקא מא"א עמ"ש ע"פ שובה ישראל עד כו' ובענין ה' ימלוך לעו"ו, גם אה"ע מבחי' שם ב"ן בהמה ואהבה רבה מבחי' שם מ"ה בחי' ז"א דאצילות, והנה ידוע שיש בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם כמ"ש בד"ה ויאכילך את המן כו' וא"כ זהו בחי' אה"ע מה שלמעלה מאה"ר, וגם עפמ"ש בתד"א דאהבת עולם היינו שאין לה הפסק יובן עפמ"ש בד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' שבחי' אהבה שבבחי' באר מ"ח זהו שאין לה הפסק משא"כ בחי' אהבה כרשפי אש כו'. ושוב ראיתי דהנה יש ב' בחי' עולם בינה ומל' כמ"ש בזח"א פ' בראשית ל"ז א' ויגש דר"י ע"א ויצא דקנ"ח ע"ב ור"פ וארא דק"ב ע"א ואה"ר הוא בז"א וא"כ אה"ע שבמל' שהוא עלמא תתאה הוא למטה מאהבה רבה אבל אהבת עולם דבינה הוא למעלה מאה"ר והיינו כי בבינה התגלות עתיק כנודע.* לפ"ד התד"א בחי' משיכה זו באה שרשה מא"א היינו מלמעלה אף מאה"ר, והוא בענין וחסדי מאתך לא ימוש שנק' חסד דלגאו שלמעלה מחסד דלבר, ובז"א נק' ג"כ ורב חסד ובא"א נק' כי חפץ חסד הוא וכן מוכח רישא דקרא מרחוק ה' נראה לי שהוא בחי' סוכ"ע ע"ד אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני

---

* כנודע: בכת"י ב': נמצא לפ"ד.

שנאמר על מצות פרה אדומה שהוא חוקת התורה, ואף שבזח"א ד"ו רע"א איתא מרחוק דא נקודא עילאה כו' ובפ' ויקרא ד"כ סע"ב ומאן הוא עמיקא דנחלא דהיינו חכמה עילאה, היינו ג"כ כי או"א נק' ממעמקים ונק' הנסתרות לה' אלקינו וזו"נ נק' והנגלות, וז"ש ג"כ לריח שמניך טובים כו' משכני אחריך כו' היינו ממש ע"ד מרחוק כו' משכתיך כו' כי לריח שמניך היינו ג"כ בחכמה וכתר כו'. ואיך יהי' משיכה זו מבחי' גבוה כזו י"ל עדמ"ש סד"ה כי אתה נרי בענין והוי' יגיה חשכי שהוא הוי' דא"א שמשם דוקא יומשך להיות יגיה חשכי ע"ש דהיינו ע"י הצדקה שמעורר יגמדה"ר כו', וע' באג"ה סי' י' בד"ה חסדי ה' כי לא תמנו, אך לפי מ"ש במדרש בפסוק בחבלי אדם אמשכם אדם היינו ז"א וא"כ בא שרש משיכה זו מז"א וכן נת' בד"ה ועשית בגדי קדש שבחי' אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת באה מחסד עולם דז"א בחי' אברהם כו', ועמ"ש בד"ה אדם כי יקריב מכם כו' דקאי ג"כ על אדם העליון שמשם נמשך כי יקריב כו', אך באמת סיפא דקרא בעבותות האהבה כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' הנה האהבה זו היא ג"כ מא"א, וכמ"ש במ"א בד"ה ולא אבה כו' ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך שלהיות נהפך הקללה לברכה באה דוקא מא"א נושא עון כו' ועז"נ כי אהבך כו' ע"ש, ועמ"ש מענין אהבתי אתכם בשה"ש רבה ס"פ שימני כחותם ובפסוק מים רבים וס"פ השבעתי אתכם ובזח"ג סב"ב קצח"א רס"ז ב' ובתד"א ח"א פכ"ח ח"ב פ"ט, וזהו בעבותות האהבה שהו"ע אהבה כפולה ומכופלת וכמו בעבותות העגלה בישעי' סי' ה' י"ח היינו חבל עב כמו"כ הו"ע גודל האהבה בדביקה חשיקה כו' עמ"ש לקמן אות ג' נק' בעבותות האהבה והו"ע אהבה שלמעלה מהשכל ע"ד וגדל חסד, אך מ"ש בחבלי אדם אמשכם שנמשך ומשתלשל דרך ז"א כמ"ש בד"ה ה' יחתו מריביו שההמשכה מחסד דא"א למטה הוא נמשך ומתלבש בחסד דז"א וכמ"ש * לקמן בענין המרכבה שראה יחזקאל שנתלבש בבחי' כמראה אדם כדי שיומשך בנש"י.

ב) וכ"ז הוא ביצי"מ שאז היה משכני שנתגלה אהבה עליונה שנגלה עליהם מלך מה"מ הקב"ה וגאלם, ולכן עי"ז אח"כ אחריך נרוצה וכענין ספה"ע שאחר יום ראשון דפסח לברר נה"ב וע"י הבירור נה"ב נעשה תוס' אור בנה"א ע"ד והחיות נושאות את הכסא ועמ"ש מזה ע"פ וספרתם לכם ממחרת כו' ויש להעיר מענין אליהו ואלישע שנאמר וישלך אדרתו כו' וירץ אחריו כו'. ובגמ' פ"ט דשבת דפ"ט ע"ב פי' בחבלי אדם אמשכם על ירידת יעקב למצרים וכן ברבות וישב פ' פ"ו אמרו משל לפרה שהי' מושכין אותה למקולי' כו' כך יעקב אבינו כו' עד והוריד את השכינה למצרים עמו וע' ברבות ר"פ ויגש שלכן נק' יוסף מושך הזרע כו' ועד"ז נאמר הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע ומ"מ בא יבוא ברנה נושא אלומותיו כמ"ש ואנכי אעלך גם עלה כו' ע"ד גם זו לטובה כו', וברבות וישלח פע"ט פי' פסוק זה על יעקב, וע' מענין בחבלי אדם אמשכם ג"כ בשל"ה דקע"א ע"ב, ומ"מ גם לפי"ז פי' משכני אחריך

וכמ"ש . . . בנש"י: בכתי' ב': וזו היא אחריך נרוצה כו', בחבלי אדם מ"ע מרחוק כו', משכתיך ע"י מל"ת.

היינו עדמ״ש ואף גם זאת בהיותם כו׳ שמ״מ נמשך האור מלמעלה להיות משכני אחריך כו׳. וא״כ* יש בהמשיכה ב׳ בחי׳ הא׳ מה שנושא משך הזרע להיות וזרעתיה לי בארץ כו׳, הב׳ בחי׳ משכני אחריך כו׳. והנה בשה״ש רבה ע״פ משכני אחריך דרס״ו דרשו בו ג״כ ב׳ אופנים דרך כלל הא׳ דקאי על זמן שבהמ״ק היה קיים הב׳ דקאי על זמן הגלות, וז״ל ריב״ל אמר ממ״ש לנו ארעא טבתא רבתא דאתקריאת משכינותא (ור״ל שנקראת כן א״י ע״ש שהוא משכן המלך הקב״ה כמ״ש לשכנו תדרשו) אחריך נרוצה ורבנן אמרי ממה שהשרית שכינתך בתוכינו כדכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם אחריך נרוצה, הרי מפורש דפי׳ משכני הוא על השראת השכינה בישראל שמזה נמשך להיות אחריך נרוצה כו׳. אך עוד איתא שם ורבנן אמרי חורי על שסלקת שכינתך מתוכינו אחריך נרוצה כו׳ (והוא ע״ד רחל מבכה כו׳ כי איננו בד״ה שוש אשיש), ועוד שם ממה שגרית בי משכני אחריך נרוצה כו׳ צידונים ועמלקים כו׳ והיינו כמו שנת׳ למעלה שיש בחי׳ משכני אחריך ע״י התגלות אלהות כנ״ל בענין יצי״מ וכענין כנר בפני האבוקה, וע׳ בזח״ג פ׳ פנחס דרמ״ט סע״ב ע״פ משכו וקחו לכם, משכו יומין עילאין וקחו לגבי יומין תתאין, וכמו״כ ע״י השראת השכינה בהיכל קהק״ד עי״ז היה נמשך גילוי אלקות בכ״א מישראל שיהי׳ לו רעו״ד, וכמ״ש כי תהיו לי ארץ חפץ וכמ״ש בת״א בד״ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו, ויובן עוד עפמ״ש בד״ה אדם כי יקריב מכם כו׳ ע״ש, וזהו״ע בחבלי אדם אמשכם, ועד״ז נת׳ איך שע״י קיום המצות מתעורר האהבה וזהו והיו הדברים האלה כו׳ על לבבך כלומר שמקיום המצות יומשך האהבה בלבבך וכמ״ש בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו, וכענין כפה עליהם הר שהוא אהבה עליונה ועי״ז כמים הפנים כו׳ וזהו״ע משכני אחריך ע״י שהשרית שכינתך בתוכינו ובהגהות ע״פ וישב הנ״ל, ועמ״ש ע״פ מאמר הזח״א פ׳ ויצא ע״פ קומה ה׳ למנוחתיך והיינו כמ״ש בזח״א ויחי דרכ״ט סע״ב ורע״ב בקודא חדא כו׳ בית קהק״ד כו׳ כד סלקא דא כולהו סלקין אבתרא הה״ד משכני אחריך נרוצה ובספר זהרי חמה שם פי׳ כד סלקא לעילא שאז דוקא עם התפארת כולהו סלקין כל המחנות וחיילין נכללין בנקודא חדא והם מובאים שהיא מביאה אותם והם מביאים אותה בסוד בתולות אחרי׳ רעותי׳ מובאות לך בתלים סי׳ מ״ה והוא ע״ד שהחיות נושאות הכסא נושאות ומנושאות וע״ד שמבואר בזח״א פ׳ חיי דקכ״ג סע״א ורע״ב ודאי ארונא דעל גבייהו עביד להון לזמרא (וכענין הנזכר בד״ה כי תצא איך ע״י גילוי שמבחי׳ מזליה ומקור הנשמה נמשך הגילוי והתעוררות בהנשמה שבגוף וזהו״ע הכרוזים דמי שומע אלא כנ״ל) וע׳ מזה בבה״ז פ׳ בהעלותך ע״פ ויהי בנסוע הארון ומ״ש סד״ה כי כארץ תוציא צמחה גבי יצמיח צדקה ותהלה ומ״ש בד״ה שיר השירים, ועיין מענין בתולות אחריה ברבות פקודי ר״פ נ״ב ובזח״ב קצ״ז ע״ב ובבה״ז שם, ובפרשה פקודי דרל״ה א׳ ודרל״ח א׳, ועוד יובן ענין זה ממ״ש ע״פ וספרתם לכם בענין היא מתהלכת בין החיות כו׳ ושעורה שיעור ה׳ שמזה נמשך להיות בוערים כו׳ ע״ש, וזהו משכני לשון יחיד הוא

וא״כ . . . אחריך כו׳: נוסף מכתי״ב.

בחי׳ מל׳ דאצילות שבהיכל קה״ק דבריאה כו׳ וכענין סמיכת גאולה לתפלה מלכא עילאה נפיק לקבלה כו׳ בפע״ח שער הק״ש פכ״ט בענין תהלות לאל עליון, ועי״ז אחריך נרוצה לשון רבים הם כל חיילות דבי״ע וז״ש תחלה ע״כ עלמות אהבוך שהן נשמות ומלאכים הנק׳ בתולות אחריה רעותי׳ כו׳ ועז״א משכני ועי״ז אחריך נרוצה כו׳. אך מ״ש ורבנן אמרי חורי על שסילקת שכינתך מתוכינו אחריך נרוצה כו׳ ודריש משכני לשון המשכה וסילוק שכינה, ומביא המדרש ראי׳ תדע לך שהוא כן שכל צרות שבאו עלינו במעשה העגל לא נתאבלו כיון שאמר להם משה כי לא אעלה בקרבך מיד וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו כו׳, נראה לבאר עם מ״ש סד״ה יונתי בחגוי בענין הראיני את מראיך בענין ההפרש שבזמן יצי״מ נאמר קומי לך רעיתי ובזמן הגלות נאמר הראיני את מראיך דהיינו לפי שיונתי בחגוי הסלע וא״א לה לפרוח בכנפיה כו׳ אזי העצה לזה הוא הראיני את מראיך לעורר רח״ר ויצעק אל ה׳ בצר להם ומזה יבא לבחי׳ אור חוזר דבכל מאדך כמו המראה והשפיגל שדוקא מחמת הציפוי המעכב את הראי׳ נעשה אור חוזר ועמ״ש מזה בת״א פ׳ בראשית ע״פ אעשה לו עזר כנגדו שהעזר נמשך דוקא מבחי׳ כנגדו וכמו המים שמעכבים אותם הולכים בתגבורת יותר ובד״ה ת״ר נ״ח בפ׳ מקץ, וזהו ג״כ ענין ובקשתם משם הנזכר בת״א בד״ה וישב יעקב הנ״ל, והיינו כמ״ש לקמן בענין יחזקאל שראה את המרכבה כשהי׳ ואני בתוך הגולה ואזי נאמר נפתחו השמים ואראה מראות אלקים פי׳ מראות אלקים היינו בחי׳ מראה שעז״נ הראיני את מראיך כו׳, כי בזמן בהמ״ק נאמר שלש פעמים בשנה יראה כו׳ כדרך שבא לראות כו׳ והוא אספה״מ אכן כשאני בתוך הגולה ויש דבר המעכב הראי׳ אזי נמשך בחי׳ מראות אלקים אספשא״מ להיות אור חוזר כו׳, ועז״נ כמראה הקשת אשר יהי׳ בענן כו׳ וזהו ענין על שסילקת שכינתך מתוכינו ונעשה בחי׳ כיסוי והסתר המונע ומעכב הגילוי מזה דוקא נעשה אור חוזר להיות אחריך נרוצה כו׳, וענין ויתאבלו הוא ע״ד רחל מבכה כו׳ כי איננו שהבכייה הוא על הסתלקות גילוי אלקותו ית׳ כמ״ש בד״ה שוש אשיש כמש״ש בענין גנוחי גניח ילולי יליל ועי״ז מעורר רח״ר מפנימי׳ עונג העליון ומזה יובן ענין שייכות וסמיכות ט״ב לר״ח אלול ועשי״ת כי ט״ב אבילות דרבים בחי׳ ורחל מבכה כו׳ על שסילקת שכינתך כו׳ ומזה נמשך שאחריך נרוצה בחי׳ אחרי ה׳ ילכו כארי׳ ישאג ארי׳ שאג אלול ר״ה ויוהכ״פ הו״ר ועי״ז כי הוא ישאג שאג ישאג על נוהו כו׳ ועמ״ש מענין סמיכות הנ״ל בד״ה לך אמר לבי כו׳.

קיצור. ענין בחבלי אדם אמשכם, ואה״ע כו׳ משכתיך, וע׳ מענין עולם ע״פ וארשתיך לי לעולם, ובתד״א רפ״ו דצ״ל שיש בחי׳ אה״ע הנמשך מא״א שלמעלה מאה״ר דז״א וזהו שהתורה נקראת חיי עולם, וזהו מרחוק ה׳ נראה לי בחי׳ סוכ״ע, וגם בחבלי אדם י״ל כן שנמשך ע״י מדות דז״א אבל ההמשכה בעבותות האהבה דא״א וע׳ כה״ג בזהר תרומה דקמ״ו סע״ב ע״פ ישקני ודקס״ה ע״ב ע״פ רוכב בערבות בי״ה שמו וע׳ עוד בהרמ״ז פ׳ שלח קנ״ח ע״פ היש בה עץ ז״א אילנא דחיי אם אין א״א דמ״מ גם מא״א בא

השפע ע״י ז״א רק הענין שבא דרך מעבר ואינו מתמעט ולא מתעבה מראש עד סוף עכ״ל ועמ״ש ע״פ הוי׳ יחתו מריביו, וזהו בחבלי אדם ז״א אמשכם אני בעצמי כו׳, וכ״ז ביצי״מ אך יש בחי׳ אמשכם על ירידת יעקב למצרים ע״ד הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע והיינו כדי להיות בא יבוא ברנה נושא אלומותיו וע״ז ג״כ הבקשה משכני כו׳ וכמ״ש ואף גם זאת בהיותם וברבות בשה״ש יש ב׳ פירושים על משכני הא׳ מלשון השראת השכינה שעי״ז אחריך נרוצה ע״ד שהי׳ הארון נושא את נושאיו כו׳ בתולות אחריה כו׳ הב׳ על שסלקת שכינתך וזהו כענין אעשה לו עזר כנגדו, הראיני את מראיך, ועיקר פי׳ ע״ד ופרעה הקריב.

ג) **והנה** משכני לשון יחיד ונרוצה לשון רבים, ואח״כ הביאני לשון יחיד ונגילה ונשמחה נזכירה לשון רבים, וזה תמוה. גם משכני נרוצה לשון עתיד והביאני לשון עבר והול״ל יביאני (וע׳ בספר ערוגת הבושם על שה״ש ועמ״ש בסידור ע״פ ודברי נפלאותיך אשיחה לשון יחיד, ועזוז נוראותיך יאמרו לשון רבים וגדולתך אספרנה לשון יחיד ע״ש שעד״ז יובן כאן). והנה ענין אחריך נרוצה הוא כמ״ש אחרי ה׳ אלקיכם תלכו, וצ״ל דכתיב ג״כ התהלך לפני ולמה אמר כאן אחרי כו׳ אחריך נרוצה כו׳ (ועמ״ש מזה ע״פ והתהלכתי בתוככם דשם העיר ממ״ש וראית את אחורי, וממ״ש יערוף כמטר כו׳ יערוף גם מלשון עורף ועמ״ש בד״ה לא הביט און ביעקב שהתפלה שהיא ח״י ברכאן נגד ח״י חוליות דשדרה נקרא ג״כ אחור כמו חוט השדרה נמשך באחור והמשכתו ממוח הדעת, והתורה נקרא פנים כמ״ש באור פניך נתת לנו תורת חיים, וע׳ בזח״ב דר״ל סע״ב ורע״א ובזח״ג ד״ך ע״ב). הנה יש להקדים מ״ש התחלת נבואת יחזקאל ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים כו׳ (וע׳ מזה ברבות בסוף פתיחתא דאיכא נ״ח א׳ ויקרא פ״ב קס״ז ב׳ ומענין נהר כבר בבראשית פט״ז י״ט א׳ זח״א בראשית ד״ו ע״ב לך לך פ״ה א׳ ויצא קמ״ט א׳ פנחס רמ״ז א׳ ובפרדס ש״ט פ״ה ת״ז ד״ד ע״א וע״ג ובר״ח שער היראה ס״פ י״ג), והיינו שהראה לו הקב״ה את המרכבה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגם ראה בחי׳ פני אדם דמרכבה דפני ארי׳ ופני שור דכתיב ופני אדם לארבעתן, וצ״ל דהכתי׳ כי לא אדם הוא להנחם אין לו דמות הגוף, וגם צ״ל סמיכות הענין שהראה לו דמות אדם עילאה ואדם תתאה לפי שהי׳ בתוך הגולה. אך הענין שהראה הקב״ה ליחזקאל בגלות בבל איך יהיו דבקים בה׳ ע״י שהראהו מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, אדם עילאה אדם תתאה וע׳ זח״ב ר״פ שמות ד״ב ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם. וביאור הענין דהנה כתי׳ אהבתי אתכם אמר הוי׳ והוא אהבה נפלאה וכמ״ש בשה״ש רבה ע״פ שימני כחותם בענין כי עזה כמות אהבה שאהבה זו גדולה מבחי׳ שימני כחותם כו׳ ועז״נ הן על כפים חקותיך, והיינו מבחי׳ אותיות החקיקה שהן עצמיות, וכמ״ש ע״פ אם בחקתי תלכו וברבות וישלח פ״פ בג׳ לשונות של חיבה כו׳ עוד תרתין כו׳, ענין חמשה חיבות י״ל כנגד ד׳

~~ועיקר . . . . הקריב: ליתא בגוכתי״ק~~

אותיות של שם הוי' וקוצו של יו"ד וכן פי' בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ז ע"ב, וזהו אהבתי אתכם אמר ה' דוקא היינו כמו ששם הוי' עם שיש בו ד' אותיות עכ"ז כולו חד ממש, וזהו ענין אהבה דהיינו כענין אהבת אדם את עצמו כך הו"ע יחוד האצי' באוא"ס ב"ה הוא היודע והוא הדיעה כו', ולכן כל האצי' נק' אהבה וכמ"ש בר"ח שער האהבה רפ"ב, ושרש אהבה הוא אבה היינו רצה"ע קש"י מקור הע"ס דאצי', וכך מבחי' זו נמשך בחי' אהבתי אתכם, וזהו שע"ז אמר כי עזה כמות אהבה, ר"ל כמו יחוד הנשמה עם הגוף כך הוא יחוד אורות עם הכלים, ומבחי' זו נמשך האהבה בנש"י ועמ"ש ע"פ והקרבתם עולה אשה שבחי' האהמס"ו בכל נפש מישראל להיות מיוחד בתכלית היחוד בה' ולא בבחי' אהבה ותשוקה (אפי' כאהבת הבן אל האב ואהבת האשה אל איש הגם שנאמר ואל אישך תשוקתך) רק בבחי' יחוד כמו האדם עם חיות עצמו ממש (ועמ"ש בביאור גדולה שזהו פי' ומל ה' את לבבך כו' למען חייך שיהי' האהבה ע"ד הנ"ל, וכן מרומז באג"ה סי' ד' והיינו שאהבת חיות עצמו הוא בחי' יחוד בתכלית וגדולה משאר אהבות וכמ"ש באיוב סי' ב' וגע אל עצמו ואל בשרו כו' ע"ש), ומהיכן יבא להם אהבה זו היינו להיות כי ישראל עבמ"ח וחלק הוי' עמו וכמ"ש אחת היא יונתי שמיוחדת בתכלית וזהו אהבתי אתכם אמר הוי' והיינו ע"ד ששם הוי' הוא בחי' אהבה שחמשה פרצופי האצי' כתר חו"ב תו"מ המרומזים בשם הוי' כולם אחדות ממש וכמ"ש בסידור שער בהמ"ז גבי ענין יעקב שנשא ב' אחיות כו' וע' בתניא ח"ב פ"ט כך עד"ז ממש נמשך האהבה בכנס"י שיהי' אהבתם להוי' ועד"ז ממש ולכן אעפ"י שהאדם משועבד בעול פרנסה ויסורים לא יוכל ליפרד מאחדותו ית' מפני האהבה אלקית המסותרת בנפשו והנה עד"מ האב האוהב את בנו כ"ז שהבן אצלו לא נגלית עוז אהבתו כ"כ אך כאשר יתרחק הבן מלפניו יתעורר ביותר עוז אהבתו אליו (מה גם כשיודע האב שהבן נתעורר וחפץ להתקרב ולראות פני אביו אז תתגבר בו ג"כ האהבה ורחמנות) וכל שיומשך הזמן של הריחוק ביותר אזי יותר מתעורר בלבבו האהבה והרחמנות על הבן מנקודת לבו ממש וזהו"ע שאג ישאג על נוהו שואג כארי' כו' (וכן גם בהבן מחמת הריחוק נתעורר האהבה יותר כמבואר במק"א בד"ה וארא אל אברהם בענין כי נער ישראל ואוהבהו שזאת היא תכלית ירידת הנשמות לגופים כו') כמו"כ בהיות שגלינו מארצינו במשך הזמן מימות עולם דור ודור כל שהדור רחוק ביותר כמו דור עקבות משיחא יותר נתעורר עליהם עוז אהבת ה' ברחמנות גדולה ונגלית אז נקודת האהבה יותר מדורות הקודמים שהיו קרובים יותר כו' וזהו שנאמר בהתחלת נבואת יחזקאל ואני

בהיפוך הגליון בגוכתי"ק: . . . אבל ע"י . . . הרי בתר יומשך נהר כבר כמו שהוא מעיקרא למעלה מבחי' ושם יפרד כו' ור"ל שבבי"ע יהי' ג"כ כמו באצי' א"נ כבר ע"ד מרחוק נראה לי כו' יס"א, מה שהי' כבר הוא, גם מבחינת שמימיו כלין סילוק שכינתך נמשך האו"ח (?) וזהו שפירותיו גסין . . . כבר כ' כתר ב' חו"ב ר' ז"א והיינו ואף גם זאת כו'.

בתוך הגולה שהיא ירידת השכינה בתוך הגלות להתלבש בשר של בבל ובמא"א אות ג' סי"ח גלות שכינה הוא רדת מל' של כל עולם לעולם התחתון הימנה עד רדת מל' דעשי' לעולם הקליפות שתחתי' עכ"ל, והיינו בחי' עובדי כוכבים כמו בבל ואדום, והי"נ העיר ממ"ש בפע"ח גבי פסח ונלע"ד שהוא ממ"ש בענין מה נשתנה הלילה הזה כו' נגד עשי' שאין שם זיווג כו' ובליל פסח כו' שם פ"ו וע' בהרמ"ז ר"פ תזריע בפי' הפסוק על משכבי בלילות ·כו' ובע"ח שער סדר אבי"ע פ"ו שזהו"ע והי' שארית יעקב בחי' שיור הקדושה שבעשי' בקרב עמים רבים כו' ע"ש כטל מאת כו'.

(קיצור. ענין משכני נרוצה כו' אשיחה יאמרו, אחריך, ולפני, יערוף כמטר, באור פניך, ואני בתוך הגולה, אהבתי אתכם אמר הוי', ה' לשונות של חיבה נגד ד' אותיות הוי' וקוש"י וכשמתרחק מתגבר האהבה, ואז* הראהו המרכבה על הכסא כמראה אדם כו' הוא בחי' וימינו תחבקני שימין ואהבה עליונה חסד דרועא ימינא מחבקת את הנה"א שבכ"א מישראל בלתי יוכל להפרד מאחדות ה' גם כשיהי' טרוד מאד בעניני הפרנסה ועול, והיא היא אהמו"ס הנמשך מאהבה עליונה בחי' אהבתי אתכם כו', שאהמס"ו זו היא למעלה מהטעם ודעת לפי שנלקחה מלמעלה שהוא ית' למעלה מן החכ' כו' (ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שילח מענין זה דאהבה מסותרת שהיא מבחי' ישת חשך סתרו כו', ועמ"ש בד"ה בשברי לכם מטה לחם בענין אש שחורה). אמנם צ"ל איך יוכל להיות ההמשכה מבחי' אהבה עליונה שהיא למעלה אפי' מבחי' ח"ע וא"כ הוא בחי' א"ס ממש, ואיך יוכל להיות שתומשך ותאיר בנפש האדם שהוא בע"ג ותכלית (ועמ"ש בלקו"ת סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון שלכן ארז"ל ולא ע"ה חסיד כי המשכת אהבה עליונה שהיא חסד דא"א א"א לה להמשיך למטה כ"א ע"י התלבשותה בחכמה עילאה שהיא התורה, ועמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן בענין זקן אהרן כו'), אך הענין שלזה הראה ליחזקאל המרכבה ועל הכסא כמראה אדם כו' שהוא מה שהוא ית' מצמצם א"ע כבי' כדי להאיר לנש"י וע' בתניא ח"א פמ"ט בענין האהבה דכמים הפנים כו' כן לב האדם כו', דהנה ידוע המאמר לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אינון מדות כלל רק אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' לאחזאה איך אתנהג עלמא כפום עובדיהון דב"נ, פי' דבאמת הוא ית' למעלה מעלה מבחי' וגדר חכמה ומדות כמו שאמר לאו מכל אינון מדות כלל, אבל בכדי שיהי' לנבראים התרחקות והתדבקות אליו הוא מתצמצם ומתלבש בבחי' חכמה ונק' בחי' זו ציור אדם חסד דרועא ימינא בכדי שעי"ז יוכל להיות ואתם הדבקים בה' אלקיכם ולדבקה בו, ואיך אפשר זה לדבק באוא"ס דלאו מכא"מ איהו כלל ולזה מוכרח להיות התלבשות בבחי' כמראה אדם דהיינו כמו בבחי' אדם תתאה יש ג' שכליים וז' מדות וג' לבושים מח' דיבור ומעשה וזהו עיקר בחי' אדם כי הגוף נק' בשר אדם וכן כביכול נתלבש הוא ית' בבחי' ע"ס והם

ואז: בכת"י ב' מצויין: ד).

ג׳ שכליים חב״ד וז׳ מדות גדולה וגבורה כו׳ (ויש ג״כ בחי׳ לבושים) וזהו בחי׳ כמראה אדם שעי״ז יוכל האדם התחתון להדבק בו שכלו ומחשבתו בחכמתו ית׳ שבתורה כו׳ וזהו לאחזאה כפום עובדיהון דבני נשא שהתלבשות זו הוא רק לאחזאה כמראה אדם בכף הדמיון כי באמת לאו מכא״מ כלל וזהו כי לא אדם הוא והתלבשות זו להיות כמראה אדם לאחזאה היינו בשביל לאתנהג עלמא כפום עובדיהון דב״נ שיהי׳ יכול להיות בחי׳ ואתם הדבקים כנ״ל וזהו״ע אדם שעל הכסא ובחי׳ פני אדם דמרכבה כי אדם תתאה זהו בחי׳ כללות הנבראים שיוכלו לדבק בא״ס ב״ה ע״י שיתצמצם להיות ג״כ בבחי׳ כמראה אדם ולכן גם בבחי׳ פני ארי׳ כו׳ כתי׳ ופני אדם לארבעתן היינו הגם שיש הרבה נשמות שהן מבחי׳ ארי׳ לבד אך בכולם יש מבחי׳ פני אדם ג׳ שכליים וז׳ מדות שעי״ז יוכלו לדבק בא״ס ב״ה כנ״ל, וזהו בחבלי אדם אמשכם שבאמת שרש המשכה באה מבחי׳ ואה״ע אהבתיך דע״י וא״א כנ״ל אלא שנתצמצם ונתלבש בבחי׳ אדם וכנ״ל וברבות פ׳ ויצא פס״ח דע״ז ב׳ החבל שזור משלשה והיינו ג׳ אבות שהן חג״ת ובמא״א אות ח׳ ס״ג כ׳ חבל הוא התפארת וחבל הוא שם ג׳ חג״ת הנאחזין בו כו׳ עכ״ל, גם חבל לשון גורל כמו חבלים נפלו לי בנעימים תילים ט״ז כדפי׳ רש״י וזהו״ע יעקב חבל נחלתו וידוע שהגורל באה מבחי׳ שלמעלה מהדעת ועמ״ש ע״פ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם בד״ה ביום השמע״צ, גם י״ל בחבלי אדם הוא רמ״ח מ״ע מרחוק כו׳ משכתיך הן מל״ת שבהן וע״י מאיר אור אהבה בנפש כמ״ש בכמה מקומות ועמ״ש סד״ה האזינו השמים ואדברה וכמ״ש בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין פקדת הארץ ותשוקקיה כו׳.

קיצור. וזהו״ע שהראהו בחי׳ כמראה אדם, וימינו תחבקני בצל שדי כו׳ כי לאו מכא״מ איהו כלל אלא כולא לאחזאה כו׳ ועמ״ש מזה בת״א פ׳ משפטים ע״פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ועי״ז נמשך אהבה באדם התחתון וזהו בחבלי אדם וע׳ באג״ה ד״ה אשרינו מה טוב חלקנו, וזהו ואני בתוך הגולה על נהר כבר והוא ע״ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם ע׳ בזח״ג אמור צ״ט ובהרמ״ז שם בפי׳ נהרא יקירא קדישא.

ד) אך הנה אהבה זו המסותרת כיון שנמשכה מלמעלה לא תתכן עליה העבודה ומצינו באהבה שנאמר לשון עבודה כמ״ש לאהבה את ה׳ אלקיכם ולעבדו וכתיב ס״פ עקב לעשותה לאהבה, ובזהר מבואר לית פולחנא

בשולי העמוד בגוכתי״ק: ומענת ציון עזבני כו׳ מפני ההסתר ושע״מ.

אך באמת זהו מחמת אהבתי אתכם ואוהבו שחרו מוסר כמ״ש ר״פ שמות והכל בהשגח׳ פרטי׳ ע׳ שה״ש רבה ע״פ שימני כחותם גבי אהבתי אתכם.

ותאמר ציון עזבני כו׳ גם אלה תשכחנה כו׳ י״ל כמ״ש אלה תולדות השמים וברבות בוראן משבחן כו׳ וזהו שאו כו׳ מי ברא אלה, ואעפ״כ לע״ל השמים כבגד יבלו כו׳ ויהיו השמים החדשים וזהו גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך כמ״ש כי כאשר השמים החדשים כו׳ כן יעמוד זרעכם ושמכם...

כפולחנא דרחימותא (רק במ"א ע"פ אני ישנה נתבאר איך שגם באמס"ו שייך עבודה להוציאה מהעלם אל הגילוי אמנם מ"מ אין זה נק' לעשותה לאהבה דמשמע שהאהבה עשוי ממש מחדש), אך הענין דיש ב' בחי' אהבה, הא' היא אהבה מסו' שהיא בעצם למעלה מן השכל והטעם ונק' לכך אהבה הטבעית כמ"ש בתניא, אמנם אהבה זו היא רק נוגע לנה"א (עמ"ש מזה ע"פ אדם כי יקריב) שהוא חלק אלוה ממעל ובה נמשך טבע זו, אבל כדי שגם נה"ב והגוף יתהפכו ג"כ לעבודת ה' הוא דוקא ע"י אהבה הב' והיא הנמשכת מצד הטעם והשכל המתבונן בגדולת ה' כמ"ש כי עמך מקו"ח שמקור חיים הוא בחי' עמך ועי"ז ובחרת בחיים ולא לידבק בטפל כו' והוא האהבה שיכול גם טבע הגוף לאתהפך להיות גם נה"ב ג"כ בתשוקה לה' אחד כי השכל יעשה לו ג"כ הסכמה ורצון, ואהבה זו עבודה היא כמ"ש בזוהר בהיות כי על ידה אתכפיא סט"א ונהפך חשול"נ כו' וגם הוא דבר חידוש וכמו שמביאין לפני המלך דבר חידוש כמו ציפור המדברת דהגם שבני אדם מדברים בבינה יתירה אלא שזה אינו חידוש אבל זה שהציפור תדבר זהו דבר חידוש כמו"כ אהבת הנה"א אף שהיא אה"ר ונפלאה למעלה מאהבת נה"ב הבאה ע"פ ההתבוננות וכמ"ש ע"פ חכלילי עינים כי אהבה זו הבאה רק מחמת ההתבוננו' ועומק מח' יש לה הפסק שאם לבבו פונה לדברים אחרים וטרוד במחשבתו בעסקי עולם אזי חולפת ועוברת ממנו כו' משא"כ האהבה שבשרש נפשו מצד מקור חוצבה אין לה הפסק הגם אם לבבו פונה לדברים אחרים הרי אין בזלעו"ז לעומת האהבה כזאת להטרידה ולהפסיקה ולזאת תשאר האהבה זו בבחי' רשימה להיות צפונה תקועה בלב בל תמוט לעולם ועד, אך עכ"ז הוא לפי שהוא חלק אלוה ממעל כנ"ל בענין אהבתי אתכם אמר ה', אך הנה"ב שמק"נ שמושכת לתאוות גשמיות שתתהפך מהקצה אל הקצה לאהבת ה' זהו דבר חידוש ועי"ז מעורר למעלה מצד החידוש כו', ועמ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מנחה, וזהו הנקרא ולעבדו בכל לבבכם עבודה שבלב זה עבודה היא התחדשות והוא התהפכות נה"ב כו'. וזהו פי' הפסוק משכני אחריך נרוצה פי' משכני לשון יחיד הוא ע"י אותו אהמס"ו בנה"א שנמשכה מלמעלה ולהיות הנה"א מלובשת בחומר מחשך הגוף ע"כ מבקשת משכני כלומר שיומשך מלמעלה התעוררות בנה"א שתהי' נמשכת כלפי מעלה למקום שנחצבה משם, ועי"ז אחריך נרוצה ל' רבים היינו שעי"ז ג"כ תתעורר הנה"א בכח עצמה את האהבה שע"י הדעת הנק' פולחנא דרחימותא לעשותה לאהבה ותתהפך הנה"ב והגוף ג"כ לאהבת ה', ולכן אחריך נרוצה שנינו ל' רבים היינו ב' אהבות דאף שאהבה זו שעפ"י הדעת מצד עצמה יש לה הפסק כנ"ל אך ע"י משכני בגילוי אהבה מסו' אזי תתן כח ג"כ באהבה השני' וזהו אחריך נרוצה שנינו יחדיו אהמס"ו ואהבה שע"י הדעת כו' אחריך כו', וגם עיקר פי' נרוצה לשון רבים כי בקדושה ע' נפש לשון יחיד משא"כ הנה"ב היא מטורי דפרודא ולכן מה שתתהפך לקדושה זהו"ע ורב להושיע שמבחי' ורב נכלל ביחד, וזהו"ע כל רב מבבל ועמ"ש ע"פ ורב שלום כו', ואפ"ל לזה הראהו ליחזקאל המרכבה דפני ארי' פני שור כו' היינו שעי"ז יומשך ג"כ האהבה בנה"ב כי בחבלי אדם אמשכם זהו לנה"א כנ"ל אבל לנה"ב זהו ע"י מקורה ושרשה מפני

שור כו׳ וכמ״ש בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש הראשון בפי׳ על אויביך, והנה זהו ג״כ ענין חיבור אה״ר דנה״א עם אה״ע הנמשכת מבירור נה״ב ובהתחברות ב׳ האהבות יחד נמשך בחי׳ אהבה בתענוגים שלמע׳ מב׳ הבחי׳ כמ״ש בביאור ע״פ חכלילי עינים מיין וי״ל שזהו״ע הנז״ל אות א׳ בשם התד״א שיש בחי׳ אה״ע שלמעלה מאה״ר והיא הנמשכת ע״י בירור אה״ע דשם ב״ן וע׳ בתניא ס״פ מ״ג נת׳ ג״כ בענין ב׳ אהבות הנ״ל שצ״ל שניהם דוקא כו׳ וע׳ בת״א פ׳ ויגש מזה, ופי׳ אחריך היינו כמ״ש ע״פ אחרי ה׳ תלכו כו׳ כי עמך מקו״ח שמקור חיים הוא רק עמך דבר טפל ובטל אצלך ונק׳ אחוריים וההתבוננות וההשגות א״א רק בבחי׳ אחריך בחי׳ עמך שם עלו השגת הנשמות ומלאכים להבין איך בי׳ נברא עוה״ב ובה׳ עוה״ז משא״כ במהו״ע יתי׳ לית מחשבה תב״כ ולכן כדי להיות נרוצה שנינו דהיינו שגם נה״ב תתפעל ע״י שכל המתבונן בגדולת ה׳ זהו רק בבחי׳ אחריך שבבחי׳ זו שייך ההתבוננות וזהו אחרי הוי׳ תלכו שההליכה וההתפעלות נמשך מבחי׳ אחרי כו׳, משא״כ מ״ש אח״כ הביאני המלך חדריו הנה הביאני לשון יחיד לפי כי פי׳ חדריו זהו ע״ד בתי גוואי ג׳ ראשונות כח״ב מפתחות הפנימית שהוא גילוי אוא״ס ב״ה שאינו בגדר עלמין כלל כמ״ש בד״ה כי תשמע בקול ובבחי׳ זו רק הביאני היינו נה״א ע׳ בת״א בד״ה רני ושמחי בענין מעלת נש״י על מלאכים וכ״ש על נה״ב וע׳ בד״ה בכ״ה בכסלו גם ע״ד בתולות אחריה הנז״ל אות ב׳ שהם רק בבתי בראי ולא באצי׳ ממש, וע׳ בזח״ג פ׳ אחרי דס״ו סע״א ע״פ וכל אדם לא יהי׳ באוהל מועד כו׳ ובשעתא דמזדווגין מלכא ומטרוניתא וכן איתא שם עמוד ב׳ כהנא בשעתא דאעל לייחדא שמא קדישא כו׳ כתי׳ וכל אדם לא יהי׳ כו׳ ובירושלמי ספ״ק דיומא וספ״ד דסוכה איתא וכל אדם לא יהי׳ כו׳ אפי׳ מאותן שכ׳ בהן ודמות פניהם פני אדם כו׳ וזהו אחריך נרוצה שנינו אבל הביאני לשון יחיד היינו חדריו בתי גוואי כו׳ וזהו״ע אלול ויוה״כ שבחודש אלול אחריך נרוצה בחי׳ אחרי ה׳ ילכו כאריה ישאג כמו בחי׳ פני אריה שבמרכבה כו׳ וכ״ז נמשך ע״י משכני ממה שסלקת שכינתך מתוכינו בחי׳ ט״ב שמזה יומשך להיות אחריך נרוצה אחריך דוקא כמשל הבן שהוא מרחוק אזי נתעורר בו תוקף האהבה כו׳ ועי״ז שאח״כ הביאני כו׳ לשון יחיד כי מלאכים מקבלים מחיצוני׳ יחוד דאו״א שמשם נמשך חידוש יש מאין אבל פנימי׳ יחוד או״א נמשך בנ״י וזהו״ע שביוה״כ נא׳ וכל אדם לא יהי׳ כו׳ וע׳ בסידור ע״פ ודברי נפלאותיך אשיחה ועזוז נוראותיך יאמרו כו׳.

קיצור. אך צ״ל לעבדו והיא אה׳ דנה״ב דבר חידוש כציפור המדברת וזהו משכני לשון יחיד לנה״א ועי״ז אחריך נרוצה לשון רבים ורב להושיע ועי״ חיבור ב׳ אהבות אה״ר דנה״א ואה״ע דנה״ב מתגלה בחי׳ עליונה משניהם ופי׳ אחריך ואחרי ה׳ כו׳ משא״כ הביאני כו׳). ועוי״ל בפי׳ אחריך שזהו״ע מה שסלקת שכינתך מבינינו כי נער ישראל וכשהבן אצל אביו עשה מעשה נערות אבל כשאביו מרחיקו ודוחפו מביתו מחמת מעשיו ואומר איני אביך כלל אזי נתעורר בהבן האהבה מקירות לבו לחפש את אביו כו׳, וזהו״ע

השיב אחור ימינו שלא להיות בחי' וימינו מקרבת כ"א שסלקת שכינתך כו' בכדי שעי"ז אחריך נרוצה וכמ"ש באריכות בד"ה וארא אל אברהם כו' ומזה יומשך אח"כ אשר נגילה ונשמחה בך.

ה) **הביאני** המלך חדריו, פי' עתה אומר טעם למה יהי' כ"כ באהבה המסו' ליתן תוס' כח גם באה' שע"י הדעת (ובפרט שתפעול האהבה גם בנה"ב והגוף) שתרוץ הוא ג"כ, לזה אמר לפי שהביאני המלך חדריו פי' הביאני לשון יחיד חוזר על נה"א לבדה שיש לה עוד דבר גדול המסייע לה להפך רצון נה"ב מלבד היותה חלק אלוה ממעל ויש בה אה' מסו' עוד זאת דבר גדול ועצום יש לה והוא מה שהביאני המלך חדריו פי' חדריו הן ש"ס משנה כשר ופסול כו' כי חדר ר"ת חסד דין רחמים (וע' במא"א אות ח' ס"ז כ' חדרים נק' הה' ספירות והה' חסדים דדעת מתפשטי' בהם ונק' חדרים אשר בדעת ימלאון וע' באדר"ז דרצ"א, וע' בזח"א פ' לך לך דצ"ד ע"ב לבתר ביתך ולבתר היכלך דא פנימאה מן דא, וע' במא"א אות ה' סי"א בענין היכל ואפ"ל כי באורייתא יש גליא וסתים וזהו"ע ביתך והיכלך בתי בראי ובתי גוואי) מסט' דחסד נמשך להיות כשר וטהור ומותר שזהו בחי' חסד שידונו על הדבר שיוכל להתעלות לה' אחד באכילה או ע"י לבוש והאסור נמשך מסט' דדין שיומשך לדחות הדבר ההוא שלא יתעלה ולכן ב"ש לחומרא לפי ששרשם ממדה"ד וב"ה לקולא ששרשם ממדת החסד ובחי' מדה"ר מזה נמשך ההכרעה בין המדות כו', ופי' הביאני כו' היינו ע"ד מארז"ל כשהתינוק במעי אשה נר דלוק על ראשו ומלמדים אותו כל התורה כולה ופי' שלנשמת הולד (שזהו"ע תינוק במעי אמו כשהנשמה בבחי' עיבור במל') מלמדין אותו הלכות ודינין שהן גילוי רצונו ית' שזה כשר וזה פסול שנק' חדרים ועמ"ש בד"ה השמים כסאי, והנה כתיב ובדעת חדרים ימלאו במשלי כ"ד ג' וברבות ויקהל פמ"ח דקאי על בהמ"ק דלעתיד כו' ע"ש ובפ' האזינו דרפ"ט סע"ב דההמשכה באה ממו"ס ובסנהדרין צ"ב א' כל אדם שיש בו דעה לסוף מתעשר שנאמר ובדעת כו' וברע"מ ר"פ תשא גבי העשיר דא עמודא דאמצעיתא דהיינו מפני שעולה עד הכתר כו' וגם כי הדעת ממשיך מבחי' פנימיות וזהו בחכ' יבנה בית כו' דקאי ג"כ על התורה שנק' בית כי אורייתא מחכ' נפקת ובדעת חדרים ימלאו היינו תשבע"פ וכמ"ש ברבות כי תשא פמ"א ע"פ הן ה' יתן חכמה מפיו דעת חכמה היינו תשב"כ מפיו דעת היינו תשבע"פ וכמ"ש בזח"ב משפטים קכ"ג א' דעת גניז בפומא כו' ולכן עיקר גילוי רצה"ע הוא בתשבע"פ שהדעת עולה עד הכתר וממשיך גילוי הכתר שהוא רצה"ע וכמ"ש בד"ה היום הזה ה' אלקיך מצוך בפ' כי תבא ושם מבואר דכמו"כ להיות גילוי טעמי תורה וסודותיה הוא ג"כ דוקא ע"י תשבע"פ ולכן נק' ארץ שהיא תשבע"פ זבת חלב ודבש שהם פנימית התו' כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך והטעם י"ל כי רצה"ע היא גלגלתא ופנימיות מו"ס ע"כ התגלות הרצה"ע שמתגלה בתשבע"פ דוקא וכמ"ש בד"ה לכן אמור לבנ"י בפ' וארא עי"ז מתגלה ג"כ הפנימי' דבש וחלב שנמשך ממו"ס וזהו ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונאים פי' הון יקר ונאים היינו פנימי'

התורה כו׳ והנה כתי׳ ונהר יוצא מעדן להשקות הגן סדרים דאורייתא וכמו עד״מ הנהר והמעיין הנובע שיכולים לחזור ולהעלותו מלמטה למע׳ עד מקום גובה שהנביעה יוצא ממנה כך הגם שהתו׳ היא בחי׳ נהר שנמשך מח״ע למטה בחדרים שהם המדות ע״י הדעת עכ״ז כיון ששרש הנביעה הוא מחכ״ע כי אורייתא מחכ׳ נפקת לכך יכולים להעלותן עד מקורן העצמי על ידי התורה שמלמדין הולד הגם שתורה זו ירדה כבר בצמצומים בהלכות גשמיות או״ה כשר ופסול כו׳ יכולה היא להעלות למקורה העצמי ויסודתה בהררי קודש ח״ע ורצה״ע (וגם כי הדעת עולה עד הכתר ועמ״ש ע״פ ויקהל משה בענין כי אל דעות ובביאור ע״פ מים רבים) עד שמחמת זה כשהנשמה בגוף יש ביכולת ללמוד ההלכות שהי׳ כבר לימוד כל התו׳ כולה במעי אמו להחזירו למוטב דהיינו שגם נה״ב תהי׳ בבחי׳ אחריך נרוצה ועמ״ש ע״פ והי׳ עקב כו׳ עוד בביאור ענין הזה איך ע״י התורה נמשך כח האה׳ בנפש (ובזה י״ל פי׳ הפסוק משוך חסדך ליודעיך דוקא להיות כי הבקשה משכני שעי״ז אחריך נרוצה הנה הכח הזה הוא מפני שכבר הביאני המלך חדריו ובדעת חדרים ימלאון ולכן ע״י כח הדעת הזה שהדעת הוא המקשר ומחבר ג״כ מלמטלמ״ע ולכן הדעת הוא פנימי׳ המדות כי דעת הו״ע הכרה כענין אברהם הכיר את בוראו ולכן לעו״ז בסט״א אין בהם מוח הדעת דוקא, ולכן ע״י הדעת ההוא שקבלה הנפש עם בחי׳ משכני דאהמ״ס עי״ז תוכל להפך הנה״ב כנ״ל וע׳ לקמן בביאור וזהו משוך חסדך ליודעיך פי׳ ליודעיך שכבר יש הכנה בנפשותם מבחי׳ הדעת ע״י שהביאני המלך חדריו שחדרים אלו בדעת ימלאון וע׳ במד״ת סס״י ל״ו ע״פ משוך חסדך משמע דהיינו ע״י זכרתי לך חסד נעוריך כו׳ וכיון שכן שהם יודעיך ע״כ ע״י משוך חסדך כו׳ בחי׳ גילוי אהמס״ו עי״ז יוכלו להפך הנה״ב והגוף. בתד״א ח״א רפ״ו איתא ד״א הביאני המלך חדריו כשם שיש להקב״ה חדרי חדרים בתורתו כך יש להם לת״ח לכאו״א חדרי חדרים בתורתו ואם ראית שהיסורין ממשמשין ובאות עליך רוץ לחדרי ד״ת ומיד היסורין בורחין ממך שנאמר לך עמי בא בחדריך כו׳ בישעי׳ סי׳ כ״ו כ׳ ויש להעיר לזה ממ״ש ברבות פ׳ דברים ע״פ פנו לכם צפונה אם ראיתם שמזדווג לכם ברחו לתורה ואין צפונה אלא תורה שנאמר יצפון לישרים תושיה כו׳, ואפ״ל כי הנה התורה נק׳ חרות חירות על הלוחות כו׳ וצפונה מענין מה רב טובך אשר צפנת שהוא אור הגנוז אשר שם אין יניקה לחיצונים ע״כ שם יש להצפין א״ע מפני החיצונים וע׳ זח״א פ׳ נח סח״ב ויבא נח כו׳ לאסתתרא מעינא כו׳ ודס״ט ע״א ובפ׳ וישב דקפ״ב ע״ב, והיינו כי בעלמא דאתגליא יש יניקת החיצונים, וזהו״ע מ״ם פתוחה משא״כ בעלמא דאתכסי׳ מ״ם סתומה תיבת נח כמ״ש בד״ה במד״ס באוה״מ וכמ״ש בזח״ג ר״פ במדבר קי״ז ב׳ דברכתא לא שריא במנינא ובפי׳ הרמ״ז שם שבבחי׳ עלמא דאתגלי׳ שורש עה״ד טו״ר משא״כ בעלמא דאתכסיא בחי׳ עה״ח ע׳ מזה ג״כ בזח״ב פקודי רכ״ה א׳ וכיון שהתורה עה״ח היא ע״כ ממשיך כח עלמא דאתכסיא כו׳ וכמ״ש בד״ה כה תברכו כי במקום שמגמת האדם וחפצו ותשוקתו שם נכלל ונדבק עצמותו ומהותו בכללו, וכמ״ש ג״כ ע״פ שרפים עומדים ממעל לו בד״ה ונקדשתי בתוך בנ״י גם כמ״ש בד״ה ואתחנן אשר תו׳ היא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת

ובד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו מענין אין עבירה מכבה תורה כו', עוד יובן זה ממ"ש בת"א בד"ה ויהי מקץ בענין דוד שאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי שבה וע"י נמתקין הדינין וכענין השכם והערב עליהם כו', וע' בספר מאור עינים בפ' דברים מ"ש על מארז"ל מה דבורה עוקצה לאחרים ודובשה לבעליה שהעיר מפסוק אני בינה לי גבורה והיינו שבינה מלבשת גבורה דא"א ומשם מקור המתקת הדינים וכמ"ש בזח"ג פ' פנחס דרי"ד ע"ב ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו ובפי' הרמ"ז שם ואפ"ל כי זה נכלל בפי' חדריו היינו חסד דין רחמים שלו ממש הוא חג"ת דא"א כמ"ש במ"א בפי' שיורד ע"פ מדותיו בד"ה בהעלותך ועמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו ששרש האבות מחג"ת דא"א וזהו ונוצר חסד לאלפים פי' אלפים היינו אלפים שנה שקדמה תורה לעולם שהם חו"ב והם מקבלים מנוצר חסד דא"א, עוי"ל הנה ארז"ל משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה נמצא התו' הוא במקום בהמ"ק וכן ארז"ל ע"פ יקרה היא מפנינים יקרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים ובבהמ"ק הי' האולם וההיכל ובית קה"ק שהם בחי' חדריו חדר לפנים מחדר וכן בהמ"ק נק' חדר המטות, וידוע דקה"ק הוא כתר וקדש הוא חכמה וא"כ ג' בחי' הנ"ל י"ל ג"ר כח"ב וא"כ בתורה שהיא בחי' מקדש יש ג' בחי' הנ"ל וזהו"ע חדריו כו' גם כמ"ש אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי מבואר במ"א דבית אמי היינו תשב"כ וחדר הורתי זו תשבע"פ כמו שהולד נתון בבטן אמו כך הו"ע רצה"ע המלובש בדיני התשבע"פ אסור והיתר חייב וזכאי דהגם שירדה תו' ונתלבשה בדברים גשמיים עכ"ז מלובש בה רצה"ע ממש ועי"ז גם האדם העוסק בה ממשיך ומאיר על נפשו אור הרצה"ע ממש אשר לית מח' תב"כ בד"ה שאו את ראש כו' לגולגלותם ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בענין שתשבע"פ נק' תורת אמך ע' ברבות סדר ויקרא פ"א דקס"ו ע"א מענין בית אמי וחדר הורתי דבית אמי היינו סיני וחדר הורתי אוה"מ לדיו* שהיא כתובה כו' עד שתתפרש להן כו' מובן גם כן כענין תשב"כ ותשבע"פ, ובזח"ג פ' שמיני ד"מ ע"ב מפרש חדר הורתי בינה שזו"נ שהם תומ"צ שם בבחי' עיבור תחלה ואח"כ מתגלים כו' והיינו כי תורה קדמה אלפיים שנה כו' הנ"ל שהם חו"ב ונמשכה במדות ו"ק כשר ופסול כו', והמשכתם מחכמה רק עד"מ טיפת האב ובבינה יש רמ"ח אברים בהמדות טפ"ט כו' עכ"פ התו' נק' חדר הורתי, וזהו ג"כ ענין הביאני המלך חדריו כו' וא"כ בענין הביאני י"ל ב' אופנים ל' עבר שכבר הביאני שמקודם ירידת הנשמה בגוף היתה ג"כ בבחי' עיבור למעלה כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, ועמ"ש מזה ע"פ אלה תולדות נח שע"י עיבור זה יש בהם הכח לברר נה"ב משא"כ הנפילים כו' וזהו שמור זו משנה, הב' הביאני עתה היינו ע"י אחריך נרוצה וע"י עסק התורה שהיא בחי' חדריו ממש עי"ז הביאני כו' ולכן הביאני לשון יחיד כו' כדלעיל.

קיצור. ענין הביאני המלך קאי על נה"א שזהו"ע מלמדין אותו כל התורה שהן נק' חדריו ר"ת חסד דין רחמים, וע' במא"א אות ח' ס"ז מענין

---

*לדיו: בכת"י ב': לדיוטגמא.

חדר ובדעת חדרים ימלאון, מפיו דעת הון יקר, צוף נופת חלב ודבש, ונהר יוצא כו׳ משוך חסדך ליודעיך, תד״א ח״א רפ״ו בוא בחדריך, פנו לכם צפונה, חרות על הלוחות, אין עבירה מכבה תורה עץ חיים, אני בינה לי גבורה, חשף ה׳ זרוע קדשו, חדריו, אם בחקתי, ונוצר חסד לאלפים, יקרה היא מפנינים, היכל קה״ק חדר המטות, חדר הורתי, הביאני לשון עבר ולהבא).

בענין משכני אחריך במ״א נת׳ בענין זכור ה׳ הזכרון בא מבחי׳ פנים ושכחה מבחי׳ אחוריים וא״כ הבקשה שאפי׳ כשאנו עדיין בבחי׳ אחריך משכני שיהי׳ ע״ד לכתך אחרי במדבר אחרי ה׳ אלקיכם תלכו ואח״כ הביאני המלך חדריו זהו פנימי׳ פב״פ ואזי נזכירה דודיך נזכירה שנהי׳ בבחי׳ זכרון שהוא בחי׳ פנים, נגילה ר״ה כמ״ש ע״פ תגל נפשי באלקי ונשמחה בסוכות זמן שמחתנו בך איתא בשה״ש רבה כ״ב אותיות התורה והיינו שמר״ה עד שמע״צ יש כ״ב ימים כנגד כ״ב אותיות התו׳ כי כל הימים אלו הן לתקן המל׳ שהוא בחי׳ דבר ה׳ כמ״ש בפע״ח ואזי בשמע״צ נעשה יחוד תשב״כ ותשבע״פ וזהו וישכב במקום ההוא ופי׳ בזח״א ויצא קנ״ו סע״ב יש כ״ב כו׳ להנחיל אוהבי יש כו׳ ע״ש ובהרמ״ז ולכן. ונשמחה בך ממש ע״י כ״ב אותיות הנ״ל שנמשך בהם יש האמיתי כו׳ (ילקוט ויקרא תחלת רמז תכ״ט הביאני המלך חדריו ז״ש ויקרא אל משה כו׳ חדריו הם ע״ס והביאני ע״ד זוקף בשם סד״ה אד׳ שפתי תפתח, (מישרים אהבוך בשלום ובמישור הלך אתי שלא הרהר אחר דרכי המקום כדרך שלא הרהר אברהם פ׳ שמיני רמז תקכ״ו וע׳ בפ׳ וירא כ״ד ג׳ אברהם זה ישר הוא כו׳ בישעי׳ י״ח א׳ דובר מישרים זה אברהם שנא׳ מישרים אהבוך ע״ש סי׳ ל״ג רמז ד״ש בישעי׳ סי׳ א׳ דנ״ז ע״ב ע״פ שוש אשיש בה׳ תגל נפשי נגילה ונשמחה בך משל למטרוניתא כו׳ ע״ש רמז שס״ה ועמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ וכל בניך בסופו בהושע רמז תקס״ח משכני בחבלי אדם אמשכם, חגיגה פ״ב ט״ו ב׳ ועליו הכתוב אומר משכני נראה דקאי על הביאני המלך חדריו וכן מפורש בילקוט שה״ש רמז תתקפ״ב וע״ש כל הפסוק חדרים שבשמים חדרי ג״ע חדרי תורה כו׳ מעשה מרכבה כו׳ גם ע״ד מתנה טובה יש לי בבית גנזי שהוא בחי׳ כתר ש״י עולמות לכל צדיק ל״ב נ״ח נש״ב, וא״כ על הנביאים ובעלי רוה״ק ודאי הביאני המלך חדריו ואנן יתמי דיתמי הביאני המלך חדריו ע״י עסק התורה חדרי תורה והם באמת גבוהים מחדרי רוה״ק החדר והפרוזדור היכלות דבי״ע עיר אלקינו מ׳ העיר יש בה בתים רבים ובכל בית כמה חדרים.

(בענין משכתיך חסד ע״ד כי עם ה׳ החסד עם ה׳ דוקא כי לית שמאלא בהאי עתיקא כמ״ש ע״פ ויהי שם עם ה׳ מ׳ יום ומ׳ לילה, ובענין אה״ע ע״ע במד״ר פ׳ קדושים פכ״ד ע״פ ואתה מרום לעולם ה׳ שזה שיהי׳ לעולם נמשך מבחי׳ רוממות דוקא והנה זהו שהתו׳ נק׳ חיי עולם ונק׳ ג״כ תורת חסד וזהו הודו לה׳ כי טוב כל״ח דקאי על התורה כמ״ש בילקוט במקומו תילים סי׳ קי״ח תוך רמז תתע״ת כל״ח זו התורה והיא מבחי׳ כי עם ה׳ החסד וג״כ חיי עולם וזהו כל״ח ואפ״ל זהו תבא בכלח עלי קבר כלח ר״ת כל״ח כו׳ ועי״כ ע״י עסק התורה גורמי׳ שיהי׳ משכתיך חסד וכן ארז״ל יומם יצוה

ה׳ חסדו חוט של חסד משוך עליו כו׳ והיינו החוט נמשך מבחי׳ כי עם ה׳ החסד כו׳ וזהו מה יקר חסדך אלקים כו׳ כי עמך מקו״ח כו׳ משוך חסדך לידעיך כו׳ ע״ד השכל וידוע אותי והתו׳ נק׳ עדות ה׳ נאמנה עדות אותיות דעות בהושע סי׳ ו׳ כי חסד חפצתי ולא זבח ודעת אלקים מעולות ות״י על ודעת ועבדי אורייתא דה׳, וגם ע״פ מפיו דעת פי׳ במד״ר פ׳ תשא דקאי על תשבע״פ. [משכני ע״י יגמדה״ר המאירים באלול אח״כ הביאני המלך חדריו יג״מ שביוה״כ ע׳ לקו״ת ד״ה אני לדודי דרוש הראשון ההפרש שביניהם, וי״ל ע״ד שכ׳ במ״א אשר יג״מ הם ע״ס דאצי׳ וג׳ עולמות בי״ע כ״כ בפלח הרימון סוף שער א׳ וא״כ יג״מ דאלול י״ל שהם מה שע״ס דאצי׳ מאירים ע״י התלבשות בבי״ע בינה מקננא בכורסיא ו״ק ביצירה מל׳ באופן כו׳ וזהו כמשל שמקבל פני המלך בשדה כו׳ שדה זהו בי״ע ועיר מושב מל׳ דאצי׳ אבל ביוה״כ היג״מ מאירים כמו שהם באצי׳ ר״ל אדרבה עולמות בי״ע ומאירים ע״ס דאצי׳ ממש ע״י עשי״ת שביוה״כ מאיר הכתר וא״כ מאירים היג״מ כמו שהן בעצמותן בבחי׳ כתר דאצי׳ שמשם מתפשטים בבי״ע ועמ״ש בפי׳ וצדקה תרומם גוי ג׳ הם נה״י ו׳ זהו ו״ק יו״ד זהו חכמה ור״ל ע״י הצדקה תרומם עליית נה״י בחג״ת והתקשרותם בחב״ד שיהיו המדות מקושרים עם המוחין ולא מפורדים ע״ד שאין השם שלם בד״ה ראה אנכי נותן כמו״כ י״ל בענין יג״מ עליות ג׳ שהם בי״ע והתקשרותם בע״ס דאצי׳ בחי׳ יו״ד כו׳ וזהו שלום בפמשמ״ט ועי״ז שלום בפמשמ״ע עליית והתקשרות י״ס דאצילות במקורן ע״ס שבמאציל סד״ה ולא אבה בהביאור בסופו ואפ״ל שזהו פי׳ ויקברו אותו בגי בפ׳ הברכה גוי זהו יגמדה״ר ומלמטלמ״ע תחלה ג׳ ואח״כ יו״ד ע״ס וע׳ זח״ב יתרו דפ״ט א׳ מה ע״ק טמירא דכל טמירין אוף הכי כו׳ ולא ידע איש כו׳ והנה קבורתו של משה ואילו של אאע״ה נבראו בע״ש בהמ״ש ובהשמ״ש זהו הממוצע בין יום ללילה ובין ו׳ ימי המעשה לשבת והוא בחי׳ אין כ״כ באו״ת וכן קבורתו של משה שער הנו״ן הממוצע בין אין ליש חו״ב כו׳.

א׳ ה׳

שחורה אני ונאוה, שחורה גם לשון שחר ע״ד כשחר נכון מוצאו בהושע סי׳ ו׳ שכן דרשו רז״ל פ״ב דעירובין דכ״א סע״ב ע״פ שחורות כעורב שמשחיר ומעריב, נמצא דריש שחורה מלשון שחרית, וע״ד אז יבקע כשחר אורך בישעי׳ נ״ח ח׳ דפי׳ ברבות ס״פ בהר וארך לשון אריכות ימים שהוא א״א, ובירושלמי ספ״ח דברכות ע״פ ידעת השחר מקומו איוב ל״ח פי׳ דהיינו מקום שנגנז אור שנברא ביום הראשון, וכן פירש בזח״א מקץ דר״ג סע״ב, פי׳ יבקע כשחר אורך, הפי׳ ג׳ שחורה שחר לשון בקשה שוחר

טוב יבקש רצון משלי י״א כ״ז, ומשחרי ימצאנני תלים ע״ח ל״ד*, והיינו כי ע״י שחורה אני שחרית נה״ב עי״ז בא לבקשה בחרבי ובקשתי, לשון בקשה מחמת שחסר לו כו׳ ועד״ז נאמר א-לי אתה אשחריך תלים ס״ג ב׳, ובזח״ב תרומה ק״מ סע״א אתקין נהורא דנהיר בשחרותא, י״ל שמתקן וממשיך אז יבקע כשחר ע״י שבוקע חושך נה״ב כו׳ וזהו שחורה אני ונאוה, וזהו ענין קורין את שמע בשחרית שיהי׳ בבחי׳ שוחר טוב כו׳.

כאהלי קדר י״ל טורי חשוכא חג״ת דא״א, והם שחורים מבחוץ ולבנים מבפנים כתרא עילאה אוכמא מלבר וחיורא לגו כו׳ כגוונא דאורייתא דאיהו חיורא מלגאו אוכמא מלבר כו׳ ברע״מ שופטים ער״ה א׳, ויש להעיר ממזמור כ״ב למנצח על אילת השחר, חצרים תשב קדר ישעי׳ מ״ב י״א, והשמים התקדרו מ״א י״ח מ״ה, וקודרים שגבו ישע איוב ה׳ י״א, יש לפרשו כאהלי קדר שהם יושבי מדבר שנשתבחו ברבות ר״פ במדבר שהיא עיר חריבה כו׳ היינו בחי׳ נקודה תחת יסוד וכו׳ כמ״ש בביאור במדבר סיני כו׳, ולכן מזה נמשך יריעות שלמה אהל בל יצען, וזהו וקודרים שגבו ישע כו׳ וכן פי׳ זח״ג קצ״א א׳ ענין שחורה אני כשהוא נקודה תחת יסוד.

חג הסוכות צחק״ת לפ״ק

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים כו׳, נז׳ בשה״ש כמה פעמים בנות ירושלים ולפעמים נק׳ בנות ציון כמ״ש צאינה וראינה בנות ציון כו׳. והענין כי הנשמות שעדיין לא ירדו לעוה״ז להתלבש בגוף ונה״ב ועודנה כלולות במאצילן ב״ה נק׳ בנות ירושלים ואחר שירדו להתלבש בגוף ונה״ב הוא בודאי ירידה גדולה, אך הירידה צורך עלי׳ והיינו שע״י תורה ומצות בעוה״ז נעשים לבושים לנשמה בג״ע וע״ש לבושים אלו נקראו הנשמות שנשלמו בעוה״ז ובאו לג״ע בשם בנות ציון שהם מצויינים בלבושי׳ אלו, והנה כתיב כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות פי׳ שושנה הוא כנ״י ורעיתי הוא ג״כ כנ״י רק בחי׳ שושנה היינו כשהיא בין החוחים שהוא בחי׳ גלות השכינה כמו שהן למעלה משא״כ בחי׳ שושנה הוא בחי׳ החוחי׳ ונמצא יש בכנ״י ג״כ בחי׳ הא׳ כמו שהוא למעלה והב׳ בירידתה למטה בין החוחים והוא מקור שבגוף ונה״ב שהוא בחי׳ חוחים וקוצים לניצוץ אלקות שהוא בחי׳ שינה. וזהו מאמר שחורה אני ונאוה כו׳ בנות ירושלים שהם מאמר השכינה שהוא מקור הנשמות המלובשים בגופים שאומרת לבנות ירושלים הם הנשמות שלמעלה קודם ירידתם בגופות, שחורה מצד ירידת הנשמות בגוף ונה״ב שהוא ירידה גדולה ועצומה משכא דחויא אעפ״כ ונאוה יותר מבנות ירושלים כי

ימצאנני תלים: כנראה צ״ל: ימצאנני משלי ח׳ י״ז. ושחרו א-ל תלים.

הירידה צורך עלי׳ שעי״ז נק׳ אח״כ בנות ציון שהם מצויינים בלבושים שזהו בחי׳ גדולה יותר מבחי׳ בנות ירושלים.

וביאור הענין היינו למה נק׳ הנשמות שעדיין לא ירדו לעוה״ז בשם בנות ירושלים ואח״כ נק׳ בנות ציון, דהנה אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו׳ וידוע הקושי׳ איך שייך לומר טהורה היא קודם אתה בראתה, והתי׳ הוא דהנה בראתה בריאה היינו יש מאין ושרש הנשמות הוא מבחי׳ אין כמארז״ל דע מאין באת כי מאין דוקא ולכן הנשמות היו ג״כ קודם שימ״ב כמארז״ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים כו׳ והבריאה יש מאין נברא בשימ״ב וכמ״ש בראשית ברא כו׳ והיינו לפי שהן נמשכו מבחי׳ טהורה היא שהוא בחי׳ אלקות ממש בחי׳ אין, וזהו ה׳ אלקינו כמאמר חלק ה׳ עמו חלק משם הוי׳ ממש רק שאח״כ כדי להתלבש בגופות ירדו ונמשכו ג״כ בשימ״ב להיות בריאה יש מאין וזהו אתה בראתה כו׳, וז״ש באלי׳ חי ה׳ אשר עמדתי לפניו ולא אלי׳ בלבד אלא כל נש״י קודם ירידתן והתלבשותן בגוף ונה״ב הן עומדות שם לפני ה׳ ממש בביטול והתכללות ממש בא״ס ב״ה דהיינו בחי׳ מאין באת ובחי׳ טהורה היא הקודם לבחי׳ אתה בראת כו׳ ואזי נק׳ בשם בנות ירושלים שמקבלת עליהם בחי׳ יראה שלם דהיינו שלימות היראה כי היראה הוא מבחי׳ מל׳ ית׳ מלכות כ״ע למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית שהוא בחי׳ א״ס ובהתלבשות המדריגות בנבראי׳ אין כח בהם לקבל יראה זו בשלימות וכמ״ש להודיע לבני אדם גבורותיו שכבוד הדר מלכותו הוא מה שהמלאכים מקבלים עליהם עומ״ש מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל כו׳ אלף אלפי׳ וריבוי רבבות כו׳ ולגדודיו אין מספר שכל זה הוא יקר תפארת גדולתו מלכותו ית׳ להודיע לבני האדם אין זה אלא בבחי׳ גבורותיו הן בבחי׳ הצמצומים שבהשתלשלות המדריגות, משא״כ הנשמה קודם בואה לעוה״ז להתלבש בגוף שהן בחי׳ אין ממש הם מקבלים עליהם עומ״ש בשלימות כמו שהיא בלתי בעל תכלית א״ס ולכן נק׳ בנות ירושלים יראה שלם (וזהו שמצינו גבי מלאכים שמענישים אותם לפעמים כמו גבי מט״ט דמחוהו ס׳ פולסין דנורא וכמ״ש הפייט ומלאכים יחפזון כו׳ ויאמרו הנה יום הדין כו׳ שהדין עליהם הוא רק אם היראה הוא כדבעי, והיינו מאחר שהם נבראי׳ בחי׳ יש מאין אז שייך לומר שאין קבלת העול כדבעי אפי׳ לפ״ע יכולתם שאת כו׳ והיינו מצד כלי גופם שהוא בחי׳ יש אבל הנשמות כהן בבחי׳ אין טהורה היא אז הקבלת עומ״ש בשלימות כו׳) ונמצא ירידה גדולה ועצומה הוא לנשמות להתלבש בגוף שאז אין ערוך יראה וקבלת עול שלהם אפי׳ לבחי׳ יראה של המלאך שהרי המלאכים זעות מחיל כסא שהוא ג״כ יראה גדולה ועצומה כו׳ ונמצא הנשמה ירדה מאיגרא רמה שהיתה בבחי׳ יראה שלם שהוא למעלה מעלה מיראה של המלאך כנ״ל לבירא עמיקתא לעוה״ז, ועכ״ז ירידה זו צורך עלי׳ הוא למעלה מכמו שהיתה קודם ירידתה בחי׳ בנות ירושלים. והענין כי מה שהן נקראים בנות ירושלים פי׳ וענין בנות היינו שהן בבחי׳ בתולות כמ״ש בתולות אחריה רעותיה מובאות לך ונק׳ ג״כ עלמות כמ״ש ועלמות אהבוך והנשמות שירדו ונתלבשו בגוף ונה״ב בעוה״ז הוא נק׳ כנ״י הוא מקור

לנשמות ישראל בשם כלה כי הקב"ה נק' אצלם בשם חתן מלשון חות דרגא הוא בחי' המשכות אוא"ס ב"ה והיינו במ"ת דכתיב ביום חתונתו שאז הוא זמן הנשואין שכמו הנשואין עד"מ בבחי' הזיווג הוא המשכת הטיפה הנמשכת מן המוח של המשפיע לבחי' המקבל כו', כך התו' הוא בחי' חכמתו ית' ורצונו ית' בבחי' א"ס ב"ה ממש חכים ולא בחכמה ידיעא כו' והמשכה זו הוא בבחי' א"ס ממש היא הנתפסת ונקלטת בנש"י ס"ר אותיות התו' הן ס"ר המשכות לס"ר נשמות ישראל ולכן ארז"ל שמלמדין את התינוק בבטן אמו כל התורה כולה כדי להיות נתפס ונקלט בנשמתו אור וחיות מאותיות התו' שהן הארת אור א"ס ב"ה חכים ולא בחכמה ידיעא ואזי נק' בשם כלה שמקבלת הטפה וכו' וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף זהב הוא בחי' יראה כי מצפון זהב יאתה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך כו' מאלפי זהב היינו מה שבג"ע היתה הנשמה למודה ביראה אאלפך חכ' כו' ובירידתה לגוף שאין לה יראה זו בשלימות והיא ירידה בבחי' זו אך היא לצורך עלי' כי טוב לי תורת פיך כמ"ש במ"א ע"פ וישב יעקב כו', יראה נק' מפתחות החיצוניות שאף בחי' יראה שלם נמשכת ממדת מלכותו ית' בחי' ירושלים עיר אלקינו כו' אבל התורה נמשכת ממפתחות הפנימי' היינו גילוי פנימי' אלקותו ית' המלובש בח"ע כמ"ש במ"א ע"פ כי תשמע בקול (פ' ראה) ונק' טפה שהטפה היא נמשכת מעצם כח השכל שבו מלובש ג"כ מעצם הנפש והוא למעלה מגילוי השכל ואצ"ל המדות כו' וגילוי בחי' זו נמשך דוקא כשהנשמה מלובשת בגוף כשהתורה שנתלבשה בענינים גשמיים הוא דוקא בחי' טפה שהוא ג"כ שנתגשמה ובזה דוקא מלובש בחי' עצמות ח"ע כמ"ש במ"א ע"פ לא טוב היות האדם לבדו וכנ"ל לכן אז נק' הנשמות בנות ציון כי התורה נק' ציון כמ"ש בספרי ע"פ הציבי לך ציונים והיינו לפי שהן בחי' רמיזות לענינים עליונים ד' פרשיות דתפילין רמז לד' מוחין כו' וציון הוא רמז וסימן דהיינו ממש כמשל הטפה שכל אברי הולד כלולים בה בהעלם כו' כמ"ש במ"א ע"פ הבאים ישרש יעקב דלכן נקראים המצות זרעים זרעו לכם לצדקה כו' וע"י נש"י שהם בחי' ארץ חפץ נצמח מבחי' הטיפה וזריעה זו להיות גילוי אורות עליונים לע"ל וזהו ירושלים עירך וציון משכן כבודך כו' כי עירך היינו ע"ד אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו שהוא בחי' מלכות המחי' עולמות עד אין קץ ע"י צירופי אותיות דבר הוי' הנק' בתים כו' אך פנימיות המל' נק' ציון משכן כבודך כבוד היינו בחי' תורה שנמשכה ונתגלה בחי' ציון כו'.

(נת' ענין בנות ירושלים ובנות ציון וכן בכנ"י ב' בחי' כשושנה כו' ורעייתי כו' ואומרת כנ"י מקור נש"י שבגופי' בחי' כשושנה עם היות כי שחורה אני מצד הגוף מ"מ נאוה יותר מבחי' בנות ירושלים שלא ירדה בגוף שהוא בחי' טהורה היא בחי' מאין באת במי נמלך אשר עמדתי לפניו יראה שלם משא"כ בחי' אתה בראת להודיע לבני אדם גבורותיו כו' (ומלאכים יחפזון כו' וכ"ש כנ"ל) אך מ"מ נקראי' בתולות משא"כ בירידתה לגוף נק' כלה והקב"ה נק' חתן השפעת הטפה מח"ע כו' ס"ר אותיות ס"ר שמות מלמדין את התינוק כו' (וזהו טוב לי תורת פיך כו' כי יראה רק מפתחות החיצוניות בבחי' ירושלים עיר אלקינו ותורה מפתחות הפנימיות אך דוקא בהטפה

גשמיות היינו כמו שהתו' למטה כו' וזהו בחי' ציון רמיזה כמו זריעת מהטפה כו' ונש"י ארץ חפץ ואשה יראת הוי' להצמיח כו', וזהו ירושלים עירך וציון משכן כבודך).

ב) **וזהו** שחורה אני ונאוה שבחי' כלה זו שהוא בחי' כנ"י מקור לנשמות שירדה ונתלבשה בגוף אומרת לבנות ירושלים שהן הנשמות שלא ירדו שעדיין הם בבחי' טהורה היא שהן כלולות במאציל בבחי' אין ממש עם היות כי שחורה אני שמחמת ירידתה לעוה"ז והתלבשותו בגוף הגשמי היינו יותר נאוה יותר מבנות ירושלים מטעם הנ"ל שאז דוקא כו' נק' כלה שמקבלת כל התורה שהוא בחי' חכ' ולא בחכ' ידיעא כו' וזהו ונאוה כי חכמת אדם תאיר פניו אדם דוקא בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא שבהגילוי עצמות א"ס ב"ה לכן נק' מפתחות הפנימי', ולכן דוקא עי"ז ונאוה יותר מבנות ירושלים שלא קבלו גילוי זה כנ"ל. אך להבין מ"ש שחורה אני ונאוה דמשמע שבשחורות ממש הוא בחי' ונאוה, והענין כי הנה ענין שחורה אני שבבחי' כלה (שמקבלת התורה כנ"ל) כמ"ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, תלתלים תילי תילים של הלכות שהן קווצותיו בחי' שערות ונימין הנמשכים מן המוח בריבוי התחלקות כך הם תילי תילים של הלכות הנמשכו' מח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא כו' הן בבחי' שחורות. והענין יובן בהקד' לבאר כי הנה כתיב ושער רישי' כעמר נקא שהשערות הם בחי' לבנוני' וכתיב קווצותיו תלתלים שחורות כו'.

אך הענין הנה בחי' השערות הן המשכות שהן מבחי' חסד ורב חסד שנמשך ונתפשט עד למטה כמשל השערות שהן נמשכי' באורך רב והן תילי תילים של הלכות ודקדוקי סופרים שבכל מצוה כמ"ש סלסלה ותרוממך פי' סלסלה כמארז"ל דהפך במזיא כו' אך יש שערות שנמשכי' ומתלבשים בבחי' לבנוני' הוא בחי' חסד, שהן הלכות רבות שבמצות עשה בקרבנות ותרומות ומעשרות וציצית ותפילין ושבת כו' איך תהי' המצות נעשים בקרבן להיות עולה לרצון לפני ה' וריח ניחוח כו' וכן בשאר כל המצות שהן המשכות ח"ע בחי' חסד להעלות הדברים הגשמי' בעשייתן כמצותן ולקשרם באור ה' וקדושתו והן השערות הנמשכים מבחי' שער רישי' כעמר נקא שהוא לובן העליון וחסד עליון דאיקרי ורב חסד (כי להעלות הדברים הגשמים למעלה הוא ע"י בחי' ימין מקרבת בחי' חסד עליון כו') אבל השערות השחורות הן הלכות שנמשכו ונתפשטו במל"ת להפריד הרע מן הטוב ולדחותו מן הקדושה שאינו עולה ונכלל באור ה' וקדושתו, וע"ז נאמר שחורות כעורב פי' כעורב שהוא אכזרי כך יש בבחי' שערות הללו בחי' אכזריות שהרי גם האסור והפסול כו' נמשך מניצוץ אלקי המחי' ומהווה אותו שבלעדי ניצוץ וחיות אלקות לא יתקיים כלל ועכ"ז לא יעלה הניצוץ אלקי שבו לרצון לפני ה' להתכלל באור ה' וקדושתו ית' רק נדחה לחוץ, וה"ז כמו אכזריות על הניצוץ אלקות שבו, גם צריך האדם להתנהג בנפשו במדת אכזריות להיות סו"מ בבחי' אתכפי' כו' בכמה גדרים וסייגים ודקדוקי סופרים לקדש א"ע במותר לך כו' ולכן נק' בבחי' שחורות כעורב כו', ועז"נ שחורה אני שמקבלת טפה

הוא בבחי' ח"ע הוא בבחי' שחורה דהיינו בבחי' הלכות ודקדוקי סופרים שהן קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כו'.

נתבאר ונאוה בחי' חכמת אדם תאיר פניו בחי' תורה שמקבלת דוקא ע"י שחורה אני ועיקר פי' שחורה אני כי שער רישי' כעמר נקא וכתיב שחורות כעורב סלסלי' ולבנות ההלכה שבמ"ע חסד ושחורות הלכות דל"ת אכזריות לדחות הדבר האסור עם הניצוץ שבה כו' (כמו עד"מ רופא אומן החותך בשר המכה כדי שלא תתפשט יותר ותמות החי כו' שהוא אכזריות ובאמת הוא תכלית הטוב יותר מבהשפעת חסד ונגלה כו', ועד"ז יובן ג"כ בענין ט"ב השביעני במרורים כו' חשך משחור תארם כו' והוא אמיתי' החסד כו') ולכן באדם שמשחיר א"ע כעורב אתכפיי' כו' ועז"נ שחורה אני ונאוה שבבחי' זו דוקא עיקר גילוי פנימי' הטפה מח"ע כדלקמן).

ג) וגם שחורה אני בבחי' קיום המצות מעשיות שהן בדברים המלובשים בגשמיו' ממש (ר"ל אע"ג דעיקר פי' שחורה אני קאי מצד הלכות שבל"ת כדלעיל אות ב' וכדלקמן אות ד' מ"מ יש בחי' שחורה אני ג"כ בבחי' מ"ע דאע"פ שהן בבחי' חסדים ובחי' כעמר נקא כנ"ל היינו מצד שרשן למעלה אבל מצד התלבשות' למטה בדברים גשמים שייך בהם ג"כ בחי' שחורה אני וכמו שנת') וכללותן היא צדקה שהוא בגשמיות ממש וחיובא הוא ע"י עסק האדם בעוה"ז שעוסק בפרנסה ומרויח בה שע"ז נחייב בצדקה ובשעה שעוסק בפרקמטי' נמצא שהוא מלובש בעניני עוה"ז ממש (שהוא בחי' שחורה אני שבודאי א"א שבשעת העסק יהי' ג"כ בטל ממש ובהכרח נפרד מחשבתו מאלקות ואינו דומה לכמו שהוא בשעת התפלה ועסק התורה).

אך עכ"ז ונאוה ע"י הצדקה שנותן אח"כ שבצדקה כתיב תרומם גוי שע"י שנותן צדקה לעני הוא מעלה ומרומם את כל נפש הבהמית וחיותה וזהו ונתתם חמישית לפרעה שע"י הצדקה שנותן חומש מגיע כפו נעשה בחי' פרעה שהוא בחי' גילוי מל' כי פרעה אהרן כו' שנמשך גילוי אוא"ס ב"ה ממש על נפשו, לכן אומרים קודם כל מצוה ברוך אתה ה' אלקינו שברוך ונמשך אוא"ס ב"ה מעולם ועד עולם בבחי' אתה דהיינו בבחי' גילוי כאילו הוא לנוכח להיות ה' אלקינו ממש להיות נתפס ונקלט גילוי אלקותו ית' בנפש ממש וע"ז ארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דהיינו שיהי' נתפס ונקלט בו בחי' תלמודו שהוא בחי' ח"ע כמו האשה שקולטת הטפה עד"מ שאם אין נתפס ונקלט בנשמתו בחי' אור התורה ה"ז כמו אשה הפולטת כו' וזהו ונתתם חמישית לפרעה שנעשה בחי' פריעה וגילוי בנפשו ממש ומזה נמשך להיות וארבע הידות תהי' לכם כי הנה כתי' ארבע הידות הן יד הגדולה יד החזקה יד הרמה וזרוע הנטויה, יד הגדולה הוא מ"ש וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים פי' אפי' בבחי' מצרים יש בחי' התפשטות והמשכות היד הגדולה שנמשכה ונתפשטה עד למטה מאד אפי' בבחי' מצרים דהיינו שנמשך ח"ע כ"כ שאפי' בבחי' נפש השפלה ממדריגות התחתונות שבעשי' ומלובשת בגשמיו' ממש נופלים הרהורי תשובה

(וזהו אתה נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים כו׳, ועי׳ מ״ש במ״א בפ׳ נשא את ראש בני גרשון כו׳) אך הנה נודע שלאום מלאום יאמץ וזלעו״ז עשה אלקי׳ ואלמלא הקב״ה עוזרו כו׳ ועזר זה וסיוע זה נק׳ יד החזקה לנצח ולכבוש כו׳ ויד הרמה היינו לרומם ולקשר נפשו בקיום ואהבת בכל לבבך כו׳ כמ״ש במ״א דגבי יד רמה כתי׳ ובני ישראל יוצאים ביד רמה פי׳ יוצאים מן הכלי לכלול באור ה׳ וג״פ יד הוא בחי׳ שם מ״ב שהוא בחי׳ עליות והיינו ע״י יד רמה כו׳ וזרוע נטויה הוא ג״כ בחי׳ יד שביד יש ג׳ פרקין העליון נק׳ זרוע שהוא בחי׳ נטוי׳ שהיא פשוטה למטה מטה בבחי׳ וימינו תחבקני כאדם החובק שלא להיות בבחי׳ נפרד ח״ו כו׳ וכ״ז הוא נמשך ע״י הצדקה שעי״ז וארבע הידות יהי׳ לזרע השדה כו׳ שבזמן הגלות הוא רק בבחי׳ זריעה אור זרוע לצדיק כו׳ כמ״ש במ״א. והנה כתיב מקדש אד׳ כוננו ידיך כי הנה כלי ריקן מחזיק דהיינו שכדי שיהי׳ נקלט בנפשו בחי׳ הטיפה מח״ע שהוא בחי׳ תורה כנ״ל צ״ל מתחלה כלי ריקן שיתאמת אצלו שהוא ניעור וריק מכל וכל כמאמר ונפשי כעפר לכל תהי׳ לכך פתח לבי בתורתך כו׳ וכדי להיות כלי ריקן כו׳ הוא ע״י בחי׳ ידות הנ״ל ועז״נ באר חפרוה שרים דהיינו חפרוה שיהי׳ בחי׳ כלי ריקן כו׳ ולכך ע״י הצדקה שנמשך בחי׳ וד׳ הידות יהי׳ לכם עי״ז יהי׳ כלי ריקן לקבל בחי׳ המשכה מחכ׳ עילאה ולכן בצדקה ג״כ נאמר שחורה אני ונאוה וכן בשאר המצות.

(נת׳ דגם פי׳ שחורה אני במצות מעשיות כמו בצדקה עוסק בפרקמטי׳ ונאוה ונתתם החמישית לפרעה גילוי בחי׳ ותלמודו בידו, ועי״ז וד׳ הידות יהי׳ לכם בבחי׳ זרע והנה המדות עושים כלי ריקן לקבל ההמשכה כו׳ והיינו לזרע השדה קבלת הטפה כו׳).

ד) **אך** עיקר פי׳ שחורה אני היינו (כמשנת״ל אות ב׳) דהוא בבחי׳ התו׳ שהוא בבחי׳ שחורה כמ״ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, והיינו בחי׳ הלכות ודקדוקי סופרים שבמל״ת שהן בחי׳ שחורות כעורב כנ״ל. ולהבין זה איך עי״ז דוקא ונאוה יותר מבקיום מ״ע, יובן עפ״י מארז״ל ערבים עלי ד״ס יותר מיינה ש״ת, והענין כי בג׳ דברים ברא הקב״ה את עולמו בספר וסופר וסיפור, ספר הוא תושב״כ וסופר הוא למעלה מבחי׳ ספר והוא בחי׳ תושבע״פ ולכן נק׳ דברי חכמים בשם ד״ס לפי שהן למעלה מבחי׳ ספר הוא בחי׳ תושב״כ, כי הנה אורייתא מחכ״נ שתשב״כ נמשכה מח״ע וכתיב כי נר מצוה ותו״א שהוא בחי׳ אור, והנה אור הנר המאיר הוא מגוון הסמוך לפתילה אבל הגוון הלבן המקיף עליו הוא אינו מאיר בעצמו אלא הוא מקור האורה שממנו נמשך ונתפשט האור המאיר, וכך הם ד״ח נק׳ ד״ס שמהן נמשך להיות בחי׳ הספר הוא בחי׳ תורה אור והן הן בחי׳ מקור האור בחי׳ המקיף שהוא בחי׳ ישת חשך סתרו (כמ״ש אי׳ סופר כו׳ פי׳ עדמ״ש אי׳ מקום כבודו שאינו מושג וכך בחי׳ סופר הוא בחי׳ אי׳ שאינו מושג משא״כ בחי׳ ספר הוא האור הנמשך בכלים כמו תושב״כ שהן בחי׳ אותיות וכלים וכו׳ ולכן נק׳ ספר, וזהו לשון תושב״כ שהאור מלובש בכתב היינו בחי׳ אור בכלי משא״כ תושבע״פ נק׳ על פה על היינו בחי׳ מקיף שהוא מקור האור שהוא למעלה

מגילוי האור ונק׳ חשך היינו לגבי המקבלים שאינם משיגים רק גילוי האור הנה הגילוי נק׳ אצלם אור והמקור נק׳ חשך, אבל הוא באמת מקור האור כמ״ש במ״א ע״פ ויהי הענן והחשך ויאר כו׳ שהחשך נמשך להאיר כי הוא מקור האור כו׳ ומצד בחי׳ חשך זה נאמ׳ בד״ס שחורה אני ונאוה יותר שבחי׳ שחרות חשך זה גבוה מאור המאיר וכדלקמן). (ולכן רוב דקדוקי סופרים בחי׳ מל״ת ששם הרבה גדרים וסייגים לתורה יותר מבמ״ע כי בחי׳ מל״ת יש בהם יתרון ומעלה יתירה מבמ״ע כמארז״ל זכרי עם ו״ה רמ״ח שמי עם י״ה שס״ה שהל״ת הם בבחי׳ י״ה שהוא למעלה מו״ה) כי המצ״ע הם בבחי׳ שם ו״ה עלמא דאתגליא כי רמ״ח פיקודין רמ״ח אברים דמלכא שהם כלים ומשכן להחיות הנמשך ומתפשט בהם מעצם הנפש שהחיות מתלבש בהם ממש להיות האברים נשמעין לרצונו כו׳, אבל הל״ת הם בבחי׳ י״ה שהוא בבחי׳ עלמא דאתכסיא שאין החיות מאא״ס מבחי׳ זו מתלבש בגילוי בנפש אלא בבחי׳ העלם בבחי׳ ואתה משמרה בקרבי לפי שאין בנפש כלי ומשכן להשראת אוא״ס ב״ה בבחי׳ זו להיות בבחי׳ גילוי בהתלבשות ממש אלא בבחי׳ שלילה בחי׳ לא כמ״ש בארץ לא זרועה שהוא זרוע בבחי׳ לא כו׳, וכמ״ש במ״א שזהו ענין דביקות הנפש באלקות למעלה בשרשה בבחי׳ סובב ישת חשך סתרו כו׳ בבחי׳ חשך ולא אור נגלה כו׳ שאינו יכול להגיע לבחי׳ זו בבחי׳ מעשה המצות אשר יעשה אותם האדם אלא בבחי׳ ל״ת שהוא בבחי׳ שלילה ולא כו׳, ועי״ז יערה עלינו רוח ממרום השראת אוא״ס ב״ה הסוכ״ע בנפשו ובזה תתעלה גם נפשו הבהמית, כי הנה נה״ב שרשה מבחי׳ פני ארי׳ פני שור שבמרכבה כו׳ משמרי האופנים שהן למטה מהמלאכים כו׳, אך הנה כתיב והאופנים ינשאו לעומתם והאופנים ברעש גדול כו׳, כי הנה השרפים אומרים קדוש ומובדל כו׳ הוי׳ צבאות אות הוא בצבא דילי׳ אלף אלפים וריבוי רבבן מספר גדוד א׳ ולגדודיו אין מספר וכולם אין מקבלים חיות רק מבחי׳ אות א׳ מכה״כ, כבוד הוא ל״ב נתי׳ כי אין כבוד אלא תורה והיא המתלבשת להיות כל הארץ הלזו התחתונה בבחי׳ כבודו היינו בבחי׳ זיו והארה בעלמא. והאופנים מקבלים מהם ינשאו לעומתם ומרעישי׳ ברעש גדול מחמת עוצם קדושת אוא״ס ב״ה דכשמו כן הוא אין לו סוף כו׳ והנה לא ברעש ה׳ ואחר הרעש אש בבחי׳ צמאון ותשוקה וכלות הנפש ממש בבחי׳ ביטול והתכללות באוא״ס ב״ה למעלה בכדי שתוכל נפשו שאת, וצמאון ותשוקה זו אינו בבחי׳ כבודו הוא בבחי׳ זיו והארה בלבד אלא בבחי׳ השמים וארץ אני מלא, בחי׳ אני ממש דהיינו השראת אוא״ס ב״ה הסוכ״ע ממש, וזהו והאופנים ינשאו כנ״ל שיתנשאו לעומת השרפים למעלה מהם, ומבחי׳ צמאון זה ותשוקה זו נמשך להיות כמ״ש צמאה לך נפשי כנ״ל, כן בקדש חזיתיך קדש מלה בגרמי׳ קדוש ומובדל חזיתיך להיות גילוי אלקות וכמו שיהי׳ לעתיד כספר * את השמים החדשים וארץ החדשה שלא יהי׳ שמים וארץ גשמים המעלימים ומסתירים כבוד ה׳ להיות יש ודבר בפ״ע שהרי כל דבר נמשך אוא״ס ב״ה כמ״ש וה״ס עשן כולו, עש״ן עולם בחי׳ מקום שמשם נמשך בחי׳ אוא״ס ב״ה

כספר: בבי׳ כת״י יש כאן מקום חלק.

הנה מקום אתי וכן בבחי׳ שנה וכן בבחי׳ זמן מלך מלך וימלוך עבר הוה ועתיד הכל בבחי׳ א״ס כנ״ל, וכן בנפש יש הארה אוא״ס הכל יודוך סלה געה״ע ותחתון ויש ג״ע למעלה מג״ע עד אין קץ ותכלית בעילוי אחר עילוי, ולעתיד כשיזדכך העולם מחומריות וגסות שבו אזי עין בעין יראו כו׳. וזהו שחורה אני ונאוה בחי׳ שחורה הוא בבחי׳ דביקות בנפש בקיום ושמירת מל״ת שהן בחי׳ שחורות כעורב עי״ז יהי׳ לעתיד גילוי אוא״ס ב״ה הסוכ״ע שהוא למעלה מגדר עלמין שהוא למעלה מכדי שתוכל שאת בבחי׳ שלילה ארץ לא זרועה ובבחי׳ זו נאוה יותר מבנות ירושלים כנ״ל וד״ל.

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו׳ אל תראוני כו׳ ויובן ע״פ מארז״ל שהתורה ניתנה באש שחורה ע״ג אש לבנה והנה כשם שכל התורה ניתנה כך ג״כ משרז״ל ביו״ד נברא העוה״ב כו׳ הוא ג״כ באש שחורה ע״ג אש לבנה. וביאור הדבר הוא הנה צריך להבין כי הנה בחי׳ העוה״ב ג״ע העליון הוא תענוג הנשמות תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית בלי שיעור וגבול, ולכן אמרו על אלישע אחר מוטב דלידייני׳ וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם י״ב חודש ויותר בכדי לקבל אח״כ קורת רוח ותענוג עוה״ב, לפי שתענוג הזה עד אין קץ וגבול ואין לשער ולערוך נגדו כל יסורי גיהנם, כי אילו היה איזה שיעור וגבול לתענוג הזה היה שייך איזו משקל ופלס לחשוב כמה יסורים נגד התענוג משא״כ באמת הוא בלי שיעור וגבול לכן אין ערוך אליו כלל ומוטב דלידייני׳ כו׳, וא״כ צריך להבין מהו בחי׳ היו״ד שממנו נברא עולם התענוג הגדול כזה. ולהבין זה מבשרי אחזה אלוה כמו עד״מ שאנו רואים בחוש באדם הגשמי שגילוי אותיות ההברה הוא במחשבה ודיבור אבל בשכל עדיין אין שום בחי׳ אותיות כלל, אלא שכאשר הוא מחשב ומהרהר בהן אזי נולדו בחי׳ אותיות ונתגלו בהעלם במחשבתו ובא לידי גילוי יותר כשמדבר לזולתו והם בחי׳ לבושים להשכל שמתלבש באותיות המחשבה והדיבור אבל אינן עצמותו ומהותו שהרי בעצמיות השכל עדיין אינו ניכר ונרגש שום הברת אותיות, ומ״מ גילוי האותיות אלו אף שאינן נרגשים במבטא בדיבור אלא בה׳ מוצאות הפה אין שם מקום התהוותם מאין ליש (כמבואר באגה״ק בד״ה ויעש דוד) וכן אותיות המחשבה אין התהוותם למטה מבחי׳ השכל, אלא ההתהוות להיות כח האותיות במחשבה ודיבור הוא קבוע במהות הנפש עצמה שהנפש מלאה אותיות והם בחי׳ כוחות להיות המשכות, שבירידתם מטה מטה עד בחי׳ המחשבה יצטיירו בבחי׳ הברת אותיות ממש כי גם במחשבה מצטיירים האותיות ע״ד הברתן כמו שמוציאים בפה אלא שהוא בהעלם משא״כ הדיבור הוא מגלה ממש לזולתם, ומקורם למעלה מבחי׳ השכל דהיינו מבחי׳ הנפש עצמה ולא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה ממש כי מהות הנפש שכל ומדות כו׳, אלא שהנפש עצמה ג״כ כלולה מכחות

האותיות להיות נמשך בבחי' המחשבה בדרך התפשטות הארה בלבד. (הג"ה, מ"ש ומקורם למעלה מהשכל ואח"כ אמר ולא שהאותיות כו' מהות הנפש שכל ומדות, א"כ השכל למעלה מהנפש. אך הענין דכמו שיש באותיות ב' מדרגות, הא' האותיות המתגלים במחשבה ודבור הב' שרש אותיות אלו הקבועים בנפש, כמ"כ יש בשכל ומדות ג"כ ב' מדרגות אלו הא' השכל ומדות שמתגלים במוח ולב, הב' מקורן ושרשן שכלול ג"כ בעצמות הנפש, במכ"ש מהתכללות האותיות בנפש עצמה, ובחי' זו הוא הנק' שכל הנעלם או קדמות השכל והוא למעלה מעלה משכל המושג, והאותיות הכלולים בנפש הם רק הארה מבחי' קדמות השכל, וע"כ אמר ששרש האותיות למעלה מהשכל ר"ל למעלה מהשכל המושג שבמוח, ומ"מ אינו עצמות הנפש, כי מהות הנפש הוא שכל ומדות היינו הכלולים בעצמות הנפש כו', ונק' המדות אלו בזהר טורי חשוכא והשכל ההוא נק' שכל הנעלם כנ"ל).

והנה ככל המשל הזה הוא למעלה באור א"ס ב"ה, כי הנה גילוי השגת הנשמות באלקות ולהתענג על ה' אף שהוא תענוג נפלא הוא רק בחי' אותיות ג"ע העליון הוא אותיות המחשבה וג"ע התחתון בחי' דיבור, וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו בחי' מחשבה ג"ע העליון, יצרתיו בחי' הדיבור וג"ע התחתון, אף עשיתיו הוא עולם המעשה העוה"ז הגשמי והם רק בחי' לבושים לאור א"ס ב"ה כמ"ש בת"ז לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו', אבל באור א"ס ב"ה עצמו לא שייך שום גילוי השגה כי לית מחשבה תפיסא בך כלל ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' הוא היודע והוא המדע כו', וע"ז נאמר ישת חשך סתרו חשך הוא דבר שאינו נראה בו שום תפיסא והשגה כלל. והנה כל זה הוא ממטה למעלה נק' מה שלמעלה מהשגת הנבראים בשם חשך פי' מה שאינו מושג, כמאמר יוצר אור ובורא חשך שהחשך הוא בבריאה למעלה מאור הגילוי שהוא ביצירה, אבל מלמעלה למטה הוא להיפך כי מה שבא יותר לידי גילוי ההשגה הוא יותר בגדר החשך לגבי אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו כמ"ש בזהר דכתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא הוא לגבי עילת העילות כו' וכולהו אתחשכאן קמיה כו' וכתיב כולא קמיה כלא חשיב, ולכן אור הא"ס ב"ה בעצמו ובכבודו מה שהוא למעלה מגדר ההשגה נק' בחי' אור והוא בחי' אש לבנה (וזהו באורך נראה אור כי למטה אצלינו נק' אור מה שהוא מושג לנו ומה שאינו מושג נק' חשך ובאמת נהפוך הוא וע"כ בקשתינו שבאורך נראה אור מה שהוא באמת בחי' אור ונק' באורך יהי' נראה ונגלה לנו) אך לפי שהעולמות אינם יכולים לקבל ולית מחשבה תפיסא ביה כו' לכך וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז ונגנז בבחי' חשך ישת חשך סתרו כו' (ואפי' בחי' כתר עליון אוכמא הוא בחי' חשך שבו נגנז האור והוא בחי' אור א"ס המלובש בכתר ולכן נק' כתר גלגלתא כמו הגולגלת שמכסה ומסתיר על המוחי' שבתוכו לבלתי יהיו נגלין ונמשכין והשערות מקבלים יניקה מהמות ע"י הפסק עצם הגלגלת כו' וכך בחי' גלגלתא דא"א חופה ומסתיר על בחי' מו"ס דע"י המלובש ומוסתר בו כי ע"י הוא בחי' תחתונה שבא"ס ב"ה, ולכן נק' אש

לבנה בחי' אור ובחי' א"א נק' אוכמא הוא בחי' חשך גלגלתא שבו גנוז האור דע"י ונמשך רק דרך שערות שמזה שורש ומקור להתהוות חו"ב הגלוי' שמהם שורש הג"ע כו', ויש עוד צמצומים רבים ולכן שערות דז"א נק' אש שחורה לגבי שערות דא"א שנק' בשם אש לבנה לגבי ז"א כי בז"א צמצומים רבים יותר כו' ועד"ז כל מה שנמשך הגילוי למטה יותר הנה לגבי בחי' ההעלם נק' מה שנתגלה בשם חשך דכלא חשיב אף שלגבי המקבל נדמה בהיפוך כו', וכמו דיבור הרב הוא באמת כלא לגבי מה שיש אצל הרב במחשבה וכשצריך להשפיל א"ע בדיבור זהו צמצום אצלו ונק' חשך, ולגבי התלמיד נק' בהיפוך שדיבור הרב הוא אור משא"כ המח' הוא חשך. וזהו מ"ש המולך מהודו ועד כוש, ח"א הודו וכוש בהדי הדדי הוה יתבו כו' כי פי' הודו לשון אור כמ"ש ונתת מהודך עליו וכוש הוא חשך שחור ככושי, ובאמת לגבי מהו"ע ית' כתי' כחשיכה כאורה כי גם אור האמיתי אינו אלא זיו וכמו שאין ערך זיו השמש לגבי עצם השמש שנק' מאור ולכן הוא ית' המולך מהודו ועד כוש בשוה ממש, אעפ"י שהם רחוקים זמ"ז בערך כמ"ד הודו בקצה העולם וככוש בסוף העולם, היינו הודו הוא בחי' אור בחי' אש לבנה שזהו ראשית הגילוי מא"ס ב"ה, וכוש הוא בסוף העולם היינו מה שנשתלשל החשך למטה בגשמיות שהעולמות מסתירים על א"ס ב"ה, והרי אור וחשך זה דהודו וכוש הם ב' הפכיים רחוקים זה מזה מהקצה אל הקצה אעפי"כ לגבי מהו"ע ית' כתי' כחשיכה כאורה והוא המולך מהודו ועד כוש בהשוואה כי חשך לא יחשיך ממך וכולא קמי' כל"ח, ומ"ד הודו וכוש בהדי הדדי הוה יתבי וזהו כמו שנת' בפי' ישת חשך סתרו דבחי' כתר אוכם הוא קמי' עה"ע ונק' חשך וזהו בחי' כוש והוא בחי' גלגלתא דחפי' על מוחא ובחי' מו"ס דעתיקא המלובש בו נק' הודו ואור כי עתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל כו', ועז"נ וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז וא"כ בחי' אור וחשך זהו בהדדי הוה יתבי כו' כמו שהוא ית' מולך מהודו ועד כוש אלו המיוחדי' בו ית' ממש כך הוא מולך בכל העולם כולו כי גם החשך גשמי' לא יחשיך ממך כו') בצל* שדי יתלונן לצמצם ולהעלים את האור בכמה צמצומים ומסכים המבדילים ומסתירים את אורו ית' להיות בחי' גילוי למטה בחי' ג"ע העליון תענוג הנשמות כו' והשגתם באור ה' כו' בראתיו יצרתיו כו' וזהו ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית פי' ובטובו מה שראה כי טוב לגנוז האור מזה נתהוה בחי' חידוש מעשה בראשית להיות מאין ליש בבחי' גילוי התענוג וההשגה (וכנודע מענין כי אל דיעות ב' דיעות שמלמטה למעלה נק' למטה היש ולמעלה אין כו' ומלמעלה למטה הוא בהיפוך וזהו כמו בענין אור וחושך כנ"ל) וצמצום הזה הוא כמו במשל בחי' אותיות שבנפש כדי להיות גילוי אותיות ממש במחשבה ודיבור (שבאמת המשכת וירידת האותיות שבנפש עצמה להתלבש במחשבה ודיבור זהו כמו התלבשות האור בחשך שמתלבש בהבל גשמי שהוא בחי' חומר המסתיר על אור וצורת האותיות בנפש כו', אך חושך זה הוא אור וגילוי לזולתו או לגוף האדם כו' שאינו מבין צורת

בצל: בלקו"ת: וזהו יושב בסתר עליון בצל.

האותיות שבנפש כו׳, ולכן נק׳ האותיות בשם שערות בע״ח כמו שהשערות הם חלולי׳ ומלבישי׳ ליניקה הנמשך להם מן המוח כו׳). וזהו ביו״ד נברא העוה״ב וכמשל היו״ד שע״ג הקלף שהקלף החלק רומז לבחי׳ אש לבנה אור א״ס ב״ה בעצמו כביכול דלית מחשבה תפיסא ביה אלא ע״י היו״ד בחי׳ נקודה שחורה שמשחיר הקלף כדי להיות בחי׳ גילוי והשגה בתמונת אות היו״ד (וזהו שארז״ל עין לא ראתה כו׳ בחי׳ עדן כי עדן העליון זהו מו״ס הנק׳ יו״ד דאש לבנה אבל גן עדן נתהוה ע״י אש שחורה כו׳). והנה כמו במשל הנ״ל כאשר בא לידי גילוי אותיות המחשבה אף שאינן רק לבושים להשכל מ״מ אינן דבר נפרד לגמרי להיות דבר בפ״ע שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות האלו הוא בחי׳ השכל עצמו, וכן עד״מ בחי׳ היו״ד שעל הקלף שהדיו משחיר את הקלף להתגלות תמונת יו״ד הנה הדיו בעצמו אינו דבר ממשי להיות נחשב לדבר בפ״ע אלא שמשחיר את הקלף כדי שהקלף יגלה התמונה של היו״ד, כך הנה בנמשל ע״י הצמצומים הרבים מתגלה אא״ס ב״ה בעצמו ובכבודו בגילוי למטה וזהו ביו״ד נברא העוה״ב תענוג הנשמות באא״ס ב״ה ממש.

וזהו שהשרפים אומרים קדוש מחמת השגתם אור א״ס ב״ה שהוא מובדל ולית מחשבה תפיסא ביה וג״פ קדוש נגד תלת עלמין בי״ע מלא כה״כ שהתלבשות בחי׳ קדוש הוא הכל כו׳, והנה האופנים שהם למטה מהם במדריגה אומרים ברוך כבוד ה׳ זו מדת מלכותו ית׳ כי מלכותך מלכות כל עולמים שכל עולמים הם רק בחי׳ אותיות כו׳ (וכמאמר בורא קדושים ישתבח שמך שכל בחי׳ הקדושים שכליים נבדלים מקבלים רק מבחי׳ שמך שהוא בחי׳ אותיות וזהו ויקרא האדם שמות לכל הבהמה כו׳ בחי׳ אותיות המהוה ומחי׳ וזהו וברכת את הוי׳ את דוקא לעשות ברכה והמשכה בבחי׳ האותיות הנק׳ את מא׳ עד תי״ו שבבחי׳ אותיות דבר ה׳ נק׳ אש שחורה, והברכה וההמשכה להמשיך מבחי׳ אוא״ס ב״ה אש לבנה כו׳) וברוך ונמשך מבחי׳ סכ״ע מעלמא דאתכסיא כו׳ ולפי ששומעים בחי׳ קדוש שאומרים השרפים לפיכך מתנשאים ברעש גדול, וענין הרעש הוא ענין הביטול באוא״ס ב״ה לצאת מנרתקם והשגתם כפי מזגם ותכונתם מחמת ששומעים דבר חדש מה שלמעלה מכח השגתם. משא״כ השרפים אף שהם ג״כ בטלים ודאי באא״ס ב״ה ביתר שאת ומעלה. אך הנה שרפים עומדים ממעל לו כתיב שאין השגה זו אצלם חידוש כ״כ למעלה מהשגתם לכך לא נאמר אצלם ברעש גדול כמו באופנים (ושייכות ענין שרפים ואופנים להא דלעיל בענין אש שחורה ע״ג אש לבנה הוא דמבואר לעיל שכל מה שלמטה נק׳ בחי׳ שחרות וחושך לגבי בחי׳ שלמעלה ממנה. ועד״ז האופנים שהם בעשי׳ לגבי השרפים שהם בעולם הבריאה שבבריאה הוא גילוי חב״ד דאצי׳ משא״כ ביצי׳ ועשי׳ כו׳ לכך נא׳ יוצר אור בורא חושך שאצל היצי׳ נק׳ בריאה בשם חושך לפי שאינו מושג כלל ביצי׳ בחי׳ חב״ד המאירים בבריאה וע״ד שנא׳ ישת חשך סתרו שלגבי העולמות נק׳ האור א״ס בשם חושך ישת חושך סתרו ובאמת נהפוך הוא כנ״ל וכך ביצי׳ נק׳ בריאה בחי׳ חושך, שהחיות והאופנים אינם משיגים כלל השגת השרפים

ולכן האופנים ברעש גדול מצד ההסתר כו׳ והיא אהבה הגלויה ובחי׳ השרפים בחשאי וכענין האהבה בפנימיות וכמשי״ת).

והנה כל הדברים האלה הוא בעבודת ה׳ בכל אדם בחי׳ אהבה גלויה ובחי׳ אהבה מסותרת. כי הנה גילוי האהבה ע״י התבוננות בגדולת א״ס ב״ה שיוליד מבינתו רשפי אש וצמאון כו׳ להכלל וליבטל אליו ית׳ במציאות ובמס״נ אין זה ע״י פעולת ההתבוננות לבדה שיתהווה מכח בינתו מדת האהבה מאין ליש אלא ההתבוננות הוא הגורם להיות נמשך מבחי׳ אהבה המסותרת שישנה בטבע האדם מבחי׳ שלמעלה מן הדעת בבחי׳ חושך והסתר פנים להיות בגילוי הלב ע״י התבוננות ודעת ולהגדיל מדורת אש האהבה כו׳ והתהוות האהבה מאין ליש הוא קבוע בנפש ומהות הנפש עצמה היא שכל ומדות אהוי״ר כו׳ כי חלק אלוה ממעל היא וכבן שנמשך ממוח האב כו׳ אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית׳ ויכול למסור נפשו על קידוש השם כו׳ וכמ״ש בתניא ובכדי שתהי׳ בגילוי הלב לצאת מההעלם אל הגילוי הוא ע״י התבוננות באא״ס ב״ה ממש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל (נמצא ב׳ בחי׳ אה׳ אלו, היינו הגלוי׳ בלב והמסותרת שהיא למעלה מהשכל. זהו כמבואר במש״ל בענין ב׳ בחי׳ שיש באותיות, היינו אותיות שבמח׳ ודיבור, ומקורן שקבוע בנפש עצמה, וכן הוא ג״כ בענין המדות שיש מדות הגלוים בלב אולם שרשן הוא המדות שבעצם הנפש ונק׳ אצלינו בשם טורי חשוכא לפי שהן בבחי׳ העלם כו׳). ועד״ז תיקנו סדר התפלה ופסוקי דזמרה וברכת יוצר אור איך שבטובו הגנוז מחדש כו׳ והמלאכים אומרים קדוש כו׳ והוא בחי׳ רעש בחי׳ התחדשות ההשגה כי בלילה בשינה אחד מששים כו׳ ובבקר נעשה בריה חדשה אתה נפחת בי כו׳ ואחר הרעש אש בק״ש ואהבת כי נר ה׳ נשמת אדם כנר וכשלהבת העולה מאליה דהיינו כמ״ש אליך ה׳ נפשי אשא להכלל מחשבה במחשבה ודבור בדבור ודברת בם בשבתך בביתך כו׳. וזו היא התגלות אמיתית אור האהבה בקרב איש ולב עמוק אלא שצריך להקדים בחי׳ הרעש מבחי׳ החשך כברייתו של עולם חשוכא והדר נהורא. וכתי׳ ויהי ערב ויהי בקר יום א׳ דערב בחי׳ חשך ואח״כ הבקר אור להתגלות בבחי׳ יום וגילוי בחי׳ אחד, ואחר האש קול דממה דקה הוא בתפלת שמו״ע ברוך אתה הוי׳ אמ״ה שיהא ברוך ונמשך בחי׳ הוי׳ אור א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו תמן קאתי מלכא כו׳ וגילוי הוי׳ למטה במלכותו מלכות כל עולמים הוא ע״י כי הוי׳ אלקינו שאנחנו בטלים אליו ית׳ ואנחנו ממשיכים ג״כ להיות מלך העולם כו׳ כמ״ש במ״א.

ובזה יובן מ״ש אל תראוני שאני שחרחורת, שחרחורת פי׳ בשחרות כפולה כי האהבה מצד עצמה היא מסותרת שאינה נראית ונגלית בלב (נמצא לגבי הלב הרי אהבה זו נעלמת מהלב ונק׳ בחי׳ חשך ועמ״ש בביה״ז פ׳ בלק דקפ״ז ע״פ שחורה אני שזהו בחי׳ כתר מל׳ הנקודה השרשית שבה, שכשהיא בבחי׳ נקודה אינה משפעת למטה ולכן נק׳ שחורה, וכן בנפש הוא הרצון הפשוט שבנפש שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית׳ והיא האהבה מסותרת ובחי׳ יחידה שבנפש שהוא בחי׳ כתר, אך כיון שהיא מסותרת נק׳ שחורה

כו׳) וגם היא מכוסה בלבוש שק שמלובשת בנפש הבהמית, ואעפ״כ אל תראוני (ר״ל לא תחשבו שבאמת ישאר כן כי אדרבה עי״ז ונאוה יותר מבנות ירושלים שהם הנשמות שלא ירדו ונתלבשו בגוף וכמשי״ת) כי מה שהיא מסותרת מצד עצמה הוא מפני ששזפתני השמש בחי׳ שמש הוא בחי׳ אש לבנה שאין העולמות יכולים לקבל ועל כן טוב לגנוז במקום החשך, ולכן האהבה בבחי׳ חשך והעלם שאינה מתגלה בגוף (אבל באמת שרשה מבחי׳ אש לבנה כי ישראל מתקשראין באורייתא וס״ר נשמות שרשיות שבישראל נמשכים מס״ר אותיות התורה וא״כ כמו שבתורה יש אש שחורה ואש לבנה כנ״ל כך בנש״י יש ג״כ בחי׳ אש לבנה שהוא חלק אלק׳ ממעל אלא שלפי שאין הנבראים יכולים לקבל גילוי בחי׳ זו ע״כ האהבה הזו היא מסותרת וכמ״ש במ״א ע״פ הגידה לי שאהבה נפשי פי׳ שאהבה כבר מקודם שנמשכה ונשתלשלה בג״ע דהיינו בהיותה קשורה באורייתא משא״כ בג״ע אין גילוי בחי׳ אש לבנה ממש, כי ביו״ד נברא העוה״ב ביו״ד דאש שחורה שע״ג אש לבנה כמש״ל, ולכן גם הנשמות בהיותם בג״ע אין בהם גילוי בחי׳ זו רק בירידתה בגוף מבקשת הגידה והמשיכה לי בחי׳ אהבה זו דאש לבנה, וזוהי האהבה המסותרת בנפש שלהיות גילוי בחי׳ זו הוא דוקא ע״י ירידתה בגוף ואתהפכא חשוכא לנהורא, וכמו והאופנים ברעש גדול יותר מן השרפים כך ע״י רעש זה דבירור נה״ב יתגלה בחי׳ תעלומות לב, והוא כמו עד״מ כחותם שחותמין בו על השעוה דבהחותם הוא האבן טוב עצמו אין האותיות ניכרים ונקראים הטיב כ״כ ועל השעוה ניכר יותר בטוב כך בחי׳ האותיות החקוקים דאש לבנה שבנשמה מתגלים דוקא כשהנשמה מתלבשת בגוף ונה״ב שהוא כמשל החותם על השעוה כו׳, והיינו כי בהנשמה יש ה׳ בחי׳ ג׳ מהן פנימי׳ ונק׳ נר״ב וב׳ מקיפים ונק׳ חי׳ יחידה או נשמה לנשמה, והנשמה בג״ע הוא בחי׳ נר״ן אבל בחי׳ הנשמה לנשמה שהוא בחי׳ אש לבנה הנ״ל אין מתגלה כלל כ״א אחר ירידתה והתלבשות של הנשמה בגוף ונה״ב ולהיותה למעלה מהנשמה עצמה ע״כ היא מסותרת כי טוב לגנוז האור כו׳). ומה שהיא מכוסה בלבוש שק באמת בני אמי נחרו בי, נחרו מלשון נפעל ופי׳ בני אמי הם החיצונים המקבלים ההשפעה מבחי׳ מלכותו ית׳ כי מלכותו בכל משלה, ולכן נק׳ בני אמי, והם שרש כל המדות שבתאוות העולם (שהן ז׳ מדות דנה״ב כל א׳ כלולה מעשר) הם הם בעצם נחרו ובוערים בתאוותם אלא שהם בי שנתלבשו בי ומהם תצא הרעות האלה אבל אינן פועלים בנפש האלקית עצמה בנקודת אהבתה שהיא תשאר בקיומה וחזקה וכמ״ש וכבודי לאחר לא אתן ויכולה היא למשול ולשלוט עליהם ולהפכם מן הקצה אל הקצה ולהיות במס״ב ממש, ולכן ארז״ל על פושעי ישראל גיהנם כלה והם אינם כלים, לפי ששרש נשמתם למעלה הוא מבחי׳ א״ס ממש שאין לה קץ ותכלה ולכן בני אמי נחרו בי פי׳ שהם פועלים הרע וכלים משא״כ הנשמה היא חלק אלוה אתה נפחת בי שאין לה קץ ותכלה והראיה שאפילו פושעי ישראל עדיין נקודת האהבה היא בשלימות שהרי שמוני נוטרה את הכרמים כי כל אחיזת החיצונים להחטיא את ישראל כדי לינק ולקבל חיות מהקדושה וא״כ מוכרח להיות שעדיין יש בו קדושה שאע״פ שחטא ישראל הוא ואותו כח הקדושה שיש לו

הוא בבחי' אין קץ ותכלה ועל כן יכול למשול ולשלוט ברוחו ולהפך לבו מן ההפך אל ההפך וזהו שחורה אני ונאוה, שחורה מבחי' השחרחורת כו' ונאוה כי השחרחורת הוא מבחי' החשך ישת חשך סתרו כמשל הדיו שעל הקלף שמשחיר את הקלף שהקלף הוא בחי' אש לבנה נעשה נאה על ידי כן (פי' כמו שירידת והתלבשות התורה מבחי' אש לבנה באש שחורה וגם יש ריבוי בחי' שחרות כמארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי, וגם סייגים דרבנן ונק' שחורות כעורב הנה הוא בשביל שעי"ז נעשה אח"כ האש לבנה נאה ביותר והוא כי עי"ז נעשה אח"כ דירה בתחתונים ממש להיות הגילוי למטה כמו למעלה, ואין זה אלא משום שיומשך מבחי' מהו"ע ית' דקמי' כחשיכה כאורה וכמש"ל בענין המולך מהודו ועד כוש, כי הודו על ארץ ושמים רק זיו והארה, וירם קרן לעמו שימשיכו מבחי' שלמעלה גם מבחי' הודו וזיו והארה זו הוא בחי' מהו"ע ית', וז"ש אעברה נא ואראה את ההר הטוב הזה והלבנון וארז"ל וכי לאכול מפרי' הוא צריך אלא לקיים מצות התלויות בה שעי"ז נמשך בחי' לבנון פי' לבנון ריבוי בחי' לובן והוא מקור כל בחי' הלבנוניות, ובחי' אש לבנה רק הארה וזיו מבחי' זו כמ"ש במ"א ע"פ ונצבת שם על הצור, שהצור הוא שממנו מוצאים האש והוא מקור ושורש לבחי' אש, וכך עד"ז בחי' לבנון הוא מקור בחי' אש לבנה וגילוי זה יהי' לע"ל ע"י קיום המצות, נמצא ע"י התלבשות אוא"ס ב"ה האש לבנה בבחי' ישת חשך סתרו נעשה נאה ע"י כן יותר כו' כמו"כ ע"י ירידת והתלבשות הנפש בנה"ב עד שנעשי' בחי' שחרוריות הנה עי"ז שמבררת הנה"ב והמדות הרעות ישרפו ויתבטלו באש שחורה נהורא תיכלא דאציל ושצי, עי"ז נעשה ונאוה יותר מבנות ירושלים שלא ירדו עדיין כלל בגוף כו', נמצא התלבשות הנה"א בנה"ב זהו כמו התלבשות האור בבחי' ישת חשך סתרו שהוא ב' הבחי' שבכתר שהם בחי' מ"ה וב"ן שבכתר, וכך שורש נה"ב נשתלשלה מבחי' שם ב"ן גימט' בהמה רק שע"י שביה"כ נעשי' מעורבת טו"ר ונה"א הוא מבחי' שם מ"ה גימט' אדם שמתלבש בנה"ב לברר שם ב"ן, ועי"ז נעשה יתרון האור מן החשך, יתרון ממש להאור כו' וכמ"ש בפי' הזהר בפ' תזריע דף מ"ז ע"ב ע"פ וראיתי אני כו' ע"ש).

כאהלי קדר כיריעות שלמה, פי' כאהלי קדר שהם שחורים מבחוץ אבל מבפנים הם כיריעות שלמה שהם לבנים, יריעות שלמה הם יריעות פנימים וענין יריעה הוא מ"ש נוטה שמים כיריעה פי' כמו היריעה שהגג והדפנות נעשו מדבר אחד וכמו שהיה במשכן חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן כך נוטה שמים שהשמים מתעגלים למטה מתחת לארץ כמו למעלה בהשוואה אחת והכל בחי' אחת, וכן הגלגלים הסובבים בשמים ממעל הם הסובבים מתחת לארץ וזהו כיריעות שלמה מלך שהשלום שלו כי אצלו ית' כחשיכה כאורה והכל בהשוואה א' (וכמש"ל בפי' המולך מהודו ועד כוש ששניהם בהשווא' א' לגבי מהו"ע ית', לכן נק' יריעות שלמה שהיריעה מקיף המעלה והמטה בהשוואה א') ונגדו מעלה ומטה שוין לפניו והוא מבחי' סכ"ע משא"כ בבחי' ממכ"ע הוא לפי סדר ההשתלשלות בראתיו

יצרתיו כו׳ ג״ע עליון ותחתון כו׳ אבל בבחי׳ סכ״ע כולא קמיה כלא ממש ובבחי׳ זו יכול להפך אפילו מן הקצה אל הקצה וזהו ישא ה׳ פניו אליך פי׳ שכאשר יהי׳ התנשאות הפנימית בבחי׳ סכ״ע אזי יוכל להתפשט עד שיגיע אפילו אליך אם יהי׳ נדחך בקצה השמים כו׳ וישם לך שלום בחי׳ התקשרות להיות נפשו שוקקה לדבקה בו ית׳ וזהו בחי׳ שלום בפמליא של מטה ממטה למעלה אליך ה׳ נפשי אשא, והיינו ע״י בחי׳ אהרן שושבינא דמטרוניתא אותיות נראה דהיינו שיראה כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו שיהי׳ בחי׳ רעש ואחר הרעש אש כו׳ עבודת אהרן בהעלותך את הנרות כשלהבת העולה מאליה ממטה למעלה (וכמ״ש במ״א שעל הפתילה יש נהורא אוכמא הסמוך לפתילה, ולמעלה ממנו נהורא חיורא כו׳ ב׳ בחי׳ אש הנ״ל) והשראת והמשכת קדוש בתוך מיעיו הוא ע״י בחי׳ משה שושבינא דמלכא בחי׳ הדעת שיהא ברוך ונמשך בבחי׳ הוי׳ להיות מלך העולם ע״י בחי׳ אלקינו כו׳ כנ״ל (כי ע״י אהרן נמשך בחי׳ אש שחורה ואש לבנה שבנפש בחי׳ בהעלותך את הנרות, אבל גילוי בחי׳ אש לבנה ושחורה שבתורה שהוא בחי׳ א״ס ב״ה שבנפש יש רק ניצוץ מזה כו׳ הוא ע״י משה כו׳). וזהו קרוב ה׳ לכל קוראיו כו׳ באמת, ב׳ אמת מלמעלה למטה ומלמטה למעלה שימשיך למטה בחי׳ אמת ה׳ וגילוי אא״ס ב״ה בנפשו כדי להעלות ולקשר נפשו בה׳ חיי החיים ב״ה.

ד״ה שחורה אני ונאוה, ע׳ פרדס ש״ג פ״ב ושער הגוונים פ׳ בגווני הכתר

יש כמה בחי׳ חשך, ויש להעיר מפסוק וישת חשך סביבותיו סוכות ש״ב כ״ב י״ב ומפסוק ויהי הענן והחשך ויאר שהחשך האיר וכמו קודם שהבדיל בין האור ובין החשך היו שניהם משמשים בערבוביא, והנה גניזת האור מא״ס בהחשך דכתר ומזה נמשך גם למטה בתורה שניתנה באש שחורה ע״ג אש לבנה אפ״ל שיהי׳ יתרון האור ע״י החשך דהיינו כמ״ש כיתרון האור מן החשך וכמו הראי׳ בשחור שבעין ע׳ ביאור שימני כחותם בענין רצועות שחורות שנמשכו מהקלף הלבן והושחרו כו׳, ובתילים סי׳ י״ח י״ב ישת חשך סתרו סביבותיו סוכתו חשכת מים עבי שחקים ופי׳ בזח״ג פ׳ פנחס דרכ״ה ע״א דקאי על הכתר וחו״ב נק׳ ענן וערפל ולפי״ז חשכת מים י״ל שהם משאל״ס שהם בכתר כמ״ש בזהר שם דף נ״ח ע״א.

א׳ ו׳

אל תראוני. ח״א כ׳ ריש ע״ב דרי״ט בהשמטות סי׳ כ״ט די״ג ע״א, ח״ב דרס״ו סע״א, ח״ג מ״ה ב׳ קיט״ב (סה״מ סי׳ כ״ט) רט״ב רט״ו סע״א דרע״ט ריש ע״ב.

א׳ ז׳

הגידה לי. ח״ג די״ז א׳ ב׳, ד׳ קצ״ז א׳.

הגידה לי שאהבה נפשי כו׳, הנה הגידה הוא ג״כ לשון המשכה כמ״ש נהר דינור נגיד ונפיק, והוא בקשת כנס״י מהקב״ה שיומשך לה את שאהבה נפשי, והוא מ״ש נפשי אויתיך בלילה כו׳ לילה הוא הגלות שבזמן הגלות הוא רק נפשי אויתיך ולא הגוף כי לע״ל כתיב וראו כל בשר כו׳ כי כולם ידעו אותי כו׳ משא״כ עכשיו הגוף מסתיר ומכסה אלא שאעפי״כ נפשי אויתיך שבנפש יש בחי׳ אהבה המסותרת לדבקה במקור חוצבה אוא״ס ב״ה ממש, וזהו בקשת כנס״י בגלותא הגידה לי שאהבה נפשי שיהא נמשך לי אהבה שבנפשו להגביר נפשו האלקי׳ על נה״ב, וכמ״ש תנו עוז לאלקים (ועמ״ש במ״א דלהגביר נפש האלקי׳ על נה״ב הוא ע״י התורה שנק׳ עוז לנה״א ותושי׳ לנה״ב, ובזה יובן פסוק אם לא תדעי לך כו׳ בעקבי הצאן ש״ס משנה). והנה שאהבה נפשי בקמץ תחת האל״ף משמע לשון כבר היינו מה שאהבה מכבר, ויובן בהקדים כי הנה בעשרה מאמרות לא נמצא בריאת הנשמה רק ויפח באפיו נשמת חיים ויניחהו בג״ע, והטעם הוא כי האמת ששורש הנשמה הוא למעלה מעשרה מאמרות כי ישראל עלו במח׳ (משא״כ המלאכים התהוותם מבחי׳ דיבור ונתהוו ע״י מאמרות ועוף יעופף כו׳ ביום ה׳ מששת ימי בראשית וי״א שנתהוו ביום שני, אבל בנשמות כתיב עם המלך ישבו במלאכתו כו׳ שקדמה לששת ימ״ב לפי שנמשכו מבחי׳ מח׳) והוא בחי׳ סתימאה כי אית מחשבה ואית מחשבה וישראל עלה במחשבה סתימאה שנמשכו ממהותו ועצמותו ית׳ ממש רק שקודם עשרה מאמרות היתה מיוחדת בתכלית באוא״ס ב״ה ממש ובעשרה מאמרות ויפח באפיו ויניחהו והיינו ירידה בג״ע להיות יושבין ונהנין מזיו השכינה והוא בחי׳ געה״ע ותחתון, כמארז״ל מוטב דלידייני׳ וליתי לעלמא דאתי לפי שהתענוג בל״ג, ומ״מ הוא רק בחי׳ זיו השכינה שבחי׳ הזיו נמשך להם בהשגה להיות תענוג נפלא כו׳, וז״ש נשמה שנתת בי טהורה היא שמתחלה היתה כלולה בטה״ע ואח״כ אתה בראתה שתרד בעולם הבריאה צריך להיות בג״ע העליון ואח״כ אתה יצרתה שתרד בעולם היצירה כו׳) כמ״ש

במ"א ואחר כך ירדה הנשמה ונתלבשה בגוף בשר ודם התחתון. והנה לכאורה למה ירדו מבחי' ג"ע שהיו יושבים ונהני' מזיו ונתלבשה בגוף בו"ד, אך הירידה היא צורך עלי' כדי שתבוא למדריגתה הראשונה שהיתה בתכלית היחוד באוא"ס ב"ה ממש ולא בחי' זיו השכינה בלבד, וזהו דוקא ע"י שנתלבשה בגוף יכולה לבוא למדריגתה הראשונה והיינו ע"י תשובה ומע"ט, וכמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו' כי העוה"ב הוא שצדיקים יושבים ונהני' מזיו השכינה ושכינה הוא מלשון ששוכנת בתחתונים והוא בחי' מלכות מלכותך מכ"ע שחיות כל העולמות הוא רק מבחי' מלך, וזהו זיו השכינה הארה מבחי' מלכותו והוא תענוג ההשגה שמתענגי' בג"ע כנ"ל, אבל מהותו ועצמותו ית' לית מחת"ב ואינו בגדר השגה כלל, אבל ע"י התשובה ומע"ט יכולה לבוא למדריגתה הראשונה שהיתה קודם בואה לג"ע שהיתה מיוחדת בתכלית באא"ס ב"ה ממש, וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט כו' מכל חיי העוה"ב, ומ"ש חיי העוה"ב לשון רבים כי יש געה"ע וגעה"ת, וכן יש כמה שמיטות ויובלות והוא מבחי' עולמות עד אין קץ ומה שעכשיו געה"ע יהי' געה"ת אעפי"כ תשועמ"ט יפה מכל חיי העוה"ב.

(נת' פי' הגידה המשיכה לי מבחי' שאהבה נפשי מכבר בהיותה כלולה במחשבה עילאה קודם ויניחהו בג"ע ירדה בגוף שע"י התשובה ומע"ט תגיע לבחי' זו ומדריגתה הראשונה שהוא למעלה מג"ע רק זיו השכינה).

ב) **והנה** ענין התשובה ומהותה הוא בחי' רעותא דלבא ולא בחי' חרטה לבד על העבירות ח"ו, דא"כ מהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט ואח"כ יחזור למעשים ראשונים ח"ו, ועוד הלא כל ימיו צריך להיות בתשובה וא"כ מהו שעה אחת, אבל האמת עיקר התשובה הוא בחי' רעותא דלבא (עמ"ש במ"א ע"פ האזינו השמים כו'). כי הנה יש ב' רצונות רצון שבשכל ומוח ורצון שבלב, רצון שבשכל הוא בחי' אהבת הצדיקים שהוא בחי' אהבה בתענוגים שהתענוג הוא מבחי' השגתו גדולת הוי' (והוא כמו בחי' ג"ע ששרשו מחכמה שבחכ' ג"כ מלובש בחי' הרצון והתענוג שרוצה וחפץ בגילוי אלקות ע"י השגה זו כו' ורצון שבלב הוא בחי' רעותא דלבא והוא בחי' גילוי אהבה המסותרת שבכ"א מישראל להתאחד ביחודו ואחדותו ית' בבחי' מהותו ועצמותו ממש במקור חוצבה אור א"ס ממש אשר מכח אהבה זו יש בכל אחד מישראל למס"ב כו') שהיא בחי' שלמעלה מהשכל ולכן גם בחי' תשובה נמשך ג"כ מבחי' זו כיון שהיא ג"כ לשוב ולהבטל באוא"ס ב"ה ממש וכמארז"ל תשובה קדמה לעולם (פי' שהיא למעלה מבחי' השתל' העולמות ולמעלה מבחי' בריאה והתהוות יש ודבר כ"א שתוכלל בבחי' אין ממש כמו שהיתה קודם בחי' אתה בראתה וכמ"ש בלק"א פ' י"ט א"כ היא למעלה ממהות אהבה שלפי ערך ההשגה והשכל ע"ד תענוג הג"ע שנק' בחי' יש להנחיל אוהבי יש שהוא להיות מהות נברא ושישיג אלקותו לפי ערך מהות הנברא כו' שאין זה רק מבחי' זיו לבד כ"א תשובה זו נמשך בבחי' שלמעלה מהחכמה) וזהו נק' רעותא דלבא כי פנימי' הלב הוא למעלה מהמוח, ולכן נמשל הקב"ה לבחי' לב כמ"ש צור לבבי ולבי ער לבבתני, ומ"ש מוח שליט על הלב זהו על בחי' חיצוני'

הלב כמ"ש במ"א ע"פ והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול, אמנם ודאי להגיע לפנימי' הלב ורעותא דלבא כנ"ל צריך להיות ג"כ התבוננות, אך ההתבוננות הוא מזה עצמו שישים אליו לבו דלית מח' תב"כ והוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית אפילו מבחי' ח"ע ואי לזאת תכסוף ותכלה לבטל נפשו במציאות אליו ית' לצאת ממאסר הגוף ונרתקה להשתפך אל חיק אביה, משא"כ טרם ירידת הנשמה בגוף בהיותה בג"ע היתה אהבה והתדבקותה בשרשה לפי ערך ההשגה וכן לענין היראה כמ"ש במ"א על פסוק וישב יעקב כו'. ונמצא ההתבוננות המביאה לבחי' רעותא דלבא הוא התבוננות מבחי' ביטול השגה והחכמה וגם התבוננות זו רק מבחי' גרמא לבחי' רעותא דלבא שתצא מההעלם אל הגילוי האהבה המסותרת בנפש כו' מצד שרשה שעלה במחשבה שהיא למעלה מבחי' ג"ע כו'. ובזה יובן הא דלא אפשר להיות גילוי בחי' רעותא דלבא זו בגעה"ע הגם דשם ודאי ג"כ נודע ביתר שאת איך דלית מחתב"כ במהותו ועצמותו אלא היינו משום שגילוי בחי' זו נמשך דוקא ע"י בירור נה"ב והבירור א"א להיות כ"א בעוה"ז כו', וע' לקמן בענין אל גינת אגוז ירדתי כו', ואף דלכאורה הרי האהבה זו הוא מצד שורש הנה"א עצמה מה שעלה במח' כו' וא"כ מ"ט א"א להיות הגילוי כ"א מצד ההתהפכות נה"ב, אך הוא עד"מ כמו מים הנובעים והולכים בנהר שכאשר מעמידין דף לעכב מרוצתן אז כשמתגברי' ועוקרים הדף המסתיר תהי' ריצתם בכח גדול כו' יותר מרוצתם תחלה כשלא הי' ההסתר כו', כי מצד ההסתר נה"ב כאשר נה"א תהפכנה יהי' גילוי כח עצמותו שרש הנה"א מה שלא הי' גילוי זה בג"ע כשלא הי' שום הסתר כמ"ש במ"א ע"פ צדקת פרזונו צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן כו', וז"ש במ"א ע"פ ואלה מסעיהם למוצאיהם ע"י בירור נה"ב כו', ויש לזה עוד פנים בדרך אחר וכנזכר בהביאור שעל תו' זו.

(נת' שענין התשובה הזו הוא רעותא דלבא כי אית רצון הנמשך מצד השכל וזהו אהבה בתענוגים דצדיקים שהתענוג מצד ההשגה וכן ג"ע משא"כ רעותא דלבא ואהמס"ו ליבטל באוא"ס דלמת"ב מבחי' זו נמשך בחי' מס"נ) וכן התשובה לשוב לשרשו בחי' אין (וצ"ל ג"כ ההתבוננות אך מביטול ההשגה ובג"ע א"א לבוא לבחי' אהבה שאינה מתגלית כ"א מצד להתגבר על המנגד הנה"ב בענין שצדקה עשה שפיזרן כו' או כי מהבירור וצמצום שבנה"ב יומשך בחי' זו עי' בהביאור).

ג) רק כי מכסה ומסתיר על בחי' אהבה זו והיינו הגוף ונפש הבהמית המעלימים על גילוי בחי' רעותא דלבא, ולפמש"ל דגם בג"ע אין גילוי מבחי' זו רק שהי' שם גילוי אהבה בתענוגים שמחמת ההשגה הנ"ל, וכדי שתהי' בהתגלות צריך מתחלה להיות בחי' תשו"ת להשביר ולהפרר את הרע בתכלית וכמ"ש תשב אנוש עד דכא וכמ"ש לב נשבר ונדכה וגו' הן בסו"מ ועו"ט וכמשארז"ל קדש את עצמך במותר לך. והנה שע"י שישבר ויפרר את הרע בתכלית ממילא יתגלה האור הגנוז והוא בחי' אהבה מסותרת שבנפשו והנה מה שנק' אהמס"ו בשם אור הגנוז, יובן ע"פ מ"ש בזהר פ' תרומה דקס"ו סע"ב ודקס"ז בענין אור זרוע כו' שהוא מבחי' נהורא קדמאה שגנזו

והגדילים ממנו הוא בחי' ספיחים והוא בחי' גילוי האה' מסותרת, כמ"ש במ"א שבחי' זו הוא בחי' יוסף הצדיק שנק' צדיק ואור זרוע לצדיקים כו' והיא בחי' יו"ד עילאה כו' כי חיות כל העולמות הוא מבחי' יו"ד תתאה הוא מבחי' יו"ד של אדנ"י אבל ישראל חלק הוי' עמו והוא מבחי' יו"ד של שם הוי'. וזהו אל גינת אגוז ירדתי כי כנס"י נמשלו לאגוז שהקליפה מכסה ומסתיר על הפרי, אך כששוברין את הקליפה אזי ממילא נתגלה הפרי שבתוכו כן ממש ישראל עלה במח' סתימאה שנמשך ממהותו ועצמותו ית' ממש רק שירדה בגוף הגשמי' המכסה ומסתיר אבל כשנשבר לבו בקרבו שמשבר הרע בתכלית, וכמ"ש תשב אנוש עד דכא כנ"ל, ועי"ז יתגלה הפרי היא האהבה המסותרת בחי' יו"ד עילאה כו' (וזהו ענין מילה התגלות העטרה שהיא כמו יו"ד וכמ"ש בסידור בדרוש בה"מ ע"פ והקימותי את בריתי כו', והיינו גילוי בחי' אהבה רבה הנ"ל, וכריתות הערלה היינו כמו שבירת קליפות האגוז, ובאגוז יש ג' קליפות קשות וד' הרכה רומז לג' קליפות הטמאות וק"נ כו', וכמ"ש בפרדס שער כ"ד שכולם צריך לשבר ולגלות מסך המבדיל כדי שיהי' גילוי בחי' יו"ד הנ"ל, ועמ"ש במ"א ע"פ כי ישאלך בנך כו', וענין היסורים להכות בחי' פרעה לשבור הקליפה כו', ועמ"ש בענין גדולה מילה כו' איך יש קליפה לדא ודא מוחא לדא כו' עד שאפי' אהבת בכל נפשך נק' קליפה לגבי אהבת בכל מאדך), והעיקר הוא ע"י שמעורר רחמים על נפשו, וכמאמר ברחמיך הרבים רחם עלינו כו' ברחמיך דוקא דהיינו אף שאין אנו משיגים כ"כ הרחמנות אשר על נפש האלקי' אבל ברחמיך הרבים שיודע כביכול עצמותו ויודע לפי"ז גודל הרחמנות שעל הניצוץ האלקי' שיורד מאיגרא רמא כו' ע"כ רחם עלינו, ועי"ז יומשך י"ג מדה"ר שהוא נושא עון כו' להיות נשבר הרע בתכלית ויוכל לבוא לידי בחי' רעותא דלבא הנ"ל, וכמאמר מחי' מתים ברחמים רבים שחיות המתים אשר בחייהם נק' מתים הוא ע"י זה שמעורר האדם ע"י הכנעתו ושפלותו וע"י שיבכה במר נפשו שהוא מעורר בחי' רחמים ממקור העליון חיי החיים הנצחי' כו', ואיך לעורר המרירות בלבו להיות לבו נשבר ונדכה כבר מילתא אמורה בתניא גדול וקטן יעו"ש. והנה זמן התעוררות התשובה הוא באלול שאז הוא התגלות י"ג מדה"ר ונק' ימי רצון כמ"ש בטור הלכות ר"ה בשם הגאונים ועי"ז ממילא נתגלה האור שבתוכו היינו בחי' רעותא דלבא הנ"ל למהותו ועצמותו ית' ממש ולא לבחי' זיו השכינה שהוא בחי' אהבה בתענוגים והוא אהבת צדיקים, ולכן יפה שעה אחת בתשובה שהוא בחי' רעו"ד הנ"ל מכל חיי העוה"ב שהוא רק בחי' זיו והארה ביו"ד נברא העוה"ב כו' אבל ע"י התשובה ומע"ט עושה שם הוי' וכמ"ש ויעש דוד שם וכמ"ש לקמן ופי' מע"ט היינו שאחר התשובה שכל מעשיו יהיו טובים, טוב הוא אור וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב דהיינו שאז יהי' המעשים מאירים (כמ"ש במ"א בפי' כל הנשמה תהלל י"ה והיינו לשון הארה להאיר ולהמשיך בחי' שם י"ה. ובזה יובן מ"ש במ"א ע"פ על כן עלמות אהבוך שהנשמות שבג"ע שלא ירדו עדיין לגוף נק' עלמות ולכאורה עלמות לשון העלם והיינו שלא נתגלה בהם עדיין בבחי' רעותא דלבא הנמשך משורש ומקור הנשמה כמו שעבמ"ח

שלמעלה מבחי׳ ג״ע וגילוי זה לא הי׳ בג״ע כו׳. וזהו הגידה לי שאהבה נפשי להיות נמשך בי את שאהבה נפשי מכבר קודם בואה לג״ע והוא בחי׳ רעו״ד הנ״ל, ולשון הגידה הוא כמ״ש אד׳ שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך ממש מה שנמשך מלמעלה כי אד׳ שפתי תפתח רק שפי יגיד תהלתך ממילא מה שנמשך מלמעלה וכן הגידה לי להיות נמשך ע״י בחי׳ האהבה שלמעלה והוא בחי׳ אהמ״ס הנ״ל שהרי גילוי בחי׳ זו הוא ע״י בחי׳ רח״ר י״ג נהרא דאפרסמינא דכי׳ שמשטף כל לכלוך שיהי׳ לבו נשבר ויוכל לבא לבחי׳ רעו״ד הנ״ל.

(נת׳ כי בחי׳ אהבה זו מסותרת מצד הנה״ב המעלים ונק׳ אור הגנוז ע״י לב נשבר שיתגלה והוא בחי׳ גילוי יו״ד עילאה וזהו אל גינת אגוז ירדתי, והיינו ע״י התעוררות רח״ר ולכן זמן התעוררות התשובה באלול שאז ימי רצון וזמן הגידה לי שאהבה נפשי, וי״ל שזהו״ע תשר״ת תקיעה ראשונה בחי׳ המשכה מלמעלה להיות לב נשבר ואח״כ תקיעה אחרונה רעו״ד והיינו תקע י״ה גילוי יו״ד הנ״ל).

ד) **אך** איך יזכה האדם לגילוי רח״ר הנ״ל, לכך נא׳ הטענה איכה תרעה ע״ד לא לנו כ״א לשמך כו׳ שאינו בשבילנו רק איכה תרעה כו׳. כי הנה הקב״ה נק׳ רועה ישראל (ורועה יש בו ב׳ פירושים אחד שמפרנס והב׳ שמתפרנס כמו והאתונות רועות כו׳) וכנס״י נק׳ רעיתי פרנסתי וכמארז״ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ולכאורה הוא תמוה איך שייך האכילה לפניו ית׳ ואיך ישראל מפרנסין אותו ית׳, אך הנה כ׳ אכלתי יערי עם דבשי יערי הוא הנק׳ בזהר עצי שטים עומדים והוא כל פסוד״ז עד ק״ש שנז׳ מענין סיפור המלאכים וביטולם כמ״ש הללוהו כל מלאכיו כו׳ והם נק׳ עומדים, בעמדם תרפינה כנפיהם, והיינו לפי שביטולם הוא רק לפי השגתם שמשיגים לכן אין יכולים להגיע יותר מהשגתם כו׳ שהשגתם הוא רק בבחי׳ ממכ״ע, וזהו יוצר משרתיו ואשר משרתיו כולם אומרים קדוש שאוא״ס ב״ה הסוכ״ע מובדל מהם בתכלית שאינן משיגים רק זיו והארה בעלמא כו׳ היינו בחי׳ ממכ״ע אבל מהו״ע ית׳ לית מח׳ תב״כ, וזהו ג״פ קדוש שהוא ג׳ בחי׳ צמצומים עד שיכול להתהוות בחי׳ צבאות וז״ש אדון הנפלאות כו׳ מופלא ונעלם כו׳ המתנשא מימות עולם כו׳, וכיון שהשגתם רק בחי׳ זיו והארה לכך הן נקראים עומדים שהרי ביטולם נמשך לפ״ע השגתם והשגתם אינו רק בבחי׳ ממכ״ע כנ״ל, וגם עוד זאת שנק׳ עומדים שעיקר ביטולם הוא בבחי׳ יראה שנק׳ עמידה כמ״ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כו׳ והוא בחי׳ יראה תתאה, ולכן מבואר בכתבי האריז״ל שצריך לקיים מצות יראת ה׳ בשעת אמירת פסוד״ז כמ״ש בסידור האריז״ל קודם ב״ש והיינו מפני שהוא בחי׳ יערי עצי שטים עומדים בחי׳ יראה, אך לגבי ישראל בחי׳ יראה וביטול זה נק׳ שער פתח כמ״ש זה השער לה׳ בזאת יבא אהרן דא הוא תרעא לאעלאה, פי׳ היראה היא בחי׳ תרעא לאעלאה עי״ז בהיכלא דמלכא והוא בחי׳ ק״ש שהוא בחי׳ ביטול של ישראל נק׳ דבשי שהוא המתיקות של היער, דהנה ק״ש הוא שית תיבין דיחו״ע שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד, אלף הוא אלופו ש״ע חי״ת הוא בחי׳ ז׳

רקיעים וארץ ולמעלה הם מדות עליונים כו׳ והכל הוא בחי׳ ביטול להוי׳ הוא בחי׳ סובב כ״ע הוי׳ אלקינו הוא למעלה מעלה לפני אחד מה אתה סופר כי לגבי מהו״ע ית׳ לא שייך בחי׳ סוכ״ע שאינו בגדר עלמין כלל אני הוי׳ לא שניתי, וזהו הוי׳ אלקינו ממש בחי׳ הוי׳ שהמלאכים וכל צבאם אומרים קדוש ומובדל מהם בתכלית אבל ישראל עבמ״ח בחי׳ מח׳ סתימאה הנ״ל ויש ג״כ בחי׳ למעלה ואפי׳ מבחי׳ מח׳ עילאה ואח״כ בחי׳ הוי׳ יו״ד צמצום ה״א התפשטות כו׳ שהוי׳ אלקינו הוא בחי׳ מח׳ סתימאה הנ״ל, והנה כאשר יאריך בכ״ז מאד בעומק דעתו איך שכולם אומרים קדוש ומובדל בתכלית אבל ישראל עבמ״ח לכן אומרים הוי׳ אלקינו ממש וכאשר יתבונן איך שרחוק מזה בתכלית ממילא יתעורר מזה אהבת בכל לבבך בשני יצריך ובכל נפשך במס״נ ממש ובכל מאדך בחי׳ רעו״ד שהיא בחי׳ אהבה בל״ג מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כלה שארי כו׳. וזהו הגידה לי שאהבה נפשי שבמלאכים שהוא רק בחי׳ יראה כנ״ל ונק׳ עומדים אבל נש״י הם מהלכים שהוא בחי׳ אהבה והיינו לפי שנמשכי׳ מבחי׳ סוכ״ע, והנה באתעדל״ת אתעדל״ע ויתעורר למעלה ג״כ שיתגלה בחי׳ רח״ר הנ״ל שיתגלה מהו״ע כי ביג״מ הרחמים נאמר נושא עון כו׳ ועי״ז מתגה אלקות למטה וזהו רעיתי פרנסתי שישראל מפרנסין כו׳ כמו למשל ע״י אכילה שאוכל הגוף שעי״ז נתגבר הנפש על הגוף כמו שאנו רואים בחוש כשאדם מתענה הוא בתגבורת הגוף מאד שאברים כבדים עליו ועצל מאד אף שהנפש בעצמו א״צ לאכילה זו כלל אך כדי שיתחבר אל הגוף הוא ע״י אכילה גשמיות ממש, וכן ממש כביכול למעלה, כי הנה כל המדות העליונים נק׳ גופא כמאמר חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת״ת גופא כו׳ ולכאורה איך יצמצם עצמו כביכול בצמצום גדול כ״כ להתהוות מדות אלו הנק׳ גופים ממש לגבי מהות עצמותו, אך ישראל מפרנסין באתעדל״ת ואתעדל״ע ע״י בחי׳ רעו״ד הנ״ל בחי׳ תשובה הנ״ל שמהפך כל רצונות עניני עוה״ז הגשמי׳ שאינו חפץ בשום דבר רק הביטול במהו״ע מעורר למעלה ג״כ שיתצמצם א״ע כביכול מה שלגדולתו אין חקר אור א״ס ממש שיתהווה בחי׳ נקודה אחת בחי׳ יו״ד של שם הוי׳ שהוא בחי׳ חכ׳ ואח״כ ה״א התפשטות אורך ורוחב בחי׳ בינה ה״א הוא בחי׳ תורה ומצות וזהו קרבני לחמי כו׳ ריח ניחוח להוי׳ ריח הוא העלאת מ״נ ואתעדל״ת שנעשה עי״ז ניחוח והמשכות להיות שם הוי׳ יו״ד צמצום כו׳ וזהו ויעש דוד שם שישראל עושין שם הוי׳ כנ״ל, וזהו איכה תרעה שהוא טעם על בקשת כנס״י הגידה והמשיכה לי בחי׳ שאהבה נפשי ורעו״ד שאינו בשבילנו רק כדי שיוכל להתהוות בחי׳ גוף כנ״ל, וזהו בחי׳ ק״ש וכמאמר אכלתי יערי (עם דבשי) הוא יוצר אור מלאכים נק׳ עומדים שההתפעלות לפי״ע השגתם שהוא רק מבחי׳ ממכ״ע אבל סוכ״ע קדוש ומובדל מהם בתכלית וגם העמידה הוא יראה אבל נשמות ישראל והוא דבשי ק״ש כי הוי׳ אלקינו סוכ״ע כו׳ רק שירדה למטה ויבא לרעו״ד ואהבה כנ״ל כו׳, ועי״ז פרנסתי להיות המשכות אוא״ס בגוף וחסד כו׳ ויעש דוד שם. 1251

ה) **איכה** תרעה איכה תרביץ בצהרים, דהנה בחי׳ איכה תרעה זהו המשכת אתעדל״ע ע״י בחי׳ תשובה ורעו״ד וכנ״ל, אבל כדי להיות המשכת

מהו"ע ית' למטה זהו ע"י התורה ומצות, וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, פי' אנכי מי שאנכי מהו"ע ממש מצוך היום לשון התקשרות והתחברות על לבבך ממש, והוא בחי' תומ"צ שהן חסד דין ורחמים בפרט רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ואורייתא הוא רצונו וחכמתו ית' הוא ורצונו כולא חד, והנה בעסק בתומ"צ ממשיך כביכול מהו"ע ית' למטה רק מתחלה צריך להיות בחי' רעו"ד הנ"ל שעי"ז ממשיך אח"כ ע"י התו' כו' עמ"ש ע"פ גדילים תעשה לך כו', וזהו ענין תרביץ בצהרים תרביץ הוא ל' רביצה לשון רביעא שירידת הגשמים על הארץ נק' רביעא כמבואר בגמ' במס' תענית ופ"ח דנדרים וצהרים הוא תקיפי דשמשא. והנה כמו הגשם שיורד בתוקפא דשמשא הוא סימן ברכה והוא משקיט החום ומרוה הגופות ומלחלחי' כנ"ל, כמ"ש גשם נדבות תניף אלקים שהוא הגשם שיורד בנחת שלא ע"י רעם כו', והנה כמו"כ אחר בחי' רעו"ד הנ"ל שזהו בחי' צהרים תוקפא דשמשא שהוא בחי' האש העולה למעלה כו' אח"כ בחי' הרביצה ע"י התומ"צ הנ"ל, וזהו ג"כ ענין ח"י ברכות דש"ע שאחר ק"ש כי ק"ש הוא בחי' רעו"ד הנ"ל שזהו בחי' צהרים תוקף החום כו' [חסר][א] סלח לנו כו' הוא בחי' המשכות למטה (וע' בזהר פ' וישב דקפ"ט ע"ב ובדק"ח שם פי' וענין גשם נדבות, וע' בזהר פ' תרומה פי' כל נדיב לב כו' מ"ש ע"פ אחר ועשית חג שבועת כו' נדבת כו' ומ"ש במ"א בפי' בת נדיב כו').

והנה כמו"כ יובן מזה מה שמזכירים גבורות גשמים אחר עשי"ת דהיינו בשמע"צ (ונחלקו בזה ר"א ור"י לר"א הי' צריך תומ"י ביום ראשון של חג אלא מפני דלר"י נחלקו ע"ז מפני שא"א לישב בסוכה מחמת גשמים וא"כ הן סימן קללה בחג כו', אבל עכ"פ לדברי שניהם מוכרח דמישך שייכי אחר עשי"ת דהיינו בחג הסוכות וכמארז"ל בחג נידונין על המים שהוא ג"כ ענין תרביץ בצהרים, כי עשי"ת זהו גילוי בחי' רעו"ד להלהיב הנפש בבחי' תשובה לשוב לשרשה ומקורה כו', והיינו שע"י גילוי י"ג מדה"ר באלול נמשך בחי' האהבה נפשי בגילוי כו' ע"י קדימת לב נשבר ונדכה כו' ולכן אח"כ צ"ל הרבצה והמשכות אלקו' למטה שעי"ז יהי' נשקט תוקף החום והצהרים כו' ונק' גשם נדבות גשם דרעותא והיינו המשכת גילוי אלקות ית' מבחי' אנכי מי שאנכי למטה ממש וזהו"ע מוריד הגשם שאומרים בשמע"צ שנקלט גילוי אלקות בכ"א מישראל אלא שא"א להיות המשכה זו בפנימיות עד שיהי' תחילה בבחי' מקיף ואח"כ מהמקיף נעשה פנימי' וכמו שירידת הגשמים היינו ע"י קיבוץ עננים כו' וכך הו"ע ז' ימי סוכות והם מקיפים עליונים מבחי' ה' צלך כו', וגם הצל משקיט תוקף חום השמש כי בחי' הצל גבוה מבחי' השמש ולכן סוכה שחמתה מרובה מצילתה פסולה כו' כי צריך להיות בחי' צל ומקיף העליון כו' ואח"כ בשמע"צ נמשך המשכה זו בפנימי' ממש, וזהו"ע גשם נדבות שלא ע"י רעם וגבורות שלמטה כ"א גבורות ממותקות ממדריגות עליונות כנודע לי"ח. ופי' וענין איכה תרביץ כו' היינו גם כנ"ל שיהא הגידה לי כו' שאם לא כן איכה תרביץ שהרי רביעא זו באה ע"י קדימת גילוי בחי' שאהבה נפשי שלמה אהי' כעוטי'

[א] נ"ה דברכות שאומר לך הוא בבחי' המשכת אלקות אשר הם המשכות [illegible]

על עדרי חבריך, חבריך היינו כדאי' בזהר חברים מקשיבים לקולך היושבת בגנים כו' הם הצדיקים שיושבין ונהנין מזיו השכינה בג"ע, וזהו שאומרים כנס"י אלו נשמות שהם בגוף למטה שלמה אהי' כעוטי' על עדרי חבריך אבל באמת הגידה לי שאהבה נפשי מכבר שהוא למעלה מבחי' ג"ע כו' כנ"ל איכה תרעה איכה תרביץ שהירידה צורך עליה כנ"ל.

והנה עפ"י כל הנ"ל המבואר למעלה בפי' שאהבה נפשי יובן מ"ש גבי יוה"כ שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם דלכאורה אינו מובן שייכות העינוי מפני היותו שבת שבתון דהא אדרבה גבי שבת כתיב וקראת לשבת עונג ומצוה לענגו באכילה ושתיה וא"כ מאיזה טעם הוא שיוהכ"פ נק' שבת שבתון יהי' מצוה להתענות בו כלפי לייא, אך הענין כי הנה יש ב' בחי' אהבה אחת הנולדה ע"י השכל וההתבוננות בגדולת ה' והב' האהבה שלמעלה מהשכל כי בנה"א יש שכל ומדות ונק' נר"נ ויש בחי' שלמעלה מהשכל ונק' יחידה והנה נר"נ מתלבשים בגוף ונה"ב וע"י בירור נה"ב וכן ע"י בירור המאכלים שאוכל ושותה כאשר בכח זה מתפלל ואומר אחד ואהבת עי"ז נוסף כח אור האהבה בנה"א ע"ד והחיות נושאות את הכסא כו' והיינו מפני שמתעלים הניצוצות שנפלו בשבה"כ מעולם התהו ונכללים בקדושת התיקון שהוא הנה"א ונעשה יתרון האור, וזהו בחי' שבת שמי שטרח בע"ש יאכל בשבת שע"י הבירור מששת ימי החול נמשך מ"ד מלמעלה כו' ושבת נקרא שבת בראשית שהחכמה נק' ראשית ובחכמה אתבירירו ונמשך ומתגלה המ"ד ושורה בניצוצים אלו העולה מק"ב הנק' בשם מ"ג. אך בחי' אהבה רבה שלמעלה מהשכל עיקר התגלותה בנשמות ישראל הוא ביוהכ"פ משא"כ בשאר ימות השנה היא מוסתרת בלבבם בבחי' העלם וביוהכ"פ היא מתגלה בבחי' גילוי בנפשותם להיות כולם מקטנם ועד גדולם צועקים בנקודת לבבם אל ה' אף מי שאין לו דעת להתבונן כלל הוא מתעורר ביוכ"פ לצעוק אל הוי' באהבה פשוטה המתגלה אצלו שהיא בחי' למעלה מהדעת ולכן נק' יוהכ"פ שבת שבתון שהשבת נק' ראשית חכמה נחשב לגבי בחי' זו שלמעלה מהחכמה כמו ששת ימי החול לגבי שבת בראשית, וזהו בגי' גילוי שאהבה נפשי דהיינו מה שנזכר למעלה שהיא האהבה שבשרש הנפש קודם בואה לג"ע בהיותה כלולה במאצילה ב"ה שגילוי זה נמשך ביוהכ"פ ע"י קדימת י"ג מדה"ר באלול ועשי"ת כו', ולכן אמר בזה דוקא ועניתם את נפשותיכם שאין דרך להיות גילוי בחי' זו כ"א ע"י עינוי הנפש באכילה ושתיה אף גם מה שמתברר באכילה ושתי' אין יכול להיות כלי רק לבחי' נר"נ שזהו בחי' הנשמה שהיתה בג"ע שהנשמה היא בג"ע והרוח הוא בגעה"ת כו' כי מג"ע ירדה הנשמה להתלבש בגוף נה"ב אבל להיות בחי' גילוי בחי' האהבה נפשי מה שלמעלה מבחי' ג"ע אינו יכול להתלבש בבירורים זה דאכילה ושתי' גשמי' אלא דוקא ע"י ועניתם את נפשותיכם אז יוכל לשכון ולהתגלות בבחי' אה"ר שלמעלה מבחי' הנפש שבג"ע כו', וכענין מעלת הל"ת על מ"ע שהל"ת ממשכת אור גדול ביותר אין יכול להיות נמשך ושורה בכלי כמו מ"ע ששורה בכלי מצות מעשיות שהמצות מעשיות היינו הניצוצות שנפלו בשבה"כ בעשי'

זאת כמו צמר דציצית נעשה כלי לאור המצוה ההיא משא״כ בל״ת אין הניצוצות המתבררים יכולים להיות כלי לאור זה רק שנמשך ע״י קיום המצות הל״ת שע״י דאתכפי׳ סט״א כו׳ אסתלק קוב״ה כו׳ ולכך גילוי בחי׳ אהבה עליונה שלמעלה מג״ע נמשך ע״י ועניתם את נפשותיכם שהיא בחי׳ אתכפי׳ סט״א כו׳ שע״י מניעת תאוות גה״ב עי״ז נמשך אור במאכל ובמשתה שהיא האור המתלבשת ממש בניצוצות העולים מק״נ כו׳, ועד״ז יובן ההפרש בין שבת שמצוה לענגו במאכל ומשתה שהוא האור המתלבשת ממש בניצוצות העולים מק״נ כו׳ ונק׳ מ״ד אבל ביוהכ״פ שנק׳ שבת שבתון הוא בחי׳ עליונה יותר שאין יכול להתלבש בתוך הכלים ולכן אסור באכילה ושתיה ותשמיש המטה כו׳ כי הוא למעלה מבחי׳ יחוד מ״ד ומ״נ שהוא אור וע״י בטלה שנמשך רק ע״י בחי׳ ועניתם את נפשותיכם כו׳, וכענין שהל״ת גדול ממ״ע אלא שהל״ת שבתורה הם המניעות מדברים האסורים שלמטה מטה מק״נ אבל יוהכ״פ הוא גילוי אור גדול יותר עד שאפי׳ בחי׳ דברים המותרים שהן ק״נ נחשב איסור גמור ביוהכ״פ כי לגבי אור זה גם ק״נ נחשב הסתר גמור שלא יוכל להיות כלל כלי לאור זה רק שנמשך גילוי אור ע״י המניעה מהם וכמו אורות הנמשכים ע״י קיום מל״ת, וזהו שמצינו בד׳ חלוקי כפרה עבר אדם על מ״ע ושב לא זז משם עד שמוחלין לו עבר על ל״ת ושב תשובה תולה ויוהכ״פ מכפר כי להיות הכפרה על ל״ת דוקא הוא ע״י יוהכ״פ שהוא גילוי בחי׳ עליונה מאד עד אפי׳ דברים המותרים שמק״נ נחשב לגבי זה כמו הדברים האסורים לכן ע״י המשכת אור זה ועניתם את נפשותיכם כו׳ עי״ז יכפר על הל״ת וד״ל.

הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה כו׳ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. הנה ידוע דכל שיר השירים הוא מיוסד על וויכוחים של הקב״ה עם כנס״י הנק׳ שכינת עוזו ית׳ ולכן יש פסוקים בשיר השירים המדברים בהיות הקב״ה עם כנס״י פנים בפנים כמו במתן תורה וכל זמן הבית כו׳ ופסוקים רבים המדברים בויכוחים באורך הגלות המר והנחמות והעליות העצומות שיהי׳ לע״ל בב״א. וזהו ג״כ ענין ב׳ פסוקים אלו, דפסוק הגידה לי הוא טענת כנס״י ותחנוניה על הגלות כדפי׳ בזהר פ׳ ויקרא (די״ז ע״א וע״ב) וז״ל בשעתא דכנס״י נפקת בגלותא, אמרת קמיה הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימו דנפשאי אנת דכל רחימו דנפשי בך, איכה תרעה, איך תזון גרמך כו׳ ובפ׳ בלק (דקצ״ז ע״ב) פי׳ דלכן נאמר כאן ב״פ איכה כנגד ב׳ חורבנות מקדש ראשון ומקדש שני שעל כל חורבן קוננת באיכה, ופסוק שני אם לא תדעי לך כו׳ הוא תשובה שמשיב לה הקב״ה על טענותיה. והנה להבין ענין התשובה זו ופירושה מהו התשובה אם לא תדעי כו׳ צאי כו׳ שאינו מובן כלל איך יש בפסוק זה תשובה

על טענות מרירות הגלות, יש לבאר מתחלה טענת כנס"י על הגלות המבואר בפסוק הגידה לי כו' שאין הטענה על מה ולמה הוא הגלות כי ע"ז אין שייך כלל טענה דלא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא ח"ו, אלא ענין טענות אלו הוא כי עם היות שחטאו עוו פשעו בנ"י מ"מ אין מובן כלל איך יתוקן כ"ז ע"י הגלות כי מרוב הצרות ושעבוד מלכיות ודאגת פרנסה המקפת את האדם מראשו עד רגלו עד שלבו ומוחו בל עמו לעסוק בתורה ומצות כו' משא"כ כשהיו איש תחת גפנו כו' והיו עוסקי' הרבה בתורה כל זמן הבית השני, וא"כ הרי אדרבה בגלות נתמעט אור וגילוי המשכת אלהות בנפש ומהו התיקון כו', וזהו ענין איכה תרעה איך תזון גרמך כו', כי הנה כנס"י נק' רעיתי והוא לשון פרנסתי כמארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים והנה פרנסה כולל ב' דברים מזונות ולבושים והוא נמשך ע"י תורה ומצות כי כמו שמהתורה נמשך מזון לנפש כדכתי' ותורתך בתוך מעי כמו"כ היא ג"כ בחי' לחם ופרנס' לאביהם שבשמים וזהו לכו לחמו בלחמי בחי' לחמו הוא היותה מזון לנפש ובחי' לחמי הוא היותה בחי' מזון למעלה כביכול, וכן בהמצות כמו שמהן נעשו לבושים לנפש בג"ע כך נעשה מהן בחי' לבוש למלך מלכי המלכים הקב"ה כמאמר לבושו צדקה, וזהו רעיתי יפתי שעושה לבושים יפים להקב"ה ע"י המצות. וכיון שכן בגלות המר שיש בו ביטול תורה ומצות הרבה שהרי רוב המצות עשה א"א לקיים בגלות שאין לנו עכשיו לא קרבן ולא כהן עומד ומקריב כו', ורק ערך חלק רביעי ממנין רמ"ח מ"ע הוא שאפשר לקיימם, וא"כ איכה תרעה איך תזון גרמך כו'.

ב) **וביאור** הדבר מהו ענין מזון למעלה כביכול, דהנה בענין הפרנסה שלמטה נכלל בזה ב' דברים, והיינו ענין המזון ולבושים, והנה ענין המזון למטה הנה אנו רואים שע"י יש דוקא חיבור וקישור לחיות הנפש הרוחני עם הגוף גשמי וכאשר אנו רואים בחוש שכאשר לא יאכל אדם כמה ימים יכלה כחו עד שתצא נפשו ממש, והטעם הוא להיות כי הנפש הוא בחי' חיות רוחני פשוט כנודע שאינו מערך וסוג חומרי הגוף, כי אף חומר המוח שהוא זך ודק מכל כלי הגוף להיותו מקבל צורת אור השכל כנודע עכ"ז הוא בחי' גשם גמור לגבי רוחניות חיות הנפש הפשוט שאינו בגדר וסוג שכל כלל ומכש"כ מערך חומר גשם המוח כו' וע"כ א"א להיות חיבור וקישור לחיות הנפש הרוחני עם חומרי הגוף הגשמי אם לא ע"י איזה ממוצע שע"י דוקא יתחברו ויתקשרו יחד, והממוצע ביניהם הוא המזון הגשמי' כמארז"ל חמרא וריחא פקחי' כו', וכמאמר ר"ש אנא לא צלינא דעתאי עד לא אכילנא בשרא דתורא, וכאשר נראה בחוש שע"י המזון מתוסף אור וחיות הנפש להתפשט בחומר כלי המוח והלב כו', וע"כ ממילא כאשר יפסוק האדם מלאכול כמה ימים יכלה כחו ויפסק חיות הנפש להתפשט בחלל הגוף ויצא נפשו וימות להיותם רחוקים בערך זה מאד שא"א שיהי' חיבור וקישור ביניהם בלתי מזון הממוצע ביניהם והטעם לזה למה המזון דוקא הוא הממוצע לחברם ולקשרם הוא ידוע ומבואר במ"א באריכות. אמנם הנה הגם שאין לגשם חומרי הגוף שום ערך ויחס כלל עם רוחני' חיות הנפש כו' עכ"ז הנה אנו רואים

שכאשר אור וחיות הנפש שוכן ומתלבש בחומרי כלי הגוף ע״י מזון הממוצע הנ״ל הנה מתאחדי׳ ומתקשרי׳ יחד בבחי׳ ביטול אמיתי בתכלית בלתי יש ופירוד ביניהם כלל כמו אור השכל במוח ושמיעה באוזן וכח המישוש ביד עד גם כח ההילוך ברגל שכולם הם מחמת התפשטות חיות הנפש הרוחני בחומרי כל האברים פרטי׳ הללו לפעול בהם פעולת כלל כח השכל במוח עד גם כח ההילוך ברגל (משא״כ מצד עצם חיות הנפש הרוחניות שהוא מופשט מגדר וסוג מציאת כחות הללו שכולן הם מתאחדי׳ ומתקשרי׳ יחד עד שהנפש הרוחני פועלת כל פעולה גשמי׳ הללו ע״י התלבשותה בחומר כלי הגוף ומתאחדת ומתקשרת עמהם בתכלית עד שגם לכל נפש הפעולה לא נראה וניכר כלל בגשם האבר ועכ״ז לא נק׳ הפעולה ע״ש גשם חומרי כלי אברי הגוף כלל וכלל, כמבואר במ״א באריכות. וכ״ז הטעם הוא להיותם אחדים ומתקשרי׳ יחד בתכלית אף שזה גשם וזה רוחני שאין ערך ביניהם כלל, וכנודע שעיקר קריאת שם האדם אינו על גשם האברי׳ כלל כ״א על חיות הפנימי שבאדם דוקא משא״כ גשם האברי׳ נק׳ בשם בשר האדם כו׳ ולהיות כן נק׳ המזון בשם חיות פנימי להיות שהוא הממוצע שעי״ז דוקא יש חיבור וקישור לחיות הנפש עם חומרי הגוף להתפשט בהם ולהחיותם בבחי׳ חיות פנימי דוקא וכו׳ כמ״ש חמרא וריחא כו׳ וכן לא צלינא דעתאי. ונמצא שע״י המזון דוקא יתוסף כח ואור חיות הנפש בתוך המוח והלב כו׳ בבחי׳ חיות פנימי ממש להיות תוספת אור השכל במוח ואור המדות בלב כו׳ ומה גם שהמזון גופא מתהפך לדם כו׳ עד שהוא נכנס ובא בתוך פנימי׳ כל האברים וכמשי״ת בסמוך וע״כ נק׳ בשם חיות פנימי וד״ל. ועתה יובן ענין הלבושי׳ הגשמי׳ שלמטה באדם הגשמי׳ שהמה ג״כ נקראים בשם פרנסה כנ״ל, אבל המה באופן אחר לגמרי מענין מזון הנ״ל, דהנה הלבושים הן באים לאדם להצילו מן הקור והחום והשרב וכו׳ שלא יזיק לו, ונמצא שהמה ג״כ כמו בחי׳ ממוצע שע״י דוקא יחי׳ ויתקיים חיות הנפש בתוך הגוף ולא יזיק לו החום והקור והשרב כו׳, אמנם עכ״ז הרי הלבושים המה בבחי׳ חיצוני׳ לגמרי בלתי מתיחדים עם חיות הנפש כולו כלל כ״א באים בבחי׳ חיצוני׳ על האדם מבחוץ בחי׳ נפרד מקיף האדם לגמרי כנודע ומבואר במ״א באריכות משא״כ מזון הממוצע כנ״ל שגם עצמיו׳ המזון נהפך לדם ונכנס בבחי׳ פנימי׳ בתוך פנימי׳ האברים ומתאחדת עמהם בתכלית כנודע עד שבחי׳ פנימי׳ חיות הדם עולה ונכלל בבחי׳ חיות הרוחני ממש שבמוח כנודע וע״כ הוא בבחי׳ ממוצע להיות ע״י דוקא בחי׳ השראת והתפשטות חיות הנפש בתוך חומר הגוף בבחי׳ חיות פנימי ממש, משא״כ הלבושי׳ שהמה באין בבחי׳ לבוש נבדל ונפרד מגוף האדם לגמרי בלתי מתיחדי׳ עמו כלל וכלל, ע״כ אינם אלא בבחי׳ שומר מבחוץ על גוף האדם להצילו מן הקור כו׳, אך הנה מאחר שאנו רואים שעכ״ז הלבושים המה בבחי׳ שומר מבחוץ להנפש והגוף יחד, וידוע הכלל בכ״מ שהשומר מוכרח להיות שרשו גדול יותר מן המשתמר וא״כ גם כאן בענין הלבושים אף שהן באין בבחי׳ חיצוני׳ מדברים זרים ונבדלים מן גוף האדם לגמרי עכ״ז מאחר שהם נעשים בבחי׳ שומר להאדם שע״י דוקא משתמר הנפש והגוף האדם כנ״ל הרי מוכרח להיות ששרשם יותר גבוה גם מבחי׳

חיות הנפש הרוחני׳ ששוכן ושורה בתוך אברי הגוף דהיינו ששוכן ושורה על הלבושי׳ וכן את הארת חיות הנפש הרוחני׳ שלמעלה מעלה מבחי׳ הארת הנפש המלובש בתוך אברי הגוף עד שע״י משתמרים חיות הנפש בתוך אברי הגוף. והענין הוא כידוע דהנפש היא כלולה מכמה בחי׳ ובכלל הן ה׳ בחי׳ נפש רוח נשמה חי׳ יחידה, בחי׳ נר״נ הם הנמשכי׳ ומתפשטי׳ ושוכנים ומתלבשים בתוך כלי הגוף שכללותם הן תלת, תלת שליטין מוחא ולבא וכבדא ששורה ושוכן בהם ג׳ בחי׳ נר״נ הנ״ל מבחי׳ ג׳ שליטין הנ״ל והמה מקבלי׳ כללות כל האברים בפרט כו׳ כנודע, וע״כ נק׳ בחי׳ נר״נ בשם אור פנימי כנ״ל, משא״כ בחי׳ ח״י שורה בבחי׳ מקיף על כללות כל האברים בהשוואה יחד בלי קדימה ותוס׳ ומעלה זע״ז כלל כי לגבי בחי׳ חי׳ יחידה שהמה בחי׳ מקיפים של הנפש כו׳ האברים שוים הם בתכלית עד שהמוח והרגל שוין להיות נשמעים לרצונו בתכלית כו׳ וכנודע ומבוא במ״א באריכות וד״ל. והנה בחי׳ חי׳ יחידה הנ״ל שנק׳ בחי׳ מקיפים כנ״ל הן השורי׳ ושוכני׳ על בחי׳ הלבושים דוקא וע״כ גם הלבושים הגשמיים המה באים על האדם מבחוץ ומקיפי׳ את כל האברים מראש עד רגל בהשוואה כו׳ (משא״כ המזון שהוא בא בהתחלקות המדריגות כידוע דהקיבה מבשל את המזון והפסולת יוצא לחוץ והדם עולה לכבד ומשם עולה מובחר הדם אל הלב ומן הלב עולי׳ האידים הדקים אל המוח כו׳ וד״ל), ולכן הלבושים הם ג״כ בחי׳ שומר שע״י דוקא משתמר נפש וגוף האדם כנ״ל להיות ששרשם בבחי׳ מקיפי׳ דבחי׳ חי׳ יחידה של הנפש ששרשם למעלה מעלה מבחי׳ נר״נ הנמשכים בבחי׳ חיות פנימי כנ״ל וד״ל. והטעם שבחי׳ מקיפים שורה על הלבושים דוקא הוא ע״ד כלל הידוע בכ״מ דנעוץ תב״ס דוקא שכל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויומשך למטה מטה יותר וכמו עד״מ אבן הנזרק ונופל כו׳ או כמו אור גדול וזך ובהיר יותר יותר לא יוכל לראות מקרוב כ״כ כ״א מרחוק יותר דוקא וכמה משלים רבים לזה כידוע ומבואר במ״א באריכות, וכמ״כ כאן בבחי׳ חי׳ יחידה להיותם בבחי׳ מקיפים על הנפש שלמעלה מעלה מבחי׳ נר״נ ע״כ לא יוכלו להתלבש באברי הגוף שהן מוחא ולבא וכבדא וכלליות כל האברים כלל כ״א שורה ושוכני׳ על הלבושים דוקא להיותם מדברים זרים ונבדלים לגמרי שלמטה הרבה מגוף האדם להיות כי כל הגבוה כנ״ל וד״ל.

ג) **וכדוגמת** כל פרטי המשלים הנ״ל בבחי׳ מזון ולבושים הגשמי׳ ואורות פנימים ומקיפים שלמטה באדם הגשמי, יובן מזה למעלה באדם העליון דאצי׳ כמ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, דהנה ידוע מאמר אליהו ז״ל בתיקונים אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ספירן לאנהגא בהון עלמין כו׳ וכמה גופין כו׳ דאתקריאו גופין לגבי לבושין כו׳ ואתקריאו בתיקונא דא חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא תפארת גופא כו׳ חכמה מוחא כו׳ רבון עלמין אנת הוא סתימו דכל סתימין לאו דאית לך צדק ידיעא ולאו מכל אינון מדות כלל אלא לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו׳, ונמצא מובן מכ״ז המאמר שכל הע״ס דאצילות נק׳ בשם גופים ממש לגבי למעלה מהן וכמאמר הנ״ל חסד דרועא ימינא כו׳ הגם שאין לו

גוף ולא דמות הגוף ח"ו, עכ"ז דברה תורה כלשון בנ"א מבשרי אחזה כו'. והענין הוא דהנה כללות כל הע"ס דאצילות אף בבחי' א"ס ממש וכמאמר חיוהי וגרמוהי חד כו' בבחי' א"ס ממש נק' עולם האצי' בכלל בשם עולם הא"ס לגבי עולמות התחתונים דבי"ע שהם בבחי' יש ונפרד ממש כו', עכ"ז לגבי שלמעלה מהן שהוא בחי' אור המאציל העליון שהוא בחי' אור א"ס ממש הפשוט השופע ונמשך בהן הן נק' בבחי' אברים וגופים ממש, וכמאמר הנ"ל ואין ערוך ביניהם כלל וכלל יותר משאין ערוך לגוף ואברים הגשמי' שבאדם הגשמי' לגבי אור וחיות הנפש הרוחני' השוכן ומתפשט בהן שאינו בגדר וסוג גשם האבר כלל וכלל כנ"ל באריכות, כמ"כ למעלה בחי' הע"ס דאצי' אף שהן בבחי' א"ס אבל עכ"ז הרי המה נקראים בשם ספירה ומדה פרטיות עכ"פ ואינם בערך וסוג כלל וכלל לגבי אור המאציל העליון, אבל עכ"ז הרי הוא עכ"פ בחי' אור וזיו הפשוט בתכלית הפשיטות בבחי' א"ס הפשוט מאחר שנק' אור המאציל וכמו שמהו"ע ית' הוא פשוט בתכלית הפשיטות כמ"כ בחי' זיו ואורו המאיר ומתפשט ממנו הוא בבחי' א"ס הפשוט ואינו בגדר וסוג שום ספי' ומדה פרטיות חכמה כו' חסד כו' כלל וכלל וכמאמר אליהו הנ"ל בסופו לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולאו מכל אינון מדות כלל (וע"כ נק' בשם גופים ואברים ממש), ומה גם שכל ספי' ומדה פרטיות הרי המה בחי' התפעלות דבר עכ"פ, עד"מ המדות שבאדם הגשמי' הרי הם בחי' התפעלות בדבר מה, כמו במדת החסד או במדת הגבורה כו', כמ"כ ע"ד דוגמא זו למעלה בבחי' המדות דאצי' מאחר שנק' בשם ספי' ומדה הרי המה בחי' התפעלות דבר עכ"פ, וידוע שההתפעלות דבר מה הוא בחי' שינוי (מכמו שהוא קודם ההתפעלות כנודע וד"ל), ולגבי עצמיות אור המאציל העליון הפשוט אין שייך שום שינוי והתפעלות כלל וכלל וכמ"ש אני ה' לא שניתי שקאי גם על בחי' אור וזיו המאציל העליון שאין בו ג"כ שום שינוי כלל וכלל כמבואר במ"א באריכות וד"ל. ולהיות כן נק' כל הע"ס בשם גופין ואברים ממש, ואין ערך ויחוס ביניהם כלל וכלל, אלא שמאיר ומתפשט בהם אור המאציל העליון עד"מ ודוגמא התפשטות חיות הנפש תוך אברי הגוף כדי לפעול ע"י פעולות גשמי' הללו כמו ראי' בעין וכו' עד כח ההילוך ברגל כו', וכמ"כ ע"ד דוגמא זה הוא בחי' הארת והתפשטות המאציל בבחי' ע"ס שנק' גופין ואברין בלבד כדי לאנהגא בהון עלמין סתימין כו' ועלמא דאתגליא וכו' שהן בבחי' גבול וכו', וכמו שמבואר למעלה בבחי' חיות הנפש ואברי הגוף שבאדם הגשמי' שאף שאין ערך ביניהם כלל שזהו חיות רוחני וזה אברי' גשמי' עכ"ז מאחר שחיות הנפש הרוחני' נמשך ומתפשט בהם הרי המה מתאחדים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כנ"ל, כמ"כ עד"ז למעלה בבחי' ע"ס דאצי' אף שנק' גופי' ואברים ממש לגבי אור המאציל השופע ונמשך ומתלבש בהם עכ"ז הרי מתקשרים ומתיחדים בקישור ויחוד אמיתי בתכלית כמאמר איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו', ולזאת הם בבחי' א"ס ממש, ועכ"ז בהן וע"י דוקא מתנהגין עלמין בבחי' וגבול ונפרדי' ממש ע"ד דוגמת משל הנ"ל וד"ל.

ד) **והנה** מבואר למעלה במשל הגשמי הנ"ל שהיחוד והקישור לחיות הנפש עם אברי הגוף שאין ערוך ביניהם כלל וכלל, א"א להיות כ"א ע"י

המזון שהוא הממוצע ביניהם וע"י דוקא מתחברים ומתייחדים כנ"ל, וכמ"כ עד"ז למעלה בבחי' המשכ' והתפשטות אור המאציל עליון להיותו נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הע"ס שנק' בשם אברים כו' בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל שאין ערוך ביניהם כלל וכלל ג"כ א"א להיות כ"א ע"י בחי' הממוצע ביניהם שע"י יתחברו ויתקשרו כו'. והממוצע הוא ענין ובחי' הלכות התורה שבהן וע"י דוקא נמשך ומתפשט אור המאציל העליון להתלבש בבחי' ע"ס דאצי' ולאנהגא בהון כו' וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי וד"ל. וע"כ נק' התורה בשם מזון למעלה, וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שהוא בחי' לחם של תורה שנק' לחמו של הקב"ה ממש (והן הן שתי הלחם שבחג השבועות שהן שתי תורות תושב"כ ותושבע"פ). והענין הוא דהנה כל הלכות התורה שרשן הן בבחי' רצון העליון שלמעלה מן החכמה בחי' חכמה עילאה דאצי' כי אף שאורייתא מח"ע נפקת אכן זה אלא שנפקת ויוצאת מהעלם לגילוי מבחי' רצון העליון למדות העליונות דאצי' שהן כללות שיתא סדרי משנה כשר פסול טהור טמא זכאי חייב כו' שזהו ע"י התלבשות בחי' רצון העליון בבחי' החכ' ומחכמה נפקת לגילוי בבחי' המדות אבל שרשן הן הן בבחי' רצה"ע שלמעלה מהחכמה שהיא ראשית הגילוי דאצי', וכנודע שיש ב' מיני רצון, הא' הרצון שלמטה מן החכמה והיא עד"מ הרצון הנמשך מן השכל וטעם שכאשר מבין בשכלו שטוב הדבר ההוא אזי ירצה ויאהוב לאותו הדבר כו', והב' בחי' רצון שלמעלה מן החכמה והטעם, וכמ"כ למעלה בחי' הלכות התורה שרשן ומקורן הן בבחי' רצה"ע שלמעלה מן החכמה והוא בחי' כתר עליון שנחשב עדיין בבחי' התחתונה של המאציל שלמעלה מן בחי' החכמה שהוא ראשית הגילוי דנאצלי' וידוע בכ"מ שבחי' כתר הוא בחי' הממוצע בין עצמות המאציל העליון הפשוט בתכלית הפשיטות ובין בחי' הנאצלים שהן בחי' ע"ס דאצי' כו' ובו וע"י דוקא יומשך ויתחבר אור המאציל בנאצלים והיינו שבחי' כתר עליון הוא הממוצע להביא ולהמשיך מבחי' רעוא דכל רעוין שהוא בחי' מקור כל הרצונות (שהוא בחי' מל' דא"ס ממש) להיות נמשך בנאצלים פרטי' דע"ס כו', והיינו ע"י ענין הלכות התורה ששרשן בבחי' רצון העליון דכתר עליון שנמשך ומתלבש בבחי' ח"ע ראשית הגילוי דאצי' ומבחי' ח"ע יוצאי' לידי גילוי לבחי' המדות עליונות שהן בחי' חו"ג כו' כשר ופסול כו', ונמצא שבהן וע"י דוקא יש חיבור וקישור לבחי' אור המאציל העליון הפשוט כו' שהוא בחי' רעוא דכל רעוין כנ"ל עם הנאצלים אף שהן נק' גופי' ואברי' בלבד כנ"ל בכדי לאנהגא בהון עלמין כו' כנ"ל וד"ל, כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו', ולהיות כן נק' התורה בחי' מזון למעלה וכמ"ש לכו לחמו בלחמי וכמ"ש את קרבני לחמי כו' שהוא עד"מ המזון הגשמי' שלמטה באדם התחתון הגשמי שהוא הממוצע לחבר נפש הרוחני' עם אברי הגוף הגשמי' כנ"ל באריכות. והנה התורה נתלבשה למטה בדברים גשמיי' דנוגה כמו תרומות ומעשרות כו', אך ע"י נש"י העוסקי' בתורה לשמה אחרי בחי' הביטול שלהם בבחי' מס"נ באחד בק"ש ומעלי' מ"ן את התורה לשרשה כמו שהיא בבחי' רצון העליון דבחי' כתר עליון שלמעלה מן החכ' כו' שהוא בחי' הממוצע כנ"ל, ונמצא שנש"י בהן וע"י דוקא נעשה

בחי׳ התורה לחם ומזון למעלה להיות בחי׳ הממוצע כנ״ל, והוא ע״ד דוגמת מזון הגשמי שאף שמלובש בו כח וחיות גבוה עכ״ז להיותו מלובש בדבר גשמי מאד אין נעשה מזון וחיות לנפש הרוחני׳ כ״א דוקא אחר העלי׳ והבירור של המאכל בתכלית ע״י האדם האוכלו שמתברר בקיבה ונהפך לדם בכבד ומן הכבד מתברר ועולה אל הלב כו׳ כנ״ל באריכות שאז דוקא הוא נעשה מזון וחיות לנפש להיות נמשך בכח אברי הגוף וכמ״כ הלכות התורה אף ששרשן בבחי׳ רצון העליון מאחר שנתלבשה למטה בדברים גשמיי׳ דנוגה א״א שתהי׳ ללחם ומזון למעלה כ״א דוקא ע״י נש״י העוסקים בתורה וד״ל, וע״כ נק׳ רעיתי שהוא לשון פרנסתי וכמארז״ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים להיות שבהן וע״י דוקא נעשה התורה בחי׳ לחם ומזון למעלה כנ״ל לבחי׳ אדם עליון שעל הכסא כו׳, וכמו עד״מ ב״ש אוסרין וב״ה מתירין להיות שרש ב״ש מבחי׳ גבורות עילאה דאצי׳ ע״כ בהם וע״י נמשך אוא״ס בעולמות ע״י התלבשות בבחי׳ גבורות דאצי׳ שהוא ענין ב״ש אוסרים, וכמ״כ ב״ה מתירין להיות שרשם מבחי׳ חסד עליון כו׳ ע״כ בהם ועל ידם נמשך אור המאציל ע״י התלבשותו בבחי׳ חסד שהוא בחי׳ דרועא ימינא כו׳, ומפני שבחי׳ המדות עליונו׳ הן מתכללי׳ זע״ז כמ״ש לאכללא שמאלא בימינא שהוא בחי׳ גבו׳ בחסד וימינא בשמאלא ע״כ גם למטה יש כמה דברי׳ שהן מקולי ב״ש ומחומרי ב״ה כו׳ וע״כ נק׳ ת״ח בוני׳ שהם עוסקים בבנינה ש״ע וכמ״ש אל תקרי בניך אלא בוניך כו׳, והיינו לפי שבהם וע״י דוקא נמשך ומתלבש אור המאציל בנאצלים שהן בחי׳ הכלים דע״ס שנק׳ דרועא ימינא כו׳ בגין לאחזאה בהון איך אתנהג עלמא כו׳ וד״ל, וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה כו׳ שע״י אותיות אמרתי שהוא בחי׳ דבר ה׳ זו הלכה שהן הלכות התורה ששרשם בבחי׳ רצה״ע עי״ז עולם חסד יבנה שהוא בחי׳ בנין והנהגת העולמות ע״י בחי׳ החסד דרועא ימינא וכו׳ שהוא ע״י כי אמרתי דוקא שהוא בחי׳ הממוצע כנ״ל, או גם יש לפרש זה הפסוק על נש״י העוסקים בתורה, ופי׳ כי אמרתי עולם שע״י אותיות אמרתי בא ונתלבש בעולם הגשמי למטה בנש״י למטה עי״ז דוקא חסד יבנה, יבנה בחי׳ הבנין דנוק׳ דאצי׳ בכדי לאנהגא עלמין כו׳, והכל עולה לסגנון א׳ וד״ל. וע״כ התורה נעשה גם בחי׳ לחם ומזון לנשמות וכמ״ש ותורתך בתוך מעי כו׳ וכן לחמו בלחמי כו׳ להיות שהנשמה הוא בחי׳ בע״ג וא״א להם להנות מזיו השכינה בג״ע שהוא בחי׳ התענוג אלקי הבלתי בע״ג כ״א ע״י התורה שלמדו בעוה״ז שמהן נעשה מזון כו׳ וד״ל.

ה) **והנה** כ״ז הוא בבחי׳ הלכות התורה בלבד שהן הנק׳ בחי׳ מזון ולחם כנ״ל, אך המצות מעשיות הן הנק׳ לבושים למעלה וכמ״ש וילבש צדקה כשריון, וכן שריון קשקשים הוא לבוש כו׳ שכמו שהשריון הגשמי כל קליפה וקליפה מצטרפת ומתחברת יחד ונעשי׳ לבוש גמור על כל הגוף מן החצים ובלסטראות כו׳ וכמ״כ כל פרוטה ופרוטה שנותנים צדקה לעני׳ בעוה״ז מצטרפת לחשבון גדול ונעשה לבוש לנשמות בג״ע, וכמ״ש במ״א על מ״ש והלך לפניך צדקיך כו׳ שהוא בחי׳ מעשה הצדקה שנעשה לבוש להנשמה להגן

עליו ולהוציאו מן המזיקים וחיצונים כו׳ וכמו כן כל מצות שנק׳ בשם צדקה סתם שמכולם נעשה בחי׳ לבוש להנשמה כו׳, וכמ״כ למעלה הנה כתיב לבושו צדקה שבראש מעשה המצות שעושין נש״י למטה הוא בחי׳ לבושי׳ של הקב״ה שהוא בחי׳ אדם העליון דאצי׳ של הכסא שהוא בחי׳ אורות וכלים דאצי׳ כנ״ל שבחי׳ הלבוש הוא שומר ומגן מבחוץ שלא יזיקו ויקבלו החיצונים ג״כ בחי׳ יניקה כו׳ וכמ״ש וילבש צדקה כשריון כו׳ וד״ל, ובחי׳ הלבוש הזה הוא נעשה מבחי׳ מעשה המצות דוקא שמבחי׳ חיצוני׳ הביטול ועשי׳ בלבד אמר ונעשה רצונו בלבד ולא בבחי׳ פנימי׳ הביטול והשגה כו׳, וע״כ גם למעלה נעשה מזה בחי׳ לבוש ושומר בלבד. אך הנה מבואר למעלה שבכל מקום השומר מוכרח להיות שרשו גבוה יותר מן המשתמר, וכמ״כ מעשה המצות מאחר שנעשה בחי׳ לבוש ושומר מבחוץ להגן על בחי׳ אדם העליון דאצי׳ שעל הכסא הוא בחי׳ אור המאציל בנאצלים בבחי׳ אור מקיף כו׳ כנ״ל ומוכרח להיות שבחי׳ הלבוש הזה שרשו יותר גבוה מהן מאחר שנעשה בחי׳ שומר עליו כו׳, והענין הוא דבאמת מעשה המצות אף שהן בבחי׳ עשי׳ וחיצוני׳ בלבד, עכ״ז שרשן ומקורן בבחי׳ פנימי׳ ועצמיות הכ״ע שהוא בבחי׳ מל׳ דא״ס שהוא בבחי׳ התחתונה שבמאציל ממש שלמעלה מעלה מבחי׳ התלבשותו בנאצלים שהוא בחי׳ אדם העליון, והיינו בבחי׳ המקיפים דע״ס דאצי׳ להיות שרשן גבוה כ״כ מאד נעלה בבחי׳ המקיפי׳ כנ״ל א״א שיבאו ויתלבשו בבחי׳ אורות וכלים בבחי׳ פנימיות ע״ס כמו ענין הלכות התורה כנ״ל כ״א בבחי׳ חיצוניות עשי׳ בלבד וע״כ נעשה מהם בחי׳ לבוש חיצוני׳ דוקא ועכ״ז הוא בחי׳ שומר להגן כו׳ כנ״ל, והטעם כי כל הגבוה גבוה יותר יותר יושפל ויתלבש למטה בדבר הנמוך יותר כנ״ל כי נתב״ס. וזהו ענין רעיתי פרנסתי שישראל מפרנסין כו׳ להיות שע״י נש״י למטה דוקא נעשה בחי׳ מזון ולבושי׳ לבחי׳ אדם העליון שעל הכסא ע״כ הן הן המפרנסין כו׳ וד״ל.

ו) **וזהו** איכה תרעה כו׳ בגלות שהוא ביטול תורה ומצות וא״כ איך יהי׳ בחי׳ פרנסה לאביהם שבשמים שיהי׳ התלבשות אור א״ס ב״ה בגופא דמלכא, ובהסתלקות האור ח״ו מהכלים אשתארן כגופא בלא נשמתא כו׳, וכמו כן הוא ג״כ העדר המזון לנפש כי ע״י המשכו׳ האור למעלה מהכלים נמשך מהם ג״כ לנפש וזהו לכו לחמו בלחמי מבחי׳ לחמי נמשך ג״כ לכו לחמו ובהסתלקות האור למעלה ממילא הוא ג״כ ההעדר למטה ונחלש כח הנפש. והנה זו היא טענה אחת שעיקרה היא אלמעלה איך תזון גרמך כו׳, ואח״כ טענה ב׳ איכה תרביץ בצהרים שלמה אהי׳ בעוטיה כו׳ והוא על הנוגע לנפש אלהית שנחשך אורה בקדרות הגלות וכמש״ל שחורה אני כו׳. והענין הוא כי עדרי חביריך הם ע׳ שרים שהם ג״כ בחי׳ משפיעים למטה שכל השפעות גשמיות נמשך מלמעלה ע״י השרים אין לך עשב שאין לו מזל כו׳ והמזלות מקבלים מהשרים כו׳ וכן אפילו כל המחשבות נמשך לכל עם מבחי׳ השר כמ״ש בזהר ע״פ ויאמר אל עמו כו׳ דויאמר קאי על השר של מצרים דאעיל בלביהון מחשבה זו כו׳, והמשילם ג״כ לבחי׳ עדרים שכמו שהוא ית׳ נק׳ רועה ישראל וכמ״ש ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, כמ״כ השרים

משפיעים ג"כ לעמים, וזהו ענין עדרי חבריך וכמ"ש כוכבים וכל צבא השמים כו' אשר חלק לכל העמים כו' כמ"ש במ"א, ובגלות קובלת כנ"י שהיא כעוטי' על עדרי חבריך שהרי היא ניזוני' מתמצית של השרים, וזהו עוטיה הוא לשון בושה כמ"ש בזהר בראשית ד"כ, גם לשון עטוף ולבוש כמו עוטה אור כשלמה והוא עטה מעיל כו', והיינו שמחמת הגלות הנה כנ"י מעוטפת ומלובשת ממחשבות ודיבורים הנמשכים מעדרי חבריך שהם השרים שאין שום מחשבה ודיבור למטה שאינו נמשך ונשפע מלמעלה, ומו"ד דתומ"צ נמשך מבחי' רועה ישראל הוא הקב"ה שהוא מקור התומ"צ, אבל במו"ד זרים נמשך מעדרי חבריך הם שרים וכנ"י מעוטפת ומלובשת מהם שלא מרצונה כי דאגת הפרנסה מטרדת את האדם כו'. וזהו שעוטיה הוא ג"כ לשון בושה שהוא בושה גדולה להלביש נפשו האלקית בעניגים גשמיי' ולכן אנו מבקשים ותן בלבינו בינה כו' ולא נבוש כו'. וזהו איכה תרביץ בצהרים פי' כי חום השמש מגביר בצהרים והוא ענין החמימות מרצונות זרים הנמשך מצד הנ"ל ולכן נק' התורה מים שמקררי' חום זר וא"כ איכה תרעה כו'. וכללות טענה זו הוא כך דאם הי' ענין הגלות רק צער הגוף לבד היתה מחרשת כי לא עביד קב"ה דינא בלא דינא כנ"ל אבל הרי ג"כ נגע עד הנפש שעי"ז חשך משחור תארה ומלובשת מרצונות זרים כנ"ל, וא"כ למה זה ירדה פלאים כו' שהרי הגלות הוא בודאי בשביל תיקון החטאים לכפר וכמארז"ל גלות מכפרת עון, ומהו התיקון כיון שאדרבה עי"ז חל וגרע מעלתם ויופיה בהיותה כעוטיה כו', ומלבד הטענה הראשונה הנוגע למעלה איכה תרעה כו'.

ז) **והנה** ע"ז באה התשובה אם לא תדעי לך כו' וז"ל הזהר ויקרא בפי' תשובה זו אמר לה קוב"ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע, אבל אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עיטא כו'. ופי' כי הנה כנ"י טענה ב' טענות על הגלות הא' הנוגע לו ית' כנ"ל בפי' איכה תרעה כו' שהרי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים ע"י תומ"צ כנ"ל ממשיכים שיהי' התלבשות א"ס ב"ה בבחי' גופא דמלכא כו' וא"כ בשעבוד הגלות וביטול תומ"צ איכה תרעה כו', והב' על הנוגע לניצוץ אלקות שבכל א' מישראל והוא שלמה אהיה כעוטי' כו', וע"ז משיב לה הקב"ה פסוק אם לא תדעי לך על טענה שני' דהיינו על הנוגע לך והוא על טענה שלמה אהי' כעוטיה כו' דאילו על הנוגע לו ית' איכה תרעה אמר לה שבוק אנת דידי כו'. ויובן זה עפמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כו', פי' האדם דלעילא דהיינו בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו', שיחיה מבחי' הלחם היינו שהתורה נק' מזון ומחבר בחי' אור א"ס להתלבש בבחי' אדם אך בחי' לחם היינו כמו שהתורה היא למטה שירדה ונתלבשה בגשמיות, ולכן נמשלה ללחם דכמו שהלחם מחי' את האדם הגשמי אף שהלחם בחי' צומח שהוא למטה במדריגה מבחי' המדבר אלא לפי שבשרשו הוא גבוה ביותר מבחי' ואלה המלכים כו' רק שנפל למטה ע"י שבה"כ כו' ולכן יש בו פסולת וע"י בירור המובחר מן הפסולת נעשה מזון לנפש מצד שרשו הגבוה יותר מנפש המדברת וכמארז"ל אפילו יתוש קדמך כו' וזהו שאמר ר"ב עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו' שניתוסף בו

שכל וחכמה אלקי׳ ע״י אכילת בישרא דתורא והיינו מטעם הנ״ל שבשרשו דצ״ח גבוהים מבחי׳ מדבר רק שירדו למטה ע״י שבה״כ ולכן ע״י הבירור שמגיעי׳ לשרשן הן מוסיפי׳ אור וחיות באדם כו׳, ועד״ז הוא ענין בחי׳ שיחיה האדם דלעילא ע״י התורה שנק׳ לחם כמ״ש לכו לחמו בלחמי שנק׳ ג״כ לחמי ממש ישראל מפרנסין כו׳, והיינו כי התורה כמו שנתלבשה בגשמיות בדברים שתחת ממשלת ק״נ ובחכמה אתברירו שמברר הטוב מהרע ושרש בירורים אלו הוא ממה שנפלו מבחי׳ ואלה המלכים כו׳ שהוא למעלה מבחי׳ אדם כי בחי׳ אדם נק׳ רק בחי׳ גופין כו׳ ואין ערוך לבחי׳ גופין לגבי בחי׳ נשמתא וכמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כגופא בלא נשמתא כו׳ אבל בחי׳ ואלה המלכים הוא בחי׳ נשמות שלמעלה מבחי׳ גופים כו׳ לכן ע״י בירור מבחי׳ זו יחי׳ האדם דלעילא שנמשך בחי׳ התלבשות אור א״ס בבחי׳ גופא כו׳ כנ״ל, וזהו ענין לחמי שעל הלחם יחי׳ האדם דלעילא, אך נאמר כי לא על הלחם לבדו כו׳ כי על כל מוצא פי ה׳ יחיה האדם, פי׳ כי מוצא הוא פירוש ומקור כמו מוצא מים כו׳ והיינו מבחי׳ מקורא דכולא, כי פי׳ הוי׳ היינו בחי׳ וברוח פיו כל צבאם ובעשרה מאמרות נברא העולם בחי׳ דצח״מ שנמשכו מבחי׳ דיבור כו׳ אבל בחי׳ מוצא ומקור פי הוי׳ הוא למעלה מבחי׳ פה ודיבור והוא בחי׳ רעוא דכל רעוין ומבחי׳ זו נמשך ג״כ חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה והוא שלא ע״י בירור ובחי׳ אתעדל״ת ע״ד שהלחם מחיה את האדם שהוא בחי׳ אתעדל״ת ובירור כו׳ אלא בבחי׳ אתעדל״ע לבד וכדוגמא זו היה ענין המן שהי׳ יורד מן השמים ולא הי׳ בו פסולת וזה שהי׳ מן יורד בזכות משה שהי׳ כבד פה היינו למעלה מבחי׳ דיבור רק שבחי׳ מוצא פי כו׳ משא״כ לחם מן הארץ יש בו פסולת כמ״ש בינוקא דבלק דקפ״ט דבכל מה דאתבלי בארעא כו׳ ע״ש וזהו ג״כ בחי׳ טל דכתיב וברדת הטל כו׳ כי טל הוא בחי׳ אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת ולכן הטל אינו נעצר לעולם וכמ״ש במ״א. וזהו תשובה לכנ״י איכה תרעה כו׳ שהרי אפילו בדליכא אתעדל״ת שנק׳ לחם מן הארץ מ״מ יש בחי׳ חיות לאדם העליון ע״י אתעדל״ע על כל מוצא פי כו׳ וכמ״ש שראשי נמלא טל כו׳ טלא דנטיף מעתיקא כו׳. אך הרי תכלית בריאת העולם הוא דוקא להיות אתעדל״ת, וכמ״ש ויניחהו בג״ע לעבדה כו׳ וכתיב את קרבני לחמי כו׳, ולכן נק׳ הקב״ה בשם לב דוקא כמ״ש לבבתיני אחותי כו׳, כמו שהלב מקבל חיות ע״י בירור המאכל וכמ״ש במ״א, ולזה אמר דידי מילתא טמירא הוא ולא אתיידע אבל עכ״פ לא שייך הקושיא והטענה איכה תרעה כו׳ כנ״ל.

(נת׳ דידי מילתא טמירא, כי לא על הלחם בירורי׳ לבד יחי׳ האדם, כי על כל מוצא מקור פי שלמעלה מע״מ בירורי׳ ואתעדל״ת רק אתעדל״ע לבד מן בלי פסולת וטל שאינו נעצר יחי׳ האדם ועם היות דצ״ל אתעדל״ע* לעבדה קרבני לחמי מ״מ לא שייך איכה תרעה, וזהו טמירא מה שלפעמים כך כו׳, ועמ״ש בזהר בענין התענית שאז נמשך החיות מלמעלה למטה ממוח ללב ולא כמו מלמטה למעלה מלב למוח כו׳ ועיין זהר פ׳ שלח דקס״א ע״ב).

אתעדל״ע: כ״ה בגוכתי״ק. בכת״י ב׳: אתעדל״ת.

ח) **וענין** התשובה על הטענה הנוגע לכנ"י שזהו מ"ש אם לא תדעי לך כו', יובן בהקדים מ"ש במ"א ע"פ מארז"ל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות ככו', וביאור ענין זה הוא דהנה ארז"ל גבי טיטוס שגידר את הפרוכת ויצא ממנו דם קסבר שהרג את עצמו כו', והיינו ע"ד מ"ש בזהר ע"פ הפושעים בי בגופא דמלכא, דהנה כמו שע"י קיום התומ"צ ממשיכים בחי' פרנסה לאביהם שבשמים שהוא ענין התלבשות אור א"ס בבחי' ע"ס הנק' גופין כנ"ל באריכות, כמ"כ בהפך ע"י העוונות גורמים ח"ו בחי' קלקול בבחי' הכלים הנק' גופא דמלכא, והקלקול הוא שנמשך מהם יניקה לחיצונים, וכמ"ש האריז"ל אם פגמתי באות יו"ד או באות ה' כו', שנק' פוגם היינו שממשיך ופותח ההמשכה מהם לחיצונים וזהו ונוקב שם הוי' כמו שעושה נקב עד"מ באיזה אבר שעי"ז נשפך הדם לחוץ, כך הוא ענין המשכת ויציאת החיות מהכלים דע"ס שנמשך לחיצונים כו' וזהו שהראו להם שיצא דם מהפרוכת היינו ע"י קלקול מעשיהם פגמו ברמ"ח איברים דמלכא כו' ונמשך חיות ויניקה רב לחיצונים כו' וממילא מובן דכש"כ שפגמו וקלקלו ברמ"ח איברי הנפש, וזהו שאמר ישעי' מכף רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה כו' רגל הוא בחי' מעשה המצות וראש הוא בחי' שכל המתבונן בגדולת ה', והכל נפגם ונתקלקל כו'. ונמצא כ"ז הוא הפך מבחי' רעיתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים דאדרבה קלקלו הגוף, ואז לא מועיל עוד בחי' המזון כלל, דכמו עד"מ בגשמיות המזון עם היותו מחיי ומחבר הנפש עם הגוף, היינו דוקא למי שהוא בריא שיש לו כח העיכול לעכל המאכל שיהי' מתברר ונהפך לדם ואז הוא שנעשה מזון וחיות כו' משא"כ מי שהוא חולה בגופו אזי לא מועיל לו המזון כלל שכח העיכול אינו פועל פעולתו כו' לכן לא יומשך מזה מזון וחיות כלל כנודע וגם החולה אין לו שום טעם במאכל כו', וכמו שבחולי הגוף הוא כך בענין מזון גשמי כמ"כ בחולי הנפש לענין מזון רוחני שהיא התורה שנק' לחם, שהתורה נתלבשה בגשמיות להיות בחכמה אתברירו, ולכן אמרו דאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא להיות מזה בחי' מפרנסין לאביהם שבשמים, כי בחי' אהוי"ר הוא עד"מ כמו כח העיכול שמברר המאכל ומהפכו להיות נהפך לדם כו' משא"כ בלא דו"ר הוא כמו חולה שאין לו כח המעכל לכן לא פרחת לעילא שלא נברר כלל דכמו עד"מ בגשמיות העיכול והבירור הוא ע"י חום הטבעי שבקיבה כמ"כ הבירור ברוחניות הוא ע"י יסוד האש שבנפש האלקית בחי' רשפי אש האהבה כו', וזהו ענין חולי הנפש שאין לו אהוי"ר, ויש כמה בחי' חולי (ודרך כלל חולה גימ' מ"ט שחסר אצלו שער החמשים מנש"ב שהוא מקור התומ"צ שלכך ניתנה התורה אחר מ"ט ימי העומר דהיינו בגילוי שער הנ' כמ"ש במ"א) חולה שיש בו סכנה כשנכשל באיסור גמור כו' וחולה שאין בו סכנה בתאוות היתר כו' ומ"מ נק' חולי, ולכן קודם החורבן שפגמו ברמ"ח איברי' ה"ז בחי' חולי בכללות הרמ"ח איברי' כנ"ל בפי' מכף רגל עד ראש כו' ממילא א"א להיות אז בחי' רעיתי אפי' אם יעסקו בתומ"צ כמשל החולה דלא מהני לי' מיכלי' כו' כנ"ל, ואין לחולה עצה להשיב נפשו כ"א ע"י רפואה דוקא, וענין הרפואה הוא בחי' תשובה וכמ"ש ארפא משובתם

וארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם, דכמו עד"מ ברפואה גשמיות שהן סמים המרפאים שיש בו חיות רב יותר מבמאכל, לכן אף שמקבל ממנו רק מעט מזעיר יהי' מרפא את תחלואיו מה שלא יועיל לזה מזון רב, מעוצם הכח והחוזק שיש בהסם שמעט מזעיר ממנו יש בו חיות רב ועצום יותר מהרבה מן המזון, כמ"כ יובן ענין התשובה שהוא ע"ד ר' אלעזר בן דורדייא שצעק עד שיצתה נשמתו בבכיה בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, דהיינו ששעה א' של צעקה זו גבוה יותר מבחי' חמשים שנה בעסק תומ"צ שהם בחי' מזון משא"כ בחי' צעקה זו בחילא יתיר יש בה חיות יותר כמו עד"מ סם הרפואה לכן ארז"ל במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, והיינו כמ"ש רעיתי יונתי תמתי כו' רעיתי הוא בחי' פרנסה שע"י תומ"צ, אך זהו בצדיקים שלא פגמו כלל אבל כשיש פגם כו' א"א לתקן רק ע"י המשכה מבחי' עליונה יותר שלמעלה מאור הנמשך ע"י תומ"צ וכמשל הנהר שנחרב ויבש שא"א לתקנו רק ע"י חפירה בעומק ומקור המעיין כו' והיינו מבחי' רעוא דכל רעוין שלמעלה מבחי' רצון דתומ"צ, והו בחי' תמתי שמשלים כל הפגמים ע"י המשכה מבחי' אנת הוא שלימותא דכולהו, והמשכה זו הוא ע"י בחי' תשובה דוקא מבחי' עומקא דליבא שמעורר בחי' רעוא דכל רעוין וע"ז אמרו במקום שבע"ת עומדים כו'. והנה ארז"ל ונהר יחרב ויבש, יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ולכן בלתי אפשר לתקן רק ע"י תשובה דוקא להמשיך ממקור המעיין כו' משא"כ ע"י תומ"צ שהוא המשכת בחי' הנהר כאשר הוא נמשך כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' ויניחהו בג"ע לעבדה כו' אבל בקלקול הצנורות ויבישות הנהר ע"י עונות התיקון דוקא ע"י תשובה כו', וכן במשל הנ"ל בחולי שהוא יבישות הלחלוחית או יציאת הדם אין תיקון ע"י מזון רק ע"י רפואה דוקא, והמכוון משני המשלי' אחד הוא, שהרפואה הוא דוקא הסם עד"מ שיש בו כח רב והוא בחי' בחילא יתיר ע"ד תשובת ר' אלעזר בן דורדייא כנ"ל.

(נת' מהו התשו' אם לא תדעי על הנוגע לך, ויקדים מאמר צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן, ולהבין מאמר זה יקדים שבזמן הבית הפושעי' כי פגם ביו"ד נוקב, גידר הפרוכת ויצא דם מכף רגל עד ראש, הפך רעיתי, חולה אינו מקבל מזון שאינו מתעכל, וצריך רפואה סם בחי' ראב"ד שצעק כו' תמתי למעלה מרעיתי, או כמו נהר שיחרב בבית ראשון כו' שצריך לחפור בעומק כדי לתקן).

ט) **והנה** לפי שבחינת רפואה זו הוא דבר יקר הערך שלא כל אדם זוכה לזה להגיע למעלת ומדרגת תשובה זו של ר"א ב"ד, וא"כ ח"ו אין להם תקנה ורפואה לחולי הנפש כאשר כל אוכל תתעב נפשם מחמת החולי שע"י הפגמים כנ"ל, ולזאת זהו ענין הצדקה שעשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות, שבחינה זו היא ג"כ פועלת תיקון חולי הנפש כמו שפועלת הרפואה של התשובה הגדולה הנ"ל, וכמשי"ת אי"ה הטעם, ונמצא צדקה עשה להם שהמציא להם רפואה שיוכלו להגיע אליה כללות ישראל, מה שלא יוכלו להגיע לבחי' ערך התשובה הגדולה הנ"ל. והענין דהנה ההפרש

בין זמן שבהמ"ק הי' קיים לזמן הגלות, הוא שבזמן בהמ"ק היו כנס"י עם הקב"ה פנים בפנים משא"כ בזמן הגלות כתיב ותפול לפני רגליו, ופי' פנים של הנפש היינו מה שהוא חפצה האמיתי שבזמן בהמ"ק היו כללות נש"י בטבעם נמשכים לעבודת ה' שבזמן בהמ"ק הי' גילוי אלקות שהי' יורד אש שלמעלה ואוכל הקרבן כו' וממילא היו כנס"י ג"כ פנימיותם לעבודת ה', משא"כ בגלות הוא בחי' הסתר פנים כמ"ש אותותינו לא ראינו כו', וכמ"ש למה יאמרו איה נא אלקיהם שאינו מושג רק הוא מסתתר, איה שאינו מושג, ואי לזאת עיקר מהות העבודה בזמן הגלות הוא דוקא בבחי' מדת הנצח דהיינו להתחזק בבחי' ניצוח נגד כל מונע מעבודת ה', שבחי' מדת הניצוח נולדה דוקא כשיש מונע ומנגד אז יתרבה כח הניצוח לעמוד נגדו בכל תוקף ועוז שלא להניח לו שום ממשלה וגם בכלל מדת הנצח הוא אפילו כשאין לו טעם ותענוג בעבודה מ"מ מתנצח למעלה מן הטעם ודעת המושג, וזהו ששיבח מרע"ה לישראל כי עם קשה עורף הוא שהוא מה שיש בהם בחי' הכח בעבודה למעלה מהטעם ודעת המושג וזה נק' קשה עורף ובחי' נצח, וע"ז נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר, כי העבודה שהוא רק מצד שכל המושג שייך בו נפילה משא"כ בחי' נצח ששרשו למעלה משכל המושג כמ"ש במ"א בפי' משכיל לאיתן כו', אך גילוי בחי' נצח הוא דוקא יותר כשיש מונע ומנגד אז יגדל גילוי מדה זו מההעלם אל הגילוי, ולכן בזמן הגלות העבודה בבחי' זו וזהו ותפול לפני רגליו כי נצח והוד הם בחי' רגלי' כמ"ש בת"ז נצח והוד תרין שוקין כו', והיינו להתנצח נגד המונעים האומרים איה נא אלהיהם כנ"ל וזהי בחי' מלחמה שניצוח המלחמה הוא ע"י בחי' ומדה זו דנצח, משא"כ בזמן בהמ"ק לא היו צריכים לבחי' זו כי לא הי' הסט"א מנגד כ"כ רק אדרבה מרוב הגילוי שהי' בבהמ"ק היתה הסט"א ג"כ כפופה מעוצם הגילוי כו', וא"כ הי' בירור והעלאת הניצוצות שלא ע"י ניצוח ומלחמה רק שהיו מתבטלים ממילא הקליפות והיו הניצוצי' נכללים בקדושה כנר בפני אבוקה דהיינו עד"מ כשיש אבוקה גדולה בגילוי אזי ממילא כל הניצוצים ונרות קטני' נכללים ומתבטלים באור האבוקה כך היו עולים כל הניצוצים ונכללים בגילוי השראת השכינה שהי' בבהמ"ק בלי שום מלחמה כו', וגם אז הי' להם טעם ועונג גדול בעבודה מצד ריבוי הגילוי שהי' בבהמ"ק וזהו בחי' פב"פ כנ"ל משא"כ עכשיו בגלות העבודה בבחי' מלחמה שיש מונעי' רבים מבית ומחוץ לכל אדם הבא להתקרב לעבודת ה' ודרך רשעים צלחה כו' וצריך בחי' ניצוח גדול לעמוד בפני כל מונע שלא יהי' שום מניעה וביטול מעבודת ה'. והנה בחי' זו דעבודה בבחי' ניצוח, אף שלכאורה היא למטה מעבודה שעפ"י השכל שהרי בעבודה שעפ"י השכל יש טעם ותענוג גדול משא"כ בבחי' ניצוח וקשה עורף בלי טעם, אך באמת שרשה גבוה יותר ונמשך עי"ז גילוי מלמעלה מבחי' ומדרגות עליונות יותר לאין קץ ממה שנמשך ע"י האהבה כו' וגם בנפש נמשך ע"י בחי' הנצח גילוי מבחי' עליונות שבמדרגו' הנפש כו' וכמשי"ת, עד שלכך בחי' זו דעבודה בבחי' ניצוח הוא עומד במקום מעלת ומדרגת התשובה הגדולה, ולכן הוא ג"כ רפואה לחולי הנפש כמו בחי' תשובה, וזהו ענין הצדקה שעשה הקב"ה עם

ישראל שפזרן כו' שבגלות יגיעו לעבודה בבחי' ניצוח וזאת היא הרפואה כמו בחי' תשובה.

(נת' לפי שלא כל אדם יוכל להשיג רפואה זו לעשות כראב"ד, ע"כ המציא להם הקב"ה תרופה אחרת שפזרן כו', כי הגלות הסתר פנים אותותינו וכו' ואז העבודה בבחי' ניצוח, לפי שיש מנגד, ונצח בחי' עם קשה עורף, נצח ישראל לא ישקר, ותפול לפני רגליו, משא"כ בזמן בהמ"ק גלוי והבירור כנר בפני אבוקה, וניצוח ממשיך מבחי' עליונ' מלמעלה וכן בנפש עד שחשוב כרפואה דתשובה הנ"ל).

י) **והנה** הטעם לזה שהעבודה בבחי' ניצוח ימשיך ממקום גבוה כ"כ כמו ע"י תשובה הגדולה כו', יובן עפמ"ש במ"א בפסוק צדקת פרזונו בישראל כו' דכתיב לך ה' הגדולה כו' עד והנצח כו', פי' דעם היות שבאמת הוא ית' לאו מכל אינון מדות כלל מ"מ הוא משפיל א"ע בבחי' מדת גדולה שהיא חסד וגם בבחי' מדת הנצח. וענין ההתלבשות בבחי' נצח יובן עד"מ במלך ב"ו שמקבץ ומאסף אוצרות רבות סגולות מלכים משך כמה שנים, והכל ספון וטמון וגנוז באוצר המלך, אך ורק כשיקרה איזה מלחמה שיקום עליו שונאו מלך אחר להלחם בו, אזי יקח כל אוצרותיו מאוצר המלך ומבזבז אותם בשביל ניצוח המלחמה שינצח המלחמה לגרש את השונא ולכבוש גם מדינת השונא שיהי' תחת ממשלתו, והגם שהאוצרות היו יקרים מאד אצלו והמה כל מחמדיו וסגולתו, אך מצד הנצחון זה שקם השונא לנגדו, הוא מבזבז כל אוצרותיו ואוצרות אבותיו בכדי לנצח אותו ולהתגבר עליו ולכבוש את מדינתו כו', ונמצא אנו רואים כמה גדול כח זה של מדת הנצח שיוכל לבזבז בשביל זה כל אוצרותיו היקרים בעיניו עד מאד מה שלא הי' עושה זאת בשביל שום דבר אחר כו' רק מצד מדת הנצח. והנמשל יובן למעלה בענין לך ה' הנצח, דעם היות שבחי' מדת הנצח הוא לך הוי' שהיא בטילה בתכלית הביטול לגבי עצמותו דלאו מכל אינון מדות כלל כנ"ל מ"מ כיון שהוא ית' משפיל א"ע להתלבש במדת הנצח וכמ"ש ויז נצחם על בגדי כו' א"כ יובן המשל ע"ד הנ"ל. דהנה למעלה יש ג"כ עד"מ בחי' אוצרות וכמארז"ל שאין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים כו' פי' אוצר הוא מה שהוא ספון וגנוז, והוא בחי' סתימו דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, וכמ"ש ישת חושך סתרו שהוא בחי' חושך העליון טמירא דכל טמירין שא"א להתגלות למטה (ונק' בחי' זו אוצר של יראת שמים כנודע בענין אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה שיש ב' בחי' יראה הא' יראה תתאה הב' יראה עילאה שלמעלה מהחכמה וע"ז נאמר ראשית חכמה יראת ה' שבחי' יראה זו הוא ראשית ומקור של החכמה, והיינו יראה הנמשכת מבחי' סוכ"ע סתימו דכל סתימין שהוא למעלה מחכמה והשגה אלא ע"ד מזלייהו חזי ומזה חרדה גדולה נפלה עליהם כו' כמ"ש במ"א ע"פ וידבר אלקים כו' אנכי כו' ע"ש), אך גילוי בחי' זו הוא ע"י מדת הנצח לאכפיא לסט"א כו' היא בחי' מלחמה לה' בעמלק כו' שבשביל ניצוח המלחמה נפתחים ומתגלים אוצרות אלו מבחי' סתימו דכל סתימין מה שעין לא ראתה כו', והיינו כשישראל

למטה עובדים עבודת ה׳ בבחי׳ ניצוח לאכפיא לסט״א לעמוד נגד כל מונע מעבודת ה׳ מבית ומחוץ ולהתגבר על יצרו המונעו מעבודת ה׳ ולהכניעו להפילו ארצה דהיינו שלא יהי׳ שום דבר חשוב מניעה כלל נגד עבודת ה׳ ולהפקיר הכל כו׳ שכ״ז הוא ע״י בחי׳ נצח כנ״ל, עי״ז מעוררים ג״כ למעלה בחי׳ לך ה׳ הנצח שיתלבש במדת הנצח שיתעורר ג״כ למעלה בחי׳ מדת הנצח על דברים המונעים מעבודת ה׳ ומנגדים ומסתירים, ועי״ז יופתחו ויתגלו ג״כ האוצרות בחי׳ סתימו דכל סתימין כנ״ל במשל ממלך ב״ו כו׳, וזהו מגלה עמוקות מני חשך היינו מבחי׳ ישת חשך סתרו נמשך לאור וגילוי כו׳ (ונמשך הארה זו ג״כ בנפש בחי׳ אוצר של יראת שמים והיינו ע״י הנצח לאכפיא כו׳, וכמ״ש ואני אראה בשונאי פי׳ ע״י השונאים בחי׳ לאכפיא הסט״א יגיע לבחי׳ אראה יראה אותיות ראיה לכן ארז״ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו בבחי׳ נצח חכמתו מתקיימת כו׳ שעי״ז גלוי בחי׳ יראה עילאה שהיא ראשית ומקור לח״ע). והנה גלוי זה מבחי׳ סתימו דכל סתימין כחו גדול להשלים כל הפגמים שנעשו ע״י קלקול בבחי׳ רמ״ח איברים הנפש ולמעלה בבחי׳ אדם העליון, וכמו שנת׳ למעלה בטעם שהתשובה היא רפואה לחולי הנפש לפי שנמשך עי״ז מבחי׳ שלימותא דכולהו בחי׳ עצמות אור א״ס ב״ה שמשלים כל הפגמים, א״כ כמ״כ ע״י בחי׳ והנצח כיון שעי״ז ג״כ נמשך הגלוי מבחי׳ סתימו דכל סתימין שהוא עצמות אור א״ס ב״ה, ה״ז ג״כ מתקן כל הפגמים כמו ע״י תשובה הנ״ל. וזהו צדקה עשה הקב״ה עם ישראל שפיזרן כו׳, כי אז הי׳ פגם וחולי באיברי הנפש כדלעיל באריכות, והרפואה לזה דוקא ע״י בחי׳ תשובה כו׳, ולפי שלא כל אדם זוכה לבחי׳ תשובה כזו, ע״כ המציא להם רפואה שיוכלו להגיע אליה והוא ע״י שפיזרן בין העכו״ם, שאזי העבודה בבחי׳ נצח כו׳ וגדול כח מדה זו להמשיך מבחי׳ סתימו דכל סתימין עד שעי״ז יתוקנו וישלמו ג״כ כל הפגמים.

וזהו תוכן התשובה שהשיב הקב״ה לכנ״י בפסוק אם לא תדעי לך כו׳ על הטענה שלמה אהי׳ כעוטי׳ על עדרי חבריך, דהיינו בחי׳ הגלות בע׳ שרים שאז היא כעוטי׳ ומלובשת מרצונות זרים הנמשך מבחי׳ עדרי חבריך, אשר תוכן טענה זו מבואר למעלה דאילו הי׳ בגלות רק שעבוד הגוף לבד שפיר י״ל שהוא כפרה כו׳ אבל הרי נוגע עד הנפש ששחר מתואר מראיתה מחמת דאגת הפרנסה שמקיפה מראשה ועד רגלה ושאר הצרות עד שמלובשת תמיד ברצונות זרים, והלא הטוב טובי׳ היו הימים הראשונים בזמן שבהמ״ק הי׳ קיים שהי׳ עסקה בחי׳ רעיתי בתומ״צ שמפרנסין לאביהם שבשמים, ועי״ז באה התשובה, כי הגלות הוא מרפא לנפש, והיינו משום שבחי׳ רעיתי פרנסתי שהוא העסק בתומ״צ אינו רק כשהנפש בריאה משא״כ בחולי הנפש כל אוכל תתעב נפשם, ולכן אז שקלקלו מעשיהם והיו צריכים לרפואה דבחי׳ תשובה דוקא כמו ראב״ד כנ״ל, ולפי שלא יוכלו להגיע לזה, ע״כ אין עצה ותרופה אחרת כ״א העבודה בבחי׳ ניצוח לאכפיא כו׳ שלבחינה זו יוכל כל אדם להגיע משא״כ לבחי׳ בחילא יתיר כר״א ב״ד כו׳, ובחי׳ עבודה זו הוא דוקא בגלות שפיזרן לבין העכו״ם והיא בעוטי׳ מרצונות זרים, אך כעוטי׳

רק בכ"ף הדמיון ולא עוטי' ממש, כי אדרבה אז יהי' בחי' והנצח לאכפיא כו' ולדחות הרצונות זרים כו' וגדול כח דחיה זו להמשיך מבחי' גלוי אוצרות עליונו' סתימין דכל סתימין למלאות כל הפגמים ולרפאות חולי הנפש כו' כמו ע"י התשובה בחילא יתיר.

(נת' הטעם שגדול כ"כ בחי' הנצח כמו בחילא יתיר, כמו מלך ב"ו מבזבז אוצרותיו בשביל הניצוח, כמ"כ בחי' אוצר למעלה סדכ"ס אוצר של י"ש (כי יראה' שמסוכ"ע מזלייהו חזי חרדה) נתגלה ע"י הנצח, אך באמת לך ה' הנצח רק ע"י נצח שלמטה לאכפיא מעוררים למעלה נצח גלוי סדכ"ס ומשלי' הפגמים כמו ע"י תשובה, וזהו הצדקה שפיזרן כו', והוא התשובה דבפסוק אם לא תדעי לך על טענה שלמה אהי' כו' שנוגע עד הנפש והתשובה שא"א להיות רעיתי מצד חולי הנפש וצ"ל רפואה בחילא יתיר וזה קשה, ע"כ המציא לה רפואה זו שתדחה הרצונות זרים ע"י נצח ויהי' גלוי סדכ"ס תמתי).

יא) **ועתה** י"ל איך מבואר תשובה זו בפסוק אם לא תדעי לך כו', ויובן עפמ"ש במ"א (בפסוק יונתי בחגוי כו') פי' מ"ש קומי לך רעיתי כו' שכדי שתהי' בחי' רעיתי צ"ל מתחלה קומי לך, והיינו כי הנשמה יש בה ב' בחינות האחת היא בחי' הנשמה המלובשת בתוך הגוף וע"ז אמר נשמה שנתת בי טהורה היא כו' ועד ואתה נפחת בי, והשנית הוא עיקר בחי' הנשמה שהגוף קטן מהכיל אותה והיא בחי' מקיף מלמעלה וע"ז אמר ואתה משמרה בקרבי כו' שבחי' זו היא שומר ומקיף לבחינה מהנשמה המלובשת בגוף, ובחי' מקיף זה נק' בגמ' מזלייהו, כי מזל הוא לשון מפעיל שמשפיע אור וחיות לבחי' הנשמה שבגוף כו', וזהו ענין התפלה שהוא ל' חיבור שמחבר ב' בחי' הנשמה שיאיר ויומשך מבחי' המקיף בהפנימי, וזהו קומי לך היינו להתעלות לשרש נשמתך שהוא בחי' המקיף ע"י התפלה וזהו שנאמר באברהם לך לך כו', ואז עי"ז דוקא תהי' רעיתי פרנסתי בתורה שלך שתהי' בחי' לחמי משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כנ"ל, וכש"כ למי שצריך בחי' תשובה שהוא ג"כ ע"י בחי' קומי לך. כי הנה ידוע שיש ב' בחי' אהבה הא' אהבה הנגבלת בכלי בבחי' א"פ ע"ד שנאמר לאהבה כו' כי הוא חייך, וזהו מצד בחי' הנשמה המלובשת בתוך הגוף בבחי' א"פ שלהיותה מוגבלת בכלי ע"כ האהבה ג"כ מוגבלת כו', והב' היא אהבה הבלתי נגבלת בכלי והיא הנמשכת מצד מהותו ועצמותו ית' הסוכ"ע למעלה מבחי' כי הוא חייך כו', וזהו עבודת הנשמה שבבחי' מקיף שמצידה יומשך ג"כ בהנשמה שבגוף אהבה בבחי' מקיף ונק' בכל מאדך שאינה מוגבלת בכלי (כמשנ"ת זה ע"פ שמאלו תחת לראשי כו'). והנה בחי' תשובה בחילא יתיר הוא ענין אהבת בככל מאדך וכמארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר, דהיינו כשנהפך לטוב שזהו בחי' תשובה אז הוא בחי' בכל מאדך כו', וא"כ היינו ע"י גילוי בחי' הנשמה שבבחי' מקיף (וזהו לך אמר לבי בקשו פני פי' בקשו בחי' גילוי פני פנימיות הלב והוא ע"י גילוי המקיף וכמ"ש בפסוק כי תצא למלחמה על אויביך כו') וזהו בחי' קומי לך לשרש נשמתך כדי שתוכל לבא לבחי' בכל מאדך בחילא יתיר ואז תוכל להיות

רעיתי כמשל החולה שמקבל סם הרפואה ומתרפא מחליו אזי חוזר לבחי' המזון כמ"כ הבעל תשובה שהתשובה היא רפואה אזי אח"כ צריך הוא לעסק התורה שהיא בחי' מזון וכדכתיב שובה ישראל כו' ואח"כ קחו עמכם דברים הוא בחי' הדיבור בתורה כו'. משא"כ אם לא תדעי לך פי' שא"א לנשמה שבגוף להמשיך מבחי' המקיף שהוא שרש הנשמה איזה גלוי בבחי' דעת והשגת הנשמה שבגוף והיינו אם לא תדעי לך שא"א להמשיך בבחי' דעת מבחי' לך והוא הפך מבחי' קומי לך כו' והיינו מפני שאינו מייגע א"ע ביגיעת בשר ויגיעת נפש להעמיק דעת בגדולת ה' שבלי העמקת הדעת לא יומשך שום גילוי אמיתי מבחי' לך, כי הדעת הוא המחבר בחי' החו"ב במדות וכמ"כ יש בחי' דעת עליון המחבר וממשיך מבחי' יחידה שהוא בחי' מקיף במדות כו' כמ"ש במ"א בפסוק מים רבים כו', וכשאינו מעמיק דעת כדבעי אזי א"א להמשיך מבחי' לך ולהיות התחברות ב' בחי' הנשמה, והיינו אם לא תדעי שהוא ענין מניעת החיבור של ב' בחי' הנשמה כי תדעי הוא ג"כ ל' חיבור כמו והאדם ידע כו'. ופי' היפה בנשים היינו כמ"ש ע"פ כי תצא כו' בענין אשת יפת תואר שבחי' המקיף של הנשמה נק' יפת תואר כי שם כלולי' המדות כולם יחד ונק' טורי חשוכא וזהו בחי' היופי כו' והנשמה שבגוף נק' אשת יפת תואר שמקבלת בחי' יופי מהמקיף, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים שא"א להמשיך בחי' היופי ממקור הנשמה, וכיון שכן א"א להגיע לבחי' בחילא יתיר כי דוקא ע"י הדעת מגיע לבחי' בחילא יתיר מטעם הנ"ל, וממילא א"א להיות בחי' רעיתי כנ"ל באריכות שכל זמן שלא ניתקן חולי הנפש ע"י רפואה זו דבחילא יתיר לא מהני לה מיכלא ומזון דבחי' תורה כו'.

(נת' פי' אם לא תדעי לך, כתיב קומי לך לשרש נשמתך לך לך (אז תהי' רעיתי) מבחי' ואתה נפחת בי לבחי' ואתה משמרה והיינו ע"י התפלה ד"ע וד"ת, משא"כ האומר אין לי אלא תורה כו' וכש"כ בע"ת שצ"ל טוב מאד כו' הנמשך ע"י מזליהו שאינו מוגבל כו', בקשו פני, משא"כ אם לא תדעי בחי' לך כו' היפה בנשים בחי' אשת יפ"ת כו' טורי חשוכא כו').

יב) **ואי** לזאת צאי לך בעקבי הצאן, הנה להבין ענין עקבי הצאן יובן ממה שהי' יעקב אבינו ע"ה רועה צאן לבן, פי' בחי' לבן הוא בחי' לובן העליון שהוא בחי' תענוג העליון שלמעלה מהשתלשלות כמ"ש במ"א ע"פ וישכם לבן בבקר שהוא ענין שבכל בקר נמשך איזה התגלות מבחי' ורב חסד עליון כו', ובחי' זו נתאוה מרבע"ה להשיג כמ"ש ואראה את ההר הטוב הזה והלבנון כו', והתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כי א"א להיות הגילוי מבחי' לובן העליון ממש אא"כ ע"י צמצומים ונק' אש שחורה כו' קווצותיו תלתלים שחורות כעורב כו' תלתלים תלי תלים של הלכות נמשך ע"י בחי' אש שחורה אבל הלובן עליון עצמו הוא למעלה מבחי' זו כי הוא מקור התענוגים והתורה היא הארה מבחי' תענוג שנתלבש בחכמה שאינו ערך לעצם מקור התענוג. ופי' צאן לבן היינו לשון יציאה מה שיצאו ונמשכו בחי' אורות וניצוצים מלובן העליון וירדו למטה, והוא כמו עד"מ באדם כשהוא

בתענוג גדול אז יוצא ממנו שפע רב ומותרות מבלי סדר והדרגה כי מגודל התענוג אינו בגדר קפידא וצמצום כלל לדקדק כו׳ והוא עד״מ פרט ועוללות הכרם שמרוב ריבוי הפירות בברכה רבה יוצאים ונופלים ג״כ פירות למטה ונק׳ פרט ועוללות כו׳ כן מריבוי התענוג יצא ג״כ שפע שלא בסדר כו׳, ועד״מ זה יובן ג״כ מעלה דכתיב ארך אפים וגדל חסד שמחמת היותו ארך אפים בבחי׳ א״ס ע״כ הוא גדל חסד שנפל ג״כ חיות רב למטה, וכמו המלך כשעושה סעודה שגם הפירורים הפקר יש בהם רבוי ועושר גדול כו׳ וזהו שנק׳ צאן לבן (ונלע״ד שהוא בחי׳ הניצוצים שנפלו בשבה״כ, או אפשר הם בחי׳ האורות כשעדיין הם למעלה, רק שמהם נמשך אח״כ שבה״כ, אבל עכ״פ הוא מקור בחי׳ שבה״כ כמשי״ת, וזהו שארז״ל אם לעוברי רצונו כך פי׳ אם כ״כ חיות רב יש במה שנפל בשבה״כ בבחי׳ פרט ועוללות כו׳ עאכ״ו במקור בחי׳ לובן העליון כו׳), ולכן הי׳ עבודת יעקב אבינו רעות צאן לבן היינו להעלותן לשרשן ועשה מהם בחי׳ עקודים נקודים וברודים שהם עולמות עליונים, והיינו משום ששרש בחי׳ צאן הנ״ל שרשו מלמעלה מן ההשתלשלות ממש מבחי׳ לובן העליון רק שיצאו ונמשכו מטה, וזהו ויהי לי צאן כו׳ ועבדים ושפחות שהרי עבדים ושפחות הם בחי׳ מדבר וכן למעלה בחי׳ עבדים הם מט״ט וסנדל״ל כו׳ וכולם נתהוו ונמשכו מבחי׳ צאן הנ״ל. אך בחי׳ צאן הנ״ל יש בהם מדרגות רבות דהיינו בענין בחי׳ יציאת ונפילת הניצוצים יש שנפלו למטה מטה בעשי׳ הגשמיות כו׳ והם החיות והשפע דדצ״ח הגשמיי׳ אין לך עשב שאין לו מזל כו׳ ויש ניצוצים שלא נפלו למטה כ״כ בעשי׳ כ״א ביצירה ויש שנפלו בבריאה כו׳, והניצוצים שנפלו למטה נק׳ עקבי הצאן שהם בחי׳ עקביים שנפלו למטה מטה, אך נודע שכל דבר שנפל למטה יותר אזי מוכרח ששרשו למעלה גבוה יותר כו׳ כמשל נפילת האבן מהחומה שהאבן שנופל מראש החומה נופל למטה יותר כו׳ וכנודע מענין אריה ושור כו׳, ולכן אלו בחי׳ הניצוצים הנק׳ עקבי הצאן שרשם מבחי׳ עליונה שבבחי׳ לובן העליון שכמה וכמה בחי׳ יש בו לובן ולבנון בתופסת נו״ן רבוי הלבנונית כו׳ ומה שנפל למטה יותר היינו לפי ששרשו מבחי׳ עליונה יותר, וזהו בחי׳ יעקב יו״ד עקב ל׳ עקביים שהיו״ד נמשך למטה לברר גם בחי׳ עקביים עקבי הצאן בירורים דעשי׳ כו׳. וזהו פי׳ צאי לך בעקבי הצאן לבר הניצוצי׳ שנפלו למטה בבחי׳ עשי׳ ממש שהוא בחי׳ עקביים וסוף של בחי׳ צאן הנ״ל. ובירור זה שבעשי׳ ממש הוא ע״י בחי׳ הגלות שפיזרן לבין העכו״ם, וענין בירור זה הוא להיות סור מרע בפועל ממש להיות עקירת הרצון מהרע בבחי׳ אתכפיא וניצוח כו׳ וכן בועשה טוב כו׳, וכנודע שבחוצה ארץ נמשך החיות מבחי׳ עשי׳ כו׳ וניצוצי׳ אלו שבעשי׳ שרשן גבוה יותר כנ״ל במשל כו׳, לכן כח בירור זה גדול כ״כ כמו בחי׳ תשובה בחילא יתיר דבחי׳ מאדך כו׳, וזהו שנאמר ביעקב ויפרוץ האיש מאד מאד שהוא בחי׳ ומדרגת בכל מאדך שנמשך בו בחי׳ זו מבחי׳ צאן לבן עקבי הצאן כנ״ל, ומעשה אבות סימן לבנים שע״י בירור זה בבחי׳ עקבי הצאן הוא כמו מדרגת התשובה הגדולה בחילא יתיר. וזהו אם לא תדעי לך להמשיך ע״י דעת עליון ודעת תחתון שבנפש מבחי׳ מזלי׳ חזי שתהי׳ בחילא יתיר כו׳ היפה בנשים כו׳, וכיון שכן העצה צאי

לך בעקבי הצאן בירורי׳ דעשי׳ בסור מרע ועשה טוב ע״י בחי׳ והנצח כו׳ שזהו ג״כ שקול כמו בחי׳ בחילא יתיר וכנ״ל באריכות.

ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, גדיותיך הם בחי׳ מזלות מלשון גודא דהר והם בחי׳ בירורים הנ״ל שזהו למעלה ממשכנות הרועים בחי׳ רעיתי כו׳ כנ״ל.

(**ואי** לזאת צאי לך בעקבי הצאן, צאן לבן לובן העליון תענוג יצאו ממנו ניצוצים כמו פרט וכן באדם, ארך אפים וגדל חסד, ויעקב עשה מהם עקודים כו׳ ועבדים כו׳, ועקבי הצאן ניצוצים שבעשי׳ ושרשן גבוה יותר, יעקב י׳ עקב, ובירור עשי׳ ע״י שפיזרן וזה כמו כח דמאדך כמ״ש ביעקב ויפרץ האיש מאד מאד).

הגידה לי שאהבה נפשי, פי׳ בלק״ת פ׳ מטות בד״ה ואשה כי תדור רפ״ב וז״ל פי׳ נפשי שהוא אלקות שבכאו״א יש בו בחי׳ אהבה לדבקה בו ואף שאינו מרגיש כלל הוא מחמת שהנפש בגופו בגלות אצלו כמ״ש ואני בתוך הגולה (כמ״ש בעה״ק ח״ד פי״ט המתחיל מהו בשלשים שנה, ושם ד״ט ע״א כ׳ וז״ל ולסוד זה נקראת אני בכ״מ לפי שהיא מזומנת עצמה להזהיר את ישראל שלא יקצצו נטיעותיה כו׳, וז״ש ואני בתוך הגולה, ומה טעם על נהר כבר על סיבת הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן וכבר פסק מעיינו כי מפני הרעה נאסף הצדיק ולסיבת זו ירדה שכינה לבבל בגלות עכ״ל, אומרו הצדיק היינו יסוד הנק׳ נהר היוצא מעדן נאסף ונבלל במקורו, וז״ל הזהר ח״א ד״ו ע״ב הה״ד ואני בתוך הגולה, ההוא דרגא דאיקרי אני הוא בתוך הגולה אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימיו ומבועיו ולא אנגיד כבקדמיתא, ור״ל כבר היה ועתה נפסק הה״ד ונהר יחרב ויבש באיוב סי׳ י״ד ועמש״ש ובישעי׳ סי׳ י״ט יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני עכ״ל, ופי׳ בלק״ת בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ספ״ג וז״ל שאפי׳ בבחי׳ בית ראשון בחי׳ בראשית נמי מאמר הוא בחי׳ חכמה יחרב ויסתלק בחי׳ המשכות גילוי אלקות ית׳ ומכש״כ שיבש בבית שני שהוא בחי׳ גילוי המדות שבלב והדבר תלוי בתשובה כו׳ עכ״ל, ומ״ש דבית ראשון הוא חכמה צ״ע בזהר שמות ד״ט ע״ב פי׳ שהוא בינה וז״ל בגין דגלותא קדמאה היה מבית ראשון ובית ראשון הוא רזא דה״א קדמאה (וה״א קדמאה הוא בינה) ולקבל שבעין שנין דילה ר״ל ז׳ ספירות חג״ת נהי״מ המקבלים מהבינה כמ״ש בזח״ג פ׳ אמור דצ״ב ע״א ע״פ והיה שבעת ימים תחת אמו אתעטרו שבעת ימים דכתיב לך הוי׳ הגדולה והגבורה כו׳ ע״ש, והם כלולים כל אחד מיו״ד זהו״ע שבעים שנה דילה, וכה״ג פי׳ בזהר ויחי בענין ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, וז״ש בזהר שמות שם ד״ט ע״ב ואינון שבעים

שנה לא אשתכח אימא רביעא עלייהו והוה פרודא מן רזא דשמא עילאה ה׳ עילאה ר״ל שלא האירה אימא עילאה בז״ת דאצילות וכענין עמלק שגרם כס י״ה שלא יאיר י״ה בו״ה, וכדין יו״ד רזא עילאה אסתלק לעילא לעילא לא״ס ר״ל החכמה נסתלק מלהאיר בב״ר ה״א עילאה והיינו שנסתלק למעלה לא״ס והיינו כי החכמה נק׳ אין והבינה נק׳ יש וכדי להמשיך אור החכמה בהבינה זהו הנק׳ שלום בפשמ״ע כמבואר בלק״ת פ׳ מטות בד״ה החלצו מאתכם אנשים כו׳ ושם פ״א ובהביאור שם פ״ב ע״ד, וה׳ תתאה אתחשכת ונפלת לארעא כו׳ ועל דא ה״א בית שני אתחרב כו׳ ונביעו עילאה אסתלק מההוא מבועא דקיימא עלה כד״א הצדיק אבד, אבד ההוא נביעו דמקורא עילאה דהוה נגיד ומשיך עלי׳ מלעילא וכדין הוה פרודא בה״א בב״ש עכ״ל, וא״כ מזה נלמוד לענינינו כמו שלמעלה ה״א תתאה הנק׳ אני הוא בתוך הגולה בק״נ ואין מאיר בה הנביעו מלמעלה מא״ס שיהי׳ מאיר ע״י ג׳ אותיות יה״ו כמו״כ באדם הנה״א הוא בגלות בנה״ב ואין מאיר בו האהבה לדבקה בו עכ״ה) והיא אהבה הטבעית שבכ״א כאהבת הבן אל האב שאהבת הבן אל האב אינה ברשפי אש שהוא ברא כרעא דאבוה דבר בפ״ע (הג״ה וע׳ כאהבת הבן אל האב בד״ה ש״ה ממעמקים ספ״ב ובפ׳ במדבר בד״ה וספרתם לכם כו׳ רפ״ב כ׳ שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן כו׳ שידיעת התינוק שקורא או״א אינה ידיעה נגלית בהשגה והבנה המושכלת בטעם ומושג ומובן שהרי אינו יודע איך הוא אביו ולמה צריך לאהוב אותו אלא שההתקשרות ההוא חזק מאד, והיינו מפני שהדעת ההוא שנתחדש בהתינוק מחמת החטה הוא גילוי דעת הנעלם שלמעלה מעלה מן הדעת המושג ומובן כו׳ ע״ש, ובהביאור פ״ב עכ״ה) ועיין מענין האהבה הטבעית בלק״ת בד״ה ולא אבה ושם פ״א כ׳ כי הנה בכל נשמה יש בחי׳ אהבה הטבעית המוסתרת ומוטבעת בטבע נה״א שלא להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית׳ כמו נר הדולק שהשלהבת עולה מאליה כו׳ ובחי׳ אהבה זו הוא בחי׳ קש״י של שם הוי׳ ובהביאור שם כ׳ וז״ל הנה קש״י רומז לכתר שהוא אהבה המסותרת שבלב כל ישראל כו׳ עכ״ל, וע׳ בד״ה חכלילי עינים מיין ובד״ה ואשה כי תדור הנ״ל פ״ב כ׳ וזהו״ע חסד נעוריך הוא דרך התחלת העבודה עכ״ל, וזהו הגידה שאהבה נפשי והוא בענין משכני אחריך נרוצה (הג״ה, ואפ״ל כי הגידה לי זהו שיומשך בחי׳ היו״ד וקוצו שמאיר בכנס״י כנזכר בזח״ב פ׳ שמות ד״ז ע״ב כנ״ל, ובהסתלקות בחי׳ זו נמשך שבחי׳ אני הוא בתוך הגולה ע״ב ע״ז בא הבקשה הגידה לי ואז יהי׳ ג״כ הגילוי בנפש בחי׳ שאהבה נפשי כו׳.

קיצור. נפשי הוא ניצוץ האלקות שבכאו״א יש בו אהבה המוסתרת ומה שאינו מרגיש הוא משום ואני בתוך הגולה כמ״ש בזח״ב ד״ט ע״ב בענין ונהר יחרב ויבש שנסתלק נביעו דיו״ד ואהבה המוסתרת הוא כאהבת הבן אל האב שנלקחה מדעת הנעלם דהיינו שרשה מקוש״י שהוא הכתר וע״ז מבקשים הגידה לי שאהבה נפשי כבענין משכני אחריך נרוצה, ובהג״ה שיומשך בחי׳ היו״ד וקוצו כו׳.

ב) **ואפ"ל** ענין הגידה לי, היינו שע"י לימוד דברי אגדה נמשך בחי' גילוי האהבה שבנפש, כמארז"ל בספרי ע"פ ולדבקה בו למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם, והנה במכילתא ע"פ והוא כזרע גד לבן ר"א אומר כאגדה המושכת את הלב של אדם כי מן אתעדל"ת לכן נמשל לאגדה המושכת כו', ע"ד משכני אחריך נרוצה, והענין אפ"ל עפמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ג א' תלת דרגין אינון מתקשראן דא בדא קוב"ה אורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא נמצא ע"י סתים שבתורה שהוא פנימית התורה עי"ז תתקשר בחי' הפנימית שבנפש והוא הנק' ישראל לבחי' פנימית אלקותו ית' היינו בשם הוי', והו מגיד דבריו ליעקב, והנה בזהר ויחי דרל"ד ע"ב ע"פ האספו ואגידה פי' ואגידה התחברות יסוד ומל' כי הגימל מורה על היסוד והד' על מל' שהוא בחי' דל סיהרא והיו"ד שבין גימל לדלית זהו השפע הנמשך מיסוד למל' ועד"ז הוא פי' הגידה לי כו', והנה כבר מבואר שע"י חיצוניות התורה הוא התקשרות בחי' יעקב לבחי' גליא דקוב"ה והוא בחי' אירוסין וע"י פנימיות התורה הוא התקשרות בחי' יעקב לבחי' סתים דקוב"ה ונק' נשואין וע' בלק"ת ד"ה תורה צוה הגידה י"ל שע"י המשכת היו"ד מן הגילוי לד' נעשית מן ד' ה' ולכן מן לחם מן השמים הוא כמו אגדה כי הנגלות שבתורה נק' חטה כ"ב אתוון דאורייתא והוא לחם מן הארץ ופנימית התורה זהו בחי' מן שאין בו פסולת כלל וענין גד לבן ע"ד וישכם לבן בבוקר כו' לכן בקדושה הוא בחי' לובן העליון דהיינו אור עצמותו ומהותו של א"ס ב"ה.

קיצור. ענין הגידה לי שע"י לימוד אגדה נמשך גילוי האהבה שבנפש והמן כזרע גד לבן כמו אגדה כן מן נמשך מבחי' טל שהוא אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת, משכני כי סתים שבתורה מתקשרת סתים שבנשמה לסתים דקוב"ה, הגידה השפעה מן הגימל יסוד לד' מל' וההשפעה הוא היו"ד ועי"ז נעשה הד' ה"א אירוסין ונישואין חטה מן גד לבן אור עצמותו.

ג) **והנה** בזהר ויקרא די"ז א' פי' ענין איכה תרעה כו' זמנא דכנס"י אשתכחא ביה בקוב"ה כביכול קוב"ה בשלימו ורעי ברעותא ליה לגרמיה מההוא יניקו דחלבא דאימא עילאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק אשקי לכל שאר אחרנין ויניק לון. פי' ע"ד מ"ש ד"ה ע"א ע"פ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי איקרי קוב"ה גדול בזמן דכנס"י אשתכחת עמי' ההיד בעיר אלקינו עם עיר אלקינו היינו כי ע"י חיבור זו"נ מאירים בז"א אורות עליונים מא"ס ב"ה כמ"ש בתו"א ד"ה ועשית בגדי קדש וז"ל שבמקום שיש משפיע ומקבל נשפע תוס' וריבוי שפע והארה מלמעלה מעלה ממקום גבוה נעלה יותר משל שני הבחי' של המשפיע ושל המקבל כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם וברכה והמשכה זו היא מבחי' שלמעלה מהשתלשלות עכ"ל, ועוד הטענה כמ"ש בזהר ויקרא ד"ז ע"ב שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד מהו אחד ור"ל כמו שהקשה בתו"א בד"ה וארא אל אברהם דצ"א ע"ד וז"ל כי הנה צ"ל מלת אחד שאינו מורה לכאורה על אמיתית יחודו יתברך שהוא לבדו הוא ואפס זולתו ואין מלת אחד מורה ע"ז שהרי יש אחד המנוי ג"כ עד"מ

יעקב הי׳ לו י״ב שבטים ואעפ״כ נק׳ ראובן אחד אך יצחק נק׳ בנך יחידך, וגם כאן הול״ל ה׳ יחיד וזהו ממש קושית הזהר מהו אחד הול״ל יחיד, וע״ז תירץ ע״ד שתירץ בתו״א שם כי ז״ל הזהר שם דא כנס״י דאחיד ביה בקוב״ה דאר״ש זווגא דדכר ונוק׳ אקרי אחד באתר דנוק׳ שריא אחד אקרי מאי טעמא בגין דדכר בלא נוק׳ פלג גופא אקרי ופלג לאו הוא חד וכד מתחברן כחדא תרי פלגי אתעבידו חד גופא וכדין איקרי אחד עכ״ל, והיינו מ״ש בתו״א שם וז״ל אך הענין שבאמת לגבי קוב״ה מצד עצמותו ומהותו ית׳ לא שייך עליו מלת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא אלא כמארז״ל שהוא אחד בשבעה רקיעים והארץ ובד׳ רוחות העולם ר״ל שגם בשמים וארץ ובארבע רוחות העולם שהם ו״ק העולם התחלקות ופירוד אעפ״כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית׳ כו׳ עכ״ל, וזה תירץ הזהר דכנס״י נק׳ תמתי שממשכת אוא״ס בבי״ע שיהי׳ הגילוי למטה כ״כ שהי׳ הו״ק רוחניות וגשמיות בטלים אליו ית׳ כמו דכולא קמי׳ כל״ח ואז דוקא נק׳ אחד, וא״כ אם ח״ו הוא בגלות בין עכו״ם שהם בקל איכה תרעה להיות נק׳ אחד. א״ל הקב״ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא לאתיידע, והיינו כמ״ש בזח״ג פ׳ אחרי דע״ד סע״ב, א״ל כד מלה תליא בתשובה ולא תייבין כדין אקרי ה׳ ע״ש ובפרדס ערך הוי׳ וערך אל היינו לפעמים מסתלק ז״א הנק׳ וא״ו עם שפת היסוד הנק׳ יו״ד מסתלקים לבינה נק׳ הוי ולפעמים מסתלק יותר למעלה היינו לא״א ונק׳ אוי יעו״ש, ואיתא במדרש קהלת דצ״ד סע״ב יש אחד ואין שני כו׳ יש אחד זה הקב״ה שנאמר שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד ואין שני לו שאין לו שותף כו׳ גם בן ואח אין לו ופי׳ המ״כ שאין לו חיבור בבת זוג כו׳ (ד״ה מי יתנך כאח לי) והענין כי כל מה שנז׳ בספרים ענין יחודים עליונים זהו הכל רק באצילות ע״ס שם יש משפיע ומקבל או״מ ואו״פ ונמשלו לדו״נ כו׳, אבל אוא״ס ב״ה בעצמו הוא יחיד ומיוחד למעלה מעלה ממהות ע״ס שאפי׳ החכמה שהא ראשית הע״ס הוא כעשי׳ גשמיות אצלו ית׳ ובאוא״ס ב״ה לא שייך שם יחוד וזיווג ח״ו כי הוא יחיד ומיוחד כו׳ ואיתא באדר״ז דר״צ ע״א תאנא בשעתא דע״ק סדכ״ס בעי לאתקנא כולא אתקין כעין דו״נ כי חכמה אב ובינה אם כו׳, משמע בהדיא דרק מחכמה ולמטה שייך זו״נ ולא בע״ק כו׳, ומאמר האדר״ז זהו ג״כ כוונת המדרש יש אחד ואין שני שאין לו אחות וחיבור בבת זוג וכ״ה במדרש ס״פ ואתחנן כל מה שבראתי כו׳ בראתי זוגות אבל כבודי אחד ומיוחד כו׳ אלא שחבב הקב״ה לישראל וקראן בנים אתם לה׳ אלקיכם ר״ל כי הרי הארת אוא״ס ב״ה מלובש בע״ס שהרי ענין ע״ס זהו מה שהוא ית׳ מניח אורו הגדול הבלתי גבול על הצד ומצמצם הארה ממנו להאיר בגבול ומדה, וא״כ הם אלקותו יתברך ממש שאעפ״י שהם בגבול ומדה עכ״ז זהו כח גבורתו של א״ס ב״ה שמצמצם אורו לשכון ולהאיר בהם עד שמיוחד עמהן בתכלית כדרך שנאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו׳ ואעפ״כ צמצם שכינתו במקום אמה על אמה כמ״ש במד״ר תרומה פל״ד, ועד״ז הוא בענין התלבשות אוא״ס בע״ס כמ״ש הפרדס הביאו בשל״ה דל״ג ע״ב (אפשר שהוא בפרדס בפרק י״ג משער מהות והנהגה), וע׳ במד״ר פ׳ בראשית פ״ד גבי ומה אתה שאתה בו״ד אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה

מי שאמר והי׳ העולם עאכו״כ, ומצד בחי׳ זו שייך זיווגי המדות זב״ז ובבחי׳ זו נאמר בנים אתם לה׳ אלקיכם למען אחי ורעי, וכענין זה מבואר בקצרה בתו״א פ׳ נח בהביאור ע״פ מים רבים בסופו, וזהו שאנו אומרים בק״ש שמע ישראל ה׳ אלקינו יחוד או״א ת״ר כו׳ ה׳ אחד יחוד זו״נ בשכמל״ו יחו״ת וזהו הכל בחי׳ יחוד היינו כשנמשך למטה והי׳ לאחדים משא״כ מעשה המצות והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי הוא בחי׳ כתר ע״י ודברת בם כו׳ עכ״ל, וזהו יש אחד ואין שני לו היינו בחי׳ מהו״ע ית׳ שלמעלה מכל הע״ס ומבחי׳ יחודים, ומבואר בתו״א בד״ה וארא אל אברהם איך בגלותא סליק קוב״ה לעילא לעילא דהיינו שנסתלק מלהאיר בבחי׳ המדות עליונות למהו״ע בחי׳ יחיד ממש הרי שנסתלק ז״א בא״א שלמעלה מבחי׳ יחודים וא״כ לכאורה אין הטענה כ״כ איכה תרעה דהא עלה במקום שאין שייך כ״כ יחודים, ואעפ״י שבאמת אין זו תשובה דהא זהו רק עליות האורות דז״א אבל לא עליות הכלים וא״כ הכלים נשארו ולכן רק היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאשה שהלך בעלה למדה״י ודעתו לחזור כו׳ כי הרי נשארו הכלים שלו ממש.

קיצור. פי׳ הטענה איכה תרעה כי גדול הוי׳ בעיר אלקינו פי׳ עם עיר אלקינו שבמקום שיש משפיע ומקבל שמאיר עליהם מלמעלה משניהם וזהו ג״כ תיבת אחד שבפסוק שמע ישראל ע״י שמתחבר אח היינו קוב״ה ע״ד מי יתנך כאח לי עם כנס״י הנק׳ דלת מאיר עליהם אור עליון יותר היינו הוי׳ הב׳ שגבוה משם הוי׳ הראשון כמ״ש בד״ה והיה ביום ההוא יתקע כו׳ פ״ד, וא״כ הגידה לי כו׳ דאל״כ איכה תרעה, וא״ל הקב״ה שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא דסליק לעילא לעילא לבחי׳ שלמעלה מיחודים כי היחוד שייך רק בע״ס משא״כ בבחי׳ שלמעלה הוא בחי׳ יש אחד ואין שני כו׳, ולא נתיישב לי תירוץ זה דהא איתא היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא לאשה שהלך בעלה למדה״י ודעתו לשוב אליה, וא״כ מוכרח שטענתה זו היא טענה אמיתית ע״כ צריך לפרש הענין שבוק אנת דידי דהא דידי מלה טמירא הוא בענין אחר, וזהו כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם מהבירורים שהיא מבררת שזהו״ע איכה תרעה כ״א על כל מוצא פי הוי׳ יחיה האדם מבחי׳ שלמעלה מהבירורים דתוהו כו׳.

ויובן עפמ״ש כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כו׳ פי׳ האדם דלעילא דהיינו בחי׳ ועל הכסא דמות כמראה אדם כו׳ שיחי׳ מבחי׳ הלחם והיינו שהתורה נק׳ מזון ומחבר מבחי׳ אוא״ס להתלבש בבחי׳ אדם אך בחי׳ לחם היינו כמו שהתורה היא למטה שירדה ונתלבשה בגשמיות לכן נמשלה ללחם דכמו שהלחם מחיה את האדם הגשמי אף שהלחם בחי׳ צומח שהוא למטה במדריגה מבחי׳ המדבר אלא לפי שבשרשו הוא גבוה ביותר מבחי׳ ואלה המלכים רק שנפל למטה ע״י שבה״כ כו׳, ולכן יש בו פסולת וע״י בירור המובחר מן הפסולת נעשה מזון לנפש מצד שרשו הגבוה יותר מנפש המדברת וכמארז״ל אפי׳ יתוש קדמך כו׳ וזהו שאמר ר״נ עד דלא אכילנא בישרא דתורא כו׳ שניתוסף בו שכל וחכמה אלקות ע״י אכילתו בישרא דתורא, והיינו מטעם

הנ"ל שבשרשו דצ"ח גבוהים מבחי' מדבר רק שירדו למטה ע"י שבה"כ ולכן ע"י הבירור שמגיעין לשרשן הן מוסיפים אור וחיות באדם כו' ועד"ז הוא בחי' שיחי' האדם דלעילא ע"י התורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי שנק' ג"כ לחמי ממש ישראל מפרנסין כו' והיינו כי התורה כמו שנתלבשה בגשמיות בדברי' שתחת ממשלת ק"נ שבחכ' אתבירירו שמברר הטוב מהרע ושורש הבירורים אלו הוא ממה שנפלו מבחי' ואלה המלכים כו' שהוא למעלה מבחי' אדם כי בחי' אדם נק' רק בחי' גופין כו' ואין ערוך לבחי' גופין לגבי בחי' נשמתא וכמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא בלא נשמתא כו', אבל בחי' ואלה המלכים הוא בחי' נשמות שלמעלה מבחי' גופין כו' ולכן ע"י בירור מבחי' זו יחיה האדם דלעילא שנמשך מבחי' התלבשות אור א"ס בבחי' גופא כו' כנ"ל, וזהו"ע לחמי שעל הלחם יחיה האדם דלעילא, אך נאמר כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם פי' כי מוצא הוא פי' מקור כמו מוצא מים כו' והיינו מבחי' מקורא דכולא, כי פי הוי' היינו בחי' וברוח פיו כל צבאם ובעש"מ נבה"ע בחי' דצח"מ שנמשכו מבחי' דיבור כו' אבל בחי' מוצא מקור פי הוי' הוא למעלה מבחי' פה ודיבור והוא בחי' רעדכ"ר ומבחי' זו נמשך ג"כ חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה והוא שלא ע"י בירור ובחי' אתעדל"ת ע"ד שהלחם מחיה את האדם שהוא בחי' אתעדל"ת ובירור כו' אלא בבחי' אתעדל"ע בלבד וכדוגמא זו פי' ענין המן שהי' יורד מן השמים ולא הי' בו פסולת, וזהו שהי' המן יורד בזכות משה שהי' כבד פה היינו למעלה מבחי' דיבור רק מבחי' מוצא פי כו' משא"כ לחם מן הארץ יש בו פסולת כמש"ש בינוקא דבלק דקפ"ט דכל מה דאתבלי בארעא כו' ע"ש, וזהו ג"כ בחי' טל דכתיב וברדת הטל כו' כי טל הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ולכן הטל אינו נעצר לעולם, וכמ"ש במ"א וזהו תשובה לכנס"י איכה תרעה כו', שהרי אפי' בדליכא אתעדל"ת שנק' לחם מן הארץ מ"מ יש בחי' חיות לאדם העליון ע"י אתעדל"ע על כל מוצא פי הוי', וכמ"ש שראשי נמלא טל כי טלא דנטיף מעתיקא כו', אך הרי תכלית ברה"ע הוא דוקא להיות אתעדל"ת כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו' וכתי' את קרבני לחמי כו', ולכן נק' הקב"ה בשם לב דוקא כמ"ש לבבתני אחותי, כמו שהלב מקבל חיות ע"י בירור המאכל וכמ"ש במ"א, ולזה אמר דידי מילתא טמירא הוא ולא אתיידע אבל עכ"פ לא שייך הקושיא והטענה איכה תרעה כו' עכ"ל.

קיצור. כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם היינו האדם דלעילא, הלחם היינו תורה כמו שירדה מבררת ק"נ ובירורים אלו שרשן גבוה מבחי' כמראה אדם כי מראה אדם זהו בחי' וכמה גופין תקינת לון והתהו הוא בשרשו מבחי' נשמה, אך לא על הלחם לבדו כי על כל מוצא פי מוצא הוא מקור, כי פי היינו עש"מ שבהן נברא הכל, ומזה נמשך בירורים דתהו, אבל מוצא הוא מקור מבחי' רעדכ"ר שמזה נמשך חיות לאדם דלעילא מלמעלה למטה וכענין מן וטל, וזהו התשובה על הטענה איכה תרעה ומ"מ תכלית הבריאה הוא בשביל אתעדל"ת, ויניחהו בג"ע לעבדה, הטענה איכה תרעה.

[illegible]

אם לא תדעי לך לגרמך הרי לך עצה היפה בנשים כד"א הנך יפה רעייתי, פי' בנשמת דוד על שה"ש דר"ל על הנוגע לך ממה שאין נמצא הזיווג והיחוד שהוא הנק' דעת כמ"ש והאדם ידע את חוה וזהו ע"ד שנת' בלק"ת במדבר סיני באוה"מ דרוש הראשון ד"א ע"ב המשכת רצה"ע מלמעלה למטה והיינו ע"י בחי' אה"מ כי מועד ע"ש ונועדתי לך שמה ל' התקשרות ודביקות הקב"ה בנשמת כו' נודע בשערים בעלה כו', ובד"ה במדבר דרוש השני פ"ב ובהביאור פ"ה, משא"כ עכשיו שאין בהמ"ק קיים לא נמשך בחי' ונועדתי וזהו אם לא תדעי לך וזהו ע"ד אותותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה בתילים סי' ע"ד א', ע' בתו"א דקנ"ו סע"א כי מזיווג ויחוד הנ"ל נמשך השפעת הנבואה והדעת בכנס"י כמ"ש במד"ר פ' ויצא ע"פ כי מן הבאר ההוא ישקו שמשם היו שואבים רוה"ק והיינו ע"י שנתמלא הבאר מ"ח את ה', והנה בלק"ת בשה"ש פי' בד"ה אני ישנה ולבי ער בענין אותותינו לא ראינו דוקא אבל עכ"ז נמשכים האותות רק שהם ע"ד מתן בסתר, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים שאעפ"י שלא נמשך הדעת לך אבל נמשך הוא מלמעלה ולע"ל ומלאה הארץ דעה את ה'. והנה ענין היפה בנשים היינו כאשר כנ"י כלולה מג' אבות שהם אהוי"ר ורחמים שעז"נ הנך יפה רעייתי כי היופי דוקא כשכלול מג' גוונין, גם היפה בנשים הוא חשבון תק"ב כחשבון שני חיי האבות.

וכ"ז נמשך ע"י הדעת משא"כ אם לא תדעי לך כו', ולכן צריך עצה צאי לך בעקבי הצאן, כי הנה ארור המן וגם ברוך מרדכי הוא ג"כ תק"ב כחשבון היפה בנשים, אך מחמת אם לא תדעי לך יוכל ח"ו להיות יניקה לסט"א מבחי' עד דלא ידעי בין ארור המן דהיינו מבחי' דקמי' כחשיכה כאורה כו' ולכן כדי שיהי' נמשך האור בסט' דקדושה דוקא העצה לזה הוא צאי לך בעקבי הצאן.

קיצור. אם לא תדעי לך, ר"ל שלא נמשך היחוד הנק' והאדם ידע כי דוקא בזמן בהמ"ק נמשך ונועדתי לך שמה אותיות ונודעתי נודע בשערים אותותינו לא ראינו כו' ולא אתנו יודע כו' ועכ"ז לא ראינו אבל נמשכו האותות, היפה בנשים כשכלולה מג' מדות אהוי"ר ורחמים ונמשכים ע"י הדעת ואם לא תדעי יוכל להיות ח"ו יניקה מבחי' עד דלא ידעי כו'.

ואפ"ל כי העצה צאי לך בעקבי הצאן, היינו כי שאלתה איכה תרעה היינו ענין הקרבנות שאינם ע"ז משיבה צאי לך בעקבי הצאן פירש"י בשבת פרק במ"מ דל"ג ע"ב אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחיזוקן וא"כ פי' עקבי הצאן היפך מבחי' נופלים או כפופים שאינו עומד על רגליו יפה הנז' בלק"ת פ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו, וי"ל הענין כי הנה האבות היו בבחי' מרכבה אעפ"י שלא הי' עדיין כ"כ ענין הקרבנות והוא ע"י התפלות כי הנה פ"ד דברכות דכ"ו ע"ב אתמר ר' יוסי ב"ר חנינא אמר תפלות אבות תיקנום וריב"ל אמר כנגד תמידים תיקנום ועמ"ש ע"פ המאמר יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים במדרש פ' חיי פ"ס וע"ש בנזר סעי' י"ב, ונראה

דמ"ד תפלות כנגד תמידים תיקנום היינו מצד שבתפלה מקריבין ג"כ נה"ב שבאדם ששרשה ג"כ מפני שור כמו הקרבן שהיו מקריבין הבהמה אך שנה"ב שבאדם הוא ג"כ נפש השכלית זהו מפני ששרשה מבחי' פ"א שבבחי' שור כמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה זאת חנוכת המזבח פ"ב ומ"ד תפלות אבות תיקנום זהו מצד האהבה דנה"א ובבחי' א' זהו גבוה יותר כי העלאת נה"ב שרשה העלאת המרכבה תתאה פני ארי' דאכיל קרבנין ופני שור שורש נה"ב אבל האבות הן הן המרכבה וכן בד"ה בכ"ה בכסלו נת' הענין ב' בחי' מס"נ שבק"ש היינו למס"נ באחד ובכל נפשך הנמשך אחר בשכמל"ו וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד כי יעקב הוא ת"ת ובלבך היינו בינה אלא אחד היינו עת"י יחודו ש"ע כך אין בלבינו אלא אחד פי' בלבינו של הי"ב שבטים שהם בחי' י"ב בקר דבריאה ובלבינו היינו מל' אלא א' היינו ז"א כי בבי"ע א"א להשיג בחי' עת"י אלא ע"י התלבשותו בז"א, משא"כ בינה שהוא עלמא דאתי שם התגלות עת"י בעצם, א"נ האבות הן הן המרכבה זהו גבוה הרבה מבחי' מרכבה תתאה וזהו אומרו צאי לך בעקבי הצאן ר"ל כי עם היות שאין מזבח ואין קרבנות עכ"ז צאי לך בעקבי הצאן היינו להעלות צאן אדם שנה"א תהי' בבחי' צאן הג' תפלות, ועוי"ל כי חסד חפצתי ולא זבח ותפלה נק' גומל נפשו איש חסד כמ"ש בפירש"י פ' מפנין דקכ"ז דעיון תפלה לכוון בתפלתו הוא בכלל גמ"ח מטעם הנ"ל, וע' בילקוט במיכה ע"פ כי חסד חפצתי ולא זבח וזהו"ע כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו ר"ל שיתגלו מדותיו של הקב"ה ואהבתו מלמעלה למטה ולא כמדת ב"ו מלמטה למעלה בצמאון כו' כנ"ל רק שיהי' גילוי אלקות למטה כמו למעלה ממש כמ"ש בד"ה בהעלותך דרוש הראשון פ"ה, וזהו"ע כי חסד חפצתי שהוא מלמעלה למטה ולא זבח שהא מלמטה למעלה והעלאת הנרות הוא בשביל המשכה של השמן שיורד ע"פ מדותיו וכן הפי' ולא זבח אין הפי' ולא זבח כלל אלא כ"א דבר מועט בשביל ההמשכה שאח"כ, וע' בד"ה בהעלותך דרוש השני בענין שלך גדול משל הנשיאים, ועד"ז י"ל בענין התפלה הוא ג"כ דוגמת העלאת הנרות.

קיצור. העצה צאי לך בעקבי הצאן, הם האבות כי שאלתה איכה תרעה היינו ענין הקרבנות שנתבטלו וע"ז התשובה שהאבות הן הן המרכבה אף שלא הי' כ"כ ענין הקרבנות, מ"ד תפלות כנגד תמידים תיקנום זהו מצד נה"ב ומ"ד תפלות אבות תיקנום הוא מצד נה"א מרכבה עילאה משא"כ כנגד תמידים זהו מצד מרכבה תתאה, כשם שאין בלבך בינה אלא אחד עת"י כך אין בלבינו אלא אחד בהתלבשותו בז"א, ועוד כי חסד חפצתי ולא זבח, ותפלה נק' גומל נפשו איש חסד שיורד ע"פ מדותיו.

ורעי את גדיותיך, י"ל כי מלכא אמר גדיא יאי דהיינו בחי' בע"ת ומלכתא אמרה אמרי יאי בחי' צדיק, וגם מארז"ל מ"ט עיזי מסגי ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, ופירש"י סתם עיזים שחורות סתם רחילות לבנות רפ"ח דשבת דע"ז ב', והנה בעת שאין בהמ"ק נקראת כנס"י שחורה אני כי בזמן בהמ"ק שהיו מקריבין התמידין שהם כבשים בחי' אור ולכן בקדשים הלילה הולך אחר היום שעבר והענין כתפוח

שפריו קודם לניצו, וזמן שאין בהמ"ק קיים נק' לילה כי בלילה אין מקריבין שום קרבן וכמ"ש שנים ליום כמבואר במס' תמיד פ"ג, וע"כ נק' אז שחורה אני, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים כי ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ דהיינו בחי' שהם נהורא משא"כ עכשיו נק' אסתר ע"ש הסתר אסתיר פני ביום ההוא ואז מה קול גדיא שהם שחורות, ולכן נאמר ורעי את גדיותיך דהיינו בחי' תשובה, ועז"נ שחורה אני ונאוה כי מהחושך נמשך יתרון האור ע"י שמהפכין חשוכא לנהורא.

לסד"ה לסוסתי הא'

ע' במ"ש בענין נוח לאדם וכו' והנה טוב מאד ונת' המשל עד"מ הסוס בריאתו להיות לצורך אדם ואעפ"כ גם לו תועלת וכו' וכך בריאת האדם לסוסתי שעשוע המלך ושם בחי' הטוב מאד אעפ"כ גם לאדם עצמו ירידי' צורך עלי' ועלי' זו בא"א ש"י עולמות מחצה מתר"ך שרש הנאצלים, אלא זה טפל . . . שעשוע המלך רדל"א ע"י וזהו קדושתי למעלה מקדושתכם ר"ל במצו' עצמו אינן מגיעי' לבחי' שעשוע המלך עצמו הנמשך מזה וזהו יכול כמוני כו' מאחר שזה נמשך מהמצו' ת"ל כו' ולכן נק' רדל"א ובערך בחי' זו נחשב לסוסתי, סוס שלי ממש, אכן לגבי א"א נק' אדם וכו' אדמה לעליון כו' ומזה יובן גודל מעלת התומ"צ והשכר העצום דא"א אינו רק טפל לבד לבחי' שעשוע המלך עצמו הנמשך מזה וזהו שלא ע"מ לקבל פרס רק לכבודו וכו' ופרס י"ל נק' א"א מחצה הכתר ש"י עולמות, ופי' שלא נברא י"ל שלא ירד מטהורה אני לבחי' בי"ע אתה בראת כו' ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו. וזהו א"ת שמות אלא שמות כמ"ש בד"ה ובבואה לפני וכו' והיינו כמ"ש בביאור דשחורה בסופו מצות ש' הוי' בעתיק א"כ גם גילוי זה רק שם לבד ביו"ד דשם זה נברא העוה"ב עולם התחיה כו' והוא רק מל' דא"ק כו' וגם ענין הגלוי י"ל כתר דעתה יומשך לע"ל בחכמה וזהו הגלוי, אכן כתר דלע"ל יהי' ישת חשך סתרו העלם וזהו ענין לסוסתי, ובמדרש ויקרא בתחלתו אין גנאי למלך לדבר עם אריסו, כמו האריס עובד הגן ומשתכר, אמנם אינו רק טפל כי עיקר כוונת בעל הגן לשעשוע ותענוג שלו שמה שהאריס נוטל אין ערוך כו' אלא שאעפ"כ גם האריס נוטל שכר טוב לפ"ע, כך כל הגלוי מכתר זהו ענין האריסות שהאריס נוטל שכר, אבל עיקר הכוונה שעשוע המלך בעצמותו כו'. גם י"ל האריס מחצה א"א כו' ש"י עולמות מחצה מתר"ך כו', דמיון רעיתי מאכל לסוסתי שכמ"כ המאכל טפל לאדם וגם מ"מ מגיע לו יתרון ג"כ וזהו כמו הסוס כו'.

לד"ה לסוסתי ברכבי שבשה"ש דרוש הראשון

במא"א ריש סעי' יו"ד רכיבה ה"ס הזיווג וכ"מ במד"ר בראשית פ"כ גבי והוא ימשול בך יכול מכל צד ת"ל לא יחבול ריחים ורכב, הרי הזווג נק' ריחים ורכב והם טוחנות הקמח בירור מ"ן ומ"ד כמ"ש מזה באריכות ע"פ הזהר פ' אמור בענין העומר שעורים וז"ש ויאסור יוסף מרכבתו עיין זהר ס"פ ויגש ד' ר"י, וסוסתי היא המלכות, והוא אותיות, ורכב י"ל ר"ש חכמה כ' כתר ב' בינה, עיין בהרמ"ז תרומה קס"ה ב' ע"פ סולו לרוכב בערבות ובזח"ג פנחס רמ"ז בענין נהר כבר ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה מה טובו וזהו ההפרש בין מרכבה דחיות למרכבה סוסים, והענין כי האבות חג"ת הן הן המרכבה כענין פני ארי' פני שור פני נשר ועכ"ז כתיב וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, והתגלות שם הוי' זהו במ"ת והיינו ע"י כי תרכב על סוסיך אותיות, כי האותיות דומם דבור ושרשו מבחי' מדבר, וכן העלאה שע"י הקטרת גבוה מהעלאה שע"י הקרבנות מה"ט בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו, ואפ"ל עוד לסוסתי ברכבי מורה שהמלכות שם ב"ן יש לה עליי' בס"ג וחיבור ע"ב בס"ג תרין ריעין כו' וזהו ענין שמעשה מרכבה גבוה ממע"ב, כי מע"ב התהוות יש מאין אבל ענין מעשה מרכבה ז"ס הזווג והיחוד גדולים מעשה צדיקים כו' וע"י רכב נמשך אותיות ברך וזהו הקב"ה שנמשך ברכה בבחי' קדוש והיינו מבחי' קדש העליון, או גם מבחי' קדה"ק תלת רישין שעי"ז ג"כ מורה אותיות רכב והנה רכב יחידות עשירות מאות נר"נ עיין בד"ה מה טובו הנ"ל בפי' קדש לי כל בכור.

הנך יפה רעיתי עיין בהקיצור אות ד' בפי' הנך וי"ל ד' מורה על עשרים אותיות שיש להם זיווג א"ט ב"ח כו' נשאר ה"ן שאין להם זיווג וזהו ע"ד כ' אמה דגובה הסוכה ע"ס מלמעלה למטה ומלמטה למעלה והבחי' הן זהו מבחי' עתיק שאינו בחשבון ע"ס וכן רכב אלקים רבותיים בחי' ד' אלפי שנאן בחי' ב', וזהו נגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה על ידי זה נגילה ונשמחה בך, היפה בנשים גימ' השנים של האבות תק"ב שנים שמזה נמשך היופי, והנה מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים זהו בבינה שהיא עולם התענוג ועל זה נאמר גם במלכות יפה את רעיתי מלכות כתרצה בינה ויש להעיר לענין הנך הרה דאשת מנוח אך גבי הגר ג"כ נאמר כן.

נאוו* לחייך בתורים צוארך בחרוזים, ואמרז"ל לחייך הם שני לוחות בתורים הם שני תורות תושב"כ ותושבע"פ, ולהבין מהו בתורי' והל"ל בתורות. ונקדים להבין המשל כפשוטו כי תורים הם תכשיטין הנעשי' כעין ראש

נאוו: המאמר עם הגהות אחרות בלקו"ת יב, ד.

תור שהוא תבנית משולש והי׳ דרכם לעשות שני תכשיטים כעין תורי׳ לתת בלחיים, ולהבין הנמשל מזה הנה התו״מ נחלקים דרך כלל לג׳ בחי׳ תורה ועבודה וגמ״ח שהם בחי׳ אמ״ר מלמטלמ״ע בחי׳ עבודה כשלהבת העולה כו׳ לדבקה בו ית׳ דהיינו שתתפשט הנפש מלבושי נוגה בתענוגות בנ״א להתענג על ה׳ לבדה, ועד״ז הי׳ הקרבנות אשה ריח ניחוח ממה שהיו מקריבים חלב ודם כי חלב הוא בחי׳ תענוג שהתענוג הוא המעדן את הבשר ונעשה שמן ובעל ריבוי חלב והתענוג של בהמי נקרב לה׳ ע״י שהוא נכלה ונשרף באש שלמעלה להיות עולה ונכלל במקור התענוגים, ועכשיו התפלה במקום קרבנות דהיינו ע״י רשפי אש האהבה שמעורר בתפלה אהבה עליונה כמאמר אהבת עולם אהבתנו כו׳ הבוחר בעמו ישראל באהבה עי״ז תתפרד ותתפשט הנפש מתענוגי הבהמיות להיות מתענג על ה׳ ולדבקה בדביקה חשיקה כו׳, ומים הוא חסד וצדקה להחיות רוח שפלים ממעלה למטה, וז״ש אשריכם זורעי על כל המים שנמשלו גמ״ח וצדקה למים מפני שכמו שהמים יורדין ממקום גבוה למקום נמוך כך הוא בחי׳ צדקה וחסד להחיות רוח שפלים למאן דלית לי׳ מגרמי׳ כלום, והבחי׳ הממוצעת הוא התורה שהיא בחי׳ רוח שהוא בחי׳ דיבור כמ״ש לנפש חי׳ לרוח ממללא כי בחי׳ הדיבור נק׳ רוח (והיינו לפי שנמשך הדיבור מבחי׳ חי׳ שלמעלה מבחי׳ נשמה כנודע מענין גרנ״ח כו׳ חי׳ בחי׳ עצמיות החכ׳ שלמעלה משכל המושג ומשם דוקא שורש הדיבור ובחי׳ חי׳ הוא בחי׳ רוח שנמשך מבחי׳ אוי״ר כו׳ כמ״ש במ״א). ובחי׳ עסק התורה עיקרה בדיבור וכמ״ש ודברת בם וכמ״ש בזהר ברוחא דלעאן באורייתא והרוח הוא הממוצע בין אש למים כמ״ש בזהר ר״פ וארא. וג׳ בחי׳ אלו שהם אמ״ר הוא מ״ש כי אמרתי עולם חסד יבנה פי׳ כי אמרתי שע״י בחי׳ אמר שלי עי״ז גם את ה׳ האמרת להמשיך משם הוי׳ בחי׳ אמר שהוא ענין המשכת אא״ס ב״ה מלמעלה מסדר ההשתל׳ להתלבש בג׳ בחי׳ הנ״ל וכמארז״ל הקב״ה מניח תפלין כו׳, ויש המשכה בבחי׳ מים וחסד וכן בבחי׳ אש כמ״ש והר סיני עשן כו׳ מפני אשר ירד עליו הוי׳ באש, וב׳ בחי׳ אלו אש ומים הוא מ״ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכן יש עוד המשכה בבחי׳ רוח וכמ״ש ונחה עליו רוח ה׳ כו׳ עד יערה עלינו רוח ממרום שהרוח הוא יורד ממקום עליון וגבוה מאד נעלה בחי׳ אוי״ר אור יו״ד דאורייתא מחכ׳ נפקת והחכ׳ מאין תמצא וכנודע ומים הוא חסד וצדקה להחיות רוח שפלים מלמעלמ״ט והבחי׳ הממוצעת הוא התו׳. והנה בחי׳ אמר הנ״ל (בחי׳ כי אמרתי דהיינו תורה ועבודה וגמ״ח) הוא בחי׳ סגול כמ״ש בפ׳ תבא וה׳ האמירך היום להיות לו לעם סגולה, ופי׳ כי סגול הוא מלשון סגולה כמו עד״מ שיש ענינים מתרפאים בדרך רפואה וטבע ויש שהם מרפאים בדרך סגולה, שע״פ דרך הטבע אין דרך להיות רפואה עי״ז אליו ומ״מ יש איזה סגולה כדרך רחוקה ונפלאה במה שאינה מושגת בהשגת והשכלת הרופאים הטבעיים להיות ע״י רפואה זו, כך עד״מ נק׳ ישראל עם סגולתו שאותנו* בחר ה׳ שלא כסדר ודרך השתל׳ מעילה

---

* שאותנו: נתקן ע״פ לקו״ת. בכת״י א׳: שאינו, ובכת״י ב׳: שאנחנו.

לעילה אלא ישראל עבמ״ח למעלה מסדר השתל׳ שמה שנמשך למעלה מסדר ההשתל׳ נק׳ בשם סגולה וכן בחי׳ אמ״ר הנ״ל נמשך למעלה מסדר ההשתל׳ כו׳ וגם הם בבחי׳ נקודת סגול ענין שנקודה האמצעית הוא תחת שני הנקודות שכן סדר העבודה תחלה צ״ל בבחי׳ אש ממטה למעלה כו׳ ואח״כ אם רץ לבך שוב לאחד להיות המשכת מלמעלה למטה בבחי׳ צדקה וגמ״ח להחיות רוח שפלים כו׳ והתו׳ הוא בבחי׳ ממוצעת דהיינו שהוא להיות למעלה ולמטה שוין כמ״ש ולא תחללו את שם קדשי פי׳ שלא לעשות חלל והפסק להשראת שם קדשו שיהי׳ גם למטה כסא ומכון לשבתו ית׳ כמו למעלה והיינו ע״י עסק התורה כו׳ הלומד דבֹר הלכה הוא רק כשנמשך אחר התנאים והאמוראים כמו ר״א אומר ב״ש אומרים וגם לפעמים לומד במסכת שא״צ לה כלל למעשה אלא עיקר כוונת הלימוד כדי להיות ואשים דברי בפיך שדבר הוי׳ זו הלכה היא המדברת בפי וצריך לעשות פיו כלי ומכון להיות בחי׳ ביטול לדבר ה׳ וזהו בחי׳ סגול שתי נקודות שוות והשלישית ממוצעת תחתיהם. והנה כ״ז הוא בסדר העבודה שלמטה באדם אבל הנה באתעדל״ת הוא אתעדל״ע שם נעשה ג׳ בחי׳ נקודות הנ״ל בבחי׳ סגולתא שהנקודה האמצעית הוא בעצם וראשונה. (והענין כי ג׳ נקודות סגול הוא צירי וחירק כמ״ש בתיקוני׳ תיקון ס״ט ופי׳ הצירי היינו ב׳ נקודות העליונות של הסגול שהם בחי׳ אש ומים רו״ש, אך החירק הוא בחי׳ תו׳ שהוא בחי׳ ביטול כנ״ל שבחי׳ ביטול זה נק׳ חתן אותיות קרח שהוא בחי׳ אגלידו מיא דהיינו כשגובר עליהם בחי׳ הביטול עד שא״א להיות יורדי׳ ונמשכים להשפיע שזהו בחי׳ יש כ״א נעשים בבחי׳ ביטול עצום כו׳ ולכן בקי״ס מחמת גודל גילוי אלקות אגלידו מיא ונעשה כמו נד וחומה כו׳ בחי׳ קרח כו׳, וביטול זה גבוה יותר מאש ומים כמ״ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא כו׳ החיות הן רו״ש והקרח אותיות חרק נטוי על ראשיהם מלמעלה מעלה מבחי׳ הרו״ש שלהם ויהי קול מעל לרקיע הוא בחי׳ תורה כו׳ ולכן מבחי׳ סגול הנ״ל כשנמשך אתעדל״ע ונעשה בחי׳ סגולתא אז הנה נֹקודת החרק נעשה בחי׳ חולם ע״ג שני נקודות הצירי שהחולם הוא נקודה גבוה ביותר שהיא למעלה מהאותיות כו׳ והיא בחי׳ עטרת בעלה תגא על רישי׳ דוי״ו כו׳).

עם נקודות הכסף פי׳ כי ג׳ בחי׳ אמ״ר הנ״ל כשהם בבחי׳ נקודות עדיין אינן תכלית המכוון שכשהם בבחי׳ נקודות הן ענפין מתפרדין כו׳ והיינו לפי שהוא בבחי׳ כסף בבחי׳ אהבה של קרירות אבל בבחי׳ ומעלת הזהב על הכסף שהוא בבחי׳ רשפי אש כו׳ נעשה נקודות אלו בחי׳ תורים כמו ראש תור בגמ׳ בחי׳ משולשת דהיינו שיהי׳ אצל האדם סדר העבודה כולם כלולים כא׳, וע״ז נאמר והחוט המשולש כו׳, וזהו תורי זהב נעשה לך זהב דוקא כי בחי׳ מעלת הזהב על הכסף הוא בחי׳ שהאהבה ברשפי אש בהתלהטות והתלהבות לאסתכלא ביקרא כו׳ עד כלות הנפש כמ״ש בתניא פ״נ והיא בחי׳ הלוים שלעתיד יהיו הם הכהנים ולכן לוים מלשון התחברות כמ״ש ילוה אישי אלי. (וביאור הטעם לבחי׳ זו שהאהבה כרשפי אש הוא למעלה

מבחי' אהבה שבבחי' קרירות נת' היטב ע"פ ואפו עשר נשים כו' בענין שלש נשים אחת לשה ואחת אופה כו'). והנה כמו שבבחי' נקודות סגול הם ב' בחי' סגול וסגולתא דהיינו ממטה למעלה וממלמעלמ"ט כן בבחי' תורים הן ג"כ ב' תורים מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט והם ב' בחי' תורת תושב"כ ותושבע"פ.

וזהו נאוו לחייך בתורים כו', פי' לחייך לחי העליון ולחי התחתון מקום מוצא הבל הדיבור כי הבלא סליק לעילא כו' בחי' גבורות והסתלקות הוא בחי' רשפי אש מעלת האהבה כו' (כי הבל הוא אותיות להב וגם אותיות הלב שבהלב הוא מקום משכן יסוד האש, והנה גם כן רות הוא אותיות תור למפרע כי רות היתה מקור מלכות בית דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות שהוא בחי' הבל הדיבור שהוא בבחי' תור ומשולש וכמש"א יהונתן לדוד ושלשת ותרד מאד כו', פי' ע"י שיהי' בחי' משולש עי"ז יוכל לירד מאד למטה ללחום ולברר בירורים כי החוט המשולש לא במהרה ינתק כמאמר הה"ק ר' אברהם ממעזריטש בענין שעת צלותא שעת קרבא שנגד בחי' מדה א' דקדושה יוכל להיות לעומת זה מדה דקליפה אהבה רעה נגד אהבה דקדושה לא כן כשהם בבחי' הג' מדות דקדושה יחד זהו החוט המשולש כו' ומסבבי' להמדות דקליפה כו', והנה זהו בחי' תור שממטלמ"ע ושלשת תרד מאד ועי"ז אח"כ שלשת החצים צידה כו' והוא בחי' מלמעלמ"ט, וזהו ענין וקול התור נשמע בארצנו בזהר ורמ"ז פ' וירא). וכ"ז בבחי' לחייך שהוא מקום מוצא הבל הדיבור כי הבל סליק לעילא, אבל צוארך בחרוזים הוא בחי' אבנים טובות ומרגליות מופרדים וקבועים ותלוים בחוט שהחוט נכנס בהם ומחברם שלא יתפרדו, וכך עד"מ נמשך הקל קול יעקב יו"ד עקב הוא מדתו של יעקב בחי' מבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו אפי' בבחי' קצה האחרון שהוא רחוק מקצה הראשון לגמרי דהיינו בחי' עלמא דפרודא דברים זרים ונפרדים כו' ונמשך קול להמשכה עליונה למעלה שיתחברו ויתיחדו גם הם ליחודו ית', וזהו ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו כי הוא ית' מקומו ש"ע כמאמר ברוך המקום בחי' ממכ"ע ואבנים הם בחי' אותיות שנפלו בשבה"כ ויעקב הוא המביאן ומעלה אותן למעלה בבחי' מראשותיו וכשם שבמשל החרוזים מאבנים טובות שהם נקובים וחלולים כך צריך לעשות מקום חלל כמ"ש ולבי חלל בקרבי להיות כלי ריקן מחזיק המשכות אא"ס ב"ה שאין אא"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל אליו במציאות לגמרי בבחי' אין ממש שלא יהי' תופס מקום כלל ליש ודבר וכדי להיות ביטול זה ע"י בחי' קול יעקב שהקול מעורר הכוונה והכוונה אינה מחשבה לבדה כ"א להיות מכוין כו' וכך בחי' כב"י נק' בשם כוונה ע"ש שצריך לכוין את לבו לגבי אא"ס ב"ה בבחי' ביטול כו' שיהי' מכוין נגד בחי' אין ערוך לך כו' שיהי' נתפס במוחו ובלבו כי אין עוד מלבדו כו' כי הנה כתיב הקול קול יעקב בחי' ב' קולות קול א' המשכה להיות בחי' ביטול לעורר הכוונה והקול הב' בחי' בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה והוא בחי' חוט הנכנס בתוכם לחברם שיהיו לאחדים שהחוט הוא בחי' המבריח מן הקצה אל הקצה שיהי' בחי' אני הוי' לא שניתי ואני ראשון ואני אחרון בשוה.

וזהו כה אמר ה׳ מלך ישראל וגואלו אני ראשון ואני אחרון כו׳ כי מלך ישראל הוא בחי׳ מלכותו ית׳ השוכן בתחתונים וגואלו פי׳ שיגאלנו ונפדה מהתלבשות דברים זרים אזי הוא אני ראשון ואני אחרון והמשכיל יבין עד״ז בתו״מ שהם מלובשים בענינים גשמי׳ ונק׳ בחי׳ אבני המקום בחי׳ אותיות הם נובלות חש״מ וכדי להיות בחי׳ הארת אא״ס ב״ה מחכמה עילאה להיות הארת אוא״ס ב״ה בחכ׳ מבחי׳ חפץ חסד הוא הנה הארתם והמשכתם הוא ע״י ישראל כמ״ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וכתי׳ ועשיתם אותם שישראל עושים אותם להמצות ע״י רוח איתי רוח והכח הזה לישראל הוא בחי׳ קול והמשכה עליונה מבחי׳ אריה ישאג כמ״ש במ״א להיות רוח איתי רוח ואח״כ הקול הב׳ להיות המשכה באמשיך רוח שיהי׳ הארת אור א״ס ב״ה שורה ומתגלה בת״ת ומצות בחי׳ אני הוי׳ לא שניתי ולמעלה ולמטה שוין, והוא בחי׳ חוט המחברם ונק׳ חוט השני במ״א וד״ל.

ביאור על הנ״ל

לבאר ענין המבואר ע״פ נאוו לחייך בתורים כו׳ הנה מתחלה צ״ל ענין והייתם לי סגולה שהוא לשון סגול ולשון סגולה ואח״כ מבאר ענין תור שגבוה מבחי׳ סגול. והענין יתבאר עפ״י מ״ש במ״א (ע״פ לרוקע הארץ) שצ״ל בענין שאתעדל״ת אתעדל״ע שזהו כלל כל התו״מ ונק׳ בלשון המשנה במדה שאדם מודד בה מודדין לו ובל׳ הקבלה נק׳ מ״ן ומ״ד.

והנה מה שבאתעדל״ת של האדם יהי׳ תופס מקום לעורר אתעדל״ע מצינו ע״ז שני טעמים הא׳ כמ״ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם, ופי׳ האדם הוא כמ״ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו׳, שע״י אם ישים האדה״ת אליו לבו להיות ביטול רצון אליו ית׳ כביטול הרגל אל הראש להיות בבחי׳ ברא כרעא דאבוהו הנה ע״ז מתעורר גילוי אהבה עליונה מבחי׳ אדה״ע כמים הפנים כו׳. הב׳ הוא מ״ש בלק״א להה״מ הגדול נ״ע בענין מעלת אתהפכא ממרירו למיתקא הנז׳ בזהר שפי׳ שם שהוא כמו עד״מ לב מלכים אין חקר שעוסק בענינים הגדולים ועצומים שלו הנה כדי להמשיך לב המלך שיהי׳ פונה מעסקיו הגדולים אל בקשת ההדיוט הוא ע״י שיבא לו מנחה איזה דבר חידוש כמו צפור המדברת שהוא דבר פלא שלמדו את העוף (פייגול) שתהי׳ מדברת שמחמת ההתחדשות ממשיך לב המלך להיות פונה מעסקיו ועי״ז ימלא בקשת ההדיוט המביא דבר חידוש, כן הוא החידוש ודבר פלא שכשמהפכים ממרירו למיתקא שבחי׳ גוף ונה״ב יתהפכו לאהבת ה׳ זהו כמשל צפור המדברת שמעוררת לב המלך לא שעצם הדיבור שלה מעולה כ״כ שהרי בנ״א מדברים בבינה יתירה על רק מצד ההתחדשות כמו״כ הגם שהנשמה קודם ירידתה בגוף הי׳ לה אהוי״ר גדולים יותר אך אין זה חידוש

כיון שאין שם מונע לכן אין מזה אתערותא כ"כ למעלה משא"כ כשהנשמה מלובשת בגוף אף שהאהיו"ר שלה יש בהן מח"ז מ"מ חידוש ופלא הוא מה שהגשמיות אכילה ושינה מתהפך לאהבת ה' הר"ז כמו התחדשות צפור המדברת כו' לכן זה מעורר למעלה כו'.

והנה באמת גם ב' טעמים אלו אינן מספיקי' כלל כי אין המשל דומה לנמשל שבמלך ב"ו יתכן שיתפעל מצפור המדברת שהר"ז חידוש ופלא אצלו משא"כ למעלה אצל הקב"ה הלא ממך הכל כתיב והוא ברא את החשך ומרירו ואת האור ומיתקו, ומהו הפלא והחידוש אצלו מאתהפכא חשול"ב ומרירו למיתקא שמי שאמר והי' העולם החושך והאור היפלא ממנו דבר לאתהפכא חשול"ב מאי דלא הוה כו' ונאמר הנוטע אוזן הלא ישמע כו' ומהו המשל ממלך ב"ו שאצלו ודאי יהי' ההתחדשות דבר פלא משא"כ למעלה כו', וגם מהטעם הראשון דכמים הפנים אינו מובן דזה שייך בבנ"א ששניהם בערך ויחס א' להן ע"כ אהבת חבירו אליו תופס מקום אצלו שעי"ז נמשך לבו אליו משא"כ באדה"ת שהוא נברא לגבי א"ס ב"ה הבורא מה נחשב הוא שיהי' האהבה מצד עצם תופס מקום כלל, ויותר ממה שאין הזבוב תופס מקום אצל האדם יותר כלא חשיב האדם לגבי א"ס ב"ה כו' וא"כ קשה מפני מה ע"י אתעדל"ת נתעורר אתעדל"ע כמים הפנים כו'. אך הענין הוא דעיקר הטעם לזה הוא ע"ד מאמרז"ל בכמה מקומות על ענינים כאלו שתוק כך עלה במחשבה ופי' זה הוא כמבואר בע"ח בחי' א"ק שהוא למעלה מבחי' אצי' ונק' קדמון שהוא קדמות לבחי' אצי' והוא מקור ושרש לכל הנהגות עולמות אבי"ע ונק' בזהר רעדכ"ר פי' רצון של כל הרצונות דהיינו שהוא בחי' מחה"ק שלמעלה מבחי' רצון עדיין כמבואר במ"א בדרוש ג' בחי' אדם כו' רק שממנו נמשכי' כל בחי' רצון שבאצי' וע"ד זה אמרו כך עבמ"ח ר"ל בבחי' מחה"ק שם הוא הטעם לזה וא"א שיהי' נמשך הטעם למטה בחכ' והשגה כו', וכך הוא ענין הנ"ל מה שבאתעדל"ת מבי"ע נמשך אתעדל"ע מאצי' (או מלמעלה מאצי') הנה הטעם לזה שבאתעדל"ת מעורר אתעדל"ע והלא אין ערוך אליו כנ"ל זהו בחי' א"ק קדמות השכל שלמעלה משכל המושג ומובן ושם הוא השכל והטעם שיהי' דוקא ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע ושימשיך ע"י אתעדל"ת ומשם נמשך שיהי' בחי' אצי' וכל הנהגות של בחי' אצי' (ומ"מ טעמים הנ"ל דכמים הפנים כו' וחידוש דאתהפכא ממרירו למיתקא אמת הם שזהו בחי' מ"ן ואתעדל"ת כו' כשיש אתהפכא כו' אלא דהטעם שזה מעורר כו' הוא בחי' א"ק שכללות בחי' זו היא מחה"ק איך יהי' הנהגת אבי"ע ואין זה בגילוי גם באצי' כנ"ל).

ועפ"י הקדמה זו מובן פי' וענין והייתם לי סגולה ישראל עם סגולתו מה שעל ידי אתעדל"ת דנש"י נמשך אתעדל"ע זהו לפי שישראל עלו במחה"ק שמשם דוקא נמשך בחי' זו כנ"ל (ועמ"ש ע"פ משה ידבר מ"ש מה דא"ק נמשך הכח שיהי' הגילוי למטה כו') ולפי שבחי' זו היא קדמות השכל או טעם הכמוס שלמעלה משכל המושג ומובן ע"כ נק' סגולה כמו שנת' פי' סגולה למעלה בפנים שיש ענינים מרפאים בדרך רפואה וטבע שמשיג לשכל

וחכמת הרפואה שסם זה ירפה מחלה זו מפני כח הטבע הסם ההוא אבל הדברים המרפאים בדרך סגולה הוא שעפ״י חכמת הטבע אין שייך כלל שיהי׳ מדבר זה רפואה לחולי פ׳ אבל מ״מ הוא מרפא בדרך סגולה שהטעם לזה מה שזה מרפא הוא למעלה מחכמת הטבע ואינו מושג ומובן בחיק חכמת הטבע (וכגון מה שהזכירו רז״ל ספ״ו דשבת בשן שועל ובמסמר מן הצלוב סוף יומא ע׳ תוי״ט שם) וכמו שאינו מושג להם מה שאבן השואבת (מאגאנעט) מושך הברזל אליו כמ״ש בתשו׳ הרשב״א ונמצא בסגולה יש ג״כ טעם אלא שאינו מושג, ועד״ז יובן הנמשל כיון שהכח שבאתעדל״ת אתעדל״ע הוא מבחי׳ רעדכ״ר שהרי הוא למעלה מהחכ׳ וההשגה ע״כ נק׳ בלשון סגולה. והנה הסגולה ג״כ עשייתה צ״ל בענין שיהי׳ ראוי לה ואז תהי׳ סגולה משא״כ אם לא יעשו כראוי לא יועיל וכך ג״כ בענין אתעדל״ת אתעדל״ע אף שהוא למעלה מהשכל כנ״ל היינו שהטעם אינו מושג אבל יש בזה טעם וחכ׳ שלמעלה מהשכל ולכן צ״ל כפי הראוי שעד״מ הסוכה אם תהי׳ גבוה כ׳ אמה פסולה וכן בשאר המצות, ויובן יותר בענין האתעדל״ת בפנימי׳ בבחי׳ כוונה ורעו״ד שיש ב׳ בחי׳ אהבה בכל נפשך ובכל מאדך, פי׳ בכל מאדך היא אהבה בבחי׳ נקודת הלב צעק לבם למעלה מן הכלי שהכלי קטן מהכיל אור האהבה ועי״ז ממשיך ג״כ אתעדל״ע מהאא״ס שלמעלה מהכלים והוא כמרז״ל במדה שאדם מודד בה מודדין לו שכמו שמעלה מ״ן כן הוא המ״ד ולפי שהעלאת מ״ן בבחי׳ בכל מאדך הוא למעלה מן הכלי והוא הוראה על בחי׳ א״ס לכן ממשיך עי״ז מבחי׳ אא״ס ממש שבחי׳ העלאת מ״ן באה״ר זו הוא בחי׳ סגולה להמשיך עי״ז גילוי אא״ס ממש וכמו שהסגולה יש לה התדמות בצד מה לדבר שהוא סגולה לו, והנה אף שבאמת ע״פ השכל אין לזה טעם כלל שיהי׳ אהבת בכל מאדך מעורר וממשיך בחי׳ אא״ס ממש שאף שהאהבה זו הוא למעלה מן הכלי היינו שמפני קטנות הכלי מהכיל לכן הוא למעלה מהגבול של הכלי אבל באמת לגבי אחר שכלי שלו רחבה יותר האהבה שלו הוא עדיין שורה בכלי שלו וא״כ מאחר שהאהבה הוא בחי׳ גבול באמת מפני מה ממשיך מ״ד מבחי׳ א״ס ב״ה ממש.

אך הענין הוא שהוא עד״מ כמו הרמיזה שהאהבה זו כיון שהוא אצלו למעלה מכלי שלו הוא רמיזא על בחי׳ א״ס אעפ״י שבאמת יש לה גבול כנ״ל וכמו שנק׳ בגמ׳ מים שאין להם סוף מים שא״א לראות כל סביביו אע״פ שבאמת יש להן סוף וגבול רק שהן יותר מגבול של ראיית האדם נק׳ מצד זה מים שאין להם סוף (ובתיקוני׳ פי׳ בלשון הקבלה מים שאין להם סוף מ״ע שלמעלה מן החכ׳) וכמו״כ ענין אהבה דמאדך שאצל האדם הוא למעלה מהכלי שלו והוא אצלו בחי׳ א״ס לכן ממשיך מ״ד מבחי׳ א״ס ממש כי במדה שאדם מודד בה מודדין לו והרי אצל האדם זהו האהבה בבחי׳ א״ס כו׳ ולכן צ״ל בב״א בחי׳ בכל מאדך היינו שמי שכלי שלו רחבה יותר והאהבה זו ממש הוא עדיין שורה בכלי שלו אינו ממשיך ע״י האהבה זו בבחי׳ א״ס אא״כ יעורר בנפשו אה״ר יותר שתהי׳ למעלה מהכלי שלו וכמארז״ל לפום גמלא שיחנא כו׳ אלא שמ״מ אף גם כשהאהבה היא בכל מאדך

ממש ורמיזה על בחי׳ א״ס עכ״ז אינו מושג הטעם שימשיך ע״י״ז מלמעלה גילוי אא״ס ממש כיון שמ״מ האהבה הוא בחי׳ גבול ואין ערוך ממש לאא״ס ב״ה אלא שכך עבמ״ח ואינו מושג הטעם וע״כ נק׳ סגולה כנ״ל ומ״מ גם הסגולה צ״ל מכוין כראוי דהיינו שתהי׳ עכ״פ רמיזה לבחי׳ א״ס והוא כנ״ל כשהיא למעלה מהכלי כו׳ דאל״כ אינה סגולה להמשיך המ״ד מאא״ס שלמעלה מהכלים כ״א מהאור המלובש בכלים.

ומעתה יובן ג״כ ענין הב׳ בפי׳ והייתם לי סגולה מלשון סגול והסגול הוא שנקודה האמצעית תחת שני הנקודות והיינו סדר העבודה ממטלמ״ע תחלה צ״ל בבחי׳ אש ואח״כ בבחי׳ מים היינו צדקה וגמ״ח ואח״כ בחי׳ ממוצע הוא רוח עסק התו׳ וזהו בחי׳ אמ״ר וע״י״ז נמשך מלמעלמ״ט אתעדל״ע בבחי׳ סגולתא. ועפ״י הקבלה הנה הסגול הוא בחי׳ חג״ת וסגולתא הוא בחי׳ כח״ב (וכמ״ש בספר ציוני פ׳ יתרו ע״פ והייתם לי סגולה כו׳) ומבואר ג״כ במ״א ע״פ אוסרי לגפן הנה גפן נקודתו בשני סגלין* כי אין אומרים שירה אלא על היין והנה בחי׳ שירה היינו ג׳ בחי׳ הנ״ל שבסגול (כמבואר במאמ׳ רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת) תחלת תשוקת הנפש לעלות ממטלמ״ע להתכלל באא״ס ב״ה ואח״כ אם רץ לבך שוב לאחד וכמ״ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ואח״כ זאת ישים אל לבו כי וימינו תחבקני ומעל׳ ומטה שוים כו׳ וה״ז בחי׳ סגול, ושירה זה נמשך ע״י היין שהוא בחי׳ בינה ההתבוננות בגדולת ה׳ שע״י״ז יבוא לבחי׳ רו״ש ולכן גפן נקוד בסגול.

והנה באתעדל״ע* בחי׳ סגולתא הוא כח״ב הרי הנקודה האמצעית שלמטה מעורר אתעדל״ע גבוה יותר היינו מבחי׳ כתר כי נעוץ סופן בתחילתן וקו האמצעי מבריח מן הקצה וכנודע ג״כ מענין הלולב שהוא עולה גבוה מכולן כו׳ וכן התו׳ שהיא הנקודה תחתונה שבסגול לפי שהתו׳ היא בחי׳ ירידה בענינים גשמיים זרעים מועד משא״כ אהוי״ר הן ב׳ נקודות עליונות דסגול אך באמת הוא גבוה יותר שהרי המכוון כשלומד דבר ההלכה דהיינו למשל כשאומר ר״א או ב״ש אומרים כו׳ הנה אומר דבר שאינו של עצמו ואינו כמו בחי׳ אש ומים שהם הדברים השייכים ונוגעים אליו בעצמו (שהוא האוהב והירא) משא״כ בלימוד דבר ההלכה עיקרה להיות כמ״ש ואשים דברי בפיך שדבר ה׳ הוא מדבר בפיו וצריך לעשות פיו כלי ומכון לדבר ד׳ זו הלכה להיות בבחי׳ ביטול ולא תחללו את שם קדשי שלא לעשות חלל והפסק שאין למטה כמו למעלה בהשואה א׳ ממש.

והנה דבר ה׳ היא חכמתו ורצונו ית׳ שלמעלה מעלה מכל העולמות ומכל הנשמות ומבחי׳ אהוי״ר, ולכן בבחי׳ סגולתא נעשי׳ נקודה זו האמצעית ע״ג שני הנקודות שהיא בחי׳ כתר כנ״ל שלמעלה מחו״ב כו׳, וזהו זרקא מקף שופר הולך סגולתא שצריך לזרוק בחי׳ הדיבור למעלה עד שיהי׳ הולך ממדרגה

סגלין: בכת״י במנוקד סג בסגל.
באתעדל״ע: בכת״י ב׳: באתעדל״ת.

למדרגה עד שיהי' בחי' סגולתא, וזהו שבחי' טעמים הוא סגולתא ובחי' נקודות הוא סגול לפי שטעמים הם בבחי' ומדרגה יותר גבוה מבחי' נקודות (וע"ש בציוני הביא בשם ספר הבהיר בענין זרקא וסגולתא שזרקא הוא דבר הנזרקת ובתרי' איתא סגולתא מלכי' כו' ודבר הנזרק הוא בחי' אבן כו' לראש פינה כי אותיות התורה נק' אבנים והן הנזרקים למעל' ע"י הביטול כנ"ל וסגולת מלכים פי' אוצרות מלכים שזהו מורה על גילוי בחי' סדכ"ס שנמשל לאוצר עד"מ כמ"ש במ"א כמאמר והנצח זו ירושלים). ומכל הנ"ל מובן דשני הענינים בפי' סגולה עולים בקנה א' כי לשון סגולה הוא שלמעלה מהשכל ומ"מ הסגולה צ"ל כראוי ומכוין והיינו ע"י הסגול נמשך מלמעלה בחי' סגולתא כנ"ל ומה שע"י אתעדל"ת של האדם בבחי' סגול נמשך אתעדל"ע בבחי' סגולתא זהו מפני שכך עלה במחשבה הקדומה כנ"ל. והנה ג' בחי' אמ"ר הנ"ל כשהם בבחי' נקודות עדיין (דהיינו בחי' סגול) עדיין אינן תכלית המכוון פי' כשהם בבחי' נקודות הם ענפין מתפרדין כו' שהוא כסדר העבודה להיות תחלה בחי' אש ואח"כ בחי' מים אלא התכלית הוא שיהי' קשורין ביחוד גמור בבחי' קוין הנמשכין מנקודה זו לבחי' אחרת שיהי' כעין ראש תור בחי' משולש דהיינו שיהי' אצל האדם סדר העבודה כולם כלולים כא'.

ולהבין תוכן הענין מהו הנה לכאורה הי' נראה דבחי' נקודות הוא המדות כמו שהי' בעולם הנקודות שהיו בחי' נקודות ואח"כ בחי' קוין זהו עולם התיקון וכמ"ש בע"ח שער הנקודים ושער שבירת הכלי' פ"ג ע"ש. אכן א"כ לא אתי שפיר דהא בעלם התהו יוצאי' הז' מדות זת"ז וכמ"ש בע"ח שער שבירת הכלי פ"ג וא"כ אין ענינו בחי' סגול שהרי הסגול הוא בציור התיקון ולא זת"ז כמו בעולם התהו רק שהסגול אינו בבחי' קוין ואינו שלימות התיקון, ועוד דבמ"א ע"פ וישלח יעקב כו' ויחץ כו' מבואר איך עולם התהו הי' בחי' רצוא לבד כו' והסגול הוא רו"ש וממוצע כנ"ל. ואפשר לומר בזה עפ"י מ"ש במ"א בביאור למאמר הזוהר תלתא אינון דזמינין מקדש שגם בעולם התיקון יש חילוק גדול בין פנימיות ז"א ובין חיצונית ז"א דהתכללות הוא דוקא בפנימיות ז"א ע"ש, וא"כ י"ל שבחי' פנימי' היינו כשהתכללות ממש דרך קוין כעין ראש תור כנ"ל משא"כ בחיצונית כו', או י"ל החילוק בין בחי' זמן היניקה שהוא בחי' ו"ק לבחי' הגדלות כו' שבחי' מוחין דגדלות הוא עיקר פרצוף בבחי' קוין ורמ"ח אברים משא"כ בעודן רק בחי' ו"ק ע' בע"ח שער הנ"ל.

וע"פ חסידות נלע"ד עפמ"ש בביאור ע"פ מים רבים כו' שיש ב' בחי' מדות הא' המדות שנמשכים מהשכל ע"י דעת תחתון המתפשט במדות והב' המדות שעיקר שרשן נמשך מהרצון והיינו ע"י אמצעות דעת עליון הממשיך מהכתר לז"א כו' רק שעוברי' דרך מעבר השכל כו' ונק' המדות אלו בשם אה"ר וע"ש באריכות, ומבואר שם איך המדות שלמעל' מהשכל אין בהם התחלקות כלל וכלל להיותם כלולים בהרצון שהוא בחי' כתר ששם תכלית ההתכללות משא"כ המדות שנולדים מן השכל הם בחי' ענפין מתפרדין כי אותו השכל שמוליד אהבה לא יוליד יראה ואותו השכל שמוליד יראה

אינו מוליד אהבה אבל למעל׳ מן השכל והטעם לא שייך התחלקות וכולם כלולים יחד וכמו ההפרש בין עולם העקודים לעולם הנקודים שבעקודים היו כל הע״ס כולם בכלי א׳ והגם שהמדות חו״ג הם ב׳ הפכי׳ מ״מ מתאחדין ושורין בכלי א׳ משא״כ בנקודות הי׳ כ״א בפ״ע, והיינו משום דנקודים הוא בחי׳ חכ׳ כמ״ש בע״ח שער הנקודים פ״א כי טנת״א טעמי׳ בכתר ונקודות בחכ׳ כו׳ ועוד כי הנקודות שרשם בבחי׳ עינים דא״ק ועינים הוא חכ׳ שלכך נק׳ עיני העדה כו׳ ע״ש, ולפי כי מדות דנקודי׳ שרשן רק מהחכ׳ ושכל ע״כ היו בבחי׳ התחלקות כנ״ל משא״כ בעקודים שרשן מבחי׳ כתר שלמעלה מהחכ׳ לכן המדות הם בהתכללות גדול עד שכולן בכלי א׳. ועפי״ז יובן דבחי׳ תור שהוא אמיתית התכללות המדות בתכלית זהו כשהמדות הם בבחי׳ אה״ר ששרשן למעלה מהשכל ונמשך ע״י ד״ע, ובזה יובן פי׳ נאוו לחייך כי הגילוי הדעת הוא בלחיים דהיינו בפנים ודו״ל.

ביאור על תורה צוארך בחרוזים

להבין שרשי הדברים הנ״ל, הנה להבין שרש ענין כי אמרתי עולם חסד יבנה הנ״ל, יש להקדים ענין הידוע בפי׳ אוא״ס שהוא כמשל האור וזיו השמש שאינו אלא בחי׳ התפשטות השמש כו׳ ולא ממהות כו׳, ועוד יותר ענין הצמצום באוא״ס לנאצלים שאינו אלא כדוגמת התפשטות החיות ממותרי המוחין בשערות שהתפשטות זו נבדלת ונפרדת לגמרי מחיות הנפש שבמוח ועכ״ז יגדל השערה מן המוח כו׳ וכמ״ש במ״א, כמו״כ ע״ד דוגמא מהמאציל העליון כשנאצל החסד נק׳ חפץ חסד כלומר שברצון העליון הפשוט בתכלית כשירצה להיות נאצל מאין הי״ס דאצי׳ שהוא בחי׳ ירידה מן עצמו׳ כו׳ הנק׳ חסד, אבל הרצון לחסד זה נק׳ חפץ חסד שעדיין הוא בעצמו׳ המאציל שאינו בגדר מדות כלל וגם כל הי״ס עד״ז הוא כמא׳ אנת חכים ולא בחכ׳ כו׳ לאו דאית לך צדק ידיעא כו׳, אלא רק החפץ והרצון שיאצל החכ׳ ומדות כו׳ ולא שייך לומר בו אנת חכים כו׳, וה״ז כדוגמת השערות כשנגדלין ממותרי מוחין כמו״כ נגדלים החכ׳ והמדות ע״י י״ג תיקונין ארך אפים ורב חסד כו׳ ודו״ל. והנה בראשית ההשתל׳ הי׳ חפץ חסד זה מעצמו בלתי התעוררות מלמטה כו׳ ואח״כ תלוי במעשה התחתונים בהעמ״נ שמעוררים שיחפוץ בחסד כו׳, וזהו שורש ענין כי אמרתי עולם הנאצלים שנבנין מחסד עליון חפץ חסד הנ״ל ע״י אמירה דרמ״ח פיקודין רמ״ח אברים כו׳, כי התורה קדמה לעולם הנאצלים אלפים שנה וכענין הקב״ה מניח תפילין כו׳ וע״י מצות התפילין שהקב״ה מניח כו׳ נמשך החפץ והרצון להתהוות החכ׳ באצי׳, ועד״ז כל הי״ס נאצלים מחמת רמ״ח מצות הוא ולכך נק׳ אורחות הוי׳ מבחי׳ תרי״ג ארחין דגלגלתא כו׳, כי המצות של הוי׳ הנ״ל הם אורח ודרך להוי׳

שבכל ספירה וספירה להגדילה ולהרחיבה כו׳ כי כל ספירה וספירה אינה אלא ט׳ פעמים ט׳ שהוא בגימט׳ פ״א ויש בכל ספירה ראש תוך סוף בחי׳ עיבור יניקה ומוחין הרי ג״פ פ״א עולה רמ״ג וה״ח המגדילים ומרחיבים אותם היינו ה״ח כלולים דרמ״ח מ״ע רמ״ח המשכות חסדים פרטים כו׳ והיינו אברהם אב״ר מ״ה כי בה׳ חסדים דאברהם בה׳ בראם נגדלין בבחי׳ מוחין דגדלות כמ״ש במ״א וד״ל, וזהו שורש ענין את הוי׳ האמרת שנגדלת ההוי׳ שבכל ספירה בבחי׳ אמר כו׳ כדי שיהי׳ לך אלקים אתעדל״ת דוקא וד״ל.

והנה שורש ענין הראש תור בקוין הנ״ל הוא ע״י הארה מלמעלה מבחי׳ לובן העליון שנאמר וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו כמ״ש במ״א ופי׳ לבניו ולבנותיו הם המשפיעים ומקבלים שיש בכל פרצופי׳ שיהי׳ להם בחי׳ הנשיקין אתדבקות רוחא ברוחא כו׳ הכל הוא מלובן העליון שהמשיך בהם כח הזה, והיינו בחי׳ התיקון דראש תור הנ״ל שלא מאליו נעשה כ״א ע״י לובן עונג העליון שיברך את בניו ובנותיו כמ״ש ויברך אתה״ם פי׳ אתה״ם שיהי׳ בהם התכללות זה מזה ביחוד גמור כו׳ וד״ל. וזהו ג״כ שרש ענין לסוסתי ברכבי פרעה כו׳ העונג העליון הזה הוא בחי׳ חיורתי דבגלגלתא כו׳ דת׳ נימין ת׳ עלמין דכסופא וזהו אשר שקל אברהם לעפרון ד׳ מאות שקל כסף עובר לסוחר כידוע דהיינו גם מה שיהי׳ עונג אלקי לצדיקים לאחר התחי׳ באלף הז׳ הוא רק מהארה מהנימין לבד שבעונג העליון הזה כו׳ וד״ל. וזהו לסוסתי עד״מ הסוס שאינו מכיר הקישוטין כו׳ כמו״כ הנשמות אינם מכירים אותו העונג כלל כו׳, כי ביו״ד נברא העוה״ב ואין לו ערך עם העונג שבגלגלתא עצמה דת׳ עלמין דכסופין נהרין מני׳ בצמצומים גדולים כו׳ וד״ל. וזהו שראה זכרי׳ המרכבה בבחי׳ סוסים שחורים ואדומים כו׳ כידוע דיש כל הדצח״מ בבחי׳ בפרטי פרטיהם בבחי׳ האצי׳ כמו שישנם בעשי׳ העוה״ז השפל ולפעמים נק׳ המל׳ בשם סלע ואבן כו׳, וכן לפעמים הי׳ המדריגות של הנשמות דאצי׳ בשם סוסים דאצי׳ לבד לגבי אותו העונג הרוכב עליהם וכו׳ וד״ל.

ושרש ענין צוארך בחרוזים הנה ידוע דרפ״ח ניצוצין נפלו בבריאה כי מפני שלא נתקנו בבחי׳ האצי׳ הוצרכו לירד עוד למטה כדי להתברר, ומה שלא נתקן בבריאה ירד ליצירה כו׳ כמ״ש במ״א, ובששת ימי המעשה הוא עיקר זמן הבירור משם ב״ן שנותנת טרף כו׳, ובשבת הוא עליית העולמות דהיינו לאחר הבירור שעולים למעלה להתיחד באוא״ס ב״ה כמ״ש והי׳ מדי שבת כו׳ יבא כל בשר להשתחות כו׳, וזהו ענין החוט השני שבחרוזים הוא הקול ודבור שמחבר כל הרפ״ח ומיחד אותם ביחוד אא״ס ב״ה וכמו ידבר עמים כו׳, וכמו״כ הקול מוליכם למעלה כו׳, ועיקר ענין יו״ד דיעקב הוא בחי׳ עקבות משיחא דהיינו בחי׳ רגלי א״ק שמסתיימין בעשי׳ וראשו בעצמיות כו׳ וכמ״ש ועמדו רגליו ביום ההוא כו׳ הארץ הדום רגליו כו׳, ועד״מ באדה״ת יש שייכות וקשר לרגליו על ראשו ע״י קו״ח האמצעי שבגוף כו׳ כמו״כ עד״מ בא״ק הנק׳ אדם דבריאה יש שייכות וקשר לרגליו שבעשי׳ עם

ראשו כו׳, והוא מבחי׳ בריח התיכון כמו ענין העמוד שבג״ע עולין הנשמות בשבת ממדריגה למדריגה כו׳ וד״ל.

ועוי״ל בפי׳ נאוו לחייך כו׳ עפמ״ש בפע״ח שער הזמירות פ״ד גבי כוונת ברוך שאמר כי מכל הי״ג ת״ד לא שייכי בנוקבא רק ב׳ תיקונים תרין תפוחים כו׳ משא״כ בשאר התיקונים כו׳ כי הנוקבא אין לה זקן עכ״ל, ועיין במבוא שערים ש״ג ח״ג פ״ה דמ״מ נמשכו בה כל בחי׳ הת״ד דא״א ודז״א רק שהם בבחי׳ קישוטין קישוטי כלה ומבואר שם ענין קישוטי כלה שאינן מתגלים ממש בסוד עצמות רק בסוד תכשיטין כו׳ ע״ש, והיינו שהתכשיטין הם קרוב לענין הלבושים שהוא המייפה את האדם מתקשט בו ומתנאה ומ״מ אינו עצמותו ממש, וזהו ענין עסק המצות והתורה שנק׳ קישוטי׳ להנשמה, ובתניא פ״ד שהן ג׳ לבושי הנפש כו׳ ע״ש, אמנם מה שנמשך בהנשמה בבחי׳ עצמיות מבחי׳ תרין תפוחין היינו כי תרין תפוחין הוא תיקון ואמת וע״ז נאמר יאר ה׳ פניו אליך וכמ״ש תתן אמת ליעקב ואמת ה׳ לעולם להיות נלקט * בנפש אמת ה׳ דכולא קמיה כלא חשיב ממש שלמעלה הוא היש כמ״ש להנחיל אוהבי יש, ולמטה הוא אין וכלא כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ ויכתוב משה את מוצאיהם כו׳ ועי״ז נמשך בהנשמה בחי׳ רעותא דליבא להבטל ולהכלל באא״ס ב״ה ובהארה זו שמבחי׳ תיקון ואמת הנ״ל לכנס״י נק׳ יפת מראה, ע״ש שהפנימי׳ מתגלה בפנים היינו רעותא דליבא וחכמת אדם תאיר פניו שהן בחי׳ תרין רעין כו׳ וכמ״ש בפ׳ ויצא בד״ה אם לא תדעי לך היפה בנשים כו׳ ע״ש, וזהו ענין נאוו לחייך, כי בזהר שיר השירים על פסוק זה פי׳ דהיינו הפנים ע״ש, וכן פי׳ בספר ע״ה בשה״ש אף שמהרר״צ בביאור האדרא מהאריז״ל קל״ט א׳ משמע דלא פי׳ כן, והגם דלעיל נתבאר לחייך לחי עליון ולחי תחתון, אך כמה פנים לתורה, וי״ל ג״כ הפי׳ לחייך הם ב׳ לסתות וכדפירש״י בשבת ס״פ כ״ג דשבת גבי והכוכבים אלו הלסתות, ובגמ׳ דנדה דכ״ג ע״ב ב׳ לסתות כו׳ היינו הפנים והוא תרגום של לחי והגם דגבי ונתן לכהן הזרוע והלחיים כו׳ תרגומו ולועא היינו בלחי דבהמה, והיינו לחיים התחתונות וכן ודלועא משום דמא שבחולין דצ״ג ע״א פי׳ לחי התחתון כמ״ש בש״ע יו״ד רס״י ס״ה, אבל גבי לחיים דאדם דתרגומו לסת היינו הפנים וכ״מ הפסוק ודמעתה על לחיה, וא״כ פי׳ נאוו לחייך היינו בחי׳ הפנים והיינו שבהן מתגלה בחי׳ תיקון השביעי מי״ג ת״ד וכנ״ל בשם הפע״ח, והיינו שבחי׳ זו נמשך בה בבחי׳ עצמיות, וזהו תתן אמת ליעקב וכנ״ל, וזהו ומראך נאוה. והנה עם כ״ז נאוו לחייך בתורים דייקא שהם בחי׳ קישוטי הכלה והם ב׳ תורות תשב״כ ותשבע״פ, כי עם היות דבחי׳ בכל מאדך זהו עצמיות והתומ״צ

נלקט: כ״ה בגוכתי״ק, ואולי צ״ל: נקלט.

הן קישוטין, אך התומ"צ הן מבחי' א"א ממש והן בחי' אמת ה' ממש, אבל בחי' האמת המאיר בהנשמה זהו רק הארה בעלמא, דהיינו שמהארת פנים דא"א נמשך הארה לבד בפנים דכנס"י כו' אבל התומ"צ הם בחי' פניך הוי' ממש, ועד"ז מבואר בתניא ח"א פ"ד בענין ג' לבושי הנפש שמהתורה ומצות שאף שנקראים בשם לבושים לנפש רוח ונשמה עכ"ז גבהה וגדלה מעלתן לאין קץ וסוף על מעלת נפש רוח ונשמה עצמן כו', ולכן אחר ואהבת בכל מאדך נאמר והיו הדברים האלה כו' אלא שבכל מאדך היא ג"כ מצוה ולא גרעא משאר מצות ואדרבה עולה על כולנה, אלא שהיא מצוה א' והאדם צריך לקיים כל המצות ותלמוד תורה כנגד כולם, וזהו נאוו לחייך בחי' יפת מראה דכנס"י שהוא ע"י רעותא דליבא כו', בתורים דייקא בקיום התומ"צ ע"י רעותא דליבא זו כו'. גם י"ל דמה שנאוו לחייך נמשך מבחי' בתורים שכדי שיתגלה באדם בחי' רעותא דליבא הוא ע"י עסק התורה והמצות וכמ"ש במ"א בפי' לך אמר לבי בקשו פני פנימי' הלב והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש כו' שהתורה היא חכמתו ורצונו וחכמת אדם תאיר פניו וכמשנ"ת בד"ה כי תצא כו' ע"ש, והנה זה נמשך אח"כ להיות צוארך בחרוזים וכנ"ל.

ועוי"ל* בפי' נאוו לחייך עפמ"ש בפע"ח שער הזמירות פ"ד כי מכל הי"ג ת"ד לא שייכי בנוק' רק ב' תיקונים תרין תפוחין כי גם הנוק' יש לה בפנים תרין תפוחין משא"כ בשאר התיקונים שהם בסוד הזקן ולא שייכי אלא בא"א ובז"א ולא בנוק' כי הנוקבא אין לה זקן, וזהו ענין נאוו לחייך כי תרגום לחי לסת עיין בגמרא ס"פ כ"ג דשבת גבי והכוכבים אלו הלסתות ובפ"ג דנדה דכ"ג ב' ולחיים דבהמה התרגום לועא כו', וכ"מ בפסוק ודמעתה על לחיה שהפנים נק' לחי.

בשה"ש רבה סד"ה צווארך בחרוזים עד שאתה מצווני על בני צו את בני עלי שנאמר צו את בנ"י. י"ל צו ציווי וחיבור וענין מצווני על בני זהו הצוותא וחיבור של אור א"ס ב"ה להאיר באצי' או עכ"פ בז"א דאצילות הנק' בני בכורי ישראל, וא"כ צוותא זו זהו ענין הכתר המחבר אור א"ס ב"ה עם הנאצלים, או עכ"פ בינה הנקרא שכינתא עילאה המשכנת ג' ראשונות על ז"ת וכן איתא צו בינה, וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער בענין האותיות שאלוני על בני כו' תצווני בישעי' סי' מ"ה י"א, אך ענין צו

ועוי"ל: נכתב בגוכתי"ק בדף שלאחר זה.

את בני עלי, צו זה הוא מ' שבחי' זו הוא קבלת עול מלכות שמים ועול מצות ובה ועל ידה מתחברים הנשמות עם א"ס ב"ה המלובש באצילות.

שם סד"ה ראשך עליך ככרמל, דרכו של מלך להיות גוזר ואחרים מקיימין כך צו את בנ"י שציוויים אלו עם שהם מבחי' מ' שרשם מהכתר כו'.

באיכה בהפתיחתא דף נו"ן ע"ד ע"פ והמה כאדם עברו ברית, צויתיו ועבר על ציוויי כך צו את בנ"י. עמ"ש בהביאור ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה בענין מצוה לשון ציווי שקבלת הציווי זהו ביטול היש לאין בזאת יבא אהרן, ומעורר בחי' אין שנק' כן המל', ושרש אין זה הוא בכתר שנק' אין ועז"ב יראו את ד' קדושיו כי אין מחסור ליראיו שבחי' אין ממלא כל מחסור, ולכן כשעברו על הציווי גרמו שלא האיר בחי' כי אין מחסור כו'. ואפ"ל שזהו שארז"ל במד"ר נשא פ"ז וקדושין דכ"ט כ"מ שנאמר צו הציווי מיד ולדורות, ור"ל דלא תימא כיון שצויתים היינו צו את בנ"י ועברו על ציוויי ודנתים בגירושין ובשילוחין א"כ שוב אין לשונאי ישראל תקנה ע"ז אומר שהציווי נוהג ג"כ לדורות דהיינו גם עכשיו שאין בהמ"ק קיים הנה התפלה היא במקום קרבנות ועי"ז יבואו ג"כ לבחי' צו צוותא וחיבור כו', ועמ"ש בהגהות לד"ה לא הביט און ביעקב מענין עבודה שבלב זו תפלה. ואפ"ל כי הקרבנות הם צו וחיבור לשם הוי' כמ"ש וידבר ה' כו' צו כו' אבל בתפלה נאמר ותתפלל חנה על הוי', ע' בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה, וע' עוד בת"א בד"ה כי אתה אבינו גבי וז"א נק' בעל תפלה אבל בגולה ואני תפלה יעו"ש המכוון דאז מתקשרת ומתחברת המ' ליסוד אבא שלמעלה מו"א, ויסוד אבא מְקבל ממו"ס, וזהו על הוי', וזהו צו לדורות כו' כי הנה ע"י צו את בנ"י והם מקיימים הציווי מתחברים המל' עם היסוד וכמ"ש בפע"ח בפי' הברכות וצונו יסוד וכן מבואר בפרדס ערך מצוה באריכות, וזהו ע"ד כי שם צוה ה' את הברכה תלים קל"ג ג' ובמד"ר תולדות ס"פ ס"ה דקאי על לע"ל, וע' מד"ר ר"פ קדושים ובזח"ג האזינו רצ"ו ב', והנה לדורות ג"כ אע"פ שנאמר ונהר יחרב ויבש זח"ב תרומה קס"ו ב', עכ"ז שייך צו המעורר צוותא וחיבור אם ע"ד מ"ש בסידור בפירוש יתום ואלמנה יעודד, המחדש בטובו בכל יום, אם ע"ד הנ"ל בפי' ואני תפלה.

זהר ס"פ שמות ד"כ ע"ב וזורק הדם סביב למזבח שהוא אדום כו' ועולה העשן כולו לבן ואז האדום נהפך ללבן כו' להקריב לי חלב ודם, יחזקאל סי' מ"ד ט"ו, כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן, א"כ המכוון שע"י הקרבן חלב ודם מדה"ד שהוא אדום נהפך למדה"ר כו', כי להקריב לי היינו לאוא"ס ושם לאו מכל אלין מדות איהו כלל וגם לית שמאלא בהאי ע"ק כו' לכן כשמקריבין החלב והדם שהם חו"ג לי לעצמות אור א"ס זה מעורר ע"ד לך ה' הגדולה והגבורה ביטול המדות בעצמות אור א"ס ב"ה ועי"ז ממשיכים גלוי מדות אלו לכנס"י ע"ד והגבורה זו יצי"מ פב"ת דברכות דנ"ח ע"א, וכמו שאומרים בברכת אתה גבור כו' ורב להושיע, וגם זהו ע"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שגם שמאלו הוא תחת

לראשי ימינא ושמאלא וביניהו כלה, והמטה נתונה בין צפון לדרום דוקא, ובזח"ג פ' אחרי דע"ד א' בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וזהו נמשך ע"י להקריב לי חלב ודם כנ"ל.

בת"ז תיקון ס"ט דף קי"ו תחלת ע"א והריחו ביראת ד' דא ריח ניחוח ודא צדיק דביה ניחא דנח איש צדיק, והביאו בי"נ במא"א אות ריש סעיף כ"ה ריח ניחוח דא צדיק, ולכאורה אינו מובן כי צדיק יסוד עולם מה ענינו לריח, ובזהר פקודי דרל"ט סע"א ובפ' צו דכ"ו סע"ב משמע ריח הוא מה שחו"ב מקבלים מבחי' אין שהוא הכתר, ובמק"מ שם פי' לפי שנק' רישא דלא אתיידע ואין ידוע המהות ממנו רק הריח עד"מ שאינו מהות הדבר כ"א איזו הארה וריח ממנו, ועיין מזה ג"כ בלק"ת פ' מסעי סד"ה אלה מסעי דרוש השני בענין ירדן יריחו ובהביאור שם בסופו בענין ההפרש בין טעם לריח כו'. אך יש לתרץ זה עפמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י כו' את קרבני לחמי דרוש הראשון, לבאר משארז"ל ע"פ ריח ניחוחי נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, דר"ל שרצוני הוא הרצון עליון שלמעלה מהחכמה נשפל ונמשך בבחי' עשיה, ועיין בד"ה בכ"ה בכסלו בפי' עושין רצונו של מקום, יעשה שלום לי, אך הנה רצונו של מקום י"ל ענין נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כמ"ש בלק"ת בד"ה לא הביט און ביעקב, ודירה זו נמשך ע"י יחוד העליון כמ"ש בלק"ת בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך, שזה היחוד ענינו שיהי' הגלוי למטה מן הפרסא כמו למעלה, והיינו ע"י המשכה תוספת אור מא"ס ב"ה בשם הוי' ומשם הוי' נמשך בה"א אחרונה דשם שהיא מקור דבי"ע, וזהו אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון, אנת דוקא הוא הכתר עליון, אנת הוא חד ולא בחושבן משם נמשך הכח להיות יחוד השמות, ע"ד המגביהי לשבת ולכן המשפילי כו', וזהו ענין שהיסוד מקבל מהכתר וכמו בצלאל בצל אל היית כו', וכמ"ש מזה בלק"ת בהביאור דאלה מסעי כנ"ל רפ"ג בפי' אל עליון כו' שהוא כתר ממנו נמשך וקונה הכל שהוא יסוד הנק' כי כל בשמים ובארץ, וזהו ענין תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב, ותנאי אותיות איתן, בחי' משכיל לאיתן האזרחי, כל האזרח בישראל כמ"ש בענין ותשב באיתן קשתו כו' משם רועה אבן ישראל. והנה ענין הקרבן הוא היחוד כמ"ש הבחיי ר"פ ויקרא, כי קרבן ל' קירוב כפשוטו שתכליתו להמשיך דירתו ית' בתחתונים שזהו הקירוב וכדי להמשיך המשכה זו צריך להקריב אליו השמות והמדות עליונות כענין לך ה' הגדולה והגבורה והיינו ע"י הקרבת החלב והדם שהם כללות כל המדות ואזי נמשך המשכה מאוא"ס במדותיו ית' והמשכה זו נמשך ע"י צדיק במ', וזהו ריח ניחוח דא צדיק ר"ל כי ריח באמת זהו המשכה מבחי' כתר ועכ"ז נמשך בחי' זו בצדיק עליון להריק המשכה זו בכנס"י, ומה שהוא בבחי' מקיף נמשך בבחי' פנימי להיות ניחוח ע"ד נח איש צדיק שהוא ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן בזהר ר"פ נח, דעביד נייחא לה, וזהו ענין שאמרתי ונעשה רצוני פי' שרצון העליון שהוא כתר כשנשתלשל ונמשך שפעו בצדיק יסוד עולם זהו שנמשך הרצון בבחי' עשיה, כי היסוד נק' עץ עושה פרי בזהר ויחי דרל"ח,

ובזהר וירא דקט"ו ע"א ע"פ ויעש ד' לשרה עשיה במזלא תליא, דהיינו מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן שהוא יסוד שנק' מזלא, ובאמת מזלא הוא כתר כענין בני חיי ומזוני שהם חב"ד במזלא תליא שהיא הכתר אלא דר"ל שהיסוד שהוא השופע אור חדש במ' והיינו ענין עץ עושה פרי והמ' מקבלת ממנו נקראת עץ פרי ולא עץ עושה פרי, כי עושה פירושו שעושה דבר חדש וזה אין בכח המ' כי אין כל חדש תחת השמש, אבל היסוד הנק' שמשא ממשיך שפע חדש והיינו עושה פרי שהם הנשמות, והיינו ע"י שממשיך מהכתר שהוא המחבר אור א"ס ב"ה באצילות וממנו כל ההתחדשות. עכ"פ פי' ונעשה רצוני זהו מה שנמשך מרצון העליון כתר להאיר בא"פ ביסוד, וזהו ומשביע לכל חי רצון, חי הוא יסוד, ובמא"א אות ריש סעיף ל"ט רצון נק' היסוד המרצה לנוק', ולכן בחי' זו שאמרתי ונעשה רצוני נאמר גבי קרבנות דוקא מטעם הנ"ל, שזהו עיקר ענין הקרבן, וזהו ענין שנק' צדיק ריח ניחוחי, וכן בנח וירח ה' את ריח הניחוח וזהו יריחו עיר התמרים ויריחו ענין ריח ותמרים צדיק ע"ש צדיק כתמר פירח, הרי צדיק נק' ריח, וזהו יעשה שלום לי שלום יעשה לי היינו צדיק עליון וצדיק תחתון נק' יעשה ע' מזה בהרמ"ז במדבר קי"ח, והיינו כנ"ל בפי' שנעשה רצוני כאשר נמשך הרצון עליון ביסוד נק' נעשה, ויעש ד' לשרה, וגם רצון אותיות צנור כו' וע' במד"ר ר"פ קדושים בענין מי יתן מציון ישועות יעקב שכל ההמשכות נמשכו מציון שהוא יסוד, וישועה ע"ד וישע ד' אל הבל והוה רעוא כו' הרי המשכת רצה"ע הנ"ל זהו ע"י ציון, וזהו שהקרבן נק' ריח ניחוחי והרי נק' לחמי שהוא א"פ וא"כ איך נק' ג"כ ריח, ולפי הנ"ל דפי' ריח ניחוחי הוא צדיק אתי שפיר ולכן תחלה צ"ל לחמי לאשי שיומשך בחי' אש יו"ד והיינו בחי' איש, ובעצמות אוא"ס נאמר כי אל אנכי ולא איש, אלא איש נק' כשנמשך באצי' להאיר לכנס"י, וזהו נמשך ע"י לחמי לאשי וכמ"ש מזה בלק"ת פ' פנחס שם, ואזי אח"כ נמשך ריח ניחוחי שאמרתי ונעשה רצוני יעשה שלום לי שלום יעשה לי, והיינו ענין להקריב לי, ע"ד דודי לי, וכדי להקריב בחי' זו להיות דודי לי זהו ענין להקריב לי והיינו ע"י יעשה שלום לי שלום יעשה לי, ורז"ל אמרו זה על העוסק בתורה והיינו ג"כ ענין את קרבני את היינו אותיות התורה מאלף עד תי"ו כו'.

והנה במד"ר בשה"ש ע"פ לריח שמניך טובים אמרו כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, ור"ל ריחות היו כמו ריח בעלמא שאינו עצם הדבר אבל אנו ממשיכים העצמיות, וזהו שמן תורק שמך, ועמ"ש מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש סד"ה לריח שמניך. ועפ"ז יש לפרש ענין ריח ניחוחי דא צדיק ר"ל מהבחי' כתר שאין נמשך ממנו כ"א הארה בעלמא כמו ריח לבד הנה ע"י צדיק נמשך בבחי' ניחוחי דהיינו שנמשך העצמיות ממש ולא בבחי' ריח לבד, אלא ריח ניחוחי, וזהו שאמרתי ונעשה רצוני שנמשך מרצון העליון בבחי' עשי' ממש יעשה שלום לי כו'.

בלק"ת דתשובה וקרבן ענין א', י"ל כי תשובה הוא לרחוק נעשה קרוב וזהו ענין קרבן ל' קירוב, וגם תשובה תשוב ה' תתאה וכמו"כ ה"ע הקרבן כמ"ש הבחיי ר"פ ויקרא בענין מ"ש בלק"ת רפ"ד את קרבני אותיות התורה מא' עד תי"ו הם קרבני זהו כמו שא"א להקריב הקרבן אלא בבהמ"ק כך עכשיו הרי ד"א של הלכה הם במקום בהמ"ק לכן ע"י את קרבני שנתקרב לי כמו בבהמ"ק הי' שורה אלקות כמו"כ ע"י עסק התורה נעשה קירוב הנ"ל קרוב ד' לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה ואז לחמי התפלה שבמקום קרבן לאשי, איש הוא ז"א אש יו"ד א"ש ה"א נוק' ונעשה יחוד זו"נ אשר הז"א מקבל מאוא"ס ומשפיע בכנס"י וז"ש שע"י הקרבן מאיר סוכ"ע בנפש כו', וזהו ע"ד שקודם היחוד צ"ל מתכסים תחת לבוש אחד משא"כ האומר הוא בבגדו והיא בבגדה, כמו"כ עסק התורה היינו שמתכסים הנפש עם כביכול הקב"ה בלבוש אחד כמ"ש בלק"ת בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ג, וזהו את אותיות התורה הם קרבני כלומר בחי' קרוב ד' לכל קוראיו כו' שהרי מלובשים בלבוש אחד, ואז אח"כ נמשך היחוד שה"ע לחמי לאשי ריח ניחוחי כו'. והנה להבין איך ע"י היחודים מתכפרים העוונות י"ל ע"ד מ"ש בזח"א פ' ויגש דף ר"ו ע"ב ע"פ כי הנה המלכים נועדו שם על יחוד הנ"ל, עברו יחדיו היינו כל חיובין דעלמא עברו אינון חובין ואתכפרו, כדכתי' ועובר על פשע, ואפ"ל עד"ז מארז"ל בילקוט פ' פנחס כבשים שמכבסים עוונותיהם של ישראל והכיבוס הוא במים, והנה יחוד הנ"ל נק' מ"ן ומ"ד לכן עי"ז מכבסים, כי מ"ד הנ"ל שרשו ממו"ס שמשם נמשך וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, וגם כי יחוד הנ"ל נק' עת רצון לכן הוא מרצה כו', ודוגמא לדבר יובן מהמבואר בזהר פ' אמור דף ק"ה סע"א וע"ב הטעם לענין היושב בתענית חלום בשבת שקורעין לו גז"ד של ע' שנה כו' ע"ש.

עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו וגו' צרור המור וגו' אשכול הכופר וגו' הנה במדרש הובא בילקוט ארז"ל צרור המור זהו הקטורת שנותנים בין בדי הארון והיינו ביוהכ"פ וכן אשכול פי' שהקב"ה נק' אשכול איש שהכל שלו ומכפר עוונותיהן של ישראל. ולהבין עפ"ז ג"כ פי' עד שהמלך במסיבו, הנה מסיבו פי' רש"י חופה ובזהר (ח"ג דס"א) פי' לשון עטרה והיינו כי מסיבו הוא לשון סובב וכמו ומסיבי ירושלים (במלכים ב' סי' כ"ג) דפי' סביב לירושלים, ולכן פרש"י חופה שהוא דבר הסובב את המלך וכן עטרה, והיינו שהמלך במסיבו בדבר הסובב אותו והנה כתיב (איוב ל"ז) והוא מסיבות מתהפך מתחבולותיו לפעלם, ופי' בזהר (ח"א דק"ט) שהקב"ה מסבב סיבובין כפום פעלם דבני נשא כו' ע"ש, וכן פרש"י באיוב שם שהוא ע"ד משארז"ל שאדם נידון בכל יום ואעפ"י שעיקר הדין בר"ה ויוה"כ אך עז"נ והוא מסיבות

מתהפך כו׳ ע״ש, וא״כ פי׳ מסיבות מלשון סיבה וכמ״ש שהוא ית׳ סיבת הסיבות, אך באמת שני הלשונות ענין א׳ כי סיבה היינו ג״כ לשון סובב והקפה וכדפרש״י (בשמואל א׳ סי׳ כ״ב) ואנכי סבותי סבבתי דבר וכן במצודת ציון (במלכים א׳ סי׳ י״ב) ע״פ כי היתה סיבה שהוא ענין הקפת הדבר והגורם לה, והיינו כי תרגום דסיבות גרמות לשון גרמא בנזקין שאינו עושה בפועל ממש הדבר בקירוב רק שגורם לזה א״כ פועל מרחוק וה״ז ענין סובב ומקיף על הדבר המסובב ממנו ולא כמו העושה המעשה שהוא קרוב להפעולה שכח הפועל בנפעל משא״כ כגורם הדבר ומסבב אותו שהפועל מרחוק. והנה איתא בזהר שהוא ית׳ עילת העילות וסיבת הסיבות, וצ״ל מהו ענין עילת העילות ומהו ענין סיבת הסיבות וגם לכאורה איך שייך לומר עליו ית׳ שהוא רק סיבה שהרי המסבב הסיבה הוא רק הגורם בלבד להדבר כנ״ל ובאמת ממך הכל כתיב ואין עוד מלבדו ממש וזהו ענין שם הוי׳ שהוא מהווה מאין ליש, וידוע ההפרש בין מחי׳ למהוה שהנשמה נק׳ מחי׳ את הגוף לפי שהתהוות הגוף אינו מן הנשמה רק מטיפת או״א רק שאח״כ הקב״ה נותן בו נשמה להחיותו אבל מהוה היינו שמחדש הדבר מאין ואפס המוהלט להיות יש מי שהוא כו׳, ולכן נק׳ הוא ית׳ מהוה היינו שמחדש הדבר מאין ואפס המוחלט להיות יש מה שהוא כו׳ ולכן נק׳ הוא ית׳ מהוה שאין שום סיבה אחרת ח״ו ליש הזה בלעדו וזהו ממך הכל ממש ועד״ז מחדש בכל יום מע״ב ממש מאין ליש וא״כ איך שייך לומר עליו לשון סיבה שהרי לשון סיבה לא שייך רק למטה שהדבר נפעל מכח האדם אחר שרק הראשון הי׳ סיבה להביא אותו הדבר לפועל כמו סיבת דדוד כו׳ שדוד הי׳ רק סיבה וגרמא בנזקין והפועל ממש הי׳ דואג כו׳ משא״כ למעלה כיון שממך הכל איך שייך לשון סיבה עד שנאמר והוא מסיבות מתהפך כו׳. אך הענין כידוע שהוא ית׳ ממכ״ע וסוכ״ע פי׳ ממכ״ע הוא בחי׳ ואתה מחי׳ את כולם א״ת מחי׳ אלא מהוה שהוא החיות הנמשך ממנו ית׳ להתלבש בתוכיות הנברא להחיותו ולהוותו מאין ליש ע״י חיות זה המתלבש בו והן הן צירופי אותיות מעשרה מאמרות המתלבשות בכל נברא כו׳ וסוכ״ע אין פירושו שסובב ומקיף לבד אלא שהוא ג״כ מחי׳ ומהוה רק שאין ההשפעה נמשך ממנו בבחי׳ גילוי כ״א בבחי׳ העלם ולכן נק׳ סובב ומקיף ומצד בחי׳ זו נק׳ סיבת הסיבות שהוא ענין הקפת הדבר ושפועל בבחי׳ העלם דהיינו מרחוק ולא בבחי׳ גילוי ממש כמו בבחי׳ ממכ״ע.

ב) **ולהבין** ביאור הדברים, וגם דלכאורה עדיין אינו מתורץ שהרי סיבה הוא רק ע״ד גורם והרי סוכ״ע הוא בחי׳ א״ס ממש וממכ״ע הוא רק הארה הנמשכת מבחי׳ סוכ״ע וא״כ לא יתכן שמבחי׳ סוכ״ע לא יהי׳ רק סיבה להתהוות כו׳ וגם מקרא מלא נאמר כל אשר חפץ הוי׳ עשה וחפץ הוא בחי׳ רצה״ע הסוכ״ע ומבחי׳ זו נמשך להיות עשה ממש וא״כ למה נק׳ רק סיבה. ויובן בהקדים מאמר אתה הוא עד שלא נבה״ע דלכאורה הל״ל בראת וכמ״ש בראשית ברא כו׳ דלשון נברא משמע ממילא ח״ו, ולבאר זה נקדים מארז״ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר

לו גדל (בב"ר פ' יו"ד) וכמ"ש ממגד תבואות שמש ומגד גרש ירחים שיש פירות שגידולן מהשמש שהשמש ממתקת הפירות ויש שגידולן מהלבנה וכמו הירקות שגידולן מן הלבנה ואין הכוונה שמחמת כח החמימות הנשפע מהשמש ע"י חמימות זה נעשה הפעולה דגידול ומיתוק הפירות (או ע"י הקרירות הלבנה) דא"כ הי' אפשר לגדלן ע"י שיעבירו אש גדול שעי"ז היו מתחממים הזרעי' וזה ודאי אינו אלא הענין כי כח הצומח אשר בארץ הגשמיות מקבל ההשפעה מהשמש וזהו בחי' השתלשלות הכחות ואעפ"י שאין דמיון כלל כח הצומח אשר בארץ הגשמיות לבחי' כח השמש אשר בשמים וכגבוה שמים על הארץ גבהו דרך בחי' זו על בחי' זו אעפ"כ בהשתלשלות עו"ע רבים נשתלשל ונמשך מעצם הארת השמש ממש בחי' כח גידול ומיתוק הפירות אלו ע"י שנתמעט כח ואור השמש בריבוי השתלשלות עד שמתלבש בכח הצומח שבארץ ונעשו דבר א' וכמו עד"מ חבל ארוך הנמשך מלמעלה למטה ולמעלה בראשו הוא עב מאד וכל מה שנמשך למטה מתמעט עוביו עד שבסופו הוא דק כחוט השערה, ונמצא שאף שאין ערוך קצהו התחתון שהוא דק כחוט השערה* לקצהו העליון שהוא עב מאד אעפ"כ הכל הוא חבל א' רק מצד אורך המשך נתמעט מאד עביו כמו"כ כח הצומח שבארץ שמקבל מהשמש וירח ומזלות הוא ממש קו א' אף שאין ערוך זל"ז ערך חומר הארץ לגבי מהות השמש וכמ"כ הכח שבתוכו אך היינו שע"י השתלשלות עו"ע נתמעט גודל בחי' כח השמש ונעשה בחי' כח קטן ממנו ונתלבש בכח הצומח שבארץ עד שמגדל הפירות ממש אך זה יתכן על שמזה יהי' גידול הפרי וטעמה וכלשונם ז"ל אומר לו גדל אמירה היינו המשכה כמו יום ליום יביע אומר כו' שכל המשכ' כלולה מג' בחי' אש מים רוח ר"ת אמ"ר כי אמרתי עולם חסד יבנה וכן הדבור נק' אמירה שנמשך מהנפש ונתגלה אמירת דבר א' דבר חדש מה שהי' כלול מקודם בעצמות ומהות הנפש וכמ"כ נמשך כח מהמזל שלמעלה למטה ומתלבש בכח הצומח ומגדל העשב, וזהו אומר לו גדל אמירה היינו ההמשכה כו', אך דקדוק לשון שאומר לו גדל זה מורה באצבע דרק הגידול והטעם הוא נמשך מהמזל אבל גוף עצם התהוות העשב זה לא נמשך מהמזל כי עפ"י השתלשלות עו"ע א"א בשום פנים שיתהוה בחי' דבור גשם ממש מאין ע"י כח רוחני כי איך יתהפך מהרוחניות שאינו בגדר גשם להיות מזה התהוות הגשם אשר אין שייכות זל"ז כלל וכל הצמצומים והשתלשלות אין מספר לא יועילו לזה כי אף שע"י הריבוי ההשתלשלות נתצמצם האור ביותר וכמשל הנ"ל מהחבל שלמטה הוא כחוט השערה כו' עכ"ז הוא רוחני מה שאינו שייך כלל לגדר גשמיות לא מיני' ולא מקצתי' וא"כ זה שיתהוה העשב מאין ליש אינו כלל מהמזל רק שאחר שנתהוה העשב אזי המזל משפיע בו כח המתיקות ואומר לו גדל אבל גוף התהוות העשב מאין ואפס אינו מבחי' השתלשלות עו"ע שעפ"י השתלשלות עו"ע א"א כלל להיות התהוות גשמיות מרוחניות כ"א שנתהוה מהמשכה שממקום שלמעלה מהשתל' היינו מבחי' סוכ"ע הכל יכול וגשמיות ורוחניות שוין אצלו ממש ועי"ז נותן

השערה: בכת"י ב' נוסף: ממש.

כח ועוז בכח הצומח שבארץ לחדש יש מאין וגשמיות מרוחניות והמשכה זו מבחי' סוכ"ע אין שייך לומר שמתלבשת בהעשב גשמי ע"ד השפע שנמשך מהמזל להעשב שמתלבשת בו ממש שזהו בחי' עו"ע משא"כ מבחי' סוכ"ע וא"ס הרי השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו וכ"ש העשב הקטן אלא רק הוא ע"ד מ"ש כי הוא צוה ונבראו וכל אשר חפץ עשה שע"י שרצונו ית' שיתהוה הגשמיות מהרוחניות נעשה כן אף שאין הרצון מלובש בו כלל בתוכיות העשב וזהו ההשפעה שבבחי' מקיף.

ג) **וביאור** הענין יובן עפ"י מ"ש והחכמה מאין תמצא כי הנה חכמה נק' עשי' לגבי א"ס ב"ה כמ"ש כולם בחכמה עשית שאין ערוך אצי' לגבי המאציל העליון, ולכן כ"ע הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים כי מעצמות אוא"ס א"א לבא התגלות השפע להיות התהוות בחי' חכמה כ"א ע"י צמצום עצום בתחלה והוא הנק' מק"פ ואחר זה נמשך קו"ח שהוא השפעה שבבחי' דילוג וע"י כ"ע שהוא הממוצע כו' ואזי ע"י קו זה נאצלו ונבראו עולמות אבי"ע. והנה זהו בחי' ממכ"ע שהאור הולך מבחי' החכמה בבחי' השתלשלות עו"ע כי ח"ע הוא ריש כ"ד ראשית הקו וממנה נמשך בחי' התהוות ח"ת וחכמה דבריאה עד שנמשך ג"כ חכמה דעשי' שהוא מקור התהוות שכל אנושי דאף שהחכמה דעשי' ושכל אנושי הוא בחי' בעל גבול ובטל כטפה לגבי אוקיינוס לבחי' ח"ע שהיא חכמה שבבחי' א"ס ממש מ"מ הרי גם השכל אנושי נק' חכמה וה"ז כמשל החבל שנמשך מלמעלה למטה שבראשו עב במאד והולך ומתמעט עביו מעט מעט עד שלמטה הוא דק כחוט השערה, כמו"כ נמשל המשכה זו בשם קו שראשית הקו בבחי' ח"ע החכמה שבבחי' א"ס יורד ונמשך בהשתלשלות עד שבסוף הקו נמשך ג"כ שכל אנושי הבע"ג כו', וכ"ז נק' השתלשלות עו"ע ונק' ממכ"ע אבל לגבי א"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ולא שייך לומר בו גדר ובחי' חכמה הרי החכ' עם הדומם גשמי שווין ממש ולא מהערך שמשכל אנושי לח"ע שהרי גם שכל אנושי נק' חכמה כנ"ל אבל ח"ע לגבי א"ס ב"ה אין ערוך כלל ואע"ג דבאצילות איהו וגרמוהי חד מ"מ נגד עצמות א"ס ב"ה הם כלא וכאין ממש חשיבי עד שח"ע ועשי' הגשמי' שוין ממש עד שההארה הנמשך מא"ס ב"ה להתלבש בח"ע נמשך ע"י צמצום עצום ודילוג והיינו בחי' קו לבד, וזהו בכל הארץ יצא קום (כמ"ש בכתר שם טוב בשם הבעש"ט ז"ל וז"ש (איוב ל"ח) או מי נטע עליו קו כו' ועמ"ש במ"א בפי' זהר בראשית ע"פ יקוו המים כו') וזהו בחי' קו המדה וקנה חכמה* שבפסוק כי הואיל ובחי' הארה זו מתלבשת בבחי' ממכ"ע ובחי' חכמה נק' בחי' מדה בלבד לגבי א"ס ב"ה שכשמו כן הוא שאין לו קץ ותחלה ותכלה ולכן א"א להתלבש כלל בשום עולם רק בחי' הקו שהוא בחי' מדה מתלבש כו' אך הנה זו ההארה המתלבשת בח"ע מבחי' הקו זהו בחי' ממכ"ע אבל עיקר מה שהח"ע נתהווה מאין ליש הוא מא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע (כמ"ש במ"א באריכות שבכל מציאות נאצל או נברא צ"ל

וקנה חכמה: בכת"י ב': וקנה המדה.

המשכת החיות ג"כ מבחי' סוכ"ע ואדרבה זהו עיקר החיות כו' כי הוא בחי' א"ס הכל יכול להוות יש מאין) ואין המשכה זו מתלבשת כלל בח"ע רק בבחי' מקיף בלבד ולכן נאמר והחכמה מאין תמצא כי ההפרש בין מציאה לנתינה שבנתינה יש כאן נותן ומקבל יחד שהמקבל יודע ממי מקבל משא"כ במציאות שאין המוציא יודע ממי באה לו וכך עד"מ בחי' השתלשלות עו"ע נמשל לנתינה או קנין שהעלול משיג עילתו כו' משא"כ בחי' ח"ע מסוכ"ע שאינו מתלבש כלל בח"ע נאמרה התהוותה בלשון מציאה כו' שעיקר המהוה אינו מושג כלל, והארת הקו המלובשת בח"ע אין ערוך לגבי עצמות הסוכ"ע דקמי' כולא כלא חשיבא עשי' ואצי' שוין לפניו רק שהארה זו נמשכת בבחי' ח"ע ע"ד מציאה שאין ידוע ממי באה לו כו' וזהו בחי' דלא ידע לי' בר איהו כו', ומח"ע ולמטה הוא בחי' השתלשלות וכן המשכת נה"ב מבחי' פני שור שבמרכבה והטעם שבפרי מהמזל המגדלו הוא ג"כ בחי' השתלשלות עו"ע אבל להיות התהוות גוף הבהמה וגשם העשב ממש מן הרוחניות הוא ע"י המשכה שלמעלה מהשתלשלות עו"ע דהיינו בחי' רצה"ע הסוכ"ע ועז"נ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ היינו דמשום שלא הי' באפשרי שישתלשל מכח רוחני גשם ממש ועשי' רק חפצו ורצונו של א"ס ב"ה עשי' שיהי' התהוות העשי' גשמיות גוף העשב או גוף הבהמה וזהו בחי' שסוכ"ע מהוה העולמות כי ההמשכה שבבחי' ממכ"ע נמשך בהשתלשלות עו"ע ומזה לא יוכל להיות שיברא גשם מרוחני' כנ"ל רק מחפץ ה' הסוכ"ע ואינו בא לידי גילוי כלל השפעתו בעולמות כ"א בבחי' סובב ומקיף ולגבי בחי' זו אין נפקותא שמים וארץ ימים וכל תהומות כי נגדו עולם האצי' וספי' חכמה ועשב קטן הכל שווין שהרי אפילו בחכמה נאמר והחכ' מאין תמצא אשר לא שייך כלל לומר שנאצלה מאתו ית' ע"י שום השתלשלות רק כענין מציאת מאין כו' כי אין ערוך כו' כנ"ל, וכמ"כ עד"ז מהוה העשב גשמי כי נגד עצמות א"ס ב"ה מציאת כל העולמות בשוה ואין נגלה הארת עצמות הסוכ"ע תוך העולמות רק מקיף לכל העולמות בשוה כקטן כגדול, וזהו כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ היינו מחפצו ית' נעשה שמים וארץ בשוה שהרי אף בחי' עשי' הגשמי' וגשם העשב וגוף הבהמה נעשה מחפצו ית' הסוכ"ע וכן גם כל הח"ע דאצי' שהרי החכמה נק' עשי' אצלו כנ"ל וזהו המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ בחי' המלך הגדול הוא גדולת והתפשטות מלכותו הממכ"ע וזהו המאיר דרך השתלשלות שלמעלה האור בגילוי וריבוי ולמטה מתצמצם יותר כו' כנ"ל ממשל החבל והקו כו' אבל הוא ית' עצמו קדוש ומובדל בשמים ובארץ בשוה באין שום הפרש מקיף וסובב כ"ע בשוה כנ"ל.

ד) **ובזה** יובן ענין עילת העילות וסיבת הסיבות, פי' כי לפי שהוא ית' מאיר ומהווה העולמות ע"י ב' מיני השפעות הא' מה שמתלבשת בתוך העולמות ונק' ממכ"ע ונק' או"פ והשנית מה שאינו מתלבשת בתוך העולמות ונק' סוכ"ע ונק' מקיף לכל העולמות בשוה, ולכן מצד בחי' האו"פ נק' עה"ע כי הארה זו מאיר דרך עו"ע כנ"ל במשל החבל כו' וכך הוא מראשית הקו עד סוף כל דרגין ולפי שיש השתלשלות מדריגות עו"ע עד אין מספר לכך

בבחי' ראשית הגילוי נק' עילת כל העילות כי הוא העילה הראשונה אשר כל העילות הם תחתונו' (וע' בזהר בראשית דכ"ב ובמש"ש המק"מ בשם הרח"ו בפי' עילת כל העילות), ועכ"פ בחי' עו"ע היינו מה שההשפעה נמשך בבחי' גילוי שהעלול משיג את עילתו, וכך הוא בבחי' סדר ההשתלשלות שזהו כמשל השלשלת שראשה של טבעת תחתונה אחוזה ואדוקה בסוף טבעת שלמעלה הימנה היינו חכמה דעשי' מחכמה דיצי' וחכמה דיצי' מחכמה דבריאה כו' שהחכ' דעשי' משגת קצת מהות החכמה דיצי' וכן עד"ז עד רום המעלות וע"ב ראשית הגילוי שבח"ע נק' עילת כל העילות אבל מצד היותו מאיר ומהוה העולמות ע"י היותו בבחי' מקיף עליהן והוא בחי' סוכ"ע אין שייך כלל שם עילת העילות רק נק' מצד זה בשם סיבת הסיבות כי הרי ענין בחי' זו הוא אינו השפעה שבבחי' גילוי ואין הנאצל והנברא משיגה כלל רק הוא בחי' חפצו ורצונו ית' הבלתי בע"ג וכל יכול להיות התהוות הנאצלים יש מאין וגשמיות מרוחניות והוא צוה ונבראו וע"ז לא שייך כלל לומר עילת העילות כי אין הארה זו כלל ע"ד עו"ע שהרי אין הנברא משיגה כלל (וכמו שאין העשב הקטן משיג בחי' א"ס הסוכ"ע כך אפי' בעולמות עליונים אין מושג כלל עצמיות א"ס הסוכ"ע) וגם מאיר לכל העולמות בשוה רק נק' סיבת הסיבות אשר הוא ית' הוא סיבה אשר נסבב שנעשה הגשמיות מן הרוחניות מחמת כי כן הי' חפצו ורצונו שנעשה שמים וארץ, ולכן אפ"ל ע"ז לשון סיבה כי הסיבה היינו שהוא פועל מרחוק שאעפ"י שמחמתו נסתעף הדבר עכ"ז אין נראה כלל בהתהוות הדבר רק שסובב להיות התהוות הדבר, וכך עד"מ להיות התהוות גשם העשב מא"ס ב"ה הסוכ"ע אינו מושג ונראה שהרי לכאורה נראה דרק מכח הצומח לבדו נצמח ונתהוה רק שבאמת היינו ע"י כח א"ס ב"ה הסוכ"ע הנותן כח ועוז בכח הצומח להוות יש מאין, וכח ועוז זה אינו נראה ונגלה כ"א הוא נעלם היינו רק מה שכן חפצו ורצונו, לכך נק' חפץ ורצון זה בשם סיבה להתהוות הגשם. ואעפ"י שבזה המשל אינו דומה להנמשל שהרי מה שנק' סיבה למטה כמו סיבת דוד הרי העיקר העושה המעשה בפו"מ הוא דואג רק דוד הי' גרמא לזה, לא כן למעלה שעיקר התהוות יש מאין נמשך מא"ס ב"ה הסוכ"ע דוקא, אך לפי שבזה דומה ממש להמשל שאין פעולתו נגלית כ"כ רק בבחי' ההעלם עד"מ הסיבה ממש, ועוד שהסוכ"ע מאיר ומהוה ע"י בחי' הארת הממכ"ע כמ"ש כי הוי' הוא האלקים דהיינו שהמקיף נותן כח ועוז בהפנימי' להיות ההתהוות יש מאין עד"מ בכח הצומח שבארץ שהוא מבחי' השתלשלות דממכ"ע, והנה חפץ ורצון ה' הסוכ"ע נותן בו דוקא הכח והעוז שיהי' גשם העשב מאין ליש, ולא שהרצון מהוה העשב שלא ע"י אמצעות כח הצומח וכיון שכן שייך לקרותו בשם סיבה היינו שמסבב התהוות הדבר ע"י איזה דבר א' וכך הוא התהוות הגשמיו' מאור הסוכ"ע ע"י בחי' ממכ"ע (רק שהרי הוא ית' הוא ג"כ הממכ"ע אלא שבבחי' ממכ"ע הוא מה שמאיר במדה והארה דהארה כו' וסוכ"ע הוא עצם ההארה שבלי גבול) ואף שבאמת עיקר ההתהוות הוא מכח האור הסוכ"ע מ"מ מצד כל הנ"ל שייך לקרותו סיבה. ויובן עוד שפועל בבחי' סובב ואעפ"כ הוא פועל הכל ממ"ש גבי קי"ס ויולך את הים ברוח קדים עזה כל הלילה

ויבקעו המים, והדבר הוא פשוט שאין ביכולת שום רוח מצד עצמו לבקוע הים אלא שקי"ס הוא ע"י רצונו ית' הא"ס הכל יכול אלא שהרצון בקע הים ע"י אמצעות הרוח דוקא לפי שהסוכ"ע מאיר דוקא ע"י בחי' ממכ"ע שממנו נמשך הרוחות והרי בגילוי נראה רק שהרוח בוקע ובחי' הרצון אינו נראה וה"ז בחי' סיבה ובאמת בוקע ים (וע' בהרמב"ן שם פ' בשלח). וזהו דלשון סיבה נלקח מלשון סובב כי הכל א' כי הסיבה פי' ע"ד הפשט שהוא הקפת הדבר והגורם לה וכאלו הסיבה המביא לדבר הוא סובב ומקיף להדבר המסובב מהסיבה וכך בחי' סוכ"ע מאיר בבחי' מקיף והעלם ולא בבחי' גילוי, ולכן כל מה שיתהוה ע"י הקפה זו שהם מסובבים ומוקפים מאור מקיף זה הרי הוא נק' סיבה להן לכן הוא ית' נק' סיבת כל הסיבות שהרי אורו הסוכ"ע מקיף לכל העולמות בשוה (הג"ה, ובאמת י"ל פי' סיבת כל הסיבות ע"ד אדון הנפלאות עושה פלא היינו בבחי' מקיף שאינו מושג, וגם מקיפי' אלו נחשבי' לבחי' עשי' אצלו ית' עד שנק' עשה פלא ואדון הנפלאות, וכך הנה אע"פ שבדרך כלל נק' המקיף לכל העולמות בשם סוכ"ע הרי דרך פרט יש מקיף לכל עולם ואותו המקיף נק' סובב לגבי עולם זה עד שנק' סיבה כי סובב וסיבה הכל א' ומקיף זה נק' בחי' עשי' לגבי כללות האור הסובב לכל הד' עולמות בשוה עד שאותו האור הוא סובב וסיבה לסיבה כו', וזהו ענין סיבת כל הסיבות כו'). וזהו מ"ש כי הוא צוה ונבראו כי הוא דהיינו עצמותו ומהותו ית' הסוכ"ע צוה ונבראו שלא שייך לומר עליו ית' שברא את העולמות כי לשון ברא משמע שיש כח הפועל בנפעל ולא שייך זה רק בשמותיו ית' כמ"ש בראשית ברא אלקים הוא שמו של הקב"ה אבל עצמותו ומהותו כביכול הוא רק כאלו צוה ונבראו ממילא שאין להם ערך ויחס (עמ"ש ע"פ וקבל היהודים), והיינו ממש שנק' סיבת הסיבות כאלו אינו רק סיבה לבד כו' כי הוא צוה שיהי' התהוות היש מבחי' דבר ה' כו' ולכן הנוסחא האמיתית הוא עד שלא נברא העולם כו' והנוסחא בראת הוא מצד היותו ממכ"ע והוא מ"ש בראשית ברא אלקים כו'.

ה) **ובכל** הנ"ל יובן כח ומעלת המצות מעשיות כמ"ש היום לעשותם ומבטלין ת"ת בשביל מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, כי העשיות גשמיות שרשו גבוה מאד מאור הסוכ"ע שלא הי' אפשר להיות התהוות הגשמיות ע"י השתלשלות עו"ע כ"א מבחי' כל אשר חפץ ה' עשה כנ"ל ע"כ בקיום מצוה במעשה ממש ממשיך המשכה עליונה מאד ולכן גם בלימוד התורה כתי' למוצאיהם בפה דוקא דעקימת שפתים הוה מעשה ועי"ז ממשיך ממקום עליון יותר כו', ועי"ז יובן ענין הקרבנות דהנה בקרבנות הי' ב' דברים זריקת הדם ע"ג המזבח והקטר חלבים ואימורים לריח ניחוח, והנה על זריקת הדם נוכל להבין קצת כי כמו שיש ג' שותפין באדם או"א והקב"ה שהתהוות הגוף הוא ע"י או"א והנשמה נותן הקב"ה כמ"כ גם בבהמה נמשך הנפש מבחי' פני שור שבמרכבה ובעופות מפני נשר ועל ידי שמקדישים הבהמה והשחיטה בכוונה עי"ז נתעלה הנה"ב לשרשה ולכן יתכן ענין זריקת הדם כי הדם הוא הנפש אבל הקטרת האימורים (שהוא מגוף הבהמה שהוא חלק

או"א של הבהמה) אין טעם כלל איך יהי' עי"ז ריח ניחוח להוי' ובקין שהקריב מפרי האדמה קרבן לה' וארז"ל שזה הי' ז"פ שהוא צומח לבד ואין בו נפש החי' הרי אנו רואים שבהקרבת הקרבן דבר גשמי לבד נעשה נחת רוח לה', כי ענין הקרבן לכפר על נפש החוטאת היינו כי הנה בהארת הקו שהוא בחי' ממכ"ע אם ע"י עוונות מעשה התחתונים יש איזה פגם וצריך תיקון כי עוונותיכם מבדילים כו' והתיקון היינו שממשיכים ממקום שמשלים כל הפגמים וחסרונות משלימותא דכולא היינו מסוכ"ע וצריך לעשות יחוד סובב בממלא היינו שמאיר מבחי' סוכ"ע ויתוסף אורות באצי' ועי"ז נשלם כל החסרונות כי שם הוא שלימותא דכולא מאחר שהוא למעלה מכל ההשתלשלות שאין הפגם מגיע לשם ויחוד זה נעשה ע"י הקרבן שהכהן מקריב ומעלה הקרבן ע"ג המזבח, כי הנה כוונת המביא הקרבן והכהן איש החסד השוחטו ומעליהו לש"ש הכל הוא מבחי' ממכ"ע ועצם גוף הקרבן הוא מבחי' סוכ"ע כל אשר חפץ עשה כי א"א שישתלשל מרוחניות גשמיות ממש רק שרשו מבחי' סוכ"ע וכאשר נתעלה ונקרב ע"ג המזבח גוף בשר הבהמה ונתעלה ונכלל בקדושה אזי ממילא נתגלה בו הארת הסוכ"ע שרשה אשר משם לוקחה וע"י כוונת הכהן השוחט' ומעלה לש"ש אשר הוא מבחי' ממכ"ע נעשה יחוד סובב בממלא ונעשה אשה ריח ניחוח לה' פי' הוי' נק' בחי' אצי' כידוע וע"י הקרבת הקרבן שזהו בחי' ריח והעלאה לשרשו אור הסוכ"ע נעשה אח"כ ניחוח הוא בחי' המשכה ותוס' אורות לשם הוי' באצילות מלמעלה מהשתלשלות כנ"ל והמשכה זו משלים כל החסרונות והפגמים כנ"ל, וזה הי' ג"כ ענין קרבן קין מזרע פשתן שנק' בד שגדל יחידי לשון בד בבד כל קנה בפ"ע זה מורה ששרשו גבוה מאד מבחי' עולם האחדות ולכן בגדים של כה"ג ביוה"כ הי' דוקא בגדי לבן שהם בד (היינו ששרשו מבחי' אחד כנ"ל ולכך הם ג"כ מראה לובן שהוא גוון עצמי ולא כשארי גוונים שחור ואדום שהם צבעי' שנצבע הבגד במראה כזה משא"כ מראה וגוון לובן שהלבנונית בבגדי פשתן הוא עצמי לו ומה שמכבסין הפשתן ועי"ז מתלבן יותר היינו שעי"ז מוציאים הלבנונית אל הגילוי ולכן באבל אסור גיהוץ רק בבגדים לבנים שע"י הגיהוץ נתגלה עצם המראה הלובן מהעלם אל הגילוי משא"כ בשאר צבעים אין איסור הגיהוץ כי הם רק גוונים ולא עצם כמו גוון לבן וכ"ז מורה אשר פשתן שרשו מבחי' אחד שהוא למעלה מבחי' גוון שהוא בחי' הרכבה מדבר נוסף על העצם כו' וע"כ הי' קרבן קין פשתן אשר שרשו ג"כ מסוכ"ע כנ"ל וע"י הכוונה לש"ש אשר הוא מבחי' ממכ"ע נעשה יחוד סובב בממלא כנ"ל.

ו) **והנה** לכאורה צ"ל במציאות הקרבנות איך מכפר על הנפש החוטאת שהרי מבואר למעלה שע"י כל המצות מעשיות ממשיכים מאור הסוכ"ע בממכ"ע משום שהמעשה שרשה מבחי' סוכ"ע וא"כ כשיש איזה פגם הוא פגם באור ההמשכה שמבחי' סוכ"ע וא"כ איך ובמה יהי' יפה כח הקרבן משאר המצות מעשיות שיהי' מכפר ומשלים כל הפגמים. אך התשובה בזה שאעפ"י שהסוכ"ע הוא מקיף לכל העולמות בשוה ולית מחתב"כ עכ"ז בענין האור וההמשכה שממשיכים ע"י מצות מעשיות מבחי' סוכ"ע להיות מאיר

ומתגלה ממש בבחי' ממכ"ע אינו כן כיון שע"י המצוה בא ההעלם לידי גילוי ממש לכן אין כל ההמשכות שווין ואין דומה ההארה הנמשכ' ע"י מצוה זו להארה הנמשכת ע"י מצוה זו, וכח ההמשכה שע"י מצות הקרבנות גבוה מאד נעלה עד שיש בה כח לכפר ולהשלים כל הפגמים של חסרון שאר המשכות. והטעם בזה יובן ממה שאנו רואים בקרבנות דבר חדש משא"כ בשאר המצות, שבכל המצות לא הוכשר רק מהמותר בפיך והרי חלב ודם הם דברים האסורים באיסור כרת והן הן עיקר הקרבן, וכיון שע"י הקרבן יש כח להתעלות גם דבר האסור להדיוט זהו ההוראה על שההמשכה גבוה מאד נעלה (וע"ד מ"ש בס' אוה"ח בענין פני ארי' ושור כו' ע"ש), והרי בחי' ומדריגת הקרבנות דומה בזה לבחי' ומדריגת התשובה שהוא מצוה מתרי"ג מצות והרי מכפרת על כל העוונות וע"כ צ"ל שבה וע"י נמשך ממקום העליון יותר מההמשכה שע"י שאר כל המצות עד שארז"ל במקום שבע"ת עומדין כו' (וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ כי המצוה הזאת בפ' נצבים ע"ש) ולכן עי"ז נתמלא הפגם שנעשה ע"י ביטול כל המצות, אלא שמ"מ הקרבנות אין מכפר רק על השגגות ולא על הזדונות אבל ע"י התשובה נמשך המשכה עליונה יותר שמכפר גם על הזדונות כו'. והנה ידוע דאעפ"י שהתשובה יפה בכל זמן עכ"ז בעשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ יפה היא ביותר ומתקבלת היא מיד כמ"ש דרשו ה' בהמצאו וגם על ל"ת קיי"ל דתשובה תולה ויוהכ"פ מכפר, והטעם כי הנה כיון שע"י המצות מעשיות ממשיכים מבחי' המקיף וסובב כ"ע א"כ למלאות החסרון והפגם צ"ל התיקון באמת מבחי' גבוה יותר והוא בחי' אדון הנפלאות ועושה פלא כי פלא היינו בחי' מקיף ויש בחי' שלמעלה מן המקיפים עד שגם המקיף נחשב שם לבחי' עשי', דאף שבבחי' סוכ"ע הוא המקיף לד' עולמות בשוה והוא בחי' רצה"ע מ"מ יש בחי' שלמעלה מהרצון והוא בחי' מקור התענוגים (וי"ל שזהו נק' סיבת כל הסיבות דכמו שבזהר בראשית (דכ"ב) חילקו בבחי' עילת העילות לבחי' עילת כל העילות לומר שעילת כל העילות הוא למעלה מבחי' עילת העילות והכל בבחי' ממכ"ע כמ"כ בבחי' סוכ"ע י"ל ג"כ עד"ז שיש בחי' סיבת הסיבות והוא בחי' סוכ"ע ויש בחי' סיבת כל הסיבות ונק' אדון הנפלאות) ומשם עיקר מחילת העוונות ומילוי הפגמים שנעשו ע"י העוונות (וכמ"ש במ"א דשרש כל המצות מבחי' תרי"ג ארחין הנמשכים מגלגלתא והתשובה הוא ע"י בחי' גילוי ואור ע"י שלמעלה מגולגלתא וגולגלתא היא מקור המקיפים ונק' סוכ"ע ובחי' ע"י הוא למעלה מבחי' זו כו') וגילוי בחי' זו ביוה"כ וזהו ענין לפני הוי' תטהרו כו' למעלה משם הוי' ולכן אז עיקר התשובה ובפרט על מל"ת שהרי ע"י ל"ת נמשך בחי' עליונה יותר מעל ידי מ"ע כנודע ע"כ כדי לתקן גם פגם זה צ"ל ההמשכה ממקום עליון יותר גם מעצמות אור הסוכ"ע והיינו ע"י המשכה מבחי' אדון הנפלאות כו' משא"כ על ביטול מ"ע מהני ג"כ התשובה כל השנה וע"ד הנ"ל בקרבנות שמכפרים כו' וזהו שביוהכ"פ הי' הכה"ג נכנס לפני ולפנים בקה"ק להורות שאז ההמשכה והגילוי מבחי' שלמעלה גם מקדש העליון כו' ולכן מכפר על הקדש בחי' אשר קדשנו במצותיו בקדש העליון כמ"ש במ"א. וזהו עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו, פי' המלך הוא בחי'

ממכ"ע שהוא בחי' מלכותך מל' כ"ע וכמש"ל בפי' המלך הגדול כו' ובעשי"ת שאומרים המלך הקדוש היינו שאז עליות המל' לבחי' הקדוש ומובדל הוא בחי' סובכ"ע כי בר"ה מתחיל שרש ההמשכה חדשה בממכ"ע ממקור ושרש הראשון בחי' הקדוש כו' וביו"כ בנעילה הוא היותר גדולה ולכן ביוהכ"פ קורין רק ששה גברי משום שהשביעי שהוא בחי' מלכות עלתה למעלה כו', וזהו שהמלך במסיבו פי' במסיבו היינו בחי' סוכ"ע וכדפי' בזהר שהוא בחי' בעטרה שעטרה לו כו' בתפנוקי מלכא הוא בחי' אור התענוג עליון שלמעלה גם מרצה"ע, ופי' עד שהמלך היינו כי עד שייך בבחי' המל' ששם מקור התהוות הזמן מלך מלך ימלוך וזהו לעדי עד ימלוך משא"כ בחי' סוכ"ע הוא למעלה מהזמן, וזהו עד שהמלך עלה למעלה לבחי' סוכ"ע ונק' המלך הקדוש וע"כ אז התשובה מקובלת ביותר להיות מילוי כל הפגמים מבחי' זו דאור התענוג העליון וזהו נרדי נתן ריחו כי העלאת מ"ן דבחי' תשובה נק' ריח כמ"ש במדרש ע"פ וירח את ריח בגדיו א"ת בגדיו אלא בוגדיו הוא בחי' בע"ת שנק' ריח כי הריח הוא דוקא מדבר חריף ביותר והיינו בחי' התשובה מבחי' עומקא דלבא עד מיצוי הנפש להיות מואס במקום וזמן כו' ועוד כי הריח הוא בחי' מקיף משא"כ הטעם לכך כדי להמשיך מבחי' מקיף הנ"ל צ"ל התשובה ג"כ מאה"ר עד שלא תכיל כלי הלב שהוא בחינת בכל מאדך בחי' מקיף כו'.

ז) **והנה** ילה"ק שגם בענין השפעות לאדם ושאר כל עניניו ומצעדי גבר יש ב' בחי' היינו הארה הנמשכת דרך ההשתלשלות מבחי' עה"ע והשנית אם נמשך לו שלא כסדר והדרגה והוא מבחי' סיבת הסיבות כגון פרנסה דרך משל בגשמיות אם פרנסתו נמשך לאדם במקומו בהדרגה כגון שזורע תבואה ונצמח מזה הרבה ונעשה מזה אח"כ מאכל לחיות האדם, הנהגה והשפעה זו להאדם שרשו מבחי' עה"ע כי זה דרך השתלשלות ושייכות זל"ז שע"י זריעה נצמח ואח"כ אוכל האדם ועי"ז יוכל לחיות וכה"ג בשאר פרנסות המצויין לו לאדם לפי הסדר והדרגה, אכן כשיהי' נצרך לחיות האדם שיסע מקומות רחוקים ולעשות מסחר בסחורה עד שעי"ז ימצא פרנסתו זהו שרשו לא מבחי' מקור השתלשלות עו"ע (שמבחי' זו אין נמשך רק בסדר והדרגה כמו ענין מהות ההשתלשלות עו"ע שיש להן קירוב ושייכות זל"ז וכמו"כ ההשפעה למטה מבחי' זו הוא רק עד"ז) כ"א זהו נמשך ממקום גבוה יותר היינו אשר הוא ית' סיבת כל הסיבות היינו ששרש וטעם דבר ההוא מסוכ"ע (כעין מ"ש הלא הוא כמוס עמדי כו') לכן בא חיות ופרנסת האדם ההוא שלא כסדר ההשתלשלות רק ע"י סיבה שעשה מסחר ועי"ז ימצא פרנסתו וחיותו לכן יש סיבות שונות דאדם זה סיבתו ממסחר זה ולזה ממסחר אחר והוא ית' סיבת כל כל הסיבות (כן א' רבינו ז"ל נ"ע להר"פ ז"ל, מיהו היינו דוקא במה שהוא הכרח לחיותו ועכ"ז אינו מצוי לו במקומו כ"א ע"י סיבה ממסחר כו' אז הדברים אמורים שנמשך לו מסיבת הסיבות, וע' בפ"ה דשבת דנ"ג ע"ב כמה גדול אדם זה כו' או כמה גרוע אדם זה כו' שמזה יש ללמוד דלפעמים הוא מחמת עון האדם אינו מוצא פרנסתו רק ע"י סיבה נפלאה כו' ולפעמים מצד

איזה טעם אחר יוכל להיות כן אעפ״י שהוא איש צדיק, ופשוט דכ״ז בפרנסה המוכרח לכדי חיותו אבל במה שהאדם מתעסק להרויח למותרות אם אינו מוצא רק ע״י נסיעות למרחקים לא שייך לומר כן שנמשך לו מסיבת כו׳ דמי הכריחו לזה), וראי׳ לזה יובן ממ״ש ויסב אלקים את העם דרך המדבר י״ס פי׳ דלפי שלא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים שהי׳ הדרך הפשוטה כ״א הוליכם דרך עקומה כדפרש״י שהוא שלא כפי הסדר והדרגה לכך נאמר ויסב שבחי׳ זו נמשך להם מסיבת הסיבות הוא בחי׳ סוכ״ע (וכן ראיתי בכתבים מתלמידי הה״מ ז״ל נ״ע ע״פ ויסב שפי׳ שנמשך מבחי׳ הסיבה הראשונה כו׳ והיינו כנ״ל שהוא בחי׳ סוכ״ע) (וכיוצא בזה ג״כ מבואר בזהר (פ׳ שלח) ע״פ היש בה עץ אם אין כו׳ ע״ש ובהרמ״ז שמזה יובן שגם למטה ממש יש ב׳ בחי׳ מיני השפעות הא׳ הנמשך מבחי׳ השתלשלות והוא מבחי׳ ח״ע הנק׳ עץ לשון עצה ותושי׳ והב׳ הנמשך מבחי׳ אין הוא ע״ד והחכ׳ מאין תמצא כו׳ שהוא מבחי׳ סיבת הסיבות כנ״ל, ועם היות שכבר נת׳ שכל הארה והמשכה נמשך למטה ע״י בחי׳ ממכ״ע שהרי גם קי״ס הוא ע״י רוח קדים עזה כו׳ כנ״ל, אך המכוון על שרש ומקור ההמשכה כו׳. והנה כמו שהוא כן בההשפעה לטוב כן הוא ודאי ח״ו למוטב שמיני יסורים ח״ו שבסדר והדרגה שרש זה נמשך מבחי׳ עילת כו׳ שהוא שרש ומקור לבחי׳ מנהג העולם הקבוע כסדרו כשהעולם כמנהגו נוהג אף שהנהגה זו ג״כ מה׳ מצעדי גבר שהרי גם מה שהעולם כמנהגו נוהג הוא ע״י ואתה מחי׳ את כולם כו׳ כל רגע כו׳ מחדש בכ״י מע״ב רק שמחדשם ע״ד מנהגם כו׳ וממנהג זה נמשכו החולים הטבעים כו׳ שמחלתן ורפואתן כסדר והדרגה והכל בהשגחה עליונה מבחי׳ אנת הוא עה״ע כו׳, לא כן במיני יסורים ומחלה אשר לא כסדר והדרגה הקבוע מכבר כ״א חדשות כו׳ בחי׳ זו נמשך מסיבת הסיבות וכן שאר יסורים ה׳ ישמרנו אשר לא בסדר והדרגה כו׳ שרש וטעם הדבר ההוא והנהגתו מסוכ״ע, ואעפ״י שאין רע יורד מלמעלה הלא כתי׳ אשר תיסרנו י״ה וכי׳ (מיכה א׳) כי ירד רע מאת ה׳, אלא הענין שתכליתן טוב ממש רק שאין הטוב מושג כמ״ש באגה״ק (ע״פ להשכילך בינה) ובתניא (פכ״ו) (ובזה יובן מ״ש והסיר ה׳ ממך כל חולי וכל כו׳ וכתי׳ כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך והקשו בזה למה כאן א׳ לא אשים כו׳ וכאן הוצרך לומר והסיר כו׳ ולא די במה שלא אשים אלא דהתם באמרו כל חולי מורה אפי׳ על חוליים הטבעים שמצד הנהגת העולם ח״ו יוכלו להתמשך לכך צריך ההבטחה והסיר כו׳ שיהי׳ השגחה עליונה לטוב שלא כהשגחה שממנו נמשך מנהג העולם אבל כל המחלה אשר שמתי במצרים שהם מדוי מצרים הרעים ר״ל מיני חוליים היוצאים חוץ לטבע ואם הי׳ העולם כמנהגו נוהג עפ״י סדר השתלשלות מבחי׳ עה״ע לא היו נמשכים כלל אא״כ ע״י סיבה נפלאה מבחי׳ סיבת הסיבות לכן די בהבטחה לא אשים עליך לא ישימם בך. ובכל הנ״ל וכה״ג יש ליקח מוסר לכל אדם איך עוונותינו הטו אלה ושהי׳ הפגם ג״כ גבוה עד שמבחי׳ סיבת הסיבות ירד כו׳ ובודאי תכליתו טובה כו׳). וזהו עד שהמלך במסיבו שהוא בעשי״ת ע״י שאומרים המלך הקדוש שעליות המל׳ בחי׳ ממכ״ע בעצמות אור א״ס ב״ה הנק׳ סיבת כל הסיבות אז ביכלתינו ע״י תשובה

מעומקא דלבא לתקן כל הפגמים שפגמנו אפילו בבחי' סוכ"ע ע"י ל"ת כו' כי עלי' זו הוא בעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סובב כנ"ל, וז"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ב"פ אנכי כי אנכי מי שאנכי הוא בחי' סוכ"ע ונאמר ב"פ לרמוז עוד לעצמותו ית' שלמעלה גם מבחי' סובב כו' ועי"ז דוקא מוחה פשעיך כו' כי הוא שלימותא דכולא כו' אך היינו דוקא ע"י אתהפכא ממרירו למיתקו להיות נרדי נתן ריחו שהוא בהסיר הבגדים הצואים ולהיות נפשי צמאה לה' מעומקא דלבא עד אשר לא תוכל כלי הלב שאת וזה נק' ריח בחי' מקיף וזהו ריח בוגדיו בחילא יתיר כו' ממעמקים קראתיך ויש ב' עומקים בלב ועי"ז ההמשכה מבחי' אנכי אנכי כו' כמבואר ע"פ כי המצוה כו' הזאת אשר כו' דשם נת' היטב ענין בחי' תשובה.

ח) **ואח"כ** כתי' צרור המור דודי לי כו' היינו אפי' מי שדעתו קצרה ואינו יכול להגיע לבחי' אהבה הגדולה דבחי' בכל מאדך ובחילא יתיר כי לא כל אדם זוכה להשיג למדריגת תשובה דראב"ד ולא אפילו חלק א' מיני אלף מבחי' זו עכ"ז יש תקוה להמשיך בחי' סליחה ומחילה ע"י בחי' צרור המור שהוא בחי' קטורת שהי' מכניס ביוה"כ בין בדי הארון שעי"ז נמשך הכפרה והסליחה כו'. והענין כי ידוע הוא וגם נת' בטור א"ח מהו בשמים של מור היינו שיש חיה ידוע ומתקבץ דם בערפה ומתייבש ונעכר ונעשה בושם וזהו בשמים של מור והבשמים הזו הוא נק' בשמים ראש, ומובן הענין שזה העצה למי שהוא מוטרד בעסקים הגשמיי' אפילו כשהוא פנוי רק נפשו שפלה בשרשו שאף שמתבונן איך דכולא קמי' כלא חשיבי ואין עוד מלבדו ואני הוי' לא שניתי, ועכ"ז לא נגע ללבו להיות כלתה נפשי כו', ואפילו אם ח"ו מחמת שפלות הנפש גם במוחו לא נדבק הדבר בטוב להיות כאלו רואה את הנולד מאין ליש כי מחמת רוב הסתבכות בגשמיות היש מסתיר כו' עכ"ז מאחר שעכ"פ בידיעתו יודע הדבר שכן הוא שהעולם בטל ממש והוא ית' אחד בז' רקיעים וארץ כו' וע"ז אנו אומרים מודים אנחנו לך שבחי' הודאה יש לכל אדם יהי' מי שיהי' ומאן דלא כרע במודים כו' ואעפ"י שאין זה בבחי' גילוי ממש במוחו כאלו רואה כו' עכ"ז גם בחי' ההודאה עם בחי' הנצח בזה שנצח והוד הם בחי' א' והוא להיות בבחי' נצחון לחשוב בקשיות עורף ציור ביטול זה כו' וזה נק' נצח והוד בחי' הודאה ובחי' ניצוח וקשה עורף וכן לעמול בעסק התורה יותר מרצונו ורגילותו שזהו ג"כ קשה עורף כו' וכן בצדקה ושאר כל המצות כו' הנה ע"י בחי' קשה עורף זה דקדושה נעשה בחי' צרור המור בשמים ראש שהדם נהפך לריח הבושם המאד נעלה ע"י בחי' קשה עורף ונמשל לדם לפי שהרבה יגיעות הנפש ויגיעת בשר צריך לזה להיות בחי' קשה עורף כמ"ש במ"א ע"פ ובדם ענבים סותו שבחי' יגיעת נפש ויגיעת בשר שלו שמנצח א"ע לעמול בהתבוננות נהפך לריח בושם ע"י הקשה עורף כו' ועי"ז ג"כ נמשך הסליחה ומחילה כמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת ולכן נק' בשמים ראש שדבר זה חשוב מאד למעלה כו' כמו ע"י תשובה דבחי' בחילא יתיר כו' וזהו זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי כו' אחרי היינו בחי' אתכפיא ובחי' נצח שבחי'

זו יקר מאד בעיני ה׳ וכמ״ש במ״א ע״פ צדקת פרזונו כו׳ וזהו שע״י צרור המור נמשך להיות דודי לי כו׳ ופי׳ בין שדי ילין קאי על בדי הארון בחי׳ תורה היינו שע״י העמל בתורה בבחי׳ זו שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לק״א פעמים כמ״ש בתניא עי״ז נמשך ג״כ כל הנ״ל. והנה ע״י כל הנ״ל נמשך בחי׳ אשכול הכופר וארז״ל זה הקב״ה שהכל שלו מכפר והוא כמ״ש שובה ישראל עד כו׳ אמרו אליו כל תשא עון פי׳ לפי שהוא ית׳ כל וכללות הכל דהיינו בחי׳ אוא״ס ב״ה שלמעלה מעלה מבחי׳ חכמה כי מחכמה ולמטה יש שם התחלקות לפרטית חכמה ומדות אבל מחכמה ולמעלה אין שום התחלקות ולכן תשא עון כי אין פגם העון מגיע עד שם כו׳ (או י״ל דהכל נק׳ בחי׳ סוכ״ע כי רק מחכמה ולמטה יש התחלקות כו׳ ובחי׳ סוכ״ע נק׳ כל שהרי זהו בחי׳ כל יכול להיות התהוות הגשמיו׳ מרוחניות כו׳ ועצמותו ית׳ נק׳ אשכול איש שהכל שלו כי הוא ית׳ סיבת כל הסיבות ונק׳ אדון הנפלאות כנ״ל וממנו ית׳ דוקא נמשך להיות הכפרה והסליחה והמחילה כנ״ל), ופי׳ שובה ישראל עד מבואר במ״א להשיב ולהעלות בחי׳ עד שהוא בחי׳ מדת מל׳ ית׳ לשרשה כו׳ וזהו ע״ד מש״ל בפי׳ עד שהמלך במסיבו וד״ל.

א׳ י״ג

צרור המור דודי לי בין שדי ילין. פ״ט דשבת פח״ב אריב״ל אף על פי שמיצר ומימר לי דודי (בעגל שאמר הורד עדיך) בין שדי ילין (אמר מיד לעשות לו משכן להיות מצומצם שכינתו בין שני הבדים שנראו במקדש ראשון כשני שדים כו׳). מנחות פי״א דצח״ב דוחקין ובולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה כו׳ עכ״ל, לפי זה אפשר לפרש יקרה היא מפנינים היינו מרגליות, ודדי אשה נק׳ מרגניתא והיינו שני בדים הנ״ל היינו תמכי דאורייתא ע״י דם נעכר ונעשה חלב, והתורה היא יקרה מפנינים הנ״ל. רבות בשלח פ״כ דקל״ז ע״ג, הצרור מרגליות אלו ישראל שהיו בידו שנאמר צרור המור דודי לי.

שם פכ״ו קמ״ב ב׳, ואם תמה אתה בדבר זה הלא בעולם הזה בשבילם הי׳ מיסב בין שני הכרובים שנאמר בין שדי ילין ק״ו בג״ע. שה״ש רבה ע״פ צרור המור די״ב ב׳ זה אברהם ומה המור הזה ראש לכל מיני בשמים כך אברהם ראש לכל הצדיקים, לפי״ז יש לפרשו חסד דעתיק כי אברהם הוא חסד, אך בחי׳ בשם וריח זהו בחי׳ שלמעלה מהטעם וטעמים בחכמה כו׳ ולמעלה מהחכמה היינו הכתר, ובזה יתורץ מ״ש בפרדס ערך מור דלפעמים פי׳ בכתר ופעמים בחסד שיש לפרש דהיינו חסד שבכתר כו׳ והיינו כמ״ש בתו״א פ׳ לך לך דאב רם זהו חכמה וכשנוסף בו ה׳ ונקרא אברהם היינו התגלות עתיק שבבינה כו׳. מה המור הזה אין ריחו מפיח אלא באור כך

אברהם לא נודעו מעשיו עד שהושלך לכבשן האש, מכאן הוכיח הרמב"ן דמור אינו מוסק דהמוסק ריחו מפיח בלא אור. להעיר מענין אברהם מעשר נסיונות נתנסה שהם נגד כל הע"ס ומה שחותמין במגן אברהם לבד, וממ"ש ברבות שמות ספ"ב א"ל הקב"ה למשה במקום עמודו של עולם אתה עומד, אברהם אמר הנני ואתה אומר הנני כו', אל תקרב הלום כו', ובפ' בא פי"ז אל המשקוף ואל שתי המזוזות המשקוף זה אברהם כו', ובפ' נשא ד' פ' * האדם הגדול בענקים זה אברהם שם זה גדול מאדם הראשון כו', ובפ' וארא ספ"ו חבל על דאבדין כו' הרבה פעמים נגלתי אל אברהם כו' ומענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהפי' למעלה מהנהר היוצא מעדן שהוא בינה כו'. בתד"א ח"א פט"ז שלע"ל יהי' שלשה דברים נטולים מהן מלאך המות ויצר הרע וישיבת בית הכסא, ועז"נ צרור המור דודי לי בין שדי ילין. בחיי פ' ויקרא קל"ב א' ע"פ על ירך המזבח צפונה, ומה שאמר ודמן טעון הזיה על בין הבדים פירושו כנגד הבדים שהוא מקום שהשכינה שם, וכענין שכתוב בין שדי ילין כלומר בין שדי ובאור אותיותיו שני בדי הארון. ועמ"ש בתו"א ר"פ וארא בד"ה וארא כו' באל שד"י מלשון ברכת שדים ורחם כו', השפעת החלב להגדיל המדות אהבה ויראה ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין שתיתי ייני עם חלבי וע' זח"ב פקודי דרנ"ו סע"ב וכד אלין שדים נכונו, ודרנ"ג ע"א, וא"כ בין שדי ילין זהו השפעה ויחוד עליון ע"ד יחוד נשיקין כו' ועמ"ש בתו"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך בענין יונק שדי אמו דקאי על תורה שבע"פ כו', והנה דם נעכר ונעשה חלב כמ"ש הענין בלקו"ת בביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון וזהו שע"י צרור המור כנ"ל מזה נמשך החלב להיות בין שדי ילין.

א' ט"ו

הנך יפה רעיתי וגו', ענין הנך י"ל ע"פ מ"ש ברבות בא פט"ו ע"פ הן עם לבדד שכל האותיות מזדווגים חוץ מב' אותיות הללו הן כו' ע"ש, והיינו כמ"ש ברבות ס"פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות זוגות חוץ מכבודי שהוא יחיד כו' ע"ש, והיינו כי זוגות שייך בע"ס, אבל הוא ית' חד ולא בחושבן כו' והנה יש בנשמה גם כן בחי' שלמעלה מע"ס כמ"ש אדמ"ו נ"ע בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת בלקו"ת פ' ואתחנן וזהו ענין הן עם לבדד וגו' וע"ז משבחה הנך יפה, פי' בחי' הן הנ"ל הוא יפה אך מ"ש הנך היינו כי הכ"ף רומז לבחי' כתר, והוא הרצון ראשית הע"ס והוא כלי לבחי' הן הנ"ל ולפ"ד האומרים אשר חכמה היא ראשית ע"ס וכתר אינו בחשבון כמ"ש הרמ"ז

---

* נשא ד' פ' : והוא שם פי"ג, ג.

בשם רי"צ, י"ל כי ד' רומז לחו"ב כמ"ש בזהר ר"פ חיי דקכ"ג ע"א בענין עשרים שנה, ובחי' הן שאין לו זוג זהו הכתר, והוא המאיר בחו"ב, וזהו הנך ועמ"ש ע"פ מבן עשרים שנה כו' לגולגלותם, שבעשרים נמשכים מוחין דאבא כי יו"ד במלואו עשרים ולכן ארז"ל ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים כו', ואזי יוכל להיות ההעלאה לגולגלותם בחי' כתר וזהו הנך שבחי' הן שאין לו זוג כתר חד ולא בחושבן מאיר ע"י הך' מוחין דאבא כו' וע' בפע"ח שער השבת פכ"ג ע"פ כי מאתך היא מנוחתם מאת ד', ועמ"ש בענין עשרים גרה השקל, ובמדרש ע"פ כף אחת עשרה זהב, פי' עשרה זהב עשרת הדברות שנתנו מכף ידו של הקב"ה עד"ז י"ל כאן שבחי' הן נמשך מכף ידו של הקב"ה כמ"ש ותשת עלי כפיך כו'. וענין הכפל ב' פעמים הנך, י"ל כנגד ה' דשם הוי' שהיא כפולה והיא שכינתא עילאה שממנה נמשכים נשמות הגבוהות הנק' אחים ורעים ונק' לויתן, ושכינתא תתאה שממנה נמשכים הנשמות הנק' בנים או עבדים ונק' שור הבר, ולשניהם משבח הנך יפה.

ברבות אמרו הנך יפה במצות עשה הנך יפה במצות לא תעשה הם בחינות זכור ושמור שהם ז"א ונוק', ועל דרך זה חשבו שם היופי במצוה א' שיש בה ב' בחינות הנ"ל כמו מילה ופריעה, ערלה ונטע רבעי, ערלה דחיית ג"ק הטמאות ע"ד מל"ת נטע רבעי בירור ק"נ כו', וזהו גם כן ענין ב' בחינות יופי הא' מצד בירור ק"נ הב' מצד דחיית ג"ק שעז"נ שחורה אני ונאוה כו'.

של"ה קע"א, בחיי רלג"ב רלז"ב.

רבות ס"פ שה"ש ברם הכא הן מקלסין אותו והוא מקלסן, הוא מקלסן הנך יפה רעייתי, והן מקלסין אותו הנך יפה דודי. א"כ מה שהוא מקלסן נמשך מבחי' שיר העליון ומה שהן מקלסין אותו זהו שיר התחתון, וזהו ענין שיר השירים.

בפסוק דודי לי ואני לו י"ח ד' א"ר יהודה ב"ר אלעאי הוא זמרני ואני זמרתיו הוא קלסני ואני קלסתיו הוא קראני אחותי רעייתי יונתי תמתי ואנא אמרת ליה זה דודי וזה רעי, הוא אמר לי הנך יפה רעייתי ואני אמרתי לו הנך יפה דודי אף נעים, הוא אמר לי אשריך ישראל מי כמוך ואני אמרתי לו מי כמוכה באלים ה', הוא אמר לי מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ואני מייחדת שמו בכל יום פעמים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד עכ"ל. וא"כ זה השבח דהנך יפה רעייתי זהו ע"ד ואני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם וכענין תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו מי כעמך כישראל כו', והנה כעמך כישראל ב' כפי"ן וי"ל שזהו ב' כפי"ן של הנך ב"פ, ועיין מזה בזח"ג פנחס ד' רנ"ח סע"א הכ"ף ב' יודי"ן, יו"ד דהוי' ויו"ד דאדנ"י שהם מ"ד ומ"ן כו' ותפילין דמארי עלמא פי' שם בזהר בחי' כתר והיינו הכתר הנמשך לז"א ע"י או"א כענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו' והמשכה זו נמשך ע"י ישראל וזהו שעטרה לו אמו לא זז מחבבה עד שקראה אמי וכמ"ש אדמו"ר נ"ע בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קודש

וברכו את ה׳ שממשיכים מבחי׳ קודש העליון שהוא כתר בז״א הנק׳ קדוש בו׳ וזהו וברכו כו׳ ע״י שאו ידיכם שהוא מס״נ באחד ובכל נפשך כו׳, והמשכה זו זהו ענין תפילין דמארי עלמא, ולכן מה כתיב בהו מי כעמך כישראל, וזהו הנך יפה שהם ממשיכים בו כביכול בחי׳ תפילין ופאר הנ״ל, ישראל אשר בך אתפאר, וידוע שבכתר יש ב׳ בחי׳ כו׳ ע״כ נאמר ב׳ כפי״ן כו׳.

זח״ב פקודי רנ״ד א׳ הנך יפה רעייתי נדרש על ענין משה ידבר, עיניך יונים, יתרו ע״ג א׳, זח״ג דר״צ ע״ב פי׳ הנך יפה רעייתי קאי על בינה ה׳ עילאה, כי חו״ב נק׳ תרין ריעין והיינו ע״ד אחי ורעי תורתן אומנתן, הנך יפה הב׳ קאי על מלכות, וזהו ההפרש בין ריעים ובין דודים עמ״ש סד״ה באתי לגני.

עוי״ל הנך אותיות כנה ע״ש וכנה אשר נטעה ימינך תילים פ׳ ט״ז, וי״ל שזהו ענין מכון לשבתך פעלת ה׳ בצדקה תכונני. בע״ה פי׳ הנך אותיות כהן כי הנשמה נק׳ בת כהן ע״ד בת נדיב כו׳.

הנך יפה רעיתי כו׳ *. הנה ענין הכפל ב״פ הנך יפה הא׳ כנגד נעשה והב׳ כנגד נשמע (ובמדרש שה״ש הנך יפה בתפילין והיינו כי התפילין נק׳ פאר כמ״ש בגמ׳ רפ״ג דמ״ק וא״כ ב״פ הנך יפה כנגד תש״י ותש״ר, ע׳ זהר ח״ב רנ״ד א׳). והנה רעיתי יש בו שני פירושים ושניהם עולים בקנה אחד, האחד כמארז״ל במדרש שה״ש ע״פ לסוסתי כו׳ מפרנסתי הן שירעו אותי בשני תמידין בכל יום, וארז״ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וכתיב רועה ישראל האזינה דהפי׳ שהוא ית׳ רועה ומפרנס נש״י (וכמ״ש ביחזקאל ל״ד י״ד במרעה טוב ארעה אותם, וכתיב ותשב באיתן קשתו כו׳ משם רועה אבן ישראל, וכתיב ביחזקאל ל״ד י״ב כבקרת רועה עדרו כו׳ כן אבקר את צאני ואומרים זה בפיוט בר״ה והיינו לפי שאז הוא בחי׳ הרועה בשושנים), וכמ״ש בבהמ״ז רוענו זוננו פרנסנו, והפי׳ השני ברעיתי הוא כפשוטו לשון ריעות ואהבה כמ״ש או רעך אשר כנפשך, וכתיב למען אחי ורעי וכתיב זה דודי וזה רעי (ועוד יש פי׳ ג׳ לשון רצון ומחשבה כמו ולי מה יקרו רעיך, תלים קל״ט י״ז, בנת לרעי מרחוק וכן וברעיון לבו בקהלת סי׳ ב׳, אך פי׳ זה הוא קרוב לפי׳ השני דע״י מה נעשו רעים ואוהבים זה לזה היינו על ידי שרצונם ומחשבתם זה בזה), והענין כמו עד״מ למטה שהתקשרות והתחברות הנשמה עם הגוף הוא ע״י המזון שכשאוכל לחמו ומתברר האכילה במיעיו בבירור אחר בירור עד שהמובחר שבמאכל נתהפך לדם הנפש ועולה ללב ומהלב עולה המובחר אל המוח, וכמו״כ יובן למעלה כי הנה א״ס ב״ה

הנך יפה רעיתי כו׳: לקו״ת יג, ג עם הגהות אחרות.

אין ערוך אליו כלל וגם כל הנאצלים כלא חשיבי, וכל התהוותם רק מבחי' מחשבה אחת לבד שעלה במחשבתו ית' אנא אמלוך כו' שמחשבה זו היא חיות כל העולמות ולפי שמחשבה זו היא להיות בחי' מל' ע"כ נאמר אחת היא יונתי כו' וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה (וע' מזה בד"ה הקול קול יעקב שכ' במחשבה אחת נבראו כל העולמות בדרך כלל ונפרטו אח"כ בט' מאמרות עכ"ל א"כ זו המחשבה הא' הוא מאמר דבראשית דת"י בחוכמתא ות"א בקדמין, ועמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ובד"ה את שבתותי תשמרו) ועד"ז כל אורך הזמן של הגלות נחשב ממש כרגע אחת אצלו ית' כמ"ש הסתרתי פני רגע ממך כו', ואי לזאת הרי מחשבה זו האחת צמצום גדול ועצום מאד הוא אצלו ית', ובתחלת הבריאה הי' זה בחסד חנם ועכשיו צריכים להמשיכו ולעשות רצון אצלו ית' להתלבש במחשבה זו, והכח הזה היינו בנש"י לפי שעלו במחשבה (ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה, שהוא לפי שבחי' מחשבה עילאה כלולה מג' בחי' מודומ"ע ושרש התהוות כלים דע"ס דאצילות הוא מבחי' דבור שבמחשבה עילאה כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכמ"ש בע"ח שער מטולמ"ט שהתהוות הכלים הוא מאותיות כו' ונש"י עלו במחשבה פי' בבחי' מחשבה שבמחשבה, ועמ"ש ע"פ אלה מסעי בענין למוצאיהם על פי כו' ובד"ה יונתי), וזהו ענין ישראל מפרנסין שממשיכים גילוי אור א"ס במחשבה עילאה כמו שע"י המאכל מתחזק המוח שה"ז התחברות הנשמה עם המוח ומהמוח מתפשט ללב ולכל האברים כך הנה למעלה ממחשבה עילאה נמשך ומתפשט אח"כ בכל הט' מאמרות כו', אך הנה במה הם ממשיכים היינו פי' השני דרעיתי לשון אהבה וריעות, שע"י שמעוררים בחי' הרצון אליו ית' ואין להם שום רצון אחר כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' עי"ז הם מעוררים ג"כ רצון העליון שישפיל א"ע להתלבש במחשבה זו (ועמ"ש ע"פ אתם נצבים בענין לעברך בברית כו' למען הקים אותך כו' והוא יהי' כו' שבאמת רצון זה הוא למעלה מהשכל ובזה א"ש מ"ש בסמוך בענין כתרצה דוקא רצון שבמוח ששרשו למעלה מהשכל עי"ז נק' רעיתי) וזהו ג"כ ענין רעיתי לשון רצון ומחשבה וכנ"ל.

והנה כתיב יפה את רעיתי כתרצה ובמדרש שה"ש פי' כשאת רוצה, והענין כי יש ב' בחינות ברצון הא' הוא הרצון השורה במוחו בהעלם, שכשיתבונן המשכיל בגדולת א"ס ב"ה נולד ונתעורר הרצון במוחו ועיין בתניא פי"ו ועדיין הוא שורה במוחו ואינו מתפשט בלבו ממש, וזהו הנקרא רצון בלה"ק (וכנודע דגלגלתא נק' רצון כמ"ש בזהר בתחלת האדרא דקכ"ט א' מפסוק והי' על מצחו תמיד לרצון וגם כי רצון היינו אותיות נוצר, אותיות צנור והוא בחי' הארת הכתר הנמשך בחכמה שהחכמה מקבל מבחינת ונוצר חסד), והב' כשהרצון נמשך בבחי' גילוי בלב ממש, אזי נק' רעותא דליבא, והוא תרגום של רצון שבלה"ק, כמו שהתרגום ענינו הוא פי' הלשון הקדש וגילויו כמארז"ל אלמלא תרגומו דהאי קרא לא ידענא מאי קאמר כו' כמ"כ הרעותא דליבא זהו הגילוי של הרצון שבמוח, כי כשמתגלה הרצון ונמשך בלב זהו גילוי יותר שהלב גשמי וקרוב לגוף יותר מהמוח כמ"ש בתניא ח"א

פי"ו, וזהו בחי' רעיתי לשון ריעות וחיבה והוא רעותא דליבא. וזהו יפה את רעיתי בחי' הרעותא דליבא, כתרצה בבחינת הרצון שבמוח והיינו כשמתחברים הב' רצונות של הלב והמוח ביחד, והוא בבחי' פנימי' הלב שמתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין, בינה ליבא וחכמה מוחא כו', וזהו ואהבת בכל לבבך, ואהבת ב"פ אור היינו ב' רצונות הנ"ל. והנה ע"ז שנש"י מתעוררים במוח ולב להיות רעיתי כתרצה וכמאמר המדרש כשאת רוצה כו' (ועמ"ש בד"ה בהעלותך בענין הרצון שנק' אל מול פני המנורה כו') ע"ז מעוררים כן מלמעלה גלוי רצון העליון במחשבה הא', ונק' רעיתי פרנסתי כמשל המאכל שגורם התפשטות והתחברות הנשמה במוח ומשם ללב ולכל האברים כך נמשך למעלה גלוי אור א"ס בחכמה ובינה תרין ריעין כו', והנה ע"ז כשנמשך האור בח"ע אזי נמשך ג"כ המשכת ח"ע ורצון העליון המלובש בה גם בכל נש"י והוא כמו עד"מ כשמתחזק המוח ע"י המאכל ונמשך בו חיות הנפש, אזי נמשך ומתפשט מהמוח החיות לכל אברי הגוף אף גם בבחי' הרגלים שיש לו כח להגביה רגליו ומעמידו על רגליו כו' וגם כל צער וכאב שברגל מרגיש תומ"י במוחו כו', כמ"כ למעלה כשנמשך אור א"ס להתלבש בח"ע נק' אבינו כי ח"ע נק' אבא ואנו נקראים בניו כמ"ש בני בכורי ישראל, בנים אתם להו' אלקיכם, והיינו כי ברא כרעא דאבוה הוא בחי' רגל ועמ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי, וכשנתלבש אור א"ס ב"ה במחשבה עילאה אזי מתפשט ונמשך בבחי' רגל, כמו שאנו רואים שהמחשבה נמשכת בהרגל להטותה ככל אשר תחפוץ, והיינו דוקא כשנתלבש אור א"ס ב"ה בח"ע אזי נק' אבינו כו' וזהו שאנו אומרים אבינו מלכנו רוענו כו' פי' שזהו שנק' הקב"ה רועה ישראל שמפרנס נש"י שנמשך ומאיר חכמתו ורצונו ית' בנש"י שהן בחי' רגל וכמ"ש פותח את ידיך יודיך ח"ע ומשביע לכל חי רצון כו' להיות מתקרבים יחד הרצון של הקב"ה עם הרצון של ישראל וזהו ענין שיעשה רצונך כרצונו כו' אך מתחלה צ"ל עשה רצונו כו' וזהו ענין ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים פי' שהם ממשיכים שיהי' נק' אביהם דהיינו שיומשך האור להתלבש בח"ע כו' ועי"ז אח"כ אבינו מלכנו רוענו כו' (ועוי"ל בענין רעיתי כתרצה שהם ב' בחי' דחו"ב הנזכר ע"פ ראה אנכי כו' נקודה בהיכליה כו' ע"ש והיינו שכדי להמשיך אור א"ס ב"ה להיות נמשך בח"ע שרש המשכה זו הוא ע"י רצון העליון שלמעלה מהשכל כו' וזהו ג"כ ע"י התעוררות מלמטה בחי' משכיל לאיתן כו' ומ"מ צ"ל ג"כ ע"י הרעותא דליבא שמבחי' בינה כי כך צ"ל ההמשכה ע"י תרין ריעין כו' וזהו ותשב באיתן כו' משם דייקא רועה אבן ישראל, שעי"ז מעוררים למעלה ההמשכה בחו"ב ועי"ז אח"כ משם רועה אבן ישראל וכנ"ל ועיין בזהר ח"א דרל"א ע"ב. עוי"ל כי אביהם שבשמים היינו אור אבא המלובש בז"א שנק' שמים חו"ג והיינו כי התנהגות העולמות ע"י המדות אך צריך להמשיך בהם גילוי ח"ע כמ"ש בד"ה באתי לגני, ועל כן אור המשכה זו היא ע"י ב' הבחי' שבאדם הרצון שבמוח והרעותא דליבא וזהו ענין יפה את רעיתי כתרצה). וענין הנך יפה רעיתי פי' כמו שלמטה בגשמיות עיקר היופי והנוי הוא בציור ומראה הכולל ג' גוונים יחד שאז הוא עיקר הנוי והתפארת והם דרך כלל ג' גוונים לבן אדום

וירוק שכאשר הם נכללים יחד אז הציור נאה ומהודר משא"כ גוון לבן לבדו או גוון אדום לבדו אין בו שלימות התפארת כ"כ, וכענין מ"ש כמראה הקשת אשר כו' וידוע דג' גווני הקשת הם חיוור סומק וירוק, וע' בזהר פ' נח דע"א ב', פי' גוון לבן שבכנס"י הוא מדת האהבה והחסד, לאהבה את ה' ולדבקה בו, שאהבה הוא בחי' כסף כמו נכסוף נכספת לבית אביך, שהוא גוון לבן, ובמ"א נתבאר שזהו ענין האהבה הטבעית המושרשת בכ"א מישראל, שלפיכך נמשל לגוון לבן שהוא גוון עצמי ואינו מורכב כך הוא ענין אהבה הנ"ל שהיא מצד עצמיות הנשמה שלמעלה משכל המושג כו', אך אחר האהבה והכוסף והתשוקה הנ"ל צריך להשפיל א"ע בבחי' שמאל דוחה בבחי' יראה, ועמ"ש ע"פ השמים כסאי כו', וזהו גוון האדום שבכנס"י שהוא מבחי' גבורה, והם ב' בחי' דאברהם אוהבי ופחד יצחק (ולכן איתא בזהר פ' תולדות דקל"ז ע"ב ת"ח עשו נפק סומק כמה דכתיב ויצא הראשון אדמוני כלו וגו' ואיהו זינא דיצחק כו', והיינו דיצחק זהו גבורה שבקדושה ומפסולת הגבורות יצא עשו ועיין מזה בזהר פ' תזריע דנ"א ריש ע"א דמ"ש בדוד והוא אדמוני היינו גבורה שבקדושה כו' וע"ש ס"פ מצורע דנ"ו ע"א), וגוון שלישי הוא בחי' הירוק שהוא הממוצע בין שני גוונין ההפכים הנ"ל והיינו מדתו של יעקב שהיא מדת הרחמים לעורר רחמים על נפשו בראותו גדולת ה' ית' אשר לגדולתו אין חקר, ויתבונן בירידת נפשו מאיגרא רמה כו' ועי"ז יכמרו רחמיו, אשר רחמנות זו ממוצעת בין חו"ג, כי מה שיכמרו רחמיו ויחם לבו מאד זהו כעין בחי' גבורה כו' ומ"מ עיקרה מטה כלפי חסד ואהבה (וע' מזה בפרדס שער הגוונים ספ"ג וכ' שהירוק הזה הוא הירוק כמוריקא וכחלמון ביצה שהוא ממש כללות אדום ולבן וכן פי' הרשב"י ירוק כליל חיוור וסומק פ"א ובהג"ה שם, ורפ"ג דשמיעה היא נשמה וראיה נשמה לנשמה מקיף ועמ"ש סד"ה השמים כסאי), שמיעה מתפשט רק עד קול ודבור וראי' עד עשי' (וע' בע"ח שם דמהראי' נעשים כלים לאורות דנר"נ וזהו כנ"ל מפני שהראי' דוקא מתפשט עד עשי' שזהו בחי' כלים) והסיבה לזה כי יסוד אבא ארוך, כי יסוד אי' קצר כי ההתבוננות בחי' מקבל מהחכמה ואיידי דטריד למיבלע כו' לכן אינו נמשך רק עד פנימי' המדות עצמן ולא עד בחי' נה"י שלהן ההשפעה בפ"מ, אבל אבא מקור השכל משפיע יוכל לישפל גם בבחי' נה"י (וע' בענין והארץ הדום רגלי כמו גידי הראש נמשכים ברגל כי נעוץ תחלתן דוקא בסופן ועד"ז יובן ענין שלש רגלים כו' ועמ"ש בד"ה וייצר מענין בחכמה יסד ארץ הדבור דומם שרשו דוקא מח"ע כו' ובזה יובן מ"ש בזהר פ' בהר דק"ח ע"ב אבל שמיעה תלי בהאי אתר עשי' לעילא, דהיינו שלהיות ההמשכה בעשי' נמשך דוקא מבחי' ראי' כו' וע' בזהר ח"א דקט"ו ע"א, ועמ"ש בד"ה יונתי שזהו ענין הראיני כו' השמיעני כו' שע"י קול ודבור בתפלה ותורה ממשיכים בחי' שמיעה אורות וע"י מצות מעשיות ממשיכים בחי' ראי' עליונה הראיני כו', וזהו ענין ראה אנכי נותן כו' אשר תשמעו לעשות, כי ראה היינו בחי'

ספ"ב . . . שמיעה: כאן חסר קישור הדברים. תי' ספ"ב — הוא בסוף עמוד א' ובתי' שמיעה מתחלת עמוד ב', ובכתי"י ב' יש חצי עמוד חלק, וכל הענין ליתא בלקו"ת.

ראיה והוא בנפש גילוי י׳ דשם הוי׳ שמבחי׳ משכיל לאיתן כו׳ ואיך יבוא לבחי׳ זו ע״י תשמעו לעשות שיומשך במעשה המצות אשר המעשה דוקא ממשיך בחי׳ ראי׳ ותשמעו לעשות חיבור ראיה ושמיעה, א״נ ראה אנכי ע״י הראיה נעשו כלים לאורות וזהו תשמעו לעשות, וכנ״ל בענין יסוד אבא ארוך כו׳, וזהו ענין נעשה ונשמע, וזהו ע״פ שנים עדים כו׳ ופי׳ ברע״מ ח״ג דער״ה א׳ שהם עין רואה ואוזן שומעת, שהם חו״ב שע״י שניהם יקום דבר, כי עצם אותיות הדבור דומם שרשו מח״ע והאור מאיר בה מבינה כו׳ והמשכה זו ע״י המעשה והתורה כנ״ל. עו״ש ברע״מ שנים עדים שמים וארץ, וזהו ע״ד מ״ש בענין השמים כסאי כו׳).

וזהו ענין ב׳ הפירושים דרעיתי הא׳ פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים היינו שממשיכים אור אבא, וענין פרנסתי עד״מ המאכל שמתברר ונהפך לדם והרוחניות מדם עולה למוח ומחזקו ואז שורה עליו כח השכל וכמאמר עד לא אכילנא בשרא כו׳ חמרא וריחא פקחין, כמ״כ כנס״י נשפלת לברר בירורים ששת ימים תעבוד וכשנותן צדקה מגיעו נעשה העלאת מ״ן וכן ע״י רשפי אש התפלה (ועולה מלמטה למעלה עד לבא היכל ק״ק ומלבא למוחא ע׳ זהר ח״ג קס״א ב׳) ועי״ז נמשך מ״ד דאבא לברר המ״ן וזהו מפרנסין לאביהם שבשמים המשכת אור אבא המלובש בז״א הנק׳ שמים. והנה אור אבא יוכל להיות נמשך גם בבחי׳ נה״י כנ״ל והיינו שנמשך גלוי המשכה זו גם בהדיוט שבישראל, כי נש״י מתחלקים ג״כ דרך כלל לג׳ בחי׳ חב״ד חג״ת נה״י היינו סנהדרין שנק׳ עיני העדה מבחי׳ חב״ד כו׳ ויש שמבחי׳ נה״י שעבודתם במצות מעשיות (וזהו ענין אפרוחים או ביצים דפי׳ ברע״מ פ׳ פנחס דרל״ח ע״ב שהם מארי משנה ומארי מקרא) וכשממשיכים אור אבא ע״י המצות מעשיות נמשך גילוי זה גם בנשמות שמבחי׳ נה״י, וענין המשכה זו היינו שהמצות ממשיכים רצון העליון המלובש בח״ע שזהו ענין נוצר חסד כדלקמן והמשכה זו נמשך בישראל עושי המצות שיהי׳ להם הרצון לאלקות וכמ״ש במ״א ע״פ פקדת הארץ ותשוקקיה וזהו פותח את ידיך ח״ע ומשביע לכל חי רצון כו׳ והיינו וחסיד בכל מעשיו שנמשך גם בנשמות דעשי׳ וזהו וצדקה כנחל איתן כו׳ שממשיך בחי׳ משכיל לאיתן כו׳ והוא מבחי׳ יו״ד דשם הוי׳ כמ״ש בד״ה ראה אנכי כו׳. והפי׳ הב׳ דרעיתי לשון ריעות וחיבה רעותא דליבא היינו כשמקבלת מאור אימא כי רעותא דליבא זהו בחי׳ בינה ליבא יסוד אימא מסתיים בחזה דז״א ולכן נק׳ רעותא לשון תרגום כי כמו התרגום הוא גלוי והבנת המקרא כמארז״ל אלמלא תרגומו דהאי קרא, כך הבינה ה׳ של שם גילוי ההעלם של החכמה מה שנמשך להיות מושג, ובחי׳ זו ממשיכים מלמעלה ע״י האהבה ורשפי אש וע׳ בזהר אמור דף ק׳ ע״ב דלכן לפעמים נק׳ המל׳ בת אמי ולפעמי׳ בת אבי ע״ש וזהו ענין אימא אוזיפת מאנהא לברתא, ומבחי׳ זו אין נמשך ההשפעה רק עד בחי׳ חג״ת שהם נשמות שיש בהם כח להבין ולהשיג משא״כ בבחי׳ נה״י ועמ״ש ע״פ והדל לא ימעיט כו׳. וזהו יפה את רעיתי כתרצה, פי׳ תרצה רצון בלה״ק והוא רצון שבמוח מבחי׳ כתר שמתלבש בחכמה נון דנוצר חסד אותיות צנור

כי זהו שיומשך בבחי' רצון הוא רק בחי' צנור ועמ"ש מזה בד"ה ויהי בשלח, וזהו מזל השמיני ונוצר שממנו מקבל אבא וזהו מפרנסין לאביהם כו', ורעיתי לשון תרגום רעותא דליבא שמבחי' בינה. אך באמת או"א הם תרין רעין שצ"ל כמ"כ בנש"י ב' הבחי' יחד כמ"ש בד"ה ראה הנ"ל כי יש מעלה בזה כו' ויש מעלה כו' וכשמתחברים יחד ב' בחי' רצון הנ"ל ע"ז נאמר יפה את רעיתי כתרצה, ועמ"ש מענין המשכת הרצון ע"י ח"ע בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות, ועמ"ש בד"ה ויקהל משה (ובספרי פי' כתרצה כשאת רצויה לי, ופסוק זה סמוך לאני ודודי כו' ר"ת אלול שנק' ימי רצון, והנה ב' בחי' הנ"ל זהו ענין ב' עומקים דממעמקים, ומ"ש אח"כ נאוה כירושלים פי' בע"ה כירושלים של מעלה שהיא הבינה, ובנ"ד פי' רי"ו שלם וי"ל יראה שלם היינו התכללות דו"ר עילאין שהם או"א, וענין איומה כנגדלות ע' זהר ורמ"ז ר"פ תרומה. וי"ל ג' בחי' אלו על ג' עליות המל'. א"נ כתרצה באלול, כירושלי' בר"ה יראה וכן רי"ו גבורה, כנדגלות ביוהכ"פ). ויובן עוד מעלת הארת אור אבא בנש"י ממ"ש במצות ציצית וזכרתם כי הנה תכלת נמשך מבחי' אבא, והנה חכמה מוח הזכרון ולכן בפ' קדש שהוא חכמה נאמר ולזכרון בין עיניך, והיינו לפי שאור א"ס שורה בחכמה ע"כ מזה נמשך הזכרון הפך השכחה שהוא בחי' גבו' כו' ולכן השקה האריז"ל להרח"ו מבארה של מרים בכדי שיהי' לו זכרון תמיד כי הבאר שרשו ג"כ מחכמה כמ"ש באר חפרוה כו' במחוקק שהוא יסוד אבא.

א' י"ז

קורות בתינו ארזים. א) בתו"א פ' ויגש פי' שזהו ההפרש בין המשכן שהי' מארזים עצי שטים עומדים ובין בית המקדש שהי' מאבנים ודומם כי צומח ודומם שרשן משני אותיות ו"ה דשם הוי' שהן בחי' שמים וארץ, ובסדר השתלי' שמים קדמו לארץ, אך בשרשן ארץ קדמה, וזהו גם כן ענין ב' בחי' דיוסף ויהודה, כי יוסף בחי' צדיק כתמר כו' כארז בלבנון כו' ויהודה בחי' ארץ, כמ"ש בדוד שבא מיהודה אם לא שויתי ודוממתי בחי' ביטול כמו דומם כו' לפי זה קורות בתינו ארזים קאי על המשכן.

ב) והתרגום נראה דמפרש קורות בתינו ארזים קאי על בית המקדש דשלמה, רהיטנו ברותים קאי על בית המקדש שיהי' לע"ל, וז"ל אמר שלמה נביא כמה יאי בית מוקדשא דה' דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש (קיסי היינו עצים כמ"ש כעץ תקוותי, איוב ג' היך קיסי סברי, בסבך עץ תלים ע"ד בסביך קיסיא, ובפ' במדבר ד' ז' ואת קשות הנסך, קסוות נסוכין, וגולמים הוא מין ארז, וכן ע"פ בחור כארזים בשה"ש ה' ט"ו תרגם גיבר וחסין כגלמשין, ורש"י שם פירש בחור נבחר כארזים הנבחרים לבנין ולחוזק

ולגובה) אבל יתיר יהי יאי בית מוקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דכשרוהי (הו״ע התקרה כי בתלים סי׳ ק״ד ג׳ המקרה במים עליותיו, דפי׳ במצ״ד עשה תקרת עליותיו במים והם המים העליונים אשר מעל השמים, ובמ״צ פי׳ המקרה כיסוי הבית כמו המה קרוהו נחמי׳ ג׳ ג׳ דפי׳ נתנו התקרה, ובלע״ז גיבאלקענט. והנה התרגום של המקרה במים עליותיו, דטלל במיא היך בנינא דכשורי, א״כ פי׳ כשורוהי הוא התקרה, ובפ״ג דסוכה דל״א ע״א האי כשורא דמטללתא והיינו קורה בש״ע ח״מ רסי׳ ש״ס) יהוין מן ארזין דגנתא דעדן ושירתוהי (הנה בערוך משמע דשרי היינו גם כן קורה, וז״ל ערך שר, העשירי בב״ר פ׳ ויצא פס״ט דע״ז ב׳ זיל מני עשרים שריין בכרסא דביתך ופי׳ המ״כ לך ומנה עשרים קורות בתקרת הבית שהרצפה היתה על גביהם, איש קורה אחת במ״ב ו׳ ב׳ תרגומו גברא שרי חדא וראיתי שם תרגום כשורה חדא רק שם פסוק ה׳ הקורה תרגום בשריתא, בצל קורתי בפ׳ וירא י״ט ח׳ בטלל שירותי, עכ״ד הערוך. ואם כן מה בין כשרוהי ובין שירתוהי, ואפ״ל שירתוהי גם כן מלשון השראה כמו אשר שכן עליו הענן, די שרא עליה ענגא, שכנתי עם אהלי קדר, שרית עם משכניהון דערבאי. לפי״ז י״ל רהיטנו הוא הרצפה מקום שרצים ומהלכים בו כמ״ש ברבות בשיר השירים, ולכן נק׳ שירתוהי שעליה שורה האדם, וכן שירא נק׳ ע״ש השראה כ״ה במתורגמן) יהוין מן ברתי ושגי ושורבניה עכ״ל התרגום. והנה פ״ב דר״ה דכ״ז ע״א עמ״ש בישעי׳ סי׳ מ״א י״ט אתן במדבר ארז כו׳ בערבה ברוש תדהר ותאשור, ברוש ברתא, תדהר שאגא, תאשור שוריבנא, א״כ ג׳ אלה שכ׳ התרגום על ברושים הם מ״ש אתן בערבה ברוש תדהר ותאשור ושם בגמרא שכולם מיני ארז כי עשרה מיני ארז הן, ושם דגם אלמוגים הוא מין ארז, ופי׳ רש״י מין עץ העולה בקרקע הים ושמו קוראלו, והנה קוראלו הוא הממוצע בין דומם וצומח כי הוא בעצם דומם אלא שגם כן צומח, וכמ״ש בע״ח שער מ״א פ״ג בענין הממוצע שיש בין המאציל לנאצלים וכן בין האצילות ובין הנשמות כו׳ שהממוצע כלול מב׳ בחי׳ דוגמת הקוראלו הנק׳ אלמוגים שיש בו בחי׳ דומם ובחי׳ צומח וע״כ הוא ממוצע בין שניהם יעו״ש, ואפ״ל שזהו פי׳ ברותים, דהראב״ע* פי׳ שהם מין אבן, ובתרגום שהם מין ארז והיינו אלמוגים וזהו ברותים ברות ים, כי כן הם גדילים בים כנ״ל בשם רש״י, אך התרגום ג׳ שאין מפרש כן, ועיין פ״ה דב״ב ד״פ סע״ב גם כן עשרה מיני ארז הן כו׳ ובפ״ג דסוכה דל״ז א׳ וברבות בראשית ר״פ ט״ו אמר רבי אחא דשלשה אלה ברוש תדהר ותאשור הם המשובחים מכל מיני ארז, וברבות תרומה ס״פ ל״ה ע״ש חסידה ברושים ביתה, וחסידה היא הבינה שכינתא עילאה כו׳, ובפ״ק דמגילה ד״י ע״ב תחת הנעצוץ יעלה ברוש,

---

*דהראב״ע: בכת״י ב׳ נמצא כאן בתור הגה: לפי׳ הראב״ע דברותים אבני שיש א״ש המדרש דע״י ויקח מאבני המקום הרטיב קורות בתיגו ארזים, שי״ל דקאי על רהיטנו ברותים שהם אבני שיש, ועי׳ בקר׳ ערך ברא וערך ברה, בערך ברא שני פנים ל׳ בריאה ול׳ בריאות, ובערך ברה ב׳ פנים, ל׳ סעודה ויתנו בברותי ולשון כריתה וברא אתהן או בחירה ובראת לך שם אף ברי איוב ל״ז, ובערך ברוש, ברוש תדהר ותאשור יש ע״י מ״א י״ט ובערך ברית פי׳ ברותים כמו ברושים.

ברוש זה מרדכי שנק׳ בשמים ראש ראש לכל הבשמים, ובירושלמי בכתובות ס״פ המדיר חשיב ז׳ מיני ארז הן היינו ארז שיטה והדס ועץ שמן ברוש תדהר ותאשור, ושם משמע תדהר היינו אדר שבגמ׳ רפ״ב דביצה יטע אדר בנכסיו שנאמר אדיר במרום ה׳ וכן פי׳ רש״י שם שענפיו מרובים ובירושלמי שם משמע דכמו״כ הוא תדהר ע״ש בהפי׳. ונלע״ד דמכאן יצא לו להתרגום שמחלק הפסוק לשני בית המקדש, היינו קורות בתינו ארזים קאי על בית המקדש שלמה ורהיטנו ברותים קאי על בית המקדש האחרון דלע״ל, ומנ״ל זה, אלא משום דברותים משובחים מארזים, וא״כ איך שהקורה והתקרה יהי׳ לא חשוב כמו הרצפה הנק׳ רהיטנו, אע״כ ריהטנו ברותים קאי על מקדש דלע״ל שהרצפה של בית המקדש דלע״ל יהי׳ חשוב ביותר מהקורות דבית המקדש דשלמה, וממילא שהקורות של בית המקדש דלע״ל יהיו עוד חשובים יותר, והיינו ע״י שיהיו מארזים דג״ע הנק׳ ישבעו עצי ה׳ ארזי לבנון אשר נטע שהם למעלה מסתם ארזים וברותים כו׳.

קיצור. התרגום מפרש קורות על בית המקדש דשלמה ורהיטנו על בית המקדש דלעתיד לבא, וענין ברותים הוא גם כן מין ארז ומשמע ברבות בראשית ט״ו שהן החשובים שבארזים וע״כ נראה דא״א לפרש דהכל על מקדש א׳ דמדוע יעשו הרהיט שהוא הרצפה ממין חשוב יותר מהתקרה, וע״כ מפרש דזה קאי אלעתיד לבא, והתקרה יהי׳ באמת חשוב יותר היינו מארזים שבגן עדן.

ג) **ואפשר** לומר כי בית המקדש דשלמה הי׳ בו ההשראה ממלכות דאצי׳ שהיתה במדריגת בינה והארזים הם עצי שטים עומדים שהם בחי׳ שרפים עומדים וכמ״ש בזח״ב תרומה קס״ט א׳, אבל המקדש דלעתיד לבא אז תתעלה מלכות דאצילות להיות אשת חיל עטרת בעלה כמו בינה ממש, ועמ״ש סד״ה רני ושמחי בת ובדרוש ברכת הזימון שיהי׳ עליית המלכות בכתר, וזהו ענין כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ״א לוגין כמנין אר״ך בחי׳ אריך אנפין, וזהו ענין גדול יהי׳ כבוד הבית הזה האחרון כו׳ וכמ״ש והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה, ועיין בזהר שלח קע״א ובבה״ז שם, ועמ״ש סד״ה שובה ישראל עד בענין אהל בל יצען כו׳ ובענין ביום ההוא יהי׳ ב״פ י״ה, ובענין אלה פקודי המשכן משכן העדות ולע״ל שיהי׳ מלכות כמו בינה אם כן יהי׳ גילוי משכן העדות במשכן שלמטה, וזהו ענין ל״ת הנמשכים מבחי׳ י״ה יהי׳ בגילוי כמו ו״ה, והיינו ענין יהי׳, ועמ״ש בתו״א פ׳ ויצא בפי׳ והאבן הזאת כו׳ יהי׳ בית אלקים היינו לבחי׳ ומדריגת והי׳ הוי׳ לי לאלקים, וא״כ יהי׳ בבהמ״ק דלע״ל הגילוי מבחי׳ שם הוי׳ בעלותו לע״ק שאזי הוא בבחי׳ אלקים וא״כ יהי׳ ההשראה מע״ק ע״י שם הוי׳ שיהי׳ לגבי ע״ק בבחי׳ אלקים ולכן אז יהי׳ הבית המקדש מארזים דגן עדן, כי הנה ענין ויטע הוי׳ אלקים שם מלא היינו ע״ק וז״א גן בעדן כו׳ הם ע״ס דאצילות, וארזי לבנון אשר נטע מבואר בזח״א בראשית דל״א סע״א שהם ו״ק הנמשכים מאבא, ובמ״א פירש שהם ו״ק דאבא ממש, ועיין במא״א א׳ נ״ד ואות ל׳ סעיף ז׳, ועמ״ש מענין ארז

בלקו"ת סד"ה ויקחו אליך פרה גם שרפים עומדים הם לפעמים או"א דאצילות כמ"ש במא"א אות שי"ן סעי' ע"ה וזהו ממעל לו ממעל לוא"ו וגם באות מ' סוף סעיף מ"א מלאכי אלקים נקראים או"א, והיינו כי שרפים בבריאה ואו"א הם בריאה שבאצילות ולכן הם המשכן והכלי להשראת השכינה מ' דא"ס, עיין מזה בביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אדנ"י, ובזח"ג פנחס דרט"ו ע"ב פי' ארזי לבנון אשר נטע אלין חמשין תרעין, היינו נש"ב כי פי' לבנון ל"ב נו"ן ל"ב נתיבות חכמה ונו"ן שערי בינה חסידה מ' ברושים ביתה בין דרועי עלמא יתבא חו"ג דאצילות ע"ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ובמא"א אות ח' סעי' פ"ה חסיד נק' חכמה כו' חסידה נק' הבינה והחסד מרכבה אליה וזהו חסידה ברושים ביתה עכ"ל, וכן לע"ל יהי' רהיטנו ברותים שבחי' הרצפה יהי' מבחי' ברושים הנ"ל, ועיין מענין בהמ"ק דלע"ל בביאור ע"פ שובה ישראל עד ומ"ש בביאור ע"פ מה טובו ובד"ה ויגש אליו יהודא שיהי' דירת קבע של הקב"ה, במא"א אות קו"ף ססעי' ז' קורה נק' התפארת וז"ס שקראו חז"ל ליעקב בעל הקורה, ועמ"ש מזה ע"פ ישגבך שם אלקי יעקב, וכן ארז פי' במא"א שהוא התפארת ו' רברבא ולע"ל יהי' הקורה מתפארת דעתיק וכמ"ש ע"פ בה"ז פ' וישב דקפ"א בענין וגבה מאד מסט' דיעקב וזהו ענין ארזים דגן עדן, כי עדן העליון סדכ"ס הוא מו"ס דעתיקא כמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א, ובזח"ב פ' בא ל"ה א' הביא במק"מ ב' הרח"ו דג"ע הוא מלכות דא"ק וא"כ אפ"ל דארז שבג"ע הוא תפארת דא"ק, ובתו"א בד"ה וארא אל אברהם ענין מעלה ומטה וז"ל מה שהוא נתפס ומושג בשכל והשגת הנבראים שכל העולמות נק' מטה לגבי העליון שאינו נתפס ומושג עכ"ל, וזהו כענין שמים וארץ שנק' מעלה ומטה כמו גג ורצפה כמ"ש בח"ה שער א' פרק וא"ו וזהו ענין קורות בתינו כי בתים נק' צירופי אותיות כמ"ש בס"י והקורה הוא בחי' המעלה מה שגנוז בהדיבור ואין התלמיד משיג והרצפה הוא מטה מה שנתפס ומושג בשכל כו'.

ד) **רבות** ויצא פס"ט אותן אבנים שנתן יעקב אבינו תחת ראשו נעשו תחתיו כמטה וכפרכוס מה רטיבה הרטיב קורות בתינו ארזים, לכאורה תמוה איך מהאבנים נמשכו ארזים וע"ש במ"כ ובי"מ פי' שבקרקע שתחת האבנים נטע ארזים כו' ויש לומר עפמ"ש במא"א אות א' סעי' ד' אבני המקום נק' המ"ן שלה שנים עשר מלאכים נושא כסא והם אבנים של המלכות השוכנת עליהם הנק' מקום עכ"ל, והי"נ העיר ממ"ש בזהר ויחי דרל"א, ועיין בזהר ויצא, וע"י העלאת מ"ן זה נמשך מ"ד מבחי' ארזי לבנון ז"א דאצילות או מאו"א כו' כנ"ל, וכמ"ש כי האדם שהוא ז"א עץ השדה וכמ"ש במ"א ע"פ ויטע אשל בבאר שבע, וע"י העלאת מ"ן הנ"ל נמשך מ"ד מז"א כו'.

ה) **והנה** עכשיו ד' אמות של הלכה הם במקום בית המקדש, ועמ"ש בלקו"ת פ' בהר סד"ה את שבתותי תשמרו בענין ומקדשי תיראו, וא"כ לפי"ז פי' קורות בתינו זהו ע"ד א"ת בניך אלא בוניך והם ארזים ע"ד ארזי הלבנון אדירי התורה, כי ע"ד ערבים עלי ד"ס שנמשכים מבחי' סופר

שלמעלה מבחי׳ ספר כנזכר בתו״א פ׳ שמות ע״פ כי טובים דודיך, ובלקו״ת ע״פ ושאבתם מים בששון ובד״ה שחורה אני ונאוה, וזהו שנק׳ הלבנון שהוא כתר מקור הלבנונית שממנו נמשך בחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקא שהם שרש מ״ע, וד״ס ממשיכים מעצם בחי׳ ארזי הלבנון וגם לבנון הם ל״ב נתיבות חכמה ונ׳ שערי בינה שבהם מאיר הכתר כו׳ וגם י״ל לבנון ע״ד ליבון הלכתא הנזכר בתו״א בד״ה ואלה שמות, גם פי׳ כארז בלבנון ישגא זהו עליית ז״א לקבל מוחין דגדלות, וע״ד האדם הגדול בענקים, כי האדם עץ השדה, וארז בלבנון זהו בחי׳ האדם הגדול שלמעלה גם מאדם הראשון, ובזהר ויקרא דט״ז סע״א פי׳ כארז דא קודב״ה היינו ז״א בלבנון דא הוא עדן עילאה דעלי׳ כתיב עין לא ראתה אלקים זולתך פי׳ המק״מ אבא, ולפע״ד י״ל עדן עילאה היינו חכמה סתימאה כמ״ש בזח״ג האזינו דר״צ ע״א ולכן א״ש שזהו ענין עין לא ראתה כמ״ש הרמ״ז בזהר בראשית דף ד׳ סע״א, וזהו גם כן ענין צדיק כתמר יפרח כמ״ש במק״מ אמור דף ק׳ ע״ב שזהו ענין אדשמשא בריש דיקלא עליית ז״א לא״א, וזהו כארז בלבנון, וכמו בשבועות יום מ״ת קונה ז״א בחי׳ יחידה מא״א ועכשיו ממשיכים זה ע״י עסק התורה, ועיין באגה״ק סד״ה והמשכילים יזהירו וכו׳, רהיטנו ברותים ע״ד אני כברוש רענן דפי׳ בלקו״ת בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ דקאי על המצות וכן בד״ה כי ביום הזה יכפר, ויש להעיר מענין ואנכי תרגלתי לאפרים בד״ה קודש ישראל בלקו״ת פ׳ פנחס ומ״ש ע״פ והארץ הדום רגלי קאי על המצות שנק׳ ארץ, כך הוא ענין רהיטנו הרצפה, וע״פ מן העפר אשר יהי׳ בקרקע המשכן פי׳ בזהר נשא עולם הבריאה ועיין בע״ח שמ״א המסך בין אצילות לבריאה זהו קרקע האצילות כו׳ ובפרדס ערך קרקע נק׳ השכינה וכו׳ גם קרקע נק׳ יסוד כו׳ ובמא״א קוף סכ״ח קרקע נק׳ הנוק׳ אסתר קרקע עולם היתה, והבריאה נק׳ קרקע המשכן, וזה סוד קרקע בתולה, גם בינה נק׳ קרקע עכ״ל.

ב׳ א׳

אני חבצלת השרון שושנת העמקים. א) ענין שרון במשנה פ״ח דסוטה סוף משנה ג׳, אף הבונה בית לבנים בשרון לא הי׳ חוזר ופי׳ רש״י דמ״ג ע״א מקום הוא ששמו שרון ואין הקרקע יפה ללבנים ולא הוי דבר קיימא שפעמיים צריך לחדשה בשבע שנים עכ״ל, וכן כתב הרע״ו, ולפע״ד י״ל שם גם כן כמו השרון דכאן דהפי׳ עמק ששם הרבה לחלוחית כמ״ש הרלב״ג, ולכן י״ל שאין בית מלבנים מתקיים שם.

ב) **רש״י** בישעי׳ סי׳ ל״ג ט׳ הי׳ השרון כערבה פי׳ השרון שם מחוז מרעה בהמות כמו ששנינו אילים ממואב עגלים משרון כערבה חורבה עכ״ל, ובמ״צ שם השרון הוא מקום שמן ודשן, וכן חבצלת השרון, כערבה

ענינו כמו מדבר, וכן ארץ ציה וערבה ירמי׳ ל״א עכ״ל, והמצ״ד פי׳ מקום המרעה נעשה שממה במדבר עכ״ל. עפ״ז לפי״ז חבצלת השרון היינו חבצלת הגדילה במקום שמן ודשן.

ג) **בישעי׳** ל״ה ב׳ הדר הכרמל והשרון, הרי השרון שייך לענין כרמל, וארץ הכרמל נק׳ ארץ מלאה כל טוב עיין בישעי׳ ל״ב ט״ו ט״ז ובירמי׳ סי׳ ב׳ ז׳ ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכול פריה וטובה ועמ״ש מזה ע״פ ראשיך עליך ככרמל ושם פי׳ שהוא מלכות כאשר היא מקבלת מבינה ששם גילוי התענוג נק׳ ארץ הכרמל וזהו כעיר שחוברה לה יחדיו וכן ענין אליהו בהר הכרמל, ועל דרך זה יובן ענין חבצלת השרון.

ד) **בתרגום** מפרש השרון לשון השראת השכינה, וזהו תרגום של שכן, אשר שכן עליו הענן, שמות מ׳ ל״ה, ארי שרא עלוהי עננא, ובמדרש מפרש השרון לשון שירה, וכן במדרש סוף פסוק שיר השירים מפרש השירים לשון השראת השיכנה ואמר נאמר שירה למי שעתיד להשרות שכינתו עלינו וע״ש במ״כ, ואם נחבר פי׳ זה לפי׳ דלעיל היינו שהיא ארץ הכרמל והוא מה ששם הוא השראת השכינה שהרי אין הנבואה שורה בחו״ל כ״א בא״י ובפרט מקום בהמ״ק כו׳. ויש לעיין דהא בפי׳ כשושנה בין החוחים היינו שגדילה דוקא בין החוחים וכמ״ש ברבות פ׳ אחרי ר״פ כ״ג ע״פ כמעשה ארץ מצרים ע״ש בענין רבקה, וא״כ איך הוא חבצלת השרון שגדילה דוקא בבחי׳ כרמל ושרון, ואפשר לתרץ ע״פ מ״ש אדמ״ו נ״ע בד״ה ענין יו״ט שני שיש ב׳ בחי׳ שושנה, הא׳ שושן עמק איומה שושנת העמקים, הב׳ כשושנה בין החוחים כו׳ ע״ש ובהביאור אמר כשושנה בין החוחים זהו מלכות דיצירה ועשי׳ שמתלבשת בין החוחים אבל מלכות דאצילות לעולם לא תרד למטה להתלבש בע״ש* כ״א הוא תמיד למעלה או באצילות או בריאה לבד ואף מלכות דבריאה אינה יורדת כ״א לפרקים כו׳ ועיין בזהר״ק ר״פ בראשית מזה וא״כ לפי״ז חבצלת השרון היא מלכות דאצילות ואף שהיא קטנה עדיין מ״מ גם במלכות דאצילות שייך כן.

עמ״ש מע׳ קטנה וגדולה בע׳ צור וסלע שאמרו כשהנער קטן כו׳ ה׳ קטנה רחל ה׳ גדולה לאה, הגדול כו׳ עמקים ממעמקים גם חותם שוקע הרים ובקעות.

ב׳ ב׳

א) **כשושנה** בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. ברבות במקומו רי״צ פתר קרא ברבקה כו׳ וכ״ה בזח״א תולדות קל״ז א׳ כשושנה דא

בע״ש: בכת״י א׳: בעשי׳.

כנס"י דאיהי בין אוכלסהא כורדא בין כובין כו' ורבקה אתת מסטרא דדינא קשי' ואסתלקא מבינייהו ואתחברא ביצחק כו' כשושנה בין החוחים הוו, ופי' בז"ח מסט' דדינא קשיא היינו כח הדין החזק החיצוני.

ב) **עוד** שם ברבות ר"א פתר קרא בגאולת מצרים כו' גוי מקרב גוי שהיו אלו ערלים ואלו ערלים כו' לא היתה מדת הדין נותנת כו'. לפי"ז הפי' כשושנה בין החוחים ע"כ צ"ל הפי' שגם השושנה מחמת שהיא בין החוחים נעשית ג"כ מבחוץ כמוהם ומכל מקום זהו רק מבחוץ אבל בפנים היא שושנה וכדמסיים לקמן ומטה אותה כו' ואעפי"כ לבה מכוון כו' עיני תמיד כו' ע"ש. עו"ש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה בשביל שושנה זו ינצל הפרדס כו'.

ג) **עוד** שם בנוהג שבעולם עשרה אנשים נכנסים כו' וא' מהן פורס על שמע כו' כשושנה בין החוחים. לפי"ז מוכח דחוחים לאו דוקא קליפות כ"א אפילו חיצוני' דקדושה בערך הפנימי' נק' חוחים לגבי שושנה, ויתכן זה לפי' האריז"ל בפי' כן רעייתי דקאי על פנימיות המלכות בין הבנות הם ההיכלות שהם חיצוני' והבנות לגבי רעייתי כחוחים לגבי שושנה, כמו כן הוא ענין עשרה אנשים כו' ואחד מהן כו' וכעין מ"ש בזח"א בראשית ד"כ רע"א דא מוחא כו' ודא קליפה כו' והיינו אפילו בע"ס, א"כ לפי"ז לפי משל עשרה אנשים ואחד מהן כו' לכאורה היינו אפילו בע"ס שבמלכות עצמן נק' כתר וחכמה שבמלכות לגבי שאר הט"ס שבה בחי' רעייתי בין הבנות כו' ועיין בפסוק מ"ב י"ד ט' החוח אשר בלבנון כו'.

ד) **עוד** שם רב הונא פתר קרי' כו' אעפי"כ לבה מכוון כו' ע"ש. ויובן עפמ"ש בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים לא יוכלו כו' שזהו ענין יתרון האור הנמשך מן החשך דוקא שהחוחים שרשם מעולם התהו וכמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה בפי' קליפה קדמה לפרי ע"ש ולכן ע"י שהשושנה היא בין החוחים ואעפי"כ לבה מכוון נמשך לה יתרון אור כו' שנכללו בה הניצוצים שמתבררים מעולם התהו, וזהו ענין הריח כמ"ש בענין ריח בגדיו בד"ה ראה ריח בני.

ה) **עוד** שם ר' איבו פתר קרא כו' הוי' בדד ינחנו כי זה נאמר אחר כנשר יעיר קינו שהו"ע מדת הרחמים, ועי"ז ישאהו על אברתו למעלה מרמ"ח אברין. ועד"ז שושנה י"ג מדות הרחמים וגם ה' עלין תקיפין לשרוף החוחים כו'.

ו) **עוד** שם אהי' כטל יפרח כשושנה. כי הטל הוא אתערותא דלעילא לעורר אתערותא דלתתא ולכן זה שיפרח כשושנה שיהי' יתרון האור מהחשך כנ"ל, דהיינו בחי' בכל מאדך בחילא יתיר לזה צ"ל אתערותא דלעילא תחלה אהי' כטל, וזהו שבירך יצחק את יעקב ויתן לך האלקים מטל השמים תחילה ועל ידי זה יהי' גם כן ומשמני הארץ בחי' יפרח כשושנה כו'.

ז) **עוד** שם היו דומין לשושנה בין החוחים דהיינו שיהי' לבם מכוון כו' עיני תמיד כו' והיינו ג"כ ע"י הטל שנמשך תמיד מלמעלה ועמ"ש מענין לבם מכוון בד"ה נאוו לחייך גבי צוארך בחרוזים. עוד י"ל בפי' לבם מכוון היו דומין לשושנה שזהו ענין מה שפי' רש"י פ' ויצא כ"ט י"ב ע"פ כי אחי אביה הוא אני אחיו ברמאות, שהרמאות הוא מה שהצדיק אוכל ושותה ונראה כאלו מתאוה תאוה גשמיות כמו עשו ולבן, ובאמת תוכן כוונתו שאוכל לשובע נפשו היינו לברר בירורים להיות מזה שובע לנפש העליונה היא כנס"י, וז"ש הרבות והחוח עקצה ואעפי"כ לבה מכוון כו' שעם היות שמשפיל א"ע בגשמיות אעפי"כ תכלית כוונתו רק לשם שמים, ועיין במא"א ח' ב' פי' חוח כ"ב אתוון דקליפה שורשן מחכמה דקליפה תכ"ח תק"ב*, ועמ"ש מענין אותיות דקדושה ולעו"ז בתו"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי, ואיך ע"י החוחים יש עלי' להשושנה יובן ממ"ש בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים גבי ותרם התיבה כו' ועמ"ש ע"פ בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה אשר ביאור התורה שהוא תורה שבעל פה ביאר בארץ מואב לשון אב חכמה דקליפה ויתרון האור נמשך מבירור החשך כשנהפך לאור כמו הראי' היא דוקא בשחור שבעין.

ח) **זהר** ח"א ר"פ בראשית דף א' ע"א, פי' שושנה יש בה סומק וחיוור ותליסר עלין וחמש עלין תקיפין דאקרי ישועות ושכמו כן יש כל בחי' אלו בכנס"י. וי"ל סומק וחיוור יצחק ואברהם וי"ג מדות הרחמים זהו שרש בחי' יעקב שממנו יצאו י"ב שבטים ושבט לוי ששרשם מבחי' יג"מ וחמש עלין תקיפין הם ה' אותיות מנצפ"ך אשר כולן לסוד הגאולות כ"ך בו נגאל אברהם כו' כמ"ש בערוך ערך חמש בשם הפסיקתא, ואפ"ל גם כן שזהו ענין חמשה חומשי תורה, גם סומק וחיוור זהו ע"י שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. תשא קפ"ט סע"א וע"ב וברמ"ז, ח"ג שמיני דל"ז סע"ב, פ' אחרי ע"ד א', חקת ק"פ ע"ב, פנחס רל"ג ב', ואתחנן רס"ג ב' וע"א, ת"ז ד' ע' ע"א ודס"א ע"ב, ונמשך ע"י שפתותיו שושנים, מי יתן כו' אחד דק"ש י"ג עלין חד ולא בחושבן ומזה נמשך שמטמא יהי' טהור ה' תיבין דק"ש, ה' עלין תקיפין.

ט) **בזהר** חלק א' ויחי דף רכ"א ע"א פירש שושנת לשון שינוי שמשתנית מגוון לגוון פעמים לטוב פעמים לרע, פעמים לרחמים ופעמים לדין והוא ענין עץ הדעת טוב ורע, אכן עץ החיים הוא בחי' שאין בו שינוים כמ"ש וחי לעולם, אבל מעה"ד טו"ר נמשך המות שאין לך שינוי גדול מזה, ומבואר שם בחינה שאין בו שינוים זהו ענין אני הוי' לא שניתי. לפי"ז צ"ל מהו המעלה דשושנה והרועה בשושנים, וצ"ל אע"פ שהשינוי אינו מעלה מ"מ תכלית השינוים כדי שישתנה אחר כך מרע לטוב, וכשהרע נהפך לטוב אין למעלה מזה כמש"ש ב' עה"ק ח"ד ס"פ י"ג, וזהו שנאמר בשת זרע אחר

תכ"ח תק"ב: ט"ס. וכנראה הכוונה לתקו"ז תכ"ח. שם תל"ח. בכת"י ב' — אין תיבות אלו.

ואמרו רז"ל ברבות בראשית פכ"ג דקאי על משיח שהוא זרע הבא ממקום אחר מרות המואביה כו', וזהו והנה טוב מאד זה יצר הרע או זה מלאך המות, שכשנהפך מרע לטוב הוא טוב מאד, ועיין מ"ש במ"א בפי' לדוד בשנותו את טעמו, ופי' בשנותו את טעמו שמתהפך ממרירו למיתקא ומחשוכא לנהורא והוא לפני אבימלך מלך הוא בחי' מלכות ואבי מלך הוא המקיפים דמלכות בחי' סובב כל עלמין ובחי' הנ"ל דבשנותו את טעמו הוא לפני אבי מלך היינו למעלה מהמקיפים היינו בבחי' הקו עצמו הנמשך מאור א"ס שממנו נמשכים המקיפים והפנימי' ועליו נאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, וזהו ענין בני קהת שהם למעלה מבני גרשון נושאי היריעות והמקיפים כו', ועל דרך זה י"ל בפי' שושנה שע"י שמשנה ומהפך הרע לטוב דהיינו כנ"ל בענין כשושנה בין החוחים יתרון האור הנמשך מהחושך, מגיע בבחי' שלמעלה מעה"ח כי בע"ח נאמר ועל יובל ישלח שרשיו נמצא מקבל מבחי' יובל, כי עה"ח הוא ז"א ומקבל מהבינה הנק' יובל, אבל ע"י תשובה תשוב ה' הוא בחי' יובל בינה יוהכ"פ, וזהו לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי' עם היות כי אני הוי' לא שניתי בחי' יובל ויוהכ"פ נק' לפני הוי', וזהו ענין במקום שבעלי תשובה עוומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד כו' כי צדיקים גמורים אינן בבחי' שינוים ומקבלים מבחי' אני הוי' לא שניתי, אבל שישתנה הרע לטוב זה נמשך מבחי' לפני הוי' כמ"ש סד"ה ולא אבה בענין ויהפוך ה' אלקיך לך כו' ועמ"ש בד"ה במדבר סיני בענין בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, ויש שינוי לרע עם שונים אל תתערב כו' עיין רבות סוף פ' ואתחנן שינוי לטוב וישנה ואת נערותיה לטוב בית הנשים. ענין שושנה פי' בזהר ויחי רכ"א לשון שינוי כי עץ החיים היא לא שניתי משא"כ בעץ הדעת טוב ורע יש שינוים פעמים הטוב גובר כו' כמ"ש בלקו"ת סד"ה וידעת היום, ולהעיר מענין קרבן עולה ויורד, אך לסוף על ידי שיתהפך הרע לטוב והוא השינוי מרע לטוב אזי יגיע למעלה מעץ החיים וכענין ויעקוד כו' ממעל לעצים ועמ"ש בענין מקושש עצים, וזהו ענין ועל יובל ישלח שרשיו, לפני הוי' תטהרו במקום שבעלי תשובה עומדים כו'.

י) **זהר** ח"ב כי תשא קפ"ט ב' פתח ואמר כשושנה בין החוחים כו' ושושנה דסלקא ריחין כו' ההיא דסלקא בין החוחים כו'. וכתב הרמ"ז כללות הענין שרצה הקב"ה להעלות את ישראל למעלת עליונים כמ"ש ואביא אתכם אלי ולתקנם ממש כענין עולם האצילות שיהיו מושרשים בספירות שהן כלים לעצמות (עמ"ש בד"ה זכור ושמור בדבור אחד בתו"א פ' יתרו) ולמיהוי שושנה חדא להמשיך השכינה למטה כו' ודע כי שושנה העליונה היא מלכות דאצילות ושושנה, בין החוחים היא מלכות התחתונה שהיא בין ע' שרים שלוקטת תוכיות הניצוצות שמובלעים ביניהם שהוא סוד רפ"ח ניצוצין וע"כ סלקא ריחין כו' ויש בה ה' עלין תקיפין שבנין המלכות על ידי ה' גבורות וי"ג עלין יג"מ דרחמי כו', ועמ"ש ע"פ ותגל נפשי באלקי מעלת ה' גבורות הנ"ל שבהם ועל ידם נמשך גילוי הפנימי' ומהם נמשך גם כן ענין ששים גבורים סביב לה ששים מסכתות תורה שבעל פה ששרשם גם כן מגבורה כו' נמצא

עליותם מבי"ע להיות כמו עשר ספירות דאצילות זהו ע"י בחי' שושנה בין החוחים כו'.

קיצור. שכדי שיתעלו נשמות ישראל להיות כמו אצילות זהו ע"י שהיו בבחי' שושנה בין החוחים בגלות מצרים שעל ידי זה לקטו הניצוצים המובלעים בהם כו'.

יא) **זהר** ח"ג שמיני דל"ז סע"ב דקב"ה משבח לה לכנס"י כשושנה דאיהי בין החוחים כו', עמ"ש בלקו"ת בד"ה ואתחנן בענין נר הוי' נשמת אדם זרע ברך הוי' מה שאין כן הקליפות נק' שונים ולא שושנים ועמ"ש בתו"א סד"ה וכל העם רואים בפי' סט"א כו', והנה בד"ה ושמתי כדכד נתבאר ענין נשמה טהורה היא ואף על פי כן הירידה צורך עלי' וזהו ירידת השושנה בין החוחים דוקא שעל ידי זה תתעלה למעלה יותר על דרך מבחי' טהור לבחי' קדוש כו'.

קיצור. שהעלי' מבחי' טהורה היא לבחי' ואנשי קדש זהו על ידי שהשושנה בין החוחים.

יב) **זהר** ח"ג פ' אחרי ע"ד א' שכנס"י משבחת להקב"ה כתפוח בעצי כו' והוא משבחנה כשושנה כו', ועיין מזה בזהר ואתחנן דרס"ג סע"א וע"ב.

יג) **זהר** ח"ג חוקת דק"פ ע"ב בענין פרה אדומה סומקא כוורדא דכתיב כשושנה בין החוחים ומבמ"א שאמרו רז"ל אדומה זו בבל כו' אשר לא עלה עליה עול זו אדום, אם כן פרה אדומה הוא ענין כנס"י כשהיא בגולה בז' מלכיות ועל ידי זה כשמעלים מ"ן בבחי' אפר ממשיכים מים חיים מבחי' מקור מים חיים שלמעלה ממדריגת ונהר יוצא מעדן כו', ומזה יש להעיר לענין הרועה בשושנים דר"ח אלול שיהי' ההעלאת מ"ן ע"ד כשושנה בין החוחים, וזהו אני לדודי שעי"ז ממשיך בחי' וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' ועיין עוד מענין שושנה בזח"ג פנחס דרל"ג ע"ב.

יד) **כן** רעייתי בין הבנות, בנות גם כן נק' כפרים כמו בנות ירושלים, יבנה ובנותי' בית שאן ובנותי', ופי' רבינו ז"ל רעייתי הוא מלכות דאצילות, והבנות הם הפרטים שהמלכות נחלק לעשר ספירות ויו"ד מיו"ד ובחי' מלכות שבמלכות שבמלכות* עד"מ נק' בנות כו', להעיר מענין עיר גדולה וכפר והמלכות נקראת עיר אלקינו וארז"ל אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, נמצא נקרא עיר גדולה, וכרך המוקף חומה י"ל אני חומה זו תורה, והנה ישעי' נקרא בן כרך ויחזקאל בן כפר, ופי' בלקו"ת בד"ה והי' מדי חדש שזהו ענין שרפים ואופנים, ועל דרך זה שבת וחול היינו כי בחול ההשפעה מיצירה ועשי' ששם חיות ואופנים מה שאין כן בשבת מבריאה חצר הפנימי' הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח בזהר ס"פ נח דע"ו, והנה אמרו רז"ל איזוהי עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים, ופי' בטו"ב בה' פורים

---

* שבמלכות: בכת"י א' — אין תיבה זו.

כי ו"ק דיצירה שבהם ועל ידם נמשך ההשפעה בעולמות נק' ימי החול אמנם ו"ק דאצילות המלובשים בהם נק' בטלנים שבטלים ממלאכתם ר"ל שאין הם שעל ידם נמשך החיות ממש בעשי' הנק' בשם מלאכה כי אם הם בטלים ממלאכתם, רק הו"ק דיצירה הם העוסקים במלאכה שהוא בחי' עשי' והם רק מאירים אור וחיות בו"ק דיצירה ולא שהם עצמם המשפיעים בעשי' כו' וכמו שביו"ט אסור המלאכה מהאי טעמא לפי שאז אין נשפל כל כך, עיין מ"ש מזה בסידור שער חג המצות, ולפע"ד עוד י"ל פי' בטלנים שהם בבחי' ביטול ע"ד עשר ספירות בלי מ"ה, ואפ"ל כי ביצירה רק ו"ק מקננין ביצירה משא"כ בבריאה מאירים ג"כ ג' ראשונות דאצי' לכן שם בבריאה יש עשרה בטלנין שהם ע"ס דאצילות המאירים בהם משא"כ ביצירה רק ו"ק מאירים ולא ג"ר לכן אין שם עשרה בטלנין, א"נ העשרה בטלנין הם מ"ש בספר הגלגולים פ"כ שגם בעשי' יש בחי' אצילות ממש וכ"ש ביצירה ובריאה וכמ"ש מזה באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי וידוע דעשר ספירות דאצילות הם בבחי' ביטול וגם הם למעלה מהמלאכה וההשפעה בבי"ע. ובכל זה יובן ג"כ מ"ש ע"פ אם הוי' לא ישמר עיר שעיקר שומרי העיר הם המשנים הלומדים מקרא ומשנה עם התינוקות כי הם דוגמת עשרה בטלנין הנ"ל שבהם ועל ידם נמשך שפע האצילות בבי"ע וזהו עיקר השמירה של העיר. ומכל זה יובן כי רעייתי מלכות דאצילות שבה גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו הוא בין הבנות, והכפרים בחי' חיות ואופנים כו' כמו שושנה חיצוני' המלכות הנשפלת בין החוחים בק"נ כו'.

שה"ש

כשושנה כו'.

הנצנים יפרש על חג"ת שע"ז נאמר בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' כדפי' ע"פ אם בחקתי, ומשם ירדו למטה להיות נראו בארץ כמ"ש ואוליך אותו כו' אל הארץ אשר אראך, וזהו בחי' קשת ג' גוונין חג"ת בחי' או"ח (עת הזמיר הגיע י"ל ע"ד זמיר עריצים שירידה הנ"ל צורך עלייה ע"י בירורים כו').

ב׳ ג׳

כתפוח בעצי היער כן דודי כו׳.

בגמרא פ״ט דשבת דפ״ח סע״א למה נמשלו ישראל לתפוח כו׳ מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, והקשו התוס׳ שם וז״ל אך תימא שמביא קרא כתפוח בעצי כו׳ דבהאי קרא לא נמשלו ישראל לתפוח אלא הקב״ה כדכתיב כן דודי כו׳ והאריך בזה בספר בינה לעתים דרוש לחג השבועות, ונראה כי דודי היינו ז״א דאצילות שנק׳ חתן והמלכות נק׳ כלה ונקראת כנסת ישראל דהפי׳ שמקבלת מישראל דלעילא שהוא ז״א שהיא כונסת ואוספת השפע הנמשך מישראל לתוכה כמ״ש בתורה אור פ׳ תצוה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק, אם כן ישראל ודודי היינו ממש בחי׳ אחת וכן איתא ברבות סדר ויחי פצ״ח ע״פ ושמעו אל ישראל אביכם שמעו אל ישראל שבשמים אביכם כו׳ ע״ש, ואף שהנשמות למטה נולדו ונמשכו מבחי׳ מלכות הנק׳ כנסת ישראל הרי זה על דרך משל כמו שהאשה יולדת זכר שהוא למעלה ממנה כמו כן הנשמות הנולדים מבחי׳ מלכות יש בהם מטפת דכורא ז״א דאצילות שלמעלה מהמלכות וכמ״ש בזה בזח״א ויחי דרמ״ה ע״ב ע״פ שימני כחותם כו׳ ובפ׳ בראשית דל״ז סע״ב וז״ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וכתיב בצלמו בצלם אלקים וכמ״ש מזה בלקו״ת בד״ה כי תצא דרוה״ש בפי׳ וראית בשבי׳ אשת יפת תואר, שהנשמה המלובשת בגוף נק׳ אשת יפת תואר שמקבלת מבחי׳ הנך יפה דודי כו׳ והוא עצמות הנשמה שבבחי׳ מקיף הנק׳ מזלי׳ כו׳, והנה המשכת נשמה זו מבחי׳ ז״א לישראל זהו בחג השבועות כי בפסח על התבואה היינו קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה תבואת ה׳ מה שמקבלים הנשמות מבחי׳ מלכות כדפי׳ בזהר ח״א ויחי דרכ״ו ע״ב וז״ס ראשית קצירכם, אך בעצרת על פירות האילן היינו כמ״ש ממני פריך נמצא שנמשכו הנשמות מבחי׳ אילנא דחיי ז״א דאצילות וכמו שבשבת יש נשמה יתירה כמ״ש בתו״א בד״ה ויקהל משה ועמ״ש ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שאמרז״ל במד״ר קדושים פכ״ה שזהו ענין וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וכמ״ש בזהר ח״ג פ׳ אמור צו״ב צ״ז א׳ ולכן על זה נאמר כתפוח כו׳ כן דודי בין הבנים, פי׳ דודי ממש נמשך בין הבנים שהנשמות נמשכו בהם מבחי׳ ז״א ממש עץ החיים כו׳, ועיין בתו״א פ׳ בשלח סד״ה והוי׳ הולך לפניהם יומם כו׳.

ב) **וענין** שהקדימו נעשה על דרך כאלו עשאוני בד״ה אני ישנה גבי תמתי דהיינו עשית העשר ספירות להמשיכן מאין סוף ב״ה כו׳ והיינו על ידי מעשה המצות רמ״ח פיקודין דאינון רמ״ח אברים דמלכא כו׳, ובד״ה צאינה וראינה עד שקראה אמי שממשיכים שיעור קומה וזהו רמ״ח תיבין דקריאת שמע כו׳ וא״כ מעשה גדול מן התלמוד הנק׳ ונשמע וכמ״ש מהרש״א בשבת שם וז״ש בזח״ג בהר ק״ח ב׳ שמיעה בהאי אתר תלי׳ במלכות עשי׳ לעילא בבינה כי להיות העשי׳ כאלו עשאוני לפרצוף ז״א זהו נמשך מהבינה שנק׳ אמי שמולדת את ז״א כו׳, ויש להעיר ממארז״ל כלום

מעשה בא לידך כו׳ בפרק לפני אידיהן דף י״ח ע״א וכ״כ מהרש״א שם דהמעשה הוא העיקר כמש״ש לעיל מיני׳ כל העוסק בתורה לבד דומה כמי שאין לו אלוה כו׳, ועיין מזה בדרשות הר״ן דרוש ו׳, אך י״ל עם כל זה גם בעסק התורה יש בחי׳ מעשה כשילמד ליראה וכמ״ש והי׳ אמונת עתך כו׳ יראת ה׳ היא אוצרו וארז״ל באדר״נ פכ״ב שזה נק׳ אומן וכלי אומנתו בידו הרי היראה הוא כלי אומנות וזהו תורתו אומנתו אם כן מאחר שהיא כלי אומנתו הרי זה כמו בחי׳ מעשה, האלקים עשה שייראו מלפניו אם כן עשי׳ שייך ליראה, הוא עשנו תלים ק׳ ג׳, אף עשיתיו, כי עמך כו׳ תורא, סוף דבר כו׳ ירא, תלים ססי׳ ט״ו עושה אלה קאי על פנימי׳, וזהו סוד תורתו אומנתו לומד ליראה כו׳, מעשי למלך תלים מ״ה ב׳ העשוים בהר סיני, ועוד ויצונו ליראה אם כן תכלית מעשה יראה ועוד כי מל״ת אף שאינו עושה מעשה ה״ל מעשה ממש כמו״כ יראה, במשנה פ״ג דאבות שמעשיו מרובין מחכמתו פי׳ במד״ש ב׳ רבינו יונה שיקבל על עצמו לעשות כו׳ מעלה עליו כאלו קיים כו׳ כיון שבדעתו לקיים כו׳ וכן מפורש באבות דרבי נתן כל שמעשיו מרובים מחכמתו שנאמר נעשה ונשמע שהקדימו נעשה לנשמע כו׳ עכ״ל והוא באדר״נ ר״פ כ״ב ושם במד״ש הקשה על זה מפסוק כי נר מצוה ותורה אור שמעלת התורה על המצוה כמעלת האור על הנר ועל כל פנים שם שני משניות יראת חטא קודמת לחכמתו ומעשיו מרובין מחכמתו הרי יראה ומעשה שניהם אחד, ושם ספ״ג במשנה כל שמעשיו מרובין מחכמתו דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין וז״ל והחסיד ז״ל פירש הלומד על מנת להזהר ולעשות הוא הנקרא מעשיו מרובין מחכמתו כי כיון שתכלית למודו בשביל המעשה כו׳. ועיין מ״ש מענין תלמוד גדול ומעשה גדול בבוך תרטו״ב בד״ה ושננתם לבניך ודברת בם, ועי׳ בה״ז בלק על המאמר שם דקצ״א א׳ בענין שחורה אני ונאוה עד עושי דברו והדר לשמוע קול דברו. והנה ענין תפוח שפריו קודם לעליו זהו ההיפך מענין קליפה קדמה לפרי שנתבאר ענינו בתו״א ר״פ בשלח בד״ה ויהי בשלח פרעה אשר ענינו כענין מ״ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא ומהיות שהוא כחותם המתהפך ובאמת במחשבה הקדומה פרי קדמה, וזהו האמת ע״ד עולם ברור ראית עליונים למטה ותחתונים [כו׳] כמ״ש במ״א * ע״פ כי אם בזאת יתהלל כו׳ א״כ בחי׳ תפוח שפריו קודם לעליו זהו בחי׳ עליונה וכמו שלע״ל נא׳ קומי אורי כו׳, והנה בקדשים ג״כ הלילה הולך אחר היום, ולא בחי׳ ברישא חשוכא כו׳, עמ״ש עוד מענין כתפוח בעצי היער בבוך שמות פ׳ יתרו ד״ה בחדש השלישי דק״ה ע״א.

כמ״ש במ״א: ראה ד״ה אל יתהלל חכם — נדפס במאמרי אדה״ז — הנחות הר״פ ז״ל (ע׳ עח). סה״מ — תקס״ח (ע׳ מב).

כמדומה בשנת תקע״א קודם ר״ה *

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. פסוק זה נאמר על ענין ר״ה ויוהכ״פ וסוכות. דהנה כתיב ויהי היום ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי׳, ויהי היום הוא יום דר״ה כמ״ש התרגום, ועיין מזה בזוהר ר״פ בא (ובפי׳ הרמ״ז שם שנקרא היום מפני שיום השישי של מע״ב שבו חל ר״ה לא הי׳ בו לילה כי אותו היום שימש ל״ו שעות היינו י״ב שעות של יום השישי וכ״ד שעות של יום השביעי, שלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי) והוא יום הדין, ואזי ויבואו בני האלקים ובזח״ג פ׳ פנחס דרל״א ע״א פי׳ שהם ב״ד רברבא ונקראו בנים אבל הם בני האלקים, שהוא מדה״ד, ועליהם נאמר כן דודי בין הבנים. והנה הבן מדקדק בכבוד אביו ביותר מן העבד, כמו״כ המלאכים הנ״ל הנק׳ בנים מדקדקים ומקפידים על כבודו ית׳ אשר על ידי המצות מיחדים שם הוי׳ יחוד י״ה על ידי דחילו ורחימו ועל ידי קיום מצות ל״ת ויחוד ו״ה על ידי תומ״צ * בבחי׳ עול, משא״כ להיפוך אם פגמתי באות יו״ד כו׳, וזהו להתייצב על הוי׳ שתובעים הכבוד של שם הוי׳ שעל ידי זה ממשיכים גילוי אוא״ס ב״ה בע״ס ובהיפוך גורמים הסתלקות אור א״ס ב״ה מע״ס כן פי׳ בזוהר והרמ״ז שם. ועכ״ז להיותם בני האלקים מבחי׳ מדה״ד, ע״כ בהשתלשלותם למטה נעשו מקטרגים ממש, כי כל המוסיף גורע, והיינו כי מבחי׳ ע״ב צירופים הראשונים של ק״ך צירופים אלקים שהם הנקראים בני אלקים משתלשלים אח״כ מ״ח צירופים האחרונים הנק׳ ארץ חם. והנה התעוררות זו שיהי׳ ויבואו בני האלקים להתייצב על הוי׳ נמשך משם הוי׳ עצמו, כמ״ש הרמ״ז שעל ידי הסתלקות הבינה מהמדות מתעורר הדין כי בהבינה הוא התגלות עתיק. ותכלית הכוונה כדי שעל ידי זה יבואו כנס״י לתשובה, ואזי יומשך תוס׳ אורות ביוכ״פ וסוכות. וכן בר״ה על ידי השופר. ועז״נ כן דודי בין הבנים, דודי הוא התגלות אה״ר. עיין מענין דודי בפע״ח שער חג המצות פ״ו. וכמ״ש דודי צח ואדום זהו דודי וזהו רעי.

קיצור. כתפוח כו׳ בצילו כו׳, ויהי היום, בני האלקים, הבן מדקדק בכבוד אביו כמו״כ באים להתייצב על כבוד שם הוי׳, אם פגמתי באות יו״ד, וזה נמשך משם הוי׳ כדי שעי״ז יומשך תוספות אור כו׳, ע״ד מ״ש בזח״ג קרח קע״ח ב׳ הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו׳.

ב) **והנה** לעיל מזה הפסוק כתיב כשושנה בין החוחים משום דהא בהא תליא שעל ידי שתהי׳ רעייתי בין הבנות כמו שושנה בין החוחים

---

*) נדפס בקונטרס בפ״ע בשנת תשי״ד — עם איזה הערות ומ״מ מכ״ק אדמו״ר שליט״א, ונדפס כאן ע״פ גוכתי״ק דכ״ק-אדמו״ר הצ״צ — הגוכתי״ק מטושטש מאוד ובכמה מקומות א״א לפענח — ובהשואה לכמה כת״י. בכת״י א׳ נרשם: פ׳ נצבים תקצ״ו ליובאוויץ. בכת״י ב׳: ערב ר״ה תרכ״ב. בכת״י ג׳: ער״ה דשנת תרכ״ג לפ״ק פה ליובאוויטש.

תומ״צ: אולי צ״ל: מצות עשה — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א. [אבל בגוכתי״ק כנ״ל].

על ידי זה יהיה אח"כ דודי בין הבנים בני אלקים הנ"ל, כתפוח בעצי היער. והנה כשושנה כן רעייתי קאי על כנ"י רעייתי פרנסתי, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, פרנסה כולל מזון ולבוש. והנה ענין המזון היינו שבו ועל ידו דווקא יש קישור וחיבור לחיות הנפש הרוחנית עם הגוף הגשמי, שהדם והחיות הנולד מן המזון אחר הבירור הוא כמו הממוצע המקשר ומחבר הנפש עם הגוף, ואף גם הנפש עם המוחין, וכמו"כ הלבושים הם מקיימים הנפש בהגוף על ידי שמגינות עליו מן הקור והגשמים ומן החום והשרב והם כמו שומר, ועליהם שורים המקיפים של הנשמה שהם חי' יחידה שהם שומרים לבחי' נר"נ המלובשים בפנימיות ע"ד ואתה משמרה בקרבי, והם שורים על הלבושים. וכמו"כ יובן הנמשל למעלה כי המשכת אוא"ס בע"ס דאצי' הנקראים וכמה גופין תקינת לון, חסד דרועא ימינא כו', נמשל להתקשרות וקישור הנשמה בהגוף כמאמר וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהי חיים לגופא, ולכן וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, ומה דאשתארון כגופא זהו על ידי שרשן מהרשימו, והנשמה הן האורות הנמשכים מן הקו והחוט, והתורה נקרא לחמי אכלו רעים חו"ב שהיא המזון המקשר ומחבר האורות עם הכלים, והיינו לפי ששרשה מבחי' שלמעלה יותר מאדם העליון שהוא ע"ס שראשיתן החכמה שנק' מוחא, והתורה שרשה מבחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' חכמה רק דמחכמה נפקת אל הגילוי, לכן יכולה לחבר האורות דע"ס עם הע"ס (ואפ"ל ג"כ משום שהתורה קדמה אלפים, לכן היא לחמי של ז"א הנקרא אדם) כי הכתר הוא הממוצע המחבר המאציל עם הנאצלים.

אך הנה המצות מעשיות הם הנקראים לבושים ומבואר במ"א בד"ה מזמור* שיר חנוכת הבית שהלבושים שרשם מבחי' סוכ"ע דהיינו בחי' כתר ראש לנאצלים, ולכן הם למטה מקיפים על האדם ולא בחיות פנימי, ונצרכים יותר לאדם, כי א"א בלי לבוש כו', וכך באדם במעשה לקיים המצות והזהירות במל"ת במחדומ"ע צריך תמיד, משא"כ עסק התורה למי שאין לו פנאי יוצא ידי חובתו בפרק אחד שחרית ופ"א ערבית כו'. והיינו שכמו"כ המקיף דסוכ"ע צריך להיות מקיף תמיד, ובחי' לבוש זה נעשה ממעשה המצות, לבושו צדקה, מקיף ולבוש לאדם העליון, ושרשם נמשך ממקום עליון יותר מהמזון כנ"ל, שהמזון נמשך מבחי' חכמה והלבוש שרשו מהכתר, ואף דלעיל נת' שהמזון שהיא התורה שרשו ג"כ מהכתר י"ל זהו בחי' מהכתר המלובש בחכמה היינו שחו"ב מלבישים לחו"ג דא"א משא"כ המצות נמשכים מג"ר דא"א (הג"ה, ואפשר לומר כי עוד יש בחי' בתורה היינו מה שאו"א יונקים ממזלות דא"א, שיניקה זו הוא ממו"ס דא"א שלמעלה מז"ת דאריך, וזהו אשר בוודאי אין דומה העסק בתורה כל היום להלומד רק פ"א שחרית ופ"א ערבית, ומ"מ זהו רק יניקה דרך שערות אבל המצות נמשכים מעצמיות גלגלתא דא"א, שעליו שורה הכתר דא"א. ע"כ).

בד"ה מזמור: בלקו"ת ס"פ ברכה — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

קיצור. דלעיל מיני׳ כתיב כשושנה כו׳ רעיתי לומר שעי״ז יומשך שיהי׳ דודי בין הבנים כתפוח בעצי, והנה רעיתי פרנסתי כולל מזון ולבוש, המזון מחבר הנשמה עם הגוף ועם המוחין וכן הלבושים שומרים ומגינים על הגוף, וכך יובן למעלה כי ע״ס נקראים וכמה גופין תקינת לון וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו׳. ובפרדס שער ד׳ פ״ו פי׳ דהנשמה והעצמות המתפשט בתוך הע״ס זהו״ע מלגאו איהו שם מ״ה והתורה הוא מזון המחבר הנשמה, כי אף דאורייתא מחכמה, מ״מ שרשה מהכתר היינו מה שאו״א מלבישים לחו״ג, וגם יונקים מהמזלות הנמשכים ממו״ס. א״כ צ״ל שם מ״ה דאיהו מלגאו עיקרו* חכמה, וכ״כ בספר המצות סי׳ י״ט. והמצות שהם לבושים שרשם נמשך מגלגלתא דא״א שהוא כתר שבכתר.

ג) **ועתה** יובן ענין הפסוק כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות, וצ״ל תחילה ענין הבנות מהו, הנה בני האלקים שרשן מבחי׳ ע״ב צירופים הראשונים דשם אלקים כנ״ל סעי׳ א׳, ומ״מ להיותם משם אלקים המגן ונרתק ע״כ בהשתלשלותם למטה יונקים מהן המקטרגים וכחות הדין רצועה לאלקאה ממש ומהן משתלשלים מ״ח צירופים האחרונים, ומהם נמשך [יניקת*] וחיות גם להחיצונים שהם יש ונפרד לגמרי, ומהם נמשך יניקה וחיות גם לנפש הבהמית שבאדם, והם הנקראים בנות לשון נקבה, כי חמימות התאוה של נה״ב התאב ומתאוה לקבל עונג מבחי׳ דצח״מ הגשמיות נקרא בנות לשון נקבה שהוא בחי׳ מקבל לקבל תענוג. וזהו כן רעיתי בין הבנות שהנה״א נקרא רעיתי ושרשה משם הוי׳ יו״ד חכמה כו׳, וע״י שעוסקים בתומ״צ ממשיכים תוס׳ אור למעלה ונקרא רעיתי פרנסתי כנ״ל סעי׳ ב׳. והנה ירידתה בין הבנות היינו התלבשותה בנה״ב הוא ירידה גדולה, שהרי שם יש תאוות גשמיים, אך הירידה היא צורך עלי׳ היינו ע״י אתכפייא ואתהפכא חשוכא לנהורא, שעז״נ יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה״ז מכל חיי העוה״ב, ולכן נמשלה לשושנה בין החוחים, שהקוצים שהם החוחים דוחקים ותוחבים אותה, ועי״ז דווקא היא סלקא ריחא (הג״ה, ובמאו״א אות ח׳ סעי׳ ב׳ כ׳ חוחים נקרא הקליפות והשכינה סביבותיה קליפות, וזהו שושנה בין החוחים, וחוח גימטריא כ״ב אתוון דקליפה מצד חכמה עכ״ל. והו״ע המחשבות זרות שבנפש מחמת נפש הבהמית נק׳ חוחים, וכשמתגברת עליהן הנפש אלקית בתפילה, עי״ז נעשה עלי׳, כמ״ש בתו״א בד״ה מים רבים בפ׳ נח, עכ״ה). ולהבין כ״ז הנה השושנה היא אדומה וע״י שמוצקין אותה באור היא נהפכת ונעשית לבנה כמ״ש בזוהר שמות ד״כ סע״א, כמו״כ נה״א על ידי התלבשותה בנה״ב היא אדום ונהפכת מאודם ללובן ע״י התגלות י״ג מדה״ר וכמ״ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, אך המשכת י״ג מדות הרחמים אינו אלא על ידי שמוצקין את השושנה באור תחילה, והו״ע חמימות נפש האלקית בבחי׳ בכל מאדך. והענין כי מעלת בע״ת הוא דמשכין לי׳ בחילא יתיר, כמ״ש

עיקרו: כ״ה בגוכתי״ק. בנדפס ובכת״י: איקרי.

~~יניקת: ליתא בגוכתי״ק, ונוסף ע״פ הנדפס ובכת״י.~~

בזוהר פ' חיי דקכ"ט ע"ב ובלקו"ת שה"ש בד"ה מי יתנך כאח לי פ"ב, כי אהבת בכל נפשך הוא התקשרות מחדומ"ע בעסק התומ"צ, ועי"ז ישראל מפרנסין, וזהו מדריגות הצדיקים ובינונים, משא"כ הבעלי תשובה, שע"י החטא נפגמה נפשם וגורמים הן בעוונותיכם שולחה אמכם וקודב"ה סליק לעילא לעילא, וכמובן ממ"ש לעיל סי' ב' בפי' וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, וכמ"ש ג"כ בד"ה מי יתנך הנ"ל, ולכן אין מועיל להם מזון ולבוש דתומ"צ כמו בחולי החום אין מועיל מזון ולבוש גם לא ירגיש שום תענוג מהמאכל כי אם צריך רפואה תחילה אז יקבל תענוג מהמאכל והלבוש, וכמו"כ החוטא אין לו שום תענוג מהתומ"צ עד שיעשה תשובה והיא הרפואה. והנה בענין החולה גשמי יש חולה שאין בו סכנה ויש חולה שיש בו סכנה כמו"כ יש שנפגם נפשו מתאוות היתר אבל לא עשה שום איסור כלל במחדומ"ע (הג"ה, ובדקות יש חולה אפי' רק חסר לו שער החמישים דבינה כמ"ש במא"א אות ח' סעי' ל"ה, עכ"ה), ויש חולה שיש בו סכנה כשפגם בדברים האסורים (ועיין מד"ר פ' שמיני פי"ג) והרפואה היא תשובה עילאה מעומקא דליבא בכל מאדך בחילא יתיר, והו"ע האהבה ברשפי אש שלמעלה מן הדעת וההשגה, והוא בחי' ממעמקים קראתיך כו'. והנה באתעדל"ת כזה בבחי' בכל מאדך מעוררים למעלה ג"כ בחי' מאד העליון שבלי גבול, והיינו בחי' אור א"ס ב"ה עצמות המאציל שלמעלה מבחי' אור המאיר בע"ס כנשמתא לגופא, ושם נאמר אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו (הג"ה, י"ל כי הגם דלעיל אמר שהמזון דתורה מפני שממשיך מבחי' כתר והמצות שהן לבושים ממשיכים מן גלגלתא, אך זהו מן הבחי' שבכתר שהוא שורש הנאצלים, אכן ע"י התשובה בכל מאדך ממשיך מהבחי' שבכתר הנקרא ע"ק, והוא בחי' תחתונה שבמאציל שהוא למעלה מבחי' מזון ולבושים כמ"ש בלקו"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני, ודרך כלל הוא מה שנקרא למעלה מבחי' סוכ"ע, ואינו בגדר עלמין כלל, וזהו"ע מאד העליון, וכמ"ש ע"פ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, בזוהר פ' וישב דקפ"א בבה"ז שם, ע') ע"כ משם נמשך להיות ממלא כל שמהן, וזהו גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם.

ק קיצור. בני אלקים שרשן ע"ב צירופים הראשונים ומהן משתלשלים מ"ח צירופים האחרונים, ומהם מקבלים גם נה"ב וחמימות התאוה נקרא בנות, וזהו רעייתי בין הבנות כשהנה"א מתלבשת בנה"ב, והלב חומד והיא ירידה גדולה אך הירידה צורך עלי' ע"י אתכפיא ואתהפכא, שעז"א יפה שעה אחת בתשובה, והוא כשושנה שגידולה בין הקוצים שעוקצים אותה ושם דווקא סלקא ריחא, חוח [עולה*] כ"ב נגד חטה ג"כ כ"ב אותיות. והנה השושנה היא אדומה וע"י שמוצקין אותה באור היא נהפכת ונעשה לבנה, כמו"כ נה"א ע"י התלבשותה בנה"ב היא אודם ונהפכת מאודם ללובן ע"י התגלות י"ג מדות הרחמים, אך המשכת י"ג מדה"ר הוא ע"י שמוצקין אותה באור

עולה: ע"פ הנדפס.

תחילה, היינו חמימות נפש האלקי' בכל מאדך כי תשובה היא בחילא יתיר כי אהבת הצדיקים הוא בכל נפשך התקשרות מחדומ"ע בתו"מ ועי"ז ישראל מפרנסין משא"כ מי שצריך לתשובה שנפגמה נפשם, ועי"ז גורמים דקודב"ה אסתלק לעילא לעילא, וגם ובפשעיכם שולחה שולחה*, ואין מועיל מזון ולבוש דתומ"צ כמו בחולי החום אין מועיל מזון ולבוש כ"א צריך רפואה תחילה, והרפואה היא בחי' תשובה ממעמקים קראתיך, ועי"ז מתגלה מאד העליון ומשם נמשך מחילת העוונות.

ד) **וזהו** וישכם לבן בבוקר שהוא בחי' לבנונית דלובן העליון וינשק לבניו ולבנותיו שהם כל הפרצופים העליונים עד גם להפך הרע שבנפשות הבהמית הנק' בנותיו להיות הזדונות נהפכים לזכיות ממש ע"י י"ג מדה"ר שהוא בחי' מרפא לנפש כנ"ל (ואפ"ל פי' לבניו הם בחי' בני אלקים, אך זה שייך לר"ה וכאן מדבר בכל יום), ואז אח"כ ויעקב הלך לדרכו, והו"ע העסק בתומ"צ שהן בחי' מזון ולבושים. ונמצא מובן דבחי' המשכת י"ג מדות הרחמים מבחי' לובן העליון הוא אחר ההעלאה דבחי' ובכל מאדך, וע"כ נמשל רעייתי בין הבנות ושושנה שבין החוחים, שכמו שהשושנה להיותה בין החוחים היא סלקא ריחא ונעשית מאדומה לבנה ע"י שמוצקין אותה באור, כמו"כ רעייתי שהיא כנס"י במה שמלובשת ומוסתרת בגלות בנה"ב היא סלקא ריחא יותר שהיא כללות בחי' ההעלאה בכל מאדך. אך עדיין צ"ל מאחר שהנה"א מוסתרת בתוך נה"ב ועשר כוחותיה דנה"ב מסתירים ומעלימים לגמרי על נפה"א וכוחותיה, וא"כ מאין יבוא לבחי' אתעדל"ת ואהבה גדולה כ"כ. אך הענין הוא דבאמת גם קודם אתעדל"ת בבחי' בכל מאדך צ"ל תחלה המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה למטה על נפשו כדי שיוכל לעלות מתוך החושך וההסתר והעלם, והו"ע הבקשת ר"ר שבברכת יוצר אור שקודם ק"ש, וכמ"ש אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בליבנו בינה כו' בכדי שעי"ז יוכל לבוא אח"כ בק"ש לבחי' מס"נ באחד ולבחי' בכל מאדך בל"ג. ונמצא מובן מזה שיש ב' מיני המשכות י"ג מדה"ר הא' הבא ונמשך למטה קודם ההעלאה של האתעדל"ת והוא הבא ונמשך על נפש האלקי' ליתן לה כח ועוז לעלות באתעדל"ת בבחי' בכל מאדך כו' והב' בחי' ר"ר הבא ונמשך על נפשו אחר בחי' ההעלאה, אך גם לבחי' רח"ר הא' הבא באתעדל"ת עכ"ז צריך להיות מקודם הכנעת החומר ע"ד לעולם ירגיז אדם יצ"ט, והו"ע פסודז"ז שקודם יוצר אור לשון זמר עריצים, וע"ד רוממות אל בגרונם ומזה גופא נעשה וחרב פיפיות כו', ואז עי"ז ימשיכו הי"ג מדה"ר ביוצר אור ואה"ע לעורר בחי' בכל מאדך, וע"י העלאה זו יומשכו אח"כ המשכת י"ג מדה"ר בח"י ברכאן דצלותא, ואח"כ עד שעי"ז הזדונות נהפכים לזכיות. והיינו מ"ש אחר התפלה ויקרא הוי' הוי' שהן ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו המשכה משם הוי' שלמעלה מאצי' באצי'. עיין מ"ש בלקו"ת פ' תצא בענין ויהפוך הוי' אלקיך לך את הקללה לברכה. ועם כ"ז יובן מ"ש כתפוח כו' כן דודי שזהו נא' אחר פסוק כשושנה

שולחה שולחה: כ"ה בגוכתי"ק. ובנדפס: שולחה אמכם.

כו׳ והיינו כשושנה דסלקא ריחא ע״י בכל מאדך בחילא יתיר (והוא בחי׳ ריח בוגדיו בע״ת שלמעל׳ מבחי׳ ריח בגדיו דמצות. ועיין בתו״א פ׳ תולדות עה״פ ראה ריח בני) ועי״ז זדונות נעשו כזכיות. ועי״ז כמו״כ נמשך מלמעלה התגלות דודי בין הבנים, דודי הוא אהבה העליונה מאד נעלה, וכמ״ש זה דודי וזה רעי, והוא מ״ש אהבתי אתכם אמר הוי׳ שהוא בחי׳ אהבה העליונה הנמשכת מן עצמות המאציל שלמעלה מן הצמצום ומקו״פ (ועיין בד״ה ראה ריח בני שע״י ריח הנ״ל נמשך מלמעלה מן הצמצום. ועיין בלקו״ת פ׳ תצא בהביאור ע״פ ולא אבה. ושם פ״ב בענין ויהפוך כו׳ כי אהבך ושם כ׳ הלשון שהמשכה זו באה מע״ס שבמאציל עצמו. והגם שנכתב שם בין חצי מרובעים שזה ע״ס דא״ק אין זה מלשון רבינו ז״ל, אבל ל׳ ע״ס שבמאציל י״ל שזהו ע״ס הגנוזות במאצילן הנז׳ בפרדס אך הם גנוזות רק בבחי׳ הנקרא אוא״ס ולא במהו״ע ממש, ומהר״ר ר׳ מאיר פאפריס בזוהר הרקיע פי׳ כי הצמצום הוא במל׳ דע״ס הגנוזות וקו״ח נמשך מתפארת שבע״ס הגנוזות, וא״כ ע״י תשובה בחילא יתיר שממשיך מכללות ע״ס הגנוזות י״ל שזהו למעלה מהצמצום וגם למעלה מהקו״ח שנמשך מת״ת הנעלם, ומ״מ זה הלשון * הוא מקבלת ר״י סרוג ואינו נזכר בדברי הרח״ו ז״ל). והנה מהקו נמשך שם הוי׳ והצמצום שורש שם אלקי׳, וע״כ בני האלקי׳ יש להן שורש שם (הג״ה, ולא מיבעיא לפמ״ש בזוהר שהם בי דינא רברבא דאפ״ל ששרשם באצי׳, אלא אפי׳ לפמ״ש במ״א שהם ע״ב סנהדרין שבהיכל הזכות דבריאה מ״מ כיון שנק׳ בית דינא י״ל שיש להם שרש מבחי׳ הצמצום, ע׳), והם באים להתייצב על הוי׳ היינו שם הוי׳ שרשו מהקו, לכן ע״י רעייתי בין הבנות נמשך התגלות בחי׳ דודי מלמעלה מהצמצום והקו נמשך מיתוק בני האלקים הנ״ל. (הג״ה. ואפ״ל זהו לפני הוי׳ תטהרו ר״ל למעלה מהצמצום והקו כו׳, ע׳). וזהו כתפוח כו׳ תפארת בעצי היער כן דודי אה״ר הנ״ל שנמשכה מלמעלה מהצמצום בין הבנים בחי׳ בני האלקים כו׳.

קיצור. וזהו וישכם לבן לובן העליון וינשק לבניו עד שנמשך ג״כ בנה״ב הנקרא בנותיו ואזי אח״כ ויעקב הלך לדרכו זהו העסק התומ״צ.

(הגה״ה. * והנה עסק התומ״צ הוא בג׳ בחי׳ מחדומ״ע שהן למטה מרעו״ד הנ״ל כמ״ש בד״ה ואתה הרם את מטך, וגם בד״ה מי מנה והיינו ג׳ בחי׳ בי״ע וא״כ ויעקב הלך לדרכו זהו להמשיך בחי׳ דרך הוי׳ שהוא להמשיך גילוי אוא״ס ב״ה בבי״ע שיהי׳ דירה בתחתונים כמ״ש בלקו״ת בשה״ש בד״ה מי יתנך כאח לי פ״ב, ע׳). ונמצא מובן דהמשכת י״ג מדות מלובן העליון הוא אחר ההעלאה בבחי׳ בכל מאדך, ולכן נמשל רעייתי בין הבנות לשושנה שבין החוחים. אך עדיין צ״ל מאחר שנה״א מסותרת בנה״ב, איך יבוא לבחי׳ אתעדל״ת באהבה בכל מאדך. אך הענין שבאמת כדי לבוא

זה הלשון: ראה רשימת תהלים להצ״צ (יהל אור) ס״נ ס״ק א־ב. — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א.

(הגה״ה: בבי׳ כת״י מסומן כאן סעי׳ ה. ותי׳ הגה״ה — ליתא.

לבחי' בכל מאדך צ"ל אתעדל"ע ג"כ מהמשכות יגמה"ר (ועיין בד"ה ראה ריח בני בפי' כריח שדה אשר ברכו הוי') והו"ע ברחמיך הרבים רחם עלינו שאומרים בשתים שלפניה, אך כדי שיומשך האתעדל"ע שבשתים לפניה צ"ל מקודם הכנעת החומר לעולם ירגיז, והו"ע פסוד"ז, ואחר האתעדל"ת נמשך ויעבור כו' ויקרא כו', המשכה משם הוי' שלמעלה מאצי' בשם הוי' דאצי', וזהו כתפוח שנא' אחר כשושנה היינו ע"י כשושנה דסלקא ריחא ריח בוגדיו מזה נמשך כן דודי התגלות אה"ר שלמעלה מהצמצום ומקו"פ (כמ"ש בענין כי אהבך ה' אלקיך שמשם נמשך ויהפוך ה' אלקיך בהביאור ע"פ ולא אבה פ"ב שזהו המשכה מבחי' ע"ס שבמאציל כו'). והנה הצמצום הוא שורש שם אלקים כמ"ש בלקו"ת בענין וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל דפי' בשמים ממעל הוא בחי' סוכ"ע גם שם שייך שם אלקים, ולכן גם בני האלקים יש להם שורש שם (הג"ה. ועיין בפי' האד"ר לתלמידי האריז"ל במש"ש באד"ר דקכ"ח ע"ב דע"ק יתיב על כורסיא דשביבין לאכפיא לון, דפי' האריז"ל כורסיא דשביבין הם ק"כ צירופי אלקים שהם מחוץ להמקיף ומתפשטין בדרך התפשטות אור הספירות עד סוף העשי' וראש שם אלקים זה מגיע עד הכתר, א"כ עפי"ז י"ל ענין ויבואו בני אלקים הם הנמשכים מן ע"ב צירופי' הנ"ל להתייצב על הוי' הנמשך מהקו אמנם הצמצום ומקו"פ אם הוא שם אלקים אינו ח"ו מבחי' כורסיא דשביבין הנ"ל ע"ש בדברי האריז"ל, עכ"ה). וכשמתגלה בחי' שלמעלה מהצמצום ושם אלקים של הצמצום נעשה חסד, ומעין זה יש במנחה דשבת שאומרים אלקים ברב חסדיך, והיינו לפי שהוא עת רצון ואז נמתקין גם בני האלקים. ועיין בזוהר ויקרא דכ"ב ע"פ ברן יחד כוכבי בקר, דהיינו כשישראל אומרים ק"ש אז הוא בחי' וישכם לבן בבוקר ואז ויריעו כל בני אלקים, ור"ל שנמתקים הגבורות כו'.

ה) * **והנה** כדוגמת כל הנ"ל שמבואר למעלה בעבודת ה' בכ"א בכל יום שהוא כמו"כ יובן עד"ז בכללות כל העולמות באלול ר"ה ויוהכ"פ וסוכות, כי הנה ויהי היום הוא ר"ה, והענין הוא דהנה בר"ה הוא זמן חידוש העולמות כמ"ש באגה"ק סי"ד ע"פ ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' מראשית השנה, כי ארץ זו היא בחי' מל', כמ"ש בזהר ס"פ לך דצ"ה בענין אשריך ארץ כו', וע"כ אז ויבואו בני האלקים להתייצב, וכדי להסיר כל המקטרגים צריך להתעורר למטה בבחי' תשובה עילאה מעומקא' דליבא בבחי' בכל מאדך ע"י קול השופר מלמטה, כמ"ש כשופר הרם קולך ישעי' נ"ח א' כמו שופר שצדו א' צר כך צ"ל מן המיצר קראתי י"ה, ועי"ז מעוררים ג"כ למעלה מאד העליון, בחי' ואדנ"י הוי' בשופר יתקע ונמשך ג"כ מן המיצר ממקום צר דלית מחשבה תב"כ, ועי"ז נמשך ג"כ המשכות י"ג מדות הרחמים מבחי' לובן העליון בכל עשי"ת עד יוהכ"פ ונשלם כל החסרונות ופגמים, וזהו כשושנה דסלקא ריחא, מזה נמשך דודי בין בני האלקים. אך כדי שיוכל לבוא לבחי' אתעדל"ת כזה בבחי' בכל מאדך בחי' הרם כשופר קולך

ה) : בבי' כתי' מצויין כאן הגה"ה.

בר"ה צריך להקדים הרועה בשושנים בכל חודש אלול ר"ת אני לודי ודודי לי שהוא התקשרות השכל ומדות ומחדו"מ בתומ"צ, היינו שושנים ששונים הלכות ועי"ז יבוא בר"ה לתשובה מעומק הלב, ע"ד לך אמר לבי בקשו פני ע"י את פניך הוי' אבקש, אך כ"ז הוא במדריגת הצדיקים אבל מי שפגם העצה הוא התעוררות רחמים רבים באלול ובימי הסליחות להמשיך אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת, וצדיקים ממשיכים אתעדל"ע זו ע"י ששונים בהלכות, וצריך לזה ג"כ תשובה תתאה ולב נשבר ומארי דחושבנא.

קיצור. כדוגמת כל הנ"ל כמו"כ הוא בכללות ר"ה ויוהכ"פ וסוכות, בר"ה נמשך חיות חדש וע"כ ויבואו בני, ולכן כשופר הרם קולך, תשובה מן המיצר, ועי"ז מעוררים כן למעלה בשופר יתקע, ונמשכים י"ג מדות הרחמים למלאות, וזהו כשושנה, מזה נמשך דודי בין הבנים, וכדי לבוא לבחי' כשופר הרם, צ"ל אתעדל"ע באלול וממשיכים זה ע"י שושנים ששונים הלכות, ובעי"ת ממשיכים זה ע"י התעוררות רחמים.

ו) **וזהו** ענין בצילו חמדתי וישבתי, דהנה בחי' דודי שהוא בחי' אהבה עליונה שלמעלה מהצמצום אי אפשר להיות בבחי' גילוי למטה בנפש וגם לא למע' בבחי' ע"ס דאצי' בבחי' או"פ, כי לאו מכל אלין מדות איהו כלל כ"א הוא מאיר בבחי' אור מקיף בלבד, וזהו"ע חג הסוכות כמו שיבואר בסמוך אי"ה, אך להיותו או"מ מבחי' גבוה מאד ע"כ גם זיו והארתו לבד הוא ממלא כל שמהן ומשלים כל החסרונות והפגמים, והן הן המשכות י"ג מדות הרחמים שנמשכים מר"ה עד יום הכפורים שהן הן אור וזיו בעלמא מבחי' אה"ר דבחי' דודי (הג"ה, י"ל כי י"ג מדות הרחמים הן בחי' שערות, א"כ הן רק זיו ואורו של עתיק שהוא בחי' דודי כו' שלמעלה מצמצום השערות, עכ"ה), אך בחג הסוכות מאיר עצמיות האור מקיף עליון דבחי' דודי הנ"ל ולא בבחי' זיו והארה בלבד, והו"ע צל הסכך המקיף, וזהו בצלו חמדתי וישבתי וכמ"ש בפי' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, אמנם אחר הסוכות מאיר המקיף זה בבחי' פנימיות. אמנם יש בזה ב' בחי' (כמדומה, וצ"ע) הא' אח"כ בכל השנה כולה היינו לאחר שע"י התשובה נתרפא אז מהני לי' מזון ולבוש דתומ"צ, הב' בשמע"צ כמדומה, שאז נמשך מקיף הנ"ל דסוכות בבחי' אור פנימי.

ביאור כתפוח

הנה ענין בני האלקי' הוא מבואר בזהר ח"ג דרל"א א' בנוי דמלכא קריבין לגביה, ופי' ברמ"ז כי בינה דינין מתערין מינה ולכן המלאכים שהם בבחי' גבורה שבהיכל הזכות דבריאה ששרשם מבינה דמקננא שם נק' בנוי דמלכא. וא"ש הא דבאים להתייצב מאן הוא דלא יוקיר לשמא דה' כי בבינה

הוא שם הוי׳ בניקוד אלקים. והנה ש׳ הוי׳ מקור החסדים ובאור פני מלך חיים לכן המעוררי׳ דין הם על ה׳ נגד רצונו האמיתי וכעין מ״ש בזהר ח״ג דע״ט ב׳ בפי׳ ממעל לו, הנועדים על ה׳, עיין בבה״ז שם, ולכן נק׳ בני אלקים דוקא. ומ״מ כ״ז הסדר הוא ברצון ה׳ וכמ״ש בזהר ח״ג דקע״ח ב׳ הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו׳ ע״ש, והיינו שכשיומתק הדין ע״י התשובה יהי׳ התגלות עתיקא כו׳. וענין רעיתי בין הבנות, מפרנסים מזון ולבוש, הנה בענין שהתורה נק׳ לחמי עיין מ״ש ע״פ בשברי לכם מטה לחם כו׳ דכמו שהלחם מחי׳ האדם לפי ששרשו מלפני מלוך כו׳ כן התורה היא רצונו וחכמתו רק שירדה למטה בגשמיות ע״כ יש בכחה להיות בחי׳ לחמי להמשיך אור א״ס בע״ס דאצי׳ שהרי הכתר ממוצע וגבוה מע״ס כו׳ וע׳ ע״פ איש כי ידור כו׳. והנה יש לחם מן השמים ולחם מן הארץ י״ל היינו תשב״כ ותשבע״פ וכמארז״ל מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה, או י״ל לחם מן השמים היינו תורה ובחי׳ לחם מן הארץ זהו בחי׳ קרבנות שנק׳ ג״כ לחמי, ועיין מ״ש ע״פ אני ישנה כו׳ רעייתי כו׳ וע״פ וארא כו׳. והענין כי ע״י שהלחם נתברר ונעשה ממנו דם ובאידים הדקים שנתהוים מהדם נמשך ומתקשר התפשטות החיות מהנפש ועי״ז נמשך החיות באיברים, וכמ״כ התורה היא בחי׳ ממוצע שבה מלובש אור א״ס ועל ידה נמשך בעולמות כי אור א״ס שורה בכתר וחכמה לבד ובהן ועל ידן נמשך ומתלבש בשאר ספירות, וע׳ מ״ש בענין עוטה אור כשלמה בד״ה גדילים תעשה לך, ומ״ש ע״פ בשעה שהקדימו נעשה דתקס״ב, ומ״ש ע״פ לבבתיני איך יש בחי׳ רוח חיים המלובש בדם כו׳. והנה הרוח והדם הן חיות לרמ״ח איברי׳ הן רמ״ח מ״ע ולשס״ה גידים הן שס״ה ל״ת דהתורה היא חיות להמצות כמ״ש החכמה תחי׳ ואע״ג שהמצות הן מקיפים מ״מ הן ג״כ איברי׳ וגידי׳ כי במצות יש ב׳ בחי׳ א״פ וא״מ כמ״ש בפ׳ חקת ע״פ אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר כו׳. וענין בירור זה שהלחם צריך להתעכל ולהתברר עד שישוב להחיות הנפש יובן ממשנ״ת שם ע״פ ואפו עשר נשים כו׳ ומ״ש פ׳ בהר ע״פ ושבתה הארץ כו׳. וענין המצות שהם בחי׳ לבושים עיין בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית. והנה תומ״צ ניתנו בחג השבועות שהוא שער החמישים מנש״ב והוא בחי׳ הכתר כנז׳ בע״ח שער א״א פי״ד, כי כדי להמשיך מקיפי׳ ופנימים ע״י התומ״צ הנה בעובדא ורעותא דליבא תליא שיהי׳ לבו חפץ בזה וזהו בחי׳ יצי״מ קודם מ״ת ועיין במ״ש בזה פ׳ וארא ע״פ לכן אמור לבנ״י, ועיין פ׳ ויקהל שלכן ציווי שבת קודם ליריעות המשכן והכלים כו׳. ובחי׳ רעותא דליבא זהו בחי׳ שער החמישים. והנה בחי׳ חולי הנפש שלא מהני לי׳ מזון ולבוש דתומ״צ כי מבואר בלק״ת פ׳ וירא דחולה הוא בחי׳ הסתלקות שער החמישים מקור התומ״צ, וגם הסתלקות בחי׳ חכמה, ויש עוד שנפשו מתה לגמרי דהיינו בחייבי כריתות שנכרתה הנפש משרשה ואין האהבה הטבעית מתגלה בנפש וכמ״ש במ״א ע״פ ביום השמע״צ שזהו ענין כי אבי ואמי עזבוני, וע׳ בתניא ח״ג, ולפי ערך זה בשאר עבירות כו׳. והעצה לזה הוא תשובה שנק׳ רפואה, שהוא ממשיך מבחי׳ רעוא דכל רעיון וכמ״ש וה׳ יאספני, ועמ״ש ע״פ רפאני ה׳ כו׳ כי תהלתי אתה היינו בחי׳ אתה ה׳ לבדך שלמעלה מבחי׳ מקיפי׳ ופנימיי׳

הנ"ל שמשם נמשך חיות חדש ממש כי הוא לבדו המחדש מאין ליש וכנודע דלכך יחוד או"א הוא ע"י מס"נ דוקא ויחוד זו"נ ע"י תומ"צ כי יחוד או"א להמשיך אור חדש אין די בתומ"צ לבוש ומזון שומרים החיות שנמשך כבר, אבל להמשיך אור חדש ממקורו הוא ע"י מס"נ וזהו בחי' תשובה בחילא יתיר כו' ולכן ארז"ל תשובה קדמה לעולם פי' שממשיך אור חדש מלמעלה מהשתלשלות העולמות וע"כ אע"פ שנכרתה נפשה משרשה ומתה ימשיך בה חיות חדש וכ"ש אם עדיין לא נכרתה ממש רק שחלתה ע"י לאו או שאר איסור, וזהו ענין השופר גנוחי גניח כדרך שגונח החולה דהיינו על בחי' חולי הנפש וילולי יליל כדרך שבוכי' על המת דהיינו על חטא גדול כחיבי כריתות שמתה נפשו וע"ז ילולי יליל בבכיי' עצומה, וע"י בכייה זו בתשו' מעומקא דליבא יומשך בחי' רפואה דהיינו אור חדש שמשם יומשך חיות חדש לנפשו, ועיין עוד מענין חולי הנפש והרפואה באגה"ק ד"ה נודע דשכינתא איהי מרעא בגלותא ומ"ש ע"פ צאינה וראינה כו'.

וענין כתפוח בעצי היער, הנה המלאכים נק' יערי וזהו ברכת יוצר אור ששם הסיפור איך המלאכים עונים באימה ואומרים ביראה, וברכת אה"ע אהבתנו חמלה גדולה ויתירה כו' יתר מן המלאכים כי הנשמה גבוה מהמלאך וזהו בחי' תפוח שיש בו ג' גוונין ג' אבות ומתיקות וטעם וכמ"ש בזהר דבשי דא ק"ש, והיינו שנשפע על הנשמה רחמים מבחי' ג' גוונין הנ"ל חמלה יתירה כו' ברחמיך הרבים כו' שהם יכולים להמשיך אלקות ע"י תומ"צ ומאי פירי מצות משא"כ במלאכים (ועמ"ש ע"פ רני ושמחי איך מלאכים יש להם רק בחי' רינה ובנשמות נוסף עליהם בחי' שמחה וע' ע"פ במדבר סיני באהל מועד מענין שתי הברכות אלו יוצר אור ואה"ע). והנה עכ"ז התפוח מגיע לו יתרון ע"י עצי היער דהיינו שמתחלה מקבלי' הנשמות מן המלאכים אהוי"ר ואח"כ מתעלים יותר וכמ"ש על כפים ישאונך (עיין ד"ה כנשר יעיר) וזהו כמו שהשושנה גדילה בין החוחים וכן רעייתי בין הבנות ומקבלי' יתרון על ידם להגיע לבחי' מאדך כו' יתרון אור מן החושך כו' כמ"כ נמשך בחי' תפוח ע"י עצי היער, אלא שזהו המשכה מלמעלה למטה גלוי רחמי' עליונים חמלה יתירה כו' ובחי' שמחה, כן דודי בין הבנים זהו התגלות י"ג מדה"ר שלאחר שמו"ע ונמשך ג"כ ע"י גרמת הבני אלקי' שמחמת זה באים הנשמות לתשובה כי אלמלא דינא כו' ואז ע"י התשובה נמשך גלוי רח"ר הנ"ל הרי א"כ התגלות בחי' דודי בא מן הבני' הנ"ל כמו שהשושנה גדילה בין החוחים, וזהו ענין וישכם לבן בבקר וינשק לבניו כו', אלא שלהיות מלאכים אלו עליוני' נמשך בהם גלוי בחי' דודי שהוא ז"א דאצי' כשמאיר בבריאה, ובחי' יערי שהם מלאכי' דעשיי' נמשך בהם בחי' תפוח גוונין חיצוניות ז"א כו'. נמצא פי' שני הפסוקי' כשושנה כו' כתפוח כו' היינו כמו שמלמטה למעלה נעשה יתרון אור מהחושך דוקא שע"י התלבשות רעייתי בנה"ב הנק' בנות ע"ז מגיע לבחי' תשובה בחילא יתיר כגידול השושנה בין החוחים, כך מלמעלה למטה נעשה ג"כ יתרון אור ע"י עצי היער נמשך ונולד בחי' תפוח וע"י הבני אלקי' הנ"ל נולד ונמשך בחי' רח"ר ואהבה עליונה בחי' זה דודי וזה רעי.

והנה לפ"ז בחי' כתפוח הוא משל לבחי' כן דודי אך יש עוד פי' דאדרבה בחי' כתפוח גבוה יותר מבחי' כן דודי, והוא ע"פ מה שפי' בספר נשמת דוד על שה"ש בשם כתבי האריז"ל בפסוק זה, עצי היער הם השערות דת"ד ותפוח הוא תיקון הז' תיקון ואמת שתיקון זה תוך שאר הי"ג ת"ד הוא כתפוח בעצי היער שהוא העיקר כי הוא כולל כל הז' דגלגלתא, וכן דודי ז"א בין הבנים כו' עכ"ל. והענין מעלת תיקון ואמת שהוא פנוי משערות שהוא בחי' הארת פנים יאר ה' פניו שנק' תרין תפוחין ומעלתו על שאר הי"ב ת"ד שהם בחי' שערות נתבאר במ"א באריכות בפ' מסעי ע"פ ויכתוב משה חותמו של הקב"ה אמת, דלכאורה אינו מובן אטו מדת רחום וחנון אינו אמת, אך הענין כי הנה מדת רחמנות וחסד אינו שייך אא"כ יש התהוות העולמות שעליהם נופל הרחמנות, וא"כ הרי ידוע שלהיות העולמות נראים יש ודבר הוא ע"י צמצומים המסתירים אבל קמי' כולא כלא חשיביה ממש וכמ"ש אין עוד, ואפס זולתו ממש וא"כ זהו למעלה מבחי' חסד ורחמים וכמאמר לאו מכל אינון מדות איהו כלל ולכן כדי שיהי' התהוות בחי' רב חסד ורחום כו' הוא דוקא ע"י בחי' שערות שהם צמצומים גדולי' והם רק מותרי מוחין שהיניקה שנמשך בהם מח"ס הוא בצמצום עצום אז שייך מדות אלו, אבל בגלוי עצמיות ח"ס כמו שהוא קמי' ית' שאין עוד מלבדו כלל אין מקום למדות אלו. והנה הארת פנים זהו גלוי מעצמיות החכמה ע"ד צהבו פניו של ר' אבהו מפני שמצא תוספתא חדתא הרי הארת פנים נולד ונמשך מעצמיות החכמה רק שנמשך בגשמיות שהוא הארת פנים אכן הוא למעלה מבחי' מותרי מוחין ושערות ולכן נק' תיקון זה ואמת שהוא גלוי עצמות ח"ס שהוא האמת איך שהוא קמי' ית' משא"כ שאר המדות ואפי' רחום וחנון ורב חסד לא נק' אמת מטעם הנ"ל, ולכן תיקון זה מעלתו הרבה מכל התיקונים ע"כ שאר התיקונים נק' עצי היער עד"מ לגבי תיקון זה דתפוחין כמו עצי היער הם צומח כך הוא ענין השערות שהם רק בחי' צומח וגם כאילו אין בהם טעם משא"כ תפוח יש בו טוב טעם הוא גלוי עצמיות ח"ס, והתפוח ג"כ יש בו ב' דברים הא' מהות הפרי וגשמיותו הב' הטעם והמתיקות המלובש בו שהוא למעלה מגוף הפרי, וכמו עד"מ התענוג והמתיקות המלובש בהשכל וכך עד"ז בחי' לחיך תרין תפוחין זהו מהות הפרי עצמו ובחי' הארת מו"ס שהיא הארת הפנים יאר ה' פניו זהו המתיקות המלובש בתוך בחי' תפוחין (ועמ"ש במ"א ע"פ היפה בנשים צאי לך כו' מענין יפת מראה מהו בחי' זו בנפש). והנה עם היות בחי' כתפוח גבוה יותר מבחי' עצי היער עכ"ז מקבל יתרון מעצי היער דוקא, כי הנה כתי' ואמת ה' לעולם תתן אמת ליעקב כי עיקר פי' אמת הוא כשנודע האמת לכל משא"כ הדבר האמת כשאינו ידוע לשום אדם ואינו בגלוי כלל א"כ אין שייך ע"ז ל' אמת. ולכן בחי' אמת הוא בגלוי הח"ס להיות יאר ה' פניו אליך משא"כ טרם התגלותה אף שהוא מקור האמת ה"ז העלם גמור.

והנה כדי שיהי' התהוות העולם הוא ע"י מדת החסד ורחמי' כמ"ש עולם חסד יבנה אבל מבחי' אמת שהוא הגלוי כמו קמי' לא הי' יכול להיות

עולם כלל כי אין עוד ואפס זולתו וכנודע בפי' אמת אמר אל יברא שכולו מלא שקרים שזה גופא שהעולם נראה ליש ודבר הוא שקר, ולכן עולם חסד יבנה ע"י בחי' שערות וצמצומים אז יוכל להיות בחי' עולם, משא"כ מבחי' אמת הפנוי משערות, אך לאחר שנברא העולם ע"י החסד אז יוכל להיות ג"כ גלוי ואמת ה' לעולם שהוא גלוי דיעה עליונה כמו שהוא קמי' ית' ואעפ"כ לא יבטלו ממציאותן לגמרי כיון שעולם חסד יבנה רק האמת מתגלה ג"כ בהחסד, וז"ש כל ארחות ה' חסד ואמת שצ"ל ב' הבחינות. והנה כבר מבואר שזה שיהי' גלוי אמת ה' לעולם הוא מעלה יתירה מכמו שהאמת בעצמו בבחי' העלם, והיינו משום שכדי שיהי' המשכה זו וגלוי ח"ס למטה ממש צ"ל ע"י תוספת אור מלמעלה יותר גם ממו"ס, ע"כ הרי התפוח מקבל יתרון אור מעצי היער דוקא שהם בחי' שערות ורב חסד וכו' שמזה דוקא יוכל להיות בנין העולם ואז יהי' ואמת ה' לעולם. ובזה מתורץ הקושיא איך מדמה כ"י את הקב"ה לתפוח שבעצי היער ולא לתפוח שבגן, אבל הענין שהוא ע"ד דמתחלה שיבח קב"ה לכ"י בשבח כשושנה בין החוחים שיתרון האור בהשושנה נמשך מן החוחים, וכמו כן משבחת להקב"ה שעל ידי זה אח"כ נמשך יתרון אור בבחי' תיקון ואמת מעצי היער דוקא שהם בחי' השערות והצמצומים שיתלבש במדת רחום וחנון וכו' אע"פ שהוא צמצום עצום אצלו אבל מזה יהי' יתרון גדול שיהי' אמת ה' לעולם ג"כ, משא"כ בלא צמצומי' אלו דעצי היער לא הי' היתרון הנ"ל בבחי' תפוחין שהוא תיקון ואמת. וענין כן דודי בין הבנים היינו כי יש ב' בחי' י"ג מדה"ר הא' בא"א והם מה שאמר מיכה מי אל כמוך כו' והב' הי"ג מדה"ר שאמר משה אל רחום כו' והם בז"א, והיינו שמרבע"ה מעלתו גדולה יותר ממיכה ולכן הי' יכול להמשיך י"ג מדה"ר דא"א שיתגלו ג"כ בז"א בכדי שיהי' הגילוי למטה ג"כ בבי"ע וזהו תתן אמת ליעקב כמ"ש במ"א שזהו ענין אסתכלותא דא"א בז"א ועי"ז יהי' גילוי הארת פנים העליוני' למטה, וזהו בחי' דודי שהוא התגלות האה"ר כשנמשך בז"א, ואז עי"ז נמתקין כל הדינין כמ"ש בזהר באד"ר שע"י התגלות מצחא דא"א בז"א נמתקין כל הדינין ונק' רעוא דרעוין כו', וזהו כן דודי בין הבנים שהם הבני אלקי' בחי' הדין שנמתקין ג"כ ואז נעשה ג"כ יתרון האור מן החושך כי כשהגבורות נהפכו לחסדי' נעשה תוספת אור בהחסד שיהי' בתגבורת וחיות רב. וזהו פי' כתפוח בעצי היער שהוא י"ג מדה"ר דעתיקא, והעיקר גלוי בחי' תיקון הז' אך דוקא כשהגלוי עם שאר המדות חנון ורב חסד כו' וכמו"כ דודי בין הבני' שנמשכי' י"ג מדה"ר בז"א ונמתקין הגבורו', וכ"ז נולד ונמשך מבחי' שושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות שהוא ע"י התשו' מעומקא דליבא והוא אהבת בכל מאדך, ובר"ה זהו בחי' השופר וע"כ הוא בחודש השביעי גלוי תיקון השביעי כמ"ש במ"א, עד שיתאדם פני התוקע בחי' הארת פנים כו'.

וזהו ג"כ ענין בצלו חמדתי וישבתי, דהנה ארז"ל התפוח הזה אין לו צל והכל בורחים ממנו ולכן נוטעי' אותו בעצי היער שיהי' צל, ופי' כי צל היינו בחי' מקיף וזהו ענין סוכות וסוכה תהי' לצל יומם צלא דמהימנותא בחי' מקיפי'

ולכן סוכה שחמתה מרובה מצלתה פסולה, כי הנה שמש ומגן הוי׳ אלקי׳ שם הוי׳ שמאיר בפנימי׳ נק׳ שמש אבל הצל ומקיף הוא בחי׳ סוכ״ע כמ״ש בצל שדי כו׳ מחסי כו׳ והוא בחי׳ ואתה משמרה בקרבי, אך הנה אע״פ שאינו מאיר בגילוי מ״מ מחי׳ ע״י שהוא מקיף ונק׳ משמרה, ולכן נק׳ אור מקיף, וע״ז נאמר טוב לחסות כו׳ וכ״ז שייך בבחי׳ סוכ״ע אבל בחי׳ אמת שהוא כמו לבדו הוא ואינו בגדר עלמין כלל אפי׳ בבחי׳ סובב וזהו שאין לו צל ולכן הכל בורחי׳ ממנו כי בבחי׳ זו דאמת לא יצדק כל כו׳ ולכן נוטעי׳ אותו בעצי היער שהם הת״ד אל רחום וחנון כו׳ שיש להם צל שהוא בחי׳ סוכ״ע ורב חסד ובחי׳ חסד עולם זהו ממכ״ע, וע״י חיבור תיקון ואמת עם כל הת״ד נעשה ב׳ המעלות טובות שיהי׳ נעשה בחי׳ צל ומקיף מבחי׳ שהוא למעלה מגדר זה שמצד עצמו אין לו צל ואעפ״כ נמשך הוא עצמו בבחי׳ צל ע״י עצי היער וזהו בצלו חמדתי וישבתי בצלו דוקא והוא לאחר התשובה בעשי״ת נמשך בסוכות בחי׳ צלא דמהימנותא מבחי׳ זו ולא עוד אלא שגם ופריו מתוק לחכי שבשמע״צ נמשך להיות נקלט ונתפס בחי׳ ואמת הנ״ל בפנימית ממש וע״ז נאמר ואמת ה׳ לעולם וכמ״ש במ״א ע״פ ביום השמע״צ.

בצל אל וכו׳ בצלו חמדתי הנה תחלה רעייתי פרנסתי לבוש ומזון משכן וכלים מצות ותורה אך תחלה צ״ל שבת רעו״ד נשמה יתירה וזהו רעייתי בין הבנות ששת ימי החול ומי שטרח בע״ש כו׳ דוקא כי יתרון אור מהחושך לא שייך שביתה כ״א אחר עמל, והאתעדל״ע תחלה כלי׳ ואח״כ משכן כי המשכן סוכ״ע ומהו״ע אינו בגדר עלמין וזהו תפוח אין לו צל אלא הצל נמשך מעצי היער צמצום רב שערות אז נמשך ורב חסד סוכ״ע כו׳ ולכן לא אמר משה יריעו׳ תחלה כי אין לו צל ומ״מ נעשה יתרון אור בתפוח מעצי היער להיות ואמת לעולם וזהו בצלו ממש שנעשה לו צל כו׳ וזהו בחי׳ בצלאל, צל אל תיקון הראשון כו׳ עולם חסד יבנה ואח״כ ופריו מתוק שנמשך בא״פ, דודי פנימי׳ ז״א שבת בין הבני׳ ו״ק יומין דחול לאה ילדה ששה בני׳ גדולה וגבורה וכו׳, אבל משה אמת ותורתו אמת לכן בצלאל וידעת תחלה [חסר ?].

(קיצור מד״ה כתפוח)

פרק א׳ נת׳ פי׳ כן דודי בין הבנים דענין בנים אלו הוא מ״ש ויהי היום ויבואו בני אלקים להתייצב על ה׳ שהם תובעים בר״ה דין על מאן דלא יוקיר לשמא דהוי׳ כמשנ״ת בזהר פ׳ פנחס דרל״א ע״א ור״פ בא, ולפי שהם עומדים לתבוע כיבוד דש׳ הוי׳ ע״כ נק׳ בנים כבן התובע כבוד אביו, ומ״מ נק׳ בני אלקים להיותם תובעים דין, ולכן למטה בהשתלשלות נעשים הם מקטרגים כו׳ בחי׳ מ״ח צירופי אחרונים דשם אלקים המשתלשלים מע״ב

צירופי׳ הראשונים הנק׳ בני אלקים, והנה איתא בזהר קרח דקע״ח ע״ב ע״פ ועבד הלוי הוא, הוא דא עתיקא אלמלא דינא לא אשתכח בעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה כו׳, לכן כמ״כ ע״י תביעת דין של בני אלקי׳ הנ״ל בר״ה עי״ז יהי׳ תוספת גילוי אח״כ בסוכות שזהו בחי׳ דודי בין הבנים דודי היינו גילוי אהבה רבה העליונה בסוכות וימינו תחבקני.

ב) **וכדי** להבין זה, הנה לעיל כתי׳ כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות ועי״ז נאמר אח״כ כתפוח כו׳ כן דודי כו׳ ור״ל שכשבתחלה יהי׳ רעייתי בין הבנות כשושנה כו׳ עי״ז אח״כ יהי׳ דודי בין הבנים כתפוח כו׳ לכן צ״ל תחלה ענין רעייתי, פי׳ רעייתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ופרנסה כולל מזוגות ולבושים, והנה המזון פעולתו לחבר הנפש הרוחני׳ עם הגוף הגשמי שיתאחדו יחד נמצא הוא בחי׳ ממוצע לחבר הנפש עם הגוף, וענין הלבושים הם בחי׳ שומר לגוף האדם להצילו מן הקור והשרב כו׳ ואינם כהמזון שנכנס בתוך מעיו של האדם ומחבר פנימי׳ של בחי׳ הנפש שבתוך הגוף עם הגוף אך הלבושים הם כלים להשראת בחי׳ מקיף של הנפש הנק׳ חי׳ יחידה שגבוהים מנר״נ המתלבשים בפנימי׳ הגוף (ע׳ בסידור בפסוק מזמור שיר חנוכת הבית) ושורים דוקא על הלבושים כמ״ש בכהאריז״ל בטעם שהלובש שני מלבושים כאחד קשה לשכחה עיין שם נמצא הלבושים ממשיכים מקיפי הנפש והמזון ממשיך הפנימי׳ זהו בחי׳ פרנסה למטה.

ג) **וכמ״כ** יובן ענין פרנסה למעלה, להיות דכמו שאין ערוך לגוף לגבי הנפש וצריך למזון שיחברם, כך בחי׳ ע״ס דאצי׳ אף שהן אלקות מ״מ נק׳ גופין לגבי מהו״ע ית׳ שאינן ערוך אליו ית׳ יותר משאין ערוך הגוף לגבי הנפש ואפילו לגבי אורו וזיו ית׳ אינן ערוך כו׳ כי אני ה׳ לא שניתי ולא שייך כלל במהו״ע חסד או גבורה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ואפילו ח״ע נחשבת כעשייה גופניות ממש לגבי אור א״ס ב״ה, אך אעפ״כ הוא ית׳ מתלבש בהן דהיינו הארה ממנו מתלבשת בהם ומתיחדת עמהם עד דאיהו וגרמוהי חד ממש ביחוד עצום ונפלא יותר ויותר ממשל יחוד הנפש עם הגוף כו׳ שאינן דבר אחד ממש ויחוד זה איך הוא למעלה מההשגה כו׳ כמ״ש במ״א.

ד) **וכמו** שחיבור הנפש והגוף באדם הוא ע״י מזון שהוא הממוצע המחברם, כמ״כ המשכת אור א״ס ב״ה להתלבש בע״ס הנ״ל הנק׳ גופין הוא ע״י התורה שנק׳ לחם ומזון, שנמשכ׳ מבחי׳ רצון העליון המתלבש בחכמה עילאה לכך בה ועל ידה נמשך אור א״ס ב״ה להתלבש בע״ס שבחי׳ רצון עליון שלמעלה מהחכ׳ הנק׳ כתר ע״ש תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ מצות דרבנן הוא המחבר א״ס ב״ה להתלבש בחכמה עילאה וע״י החכמה מתלבש בחסד כו׳, אמנם כמו שהמזון מוכרח להתעכל תחלה בקיבה ואם לאו לא יחיה הגוף כלל כמ״כ התורה לפי שנתלבשה למטה בגשמיות ע״כ עליותה להיות פרנסה למעלה הוא ע״י חום המעכל שהוא בחי׳ אהבה ויראה כו׳ משא״כ

אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא כמשל המזון שלא נתעכל כו' לכן נק' כנ"י רעיתי פרנסתי ונק' ת"ח בונים כו', ועיין במ"ש פ' בהר.

ה) **והבחי'** השנית בפרנסה שהוא לבושים נעשה הוא למעלה ממעשה המצות כמ"ש וילבש צדקה כשריון וכתי' לבושו צדקה שהוא המשכת בחי' מקיפים עליונים מבחי' סוכ"ע שלמעלה מהאור המתלבש תוך הי"ס הנק' ממכ"ע וע"י קיום המצות נמשך האור מקיף הנ"ל ומאיר תוך הע"ס דאבי"ע כו' כמ"ש באגה"ק ד"ה וילבש צדקה כשריון, ועל שם ב' בחי' הנ"ל הנמשכים ע"י תומ"צ נק' כנ"י רעיתי שמפרנסין לאביהם שבשמים ממש ר"ל שיהי' התלבשות אור א"ס בע"ס ומזה נמשך ג"כ מזון ולבושים להנשמה בג"ע.

ו) **ועתה** צ"ל מהו ענין רעיתי בין הבנות, והענין דמבואר למעלה (אות א') דבחי' בני אלקים הם ע"ב צירופים הראשונים דשם אלקים שהם בקדושה אך מבחי' מ"ח צירופי' האחרוני' מקבלים יניקה גם בבחי' ק"נ ולכן אי' בכהאריז"ל דמ"ח צירופים נקראים אדמת בני חם ומהם מקבלים כל הדצ"ח שבעוה"ז וגם נפש הבהמי' שבאדם נמשך מבחי' זו והם הנה"ב נק' בנות שמקבלים מבחי' בני חם הנ"ל כי חם ל' חמימות המתאוה כו', ולכן התלבשות נפש האלקי' הנק' רעייתי בנפש הבהמי' ע"ז נאמר רעייתי בין הבנות, והנה"א נמשכ' מבחי' שם הוי' ולכן היא בחי' רעייתי העושה יחוד דשם הוי' כנ"ל אבל בהתלבשותה בנה"ב שיש לה שכל ומדות המושכים את האדם לתאוות עוה"ז ההפך מתורה ומצות וזהו ירידה גדולה לנה"א אך הירידה צורך עלייה דהיינו ע"י התהפכות הנה"ב מחשוכא לנהורא וזהו שהמשיל רעייתי בין הבנות לשושנה בין החוחים, שהחוחים ג"כ עוקצים השושנה ואעפ"כ דוקא זהו דרך גידולה בין החוחים דוקא כמ"ש* רעייתי נה"א בין הבנות נה"ב זהו עיקר גידולה כי יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב.

ז) **וביאור** המשל מהשושנה, הנה השושנה אדומה תחלה וע"י שמבשלים אותה הנה בחום הבישול היא מתלבנת, כמ"כ מצד התלבשות נה"א בבחי' נה"ב המלאה תאוות זהו בחי' אודם אך ע"י חום דנה"א ממשכת י"ג מדה"ר בחי' לובן עליון. והענין הוא ע"ד שבע"ת גדולים מצדיקים כי יש ב' אהבות בכל נפשך ובכל מאדך פי' בכל נפשך הוא התקשרות מודו"מ של האדם בתומ"צ וזהו בחי' רעייתי מזון ולבוש, אך היינו דוקא בצדיקים שלא נפגמה נפשם האלקית והיא השולטת אנה"ב כמ"ש בלק"א פל"א אבל מי שנפל בתאוות הנה"ב הנק' בנות הוא כמו עד"מ החולה דלא מהני לי' המזון כלל וכל אוכל תתעב נפשו וכן אין לו צורך בלבושים, כמ"כ מי שנפגמה נפשו ביותר הכל לפי ערך הפגם כך לא ימשיך ע"י התומ"צ להיות מזון ולבוש וכמ"ש ולרשע מה לך לספר חקי, אלא צריך רפואה בתחלה והיא בחי' תשובה דהיינו בחי' בכל מאדך בחילא יתיר להיות צעק לבו מפנימי'

כמ"ש: אולי צ"ל: כמ"כ.

הלב כו׳ שעי״ז ממשיך למעלה מבחי׳ מאד העליון רעוא דכל רעוין שלמעלה מרצון המתלבש בחכ׳ שמשם שרש המצות כדלעיל אות ד׳ ועי״ז מתמלאים כל הפגמים כי אנת הוא שלימותא דכולהו, וזהו גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם.

ח) **והמשכה** זו הוא בחי׳ י״ג מדה״ר וזהו ענין וישכם לבן בבקר וינשק אפי׳ לבחי׳ בנותיו שנה״ב ג״כ אתהפכא לנהורא ע״י גילוי לובן העליון נושא עון כו׳, והוא י״ג מדה״ר שאומרים אחר שמו״ע והיינו ע״י עומקא דלבא במס״נ באחד והשתחוואות דשמו״ע ואז אח״כ ויעקב הלך לדרכו בחי׳ תומ״צ.

ט) **אך** שכדי להיות אתעדל״ת בבחי׳ בכל מאדך בק״ש צ״ל אתעדל״ע תחלה ג״כ הארת בחי׳ לובן העליון והוא מ״ש בברכות ק״ש ברחמיך הרבים כו׳ ועי״ז יוכל להיות אתעדל״ת בכל מאדך בק״ש ואז עי״ז יהי׳ אתעדל״ע האמיתי׳ אחר אתעדל״ת והוא גלוי י״ג מדה״ר ויעבור ה׳ על פניו כו׳. ונמצא יש ב׳ בחי׳ אתעדל״ע בכל יום מבחי׳ לובן העליון הנ״ל שהוא י״ג מדה״ר הא׳ בחי׳ ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבינו בינה להבין כו׳ והיא אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת, הב׳ בחי׳ י״ג מדה״ר נושא עון שאחר שמו״ע והוא אתעדל״ע שלאחר אתעדל״ת.

י) **וזהו** ענין כתפוח כו׳ פי׳ תפוח כלול מג׳ גוונין והוא בחי׳ רחמים הכולל חו״ג בין עצי היער מלאכים כן דודי התגלות אה״ר בין בחי׳ בני אלקים הנ״ל וכמ״ש וינשק לבניו כו׳ דאתהפכא הגבו׳ לחסדים והיינו ע״י כן רעייתי בין הבנות כו׳ (ובחי׳ תפוח ובחי׳ דודי י״ל שהן ב׳ בחי׳ י״ג מדה״ר הנ״ל אתעדל״ע שלפני אתעדל״ת ואתעדל״ע שלאחר אתעדל״ת כי הנה עצי היער זהו בחי׳ יוצר אור כמ״ש בזהר ע״פ אכלתי יערי עם דבשי שיערי הוא יוצר אור שהסיפור מענין המלאכים עומדים ברום עולם והארת י״ג מדה״ר המאיר שם כמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים כו׳ זהו בחי׳ כתפוח הגדל בעצי היער וכן דודי זהו עיקר מדה״ר המאיר באמירת ויעבור כו׳ שאז נמתקו גם בחי׳ בני אלקים הנ״ל, ועיין במ״ש ע״פ במדבר סיני מענין שיש כמה בחי׳ רחמים והוא ענין למשפחותם כו׳ עד לגלגלתם ומשם יובן לכאן ענין רחמים דיוצר אור וי״ג מדה״ר שבויעבור (ע׳ עוד ע״פ כנשר יעיר קינו כו׳).

ע׳ בח״צ בת״ז דק״ד א׳ בענין כתפוח כו׳ כן ובדף ק״ז א׳.

להבין שרש ענין כתפוח בעצי היער כו׳, הרועה בשושנים יש בו ב׳ פי׳ הא׳ שמפרנס את נש״י הב׳ שרועה א״ע כביכול כמ״ש במ״א דכמו״כ

ברעיתי פרנסתי ב׳ פי׳ וכן בענין ד׳ רועי כמ״ש בדרוש שמונה נסיכי אדם. והנה בענין פרנסתי פשוט ב׳ הפי׳ דמפרנס נש״י מזון ולבוש תומ״צ ועי״ז נמשך ג״כ למעלה פנימי׳ נר״נ באדם העליון מזון ומקיפי׳ ח״י לבוש כו׳ וזהו כאלו עשאוני, אך להבין בענין שושני׳ ב׳ בחי׳ אלו הנה יש להקדים ענין חולה דלא מהני לי׳ מזון ולבוש רק רפואה בחי׳ מאדך, בלקו״ת פ׳ וירא מבואר דחולה הסתלקות שער החמישים וגם הסתלקות בחי׳ חכ׳ יעו״ש, והענין דשער הנ׳ ממשיך בחי׳ כתר מא״א בז״א כמבואר אצלינו ע״פ וספרתם לכם כו׳ וע׳ בע״ח שער א״א פי״ד והוא שרש תרי״ג מצות שהם בגלגלתא דז״א דוקא כמ״ש בתורה שבועות תקס״ב במארז״ל בשעה שהקדימו כו׳ ונמשכי׳ מחד ארחא דגלגלתא דא״א ועמ״ש ע״פ פתחי לי כו׳ קול דודי דופק, בדפק גילוי החיות דפיקו דליבא פנימי׳ ודפק היד חיצונית כו׳ מבחי׳ חכ׳ כו׳ ע״י קיום מל״ת כמ״ש באלה פקודי אשר פקד ע״פ משה אותיות דפק כו׳ וע״י מ״ע נמשך רמ״ח אברי׳ כו׳ וע״י ל״ת דם בגידי׳, וכ״ז בצדיק שהוא עד״מ ברי ברמ״ח אברי׳ ושס״ה גידי הנפש ע׳ בהקדמת שע״ק להרח״ו, משא״כ הפוגם בעשה ול״ת קלקול באברי׳ וגידי הדם היינו הסתלקות חכ׳ מקור פנימי׳ דרמ״ח אברי׳ והסתלקות שער הנ׳ מקור המצות כנ״ל גלגלתא דז״א, לכן לא מהני לי׳ המזון והלבוש דפגם בזה ונסתלקו ממנו כו׳ רק ע״י מאדך ממשיך רח״ר י״ג מדה״ר דא״א שלמעלה מתרי״ג מצות שבגלגלתא דז״א, וזהו הרועה בשושנים לכנס״י מפרנס בי״ג מדה״ר. אך מ״ש הרועה א״ע כביכול, הוא כי באמת י״ג מדה״ר ג״כ אין ערוך כמ״ש באלה מסעי דוויטע׳ תקע״א דכיון שהוא לבדו הוא על מי שייך רחמים לכן לא נתהוו רק ע״י שערות וצמצומים כו׳ לכן כדי שיתלבש בי״ג מדה״ר הוא ע״י אתעדל״ת ג״כ ברחמי׳ רבים כו׳. והנה בחי׳ תיקון ואמת פנוי בלא שערות והוא בחי׳ תרין תפוחין וגילוי זה בר״ה ע״י תקיעת שופר כמבואר בכוונת האריז״ל וע״ז נאמר כתפוח בעצי היער, דשאר ת״ד בחי׳ שערות היינו עצי היער בחי׳ צומח לבד שאינו ערוך לחי כו׳ וגם כעצי היער שאין בו טעם כך בחי׳ שערות לבד שאין ערוך כו׳ אבל תפוח יש בו מתיקות יאר פניו ומ״מ ג״כ צומח כי הגילוי בלחיי׳ שאינו ערוך לצעם הח״ס כו׳ וכתי׳ תתן אמת ליעקב ז״א דאצי׳ מקבל הארת פנים מא״א וז״ש פנים בפנים דבר כו׳ וע״ז נאמר כן דודי ז״א בין הבנים שנמתקו הדיני׳ דבני אלקים ע״י גילוי הארת פנים מקור הגבו׳ דע״י שבח״ס שמשם נמתקי׳ הדיני׳ וכמ״ש בענין ודבק* כו׳, וכ״ז ע״י שמתחלה כשושנה בין החוחים כו׳ צעק לבם עי״ז יכולים לקבל האמת ע׳ מ״ש במ״א ע״פ ויצחק בא כו׳ לחי רואי, וגם כי יש ב׳ בחי׳ י״ג מדה״ר הא׳ בא״א וזהו שאמר מיכה הב׳ בז״א וזהו שאמר משה והיינו שהמשיך מא״א בז״א וזהו כתפוח כו׳ תיקון הז׳ מי״ג ת״ד דא״א כן דודי ז״א כשמאיר בו הארת פני׳ דא״א בין הבנים שאז נמתקו הגבורות וכמ״ש בזהר באד״ר שע״י התגלות מצחא דא״א בז״א נמתקי׳ כל הדינים כו׳. והנה לפ״ז בחי׳ כתפוח גבוה יותר ולפמש״ל בפנים דתפוח היינו י״ג מדה״ר דיוצר שהן בבי״ע א״כ דודי גבוה

ודבק : תפ-זו-אינה-ברורה-בהכת״י.

יותר, וי"ל ב' הפי' אמת ע' כה"ג ע"פ כמים הפנים כו'. עוד תפוח י"ל דבשי ק"ש מתיקות וריח אריתי מורי וכו' בעצי היער יוצר אור. בענין לחם ע"פ בשברי לכם כו' דם ואיברי' ע"פ לסוסתי כו'. על"ק ד"ה אשרי, מטות תקע"א.

שייך לתורה כתפוח בעצי היער. ע' נ"ד ב' האריז"ל תפוח תיקון ז' עצי היער שאר ת"ד, כן דודי ז"א, ע"כ צ"ל כשנקבל הארת פנים דא"א ע"י השופר אז נמתקו הבנים בני אלקי' העומדים להתייצב כו', או י"ל דתפוח כלול מג' התכללות אהוי"ר ועצי היער מלאכים הן בבחי' א' עם מיכאל אהבה כו'.

הביאני אל בית היין.

בשה"ש רבה ס"פ הביאני אל בית היין כו' זה סיני ושם ראיתי מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו כו' אמר הקב"ה למשה הואיל ורצונם של בני לחנות בדגלים יחנו בדגלים הה"ד איש על דגלו באותו עכ"ל. וכ"ה ס"פ מי זאת הנשקפה כו' גבי איומה כנדגלות הלואי נסע כטכסיס הזה שלמעלן כו' ע"ש וברבות פ' במדבר פ"ב. להבין זה צ"ל מתחילה ענין השבטים. ומבואר במ"א בביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד שהשנים עשר שבטים הם מרכבתא תתאה שהם בחי' אצי' שבבריאה והיינו שהם היו מחברים את הבריאה לאצי' והוא שמה שמל' דאצי' נשפלת להסתתר בבריאה הם מעלים אותה לחברה לאצי' (הגה"ה וע' בזח"ב פ' ויקהל דקצ"ז ע"ב ע"פ קחו מאתכם תרומה כו' ע"ש ובבה"ז שם ועמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך ובזח"ב פ' וארא דכ"ח ע"ב עכ"ה) והוא כי הי"ב שבטים הם הי"ב בקר שהיו בים שעשה שלמה כנז' בזהר שהיו שלשה פונים צפונה ושלשה פונים נגבה כו' שהם הדגלים של השבטים, שהם ד' מחנות פי' שהם בבריאה והים עליהם מלמעלה הוא בחי' מל' דאצי' (ע' בבה"ז פ' במד' על המאמר שם דקי"ח, וע' בלק"ת פ' בלק בד"ה מי מנה עפר יעקב) והם המחברים ומעלים ומרוממים את מ' דאצי' שמסתתרת בבריאה לאצי', והוא מפני ששרשן הוא מאצי' (ור"ל שלכן יש בכחן להעלות המל' דאצי' וכענין שוד"מ שהוא שליח מהמלך להביא את המטרוניתא כו' וכמ"ש בענין לכה דודי לקראת כלה כו') כי הם זרע האבות שהם המרכבה דאצי' אך הם נמשכו יותר למטה לבריאה, וזהו ל' שבט שהוא לשון המשכה כמו כוכבא דשביט, והוא ע"ש המשכתן שנמשכו יותר למטה בבריאה אבל שרשן הוא מאצי' והם בחי' היכל קדהק"ד דבריאה

שהם מחברים הבריאה לאצי׳ וזהו ששם עלו שבטים כו׳ שעבודתם הוא רק להעלות הרפ״ח ניצוצין שנפלו לשם ב״ן ומשם לבי״ע כנז׳ במ״א, להעלותן לאצי׳ ע״י בירורים שהם מבררים בבי״ע ומעלים הטוב לאצילות (ועמ״ש מזה בת״א פ׳ וישב ע״פ והנה אנחנו מאלמים אלומים בשדה כו׳ שהיו מבררים הניצוצים כו׳ והיו מעלים אותן בבחי׳ מ״ן להתכלל במל׳ דאצי׳ כו׳ וזהו כענין ומי בעמך כישראל גוי אחד בארץ. ובד״ה ואני נתתי לך שכם אחד הנ״ל נת׳ שע״י העלאת מ״ן זה ממשיכים ג״כ מ״ד מלמעלה. וז״ע התפילה הודו לה׳ קראו בשמו כמו שמהללים את החכם בגודל חכמתו שע״י שבח והעלאה זו ממשיך בו גילוי חכמתו מההעלם אל הגילוי כו׳ כמו״כ ע״י העלאת מ״ן בסידור שבחיו ש״מ ממשיכים גילוי הע״ס כו׳ והמשכה זו בבחי׳ מל׳ כו׳ ע״ש באריכות. ובביאור ע״פ כי אתה נרי הנ״ל פי׳ שהבירור והעלאת מ״ן הוא ע״י אתכפי׳ בנה״ב כו׳ צעק לבם כו׳ כי הנה״ב שרשה מעולם התוהו כו׳ ע״ש. והנה כמו בענין החינוך צריך הגדול את הקטן לחנכו ועמ״ש מזה סד״ה זאת חנוכת המזבח וע״פ הזהר פ׳ ויגש ע״פ ויברך יעקב את פרעה כמ״כ השבטים לפי ששרשם מאצי׳ הם דוקא יוכלו להמשיך הביטול בנשמות דבי״ע ולהעלותם כו׳, ועמ״ש כה״ג בד״ה תקעו בחדש דרוש השני בפי׳ שיתף עמו מדה״ר להמשיך הביטול בהיש כו׳, וסד״ה שובה ישראל דרוש השני, וע״ד יעקב חבל נחלתו וכשמושכים בחבל מלמעלה כו׳ באגה״ת, ובביאור ע״פ ואהי׳ אצלו אמון בתחילתו בלק״ת, וזהו משכני כו׳, וזהו למה תתענו כו׳ שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כו׳.

קיצור. השבטים הם אצי׳ הנמשך בבריאה ל׳ כוכבא דשביט, והם המעלים את המ׳ דאצי׳ המסתתרת בבריאה לאצי׳, וזהו היכל קהק״ד, וזה״ע מאלמים אלומים וע״י העלאת מ״ן ממשיכים מ״ד, קראו בשמו כמו ע״י ההילול מעוררים גילוי המדה, והבירור ה״ע אתהפכא דנה״ב כו׳).

ב) **והנה** השבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא א׳ כך אין בלבנו אלא אחד ועמ״ש מזה בת״א פ׳ תצוה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק, שהוא ב׳ המדריגות, הא׳ אהבה בתענוגים ע״י דאתהפכא חשוכא לנהורא ונק׳ ארץ זבת חלב ודבש אכלתי יערי עם דבשי כו׳ ונק׳ כנס״י, ועמ״ש בפי׳ כנס״י בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ ששים המה מלכות. הב׳, בחי׳ אתכפי׳ לעשותה לאהבה ונק׳ לכתך אחרי כו׳, ושם שזהו בחי׳ צדיקי׳ ובחי׳ בינונים כו׳. ואפ״ל עוד ע״ד המבואר בביאור ואלה המשפטים ההפרש בין נשמות דבי״ע ובין נשמות דאצי׳, ושם דנשמות דאצי׳ זהו בחי׳ יוסף ולכן לא הכירוהו השבטים כו׳, והדעת שבנשמות דבי״ע נק׳ בהמה לגבי דעת דאצי׳. והנה עיקר בירור המדות הוא ע״י הדעת כמ״ש בת״א פ׳ תולדות ע״פ מים רבים יעו״ש, ולכן א״ש שנשמות דאצי׳ ע״י הדעת יוכלו להפך מדותיהם מהקצה אל הקצה לבוא לבחי׳ אתהפכא חשוכא ובחי׳ אהבה בתענוגים משא״כ בנשמות דבי״ע שאין הדעת כ״כ, וכמש״ש בד״ה ואלה המשפטים שזהו ע״ד שאין דומה שמיעה לראי׳ כו׳ ע״כ נאמר אני הוי׳ לא שניתי ואתם בנ״י לא כליתם, שאין לכם כלות הנפש וכמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחדש השלישי, ואעפ״כ כך אין בלבנו

אלא אחד ע״י בחי׳ אתכפי׳ כו׳. ועמ״ש עוד ההפרש בין אתכפי׳ ובין אתהפכא ששורשם נמשך ממוחין דאי׳ ומוחין דאבא כו׳ בבה״ז פ׳ אמור ד״ק ע״פ אחותי בת אבי היא כו׳. וזהו ההפרש בין מרכבתא עילאה דהאבות שהם חג״ת דאצי׳ שהוא ע״ד כשם שאין בלבך אלא אחד, שמהם מקבלים הצדיקים הגמורים ע״ד הנז׳ בסש״ב ח״א פ״י בענין ראיתי בני עלי׳ והם מועטים שמהפכים הרע ומעלים אותו לקדושה כו׳, ועמ״ש מענין עלי׳ ע״פ בהעלותך את הנרות. גם עלי׳ נק׳ בינה שכינתא עילאה ע״ד מעל השמים, אז תתענג על הוי׳, והצדיקי׳ הגדולי׳ נקראים בני עלי׳ שהם מקבלים ממרכבתא עילאה חג״ת דז״א שהם מרכבה לבחי׳ בינה שכינתא עילאה וממשיכים גילוי עתיק ע״י יסוד אבא שהם בהעלאת מ״ן שלהם לבינה ממשיכין יחוד או״א עילאין כו׳ ששרשו מע״י וא״א כו׳. ולכן אי׳ בכהאריז״ל שאם הי׳ צדיק שהי׳ יכול להעלות מ״ן לבינה כו׳, וענין העלאת מ״ן לבינה י״ל ע״ד מ״ש בת״א בד״ה ראה ריח בני בענין ריח

בית* היין בינה עמ״ש ע״פ וחכך כיין הטוב זח״ג בלק קפ״ז ובענין כחמרא על דורדייא א״נ מל׳ נק׳ בית לבנה יק אפ״ל ע״י דגלים מתעלים לבחי׳ מרכבתא עילאה וזהו גפן כו׳ שורות כי ההתכללות בבחי׳ שורות נמשך בז״א מהבינה שמחה כי המדות הם ענפין מתפרדין אכן חו״ב כו׳ ועמ״ש בד״ה וידעת היום פרק ב״ג בענין התכללות אהוי״ר והיינו ע״י שמחה ש״מ, וזהו ש״ש לרחוק ולקרוב כו׳ וגם כי זה שיעקב איש תם ומחבר חו״ג היינו ע״י שממשיך בהם מהבינה אל עליון והנורא כו׳, ועיין בכ״י הר״פ סד״ה והתהלכתי בתוככם בענין קשר ש״ת שהקשר מרמז על מזיגת המדות לאכללא ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא כו׳, והנראה שההתכללות ומזיגה זו בהמדות הוא ע״י שנמשך בהם המוחי׳ וכתי׳ ימינך ה׳ נאדרי בכח עזח״ב נ״ז ב׳, וכח הוא בינה, וגם אין הדינין נמתקין אלא בשרשן דהיינו בבינה, ועזח״ג קע״ח ב׳ ע״פ ועבד הלוי הוא להיות כי הוי׳ הוא האלקי׳ שזה נמשך מבחי׳ הוא היינו בינה, גם זח״ב סג״ב פח״א כל שית יומין ו״ק מתברכין מההוא שביעאה בינה הוא שבת, והברכה התכללות, ועזח״ג צב״א ע״פ לך הוי׳ הגדולה לך בינה ופי׳ רבינו שההתכללות במדות ע״ד ספה״ע זפ״ז זהו דוקא ע״י המשכת מהבינה מ״ט שע״ב וכן בד״ה כגוונא דאינון ו״ק מתייחדין לעילא באחד כשמתכללים בבינה גם סד״ה בכל קראינו אליו בפי׳ אחד ע״י שממשיך תוס׳ אור בז״א נעשה ההתכללות ותוס׳ זה ע״כ בא ע״י הבינה כו׳. ומכ״ז י״ל פי׳ הביאני אל בית היין בינה ואז ודגלו, והגם שרבינו פי׳ שעיקר הדגלים ע״י מוחי׳ דאבא י״ל כי או״א תרין רעין וגם פי׳ כי טובים דודיך אורות אבא מיין היינו שנמשכו ע״י בינה כו׳ וכענין מ״ש בפי׳ לויתן כו׳. ולכן נק׳ בינה מלך שהשלום שלו וגם כפשוטו שהוא עושה שלום בין מים ואש חו״ג וגם נק׳ שער הנ׳ דכולל בו כל המ״ט שערים.

בית . . . המ״ט שערים : בגוכתי״ק כל הקטע נמצא בשולי וגליון העמוד, ולא כמו שנדפס באוה״ת במדבר ע׳ מב אחר סעי׳ ג.

שהוא העלאת מ"ן לבחי' מקיף כו' וכל המקיפי' מבינה כו' וכדלקמן שכינה נק' מזבח הפנימי שבו מקריבין קטורת בחי' ריח כו', כך אין בלבנו וע"ש דקאי אף על בינוני' וגם על צדיק שאינו גמור שהם יצי' ובריאה כו' והם מעלים מ"ן למ' שכינתא תתאה. וה"ע ב' בחי' למס"נ באחד ובכל נפשך כמ"ש בד"ה שה"ש ובד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם כו' ובד"ה בכ"ה בכסלו. וז"ש בזהר תרומה קל"ד ב' אינון אמרי כמה דלית בלבך אלא א' דאנת ברזא דעלמא ואיהי אחד אוף אנן דאנן ברזא דעלמא תתאה איהו אחד וע"ד אדכרו תרי לבבות רזא דעלמא עילאה דאיהו ליבא דיעקב ורזא דעלמא תתאה דאיהו ליבא דבנוי עכ"ל. ועלמא עילאה היינו בינה ועלמא תתאה היינו מל' והם ב' בחי' לב, והיינו פנימי' הלב וחיצוני' הלב כענין מזבח הפנימי היינו מזבח הקטורת ומזבח החיצון שעליו מקריבין הקרבנות כמבואר בלק"ת גבי דרושים לסוכות בד"ה ושאבתם מים הראשון פ"א יעו"ש, ועמ"ש במעלות הקטורת על הקרבנות בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו, כי קטורת ה"ע התקשרות שמקושר בקשר אמיץ וחזק בענין שאינו בחי' נפרד כלל כו', ועמ"ש עוד מענין פנימי' הלב וחיצונית הלב בד"ה אתם נצבים ובד"ה ענין הברכות בת"א פ' בראשית. וזהו ג"כ כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, עליות מרכבתא עילאה בבינה, אוף הכי איהי אתיחדת לתתא באחד, והיינו ענין כשם שאין בלבך כו' כך כו'.

קיצור. ענין כשם שאין בלבך והו"ע אהבה בתענוגים זבת חלב ודבש דבשי כך בבחי' אתכפי', גם ע"ד ההפרש בין נשמות דאצי' שנק' אדם ע"י הדעת ובין נשמות דבי"ע שנק' בהמה, לא שניתי ועכ"ז לא כליתם ושורש אתכפי' ממוחי' דאי' ואתהפכא ממוחי' דאבא וזהו בני עלי' מרכבתא עילאה אז תתענג על הוי' וע"ד ראה ריח בני קטורת, כך כו' כנ"ל ב' לבבות מזבה"פ מזבח הקטורת ובזבה"ח, וזהו כגוונא דאינון כו' אוף הכי כו'.

ג) **והנה** ענין הדגלים של המלאכים שנעשו בבחי' התכללות כמ"ש על פסוק איש על דגלו סעי' ד' מענין רבקה של שלש שלש בקר כו' ומבואר שם שזהו נמשך ע"י ד"ע הממשיך מהכתר כו', וענין ד"ע וד"ת י"ל ע"ד הידוע בפי' כי אל דעות כו', ועמ"ש ע"פ ויקהל משה את כל עב"י אותיות דעת, שמשה הוא דעת מקהיל ומאסף עדת בנ"י שיתכללו יחד כו'.

ב' ה'.

סמכוני באשישות, ח"א צ"ח ב' ח"ג מ' א' ריט"א, בתולע"י גבי סמיכת גאולה לתפלה הביא בשם חכם אחד כי סמכוני באשישות הם השרפים.

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני, התרגום מפרשו על קרא דלעיל מיני׳ הביאני אל בית היין דמירי על מעמד הר סיני, ובעידן די שמעית ית קליה די מתמלל מגו שלהובית אישתא זעית ורתעית בתראי מן רתיתא בכן קריבית לות משה ואהרן ואמרית להון קבילו אתון קל פתגמא דהוי׳ מגו אשתא ואעילו יתי לבית מדרשא וסעידו יתי בפתגמי אורייתא די עלויהון אתבסם עלמא (וזהו התרגום סמכוני באשישות) והבו רדידין על צווארי מפשר מיליא קדישין דמתיקן על מוריגי (במתורגמן דתרגום חיך הוא מוריגי מפשר הוא תרגום של פתרון ורדיד תרגום צעיף, אתבסם תרגום של מתיקה וימתקו המים ובסימו מיא, והיינו כענין מיתוק מי מרה דק״נ ע״י עץ כו׳ כן ע״י התורה נמתק ק״נ שהוא עולם הגשמי) כתפוחי גנתא דעדן, ואהי עסיקא בהון מאים (כל אולי תרגום מאים) איתסא בהון, ארום מרעת חיבתא אנא עכ״ל, תרגום חולי מרע, ואלישע חלה את חליו, מרע ית מרעיה, ופי׳ חיבתא חביבות, והיינו ע״פ פי׳ רש״י חולה אני לאהבתו ית׳ ועמ״ש בזה בד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו.

קיצור. שמשה ואהרן יסמכו כנסת ישראל בד״ת שהיא דת אש ועל ידי זה אתרפא מבחי׳ חולת אהבה.

ב) **ורש״י** פירש הפסוק על הגלות סמכוני עתה כמדת החולים באשישי ענבים או באשישות סולת נקי׳, רפדוני רפדו רפידתי סביבותי בתפוחים לריח טוב כדרך החולים כי חולה אני לאהבתו, כי צמאתי לו פה בגלותי, רפידה לשון מצע היא כמו ירפד חריץ עלי טיט באיוב סי׳ מ״א כ״א עכ״ל, ובהושע סי׳ ג׳ א׳, ואוהבי אשישי ענבים כתב רש״י פי׳ מנחם גביעי יין אוהבים להשתכר ביינם ואינם עוסקים בתורה כו׳ עכ״ל, וא״כ עד״ז סמכוני באשישות היינו גביעי מיינה של תורה וא״ש דקאי אדלעיל מיני׳, הביאני אל בית היין כו׳, וענין גביע נתבאר ע״פ ואת גביעי גביע הכסף שהוא כוס גבוה שממנו שופכים לכוסות כו׳ בירמי׳ סי׳ ל״ה ה׳ כי שם אלקים בגימט׳ כוס, והוא מקבל משם הוי׳ והיינו ע״י היסוד וזהו גביע כמ״ש במא״א ג׳ ל״ז וז״ל גביע נק׳ היסוד וכן גביע בגימט׳ מילה וגימט׳ ה״פ טוב ה״ח שביסוד כו׳ עכ״ל, וזהו באשישות הם היסודות דא״א ואו״א וז״א כו׳ שבהם ועל ידם נמשך שפע אוא״ס עד שנמשך במלכות שהיא כוס ש״ב תורה שבעל פה כו׳ וכן כנסת ישראל נק׳ כוס כו׳ ומה שמפרש רש״י אשישי גביעים ולא סתם כוסות י״ל משום כי אשיש עוד לשון חיזוק כמו זכרו זאת והתאוששו בישעי׳ סי׳ מ״ו ח׳, ות״י ואתקפו וכן פי׳ רש״י והתחזקו, וכן פי׳ כאן במדרש באשישות הלכות המאוששות היינו חזקות וא״כ כשמרפשו על כוסות יין דהיינו אשישי ענבים צ״ל ג״כ כוסות חזקים ומעולים יותר מסתם כוסות והיינו גביעים וענין החוזק ביינה של תורה, כי התורה נק׳ עוז.

קיצור. באשישות גביעי יין מיינה של תורה, ורפדו סביבותי תפוחים לריח, והיינו תומ״צ פנימים ומקיפים.

ג) **והראב"ע** כתב אשישות כלי זכוכית מלאות יין רפדוני בלשון ישמעאל כמו חזקוני וי"א שימו היציע תפוחים מלשון רפידתו זהב כו' שענינו ענין הצעה והוא רחוק בעיני עכ"ל.

ד) **ואבן יחייא** כתב סמכוני באשישות וגו' להיות צרה כבמכירה הוא זכירת הטובה בימי הרעה, דומה כי כנסת ישראל הזוכרת את כל טובה עם אלוקי' בימי נעורי' עתה בגלותה אשר היא ריקה מכל טוב, כאלו נפשה יוצאה בדברה, וכאילו באין עליה כמין עילופים והיא קוראה לבני ביתה לומר סמכוני באשישות והם הצלוחית המלאות יין הרקח לשמח הלב (הג"ה, ור"ל שהם דברי אגדה כמ"ש במדרש שאדם חולה מבקש תענוגי' כו' והיינו עסק פנימית הלב* שבזה ישמח לבו מהחולה שנחלה מתאוות ק"נ כו' עכ"ה). ורפדוני בתפוחים שר"ל חזקוני בתפוחים טובי הריח המוציאים חוצה כחות ורוחות הגוף אשר נתקבצו בפנים מפני העילוף כו' עכ"ל (הג"ה, ור"ל כי הנה"א מסותרת מאד מחמת התגברות תאוות נה"ב ורק כי פנו אלי עורף וע"כ צריך להמשיך גילוי כח הנה"א, וזהו ע"י הריח הטוב והוא קיום המצות שנק' ריח בגדיו ריחא דלבושייכו, גם רמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברים דמלכא שנק' כתפוח בעצי העיר כו' כן דודי כו' עכ"ה). ריח של"ה מט"א נב"א קס"א א', קעט"א שכט"א שלה"ב שמ"ב צח"א קטז"א קמ"ב א'. זח"א וירא צ"ח סע"ב כד מטא להאי פסוקא סמכוני באשישות כו' לא יכל רע"ק למסבל כו'. זח"ג פ' שמיני ד"מ ע"א סמכוני באשישות מאן דנפל בעי לאסמוכא לי' (עמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ובסידור ע"פ סומך כו', ובספר התמונה תמונה א' סמ"ך כו' סתומה מכל צד כו' כחומה סביב כו' ובמג"ד אות ס') ובמה באשישות אלין אינון אבהן (הם חג"ת) דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרה י"ל ע"ד ובגפן בינה שלשה שריגים שהם חג"ת והם ע"ד ג' בחי' כהנים ולוים וישראלים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה והממוצע כענין ג' בחי' קול שיש בכל שיר, ואין אומרים שירה אלא על היין וזהו ענין יום ליום יביע אמר ר"ת אש מים רוח כמ"ש בד"ה לסוסתי, ובד"ה נאוו לחייך וזהו יין המשמח אלקים ע"כ אומרת סמכוני באשישות והנה ניסוך היין מ"ן, וזהו יין אדום וגם חמר חורין מ"ד כו', ע"י דחד דרגא דאיהו צדיק היינו שפע המ"ד יין לבן, רפדוני בתפוחים כו' לכוונא רעותא כי ניסוך היין דוקא במדה כו' כי הריבוי מבלבל ויומשך השינה יניקת החיצונים ממ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים גפן נכרי' כו' וע"כ צ"ל תפוחים ג"כ ג' גונין ע"ד ג' בחי' חג"ת, אלא שזהו בחי' נה"י תורה ועבודה וגמ"ח בחי' שוב כו' והיינו כי בינה דינין מתערין מינה, והאשישות חג"ת המדות הם כלי אל היין התבוננות בינה ומצד השמחה וריבוי התפעלות יאבד הכוונה כו' ע"כ צ"ל המשכת החכמה יסוד אבא ארוך נמשך בנה"י דז"א היינו תפוחים כי התפוח גימט' צבאות שהם נו"ה כמ"ש הרמ"ז פ' האזינו גם תפוחים יש להם ריח שז"ס המצות המשכת מקיפים ולכן שייך ע"ז רפדוני לשון מטה כי המצות נשפלו למטה בעשי' גשמיות, זח"ג פנחס דרי"ט סע"א מפרש שחולת אהבה אני

הלב: כן הוא בכת"י, וכנראה שצ"ל: התורה.

בגלותא דאדום כי תוחלת ממושכה מחלת לב, דהא כמה אסיין אתכנשו עלה כו' ע"ש, ת"ז תחילת תיקון ס"ד סמכוני באשישות באיש ואשה ומאן גרים דא בגין דאתפשטן מכתנות עור (נ"ל שצ"ל אור *) אדם וחוה, ובג"ד סמכוני באשישות בכתנות עור וכ' הכס"מ באיש ואשה, אדם וחוה כשנשארו ערומים מצאו סמך להם כתנות עור לכסות ערותם, ורומז כי למעלה זו"נ נתלבשו במט"ט שהוא כתנות עור כו'. ת"ז תיקון ס"ט אשה לה' דא נו"ה, עליהו אתמר את קרבני לחמי לאישי, הדא הוא דכתיב סמכוני באשישות, ובכס"מ שם כי נו"ה טוחנים המן לצדיקים צדיק וצדק בחמימות אש אהבה עכ"ד, ועיין באגרת הקודש סי' ט"ו שהם נקראים שני ביעין המבשלים הזרע כו'. בתי"ח תיקון ו' דקמ"ב א' פי' סמכוני באשישות בשני אשות על ברכת בורא מאורי האש שלפי שנסתלקה הנשמה יתירה שבשבת ע"כ צ"ל סמכוני בשני אשות תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ובכס"מ שם נו"ה כי איהו בנצח ואיהי בהוד, א"כ לפי"ז סמכוני באשישות זהו עליית' בנו"ה, אחר כך רפדוני בתפוחים עליית' בחג"ת, עוד י"ל לענין סמכוני באשישות דהנה לע"ל כתיב והי' ביום ההוא נאום הוי' תקראי אישי כי איש היינו גדול וראש כמו גדעון בן יואש איש ישראל שופטים ז', ובמשנה פ"ק דיומא אישי כהן גדול, והיינו כי עכשיו נאמר אתה אל מסתתר בישעי' סי' מ"ה ט"ו והיינו לפי דסליק לעילא ואין שורה יחודו ואחדותו בתחתונים כדפי' בתו"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם, חשארז"ל סוף סוטה ע"פ וישפל איש כו' אבל לע"ל כתיב ביום ההוא יהי' הוי' אחד עי' ספ"ג דפסחים ולא יכנף עוד, לכן אז תקראי אישי ע"ד ובישראל גדול שמו, גדול הוי ומהולל מאד בעיר אלקינו והמשכה זו זהו ע"י עבודתינו עכשיו להמשיך גילוי שם הוי' בק"ש כמ"ש בתו"א שם וזהו סמכוני באשישות באיש ואשה להמשיך גילוי בחי' אישי ע"י שתהי' בבחי' אשה כי מאיש לוקחה זאת, וברבות פי' בהלכות המאוששות לשון חוזק שהתורה נק' עוז וזהו גם כן לשון איש לשון חחק וגבורה כמ"ש אשרי איש ירא כו' וארז"ל כשהוא איש כו' שמתגבר על יצרו כו' ועמ"ש * ע"פ לזאת יקרא אשה.

שה"ש

סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. זהו מאמר כנס"י בגלות שנק' אז חולת אהבה אני ע"ש שחולי זה בא כשאינו יכול למלאות חפצו ורצונו, וכענין מעשה באחד שהעלה בלבו טינא כו' ומחמת זה נמשך החולי, וענין החולי הוא שהחיות בצמצום והעלם, וכך הנה ישראל אומרים פעמים בכל יום אחד ואהבת, פי' ואהבת מלשון אבה ורצון שהוי'

שצ"ל אור: כ"ה בדפוסי תקוני זהר שנדפסו עכשיו.

ועמ"ש . . . אשה: בכת"י ב': ועמ"ש לקמן ע"פ לזאת יקרא אשה דף פ"א ע"א.

יהי' אלקיך בגילוי, ולפי שגילוי זה א"א להיות בפ"מ כעת עד לע"ל דכתיב עין בעין יראו, ע"כ נק' חולת אהבה, ולכן נק' ג"כ התפלה ויחל כמ"ש ויחל משה וכתיב חלו נא פני אל. וע' מארז"ל ויחל מלמד שהחלה כו' היינו מחמת התגברות האהבה בתפלה להיות חפצו ורצונו לה' ממילא רצון זה ובקשה זו גורם חולת אהבה (וכמ"ש במ"א ע"פ והיה מדי חדש כו'), והיינו בתפלה דחול, אבל בשבת אמרו שמש בשבת רפואה דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, וכמ"ש אז תתענג על ה' ישבעו ויתענגו מטובך שהתענוג הוא כשנתמלא התשוקה והיא רפואה החולת אהבה כו'. וע"ז נאמר מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים שהיא בחי' אה"ר משא"כ חולת אהבה היינו כשהוא בבחי' אהבה זוטא, וכעין מ"ש בזהר וישב דף קפ"א אהבה זוטא דאתדחיא מאהבה רבה כו', ופי' כי אה"ר היינו אהבה בתענוגים כשנתמלא התשוקה אבל אה"ז היינו בחי' הרצון והתשוקה כשא"א למלאות תשוקתו עדיין כו' ואף שעיקר הרפואה והגילוי יהי' לע"ל עכ"ז ידוע למשכילים דגם עכשיו בשבת יש עלי' לכנס"י להיות פב"פ עם הקב"ה רק שלמטה ממש בחיצוניות העולמות שהגוף והנה"ב מסתירים אין גילוי זה עד לע"ל, ועכ"ז תפלה דשבת הוא בבחי' יתענגו מטובך כו'.

וביאור הדברים כי הנה ידוע מ"ש בת"ז דשכינתא איהי מרעא בגלותא, והנה כמו עד"מ בחולי הגוף המבדיל בין קודש כו' יש חולי גמור הבא מלקול אברי הגוף ומחמת זה נופל למשכב ר"ל ומחמת החולי אבד חוש הטעם מהמאכל עד שטועם מתוק למר ומר למתוק ויזכל להתאות למאכלים רעים ודברים מזיקים כמו הפחמים וכה"ג, ויש חולת אהבה כענין הנ"ל באחד שהעלה בלבו טינא כו' שאינו בא מצד קלקול אברי הגוף רק מצד שאינו יכול למלאות חפצו ורצונו כו'. וכך עד"מ בנפש הנה מצד שמעמיק בעניני עוה"ז וכל חפצו ורצונו לזה מד' שכוח לבו, וכמ"ש כי פנו אלי עורף כו' שהוא רק בחי' אחוריים אבל התענוג הוא בעניני עוה"ז ה"ז בחי' חולי ממש שטועם מתוק למר ומר למתוק ומתאוה לדברים הרעים ומזיקים לנפש וע"ז נאמר האמונים עלי תולע חבקו אשפתות, שהם כל תענוגי עוה"ז ששרשן והתהוותן מבחי' הפסולת של ההשפעה ולכן שחק ר"ע אם לעוברי רצונו וכו' וכמ"ש במ"א, וזהו חבקו אשפתות כשמחבק בלב ונפש התענוגים הגשמי' שנק' אשפה וכנודע מענין פעור כו', וזהו בחי' חולי גמור עד שמתאוה למאכלים המזיקים כו' לפי רוב החולי כו' משא"כ בחי' חולת אהבה היינו אדרבה שחפצו ורצונו בתשוקה רבה לגילוי אלקותו ית' ויש לו לזה כוסף רב ועצום, רק שלפי שא"א להיות הגילוי הוא נחלה מזה ונק' זה ג"כ חולי ממש כמו שהחולה הוא שאינו מקבל נח"ר משום דבר כלל מפני שהעלה בלבו טינא כו' והוא בעצבות מצד העדר מילוי תשוקתו כו', כמ"כ הם ישראל בזמן הגלות נמשלות לחולת אהבה, ופי' שחולאת זו צ"ל בתפלה כמ"ש חלו נא כנ"ל, והיינו מגודל

בשולי העמוד בגוכתי"ק: תוחלת . . . שכ' מחלה תפלה ועץ חיים תאוה באה התורה.

עוצם ההתבוננות בגודל א״ס ב״ה איך שהכח השופע ממנו ית׳ להחיות עולמות בי״ע הוא בחי׳ א״ס ממש, שאף שהן הנבראים בעצמן הן בחי׳ גבול ותכלית אעפ״כ הכוח השופע ממנו ית׳ שמחי׳ אותן הוא בחי׳ א״ס ממש, ולזה אמר הנביא שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהנביא רצה להראותם איך שיש בחי׳ א״ס ממש אף למטה בגבול ולזה אמר להם שאו מרום כו׳ מי בראה שהראה להם שאף בההחיות שמחי׳ שמים וארץ גשמיים הוא מלובש ג״כ בחי׳ א״ס ממש.

ב) כי הנה החיות של שמים וארץ גשמי׳ הוא ממל׳ דעשי׳ שמע״ס שבמלכות דמלכות דעשי׳ מתהוים שמים וארץ גשמי׳ והן הן העשרה מאמרות שבהן נברא העולם שמאמר יהי אור שהוא בחי׳ חסד (שבמל׳ דמלכות דעשי׳) נעשה אור וכמ״כ מצירופי אותיות של מאמר תדשא נתהווה הדשאים כו׳, זמהז׳ מדות שבמל׳ דמל׳ דעשי׳ נתהווה הז׳ רקיעים גשמיי׳ שרקיע הא׳ נתהווה ממדת חסד כו׳ ורקיע ב׳ ממדת גבורה כו׳, וכמו״כ כל הטעמים שיש בעוה״ז בכל מיני פירות כמו שקדים ורמונים ותאנים וכתפוחים כו׳ שכ״א משונה מחבירו בטעמו שזה מתוק וזה חמוץ וזה כלול ממתיקות וחמיצות, הנה הם נמשכים מן הרכבת המדות שבמל׳ דמל׳ דעשי׳ שכפי אופן הרכבתם כן מתהווה למטה הטעמים בהפירות שאם נמשך מחסד שבחסד הוא טעם מתוק כו׳, וכל אלו הנבראים הם מינים ממינים שונים שאין מהות א׳ שוה לחבירו כנ״ל, והם ישנם בריבוי עצום אשר לא יספר מרוב, וכולם מקבלים חיותם מלמעלה ותמיד מתחדשים מאין שהוא כח השופע המשפיע להם תמיד חיות בלי הפסק כלל, ונמצא כח זה הוא בחי׳ בלי גבול שתמיד נובע ממנו חיות עליהם ולא פסיק כלל. (דאף שאמרו רז״ל שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, אין זה רק מצד גזירת המלך שכך עלה ברצונו אבל מצד כוח זה השופע להחיות העולמות הי׳ יכול להיות מחי׳ לעולם ולעולמי עולמים, ועוד דהא גם אחר החד חרוב יתחדש העולם אם כן אין קץ ממש גם בפועל). כי בכל שעה נמשך צירוף אחר מי״ב צירופי הוי׳ ומסתלק צירוף הראשון כו׳, ופי׳ שאף מל׳ דמל׳ דעשי׳ שהוא בחי׳ כח המשפיע חיות לעשי׳ היא ג״כ בחי׳ בלתי בעל גבול שאין גבול לכח השפע הנמשך ממנה שיוכל להיות נובע תמיד לאין הפסק וקץ כלל והוא מפני שבמל׳ דעשי׳ מלובשת מל׳ דיצירה ובתוכה מל׳ דבריאה שבתוכה מל׳ דאצי׳ שבתוכה בחי׳ ח״ע דאצי׳ שבתוכה בחי׳ א״ס ב״ה ממש, והיינו כי יש אותיות הדבור ואותיות המחשבה ואותיות שבהשכל עצמו וגם למעלה מהשכל, והנה המחשבה מלובש בדבור והשכל במחשבה כו׳, וכך בחי׳ יו״ד מאמרות שבמל׳ דעשי׳ הם בחי׳ אותיות הדבור ובתוכם מלובש מל׳ דבריאה שהוא בחי׳ אותיות המחשבה כו׳ ובתוכה מלובש מל׳ דאצי׳, שהוא בחי׳ אותיות עליונו׳ יותר עד בחי׳ מל׳ דא״ס שהוא בחי׳ אותיות הנמשכים מן המאציל א״ס ב״ה, והכל מלובש זה בזה כנ״ל במשל, לפיכך גם כח השפע הנמשך ממל׳ דעשי׳ הוא בלי גבול ממש מאחר שבתוכו מלובש כו׳, וזהו ענין ה׳ מלך מלך וימלוך לעולם ועד עד אין קץ ותכלית.

וביאור הדבר הוא ע"ד מארז"ל אין לך עשב [מלמטה *] שאין לו מזל מלמעלה שמכה כו' ואומר לו גדל כו' והמזלות הן מקבלים השפע מן המלאכים שנק' ג"כ עשבים כו' שכמו העשבים נק' למטה עשבים, כן לגבי למעלה נק' המלאכים שהם מקור העשבים האלו בחי' עשבים גשמיים ממש וד"ל, כדכתיב מצמיח חציר לבהמה שהוא בהמה רבה שהוא שם ב"ן דאכיל אלף טורין בכל יומא כו' (שהאלף טורין הם המלאכים שנק' דשאים כו' והמלאכים מקבלים השפע מלמעלה כו', וכן הוא ההשתלשלות עד רום המעלות עד מלכות דא"ס ב"ה ששם הוא המקור של הדשאים שהוא ממאמר תדשא שבמל' דא"ס כו' וכנ"ל ענין ההתלבשות זה בזה כנ"ל), נמצא שהחיות השופע והדשאים שלמטה הגשמיים הוא נמשך מבחי' א"ס שהוא בלתי בע"ג ותכלית כלל כנ"ל, ואעפ"כ כשנמשך ובא השפע הזו להמקבלים שהם הדשאים אזי מתחלק החיות לבחי' גבול, פי' כנראה שמתחלקי' הדשאים א' מחבירו שכל א' יש לו מדור בפ"ע בבחי' גבול ואין נמצא שיהי' ב' גדולים מחוברים כאחד כו' כ"א כל א' יש לו מדור בפ"ע ויש גבול לכאו"א ואע"פ שהחיות הנשפע בהם הוא בחי' א"ס בלתי בעל גבול כנ"ל אעפ"כ כשנמשך השפע למקלבים אזי מתהווים הם בבחי' גבול שכאו"א יש לו מדור בפ"ע (ובבחי' התחלקות החיות כו') בבחי' גבול ומספר כו', וכן אין נמצא שיהי' שני כוכבים מחוברים כא' כ"א ג"כ כאו"א יש לו מדור בפ"ע בבחי' גבול ומספר והחיות השופע עליהם הוא בלתי בע"ג בבחי' א"ס כנ"ל וד"ל.

וזהו שהראה להם הנביא איך שנמצא בחי' א"ס אף למטה בעוה"ז שהוא גבול ממש ואף בגבול ממש נמצא בחי' בלתי בע"ג בחי' א"ס כו', וזהו ראו מי ברא אלה כו' כנ"ל המוציא במספר צבאם כו' פי' שזהו גדולתו ית' שהן הן גבורותיו שאף שהחיות השופע עליהם הוא בחי' בלתי בע"ג בחי' א"ס כנ"ל שראו מי ברא אלה, שנמשך מבחי' אור א"ס ב"ה כנ"ל ואעפ"כ הוא מוציא במספר צבאם שכשמגיע השפע למקבלים הם מתהווים בחי' גבול ותכלית במספר כו' שמתחלק החיות לבחי' גבול כנ"ל שכל א' וא' יש לו מדור בפ"ע בבחי' גבול ומספר כו' וזהו * שהראה להם גדולתו ית' שאף למטה בגבול מלובש בחי' א"ס ואעפ"כ הם בחי' גבול ומספר ממש והן הן גבורותיו כנ"ל.

והנה אחרי כל הדברים וההתבוננות הנ"ל כשיתבונן ויעמיק בהם היטב בתפלה איך שכח השופע מאין הוא בחי' א"ס כנ"ל יחלה מזה ויתאוה תאוה להשיג על בורי' את כוח השופע מאין איך הוא מהוה מאין ליש כו', וזה אין כח בשכל ומחשבה להשיג כי למתב"כ וכאשר ירצה מאד ויתאוה תאוה מאד להשיגו כו' ואינו יכול להשיג כנ"ל מזה יחלה בבחי' חולת אהבה כו' (ופי' שזו היא טבע בהמי' כשמתאוה תאוה ואינו משיג תאותו אזי נחלה כו') שאף הבהמה כשמונעים ממנה מאכלה אזי היא צועקת במרירות כו' וד"ל.

(מלמטה) : תי' זו ליתא בגוכתי"ק, ונוסף ע"פ כת"י.

וזהו . . . כנ"ל : בכת"י א' קטע זה ספק נמחק.

אך בהמה אין לה דעת כלל כו׳ אבל האדם שבדעת צריך ליחלה מאד כשמשיג איך שיש כח השופע מאין ליש כו׳ ואינו יכול להשיג את האין השופע כו׳ צריך ליחלה מזה מאד והוא נק׳ בחי׳ חולת אהבה (והוא כמרז״ל מעשה באדם א׳ שהעלה טינא כו׳ שזוהי בחי׳ טינא כמשנ״ת במ״א ע״ש), שכנ״י נק׳ בזמן הגלות בחי׳ חולה שהוא בחי׳ חולת אהבה מה שמתאוים להשיגו וא״א עתה בזמן הגלות להשיגו כנ״ל ומזה הוא החולאת. והוא כמו החולה הגשמי ממש שאין לו נח״ר מכל דבר שאין מקבל נח״ר משום דבר בעולם ואינו יכול לקבל שום מאכל שתיכף מקיאו לחוץ כו׳, וכמו״כ הוא למעלה ממש בחי׳ חולת אהבה שהוא בחי׳ שאין מקבל נח״ר כו׳ שאינו משיג ותופס הכח האין השופע כו׳ כנ״ל.

ג) **ולתוספות** ביאור בפי׳ וראו מי ברא אלה, הוא כי כל המבואר למעלה שע״ס דמלכות דעשי׳ מתלבשי׳ בתוכיות הז׳ רקיעים והארץ כמ״ש לעולם דברך נצב בשמים ובתוכו מל׳ דיצי׳ כו׳ עד מל׳ דאצי׳ שבתוכה ח״ע שבתוכה הארה מא״ס ב״ה, זהו בחי׳ ממכ״ע והיינו הארה לבד ממל׳ דא״ס אבל עיקר האור מא״ס הוא בבחי׳ מקיף שא״א להיות מתלבש אפילו בח״ע ונק׳ סוכ״ע, ונודע דהתהוות העשי׳ גשמיות מהרוחניות הוא דוקא ע״י רצון עליון הסוכ״ע כמ״ש כל אשר חפץ ה׳ עשה בשמים ובארץ כו׳, כי להיות התהוות גשמיות מרוחניות לא יועילו רבבות השתלשלות רק ע״י כח א״ס ב״ה הכל יכול שבכחו לבד לברוא יש מאין המוחלט והתהוות גשמיות מרוחניות היינו יש מאין, וזהו ג״כ פי׳ מי ברא אלה, כי מי היינו מה שאינו מושג שהוא סתים ונעלם והיינו בחי׳ סוכ״ע והוא דוקא אלה, כי אלה היינו בחי׳ עלמא דאתגליא ובפרט גשמיות העוה״ז עולם היותר אחרון וסוף מעשה וגם הוא עולם הפירוד שנק׳ ג״כ אלה, ובחי׳ אלה נמשך ונתהווה בכח א״ס ב״ה הסוכ״ע דוקא הכל יכול שנק׳ מי לפי שאינו מושג, וזהו שא׳ ע״ז שאו מרום עיניכם וראו כו׳, כי בחי׳ זו יוכלו לראותה בעיני בשר ממש שהרי כשרואה השמים וכל אשר בהם והארץ רואה בחוש שהתהוותם דוקא מבחי׳ סוכ״ע שהוא בחי׳ א״ס ממש, כמשנ״ת שהתהוות הגשמיות מהרוחניות א״א להיות ע״י השתלשלות עו״ע רק כל אשר חפץ ה׳ עשה ע״י רצון עליון הסוכ״ע דוקא, וא״כ נראה בעיני ראי׳ איך בחי׳ מי דוקא הוא בחי׳ סוכ״ע ברא אלה.

ד) **והנה** להבין מה שהראה להם הנביא ענין ההתבוננות ממעשה שמים וארץ הגשמיים כמ״ש שאו מרום עיניכם וראו כו׳ שזהו בחי׳ עולם העשי׳ סוף כל ההשתלשלות וידוע שיש עולמות עליונים רוחני׳ לאין קץ ותכלית כמ״ש בזהר, וההתבוננות בהם יותר נעלה ולמה הזכיר ההתבוננות ממעשה שמים וארץ גשמיים. אך הענין הוא מפני שהתבוננות זו היא בבחי׳ ראיה ממש וכמ״ש וראו מי ברא אלה וגם נראה לעין איך כל צבא השמים לך משתחוים שהחמה שוקעת במערב ומשתחוה לקונה וכן כל המזלות כו׳.

וביאור הענין יש להקדים להבין ענין ראי׳ ושמיעה בעבודת ה׳ דפעמים כתיב בחי׳ ראי׳ כמ״ש וראו מי ברא וכתיב ראה נתתי לפניך את

החיים ופעמים כתי' שמיעה שמע ישראל כו' וראי' ושמיעה הם בחי' חו"ב כידוע דהחכ' היא בחי' ראי' כו' *, וכמארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד וכתיב החכם עיניו בראשו, ולכן נק' החכמים עיני העדה, ושמיעה היא בבינה כי שמיעה הוא ענין הבנה. והנה צ"ל דידוע שהחכ' למעלה מהבינה והרי אנו רואים שהשמיעה יותר דקה במהותה מן הראיה שהרי השמיעה פעולתה לישמע ולהאזין הקולות והדיבורים שהן רוחנים ואין להם חומר גשמי, ובראיה הפעולה פעולה גשמיות להבין ולהסתכל בדברים גשמיים דוקא משא"כ בדברים רוחנים כקול ודיבור אינן נתפסים ע"י הראי', והיינו לכאורה מפני שהשמיעה דקה ביותר מן הראי' לכן תופסת דברים רוחני' כו', וצ"ל הלא הראיה גבוה יותר מן השמיעה שנמשכת מהחכמה והשמיעה מהבינה כנ"ל, ועוד זאת שהרי אנו רואים ג"כ יתרון מעלה בראי' מבשמיעה והוא בבחי' ההתפעלות אשר אין דומה שמיעה לראי' כלל, שהתפעלות הנפש מן הראי' באיזו דבר שתתפעל ממנו הוא ביתרון הרבה מאד מן ההתפעלות שהי' לה משמיעה של אותו הדבר שהרי כאשר יצייר בשכלו ויתבונן באיזה דבר נחמד לא יתפעל כ"כ ומכ"ש בשמיעה בעלמא, וכאשר יראה בעיניו יתפעל ביותר וא"כ צ"ל מאחר שההתפעלות ימצא מן הראי' יותר מן השמיעה וזהו מפני שהראי' גבוה יותר כנ"ל, א"כ למה במהותם השמיעה דקה יותר ליתפוס דברים רוחנים משא"כ בראי'. אך הענין הוא דהעינים הרואות והאזנים השומעות הם רק כלים לכח הראי' וכח השמיעה (ולכן סומא מוליד פתוח כמ"ש במ"א) הרוחני' ושורש כח הראי' נמשך מבחי' חכמה שבנפש ושרש כח השמיעה נמשך מבחי' בינה שבנפש והיא הנותנת דלהיות שכח הראי' נמשך מבחי' החכמה שבנפש שהחכמה היא למעלה מהבינה שממנה נמשך כח השמיעה, וידוע הכלל דכל שהוא גבוה יותר יכול להשפיל עצמו למטה יותר, כמשל מי שהוא חכם גדול מחבירו יכול להשפיל את עצמו יותר למצא דרכים איך להשפיע חכמתו לתלמידים כמו ר' מאיר דהיה אומר ג' מאות משלים כו', וכך מצד מעלתו כח החכמה שבנפש לכך יכול להיות משם ההשפעה וההמשכה למטה יותר מבחי' ההמשכה שמבחי' בינה, והוא מה שכח הראי' נשפל ונמשך לתפוס ענינים גשמי' משא"כ בשמיעה כו' לכך ע"י השמיעה יתפוס עניני' רוחני' וע"י הראי' דברים גשמיים אבל מ"מ התפעלות הנפש יהי' יותר הרבה מן הראי' לפי ששרשם בבחי' החכמה. ועוד טעם אחר יש למה שהראי' והבטה יתכן בדבר השפל ביותר דהיינו בגשמי ובחי' השמיעה וההבנה יתכן בדבר הגבוה ביותר מאד נעלה דהיינו הקולות והשכליים דלפי שהדבר נעלה ומופלא בערך לא יתפס בו רק כח השמיעה מפני שהוא מרחוק בלבד אבל שיתפס בכח הראי' שהוא קירוב גדול א"א להיות נתפס כ"כ כו', פי' ע"ד מ"ש במ"א בענין חכם עדיף מנביא כי הנבואה היא השגת המהות ונק' ראי' כמ"ש וירא אליו הוי' כו' וגילוי זה א"א להיות רק מבחי' בריאה ויצירה ששם השגת הנביאים משא"כ בבחי' אצי' כתיר כי לא יראני האדם וחי,

---

*) בגוכתי"ק מצוין כאן: עד צ"ל ב' הבחי' ע' בנייר דלעיל. ומכאן עד ולכן ע"י התבוננות, חסר בגוכתי"ק.

אבל בדרך השגת החכמים שהוא רק השגת המציאות יוכלו להשיג אפילו באצי' ולמעלה מאצי' וזהו חכם עדיף מנביא משום שבבחי' זו יוכל להיות גילוי בבחי' עליוני' שלא יוכלו להתגלות בנבואה, ועד"ז יובן ענין ראי' ושמיעה הראי' הוא השגת המהות וזהו בחי' חכמה ושמיעה היא רק השגת המציאות שזהו בחי' בינה כמבואר במ"א, דלכך נק' חכמה אתה ובינה הוא, רק שהאדם הגשמי א"א לו להיות השגת המהות רק בדברים גשמיים משא"כ ברוחניות א"א לו להיות רק השגת המציאות ולכן הקולות והשכליים שהן דברים רוחנים אינן נתפסים בראי' רק בשמיעה. ונמצא לא ראי זה כראי זה שיש מעלה בראי' יותר מבשמיעה והוא שהראי' היא השגת המהות שהוא קירוב גדול והיינו לפי שנמשכה מחכמה ושמיעה אינה השגת המהות רק ע"ד ידיעת המציאות ונמשכה מבינה ולכן אין דומה שמיעה לראי' שתתפעל הנפש יותר מבחי' ראי', ולכן אמרו רז"ל סוטה (דף ח' ע"א) גמירי דאין יצה"ר שולט אלא במה שעיניו רואות, כי שיתפעל מן השמיעה אף שהוא מרחוק הוא רק בסט' דקדושה לבד כו' ולא עשה כן לסט"א כו', ומ"מ מצד אחר השמיעה גדולה ע"ד חכם עדיף מנביא שא"א לתפוס מדריגות הרוחני' כ"א בבחי' שמיעה מרחוק ולא בבחי' ראיה, ולכן מצינו שהאזן יקר ונכבד מן העין כמארז"ל שאם סימא את עינו נותן לו דמי עינו חרשו נותן לו דמי כולו כמ"ש ר' יונה בשערי תשובה שער שני סימן י"ב ע"ש.

והנה עד"ז יובן ג"כ ענין ראי' ושמיעה בעבודת ה', והוא שיש ב' בחי' התבוננות האחד בבחי' יחודא תתאה דהיינו איך שצבא השמים לך משתחוים, כמארז"ל שהחמה שוקעת במערב ומשתחוה לקונה וכן כל המזלות בעבור שרואים חיותם וקיומם מהמהווה ומחי' אותם ומקיימם וכן באדם עצמו הגוף טפל ובטל לגבי הרוחניות והחיות שבו, ועי"ז נאמר ראה נתתי לפניך את החיים כו' שהוא בחי' ראי' חושיית שיראה האדם בעיניו חיותו וקיומו מבחי' חיות האלקות המחי' אותו, וכן רואה ההשתחוואה של צבא השמים, וכן ענין והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו' שהוא ג"כ בכלל התבוננות דיחו"ת, והב' הוא ההתבוננות דיחו"ע בביטול ע"ס דאצי' לגבי המאציל ב"ה, ובודאי ענין התבוננות דיחו"ע הוא גבוה יותר שהרי כל העולמות בי"ע אין ערוך כלל לגבי בחי' היותר אחרונה שבאצי' כמבואר בהערה לתיקון חצות בענין הושיט אצבעו הקטנה כו', וגם הביטול דבי"ע הוא ביטול היש משא"כ ביטול די"ס שהם בבחי' ביטול אורות ממש, ועכ"ז אנו רואים שמההתבוננות ביחו"ת תתפעל הנפש הרבה יותר מההתבוננות שלה ביחו"ע, וזהו מטעם הנ"ל דבבחי' הביטול ביחו"ת הוא בבחי' ראי' כנ"ל כמ"ש ראה נתתי לפניך כו' שנראה ביטול צבא כו', משא"כ בחי' ההתבוננות דיחו"ע אשר לא נוכל כלל לצייר ענין מהות הע"ס וביטולם לגבי א"ס ב"ה, רק הוא בחי' שמיעה מרחוק, לכך הגם שהתבוננות זו גבוה יותר ה"ז כמשל הנ"ל שהשמיעה תופסת ענינים דקים ורוחנים יותר מן הראיה ומ"מ ההתפעלות ביותר הרבה מבחי' ראיה מבשמיעה כו', וההתבוננות דיחו"ת נק' בחי' ראי' וכנודע דבחי' בי"ע נק' דומם בכלל לגבי האצי' וכמ"ש ומן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן כו' כמ"ש במ"א, והדומם נתפס בבחי' ראי' כו'.

ובזה יובן מה שתקנו אנשי כנה״ג לומר בשכמל״ו הגם שמשה לא אמרו ואנשי יריחו שהיו כורכים את שמע אין הלכה כמותם, להיות כי שמע ישראל הוא ההתבוננות ביחו״ע, וזהו שמע לשון שמיעה כו׳, ובשכמל״ו הוא התבוננות דיחו״ת לכן נאמר ברוך כי ברוך הוא גילוי והמשכה כמבואר למעלה. לכן השבטים אמרו זה להיות כי הם היו מבחי׳ בריאה כמבואר בלק״ת מהאריז״ל ע״כ ההתפעלות מיחו״ע שבאצי׳ הי׳ אצלם ג״כ בבחי׳ שמיעה, לכך אמרו בשכמל״ו שבבחי׳ זו יוכל להיות ראיה כנ״ל שמבחי׳ ראי׳ נמשך ההתפעלות ביותר, וזהו שכתוב אתה הראת לדעת כו׳, ומשה רבינו ע״ה לא הוצרך לומר בשכמל״ו משום דכתיב בי׳ וירא ראשית לו שבבחי׳ הראשית הוא בחי׳ ח״ע המתגלה באצי׳ היתה אצלו בבחי׳ ראי׳, א״כ כיון שיחו״ע הוא אצלו בבחי׳ ראיה לא הוצרך כלל להתבוננות דיחו״ת. ואנשי יריחו רצו שיומשך בחי׳ האהבה דואהבת מהתבוננות דיחו״ע שבאחד על כן לא רצו כלל להפסיק בין אחד לואהבת כו׳ ואין הלכה כמותם. לפי שעם היות אמת נכון הדבר דהתבוננות דיחו״ע שבפסוק ראשון דק״ש יש בה שני מעלות טובות יותר מהתבוננות דיחו״ת דבשכמל״ו א׳ שהרי אין ערוך כלל בין בי״ע לאצי׳ כנ״ל הב׳ דגם הביטול דאצי׳ אמיתי יותר לאין קץ כנודע ומבואר במ״א ההפרש בין ביטול אמיתי לביטול היש, וא״כ לכאורה מהתבוננות ביטול זה דאצי׳ לא״ס ב״ה יומשך בנפש התפעלות אמיתי יותר מהתבוננות דיחו״ת. עכ״ז צ״ל דייקא בשכמל״ו מצד שבזה הוא בחי׳ ראי׳ ומבחי׳ זו נמשך התפעלות יתירה* כנ״ל. ומ״מ צ״ל ב׳ הבחי׳ הנ״ל ולא די בהתבוננות דיחו״ת לבד אף שהוא בחי׳ ראי׳ והוא ע״ד חכם עדיף מנביא אף שהנבואה היא השגת המהות משא״כ בהשגת החכם, מ״מ ידיעת המציאות ממדריגות עליונות עדיף מצד אחד מהשגת המהות שבמדריגת התחתונים כיון דכלא חשיבי מדריגות התחתונות לגבי העליונות וכגרגיר חרדל לגבי גלגל הרקיע ויותר מזה לאין קץ כלא כו׳, ולכן אדרבה פסוק ראשון דק״ש מתחיל שמע ישראל כי זהו העיקר להיות אוזן שומעת תוכחת חיים מביטול עולמות העליונים אף שאינו משיג מהותן רק מציאותן, ומ״מ יבא לו עי״ז התפעלות גדולה דדוקא יצה״ר אינו שולט במה שאין עיניו רואות לפי שסט״א אין בהם ממש כו׳ משא״כ בסט׳ דקדושה מבחי׳ שמיעה ג״כ יומשך התפעלות עצום ומסירת נפש באחד. עד״מ מעט אור דוחה הרבה מן החשך רק מעט אף שאינו מאיר רק בבחי׳ שמיעה מרחוק אך כיון שהוא מבחי׳ א״ס ויחו״ע כו׳ שמקור האור עצום מאד לכן דוחה כו׳ ועי׳ בתניא פרק... אך כדי להגדיל מדורת אש האהבה הוא ע״י בחי׳ התבוננות דיחו״ת באמרו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שרואה בעיניו ביטול כל צבא השמים כו׳ והאופנים ברעש גדול כו׳ ומבחי׳ ראי׳ יומשך התפעלות הנפש ביותר כו׳.

ה) ולכן ע״י התבוננות הנ״ל עד״מ וראו ממש מי ברא כו׳ יבוא לבחי׳ חולת אהבה כי כאשר עיניו הרואות שהתהוות כל דבר גשמי נלקח ממש מא״ס ב״ה הכל יכול שמהוה אותו בכל רגע, ואח״כ יעמיק ויתבונן

יתירה: בנדפס: לתורה.

ענין בחי' א"ס שכל השתלשלות העולמות שהן בבחי' אין קץ ומספר כולם אין ערוך לו עד שכולן יחד שוין אצלו עם העשי' גשמיות ואפי' עם דומם א' גשמי כמו אבן חרס שזהו פי' אין ערוך כו', ובחי' אין סוף ממש מהוה כל נברא מאין ליש בכל רגע והרי עיניו רואות מציאותו וא"א להשיג מהותו בשום אופן, ואפי' ג"ע הוא רק זיו והארה כו' וג' אלפים יובלות ארז"ל אל תקרי שמות אלא שמות, שגם בחי' אלף השביעי חד חרוב חיותו רק מבחי' שם והארה לבד כו', ואי לזאת יהי' לבו דואג בקרבו ויחלה ממש מזה מה שכל ימי עולם לא יוכל להשיג מהות בחי' א"ס כו' ועיניו רואות מציאותו ממש אותו עמו את השמים ואת הארץ אני מלא ומהוה ע"ז כל דבר גשמי ורוחני יש מאין כו' וכן עיני האדם לא תשבענה שרואות מציאותו וכלות להשיג מהותו ואין לאל ידו להשיג כו'.

ולתוספות ביאור איך ע"י בחי' ראי' יבוא לבחי' חולת אהבה, יובן ע"ד מ"ש בתוכחה שורך טבוח לעיניך כו' פי' שאמיתי' הקללות הן להס"מ שלע"ל יתקיימו בו כולן, ופי' שורך היינו בחי' פני שור מהשמאל שמשם עיקר יניקת החיצונים שלכן נק' בזהר סט' דשמאלא כו' שמצד השתלשלות הגבורה נמשך גבו' קשות כו' (ע' מ"ש בדרוש דעומר שעורים) ולע"ל יתברר הכל, וזהו ענין סעודת שור הבר, לשון בר לבב שהוא בחי' הזדככות ובירור כו', וזהו שיהי' שורך טבוח לעיניך להיות מאכל לנש"י ואתה הס"מ לא תאכל ולא תקבל יניקה ממנו עם שהוא שורך כו' הרי שזה עגמ"נ וצער דוקא מה שעיניו רואות והוא אינו משיגו כו', ואמר עוד בניך ובנותיך נתונים לעם אחר פי' בניך הם ע"ד מ"ש ויבואו בני אלקים כו' שהם ע"ב צירופים משם אלקים, ויש עוד מ"ח צירופים אחרונים שמשם יניקת החיצונים ונק' בני חם ולע"ל שיתברר כ"ז ויוכלל בקדושה זהו בניך ובנותיך כו' ועיניך רואות וכלות אליהן לינק כמו עכשיו בגלות ואין לאל ידיך, הרי מובן דממה שעיניו רואות וא"א להשיג נמשך בחי' כלות הנפש יותר ויותר ממה שאין עיניו רואות אף שידוע לו כך עד"ז ויותר מכן ראוי להיות בחי' חולת אהבה ע"י בחי' שאו מרום עיניכם וראו בראי' חושיית ממש מציאותו של בחי' סוכ"ע היינו מי ברא אלה, ומפני שא"א להשיג מהותו יבא לידי חולת אהבה דאם רק על בחי' בניך ובנותיך כו' אף שהן רק צירופים דשם אלקים נמשך בחי' כלות הנפש ממש ממה שעיניך רואות וכלות אליהן כו' וכש"כ וק"ו לאין קץ שראוי שיומשך בחי' כלות על העדר השגת מהות הא"ס ממש שאין ערוך לו כלל וכנ"ל, וג"כ עיניך רואות כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו כו', ומ"מ ר"ת שאו מרום עיניכם הוא שמע כי צ"ל מתחילה בחי' שמיעה וכמ"ש שמע ישראל כו' להתבונן בבחי' יחו"ע והשתלשלות עולמות עליונים דוקא בכל היכלות כפי השגת שכלו ומוחו שאת להעמיק בזה תמיד בכל יום שזהו עיקר, וכמ"ש בשערי תשובה לר' יונה ז"ל שע"ז ארז"ל שהקב"ה מרפא כל איבריו של אדם (אף שחטא בכל אבריו כמ"ש מכף רגל ועד ראש אין בו מתום) ברטיה האחת והיא שמיעת האוזן שנאמר הטו אזנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם, ולכן פסוק ראשון דק"ש שהוא מדאורייתא לדברי הכל מתחיל שמע כו' וכמש"ל אך כדי להגדיל מדורת אש האהבה צ"ל בשכמל"ו בחי' התבוננות

דיחו"ת שע"ז נאמר וראו מי ברא כו' שמזה יבא לבחי' חולת אהבה ממש וכנ"ל מפסוק עיניך רואות וכלות כו' וכך עיני האדם לא תשבענה כו' וכן מצינו ג"כ בתורה פ' עקב מעלת בחי' הראי' בפסוקים וידעתם היום כו' כי עיניכם הרואות את כל אשר עשה ה' כו' ע"ש*.

ו) והנה כל הנ"ל נת' פירוש שאו עיניכם וראו כו' היינו בראי' עיני בשר ממש, אבל באמת יובן דשייך בחי' וראו ג"כ בהתבוננות יחו"ע ולא ראי' גשמיות ח"ו אלא ע"ד מ"ש בר"מ בעין השכל דבליבא אתחזי כולא וכמ"ש ג"כ בתניא ולהאיר עיני' בראי' חושיית ולא בבחי' שמיעה והבנה לבדה כו', כי גם ברוחניות שייך ראי' ושמיעה כי השגה שבבחי' חכמה שבנפש נק' ראי' והשגה בבחי' בינה נק' שמיעה, פי' עד"מ אדם שנופל לו השכלה חדשה מכח השכל שבנפשו הנה זהו בחי' ראיה וזה בחי' סקירת השכל כו' משא"כ אחר ששומע השכלה ממנו זהו בחי' שמיעה או אפי' באדם זה אחר זמן ההשכלה אצלו רק בבחי' שמיעה בלבד. והנה איתא בספר יצירה הבן בחכמה וחכם בבינה, פי' הבן בחכמה הוא שגם בחכמה יהי' התכללות בחי' בינה וחכם בבינה היינו שגם אחר שנמשכה הבינה להיות פרצוף בפ"ע עכ"ז יהי' החכ' מתלבש בה ונמצא שהן כלולי' זה מזה היינו בבחי' חכמה יש ג"כ בחי' בינה דרך התכללות וכן להפך בבחי' בינה יש התלבשות החכמה, ויובן זה עד"מ באדם אנו רואים כ"ז איך בבחי' חכמה שבו נכללת הבינה ואיך אחר שהבינה נמשכת להיות מהות בפ"ע עכ"ז מתלבשת בה החכמה, כי הנה בחי' חכמה שבאדם כשבאה בבחי' גילוי במוחו הוא כשמשכיל האדם באיזו השכלה ונופל לו השכלה והמצאה חדשה והיא אז בעת נפילתה ממקורה עדיין למעלה מן ההשגה והבנה דהיינו שעדיין אינו יכול להסביר ולבאר אותה כלל לזולתו וגם לעצמו, אלא הסברא והשכל ההוא עדיין בבחי' כח היולי והוא הנק' ברק כמו ברק הגשמי כך יבריק ויבהיק ממקור החכמה איזו סברא והשכלה, ונק' בחי' זו יסוד דאבא, והנה אח"כ במעט רגע יוכל להסביר זאת ההשכלה לזולתו בהתפשטות ריבוי דברים בהרחבה גדולה ונק' בחי' הסבר הזה בשם בינה כנודע והוא בחי' יש שנתפס בכלים וצירופי אותיות, אבל הברקת הסברא נק' חכמה והוא בחי' אין (וזהו בחי' אמ"ר אור מים רקיע שמקור החכמה נק' אור ובחי' יסוד אבא בחי' ברק הנ"ל נק' מים שהמים אין להם גוון הוא בחי' אין אבל הבינה נק' רקיע בחי' יש כמשנ"ת בסידור ע"פ הללו את ה' בקדשו כו' בפסוקי דזמרה). והנה מוכרח לומר שגם בחי' הסבר הזה הי' כלול כולו ונמצא בהברקת וסקירת השכל ששם הי' הסבר זה כלול בבחי' העלם עדיין ולא הי' ניכר רק הברק ואח"כ יצא לידי גילוי להיות בבחי' השגה והבנה ממש, אבל א"א לומר שלא הי' כלול שם מתחילה כי יש בכלל מאתים מנה, והיינו הבן בחכמה היינו להיות לו כח ההבנה להתבונן בהשכלה זו לעומקה ברוח בינתו שתהי' מובנת היטב אצלו ולא תשאר בבחי' סקירה

---

* כו' ע"ש: בשולי הגליון: ואני אראה בשונאי, ולא ידע איש כו', ענין בעין השכל וחכם בבינה, סי' ט"ו קכ"ב קי"ה, ת' ריב"ש סי' קי"ח בענין אם אין דעת כו' שאו מרום ר"ת שמע להיות חכם בבינה.

והעלם שא"כ אחר זמן התעיף עיניך בו ואיננו כו' כ"א להמשיכה מבחי' הברק יסוד אבא להיות בבחי' גילוי בבינה כו'. אך בחי' חכם בבינה הוא שגם אחר שהבין והשיג היטב את הסברא והשכיל בהרחבה גדולה בריבוי אותיות במחשבה וגם בדיבור שזהו בחי' בינה, עכ"ז יהי' שמור אצלו תמצית ותוכן הסברא היינו תוכן המכוון ממנה ולא יאבד תוכן המכוון בריבוי ההסבר כו'. ובחי' תוכן המכוון זהו ממש בחי' בריקת וסקירת השכל שנפלה לו מתחלה שהוא ודאי תוכן עיקר ההשכלה ונק' חכמה כנ"ל, אלא שכדי להשיגה היטב צ"ל על ידי ההסבר כו' והיינו הבן בחכמה כו', אבל אח"כ צ"ל ג"כ חכם בבינה שיהי' שמור אצלו תמצית הסברא והוא בחי' כח ההיולי של אותה הסברא ולכן בחי' חכ' המלובשת בבינה נק' נקודה בהיכלא שבלא ההיכל א"א לתפוס הנקודה ועכ"ז ההיכל בלא הנקודה ג"כ אינו כלום כו', וממילא מובן שבבחי' הבן בחכמה הוא הבינה שם בבחי' התכללות וביטול בחכמה ע"ד בכלל מאתים מנה, אבל בבחי' חכם בבינה הנה החכמה היא העיקר רק שמתלבשת בבינה ע"ד התלבשות ולא התכללות כו'. ובזה יובן ענין שחו"ב מרומזים באותיות י"ה דשם הוי"ה, כי הנה החכמה שהיא בבחי' נקודה וברק זהו בחי' יו"ד והבינה שהיא התפשטות ההשגה היא בחי' ה', והנה מילוי יו"ד הוא ו"ד כזה יו"ד, ותמונת ה' הוא ג"כ ו"ד, הרי בחי' ו"ד שהן מילוי היו"ד היינו בחי' הבן בחכמה שהוא מה שהבינה שהיא ה' שהיא ו"ד כלולה בתוך הנקודה, וכמו שכשצריכים לדבר י' במבטא הוא ע"י אותיות ו"ד כך גילוי סקירת השכל הוא ע"י כח ההבנה וההשגה כו', ואח"כ מילוי ה' הוא יו"ד זהו בחי' חכם בבינה. ומכל הנ"ל מובן ענין בחי' ראי' בהתבוננות הנק' בעין השכל דבליבא כו' שהוא ע"ד בחי' חכם בבינה ובחי' נקודה בהיכלא להיות בתוך בחי' ההתבוננות מאיר בחי' הנקודה והברק פי' ע"ד מ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו, שבבחי' זו הוא בחי' יראה ממש בחי' ראיה החכם עיניו בראשו, וכמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים שיהי' זה אצלך בבחי' ראי' ממש ראה כו' שיהי' תמיד לנגד עיניו חיותו וקיומו מאור א"ס ב"ה. ועוד יובן ענין בחי' הבן בחכמה וחכם בבינה עפמ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי נותן כו' ביאור ענין נקודה בהיכלי' שבחי' חכ' היא בחי' ביטול אליו ית' שלמעלה מדעת והשכלה המושג כו' והיא בחי' יו"ד של שם ובחי' ה' היא בחי' בינה התבוננות כו', וב' בחי' אלו צ"ל תמיד אצל האדם בעבודת ה' בלי פירוד כו', היינו להתבונן כו' וליבטל אליו ולדבקה בו במס"ב כו' ע"ש.

ז) **והנה** להבין איך יבא האדם לבחי' זו להיות חכם בבינה ולהיות וה' עליהם יראה כו' יש להקדים ממה שמ"כ מאמר בענין אינו דומה שמיעה לראי' בהיות בחי' ראי'* הוא בחי' חכמה איזהו חכם הרואה את

בשולי הגליון: נקודה בהיכלא ראה.

בחי' ראיה: מכאן עד וזהו שאומרים עיניכם — ליתא בגוכתי"ק. המאמר נדפס בבונה ירושלים סי' קי. ראה במ"מ השינוים.

הנולד כמו באדם המבין בחכמתו ורואה שיבא עליו איזה דבר רע או טוב אע״פ שרחוק הזמן שיבא הדבר הנה מפני הסתכלות שכלו הוא כאלו רואה מיד בעיניו הדבר וכאלו הובא עליו ומתירא מאד אם רע הוא או שמח אם טוב הוא, אבל בחי׳ שמיעה דהיינו בחי׳ התבוננות בלבד במחשבה עמוקה כמו אם שמע מאחרים שיבא הדבר לא תפול עליו כ״כ היראה או השמחה מהדבר מפני שאין עדיין הדבר בהתגלות גמור אע״פ שמתבונן בו אינה כאלו רואה בעיניו הדבר ממש כו׳, וכן הענין באמיתת אחדות הוי׳ איך שכולא חד וכל העולמות בטלים ומבוטלים כאין נגדו ושהכל בהשפעת חיותו ית׳ ובו אין שינוי כלל כידוע כל ענין אחדות הוי׳, אע״פ שיתבונן בו הדק היטב בכל עומק מחשבתו וטרוד בה והרי נקבע האמונה בלבו מאד, מ״מ אין הענין בהתגלות גמור לפניו כאלו רואה בעיניו ולפיכך כשיסור מחשבתו אף לפי רגע פונה לדרכי תאוותו כו׳, משא״כ כשאופן האחדות בהסתכלות חכ׳ שהוא מקור הבינה קודם שיבא הענין להתבוננות בהרחבה כו׳, הוא ממש כמו ריאות העינים וא״א לו בשום אופן לסור מחשבתו בכל המדות מן הענין האחדות ובכל עשיותיו ועניניו דבוק בו ית׳ דביקות הפלא מפני היות רואה המלך בעיניו, וזה הי׳ בזמן קבלת התורה שנאמר וכל העם רואים את הקולות, ולאחר שחטאו הורידם מבחי׳ זו לבחי׳ שמיעה שהוא בחי׳ בינה ויכלו לחטוא כו׳. והנה בחי׳ הממוצעת המחבר ומזווג חכמה עם בינה הוא הדעת, דעת הוא לשון התקשרות כמו שכתוב והאדם ידע כו׳, דהיינו שיהי׳ מקושר בעומק נקודת הלב במחשבת הבינה שמתבונן, משא״כ בינה לבדה הוא היות האופן במחשבה לבד ואינו נוגע לעצמותו דהיינו ללבו כלל, אבל שיהי׳ רעותא דליבא התלהבות לבבו ודבקותו בהענין שמחשב ומתבונן עד שיהי׳ כולו בהענין דבוק מאד בכל חושיי גופו זהו נק׳ דעת, והוא גורם שיתחבר בחי׳ חכ׳ לבינה דהיינו שיגרום ברוב חוזק ההתבוננות עד שיהי׳ בהבינה בחי׳ ראי׳ ראיית הנשמה כנ״ל וד״ל. ולכן כל עיקר אמיתי׳ עבודת ה׳ המוטלת על האדם הוא הדעת, דהיינו להשים כל עומק מחשבתו בהתבוננות רק בגדולת הבורא וכל ענין אחדות הוי׳, ויחזק ויתקשר כל עצמותו בהתבוננות עד שיהי׳ תמיד דבוק בה, וממילא יבא לבחי׳ ראיה שיהי׳ יראת ה׳ על פניו לבלתי יוכל לחטוא, וכל אדם שאין בו דיעה דהיינו בחי׳ התקשרות בחכ׳ אסור לרחם עליו כו׳. וזהו ודאי שאם יהי׳ בבחי׳ זו יגיע הענין לנקודת לבבו ויפול עליו יראה או אהבה רבה והתלהבות רב מאד עד כלות הנפש דהיינו שלא יהי׳ לו רצון אחר לשום דבר כ״א לדבקה בו ית׳, וזו העבודה יכול כל אדם לעשות כל חד לפום שיעורא דילי׳ ואינו יכול לפטור עצמו ממנה, מפני היות שאינו צריך להשגיח על לבו איך הוא רק לשמור דעתו יפה כנ״ל וממילא יבא ללבו, ואם לא תתעורר הלב אל יפול מדביקות מחשבתו כלל כי מה לו לעשות יותר כיון שעשה מה שיכול לו כו׳ (ויובן ע״פ כל הנ״ל פסוק דע את אלקי אביך ואח״כ יהי׳ בחי׳ ועבדהו בלב כו׳, וכן פסוק והיו הדברים האלה על לבבך למעלה מלבו הוא בחי׳ הדעת אשר הו״ק כלולים בו כו׳, וכן וידעת היום והשבות אל לבבך כו׳). ובזה יובן הנז׳ בע״ח שיש ג׳ מיני זיווגים אף בחזה דז״א עדיין הם דעת תחתון ודעת עליון והממוצע ביניהם והוא הנ״ל,

והבן. וזהו שאו מרום עיניכם וראו ר"ת שמע, דהיינו שגם בבחי' שמיעה שייך בחי' ראי' היינו בחי' חכם בבינה ע"י הדעת המזווגם ומייחדם כו' וכמו שנאמר במ"ת רואין את הנשמע כו' אלא שאז הי' בראי' חושיית וכך יהי' לע"ל ביתר שאת ויתר עז ונגלה כבוד ה' כו' ועכשיו הוא בעבודה וכנ"ל.

והנה אהבה זו הנמשכת מבחי' ראיה אין ערוך אליה והיא בחי' חולת אהבה וכלות הנפש כנ"ל, והנה הרפואה לבחי' חולת אהבה יהי' עיקרה לע"ל שזהו שאנו אומרים בברכת רפאנו ברוך אתה כו' רופא חולים כו', שלע"ל יהי' רופא את החולים כו', ופי' שלע"ל יהי' הרפואה כו' שיהי' נגלה כבוד ה' ויראו בעיני ראי' את כח האין המשפיע מאין ליש שהוא בלתי בע"ג בחי' א"ס כו' כנ"ל, כדכתיב כי עין בעין יראו, שישיגו אז פנימיות התורה ואת מתיקות התורה מה שמשיגים עתה בג"ע ישיגו זאת לע"ל כו', וזה יהי' הרפואה להחולים, משא"כ עתה בזמן הגלות נק' כנס"י בחי' חולה שאין משיגים פנימיות התורה ומתיקות התורה כו', שזה נק' מאכל ואין יכולים לקבל המאכל כהחולה הגשמי כו'. והנה הרפואה שעתה בזמן הגלות להחולאת הנ"ל הוא העסק בתומ"צ שאומרים אשר קדשנו במצותיו כו', שהתורה ומצות הם בחי' רצונו וחכמתו ית' וע"י העסק בתורה כו' משיגים את מהות רצונו ית' אם רצונו שיהי' כשר או פסול כו' (וכן בקיום המצות מקיימין רצונו וחכמתו) ובזה יהי' הרפואה להחולת אהבה הנ"ל, כי בקיומו התורה ומצות יגיל וישמח מאד בחדוה ושמחה שהשיג מהות חכמתו ורצונו ית' (וזאת הי' תשוקתו ומזה נחלה לכך זוהי הרפואה וד"ל). ופי' דהנה יש חילוק בין השגת מציאותו ית' להשגת מהותו ית', ופי' שהשגת מציאותו נק' כשמשיג שיש למעלה בחי' רצון העליון ב"ה אבל אינו יודע מהו מהות הרצון העליון ב"ה (שמציאותו* הוא לפי' שמשיג שיש כו' ומהותו נק' כשמשיג ממש כו' כנ"ל) אבל השגת מהותו הוא כשעוסק בחכמתו ית' שהוא חכמת התורה ויודע איך הוא רצון העליון ב"ה אם רצונו כשר ופסול כנ"ל, וזהו נק' השגת מהות הרצון ממש (שיודע את מהות רצון ממש שהוא כשר או להיפך וד"ל) וזהו נק' השגת מהותו ית' ולכך כשעוסק בתו"מ שמשיג מהות רצון העליון ב"ה, אז היא רפואתו בזה שיגיל וישמח מזה מאד ויתרפא מחליו חולת אהבה הנ"ל וד"ל, שכשעוסק בתו"מ ויודע מהות רצונו ית' הוא משיג למעלה מג"ע כו' כי הוא משיג את בעל הרצון שהוא המאור בעצמו שהוא בעל האור שמאיר בג"ע כו' (כי בג"ע הוא רק זיו ואור השכינה בלבד כמ"ש במ"א וד"ל) רק שזה נתגשם בעניני גשמים כנ"ל, אבל הוא המהות הרצון שלמעלה ממש רק שנתגשם כנ"ל, וזהו כדכתיב כי טל אורך טליך שנתגשם ודכו אותו במדוכה כנ"ל, והמלאכים העליונים משיגים מציאותו ית' מי יותר* ממנו, רק שמהותו אינם משיגים כי אם אנו משיגים בעסקינו בתורה ומצות כנ"ל, ולזה אומרים איה כו' ואומרים מלא כל הארץ כבודו, ואך רק שהעסק שבתורה צ"ל בבחי' ביטול

(שמציאותו . . . כו' כנ"ל): בכת"י יש קו מחיקה ע"ז.

מי יותר: כ"ה בכת"י א. ובכת"י ב': מציאותו ית' יותר וכן רק שמהותו.

שהוא בעצמו יהי' בטל לגמרי והדבור שמדבר בדברי תורה הוא רק דבר הוי' שמלובשת בו וכנ"ל וכדכתיב ואשים דברי בפיך כו', וכמו שאמר המגיד להב"י אני המשנה המדברת בפיך כו', וזהו ענין סמכוני מאשישות רפדוני בתפוחים שהוא בחי' תומ"צ שעל ידי זה הוא סמיכת כנס"י מבחי' חולת אהבה.

ח) **ולהבין** ענין זה דרך פרט מהו סמכוני באשישות ומהו רפדוני בתפוחים, הנה אשישות הם ענבי יין כמ"ש ואוהבי אשישי ענבים, שהיין כנוס ועצור בתוך הענבים בהעלם וע"י הסחיטה יוצא מההעלם אל הגילוי ולכן היין הוא המשמח אלקים ואנשים וכתיב ישמח ישראל בעושיו שהשמחה היא ג"כ גילוי העלם וצ"ל אם אנשים משמח אלקים במה משמח, אך הענין שהתורה נק' יין כידוע ממארז"ל יינה של תורה, וכמ"ש לכו שברו כו' יין וחלב, וע"י יינה של תורה הוא בחי' שמחה לאלקים ג"כ, כי הנה כתיב שמש ומגן הוי' אלקים שכדי להיות התהוות הנבראים יש מאין הוא ע"י שם אלקים דוקא שהוא בחי' מגן ונרתק להעלים אור הוי', וכמ"ש בראשית ברא אלקים ויברא אלקים את התנינים כו', ול"ב אלקים שבמע"ב הן ל"ב נ"ח, פי' נתיב הוא שביל קטן ומצומצם לילך בו, וכן ת"י בשופטים סי' ה' נתיבות שבילין שהשביל הוא צר והיינו שנמשך מבחי' חכ' ע"י בחי' צמצומים כדי להיות מקור והתהוות מציאות הנבראים ולכן הל"ב נתיבות הם ל"ב אלקים.

והנה בחי' הצמצום הזה דשם אלקים יורד ומשתלשל מטה מטה בריבוי הצמצומים להיות התהוות נבראים בע"ג ודרך כלל הם ג' צמצומים בג' עולמות בי"ע, כידוע ששרפים בבריאה וחיות ביצירה ואופנים בעשי', והכל על ידי שם אלקים עד התהוות אדם התחתון בעוה"ז החומרי שנאמר בו אחור וקדם צרתני אחור למע"ב כו' והוא ג"כ ע"י ויאמר אלקים נעשה אדם, והנה נש"י שרשם משם הוי' כמ"ש חלק הוי' וכמארז"ל ישראל עלו במחשבה היינו בבחי' חכמה שהוא בחי' שם הוי' וא"כ ירידתן בגוף למטה ע"י שם אלקים הוא ירידה גדולה, אך ירידה זו היא צורך עלי' ע"י שיהי' ביטול היש לאין בבחי' אתכפיא ואתהפכא וע"ז נאמר צחוק עשה לי אלקים, היינו מה שע"י שם אלקים נעשה בחי' יש ואח"כ ביטול היש לאין ע"י נש"י מזה נמשך צחוק ותענוג עליון, ולכאורה צ"ל ענין עלי' זו אחרי שגם קודם התלבשותה בגוף היתה כלולה בבחי' אין וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, עמידה היא בחי' ביטול בבחי' שם הוי' דהא עמדתי לפניו קאי על שם הוי' שאמר תחילה חי הוי' כו' וא"כ גם אחר הביטול היש לאין היינו הך.

ט) **ולהבין** זה יש להקדים מ"ש רז"ל הפוך בה ולפוך בה דכולא בה ובה תחזי כו' וצ"ל מהו הפוך גם כפל לשון הפוך והפוך. אך הענין דהנה כתיב (משלי סי' ד') סלסלה ותרוממך ובגמ' לא הוי ידעי רבנן מהו סלסלה כו' חזי' לההוא גברא דהוות מהפך בשעריה א"ל עד מתי אתה מסלסל בשערך כו', וכן פי' סלסלה קאי על התורה להפוך ולחפש במטמונים של תורה כדפי' רש"י בראש השנה דכ"ז, ופי' דכמו השערות צריך להפוך ולהפריד

בשולי העמוד בגוכתי"ק: בשבת ויכל אלקי' ע' אכלו רעי' ויחי תקס"ה.

ולהפריש השערות זו מזו שלא יסתבכו יחד כך ההלכות שבתורה צריך להפריד ההלכות, והיינו ענין הקושיות ותירוצים שבגמ׳ דמקשי׳ ורמינהו ומתרץ לא קשיא, שע״י התירוץ אזי כל הלכה בא על מקומה שלום, משא״כ בלא התירוץ שיש קושיא מהלכה זו על זו ה״ז כאלו שניהם מסתבכים יחד ואין מפרק אותן, וע״ז ארז״ל הפוך בה והפוך בה כי כמו השערות צריך להפריד אותן תמיד כך בחי׳ חלק העיון שבתורה לעיין בעומק טעמי ההלכות ימצא לכאורה קשיא מכאן למקום אחר ויתיישב לתרץ ולמצוא עומק החילוק וזהו ענין התורה שאין לו קץ וסוף, והוא הנק׳ סלסלה ועי״ז תרוממך בעילוי אחר עילוי מעלה מעלה.

ולהבין ענין העילוי הוא כי הנה עד״מ יניקת השערות הוא מן המוח שבראש, ועכ״ז מקומן וצמיחתן הוא על עצם הגולגולת (מין כנף ע׳ קרח) שהוא מקיף על המוחין, וכך יובן למעלה דהנה אורייתא מחכמה נפקת וכל הלכות שבתורה שבע״פ היא בחי׳ מל׳ הם בחי׳ שערות הנמשכים מח״ע ע״ד אבא יסד ברתא דהיינו בחכמה יסד ארץ שהוא בחי׳ תושבע״פ שנמשכים לתושבע״פ מתושבכ״כ שהיא ח״ע והיינו כמו שיניקת השערות הוא מהמוחין, וז״ש בלק״ת פ׳ תולדות דשער הוא אותיות עשר שהוא בחי׳ יו״ד ואח״כ נעשית וי״ו היינו כי יניקת השערות מח״ע שהוא בחי׳ י׳ ונמשכים למטה שההמשכה הוא בחי׳ וי״ו, והנה אע״פ שינקתן מבחי׳ חכמה עכ״ז הם צומחים מבחי׳ גלגלתא דחפיא על מוחא שהוא בחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה ומשם ירדו ונמשכו למטה להתלבש בבי״ע בתושבע״פ בהלכות הערוכות לפנינו, והענין כי להיות הירידה וההמשכה למטה ביותר נמשך דוקא מכח היותר עליון שכל הגבוה יותר יכול להשפיל א״ע למטה יותר, וכמ״ש אני ולא מלאך כו׳ וכמ״ש במ״א, עמ״ש הזהר ח״א דק״ט בפסוק ויעש ה׳ לשרה עשי׳ לעילא כו׳ שלהיות ההמשכה בעשי׳ צ״ל ממקום עליון יותר, וזהו״ע נה״י חדשי׳ ששרשן מהכתר שלמעלה מהחכמה כו׳, וכך להיות המשכת השערות מח״ע לירד ולימשך למטה מטה להתלבש בעשי׳ הגשמיות הוא ע״י כח ועוז מבחי׳ גלגלתא שלמעלה מהחכמה כו׳ ואף דגלגלתא היא בחי׳ חיצוניות לגבי מוחא, אך היא בחי׳ חיצוניות ממקום עליון יותר שלמעלה מעלה מבחי׳ מוחא שלכך א״א להתגלות משם רק בחי׳ חיצוניות ולפי שהיא בחי׳ חיצוניות וממקום עליון ביותר לכך משם כח הירידה וההמשכה למטה מטה כמ״ש במ״א בביאור ע״פ יביאו לבוש מלכות כו׳ שזהו מעלת המצות מעשיות הנמשכים מבחי׳ ארחין דגלגלתא על בחי׳ התורה הנמשכת ממוחא בחי׳ חכמה כו׳, וכך יובן ג״כ אף גם בתורה עצמה שבחי׳ השערות שהם פרטי הלכות הנמשכים מח״ע בתורה שבע״פ שהרי נמשכו למטה יותר מבחי׳ תשב״כ עצמה, הנה כח המשכה זו הוא ע״י שצמיחת השערות הוא על בחי׳ גלגלתא שלמעלה מבחי׳ מוחא שמשם דוקא ניתן להם כח זה. ושורש הענין כי בהשערות יש ב׳ בחי׳ גוף השערה והיא חלולה ובתוכה יניקה מהמוח והיינו שהשערה היא בחי׳ לבוש להיניקה, כמו המשל שהוא

בשולי העמוד בגוכתי״ק: סלסל ג״כ ל׳ דרך כי השערו׳ [illegible] למטה לה׳ . . . ולהעלות לשרשן ע׳ [illegible] ע״י [illegible] יכולים . [illegible]

[illegible]

לבוש לנמשל כדאי׳ בסידור בפי׳ האל אב הרחמן, והנה היניקה שרשה מהמוחין אבל עצם גוף השערה שהוא הלבוש נמשך מהגלגלת, כי הנה ידוע בענין משלי שלמה שדוקא שלמה היה יכול לומר משל שהלבוש והמשל נמשך ממקום עליון יותר כו׳, והיינו כנ״ל שלהיות ירידה למטה צ״ל ממקום עליון יותר כו׳, לכן בחי׳ גוף השערה נמשך מגלגלתא והיניקה שבה הוא מהמוחות כו׳, וז״ש בגמ׳ פ״ו דנזיר (דל״ט) שנסתפקו שם תחלה אם השער מלתחת רבי או מלעיל, ר״ל אם מה שהשער גדל הוא שהסמוך לבשר הגלגלת וראשו של השער כדקאי קאי או להיפך שראש השער הולך וגדל אבל חלק הסמוך לראש אינו זז ממקומו, ולבסוף העלו דמלתחת רבי היינו הסמוך לגלגלת כו׳ ע״ש, והיינו מטעם הנ״ל שכדי להיות הירידה וההמשכה למטה יותר צ״ל נמשך דוקא ממקום עליון היינו המקום שמשם יוצא השער שמשם נמשך ההליכה וההגדלה שיומשך ויתפשט באורך משך מאד למטה מטה כו׳, ולכן ע״י סלסול שערות התורה שהוא בחי׳ עיון התורה ובירור ההלכות להעמיד כל א׳ על מכונה עי״ז ותרוממך בעילוי אחר עילוי בבחי׳ ארחין דגלגלתא שלמעלה מבחי׳ מוחא וח״ע עצמה שגלגלתא הוא מבחי׳ א״ס ממש כנ״ל וזהו דוקא ע״י סלסול השערות יען שצמיחתם הוא מבחי׳ גלגלתא, וכמו עד״מ בגשמיות כשמפרידים השערות וכל א׳ בפ״ע יוכלו להגביה כל א׳ לשרשה משא״כ כשהן מסובכין יחד כו׳. וזהו דסלסול ג״כ לשון דרך סלולה לכוין למקור ההמשכה ולכן נק׳ הלכות הליכות עולם לו שיוכל להעתיק א״ע מבחי׳ העולם הגשמי וגם העולם מתעלה עמו עילוי אחר עילוי, וז״ש אם בחוקותי תלכו ע״י שתהיו עמלים בתורה ועי״ז תלכו בעילוי אחר עילוי בהשגת אלקות כו׳.

י) **וביאור** ענין זה הוא דהנה בחכמה כתיב והחכ׳ מאין תמצא, ששרש התהוות מציאות החכמה הוא מבחי׳ אין, והיינו בחי׳ האין של הע״ס והתכללותם במקורם כמ״ש לך ה׳ הגדולה והגבורה בבחי׳ ביטול אבל עצמותו ית׳ הוא, רם ונשא ונעלה עד אין קץ מגדר וערך הספי׳ וכמ״ש בזהר שכל הע״ס הם רזא דשמיה רזא דמהימנותא, פי׳ כמו עד״מ שם האדם אשר יקראו לו שהשם אין לו שייכות לעצמיות האדם וחכמתו ומדותיו וז״ש אני הוי׳ הוא שמי ופי׳ במדרש שמי שקרא לו אדה״ר שבשעה שקרא שמות לכל הבהמה והחי׳ א״ל הקב״ה ואני מה שמי א״ל אתה שמך הוי׳, פי׳ ששם הוי׳ יו״ד חכמה היינו האור הנמשך להחיות בחי׳ השתלשלות חו״ב וזהו בחי׳ האין של הע״ס שממנו תמצא החכמה אבל עצמותו ית׳ רם ונשא, והנה בחי׳ גלגלתא שהוא דחפיא על מוחא שלמעלה מבחי׳ חכמה היינו לפי שהוא גילוי מבחי׳ עצמותו ית׳ שלמעלה מבחי׳ יו״ד חכמה כו׳ ולפי שהגילוי ממקום עליון ביותר ע״כ א״א להיות הגילוי רק בבחי׳ חיצוניות כו׳ כנ״ל וזהו ענין ירידה צורך עלי׳, שהנשמה אף שגם קודם התלבשותה בגוף היתה כלולה בבחי׳ האין, אך היינו בבחי׳ האין של הע״ס שהוא כמו זיו השמש במקורו אור הנכלל במאור, אבל ע״י התלבשות בגוף ע״י בחי׳ ביטול היש לאין באתכפי׳ ואתהפכא תתעלה לבחי׳ אין היותר גבוה מבחי׳ האין דחכמה שהיתה כלולה שם בתחילה

והיינו לבחי' עצמות אוא"ס שנק' מאור ולא אור והיינו כי ע"י ביטול היש לאין מעורר ג"כ למעלה בחי' עצמות אוא"ס דשם כולא קמי' כלא חשיב ממש ואע"פ שלמטה אינו רק ביטול היש אבל מ"מ ביטול זה מעורר למעלה מעלה בבחי' ששם הכל בטל במציאות ממש שהוא בחי' שלמעלה מבחי' האין דע"ס והוא ענין הירידה צורך עלי', וזהו והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים, כי בחי' ביטול היש הוא נק' בכלל יחו"ת שהוא מבחי' מל' הנק' לבנה, ולע"ל שתתעלה מתחילת תהי' כאור החמה בלבד שמבחי' ביטול היש לאין יבא ויעלה לבחי' אין שהוא מקור אור דע"ס דאצי' שנק' אור החמה בכלל, ואח"כ יעלה עוד למעלה שבחי' אור החמה שהוא בחי' אין דע"ס נכלל בעצמיות המאור שהוא בבחי' שבעתים כאור שבעת הימים. וכ"ז הוא נכלל בבחי' סלסלה ותרוממך שע"י העמל בעסק התורה כו' עי"ז תרוממך למעלה מעלה בבחי' גלגלתא כנ"ל, וזהו ענין נכנס יין יצא סוד כי הנה ארז"ל ע"פ אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ופי' העמל בתורה היינו כענין הפוך בה והפוך בה שהוא בחי' סלסלה, ולכן זה נק' בשם הליכה וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל הליכות עולם לו, פי' שעי"ז גורם שהולך ונעתק מזה העולם לו לבדו לבטל אליו ית' בהשגתו בגדולתו ית' במדריגה אחר מדריגה כו', והיינו שע"י עיון ההלכות שהאדם מעיין בהן ומשיגן היטב על בוריין זוכה האדם להלוך ממדריגה למדריגה בהשגת גדולת א"ס ב"ה וקרבתו עם קרבת אלקות יחפוץ באמת ויבקשנה ככסף ויגעת ומצאת כו' לאפוקי מי שאינו כו', ועיקר הענין הוא לפי שע"י סלסלה ותרוממך הוא מעורר בחי' גלגלתא שהוא בחי' רצה"ע ומשם נמשך גם כן בחי' פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון העליון הנ"ל שיהי' מתגלה ומאיר בנפש האדם, וזהו בחי' נכנס יין יצא סוד, כי התורה נתלבשה בדברים גשמיים כמשל היין שהוא כנוס בענבים ונעלם בהן וכן השערות הם חלולים ובחי' הארת ח"ע הנמשך בתוכן מוסתרת ומלובשת תוך השערה, וכמו שהיין הוא כשנסחט מענבים מההעלם אל הגילוי כך בחי' סלסלה הוא להוציא לאור הטעם מח"ע מה שהי' גנוז ונעלם ומוסתר בהשערות, וסיבת ההסתר מחמת הקליפות שהיו מעלימים ומסתירים על בחי' שערה זו הוא ענין עירוב השערות שלא היתה ההלכה מובנת היטב בטעמה שהטעם הוא סוד ח"ע ומחמת שנפלו ממנו נצוצות בשבה"כ בקליפות עי"ז הקליפות מעלימים חכמת התורה כו' ומערבבים השערות כו', וסלסול השערות הוא בחי' גילוי אור הטעם של ח"ע כמשל היין היוצא מהענבים מההעלם אל הגילוי ועי"ז ותרוממך למעלה גם מבחי' ח"ע, וזהו הגרום שיצא סוד הוא בחי' אהבה מסותרת שיש בכל נפש מישראל שתצא ג"כ מההעלם אל הגילוי ע"י בחי' ומשביע לכל חי רצון העליון הנ"ל שהוא מקור ושרש האהבה המסותרת, וזהו ענין שהיין משמח אלקים, פי' כי הנה התהוות הנבראים יש מאין הוא ע"י שם אלקים ול"ב אלקים דמע"ב הם ל"ב נתיבות החכמה כנ"ל, שע"י צמצומים אלו נמשך להיות יש ותכלית התהוות היש כדי שיהי' ביטול היש לאין ועי"ז יהי' עלי', ולכן היין יינה של תורה שהוא בחי' סלסלה כו' נעשה שמחה לשם אלקים שעי"ז ממשיכים גילוי ההעלם מעצמיות אוא"ס, ואנשים היינו מט"ט וסנדל שלהיות התהוות בחי' יש צריך להיות בבחי'

מלאכים הנ"ל כידוע מענין מה יפו פעמיך בנעלים כו', ולפי שתכלית בריאת היש המכוון שיהי' גילוי אוא"ס ע"י ביטול היש לאין וכו' לכן יינה של תורה שגורם הגילוי הוא המשמח שם אלקים וגם בחי' אנשים שעל ידי זה נשלם המכוון על ידם (שהרי גדולה מזו מבואר בזהר במשל בן המלך והזונה שאפי' היצה"ר שמח כשהאדם מכניעו כו' מכש"כ בשם אלקים ואנשים דקדושה. ודרך פרט י"ל כי ל"ב אלקים דמע"ב הם ג"כ בחי' שערות ול"ב נתיבות, אך זהו להיות התהוות היש משא"כ ל"ב נתיבות ח"ע שבתורה והשערות שממנה הם מבחי' עליונה יותר ונמשכים מבחי' גלגלתא ועי"ז ממשיכים גילוי עצמות א"ס ונק' זה יין עדמ"ש באד"ר דמו"ס הוא כחמר טב דשכיך ושקיט על כו' עמ"ש במ"א בענין הכנף מין כנף כו' ולכן הם משמחים בחי' ל"ב אלקים דמע"ב ע"ד הנ"ל, וזהו ג"כ ענין והי' אור הלבנה כאור החמה כו' כי לבנה ר"ת ל"ב נתיבות החכמה שנמשכו למטה להיות התהוות היש וע"י הלכות דתורה שבע"פ שנק' ג"כ לבנה נעשה ביטול היש לאין להיות כאור החמה ואח"כ שבעתים כאור כו' כנ"ל).

רפדוני בתפוחים הוא ע"פ מ"ש וריח אפך כתפוחים שמעלת ריח התפוח על כל מיני בשמים הצרי והצפורן כו' לפי שאינם מאכל והריח שבהם הוא מה שנפל בשה"כ משא"כ התפוח שהוא מאכל ומריח גדולה מעלתו (וכמשארז"ל במדרש פ' אמור האתרוג יש לו טעם וריח ההדס ריח ולא טעם כו' פי' כי הטעם הוא בחי' א"פ היינו תענוג עליון הנמשך ומתלבש בחכ' שהוא בחי' הטעם שנרגש בחיך חכו ממתקי' חך הוא חכמה חך מה כו' חך יטעם אוכל והריח הוא בחי' או"מ, והנה עם היות שהמקיף גבוה מהפנימי שהוא אור גדול שאין הכלי יכול להכילו, וכמשל בנפש אה"ר דבחי' בכל מאדך שלמעלה מהכלי עכ"ז אין די בבחי' זו לבד כי להיות לא לתהו בראה שנסתלקו האורות מהכלים כ"א לשבת יצרה להיות דירה בתחתונים להמשיך האור למטה והיינו ע"י א"פ המתלבש בהכלים ע"כ צ"ל ב' הבחי' ריח שהוא א"מ עם הטעם שהוא א"פ כו' וזה הי' עובדת דיעקב עם עשו כי יעקב בחי' או"פ י' עקב ועשו הי' לו רק או"מ דקדושה משא"כ בפנימיותו כו' ויעקב המשיך לו אותו המקיף וזהו ענין שלקח בכורתו כו', והיינו דוקא שיתחבר האו"מ עם האו"פ ועמ"ש ע"פ טוב לחסות כו' וע"פ וישלח יעקב ובענין שארה כסותה כו', ובענין שביטלו ק"ש להכנסת כלה כו', ועוד כי הנה יש מעלה בטעם שעצמיות המאכל נטעם ונכלל בחך משא"כ הריח הנה אין עצמיות הדבר נכלל בחוטם רק חיצוניותו, וכך מהמקיף א"א להיות רק גילוי הארה חיצוניות משא"כ מהפנימי שעצמיותו נתגלה וכמ"ש במ"א בפסוק אלה מסעי כו' ירדן ירחו, וגם מובן קצת ממש"ל בענין גלגלתא ומוחא כו' וזהו לחם בגימט' מזלא אבא יונק ממזל הח' שנכנס בפנימיותו ממש כו', ואי לזאת מכל הנ"ל מובן מעלת בחי' תפוח שהוא מאכל ומריח שהוא התחברות האו"מ עם הא"פ) ואף גם יותר ממשקה שמריח וכמ"ש בזהר אכלו רעים לעילא ושתו ושכרו דודים לתתא, פי' לעילא היינו בחי' חו"ב שההמשכה לבחי' חכמה ומחכמה בבינה להיות התהוות יש מאין נק' אכילה ושתו ושכרו דודים לתתא זו"נ (שהם

מקבלים מבחי' מוחי' דאימא נק' שתו כו' משא"כ אכילה מוחין דאבא כמ"ש במ"א), והנה הריח הוא בחי' מקיף כמארז"ל איזה דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף זהו הריח, ולכן הריח אינו נפסק משא"כ הטעם כשיטעמנו פ"א כלה טעמו להיותו בבחי' פנימי' כו', והוא ענין שורש המצות למעלה תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן תר"ך כתר בחי' מקיף שהוא ריח כו' (רק שהוא בחי' ריח וטעם שהרי הם ג"כ רמ"ח אברים דמלכא שהח' מתלבשים בט"ס וטפ"ט פ"א ורת"ס רמ"ג ועם ה' חסדים רמ"ח, א"כ מתלבשים ג"כ בבחי' א"פ) והנה המצות בכלל נק' ע"ש צדקה וכתיב וצדקה תרומם כו'.

(ח) **אשישות** אשישי ענבים יין המשמח כו' כי שמש ומגן כו' ל"ב אלקים דמע"ב ל"ב נתי' להיות בי"ע עד נעשה אדם, ונש"י חלק הוי' עמו, והירידה צורך עלי' ע"י ביטול היש לאין אך הרי גם בתחלה היו כלולים בבחי' אין אשר עמדתי כו'.

(ט) **הפך** בה, סלסלה להפריד השערות הלכות ע"י ורמינהו לא קשיא, ועי"ז ותרוממך, כי השערות אף שיניקתן מהמוח עכ"ז צמיחתן על עצם הגלגלת, ואפשר כי הנה להיות ירידה למטה צ"ל מחיצוני' עליון ולכן עשי' לעילא, ולכן שערא מלתחת רבי, ולכן הסלסול תרוממך לבחי' גלגלתא.

(י) **כי** החכמה מאין תמצא, רזא דמשי' אני הוי' הוא שמי יו"ד חכמה כו', אין של הע"ס, אבל בגלגלתא הארה חיצוני' מבחי' עצמות וזה ירידה צורך עלי' מבחי' אין של הע"ס זיו השמש לבחי' מאור ע"י ביטול היש לאין והי' אור הלבנה כו'.

(יא) **וזהו** נכנס יין כו' כי תרוממך ע"ד בחקתי תלכו, הליכות עולם לו ע"י עיון הלכות, והיינו כי ע"י גלגלתא נמשך ומשביע לכל חי רצון, וזהו יצא סוד אהבה מסותרת, והיינו ע"י יין שנסחט בהענבים, וכן בתורה ע"י עיון יוצא האור מהעלם השערה כו', לכן משמח אלקים ואנשים מט"ס כו' ועמ"ש בהג"ה.

(יב) **רפדוני,** תפוח ריח ומאכל וגבוה מריח לבד, וגם ממשקה המריח והיינו בחי' מצות (כי ריח או"מ ומ"מ רק חיצוני', משא"כ טעם החיך קולט פנימית הטעם, לכן אחר טעימה אין טעם עוד בהמאכל ועוד כי מקיף תהו ולשבת יצרה תיקון וצ"ל ב' בחי') וכללותן צדקה.

א) **בס"ד סמכוני,** בגלות חולת אהבה (ר"ד שיר ה' פי' כי באצי' אה"ר ובהיותה בבי"ע אהבה זוטא וא"כ ע' זהר וישב קפ"ו אה"ז דאתדחיא מקמי' אה"ר דהיינו אהבה בתענוגי' ע' בפסוק מה יפית בר"ד בתענוגי', ע' ע"פ משוש חתן שנלקחו מאוא"ס נהר עדן גן), א"י מלאות חפצו,

טינא, חיות בצמצום, וכן בנמשל ואהבת להיות גילוי וא"א, והיינו בחול (וג"כ בתפלה דחול, א"כ ג' לשונות חול ותפלה חלו נא וחולת אהבה, אבל יש רעה חולת הטועם מר למתוק עקוב הלב מכל ואנוש כו') אבל בשבת רפואה ומרפא כו' ויתענג (אהבה בתענוגי') וזהו בקשת כנ"י סמכוני סומך נופלים ורופא חולים (ע' סידור בשמ"ע וע' ד"ה משה ידבר מענין זה שהקב"ה מבקר חולים כו' לפי ששמש מרפא ברוחני' ע"כ אידלי יומא כו'.

(הג"ה סמכוני תקס"ג, חולה אין מקבל נח"ר משום דבר יעצב, מקיא, והיינו בתפלה בהתבו' איך שהכח המחי' א"ס אף שהנברא גבול, וזהו שאו כו' מי כו' (ע' מסעי תקס"ג מהו מי) מי"ס שבמל' דמל' דעשי' מתהוים שמים וארץ, מאותיות, פירות מהרכבת המדות שבמל' ותמיד מתחדש החיות א"כ כח השופע א"ס כי במל' דעשי' מלובש כו'.

וזהו מי ברא אין לך עשב, מזל ממלאכי' הנק' ג"כ עשבים כמ"ש חציר ועשב, וכן עד רום המעלות עד א"ס ואעפ"כ כשנמשך למטה מתחלק לגבול וכ"א בפ"ע כו', וזהו גם בגבול יש א"ס, ועוד כי להיות התהוות כל יש הוא ע"י סכ"ע הכל יכול ונק' סיבת הסיבות ולכן נק' מי שאינו מושג ע"ד כי הוא צוה ונבראו כו' וגם מצד ממכ"ע א"ס מחדש תמיד כו', גם מי אלה סובב וממלא וזהו פי' אלקי' * כו').

וע"י התבוננות זו איך הכח המחי' כ"ד א"ס ממש, יחלה ויתאוה, כי בהמה צועקת, אבל אדם כו', טינא אין לו נח"ר מכ"ד, כי אשפה הוא, . . . לבו דואג וכו', ולע"ל רפואה ולכן אמר גאולה או רפאנו וכו' והיינו כי עין בעין יראו, שמתי כדכד שמשתיך כי שמש מרפא ועכשיו הרפוא בשבת וע"י תומ"צ מושג מהו הרצון עליון טל אורות משא"כ מלאכי' כו', ולכן משמחי לב ע' שבועות תקס"ב . . . יפה כו' מחיי העוה"ב זיו כו').

כי א . . . רופא כמ"ש . . . רפא כי דיעות דעת עליון . . . זה רפוא' וגם חסד כל היום שמש רפוא', ובזה י"ל אילו פינו כו' אין מספיקי' ואינו מובן אלא שהרי כח ההשפעה א"ס וזיל בתר על קרא שהרי הגבול א"א להתהוו' כ"א ע"י א"ס וא"כ איך יספיק בע"ג, אך כיון שפלגת בנו אה' הגשמיות מא"ס לכך כו', במדרש כל עמל אדם אין מספיק להודו' לפיהו . . . כו' ע"ד שורך טבוח לעיניך וכו' עיניך רואות וכלות כו' ואין כו' כמ"כ שאו עיניכם וכו' א"א להשגת המהות גם בג"ע רק זיו בעלמא שמש מק . . . ר השמי' דאקרי מי . . . וע"כ מרפא מי ירפא לך וביעקב ויזרח לו השמש לרפאו וכתי' שמש זו היינו הנק' כ . . . הל . . . וז"ש יצא קום . . .

שמיעה גבוה כי חרש פטור מהמצות משא"כ סומא וחרשו נותן לו דמי כולו ע' ספר הירא ' לר"י, היינו להתבונן ביחו"ע שמע ישראל, קבלה הסכמת שמע, ואח"כ יחו"ת ג"כ להגדיל מדורת האהבה.

פי' אלקי' : תי' אלו אינם ברורים בגוכתי"ק.

סמכוני* רעש שער שמאל וימין תומ״צ, ענין סומך נפולים בכי ההרים ימושו, ע״י* תומ״צ אך תשו׳ נגאלין גבוה יותר כי ע״ז נאמר לא תוסף קום וא״צ סמיכה* וע״ז א׳ השבעתי תעירו תעוררו, או י״ל השבועה לא לעורר כ״כ אהבה עליונ׳ של דודי* עד שתחפוץ כי בעל כרחך אתה חי א״כ השבועה לא להיות כלות הנפש בפ״מ רק להיות שוב משא״כ חולת צריך שי . . . כי העכבה לטוב כמו עצרת והשרש׳ בקרקע׳ כל מה שמש . ומתעכב יותר וע׳ ס״פ וארא. הטעם שמזה נמשך כלות הנפש ממש לפי שגם מציאותו אינו נראה כי מי ברא אבל לזה . ותרוממך עמל תורה, ומרפא בכנפיה כי הנה ובעל כנפים יגיד ע׳ זהר ח״ג ר״ד לבושי׳ להרצון, וכן דהע״ה אמר רגלי מוליכו׳ להיכן שלבי רוצה, וכצפרי׳ כו׳ כן יוקשי׳ מחמת דמשתמטי רגלייהו המעשה גורם (ע׳ שיר כו׳ ממעמקים וכו׳) שאין הכנפי׳ יכולי׳, לכן ע״י מעשה תומ״צ סמכוני כו׳ והם ממשיכים חו״ג דרצון בכנפים ע״י אהוי״ר פרחא תומ״צ לעילא אעפ״כ תומ״צ סומכי׳ הגדפין ע״ד ארון נושאיו נשא כו׳ ע׳ אז ישיר בשלח תקס״ה.

שמש מרפא ואור החמה כאור כו׳, תורה אשישו׳ יין ע׳ חכלילי, צאינה וראינה, וצ״ל אע״ג דסלסלי׳ נגלה ע״כ צ״ל ג״כ יין פנימי׳, סוד אהבה מסותרת ס׳ ר״ח כ׳ כן דק״ג ע״ב ענין תשבע״פ ע׳ רפאני וארפא, ע׳ מדי חדש מענין חולת חלו נא חולי חולין כו׳.

ע׳ ששת ימי׳ מצות, פט״ו מבחי׳, רמב״ם אין לבו פנוי מאהבת כו׳. ובזה יובן ותרוממך מכ״מ ע״ד כל המכבד גופו מכובד כו׳ ולכן שמאלו כו׳ נמשך מחמ׳ ירא׳.

תורה רפוא׳ ע׳ ששת ימים הנ״ל לפי שפנימי׳ שבעליון נמשך דוקא ע״י עשי׳.

אשישות גלוסקאו׳ ולחם כו׳ אנוש וחלוש יסעד וזהו סמכוני.

מלך למנות חרסי׳ ע׳ יכפר תקס״ב וכן מעין זה ירידת נה״א, שמאלו חקת תקס״א תולדות תקס״ט.

חולת אהבה העדר התענוג ה״ע כאיל תערוג, ובין נגיד׳ תשובך מלכא ומלכתא שע״י הצדיק היחוד בענין בניהו ורבקה יוצאת כו׳, ובזהר גבי

סמכוני: נמצא בגוכתי״ק — קשה לקריאה, בשולי ובצידי הגליון יש הוספות וצ״ע איפה הם שייכים.

ע״י . . . אבל לזה: נכתב בצד הגוכתי״ק.

סמיכה: בצד הגוכתי״ק יש כאן שורה למעלה וצ״ע איפה מקומה: כי התורה קו ומצות כלי׳ אבל תשו׳ מקור שלמעלה מקו או י״ל חולת אהבה נמשך מראו מי ברא אבל יש [אהבה מצד עצמו׳ א״ס שאינו בגדר עלמין לא .] — (המובא בהחצאי ריבוע נכתב בסוף העמוד וכנראה שהוא המשך להנ״ל).

או . . . דודי: צ״ע אם תיבות אלו הם המשך אדלעיל, או שהם הערה בפ״ע.

ליל שבועו' נבזבזא (נגיד ע' הגידה) ע' בנעלים, קשוטי חתן תורה וצ"ע הכלה אותיות הלכה, מצות קשוטי כלה, יצחק קץ חי יסוד היחוד למעלה גילה אבל אברהם אבר מ"ה.

אש שחורה שחורות כעורב ל"ת ודרבנן והריני מסלסל ומגיע למעלה מאש לבנה כעמר נקא לפי שממשיכים בחי' הדרת פנים כו' ועוד כבוד ע' סדר"ח מי פעל ועשה. ב' אשות דהדיוט למטה בחולת אהבה היינו רעש דאופני' וחיות ודשרפי' לכן הסכימ' בב' אשות עליונו' אש שלמעלה ע' כי תצא תקס"ב.

מסלסל פי' בערוך שזהו ענין הפוך בה והפוך בה.

מי זאת עולה מן המדבר תרין עלמין מי ברא אלה היינו מי זאת עולה מן המדבר, ע' במדבר סיני תקס"ג ואח"כ לבונה שמחה של מצוה, ע' שרביט הזהב. ראי' ושמיעה ג"כ בפסוק יהודה אתה כו' ענין ראובן ושמעון עמ"ש ע"פ פקח עיניך.

ב' ו'.

שמאלו כו' ח"א דכ"ח סע"א מ"ט א' ב', וימינו קי"ב א' וע"ש, שמאלו קל"ג סע"א, קל"ו רע"א וסע"א קנא"א דרמ"ד א' דרמ"ה א' בהשמטות זח"א סי' כ"ה דף ח' סע"א, ט' רע"א ב' סי' כ"ט די"ג א' ח"ב ד"ל ע"א קיד"א קל"ח סע"ב, קנ"ד ב' דרל"ח ב', ח"ג נ"ד סע"ב ק"כ ע"ב קמ"ח סע"ב קע"ח ב' דרי"ד ב'.

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ותרגם התרגם על ענין ענני כבוד שסיבבו את ישראל במדבר וכ"ז בשביל שעוסקים בתורה שניתנה בימינו של הקב"ה עכ"ל, וז"ל כד הוו עמא בית ישראל אזלין במדברא הוו ענני יקרא מסחרן להון ארבע מאברע רוחי עלמא בגין דלא ישלוט בהון עינא בישא, וחד מן עלויהון בגין דלא ישלוט בהון שרבא ושמשא ואף לא מטרא וברדא וחד מלרע להון (ואפ"ל שעל זה נאמר שמאלו תחת לראשי היינו מלרע להון או אפ"ל שמאלו קאי על ענני כבוד שמצד צפון שנק' שמאל) די הוה מסובר יתהון היכמא דמסובר תורבינא ית ינקא בעיטפי' וחד הוה רהיט קדמיהון מהלך תלתא יומין כו' בגין דהוו עסקין באולפן דאורייתא דאתיהיבת להון ביד ימינא דה' עכ"ל וכן פי' רש"י. ובשיר ח' בפסוק שמאלו תחת ראשי

תרגם דקאי על תפילין וימינו תחבקני קאי על מזוזה שהיא בימין ועל ידי זה אין למזיקים רשות ליקרב כו׳ עכת״ד.

ב) **והראב״ע** כאן כתב שמאלו עולת הערב וימינו עולת הבוקר עכ״ל.

ג) **והרלב״ג** כתב שענין המשל כי זהו ממנהג החושקי׳ והמכוון כי מבחי׳ שמאלו נשתלשל סט׳ דשמאלא והיצר הרע ומימינו נשתלשל היצר טוב וע״כ אמרה שגם היצר הרע הנמשך משמאל נכנע ונהפך לטוב ולזה הוא גם כן תחת לראשי וימינו תחבקני ימין השכל העליון עכת״ד. ועמ״ש מענין זה בפי׳ והסירותי כל מחלה דארז״ל במד״ר פ׳ מצורע פי״ח והסיר ה׳ ממך כל חולי זה היצה״ר והיינו כמו אדם הראשון קודם חטא עץ הדעת הי׳ היצר הרע כפוף ובטל לגבי היצר טוב, ועי׳ באגה״ק סד״ה והי׳ מעשה הצדקה שלום, זהר סוף ויחי דר״ב ע״א ענין שמאלו תחת.

ד) **ויש** להעיר ממ״ש בלקו״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה ופי׳ שאו ידיכם קדש, שבחי׳ שמאל זהו יחו״ת שהוא בחי׳ שם כבוד מלכותו להוות מאין ליש דוקא ומוכרח להיות יש גשמי יהי׳ בבחי׳ ביטול היש שיהא היש בטל כו׳ ובחי׳ ימין זהו יחודא עילאה למסור נפשו באחד ממש שתתהפך נפשו להיות בטלה ונכללת ביחוד אוא״ס ב״ה כו׳ וב׳ בחי׳ אלו הם ב׳ ידים כי דרועא ימינא וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו ולא יזוז ממנו אנה ואנה, וכך הוא ענין יחודא עילאה בחי׳ יחוד ממש במאציל העליון ב״ה כלה שארי ולבבי כו׳ ובחי׳ יחודא תתאה הוא בחי׳ דרועא שמאלא בחי׳ גבורות שאחר שרואה גשמיות העולם ליש ודבר נפרד צריך להיות בחי׳ התגברות מאד, הן בסור מרע עוצם עיניו כו׳ והן בועשה טוב כו׳ עכת״ד שם פ״ב, ועל פי זה י״ל שמאלו זהו בחי׳ מלכות, כי נטה שמאלו וברא ארץ כמ״ש בתו״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא ומזה נמשך תחת לראשי וימינו תחבקני בחי׳ יחו״ע ואתי שפיר גם כן מ״ש הראב״ע דקאי על עולת הערב והבקר כי ערב ובקר הם ב׳ בחי׳ הנ״ל.

ה) **עוד** יש לומר מבחי׳ שמאלו נמשך מדת היראה ומבחי׳ ימינו נמשך האהבה, ועיין עוד מענין שמאלו כו׳ בתו״א ר״פ תולדות ע״פ אלה תולדות יצחק ור״פ תשא, ובלקו״ת בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון, ובד״ה ביום השמיני עצרת דרוש השני, ושם נסמן מאמרי הזהר המדברים מזה, ובד״ה שימני כחותם, ובסדור בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו.

ו) **והתורת חסד** כ׳ שמאלו וגו׳ יראה אין צריך לומר שאם לפעמים הוא דוחה אותי בשמאלו שימינו היא מקרבת אותי אלא גם שמאלו היא תחת לראשי, ופירושי זה הוא כפי דעתם ז״ל בפסוק זה כאשר הובא שם בילקוט עכ״ל, ועמ״ש בלקו״ת פ׳ נשא סד״ה הוי׳ יחתו מריביו בענין ויתן עוז למלכו, ויש להעיר מענין גבריאל שהוא מבחי׳ שמאלו והוא הציל חנני׳ מישאל ועזרי׳ מכבשן האש ועמ״ש מע׳ גבריאל בבה״ז פקודי דרל״ג, גם מדרוש הנותן לשכוי בינה אשר ה׳ גבורות הם העושים כנס״י כלי, ועוד להעיר ממ״ש בד״ה שוש אשיש בע׳ ותגל נפשי באלקי ובסידור

בד"ה אדנ"י שפתי תפתח ובביאור ע"פ קול דודי בשיר השירים שם פ"ג שבחי' וימינו זהו תחבקני רק בבחי' מקיף אבל שמאלו נמשך בבחי' אור פנימי, וזהו תחת לראשי וזהו ענין מקפץ בשתים, וכמו גבורות גשמים שזהו ההמשכה הפנימי' מטרא בעלא דארעא יורדים בגבורה דוקא וכן שם אגל"א אתה גבור כו', וכן וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, ועיין עוד בענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ועיין עוד בבה"ז קרח קע"ח ב' ע"פ ועבד הלוי הוא, ועמ"ש עוד מזה בד"ה סמכוני באשישות, ומ"ש בד"ה אני דפ' ציצית בענין תורה ומצות שער בשמאל ושער רישי' ושער בימין זה השער להוי'.

ז) **ואבן יחייא** כתב שהוא רמז למדריגת ישראל בנבואה ודיבוק האלקי כי מהם אשר הי' חל עליהם הדיבוק האלקי בערך האהבה מהנחת השאמל תחת הראש, ומהם כי הי' חל עליהם בדיבוק נמרץ ופה אל פה ומראה ולא בחידות נערך חיבוק ביד הימין לאהובה עכ"ל, ואפשר לומר לפי זה כי שמאלו תחת לראשי זהו מדריגת הלוים שענינים ועבד הלוי הוא קו השמאל, ועל ידי זה המשיכו שמאלו תחת לראשי וימנו תחבקני זהו מדריגת הכהנים שהמשיכו ימין העליון, ועמ"ש בד"ה בהעלותך מענין אהבה רבת דאהרן שהמשיך מלמעלה למטה, גם י"ל זהו ענין תפלה וענין תורה, ולהעיר מענין ושמתי כדכד מיכאל וגבריאל חד אמר שוהם וחד אמר ישפה, מיכאל וגבריאל הן ב' בחי' הנמשכים משמאלו ומימינו כנ"ל סעיף ו' והנראה דכל זה ע"י ששמאלא אתכליל בימינא, וזהו ע"ד שצדיקים מהפכים מדת הדין למדת הרחמים ועיין בזהר ר"פ קרח דקעו"א, אבל בגלות כתיב השיב אחור ימינו ואז מבחי' שמאל נמשך ח"ו שמאל דוחה, ועיין בלקו"ת בד"ה זאת חוקת התורה ויקחו אליך פרה, ולכן אנו מבקשים הושיעה ימינך ועננו ועמ"ש מזה בד"ה ושאבתם מים הנ"ל, ואדמו"ר נ"ע כתב סד"ה וארא דלאזני בענין תשובה ממעמקים קראתיך כו' שזהו שלא כסדר שארז"ל שמאל דוחה וימין מקרבת שאהבה שהוא בחי' ימין הוא מחמת התקרבות שזהו כשישראל הם בגדלות השכל, מה שאין כן כשהם בבחי' נער בבחי' קטנות עכ"ל, ור"ל שהאהבה יתעורר דוקא מן הריחוק ע"ד כי נער ישראל ואוהבו וממצרים קראתי לבני כו' שע"י שדוחהו לחוץ, וזהו השיב אחור ימינו ע"ז דוקא יתעורר אהבה רבה וכמ"ש ע"פ משכני אחריך נרוצה, וארז"ל ממה שסלקת שכינתך כו' על ידי זה אחריך נרוצה, ואפשר לומר שעל דרך זה הוא ענין עשרת ימי תשובה שהוא בחי' שמאלו תחת לראשי ואחר כך בסוכות וימינו תחבקני.

ח) **ויש** להקשות ממ"ש ברבות בשיר השירים בפסוק לסוסתי, וכי יש שמאל למעלה והלא נאמר ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב כו', אלא אלו מימינים ואלו משמאילים, כמ"ש וצבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו יעו"ש, ואם כן איך שייך שמאלו תחת לראשי ואפשר לומר דהרבות מיירי בא"א דלית שמאלא בהאי עתיקא והכל ימין, וכאן מדבר בז"א כו' ולכן גבי קריעת ים סוף נאמר ימינך כו' ימינך כו' כי קריעת ים סוף בעתיקא תליא כמ"ש בזהר בשלח דנ"ב ע"ב ע"פ מה תצעק אלי.

ט) **שמאלו** תחת לראשי, פי' בתו"א פ' כי תשא שבהנשמה יש ב' בחי' הא' הנשמה המלובשת בגוף וממנה נמשך האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך, ובחי' נשמה זו היא רק הארה מעצם הנשמה שהיא בחי' מקיף, וע"כ נקראת רגל, והב' הוא עצם הנשמה שבבחי' מקיף והיא הנקראת ראש וממנה נמשך האהבה בכל מאדך בלי גבול, וגילוי בחי' זו נמשך על ידי שמאל דוחה, הן בחי' שמאל דוחה שמלמעלה שמחמת מעשה התחתונים כו', והן שמאל דוחה שהאדם מדחה ומשפיל את עצמו בהיותו ממארי דחושבנא על ידי זה ההשפלה ישים אל לבו ויבוא לבחי' בכל מאדך, וכענין פרעה הקריב, וזהו שמאלו תחת לראשי לראש דוקא שירום ראש ויבוא לבחי' גילוי מהנשמה הנק' ראש להיות בכל מאדך כו' ע"ש, ומזה יש להעיר לדרוש ע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו בסידור שער התפלה שם נזכר איך בתפלה צ"ל תחלה שמאל דוחה כו' והוא ענין כובד ראש שקודם התפלה, וזהו כדי שיבא לבחי' הרמת ראש בבחי' בכל מאדך כו', ועיין מזה לקמן סעיף י"ב, וענין תחת ראשי וענין תחת לראשי אפ"ל כי יש ב' בחי' ישראל הנק' לי ראש ישראל זוטא וישראל סבא, ועמ"ש מזה בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש השני, אי נמי כי בבחי' מזלי' יש ג"כ חיה יחידה ויש ג"כ ב' מקיפים ל' מ' דצלם בביאור ע"פ כי תצא ועיין מ"ש בתו"א ר"פ תולדות בד"ה אלה תולדות יצחק י"ל וזהו ענין חפירת הבאר דיצחק.

יוד) **ועל דרך** זה נתבאר בלקו"ת בד"ה בהעלותך את הנרות פ"ג בענין מעלת אהבה רבה דאהרן שלמעלה מבחי' אהבת עולם כו', ואהבה זו באה ע"י אותה ההתבוננות עצמה בק"ש באחד באשר ישום מרירות בנפשו על החשך המסתיר אלקותו כו' ע"ש, והמרירות הוא כענין שמאל דוחה, ועמ"ש סד"ה במדבר סיני בענין בני מררי הנה עי"ז יבא לבחי' אהבה רבה הנ"ל דאהרן שמבחי' ראי' וזהו ענין תחת לראשי, כי הראי' הוא בראש כו' ועיין בד"ה מנורת זהב פ"ו איך ע"י כתישה וביטוש הגוף נמשך ומתגלה בחי' כשמן הטוב ועיין מזה ברבות ר"פ תצוה ועמ"ש ע"פ ואני אראה בשונאי בלקו"ת סוף דרושי שמיני עצרת.

יא) **ועל דרך** זה נתבאר בבה"ז פ' קרח על המאמר שם דקעח"ב, תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו' לא הוה ידע בר נש מהימנותא עילאה כו' שע"י שמאל דוחה ע"ד אעא דלא סליק בי' נהורא מבטשין לי' וידוע כי האדם עץ השדה, ועיין בספר של בינונים פכ"ט עי"ז יוכל אחר כך להתעלות במדריגה עליונה יותר, יותר מהעלי' שע"י ימין מקרבת, ופי' בזהר שם שזהו ענין שמאלו תחת לראשי, דכמו"כ במלכות עלייתה בבחי' לראשי שיהיו שוין בקומתן שזהו ע"י שמאלו כו'.

יב) **בד"ה** וירא ישראל את היד הגדולה, פי' ענין שמאל דוחה, שזהו ענין מצות תרומת הדשן כי הנה ענין תורה ועבודה וגמ"ח הם ג' קוין, וא"כ עבודה הוא קו השמאל, ועתה תפלה היא במקום קרבן, ושייך בהשמאל בחי' שמאל דוחה, בהיות שכל מה שיתפעל יותר מההתבוננות אחדות הוי' בהתלהבות אזי יותר ירגז ויתמרמר על נפשו מפני שרואה את עצמו בתכלית

הריחוק מהוי׳ אחד, והיינו שמאל דוחה שמפני גבורות רשפי אש שלהבת י״ה שהוא מקו השמאל מזה נמשך שידחה את עצמו בתכלית השפלות ולכן אומרים סלח לנו כי חטאנו אחר ק״ש ואהבת כי אדרבה אז יהי׳ יותר חוטא בעיניו ע״ד וסביביו נשערה מאד כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה במדבר סיני באוהל מועד ובד״ה בהעלותך הנ״ל וזהו מצות תרומת הדשן, בהיות ששריפת הבהמה הוא ע״י אש שלמעלה ע״ד מצרף לכסף כו׳ ע״ד ההתלהבות שבתפלה, והאפר הנשאר ממנה הוא מה שנמשך מזה בחי׳ שמאל דוחה להשפיל את עצמו כעפר ואפר, ולכן מצוה לשומו אצל המזבח, כמ״ש ושמו אצל המזבח ונבלע במקומו, לפי שע״י הדחי׳ הזאת יוכל אחר כך להתקשר יותר באוא״ס, וכענין כל המשפיל עצמו הקב״ה מגביהו, וכענין המבואר בד״ה שימני כחותם בענין חותם שוקע שלמטה בבחי׳ ביטול עי״ז נמשך מלמעלה גילוי אלקות בחותם בולט וזהו שמאלו תחת לראשי שע״י שמאל דוחה הנ״ל ירום ראש כו׳ ועתה ירום ראשי על אויבי כו׳ גם ראשי י״ל שם מ״ב שהוא העלאות המדות לג״ר כמ״ש בזהר תרומה קלב״ב, והוא ענין שרפים עומדים ממעל לוא״ו שהם בחי׳ שש כנפים שהוא משם מ״ב אבגית״ץ כו׳. והנה תרומת הדשן מקריאת הגבר במשנה ספ״ק דיומא וקריאת הגבר זהו מבחי׳ גבורות גבריאל דבטיש כו׳, וזהו ענין הנותן לשכוי בינה, במאו״א ד׳ סעי׳ י״ט דשן הם המ״ן של הנוק׳ ירויון מדשן ביתך וזהו ע״ד דשנת בשמן ראשי, וע״ד ותאמר הזית החדלתי את דשני כו׳ והיינו ע״ד שמאלו תחת לראשי שע״י שמאל דוחה הנ״ל בבחי׳ ונפשי כעפר לכל תהי׳, מזה נמשך להיות דשנת בשמן ראשי כשמן הטוב היורד על הראש כו׳ וזהו תחת לראשי.

יג) **במגיד** די״ח ע״ד והלא רזא דתרומת הדשן עמיקא הוא דהא קטמא רמז לנשמות דטבלין ומתסחיין בנהר דינור ומסתלקין מתמן חיוורן כתלגא, ולהכי רמיז קיטמא דאיהו חיוורא ונקיט לה כהנא ומשוי לי׳ אצל המזבח ומבלע תמן רמז לאינון נשמתין קדישין דאסתחייו ואתלבנו בנהר דינור, דמבלעין במלכות תתאה דקרקע העזרה רמיז לה עכ״ל, ועמ״ש מענין נהר דינור בתו״א בד״ה ויהי מקץ שפעולתו להסיר כח הזוכר מעניני עולם הזה כי אי אפשר לירש מקומו בג״ע כל זמן שזוכר אפילו מקצת דמקצת מעניני עולם הזה כו׳. ועד״ז בעבודה הבא לדבקה בו ית׳ ע״י תורה ותפלה צריך שישכח עניני עולם הזה ע״ד מ״ש שמעי בת כו׳ ושכחי עמך כו׳ כמ״ש בד״ה רני ושמחי שישכח התאוות שהורגל בהם כו׳, ואם כן יש לחבר זה עם מ״ש לעיל סעיף י״ב דבחי׳ תרומת הדשן זהו מה שדוחה ומשפיל את עצמו כעפר, שזהו כדוגמת ענין הטבילה בנהר דינור כו׳ ועיין מ״ש מענין נהר דינור בתו״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם, ומ״ש ע״פ והאיש משתאה, וכ״ז הו״ע שמאלו תחת לראשי שע״י שמאל דוחה כענין הטבילה בנהר דינור על ידי זה ירים ראש כו׳.

יד) **בד״ה** אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שנדפס בסידור פי׳ כי יש ב׳ בחי׳ שמאל, הא׳ מ״ש שמאלו תחת לראשי, הב׳ מ״ש בסוף שיר השירים שמאלו תחת ראשי, והיינו שיש שמאל דוחה במקבל ויש שמאל דוחה

במשפיע, פי' בחי' שמאל דוחה שבמקבל היינו שמשפיל את עצמו בתכלית ודוחה את עצמו להיות ממארי דחושבנא כשיחשוב ויתבונן עוצם ריחוקו מהוי' אחד וגם הטוב שעושה משכיל בלבו שאינו כלום מטעם שאינו אמיתי כלל כו' שהרי נאמר שפת אמת כו' (ומה שנקרא זה שמאלו והרי הוא שמאלי, צ"ל שבחי' זו נמשך באדם ממה שהוא לוקח בנפשו הארה משמאלו כביכול וכדפי' בלקו"ת בד"ה ושאבתם מים דרוש הראשון פ"ב כאשר אני נוטל בחי' זו כו') וכל המשפיל את עצמו הקב"ה מגביהו שנאמר אם נבלת בהתנשא, ולכן מזה יבוא לבחי' אהבה ויובן זה ע"פ מש"ל סעי' ט' איך ע"י שמאל דוחה יבוא לגילוי בחי' ראש של הנשמה והוא בחי' ישראל לי ראש, וזהו אחרי הוי' אלקיכם תלכו, בחי' אחרי זהו"ע שמאל דוחה ומזה יבוא לבחי' תלכו הלוך ונסוע רצוא, והוא ימין מקרבת ואחר כך ואותו תראו יראה עילאה היא גם כן שמאל דוחה שבמשפיע ע"ד וירא העם ויעמדו מרחוק ותתצב אחותו מרחוק (והנה שמאל דוחה הראשון י"ל שנמשך מפני יראה תתאה כמ"ש בתו"א בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא דרוש הראשון בענין שמאל דוחה, ושמאל דוחה שבמשפיע זהו יראה עילאה ששרשה מגבורה דע"י ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה וידבר דעשרת הדברות, ואפשר לומר שזהו ענין מ"ש אלה תולדות יצחק כו' אברהם הוליד את יצחק, גו' ב"פ יצחק, והוא פחד יצחק שיש בו ב' בחי' היינו ב' בחי' שמאלו הנ"ל, וכמו כן נז' ב"פ אברהם היינו ב' בחי' ימין) וכמו"כ יש ב' בחי' ימין ב"פ וימינו תחבקני והיינו מ"ש ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב, הראשון זהו וימנו תחבקני שע"י מעשה המצות שזהו עדיין קודם היחוד עליון ממש רק שעי"ז תחבקני שיהי' היחוד כו' והב' בשעת היחוד עליון שזהו בחי' ובו תדבקון ממש, והוא ענין נפילת אפים (שזהו בחי' ואחר כך תבוא אליה ובעלתה בלקו"ת סד"ה כי תצא) ועי"ז ימינך הוי' תרעץ אויב והיינו לפי שאז מתבררים הניצוצות בתכלית, כי המ"ד הוא המברר המ"ן (וזהו ענין ב"פ אברהם עיין מזה בתו"א פ' תולדות סד"ה אלה תולדות יצחק כו' בענין אברהם הוליד את יצחק) וזהו בך הוי' בטחתי אל יעלצו אויבי לי כו'.

טו) **בהביאור** שם פי' דשני בחי' שמאל ושני בחי' ימין זהו ענין ארבע הידות יהי' לכם, והיינו ב' יד שבנוק' וב' יד דז"א, ושם פי' שיש בבחי' שמאל מלמטה למעלה ומלמעלה למטה וכן בימין, ועיין מ"ש סד"ה מזוזה מימין, ועמ"ש ע"פ מקדש הוי' כוננו ידיך בביאור דנשא ומ"ש בענין ארבע הידות יהי' לכם בדרוש דשחורה אני ובביאור צאינה וראינה, ובד"ה את שבתותי תשמורו דתק"ע שלא נדפס בלקו"ת.

טז) **עמ"ש** עוד מענין שמאלו כו' וימינו כו' בענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל שעל ידי שמאלו תחת לראשי כנ"ל סעיף ט' על ידי זה נמשך שמונה נרות שזה למעלה משבעה נרות כנודע מענין למנצח על השמינית וזהו תן חלק לשבעה וגם לשמונה.

יז) **יצחק** ר"ת ישר צדיק חסיד קדוש כמ"ש בשוכן עד בפי ישרים כו' ישר וצדיק יחוד מלכות ויסוד חסיד וקדוש יחוד או"א כי הבינה נק' חסידה ברושים ביתה כו' וקדוש חכמה הנק' קדש ויסוד אבא נק' קדוש קדש וא"ו, ובמא"א ח' פ"ה חסיד נק' חכמה וא"כ קדוש בבינה וכן משמע דקדושה מביאה לידי חסידות והטעם דחכמה נק' חסיד כי אבא מלביש חסד דא"א ומדות דא"א הם בחסד ויתור דלית שמאלא בהאי עתיקא.

יח) **עיין** בפ' וירא דקי"ב א' וע"ד ותהי לי לאשה דכתיב וימינו תחבקני ודקל"ג סע"א אבל יצחק דאיהו בעלה אחיד בה ושוי דרועא תחות רישא דכתיב שמאלו תחת לראשי כו' ובקל"ו רע"א וישב יצחק עם באר כו' דכתיב שמאלו תחת כו' ודקנ"א א' ע"פ והאבן הזאת כו' בית אלקים או לטב בסטרא דשמאלא אתער בי' רחימותא כמד"א שמאלו תחת כו' וכן פי' בפ' ויחי דרמ"ד א' שזהו ענין כהנים לוים דא אתער שמאלא ודא אתער ימינא בגין דאתחברות' דדכורא לגבי נוקבא לא איהו אלא בשמאלא וימינא, ועמ"ש בלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו בפי' ואגודתו על ארץ יסדה ומ"ש ע"פ את קרבני לחמי דרוש הראשון פ"ג בפירוש לחמי לאישי ובהביאור שם פ"ג ומשמע שבחי' זו היא התעוררות האהבה מהקב"ה לכנסת ישראל הוא על ידי שמאלו כו' ודרמ"ה א' בזהר ויחי פי' שכמו כן בחי' שמאלו אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל להקב"ה, וזהו רשפי' רשפי אש הנמשך משלהבת י"ה כו' ועיין בפ' וישב דקפ"ו ע"ב ע"פ העירותי מצפון כו' ועמ"ש בלקו"ת פ' שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם שזהו ענין ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך, וזהו ענין עולה ומנחה קריאת שמע ותפילין.

יט) **ובזהר** בראשית דמ"ט ע"א ע"פ וייצר הוי' אלקים את האדם כו' ביצר טוב וביצר הרע אמאי אלא יצ"ט לי' לגרמי', יצה"ר לאתערא לגבי נוקבי', רזא דמלה מכאן אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא ואתקשר בהדא כו' כדין אתער יצר טוב דאיהו חדוה ואייתי' לה לגבי', ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצר הרע אחיד בה בקדמיתא דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני כו' וע"ד וייצר הוי' אלקים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין עכ"ל. וביאור המאמר בר"ח שעה"ק פט"ז וז"ל וצריך לכוין שאבריו מתחממין ע"י אש גבוה שהוא קדש הקדשים הנשפע מבינה שהוא קדש הקדשים כו' וצריך לכיון שיצר הרע המתעורר לזיווג הוא מצד הגבורה שהוא אש קדוש כדפי' בזהר בראשית דמ"ט בפסוק וייצר הוי' אלקים כו' עכ"ל. ופירש כוונתינו מה שפירש לעיל שאין באצילות יצר הרע ח"ו, וזהו שאמר בלא זוהמא דיצר הרע שבהמשך הדין למטה בחיצוני' נעשה יצר הרע בזוהמא דהיינו שיתאוה יצרו להתענג וכיוצא, אבל למעלה הוא שמחה לבד המתעורר מהשמאל והוא האש הרוחני עכ"ל. ונשמע דהתעוררות היחוד למעלה הנמשך ומתעורר מבחי' שמאלו היינו מקור השמאל בינה גבורה, שבחי' בינה זהו השמחה ע"ד יין המשמח אלקים שהשמחה היא גילוי הפנימית, ומזה נמשך לאקשרא בנוקבא ר"ל להשפיע למטה במקור דבי"ע גם כן גילוי אור החו"ב ולהיות נמשך נשמות עליונות בבי"ע שכל זה

נמשך מבחי' השמחה ונק' גבורה ע"ד אני בינה לי גבורה תגבורות הכח להשפיע גם למטה, וזהו כצאת השמש בגבורתו ושמש ג"כ לשון אבר המשמש כמ"ש בזהר שמות ד"ג ע"ב שהברית נק' שמש וזהו כי כאיש גבורתו ולכן כל האזרח בישראל אזרח גימט' גבורה שבו ועל ידו עתיד להזריע * בישראל נשמות גבוהות מפנימיות חו"ב כמ"ש במ"א וכ"ז נמשך מצד האש והגבורה והשמחה שמולידים התנועה מה שאין כן מצד קרירות החסד הי' נח ושקט ולא יתנענע להשפיע אלא שאחר שמתעורר שמאלו תחת לראשי אז וימינו תחבקני שאז מתעורר החדוה גם בימין כו', וכן נתבאר עוד בזהר תרומה דקס"ט ע"ב רזא דברכאן על היין אמאי אלא דאיהו סטרא דחדי לכולא כו', יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא כו' ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני כו' שמאלא אתער וימינא עביד כו' עכ"ל ועמ"ש בלקוטי תורה בשיר השירים בד"ה צאינה וראינה, דרוש השני בפי' הפסוק ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן דמהו להצהיל אלא שזהו ע"ד האמור כאן שמאלא אתער, לכן המכוון מזה שהיין ישמח בכדי שיומשך השמן שהוא מוחין דאבא וכן הטפה נק' שמן ששון כמ"ש במא"א סוף אות שי"ן לפי שבאה מאבא ע"י השמחה דבינה ע"כ נק' שמן ששון ועמ"ש ע"פ ושאבתם מים בששון להיות חיבור חו"ב, וזה קרוב למש"כ דגם במים דחכמה כדי להמשיכם הוא על ידי התעוררות השמחה כו' וזהו"ע שמאלו תחת לראשי ואזי אחר כך וימינו תחבקני.

כ) **ועיין** בהרמ"ז פ' אמור דפ"ח ופקודי ר"ך בפי' מה רב טובך אשר צפנת שהוא ענין יסוד אבא המלובש ביסוד אימא, וס"ת אשר צפנת ליראיך כת"ר, ובינה הוא קו השמאל ששרשו מגבורה דא"א וע"י שמבחי' גבורה הנ"ל, הוא שנמשך להיות הגילוי בפנימי' כו' וכמ"ש לקמן אות כ"א וגם עפמ"ש בהגהות לביאור דמים רבים שבפ' נח בענין ב' בחי' חו"ג, יובן ענין זה איך שמבחי' הגבורה דוקא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל להקב"ה כי הנה ענין הגבורה הוא להתגבר על המנגד ולהכניעו ולהשפילו, וכך בענין אהבה ורחימו דכנסת ישראל להקדוש ברוך הוא צריך להתגבר על המנגד והוא היש דנפש הבהמית שמבחי' נוגה שהוא כח המתאוה לתאוות גשמיות לאכפי' ולאתהפכא להיות כח המתאוה זה דוקא רק להקדוש ברוך הוא לבד וזהו על ידי הגבורה דוקא כמ"ש בלקו"ת בשיר השירים בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון פ"ב ויחודא תתאה הוא גבורה דרועא שמאלא שאחר שרואה גשמיות העולם ליש ודבר נפרד צ"ל בחי' התגברות מאד כו' ע"ש, ועיין בתו"א בד"ה בכ"ה בכסליו בענין דם התמיד ששחיטתו בצפון דוקא בחי' גבורה היינו ע"ד והאופנים והחיות ברעש גדול שבחי' הרעש גדול נמשך מבחי' גבורה כו' ועיין מזה בפ' פקודי דרל"ח ע"ב ע"פ זאת תורת העולה כו' ובג"כ סדירא דנכיסו דילה לסטר צפון דאיסו סטר שמאלא דהאי תורה שבעל פה לא סלקא בחביבותא אלא כד אתער סטרא דצפון דכתיב שמאלו תחת לראשי כו' עד ואתנהר כולא מרזא דקדה"ק ועמ"ש במק"מ בשם

להזריע: בכת"י א': להזריח.

הרח"ו ור"פ צו בפי' הרמ"ז. וענין בחי' גבורה בהתעוררות רחימו מלמעלה י"ל ע"פ מ"ש בעמה"מ שער א' ספ"ב בענין שעשוע המלך בעצמותו ממה שחשב במעשה הצדיקים שיהי' בעולם שמבחי' זו נמשך כח דכח של הדין כו' כי השעשוע הוא בחי' תנועה וכל תנועה מוליד חום כו' ועד"מ המבדיל כמה הבדלות מאדם גשמי כשחושב שיבוא לידו ריות גדול הוא משתעשע כו' ומרוב השמחה מתנענע כו' עכת"ד והוא ע"ד שנת"ל אות י"ט. ובמ"א נתבאר שיש ב' בחי' בתענוג, הא' התענוג שבקרירות ומנוחה כמו התענוג מן הטיול וכה"ג, והב' התענוג שבבחי' גבורה, והוא כמשל הנ"ל של העמה"מ ועד"ז הוא תענוג דזיווג ותאוות הדכר כו' וב' בחי' הנ"ל זהו"ע חסד וגבורה שבתענוג, והם בחי' אברהם ויצחק ששרשם חו"ג דע"י וענין ציור בחי' זו הב' למעלה היינו כי מ"ן דנוק' זהו"ע ביטול היש לאין שזהו כללות מעשה הצדיקים ולכן ארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, וכמ"ש בביאור דהבאים ישרש והמ"ד הנמשך אחר כך זהו"ע להמשיך ולהוליד בהם ביטול אמיתי מבחי' חכמה כח מ"ה כמ"ש ונחנו מה והנה התענוג מבחי' זו זהו"ע הגורם היחוד העליון והוא בחי' גבורה שבתענוג כו' ולכן אמרו דהתעוררות תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא הוא דוקא מסטרא דשמאלא, ועמ"ש מזה בד"ה יחתו מריביו בענין ויתן עוז למלכו כו', ועוד יובן ענין זה ממ"ש בד"ה והי' לכם לציצית בפי' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה, אשה הוא אש ה' והוא רחימו דכנסת ישראל לגבי הקב"ה כי מאיש לוקחה הוא בחי' אש יו"ד שהוא בחי' גבורה עילאה מבחי' יו"ד הוא חכמה עילאה וכתר עליון שעי"ז דוקא נמשך המשכת הביטול לכנסת ישראל כו' ושם נזכר מענין ימינא ושמאלא וביניהו כלה. ועיין עוד פ' וארא ד"ל ע"א תא חזי כד מלכא אתי לערסי' בשעתא דאתפליג לילא רוחא דצפון אתער דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה, בגין דצפון שרא חביבותא דכתיב שמאלו תחת לראשי כו', ומזה יובן ענין הנותן מטתו בין צפון לדרום עיין בפ' במדבר דקי"ח ע"ב שזהו"ע שמאלו תחת כו' וימינו כו' ועיין עוד מזה בפ' תרומה קל"ח סע"ב בענין ויקחו לי תרומה כו' זהב וכסף דהיינו ג"כ בחי' שמאלו תחת כו' וימינו כו' ודקס"ט ע"ב ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו כו' ע"ש, שלכן רובא דברכאן הוא על היין כו' וכמשנ"ת לעיל ועיין דקי"ד א' בסוף הסבא ודקנ"ד ע"ב ע"פ והשולחן תתן על צלע צפון כו' ובפי' הרמ"ז שם.

כא) **ועיין** בפ' אחרי ד' עד"א בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ועיין ס"פ מצורע דנ"ד ע"ב ודף נ"ה ע"א ע"פ שימני כחותם ובג"כ תפלה של יד אתקשרא בזרוע לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי כו' ועמ"ש בד"ה שימני כחותם דרצועות דתש"ר זהו ענין וימינו תחבקני, וע"ש בענין חותם שוקע שמלמעלה שגורם הבליטה מלמטה, ואפשר שזהו ענין שמאלו תחת לראשי כי צפון הוא גם כן לשון העלם כמ"ש בתו"א ד"ה בכ"ה בכסליו בענין צפונה לפני הוי', וזהו מה רב טובך אשר צפנת והוא המעורר הבליטה שמלמטה בחי' רצוא ורשפי אש כו' ועיין בפ' במדבר דקי"ח ע"ב ודקי"ט סע"ב ודק"כ ע"א ומה דאתמר צפונית

דאיהו טמירא עילאה כו׳ ושם עמוד ב׳ תש״י כו׳ שמאלו כו׳ ור״פ בהעלותך דקמ״ח סע״ב שמאלו תחת כו׳ כדין ישיש כגבור כו׳ ובפי׳ הרמ״ז שם וה״ס הקמת הברית בכח הגבורה ורץ בתוך האורח שהוא יסוד דנוקבא עכ״ל ועמש״ל סעיף י״ט וס״ך, ועיין בזהר בשלח דנ״ה ע״ב בפי׳ הפסוק בשוב הוי׳ ציון דמש״ש אנגיד ליה לקבלי׳ זהו מפני שאין מאיר הגבורה להיות ישיש כגבור כו׳ ואין שמאלו תחת לראשי כ״א נמשך יניקה מקו השמאל לחיצני׳ כו׳ ועמ״ש בלקו״ת בד״ה זאת חוקת התורה ויקחו אליך פרה כו׳ וזהו נמשך מחמת השיב אחור ימינו ואזי שמאלא לא אתכליל בימינא להיות שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני אזי נמשך מבחי׳ שמאל בדרך שמאל דוחה ומזה נמשך היניקה לחיצוני׳ ע״ד רישא דעשו בעיטפוי דיצחק ואזי תחת שלש רגזה ארץ תחת כו׳ כי תירש כו׳ וזהו סוד שריפת הפרה בחי׳ נוק׳ דק״ג שפחה הנ״ל ואזי ע״י עץ ארז ואזוב ושני תולעת יומשך השפע בכנס״י ע״ד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כו׳. ולכן צריך להיות התעוררות לעורר להיות שמאלו תחת לראשי וזהו ענין מצות תפילין ש״י ואח״כ ע״י תפילין של ראש ממשיך וימינו תחבקני, וכן ע״י תפלה שהוא במקום הקרבנות שהיו בצפון מעורר בחי׳ זו וע״י תורה ומצות ממשיך וימינו. והנה מענין ישיש כגבור יובן הפסוק ואת בריתי אקים את יצחק ועיין מזה בפ׳ נח דס״ו ע״ב ודקנ״ט ע״ב ח״ב דמ״ח ע״ב ח״ג די״ד רע״א, ועיין בפ׳ וארא דכ״ו סע״א ע״פ גם הקימותי את בריתי אותם כו׳ והיינו כמ״ש בפרדס ריש שער א׳, שהיסוד נטייתו אל הגבורה וזהו ענין יצחק קץ חי עלמין והיינו כמ״ש בד״ה והתהלכתי בתוככם, ובלקו״ת בשיר השירים בביאור על פסוק קול דודי שלהיות ההמשכה מסובב כל עלמין בממלא כל עלמין שיומשך ויתגלה בבחי׳ פנימיות ממש שזהו ענין ברית והתקשרות סובב כל עלמין וממלא כל עלמין הנה המשכה זו הוא ע״י הגבורה דוקא כו׳ וע״ש בענין מדלג כו׳ ומקפץ בשתים בזכות האמהות, וכן המצות כו׳ ועוד יובן ע״פ מה שכתוב באגרת הקודש סי׳ ט״ו ובחי׳ יסוד היא על דרך משל ההתקשרות שמקשר האב שכלו בשכל בנו בשעת למודו כו׳ וכל מה שהחשק והתענוג גדול כך ההשפעה והלימוד גדול כו׳ וכמו על דרך משל בגשמיות ממש ריבוי הזרע הוא מרוב החשק והתענוג ועי״ז ממשיך הרבה מהמוח, ולכן המשילו חכמי האמת לזיווג גשמי כמשי״ת עכ״ל, א״כ הקמת הברית הוא ענין ההתקשרות עצומה שיש להקב״ה להמשיך השפעת גילוי אלקותו ית׳ בכנסת ישראל שזהו הנמשך מרוב החשק והתענוג שיש לו מהעלאת מ״ן דנשמות* ישראל וכאמר יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, והנה חשק ותענוג זה הוא בחי׳ יצחק כמ״ש צחוק עשה לי אלקים וכמשנ״ת לעיל בתו״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים גבי והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו כו׳ ועיין מ״ש בלקו״ת פ׳ נשא בד״ה הוי׳ יחתו מריביו בפי׳ ויתן עוז למלכו שהם גבורות ממותקות כו׳, וענין מלמטה למעלה בענין גבריאל אומר ישפה, ובענין שבת ויום הכפורים עליות העולמות ובענין וזוקף בשם, ומזה יובן מ״ש וארבה את

---

* דנשמות: בכת״י א׳: דכנסת.

זרעו ואתן לו את יצחק שבחי' ריבוי ההשפעה העליונה דאברהם שהוא חסד עליון המכונה בשם זרע כענין אור זרוע לצדיק, הנה הוא נמשך ע"י יצחק דוקא.

כב) **עיין** עוד ממעלת הגבורה בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בפ' אחרי ומהעבודה שבבחי' גבורות שהוא גבוה יותר, וכמ"ש המגיד להב"י שיזכהו כו', וכן מענין אשר תייסרנו י"ה, ועל דרך זה מה"ט הל"ת גבוהים ממ"ע כמ"ש בביאור דשחורה אני ונאוה בענין שחורות כעורב ששרשן גבוה מהמ"ע הנמשך מבחי' כעמר נקי כו' ע"ש, וע"ש בביאור דכי ביום הזה יכפר שהעיר מענין החי' לגבי הבהמה שהחי' יש בה זריזות יותר לפי שהיא מבחי' גבורה וצ"ע דחי' גסה הרי היא כבהמה דקה לפרכוס בפ"ב דחולין, ולהעיר מענין שרביט הזהב וחיה, ומענין גבורות גשמים, ועמ"ש מענין קרח שלא רצה שהלוים שהם מסטרא דגבורה יהיו טפלים לגבי הכהנים שהם מחסד מפני שהגבורות בשרשם גבוהים יותר, וטעה בזה מפני שזהו למעלה מאצילות, אבל באצילות החסדים העיקר וגילוי שלמעלה מהאצילות א"א שיהי' רק לע"ל אחר בירור שם ב"ן לגמרי ואז יהי' הלוים כהנים כמ"ש בספר של בינונים פ"ג.

ב' ז'

השבעתי אתכם בצבאות.

א) **התרגום** מפרש על שעיכב משה ע"פ הדבור את בני ישראל במדבר, שלא ידחקו השעה לעלות לארץ כנען עד ארבעים שנה, וזהו אם תעירו כו' עד שתחפץ יעו"ש, ופי' עד שתחפץ ע"ד לכל זמן ועת לכל חפץ.

ב) **רש"י** פי' השבעתי אתכם, אתם העו"כ יעו"ש, וע"ש בפי' עד שתחפץ וזהו ע"ד על פני שבעשרת הדברות.

ג) **פב"ת** דכתובות דקי"א א' ועיין בעה"ק ח"ד פ"ב מענין העבור שהוא סוד יחוד שמשא וסיהרא.

ד) **בשיר** השירים רבה במקומו בצבאות, השביען בשמים וארץ בצבא של מעלה ובצבא של מטה, גם פי' בצבאות אלו האבות שעשו צביוני (עיין במד"ר פ' בשלח פכ"ה, ועיין תו"א בד"ה לכן אמור לבני ישראל בענין ונתתי צבי בארץ החיים) או באילות השדה אלו השבטים כמ"ש נפתלי אילה שלוחה, גם פי' השביען במילה, גם פי' השביען בדורו של שמד, גם פי' המתינו לי ואני אעשה אתכם כצבא של מעלה, את האהבה דבחי' אהבתי

אתכם אמר הוי׳ עד שתחפץ מל׳ של מעלן ואם כן זהו ע״ד הסבי עיניך מנגדי כו׳.

ה) **סוף** קהלת רבה בקש שלמה לעמוד על הקץ שנאמר אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, א״ל הקב״ה כבר הכתבתיהו על ספר הישר כו׳ לבא לפומי לא גלי כו׳ כי פומא הוא עלמא דאתגליא בחינת עולם הדבור, ולבא עלמא דאתכסיא כו׳ עמ״ש ע״פ לבבתני אחותי כלה, ובד״ה אני ישנה ולבי ער.

ו) **זהר** ח״א פ׳ חיי קכב״א, ח״ב פ׳ שמות ד״ט ע״א השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות דא מלכא דאקרי צבאות, (ופי׳ במק״מ הם נו״ה שנק׳ צבאות) או באילות השדה שאר חילין ומשריין (שהם בי״ע) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה דא ימינא דקוב״ה דאקרי אהבה (עיין זהר תרומה דקמ״ו ע״ב שזהו ענין נשיקין ישקני מנשיקות פיהו זהו אהבה, ועיין עוד זח״ג פ׳ ואתחנן דרס״ז ע״ב מענין אהבה) עד שתחפץ ההיא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה עכ״ל וזהו גם כן ע״ד ועת לכל חפץ, וזהו ובהגיע תור אסתר.

ז) **בספר** הבהיר הובא בהשמטות זח״ב סי׳ א׳ קול הוי׳ על המים כו׳ וכתיב השבעתי אתכם בנות ירושלים הא למדת שבשבע קולות ניתנה תורה מפרש השבעתי לשון שבעה, והם שבעה קולות וזהו עצמו השבועה, עיין מזה בזהר ס״פ מקץ דר״ד ע״ב ע״פ ובשמו תשבע שבעה דרגין לעילא לעילא כו׳, ובזהר ח״ב ס״פ יתרו דצ״א ע״ב ובמק״מ שם, אם כן לפי זה י״ל השבעתי אתכם ע״י שבעה קולות שניתנה תורה שהם ז׳ תחתונות דאצילות שהתורה היא בז״א ועל ידי זה התנהגות העולם, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה גילוי ג׳ ראשונות כתר חכמה בינה כמו שאמרו כנור של ימות המשיח של שמונה נימין עד שתחפץ ועיין מה שכתוב בתו״א בד״ה ויהי מקץ דרוש השני בענין אורייתא סתים וגליא, מובן הגליא היא מז׳ תחתונות שבעה קולות והסתום מג׳ ראשונות.

ח) **תקוני** זהר תיקון כ״ה דס״ט ע״ב דכנסת ישראל הנק׳ מרעא חולה, משביע שלא ידחקו על הקץ שאז יהי׳ עניני׳ חבלי משיח שלא יוכלו לסבול ע״כ צ״ל במתון עד שתחפץ וע״ש בכס״מ האריך ענין החולי הנמשך מחום הכבד כו׳ והריאה מקרר החום כו׳.

ט) **תיקון** ל׳ דע״ו ע״ב ענין עד שתחפץ בכדי שלא יהי׳ על מנת לקבל פרס כו׳.

בחיי ר״פ ויקרא, עקב ענוה יראת ה׳ עושר וכבוד וחיים משלי סי׳ כ״ב ד׳ פירש״י בשביל הענוה באה יראת ה׳, ד״א ענוה עיקר והיראה טפלה ועקב לה מדרס לרגלי׳ עכ״ל. לפי׳ הראשון ענין עקב היינו בשביל ע״ד עקב אשר שמע אברהם בקולי והי׳ עקב תשמעון את המשפטים האלה כו׳ וז״ל המצ״ד סוף הענוה יראת ה׳ ר״ל הענוה תסובב היראה כי כשיכיר בשפלות

עצמו יגדיל רוממות המקום ותבא בלבו יראת הרוממות וימצא עושר וכבוד וחיים עכ"ל, ועד"ז פי' הבחיי, פירושו הראשון ומתוך המדה הזאת הגופנית יעלה האדם למדת היראה שהיא מדה שכלית. ועיין בלקו"ת בד"ה ראשי המטות בענין וענוה מביאה לידי יראת חטא, והפירוש השני דרש"י זהו מ"ש הבחיי וע"ד המדרש מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתה דכתיב ראשית חכמה יראת ה' תלים קי"א יו"ד וכתיב עקב ענוה יראת ה', ועיין בירושלמי פ"ק דשבת ובשה"ש רבה בפסוק שיר השירים וענוה לידי יראת חטא שנאמר עקב ענוה יראת ה', ובפרדס ערך ענוה פי' ת"ת בסוד הדעת והמלכות נקראת חכמה ונקראת יראה, ועם כל זה היא עקב וכסא לבעלה הנק' עניו בסוד הדעת כו', ואפ"ל ע"ד כי אל דעות ודעת עליון איך דכולא קמי' כלא חשיב וכל מה שלמטה אין, ומזה נמשך הענוה, וז"ש הפרדס שהענוה נמשך מצד הדעת, לכן במשה שהוא בחי' דעת נאמר והאיש משה עניו מאד, לכן עקב ענוה הוא היראה היינו יראה תתאה ביטול היש כו' וזהו ויקרא אל משה, שמשה השפיל את עצמו כמ"ש במד"ר כאן מצד הענוה, ועיין בתו"א פ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם, ולכן זכה לכבוד וחיים ויקרא אל אל משה כו', ואפ"ל שזהו ענין המצה לחם עוני היא בחי' ענוה ושפלות כי החמץ זהו הגבהה ויש, משא"כ המצה, ומזה יומשך יראת ה' וז"ש גבי מצה בעבור זה עשה ה' לי כי ביראה נאמר כן סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא כו' כי זה כל האדם וארז"ל שקול זה כנגד העולם כולו, ובר"ח בתחלתו בשער היראה פי' כי זה כל האדם שיש אדם דאצילות אדם דבריאה כו' והנה בפנ"י פי' מצה וחמץ הם חסד וגבורה אפשר לומר כי החסד נמשך מצד הענוה והשפלות דוקא כמ"ש באברהם ואנכי עפר ואפר ועי"ז הי' חסדן גדול וכמ"ש באג"ה בד"ה קטנתי מכל, ובלקו"ת פ' עקב בד"ה ארץ הרים וגבעות, ושם פי' שעי"ז זוכה לחסד עליון הבא ונמשך מצד הגדולה, ועיין מ"ש ע"פ ויספו ענוים בה' שמחה, דענוה זהו אינו עצבות ח"ו, כי אדרבה מבחי' ענוה נמשך שיהי' שמח בחלקו כו'.

השבעתי אתכם בצבאות או באיילות, עי' רש"י צביים, ור"ל דנת' במ"א איך כי התלבשות השכינה בע"ש הוא ע"י בחי' צבי או עפר האילים, לכן השבעתי אתכם בבחי' אלו שמשבעיעים אותם בהמקור שמשם מקבלים הם החיות.

הגהות לד"ה קול דודי בלקו"ת בשה"ש

דף י"ד ע"ג, שטה עד, וגאלם*. (ה' ענין מצה זו, זהו ע"ד יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו פ"ה דמנחות דנ"ז ע"ב שנאמר עם זו קנית, וכתיב עם זו יצרת לי, וכתיב בעבור זה עשה ה' לי בעבור זה ארז"ל בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך, הנה איך נק' המצה זה הרי היא בחי' זו, וצ"ל שזהו ע"ד שנמשך התורה מבחי' זה לזו כנ"ל, דבשעה שמצה זו מונח לפניך אזי מאיר מבחי' זה כו' כמ"ש קול דודי הנה זה בא, וגילוי מבחי' זה נמשך בשעה שיש בחי' מצה זו כו', וזהו ע"ד מצות מזוזה שהיא גם כן חיבור זו עם זה, ולהעיר ממ"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם וארז"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, הרי מי שיש לו יראה ומקיים המצוות נק' זה היינו לפי שהוא מקבל מבחי' זה, ופי' כי זה כל האדם פי' בר"ח שיש אדם דאצילות אדם דבריאה כו' וכולם יש בהם בחי' יראה מפני א"ס ב"ה והוא ע"ד מ"ש בס"י ולפני כסאו הם משתחווים, וי"ל גם כן שעל ידי קיום המצות נמשך אור א"ס למטה על ידי אדם דאצילות כו' ועיין בפרדס סוף שער אבי"ע מענין אדם דבריאה הוא כתר, ע"כ) והנה.

שטה הי' הלילה כו'* (ה'. ענין חצי הלילה יש לומר המחלק ב' בחי' לילה כי בחצי הראשון המקבלת המלכות הנק' לילה מבחי' דין ובחצי השני מקבלת מחסד, וחצי הלילה י"ל ת"ת הכלול מחו"ג ולכן הי' ממנו ב' בחי' צח ואדום. ע"כ) ואכילת.

שטה כ"ז הנה, בלבד* (ה'. יש מפרשים דשמו היינו כתר כמ"ש הפרדס תחלת שער השלישי, ולפ"ד האריז"ל יש לומר דהוא פנימיות הכתר שאינו בחשבון עשר ספירות ונק' עתיק, שמו גימט' רצון וגימט' מקור י"ל שהוא מקור הרצון ומקור חיים, ועיין רע"מ ס"פ בא בענין מקור מעיין חפירה. ע"כ) דהנה.

שטה כי, העולם כו'* (ה'. נמצא אור ושם ומלך זהו בחי' א', ועמ"ש מזה בד"ה את שבתותי תשמרו בפ' בהר, ויש להעיר מפסוק טוב שם משמן טוב עיין במד"ר ר"פ ויקהל ובקהלת רבה במקומו, ושמן טוב זהו חכמה עילאה, ואף על פי כן טוב שם כו', ע"ד מ"ש בתו"א בד"ה יביאו לבוש מלכות בענין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין שאף ההארה מבחי' יחיד גבוה מהעצמיות דבחי' ממכ"ע כו' וממכ"ע זהו מחכמה ונק' שמן הטוב, לכן טוב שם משמן טוב כי השם הוא מבחי' עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד כו'. ע"כ) והנה.

וגאלם: בהוצאת קה"ת שו"ה: להחמיץ.
הלילה כו': שו"ה: מלך מלכי.
בלבד: שו"ה: היה הוא.
העולם: שו"ה: עד שלא.

שטה הוא, יתברך* (ה', ומ"ש בראשית ברא, היינו מצד ממלא כל עלמין בראשית בחוכמתא נמי מאמר הוא, מה שאין כן מצד סובב כל עלמין ולכן טוב שם כו' וכמו המשכה הבאה מהכתר אף שבאה דרך שערות וצמצומים עצומים הוא גבוה מהשפע עצמיות שמבחי' חכמה עיין בביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה פ"א, ובת"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש ואפ"ל עוד ע"ד שיש אור מים רקיע, ומבחי' מים בא השפע ע"ד יש מיש מה שאין כן בחי' אור רק הארה היינו לפי שנמשך מבחי' מאור, והשם בחי' אור לכן טוב שם כו'. ע"כ) וזהו.

שטה עולמים כו'* (ה', והבחי' פי' כל עולמים כל גימט' חמשים היינו ענין חמשים אלף יובלות וע' בתו"א בד"ה ובבאה לפני המלך, בענין אל תקרא שמות אלא שמות כו'. ע"כ) ויש.

עמוד שהאדם, שטה ה' אף, ומזלות כו'* (ה', ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא, שכמו"כ גם באצילות יש בי"ע, וכן למעלה יותר א"ק נק' אדם דבריאה כו' כמ"ש בד"ה שובה ישראל השני ספ"ב. ע"כ) וכל.

שטה שמו*, בחדש דרוש השני פ"א שאם לא הי' המגן והמחסה לא הי' השמש מאיר בבחי' זו כו' לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה כו' ע"ש וזהו שלמעלה מבחי' זיו והארה המאיר ע"י מגן ונרתק כו' ומזה יובן ההפרש בין מלכות כ"ע ובין מלכותך כו' ועמ"ש בד"ה שיר השירים.

שטה בחי' מהותו ועצמותו כו'* (ה', כי לפי הנ"ל שהגילוי נמשך למעלה ממלכיות דבי"ע, א"כ י"ל שכמו"כ שרש גילוי זה נמשך מלמעלה גם מבי"ע דכללות אשר א"ק נק' אדם דבריאה, כי אם בא ההמשכה מאוא"ס ממש שלמעלה מא"ק, ומזה יובן ענין כי זה כל האדם, שבחי' זו ר"ל קול דודי הנה זה בא נמשך מבחי' שלמעלה מכל בחי' אדם ואפילו מבחי' אדם דבריאה כו', שהרי בפע"ח שער הק"ש פי"א ובלקו"ת מהרח"ו ז"ל פ' וירא שביחוד דק"ש מקבלים או"א אור חדש מא"א וא"א מעתיק ועתיק מאוא"ס כו' ע"ש, והנה א"ק הוא אריך דכללות כמ"ש במ"ח ועמ"ש על פסוק ואתה הרם את מטך, כי ים ויבשה ע"ד עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא יוצר אור ובורא חשך בריאה ויצירה ושיהי' קריעת ים סוף צ"ל ע"י גילוי מלמעלה מבי"ע ואפשר לומר אף למעלה מבי"ע דאצילות וכו', ע"כ) וזהו.

שטה ועצמותו, מצרים כו'* (ה', עיין בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם שבחי' מצרים שרשו נמשך משם אלקים שמשם נמשך הגבול, ויציאת מצרים על ידי גילוי שם הוי', גם להעיר א"ל שדי שאמר לעולמו די כו'

יתברך: שו"ה: הוא רק.
עולמים: דף יד, ד. שו"ה: ובחינת מל'.
ומזלות: שו"ה: ומזלות.
שמו: כנראה לשו"ה בעצמותו — ועמ"ש בד"ה תקעו בחודש. גוף הכתי' אינו תח"י.
ועצמותו: שו"ה: שהוא בחי'.
מצרים: שו"ה: יציאת מצרים.

אכן ושמי הוי׳ כו׳ בד״ה ויצום ובהביאור, והגבול בא ממדת הדין לכן המצוה שלא לאכול חמץ שהוא דין, והנה כפשוטו יציאת מצרים לצאת ממ״ט שערי טומאה לחמשים שערי בינה דקדושה זהו ע״ד דלוג ונמשך דוקא מבחי׳ סובב כל עלמין ועיין בלקו״ת פ׳ פנחס בד״ה צו את בנ״י, דרוש הראשון ספ״ב ועמ״ש בלקו״ת פ׳ חקת בענין מי יתן טהור מטמא לא אחד ומש״ש בד״ה ויקחו אליך השני, ועמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא כח אדנ״י פ״ג כמשל הכח שביד האדם לזרוק האבן שהוא דומם וטבעו ליפול למטה וע״י כח הזורק נושאו באויר היפך טבעו כו׳ כך הוא כח אור א״ס ב״ה הנמשך מלמעלה כי כל העולמות והברואים הם לפניו בחינת דומם כו׳ והכח הנמשך להם מלמעלה הוא הנושאם ומגביהם להתכלל באור ה׳ יעו״ש, ועד״ז יובן ענין יציאת מצרים ע״י שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

קיצור. מדלג קאי על יציאת מצרים, מצה זו, קשה אכילת מצה מצותה קודם חצות וזה שנגלה הי׳ בחצות, ענין עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו בלבד, חיות העולמות אינו אלא מבחי׳ אור וזיו, ונק׳ גם כן שם ונק׳ בחי׳ מלך, וזהו עד שלא נברא, ההפרש בין בראת לנברא, וזהו מלכותך מלכות כל עולמים הם בי״ע שנתהוו ממלכות זיו והארה הנמשך ע״י מגן, מלכותך כמו הזיו כלול בעצם השמש, הוא ושמו, וזהו שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים פי׳ שלא ע״י מגן ונרתק, והיינו מלכותך, ומזה נמשך יציאת מצרים, מיצר וגבול שרשו ע״י הנרתק, מה שאין כן בגילוי מלכותך, ובהג״ה פי׳ מצה זו, וענין בעבור זה, ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, חצי הלילה כולל צח ואדום, שמו י״ל פנימיות הכתר, שמו גימט׳ מקור וגימט׳ רצון, ענין טוב שם משמן טוב וכמו שער רישי׳ דא״א גבוה מעצמיות חכמה דאצילות, אור מים, וזהו בראשית ברא, וענין כי הוא צוה ונבראו, פי׳ כל עולמים, ענין בי״ע דאצי׳ בי״ע דכללות, וזהו כי זה כל האדם, עיין בד״ה ואתה הרם את מטך, ובפע״ח בענין ק״ש, וע״י שנגלה עליהם כו׳ נמשך יציאת מצרים, מיצרים וגבול הנמשך משם אלקים ומבחי׳ שאמר לעולמו די, ועי״ז יציאת מצרים ממ״ט שערי טומאה ואביא אתכם אלי, ע״ד ועתה יגדל נא כח אדנ״י, ועיין בענין הטעם שהתשובה אינה מועלת רק בעולם הזה דוקא, ע״כ) ב) והנה כדי.

שטה יודע, טעם דגן* (ה׳. היינו כמ״ד עץ הדעת חטה היתה ואף שהוא עץ הדעת טוב ורע הנה טוב ורע בשרשן הם חסד וגבורה כמ״ש בלקו״ת פ׳ שלח בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם פ״ג, רק למטה משתלשל מבחי׳ גבורה בחי׳ רע כנז׳ בד״ה זאת חקת התורה, ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה ויעש משה נחש נחשת בענין בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה כו׳, ועמ״ש בד״ה כי תצא, דרוש הראשון בענין שרש נפש הבהמית שהוא ג״כ כח המתאוה, שרשו מפני שור שבמרכבה כו׳, והנה מצה וחמץ הם חסד וגבורה, כי החמץ זהו מבחי׳ גבורות ודין וכמארז״ל במד״ר פ׳ בחוקותי למה נמשלו כנ״י לגפן מה

טעם דגן: שו״ה: יודע לקרות.

גפן יש בו יין וחומץ כך ישראל על בשורות הטובות אומר הטוב והמטיב כו׳, הרי החומץ בא מבחי׳ דין, ומהדין דקדושה משתלשל למטה דין קשה וכמו ממ״ח צירופים אחרונים דשם אלקים, אכן המצה היא מבחי׳ חסד וטוב ואין בה שום דין שזהו החימוץ, כ״כ בספר פנים יפות, ונמצא ע״י אכילת מצה אוכלים רק הטוב שבעץ הדעת בלי שום תערובות רע כלל, ולכן הוא דעת דקדושה ונק׳ מיכלא דמהימנותא, הפך אכילת עץ הדעת טוב ורע, ולכן זהו הכנה לבחי׳ שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים כי הנה לית שמאלא בהאי עתיקא, ר״ל כי בז״א יש חו״ג, אבל ע״ק אין שם מדת הדין כלל כמשרז״ל בפסחים ס״פ אלו עוברין בפירוש ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שעכשיו על הטוב הוא אומר הטוב והמטיב כו׳ אבל לע״ל כולו הטוב והמטיב, וזהו עצמו ענין שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים בחי׳ ע״ק שזהו ע״ד הי׳ הוא ושמו בלבד כנ״ל, ולכן ההכנה לגילוי זה הוא ע״י המצה דוקא שהוא בחי׳ הטוב שבעץ הדעת בלתי שום רע כנ״ל ועי״ז נמשך מבחי׳ דלית שמאלא כלל והוא ענין טוב שם וכו׳ והנה עץ הדעת י״ל ענין הזווג שנק׳ והאדם ידע שמעורב בזה טו״ר משא״כ מקודם החטא ולא יתבוששו והי׳ איש ואשה ע״ד אישין קדישין אש יו״ד ואש ה״א כמ״ש בר״ח שעה״ק פרק* וא״כ המצה שהיא רק הטוב שבעץ הדעת בלי רע זהו ענין היחוד והזווג עליון שאין ממנו שום יניקה לבחי׳ הרע כו׳, והטעם שנק׳ היחוד בשם לחם אף דלכאורה אינו דומה כלל כי מהלחם מקבל חיות ובהיחוד הוא משפיע, אך כי אשה מזרעת אודם וג״כ נמשך מהמאכלים שנתבררו ונכללו במוחין שלה עיין לקו״ת פ׳ חקת ביאור עלי באר פ״א ועי״ז נמשך מ״ד מהדכר לובן שממנו כו׳ עיין בבה״ז פ׳ שופטים בענין גרמין בנוין על מוחא כו׳ וא״כ יחוד זה שרשו חיבור חכמה מוחא שממנו נמשך הלובן עם בינה ליבא שממנו נמשך האודם, כן זו״נ הם כמו או״א, וא״כ זהו ממש כמו הלחם שמחבר הלב עם המוח עיין בד״ה ענין הנסכים פ״ב, ולכן נק׳ היחוד לחם שגורם ההמשכה מהמוח כמו אכילת לחם, ועוד זאת כי הכח להשפיע הטפה נמשך מעצמות הנפש דוגמת בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא, ועיין ביאור תורה צוה ספ״ג וכן ארז״ל ע״פ להניח ברכה אל ביתיך שהברכה נמשך לאדם בשביל אשתו ביבמות פ׳ הבע״י דס״ב סע״ב ועיין בתו״א סד״ה ועשית בגדי קדש ולכן ארז״ל גבי משה כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו׳, ועיין זח״א ויצא דקס״ב ע״פ לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, מכ״ז יובן הטעם שהיחוד נק׳ לחם ועיין עוד בביאור ע״פ שחורה אני ונאוה ספ״ג, וזהו שארז״ל בירושלמי כל האוכל מצה בערב פסח כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו מבואר דהמצה שייך לבחי׳ יחוד עליון ע״ד קראן לו ויאכל לחם, ויחוד זה זהו ענין מצה זו שמקבלת מבחי׳ זה כו׳ שיהי׳ בעם זו, הגילוי מבחי׳ זה א־לי ואנוהו, ע״ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳.

קיצור. דגן עה״ד חטה היתה, אך עה״ד טו״ר וזהו מצה וחמץ חו״ג וא״כ ע״י אכילת מצה נשאר רק הטוב שבעה״ד, ועי״ז ממשיך מבחי׳

פרק: חסר בכת״י וכנראה הכוונה לפס״ו שם.

דלית שמאלא בהאי ע"ק והו"ע מה שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, והיחוד נק' והאדם ידע, וע"י הטוב שבעה"ד מצה נמשך יחוד העליון שיהי' ומלאה הארץ דעה, בחי' עד יעבור עם זו, ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, ע"כ) הנה.

שטה וכמו"כ, רצונך כו' * (ה', עיין בד"ה ועתה יגדל נא גבי והנה תחלת עשיית המצות לא יהי' בשביל להמשיך אוא"ס ב"ה שהרי זה כמו שעושה איזה משא ומתן להרויח שאין זו עבודה ותחת אשר לא עבדת כתיב שהמצות צ"ל דרך עבודת עבד שמקיים גזירת רבו וציוויו אף גם בלי טעם ודעת ועי"ז נמשך ממילא אור א"ס ב"ה משא"כ בלא קבלת עול מלכותו ית' אינו ממשיך כלום כו' יעו"ש שע"י זה העול והעבודה דוקא נמשך בחי' כח אד' שלמעלה ממדריגת מלכות כל עולמים, שהם בי"ע, ועי"ז נמשכו אחר כך ג' מקיפים להנשמה, א"כ על דרך זה המצה שאין בה טעם כלל היא בחי' עבד לעבדו ולכן אין בה שום התנשאות כלל, לכן היא דוקא הכנה לבחי' שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, והנה יש טעמים בקדושה גם כן וכענין אהבה בתענוגים כל חך הטועם אומר לי לי מ"מ יש בחי' שלמעלה מהטעם שגבוה מטעמים כמ"ש בתו"א פ' שמות בד"ה כי טובים דודיך מיין ערבים עלי דברי סופרים ודרך כלל טעמים הם בחכמה חך הטועם חך מ"ה ולכן שתי הלחם חמץ תאפינה אורייתא מחכמה נפקת אבל הכתר הוא בחי' שלמעלה מהטעם וכענין שתוק כך עלה כו', והמשכה זו על ידי הכנה דמצה שאין שום טעם כו' אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס כו'.

קיצור. מצה אין בה טעם, בחי' עבודה לעבדו ולא בשביל כוונת המשכה, וזה ממשיך מבחי' שלמעלה מטעמים נקודות תגין אותיות, חך הטועם חכמה חך מ"ה, והמשכה זו נקרא כח אד' שעז"נ אם עוונות תשמור י"ה אדנ"י מי יעמוד, ע"כ) וזה הי'.

שטה בחי', כנשר כו' * (ה', עמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו שהמכוון מהגבהה זו לינק מבחי' דקמי' כחשכא כאורה ואם צדקת כו' כדי שלא יצטרך להכנעה וביטול, וזהו ענין החמץ ע"ד מכף מעול וחומץ, דפירושו גוזל, ע"ד גוזל אביו ואמו, עמ"ש מזה על בה"ז פ' עקב ע"פ מארז"ל רפ"ו דברכות כו', וכתיב משם אורידך נאום הוי', זה הוי' הנמשך על ידי מצה זו, עמ"ש בלקו"ת פ' צו בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו גבי בעבור זה עשה הוי' לי כו'.

קיצור. בד"ה ויאבק איש לינק מבחי' כחשכא כאורה, וגוזל, וזהו וחומץ נאום הוי', בחי' זה ונמשך ע"י מצה זו, ע"כ) וכידוע.

שטה אבי, התאוות כו' * (ה', י"ל אבי אבות, כי בקדושה אבות הם חו"ב בנים הם זו"נ, ולעו"ז אבות חו"ב דק"נ כענין מואב מאב, אבי אבות זהו א"א דקליפה, וכענין קני קניזי קדמוני, אבי אבות הטומאה כח"ב דקליפה,

---

רצונך כו' : שו"ה : וכמ"כ בעבודה.
כנשר כו' : שו"ה : להיות.
התאוות כו' : שו"ה : אבי אבות.

ועמ"ש בד"ה החלצו בענין מדין, כמו"כ י"ל בענין גסות דחמץ שזהו מקור ושרש שבה"כ כו' ע"כ) ולכן.

שטה ממילא, הרע כו'* (ה'. עיין בד"ה ואתה תצוה בענין שארית יעקב כו'. ע"כ). וזהו.

שטה גם, היש כו'* (ה'. עיין זח"ג דף רנ"א ע"ב בגין דמברחת לכל סטרין בישין כו' כגוונא דשדי דמזוזה, ועמש"ל דמצה יש שייכות למזוזה, זו זה כנ"ל, ועמ"ש ע"פ וריבה ריבנו וע"פ ה' יחתו מריביו, ע"כ) ובבחי'.

מה שאין איסור חמץ אלא בחמשת המינין היינו חמשת מיני דגן כי עץ הדעת חטה היתה, ולכן האשה נק' לחם ע"ד כ"א הלחם אשר הוא אוכל ואין לחם אלא העשוי מחמשת המינין שעליו מברכין המוציא לחם מן הארץ, אך בקדושה נק' לחם מצה כנ"ל ונוק' דקליפה היינו זונה נק' לחם חמץ ושאור, ע"ד כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה כו', ולכן אינו חמץ ויצר הרע זה רק בחמשת המינין דוקא שהן הנק' לחם והוא הרע דעה"ד, משא"כ שאר מינין אינו נק' לחם ואין שייך לנוק' דקליפה, זונה, ולכן אין שייך בו חמץ ובמא"א אות ב' סעיף ה' ערך בדק בדיקת חמץ לבדוק ביסוד דנוק' אם יש ח"ו לאיזה חיצון אחיזה בגבורות אשר שם עכ"ל, המכוון כי חמץ נוק' דקליפה או דכורא דקליפה עיין מא"א ח' מ"א, וצ"ל שלא יהי' להם יניקה מבחי' רחל, עיין זח"א חיי קכ"ג היינו שלא יהי' בחי' ולא תתורו אחרי לבבכם כו' אשר אתם זונים כו' ולהיות ואל אישך תשוקתך וזהו לחם מצה וד' כוסות ע"ד כוס ישועות עיין בד"ה לא תהי' משכלה, ועיקר החמץ והיצר הרע הוא בעניינים אלו וכמו שאמרו במדרש באיזו מקום שעכומ"ז אין בה ממש אבל הזנות יש בו ממש כו', וזהו שדוקא בדבר הבא לידי חימוץ יוצאים ידי חובת מצה, היינו העיקר שיהי' אתכפיא נפש הבהמית בדבר זה בשמירת הברית שלא להיות אשר אתם זונים כו', ועוד כי גם המינות נק' אשה זונה והתורה נק' אשה יראת ה', אם כן זהו ג"כ ענין לחם חמץ ולחם מצה, כי האשה נק' לחם כנ"ל ואם כן המינות הנק' אשה זונה נק' ג"כ לחם חמץ, והתורה הנק' אשה טובה זהו לחם מצה כו'.

קול דודי מדלג מארבע מאות שנה לרדו, מצה זו ע"ש שלא הספיק בצקת עד שנגלה וצ"ל כי ענין שנגלה עליהם ממ"ה הי' אחר חצות ואכילת מצה צ"ל קודם חצות, מהו ענין ממ"ה. יש להקדים ענין עד שלא נה"ע היה הוא ושמו לבד חיות כל העולמות אינו אלא בחי' אור וזיו שאינו פועל שום

הרע כו' : שו"ה : ממילא.

היש כו' : שו"ה : גם מלשון.

שינוי וכמ"ש אני הוי' לא שניתי ונק' ג"כ שם שאינו נוגע לעצמותו ונק' בחי' מלך כמו עד"מ המלך שאין עצמותו ומהותו נתפס בתוך המדינה, פי' עד שלא נברא כי בראת משמע שהעצמות ג"כ נמשך אבל אצלו ית' הוא אינו כן שאינו נוגע למהותו ועצמותו ע"כ נאמר ונבראו ומ"מ אינו כמשל זיו השמש מהשמש שהשמש מאיר את הזיו שלא בטובתה משא"כ למעלה המשכת הזיו הזה הוא ע"י כשעלה ברצונו, ולכן שמו בגימט' רצון, וזהו מלכותך מלכות כל עולמים, מלכות כל עולמים היינו מה שמחיה בי"ע כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו' אבל מלכותך היינו כמו שבחי' מל' הוא בטל בעצמו, וזהו בחי' שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, והוא בחי' כתר כמ"ש בפרדס והוא נמשך ממל' דא"ס וזהו כי אז דייקא הי' יצ"מ מן המיצרים וגבולים.

ב) **והנה** כדי שיהי' גילוי זה היו צריכים לאכול מצה ע"ד שאין התינוק יודע לקרות או"א עד שיטעום טעם דגן, שידיעת התינוק שקורא או"א אינו ידיעה נגלית בהשגה והבנה המושכלת בטעם מושג ומובן שהרי אינו יודע איך הוא אביו אלא שקורא אבא מפני שנפשו קשורה בנפש אביו בלי שום טעם ודעת והוא גילוי הדעת הנעלם כמ"כ ע"י מצה נמשך בהם הדעת הנעלם שיכירו את אלקות בחי' מהותו ועצמותו, חמץ התנשאות וטעם, מצה שאין בה התנשאות ואין בה טעם בטל רצונך, הפך הגסות הנק' אבי אבות הטומאה, גם מלשון מצה ומריבה לבטל היש, ובבחי' מצה זו צ"ל מרור באמצע הקערה כי ע"י המרירות מעורר רחמים רבים, המלך המרומם לבדו מזה נמשך ברחמיך הרבים רחם עלינו, ושמרתם, וזה היה הכל מצה ראשונה, ועי"ז היה אח"כ בחי' מצה שניה בחי' ביטול, שלא הספיק להחמיץ מחמת הביטול.

ג) **וזהו** קול דודי, קול הוא המשכה ויש קול גדול ולא יסף, ואף כאן המשכה זו מבחי' שנגלה עליהן מלך כו' נק' קול כו', מדלג שבחי' גילוי זה א"א לבא בדרך השתלשלות כ"א בדרך דילוג וזהו ובמורא גדול זה גילוי שכינה, על ההרים הם האבות חג"ת, ובתורה נאמר ופסח ד' על הפתח היינו לאיזה מקום היה הדילוג שנתגלה בחי' מלכותך בבחי' מל' כל עולמים, בשה"ש פי' באיזה זכות היה הדילוג וזהו בזכות האבות עמ"ש ע"פ כי מראש צורים אראנו.

ד) **מקפץ** על הגבעות הם אמהות, דילוג ברגל א' קופץ בשנים, ע"י האבות הגלוי בבחי' אהבה וע"י האמהות ג"כ בבחי' יראה כי האמהות הם גבוהים מן האבות במדריגה אחת, האבות הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב, ולע"ל כתיב נקבה תסובב גבר, אחעט"ב שם ב"ן יתעלה בס"ג לכן ע"י אמהות נמשך התגלות מורא גדול, גם למטה יש שני הבחי' תומ"צ כי ותלמוד תורה כנגד כולם, ומ"מ לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וזהו והחכמה תחיה בעילה, ואעפי"כ תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור. ישאו הרים שלום והיינו התורה שנק' שלום וגם המצות

נק׳ שלום והיה מעשה הצדקה שלום. הנה זה בא ג״כ הפי׳ לשון עתיד כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות.

ה) **דומה** דודי לצבי, מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו היינו בחי׳ ראשו הוא חכים ולא בחכמה ידיעא ובחי׳ גלגלתא רצון העליון ירדו ונתלבשו בדברים גשמיים וזה הי׳ הכל בפסח יצי״מ בבחי׳ דילוג מעצמו אבל אח״כ נאמר קומי לך היינו בחי׳ ספה״ע שיהי׳ כלי לקבל מ״ת בשבועות.

ועניין קול גדול במא״א אות קוף סעיף י״ט קול גדול בינה קלא דלא פסק זיווגיהו כו׳ עכ״ל. ובזח״ג ואתחנן דף רס״א א׳ ה׳ עילאה דלא פסקי מבועי לעלמין והיינו שבבי אשר יחוד חו״ב זהו ההמשכה מאור א״ס ע״י או״א ע״כ הוא בחי׳ דלא פסק שאין לזה הפסק כי אני הוי׳ לא שניתי. ואפ״ל פי׳ קול גדול שהוא ההמשכה מבחי׳ גדול העולמים דהיינו א״א משא״כ זעיר אנפין שהוא אנפי זוטרי אינו נק׳ גדול, ועד״ז ה׳ גדולה לאה שארז״ל גדולה במתנותיה כהונה לעולם והיינו לפי שמקבלת ע״י יסוד דאבא מא״א משא״כ ה׳ קטנה רחל קטנה במתנותיה שאול לשעה כו׳ לפי שמקבלת מז״א.

ד״ה קול דודי

הנה מ״ש וכשנגלה עליהם ממ״ה אז הי׳ יצ״מ, הנה פי׳ יצ״מ למטה ע׳ בד״ה בחדש השלישי לצאת מנרתק נה״ב כו׳ עד ויעל אברם ממצרים כו׳, וע׳ בד״ה אלה מסעי שלמעלה בעולמות עליונים ג״כ שייך יצ״מ ע״ד ירדן יריחו כו׳, אך נדבר למטה והנה מצרי׳ וגבולים דנה״ב הם מסתירים רק על בחי׳ מכ״ע מל׳ דאצי׳ המתלבשת בבי״ע לכבודי בראתיו כו׳, לפי שממדת מל׳ שרש יש ודבר נפרד יש מאין כו׳. והנה פי׳ ממ״ה י״ל כי הנה המלכים הם זו״נ כמ״ש בזח״א ויגש ע״פ כי הנה המלכים נועדו כו׳, והנה בינה נק׳ מלך עילאה שהיא מלך לגבי זו״נ כמ״ש בפע״ח שער הברכות פ״א בפי׳ בא״י אמ״ה, כי חסד נק׳ עולם חסד יבנה כו׳ והבניה נק׳ מה״ע, וזה״ע הנזכר בזח״ב ס״ז ב׳ אית מלך לעילא כו׳ אית מלך לתתא כו׳ דהיינו בינה ומל׳, וכ״ה בפ׳ ויחי רל״ז א׳ גבי בת מלך פנימה ודף ר״ו ע״ב בפי׳ מלך רב, וגם ח״ע נק׳ מלך הכבוד כי כבוד הוא ל״ב נ״ח, עזח״ג פנחס רנ״ג ב׳ ונק׳ ג״כ מלך שלמה, וע׳ בפרדס בעה״כ ערך מלך, ובפע״ח שער ק״ש פכ״ט מלכא עילאה הוא יס״א כו׳ ע״ש, וא״כ פי׳ מלכי המלכים היינו או״א שהם מלכים על זו״נ שנק׳ ג״כ מלכים כנ״ל. וביאור הענין הוא היינו כי בי״ע הם יש ודבר נפרד ומקבלים חיותם מבחי׳ זו״נ דאצי׳ הנמשכים בהם וזה״ע מכ״ע כו׳, וכמ״כ ז״ת דאצי׳ נק׳ עולם והעלם לגבי חו״ב כי בינה נעשי׳ כתר דז״א כו׳ כי המדות הם שייכי׳ לבחי׳ עולם, משא״כ קדש מלה בגרמה כו׳, ולכן נק׳ חו״ב מלכי המלכים. ועוד כי הנה מה שבי״ע הם יש מאין לגבי אצי׳ זהו ע״י

שיש פרסא המפסק׳ בין אצי׳ לבריאה, והנה עד״ז גם באצי׳ עצמו יש אבי״ע, ויש בחי׳ פרסא בין או״א לזו״נ כענין מבטן מי יצא הקרח בסידור. בד״ה הנותן שלג ובמ״א בד״ה אלה מסעי בהביאור, ועוד כי גם קרומא דפסיק במציעות א״א כנז׳ בע״ח שעז״נ יהי רקיע כו׳, הנה או״א הם העומדים למעלה מהפרסא זו אבל ז״א עומד ומלביש א״ע למטה מפרסא זו כמ״ש בע״ח שט״ו פ׳ ו׳ ז׳, ולכן נק׳ ז״א עולם והעלם לגבי או״א, אכן לגבי אא״ס ב״ה הנה גם החכמה מאין תמצא בריאה יש מאין, ע״כ מל׳ דא״ס שנעשה כתר לאצי׳ נק׳ ממה״מ. וענין המלוכה של חכמה, מלוכה הוא רוממות והתנשאות והינו מה שאין מושג כלל בחכ׳ כי למתב״כ כו׳ ומשם יהי׳ שרש מלך המשיח כמ״ש וגבה מאד. ושוב מצאתי כן בפרדס שם וז״ל מלך הוא כ״ע והוא מלך המולך על מלכי שהם ב׳ מלכים חו״ב שהם מלכי׳ המולכים על ז׳ מלכי שהם ז״י הבנין עכ״ל. ומ״ש ממ״ה הקב״ה י״ל פי׳ הקדוש ע״ד קדושתי למעלה מקדושתכם שזה״ע פנימי׳ הכתר כמ״ש במ״א בפי׳ המלך הקדוש, וכ״ש כאן שנז׳ ממ״ה הקדוש כו׳, ובהיות גילוי זה אין מקום למיצרי׳ וגבולים דבי״ע וכ״ש לק״נ המסתיר ומגביל כו׳, שהתהוותם אחר ההשתלשלות מהמלכים שהם זו״נ המתלבשים בבי״ע כנ״ל, משא״כ ע״י גילוי שלמעלה מהשתל׳ מבחי׳ ממ״ה, ועמ״ש בד״ה בחדש השלישי איך שהתורה היא כח ועוז ליצ״מ. וכ״ש וק״ו ע״י התגלות ממש מבחי׳ ממ״ה מקור התומ״צ כו׳.

(קיצור. ענין יצ״מ ושזהו ע״י שנגלה עליהם ממ״ה).

ב) **ומ״ש** ובכדי שיהי׳ בחי׳ גילוי זה היו צריכים לאכול מצה כו׳. והנה יש ב׳ בחי׳ מצה א׳ שהי׳ קודם חצות זו צריכה שימור ושמרתם את המצות כו׳, שלא תבא לידי חימוץ ח״ו הגבהה והתנשאות כו׳, ע׳ בפרדס ערך שמירה א׳ והיא צריכה שמירה שסביבה הקליפה כו׳, וע׳ בזח״א בתחלתו ע״פ כשושנה בין החוחים תליסר תיבין לסחרה לה לכנס״י ולנטרא לה מכל סטרהא דלפי שהיא בין החוחים ע״כ דוקא נמשך בה הארת הכתר דהיינו י״ג ת״ד כדי לשמרה מן החיצונים, וע׳ במק״מ ובבה״ז שם מענין נתב״ס, כמו אור השמש באויר הסמוך לארץ כו׳ ע״ש. ובמ״א נת׳ שמור זו משנה דע״י עסק תושבע״פ היא השמירה כי בה הוא גילוי רצה״ע כו׳, וגם כי ע״י עסק התורה מפריד הטוב מן הרע כמ״ש בד״ה רני ושמחי גבי ובחי׳ אחותי כו׳, ועמ״ש בד״ה וזאת המצוה כו׳ לשמור כו׳ ושמרת ובד״ה כה תברכו בענין וישמרך, וע׳ בזח״ב ל״ח ב׳ בענין ליל שמורים ובפ׳ תרומה קל״א א׳. ויובן ע״פ מ״ש בד״ה לריח שמניך כו׳ ח״ג כ״ב א׳ צ״ה ב׳, ועמ״ש בד״ה צו בענין תשמרו להקריב לי. ועוי״ל ענין השימור באופן אחר עפמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו יען שהשבת הוא בחי׳ מתנה שנותנים מלמעלה רק שאנו צריכים לשמור ולא יפסידו אותם ח״ו ע״י איזה קלקול כמו שקר וגסות כו׳. ועד״ז י״ל בענין לעבדה ולשמרה לעבדה זו מ״ע ולשמרה זו ל״ת, ונודע דע״י ל״ת נמשך בחי׳ שלא יוכלו לעורר כלל ע״י הן וכלי כ״א ע״י השמירה מהמנגד, וזהו בארץ לא זרועה כו׳, ועד״ז ה״ע מצה שמורה שבאמת היא המשכה מלמעלה בבחי׳ מתנה מדלג כו׳ אתעדל״ע מצ״ע כו׳ רק שאנו צריכים לשמור אותה

מהקלקולים, וגם ע"י השמירה נמשך בחי' שמאד נעלה כנ"ל. והענין כמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל עינא פקיחא דע"ק לית שמאלא בהאי עתיקא וע"כ זהו תבא לידי חימוץ וגבורות, ועי"ז נמשך מלמעלה מבחי' עין ה' דלית שמאלא כו'. וע' ברבות עקב רצ"ב ע"פ ושמר ה' לך ושמרתם את המצות. ויש להעיר עוד מענין יין המשומר בענביו כו'. ובפרדס ערך מצה פי' שמורה ר"ל מקושטת ממתנת לבעלה ל' שומרת יבם עכ"ל, והוא מל' ואביו שמר את הדבר, ובמד"ר וישב ורוה"ק אומרת שמור הדברים שעתידים ליגע. וגם י"ל פי' ואביו היינו ח"ע שמר את הדבר שהיא מל' שתהי' בבחי' שמורה, וע"ד בת אבי היא הנז' בפ' אמור דף ק' ב' בזימנא דנטלא מבי' אבא, ועמ"ש סד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. והנה במצה זו כתיב על מצות ומרורים יאכלוהו בחי' מרירות מעורר המשכת רח"ר שעי"ז יוכל לבא לבחי' בטל רצונך כו', הנה ביגמה"ר יש ב' בחי' חיצוני' ופנימי', פנימיותם הם רחמים גדולים ונק' כשמן הטוב כו' על הזקן כו' ושם שרש אבא וחיצוניותם הם השערות שהם דינים שבהם שרש אימא, כ"כ הרמ"ז ס"פ קרח בד"ה וכד מכסיא. ואין ר"ל דינים ממש שהרי הם לבנים כתלג חיור, אלא לגבי הפנימי' שאין שם דין כלל נק' בחי' דודי, כן מוכרח ממ"ש הרמ"ז בזה בפ' ויקרא ט"ז ע"ב ובפ' אמור צ"ד ב'. וע"כ כדי להמשיך הגילוי יגמדה"ר צ"ל תחלה בחי' מרירות שהן גבורות דקדושה, ובזה מכניע הדינים ויומשך גילוי יג"מ אף שיש בהם בחי' דין, ועי"ז יוכל להמשיך בחי' מצה שהוא מאבא ששרשו מפנימי' יג"מ כנ"ל, ועמ"ש מזה הביאור ע"פ מנורת זהב, וז"ש בזח"ג קס"ה א' עלה זית טרף דא משיחא כי מהזית נמשך השמן הטוב והיינו ע"י כתיתת הזית תחלה, וזה"ע טרף בפיה כמ"ש והוא מחולל כו' כמ"ש בבה"ז בלק* גבי ומגבעות כו', וגם הזית יש בו מרירות והיינו מה שיתמרמר על ריחוקו מה' כמ"ש בד"ה בהעלותך. וזה"ע וימררוהו ורובו כו' ותשב באיתן קשתו כו' בחי' איתן הוא גבוה מאד כמ"ש משכיל לאיתן, וזכה לזה ע"י שבתחלה וימררוהו כו' ועי"ז דוקא ותשב באיתן קשתו, קשת היא התפלה כמ"ש בד"ה ואני נתתי לך שכם כו' בחרבי ובקשתי בצלותי ובעותי, ומשיכת הקשת זה"ע הריחוק ע"ד ולשורקה בני כו', ועי"ז נמשך החיצים שהם אותיות התפלה בכח גדול למרחוק מאד כו', וז"ש בחנה והיא מרת נפש ועי"ז ותתפלל על ה', ע' בד"ה לא תהי' משכלה וע' בד"ה יביאו לבוש מל' בפי' שמן המור, ולכן גם המרור צ"ל כזית להמשיך בחי' כשמן הטוב כו' פנימי' בזית כו'. והנה מבאור בתניא פל"א שבחי' לב נשבר ומרירות הנפש על ריחוקה אינו נק' בשם עצבות כלל כ"א שהוא מבחי' גבורות קדושות, וכמ"ש בלק"ת פ' נשא בענין מרדי שהוא מבחי' הגבורות והוא בחי' מרירות הנ"ל כמ"ש בד"ה שאו את ראש ובד"ה נשא, ע"כ נראה שזה"ע ה' מינין ירקות שארז"ל שיוצאים בהם י"ח בפסח חזרת כו' שהם בחי' ה"ג הנ"ל, משא"כ בחי' לענה זהו מרירות דק"ג או דג"ק כמ"ש שרש פורה ראש ולענה, וכמ"ש במדרש איכה ע"פ השביעני במרורים הרוני לענה, דלענה זהו ליל ט"ב שנק' יום מר, וזהו ודאי שליטת

בבה"ז בלק: לדף רג, ב.

הקלי׳ וע׳ פרדס ערך מרה, משא״כ בחי׳ במרורים זהו ליל א׳ דפסח שטועם המרירות מהריחוק וזהו גבורות דקדושה, וכ״ז הוא במצה שקודם חצות אבל ע״י שנגלה עליהם ממ״ה אזי לא הספיק בצקת כו׳ שלא יוכל לבא לידי חימוץ כלל וא״צ מרור כי אז גילוי פנימי׳ יגמדה״ר שאין בהם שום דין כלל, ועד״ז יובן ענין מצה עשירה שנילושה בשמן בחי׳ כשמן הטוב הנ״ל, וכן ביין בחי׳ יין המשומר כו׳ מו״ס כחמר טב כו׳ ודבש אהבה בתענוגים כו׳ ושרשו ג״כ מגבורות דע״י כו׳ וכן בחלב חיוורתי דעתיקא כו׳, וכל בחי׳ אלו זהו ע״י התורה שנק׳ יין ושמן ודבש וחלב, ואפ״ל ב׳ בחי׳ מצה הנ״ל שה״ע שב״ת ושב״ע, ועמ״ש בענין מערת המכפלה ב׳ ההי״ן דשם כו׳ והם ג״כ ב׳ ההין שבשני בחי׳ מצה הנ״ל.

קיצור. ענין מצה שמורה בחי׳ כשושנה כו׳ שצריכה שמירה מן החוחים, גם שימור ע״ד ואביו שמר, גם ע״ד את שבתותי תשמרו ולשמרה זו ל״ת, וענין המרור עלה זית, וימררוהו, והיא מרת, ועי״ז נמשך בחי׳ גבוה, וענין שא״צ מרור, וענין מצה עשירה, ועוד יש להעיר לזה ממ״ש בד״ה להבין ענין הברכות שברכה ראשונה דיוצר האדם א״צ חותם ושימור כמו ברכה שני׳.

ג) **ומ״ש** ועתה יובן פי׳ הפ׳ קול דודי כו׳ ויש קול גדול כו׳, ע׳ מענין קול גדול ברבות שמות ס״פ כ״ח וס״פ כ״ט במדבר ספ״כ ובזח״א ד״נ ב׳ ר״י א׳, ח״ב קל״ז א׳, ח״ג דף רס״א א׳ ועמ״ש בהגהות ע״פ וישב מענין זה. והנה פי׳ זה בא מדלג, הנה נודע דפי׳ זה היינו יסוד שהוא ההמשכ׳ והגילוי מבחי׳ יחו״ע, וע׳ בזח״א פ׳ ויחי דרמ״ה, וזה״ע יחיד חי העולמים מלך שההמשכה מבחי׳ יחיד לבחי׳ מל׳ הוא ע״י חי העולמים היינו יסוד שנק׳ חי, וז״ש וזה שער השמים כו׳, ולכן ארז״ל משה נתנבא בזה כמ״ש סד״ה ראשי המטות, אך הנה יש כמה בחי׳ יסודות שהן סדר ההשתל׳ מעו״ע ועז״נ ומשביע לכל חי רצון, ועד״ז ארז״ל במנחות נ״ג יבא זה ויקבל זאת מזה כו׳, וזהו וקרא זא״ז כמ״ש במ״א. אמנם זהו כשנמשך ע״י סדר ההשתל׳ צ״ל הרבה בחי׳ יסוד המקשר המשפיע עם המקבל אבל בחי׳ מדלג זהו כשנמשך שלא כסדר ההשתל׳ וזה״ע זה בא מדלג פי׳ בחי׳ זה הנ״ל בא בדילוג וה״ע גילוי יסוד דא״א בחי׳ ורב טוב לבית ישראל וכמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ וברית שלומי לא תמוט, ועד״ז כתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳ זה הוי׳ פי׳ בחי׳ זה הא׳ מורה על גילוי ז״א דאצי׳ ובחי׳ זה הב׳ מורה שיהי׳ אז ז״א במדריגת א״א כמ״ש הרמ״ז בפ׳ תולדות, וזהו ג״כ ענין זה בא מדלג כו׳, וזהו והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה׳ לי׳, פי׳ בעבור בחי׳ זה נמשך הגילוי מבחי׳ זה בא מדלג, ופי׳ ביום ההוא ע״ד ואמר ביום ההוא, והוא בחי׳ גילוי קול גדול מבחי׳ ולגדולתו אין חקר, ועמ״ש עוד מענין קול בד״ה וכל העם ובד״ה הקול קול יעקב ובד״ה ויהי קול מעל ובד״ה משה ידבר ובענין מהרה ישמע קול חתן וקול כלה וסד״ה הבאים ישרש.

ומ״ש בפי׳ מדלג הנה ילה״ק שכמ״כ למטה בעבודה יש בחי׳ דילוג והוא בחי׳ תשובה בחילא יתיר כמ״ש בד״ה שובה, ועי״ז הדילוג מדלג

שור ג"כ לעורר למעלה מסדר ההשתל' כמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה בפי' ותתפלל על ה', ועד"ז נת' לקמן בענין ההרים רקדו כו', והענין כי הנה נש"י קודם ירידתן בגוף נק' עומדים וע"י ירידתן בגוף נעשו בבחי' מהלכים כמ"ש בתו"א בד"ה מהלכים ובד"ה ואתה יגדל נא, ושם נת' דבחי' מהלכים זה"ע בכל מאדך, וא"כ צ"ל מה בין זה לבחי' הדילוג שזהו למעלה מבחי' ההילוך עד שההילוך נק' סדר והדרגה לגבי דילוג זה כמבואר בד"ה ההרים רקדו, וי"ל הב' אופנים הא' עפמ"ש בד"ה מי מנה בענין לכבודי בראתיו כו' שנש"י שרשן מבריאה עבמ"ח וע"י ירידתן בעשי' אף עשיתיו מרבה בחי' רביעית זהו אצילות וזהו רובע ישראל, לפ"ז י"ל העמידה כשהן בבריאה וההילוך ע"י ירידתן בגוף זהו עליתן באצי', ועד"ז פי' בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך דקאי על מצות תשובה שנמשכה מבחי' אנכי, אמנם שאר כל המצות נק' מצות ה' ל"ת מי"ה חו"ב מ"ע מו"ה זו"נ, וכן נתבאר בת"א בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים שע"י תומ"צ נמשך גם בבי"ע המ"ד מאצי' כו' ועד"ז נת' בד"ה כי תצא דתקס"ב, אכן התשובה שהיא בחי' אשר אנכי מצוך מבחי' כתר דאצי' זה"ע הדילוג שלמעלה ממדריג' ההילוך שהוא מבי"ע לאצי' כו', וכמ"כ מבואר זה ממ"ש ע"פ שבת שבתון דנש"י שרשן מבחי' טהירו נשמה שנתת בי טהורה היא, והיינו עלמין סתימין וע"י ירידתן בגוף מתעלים להיות קדש ישראל אשר קדשנו במצותיו בחי' קדש למעלה מבחי' טהור, וזהו בחי' עליות העולמות דשבת שנק' ש"ק, אך ע"י התשובה נמשך מבחי' קה"ק, כי ענין תשובה זהו יו"כ שבו נכנס כה"ג לבית קה"ק והמכוון כנ"ל קדש הוא חכמה דאצי' וקה"ק זהו בחי' כתר, ולכן נק' יו"כ שבת שבתון ועמ"ש בד"ה האזינו השמים, וזה"ע הדילוג וכמ"ש ג"כ בפסח וספרתם לכם ממחרת השבת שהוא למעלה מבחי' שבת כו', ועד"ז בקי"ס נאמר כי גאה גאה לכן ההרים רקדו למעלה מבחי' הילוך וכח התשובה היינו שהיא ג"כ בחילא יתיר ממעמקים קראתיך בחי' דילוג דהיינו כי צדיקים נק' מהלכים כסדר מדרגא לדרגא וממשיכים מ"ה דאצי' רצה"ע המלובש בח"ע כו' אמנם בע"ת עומקא דלבא שלמעלה מהחכמה כו', ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש, לפ"ז הדילוג הוא באמת גילוי והמשכה מבחי' עליונה הרבה יותר מההילוך, ועוי"ל באופן אחר ע"פ מ"ש בד"ה שובה ישראל עד שבחי' הוי' יהי' לאלקי' כמ"ש יעקב והי' הוי' לי לאלקים, אלא שיעקב ע"י עבודתו הגיע לזה בסדר מדרגא לדרגא והתשובה הוא שלא בהדרגא כו', נמצא י"ל שהגילוי בחי' א' אלא שבע"ת קונה עולמו בשעה א' מה שהצדיק זוכה על ע' שנה כו', ועד"ז הוא פסח לגבי שבת כמ"ש בפע"ח שער חהמ"צ פ"א ועמ"ש סד"ה יונתי בענין הראיני את מראיך תשובה או"ת איך שזהו למעלה מבחי' יצ"ט דצדיקים קומי לך כו'.

(קיצור. ענין קול דודי וענין הנה זה בא. וענין מדלג שלמעלה מבחי' מהלך כו', הן בעבודה יש עמידה והילוך ודילוג וכן בסדר ההמשכה שמלמעלמ"ט יש בחי' אלו כו').

ד) **ועפ"ז** אפשר להבין ג"כ ענין מדלג ומקפץ דילוג ברגל א' כו', כי הנה ענין הדילוג הוא ודאי ע"י גילוי כח הנפש מה שלמעלה מכח

ההילוך כנראה בחוש, ועד"ז ג"כ הקיפוץ בב' רגלים הוא עוד גילוי כח גדול יותר נעלה מכח המתגלה בהדילוג שברגל א', והענין הוא כמ"ש בד"ה ואתה יגדל נא כח אד' כו' כח אד' הוא א"ס ב"ה הסוכ"ע כו' ונק' כח ה"ע גילוי ההעלם והיינו כי אד' הוא מל' דאצי' וכח אד' הוא מל' דא"ס כו' ע"ש. והנה מל' דא"ס נעשי' כתר לאצי', ויש בזה ב' בחי' עתיק ואריך, וזה"ע דילוג ברגל א' היינו כשהגילוי מא"א סוכ"ע וקיפוץ בב' רגלים כשנמשך גם מעתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ממש שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע, ולכן אע"פ שנק' ג"כ רגל היינו בחי' תחתונה שבא"ס אבל נק' קיפוץ בב' רגלים, א"נ ברגל א' חיצונית עתיק בב' רגלים פנימית עתיק ג"כ, וזהו גילוי כח פנימי יותר והיינו יגדל נא כח אד' שכח אד' זהו בחי' כתר ושיוגדל כח זה היינו שיומשך מע"י כו' ולכן בחי' מדלג הוא מגיע על ההרים ז"א ובחי' מקפץ מגיע למטה יותר גם על הגבעות כי כל בחי' שהוא עליון יותר נמשך למטה יותר כמו הראי' נמשך ומתפשט למטה מן השמיעה שזה"ע המשכה שע"י המצות שנמשך למטה יותר מההמשכה שע"י התורה, וכמ"ש ג"כ בד"ה ועתה יגדל נא, וגבעות היינו בינה ומל' ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש וכנודע שהמל' שרשה מרדל"א, ודומם שרשו גבוה מצומח.

והנה בענין* יש ג"כ ב' בחי' ממעקים קראתיך עומק אחר עומק כו' כמ"ש בביאור ע"פ כי המצוה עומקא דלבא ותעלומות לב, וזהו תשובה תשוב ה' וההי' יש בה גילוי יו"ד כו', ועי"ז נמשך ג"כ מלמעלה ממעמקים אנכי אנכי הוא מוחה כו', ולכן לפעמים נאמר שבת שבתון היא ל' נקבה ולפעמים נאמר שבת שבתון הוא ל' זכר כמ"ש במ"א, והיינו לפ"ע התשובה א"נ ב' עומקי' התשובה היינו אה"ר ויר"ע. ועוי"ל בענין ב' עומקי' דתשובה הא' עומק טוב שבנה"א בחי' יחידה והב' בירור יחידה שבנה"ב שעומק רע נהפך לטוב, וזה"ע בכל מאדך ל' רבים ב' בחי' מאדך כו', וזה"ע צדיקים ובע"ת, וזה"ע מדלג על ההרים ע"ד מראש צורים אראנו והוא שרש הנה"א מח"ע כמ"ש במ"א ע"פ הזח"ג בלק ר"ג ע"ב אכן ומגבעות אשורנו אושיט פסיעה לבר כו' שרש נה"ב מבחי' פ"ש כו' ששרשו מבחי' מל' שם ב"ן שה"ע הפסיעה דלבר, וע"י בירור זה נמשך ומקפץ בב' רגלים היינו ג"כ ממעקים קראתיך, עומקי' העליונים עומק אחר עומק כנ"ל, וז"ש מדלג על ההרים וכתיב ופסח ה' על הפתח היינו ז"א חג"ת ופתח היינו מל', ע' בב"ר פפ"ה גבי ותשב בפתח עינים, זח"ג ע"א ב' צ"ה א', ח"א צ"ח קמ"ה א', ח"ג ל"ה, וע' במד"ר פ"ג ע"פ זה השער ובקה"ר מעוות לא יוכל כו', והיינו כי להיות בחי' ופסח על הפתח שהוא בחי' מל' שלמטה מבחי' ההרים זה"ע ומקפץ כו'.

עוי"ל מדלג ברגל א' זהו יום א' דפסח יצ"מ שהגילוי נמשך לנה"א, אכן אח"כ ע"י ספה"ע בירור נה"ב נמשך ומקפץ בב' רגלים כו' וכנ"ל וזה"ע מ"ת. ועי' בד"ה בחדש השלישי בענין שהתורה נק' עוז ותושי' שבחי'

---

* בענין: אולי חסרים כאן איזה תי'.

עוז הוא הנמשך עי"ז כח לנה"א שתוכל לבא לבחי' יצ"מ, ותושי' היינו שמתשת כח נה"ב, וזהו ג"כ ענין מדלג ומקפץ, ומבואר שם שבחי' תושי' זהו בחי' גבוה יותר כו', גם י"ל ענין מדלג ברגל א' בנפש כשהגילוי עיקרו בנה"א אבל נה"ב היא רק בבחי' אתכפיא אבל מקפץ בב' רגלים היא כאשר נה"ב היא בבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא. ובכל הנ"ל יובן הפסוק מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום, הנה ההפרש בין חמץ למצה הוא בין חי"ת לה"א, והנה הה' יש בה בחי' רגל וזהו הוי"ו שבתוך הה' ונודע שיש ב' בחי' מצה וזה"ע ב' רגלים דב' ההין כו' וזהו רגלי מבשר כו'.

להבין שרשי הדברים ע"פ קול דודי הנה זה בא מדלג כו'. הנה להבין שורש ענין מצה זו שאנו אוכלים ע"ש שלא הספיק כו' שעדיין לא נתרצה הקושיא הגדולה הנ"ל. הנה תחילה יש להקדים שורש ענין חג הפסח מהו ומה ההפרש בין שאר יו"ש לחג הפסח. דהנה כתיב ואמרתם זבח פסח הוא אשר פסח כו', וכן ופסח ה' על הפתח כו', ויש להבין מהו ענין פסיחה זו ולמה על הפתח דייקא. אך הנה עיקר ההפרש בין חג הפסח לשאר המועדים כחג השבועות וחג הסוכות, שכל הרגלים הן בחי' עליות העולמות מלמטה למעלה בבחי' העלאת מ"ן ועי"ז נמשך אתעדל"ע מלמעלה למטה הנק' המשכת מ"ד כמו מו' יומין דחול לשבת שגם הוא ענין ההעלאה מלמטה למעלה בבחי' הבירורים דרפ"ח כו' בכל ו' ימי המעשה כידוע בענין ל"ט מלאכות חורש כו', ואח"כ בליל שבת נאמר כי בו שבת מכל מלאכתו בבחי' ההעלאה בלליות, וביום השבת נמשך עי"ז תוספת אור עליון מלמעלה למטה כו' (כמ"ש מזה בד"ה למנצח על השמינית, וזהו ענין מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כמ"ש בלק"ת בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת, ועמ"ש בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש הראשון בת"א פ' יתרו). וכך בכל יו"ט יש בחי' עליות באתעדל"ת תחילה, ועי"ז נמשך בחי' תוספת גילוי אור עליון מלמעלה למטה כמו בחג השבועות שנמשך ונתגלה בחי' אור הכתר דאנכי כו' ע"י העלאת מ"ב כל ימי הספירה באמרו היום יום כו', וע"י שמקריבין העומר כידוע (כמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם, וגבי חג השבועות ג"כ בד"ה וספרתם לכם, ובת"א פ' יתרו בד"ה בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים). וכן בסוכות מתגלה מבחי' המקיפים דכתר, וכמ"ש וימינו תחבקני ע"י העלאת מ"ן בעשי"ת כו' (עיין סד"ה ביום השמיני עצרת כנישין יהא לכון). ובפרט ביו"כ עצמו שיש עלי' בלליות בנעילה ע"י העלאת מ"ן דעשי"ת, וע"י ה' תפילות וה' עניוים בי', וכיוצא בזה. הרי מובן עכ"פ שאינו נמשך תוספת גילוי אור עליון מלמעלה רק בסיבת ההעלאה בתחילה, וא"כ מוכרח שלפ"ע ההעלאה דייקא יהי' ערך ההמשכה. וזה ידוע שיש בבחי' העלאת מ"ן באתעדל"ת כמה חילוקי מדריגות שונות וכך יהי' חילוקי מדריגות שונות בבחי' המשכות מ"ד. ומאחר שנמשך

רק לפי אופן מדריגות ההעלאה א״כ יבא ערך הגילוי מלמעלה לכל א׳ כפי מדריגת העלתו. ולזה הטעם יש בכל יו״ט בחי׳ גילוי אלקות בכל אחד ואחד מישראל לפי אופן מדריגתו, דהיינו לפי אופן שרש העלאת נשמתו, ולכך נאמר מועדי הוי׳ שנודע ונגלה בכל חד לפום שעורא דילי׳ כמ״ש נודע בשערים כו׳. אך הנה חג הפסח מובדל משר המועדים שאין בחי׳ גילוי תוספת אור א״ס באבי״ע עד נש״י באה ע״י העלאת מ״ן לפ״ע ההעלאה כשאר המועדים, אלא נמשך בחי׳ גילוי אור א״ס מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ולא מצד אתעדל״ת בהעלאת מ״ן כלל. (ובביאור ע״פ בשלח פרעה דתקס״ב נתבאר שזהו ע״ד ההפרש בין זווג ראשון לזווג שני, דזווג ראשון אינו לפי מעשיו כזווג שני, כ״א ע״פ הכרוז בת פלוני לפלוני, אכן זווג שני הוא לפי מעשיו. ועד״ז גילוי אלקות בנש״י ביציאת מצרים נק׳ זווג ראשון, ולכך הי׳ שלא לפי מעשיו ר״ל שלא הי׳ האתעדל״ע לפ״ע האתעדל״ת. וזהו״ע ופסח ה׳ בחי׳ דילוג כו׳. וזווג שני נק׳ ההמשכות שממשיכים אח״כ הוא לפי מעשיו היינו שהאתעדל״ע הוא לפ״ע האתעדל״ת. ועמ״ש בד״ה ואתחנן דע״י התורה נמשך ג״כ אתעדל״ע שאינה ע״י אתעדל״ת. ולכן * ארז״ל דענין קשה לזווגם בקי״ס קאי על זווג שני שלפי שהוא לפי מעשיו לפי האתעדל״ת ע״כ הוא קשה כי לא אכשור דרי, אבל זווג ראשון שהוא ע״ד אתעדל״ע מצד עצמו הרי אין לפניו קושי כלל ח״ו. וע׳ כענין זה בת״א פ׳ מקץ ס״ד ת״ר נר חנוכה דנ״ז ע״ב גבי וב״ה סברי כו׳ דלא דמי זה לפרי החג שחג הסוכות הוא דאורייתא כו׳ מי מונע מי מעכב משא״כ בנר חנוכה שהוא תקנת חכמים כו׳ ע״ש. ועי׳ בד״ה כי אתה נרי ג״כ ההפרש בין שבת ובין חנוכה), והוא הנק׳ בחי׳ דילוג שלא בהדרגה. כי האור הנמשך ע״י ההעלאה הוא בא בהדרגה, אבל האור שלא ע״י ההעלאה נמשך שלא בהדרגה הנק׳ דילוג. וביאור הענין כי זה האור אשר בא מצד עצמות אוא״ס הנה בא ממקום ומדריגה היותר עליונה שלמעלה מבחי׳ המשכה הבאה בסדר ההשתלשלות מעילה לעילה, דהיינו שבא מבחי׳ עצמותו ממש שלמעלה מהיות מקור למקבלים לגמרי עד דאצילות ועשי׳ שוין לגבי׳ וגם חושך לא יחשיך כו׳ כי חשיכה ואורה שוין כו׳. וע״כ נק׳ דילוג להיותו למעלה מסדר הדרגת ההשתלשלות דאבי״ע. (עמ״ש בלק״ת פ׳ שלח לך בביאור ע״פ והיו לכם לציצית בפי׳ קדושתי למעלה מקדושתכם, דקדושתכם ר״ל האתעדל״ע הנמשך ע״י אתעדל״ת ע״ד אקב״ו, וקדושתי הוא האתעדל״ע שלפני אתעדל״ת שנמשכה ממקום שאין אתעדל״ת מגעת שם וע״ז ר״ל קדושתי למעלה מקדושתכם, וזהו אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כו׳ ע״ש. והיינו כמש״כ שלהיות יצי״מ הוא ע״י ההמשכה שבבחי׳ דילוג כו׳. ועמ״ש מענין אתעדל״ע שע״י אתעדל״ת ואתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון שזהו ענין מטר וענין טל, ובביאור ע״פ האזינו דרוש השני שזהו ענין טל תורה, ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה אני ישינה בפי׳ שראשי נמלא טל. וז״ש בת״י פ׳ תולדות ע״פ ויהי כי זקן יצחק שבליל א׳ דפסח אוצרי שלא מתפתחין בי׳, היינו לפי שאז הוא בבחי׳ הדלוג מאתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת הנק׳ בשם טל, ועמ״ש עוד מזה בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש הראשון.

ולכן . . . חכמים כו׳ ע״ש: בגוכתי״ק ובכתי״י ב׳ ליתא.

קיצור א'. ההפרש בין פסח ובין כל היו"ט, שבשבת ויו"ט הוא אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת ע"ד מי שטרח בערב שבת כו', אמנם בפסח נמשך גילוי אתעדל"ע מצד עצמו מבחי' כי חפץ חסד הוא. ובהג"ה שזהו ענין זווג ראשון שאינו לפי מעשיו כמו זווג שני עכ"ה. ואתעדל"ע זו באה מעצמות אוא"ס שלמעלה מסדר ההשתלשלות דקמי' אצילות ועשיה שוין. ובהג"ה שזהו ענין קדושתי למעלה מקדושתכם. וזהו שבליל פסח נפתחין אוצרות טל, כי ההפרש בין גשם ובין טל היינו שהגשם הוא המשכת מ"ד שע"י העלאת מ"ן ואד יעלה, משא"כ הטל הוא אתעדל"ע מצד עצמו וכמ"ש שראשי נמלא טל וע"פ ויאכילך את המן וע"פ אכלוהו היום עכ"ה).

ב) אך יש להבין הטעם לבחי' דילוג זה למה נמשך אור עליון כזה שאינו בגדר ההשתלשלות בהדרגה מעילה לעילה כו'. הענין הוא לפי שע"י אתעדל"ת דייקא יוכל לבוא אור א"ס בהדרגת ההשתלשלות (ר"ל להאיר באבי"ע דקדושה ע"י שהכלים דע"ס דאצילות מתלבשים להיות נשמה לע"ס דקדושה דבי"ע). אבל בזמן שהיו ישראל בגלות מצרים היו משועבדים בעמקי הקליפות בנש"ט דקליפת מצרים כידוע, ולא היו ביכלותם להעלות מ"ן מצד עצמם כלל, כי היו משוקעים ומובלעים מאד בנש"ט. (צ"ל במ"ט שע"ט. וכדי להוציאם מבחי' זו א"א שיהי' ע"י האור המאיר דרך השתלשלות שאינו מאיר רק בקדושה כנ"ל ולא להוציאם מתוך מ"ט שע"ט שהרי עז"נ עת אשר שלט האדם באדם). וע"כ הוצרך להיות גילוי אוא"ס שלמעלה מאור הנמשך בסדר והדרגה (דקמי' גם חושך לא יחשיך וכדלקמן. ועוד) כי ע"י אור כזה הנמשך בהדרגה לא הי' ביכולת להוציאם ולהעלותם משם אחר שאינו מתגלה רק אחר ההעלאה ולהם לא הי' ביכולת להתעלות כנ"ל. אבל ע"י בחי' גילוי אוא"ס שבעצמותו שלמעלה מסדר ההשתלשלות כנ"ל הרי גם חושך לא יחשיך לפניו כנ"ל דקמי' כחשיכה כאורה וגם רוחניות וגשמיות שוין כמו אצי' ועשי' כנ"ל, וע"י נתעלו ויצאו מ"ט שערי טומאה (ועמ"ש במ"א בענין הקושיא למה בדיבור אנכי הוי' אלקיך נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר עושה שמים וארץ, דלכאורה בריאת יש מאין הוא פלא יותר מיצי"מ שהאותות והמופתים הן יש מיש ולא יש מאין ממש, וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ב שבריאת יש מאין הוא הפלא ופלא יותר מקריעת י"ס כו'. אך התירוץ כי עיקר ענין יצי"מ פירושו היציאה ממצרים שזהו ערות הארץ מ"ט שערי טומאה וליכלל בקדושה העליונה בתכלית העילוי. הנה זהו גדול יותר מבריאת יש מאין, ולכך הבריאה יש מאין הוא בה' בראם אתא קלילא, וביצ"מ כתיב אנכי כו' אשר הוצאתיך אנכי ממש. והיינו כי היציאה ממ"ט שערי טומאה למדריגת והייתי לכם לאלקים זהו א"א כ"א ע"י המשכה שלמעלה מההשתלשלו' דשם כחשיכה כאורה ממש, ולכן גם חושך לא יחשיך ממך כו'). וזהו הכלל שכל אור היותר עליון יוכל יותר להשפיל א"ע עד למטה ביותר (עמ"ש ע"פ המגביהי כו' המשפילי כו', ומ"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון השני בענין במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, ועמ"ש בד"ה וייצר ה' אלקים את האדם בענין בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה) גם שלא לפ"ע ההעלאה והיינו גם בלא אתעדל"ע כלל, ובבחי' אור זה הכל שוין קטן וגדול מאחר שאינו בא בכל חד לפום שעו"ד להיותו אינו

בערך הדרגה שיבא לפ״ע ההעלאה כנ״ל, וע״כ כולם קיבלו בנפשם בחי׳ גילוי זה בהשוואה, וכמ״ש בע״ח דבחי׳ מל׳ דא״ס הוא בחי׳ מקיף הכללי להקיף כל ההשתל׳ דאבי״ע ומאיר לכולם בהשוואה אחת. (הג״ה, ואעפ״כ מזה האור נמשך לי ולא לו וגם נגוף ורפוא, עמ״ש בלק״ת גבי פסח בד״ה להבין מפני מה יו״ט דפסח, ובד״ה מצה זו בענין בעבור זה עשה הוי׳ לי.

קיצור ב׳. והטעם למה נמשך אור עליון כזה הוא מפני שאז לא הי׳ יכול אתעדל״ת. הב׳, שכדי להעלותם מבירא עמיקתא מ״ט שערי טומאה לאיגרא רמא נש״ב ומ״ת ביום החמישים א״א כ״א ע״י גילוי מבחי׳ גם חושך לא יחשיך ממך וכחשיכה כאורה. וזהו אנכי הוי׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וע״ד המגביהי המשפילי, ע״כ הקיצור ב׳. ועיין זח״ב פ׳ בא דל״ז ע״א וסע״ב ודל״ח ע״א. ובתולע״י גבי חג המצות בתחילת הדרוש והנה כשגלו ישראל למצרים נפלו תחת קליפת האגוז קשה כו׳ ולא הי׳ אפשר להגאל מתחת השעבוד ההוא הקשה לולי שהופיע המאור העליון הנק׳ רחובות הנהר להוציאם למרחב והתיר הקשרים שבהם נקשרו ישראל במצרים עכ״ל. והמאור העליון הזה זהו ענין ובמורא גדול זה גילוי שכינה, כי בינה נק׳ שכינתא עילאה, וזהו נובלות בינה שכינה כמ״ש מזה בביאור ע״פ ויקהל משה דתקס״ז, וכמ״ש בזוהר ע״פ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ב׳ פלאות, שיצי״מ הי׳ ע״י גילוי נש״ב, והיינו מטעם הנז׳ בזח״ג פ׳ ויקרא דט״ז ע״א ואימא בחדותא אתגליא ע״ק שהתגלות עתיק הוא בבינה כנודע, וזהו ענין אנכי כו׳ אשר הוצאתיך כו׳. והענין כי בז״א דאצי׳ יש לעומת זה אדם בליעל, משא״כ בבחי׳ ע״ק, ואפי׳ בכל ג״ר כח״ב אין שום יניקה לחיצונים רק מז״ת, ולכן יציאת מצרים הי׳ דייקא ע״י הגילוי מג״ר כח״ב כו׳. ומ״ש* שהאיר המאור העליון הנקרא רחובות הנהר, י״ל כי רחובות הוא היפך מבחי׳ מצרים שהוא ענין מיצר שהאור מצומצם, ולכן יש מזה יניקה לחיצונים וההפך מזה הוא רחובות הנהר, וע׳ במד״ר בשלח פכ״ה ע״פ כי ה׳ אלקיך מביאך אל ארץ טובה ורחבה כו׳ שפירושו זה על ג״ע.

קיצור ג׳. יציאת מצרים ע״י רחובות הנהר, וזהו נובלות בינה שכינה, אראנו נפלאות גם בבינה התגלות ע״ק, יניקת החיצונים רק מז״ת אבל ע״י הגילוי הבינה יהי׳ יצי״מ, עכ״ה).

ג) **וזהו** שאמרו רז״ל ובמורא גדול זו גילוי שכינה, פי׳ גילוי שכינה הוא בחי׳ מלכות דא״ס עצמו שלמעלה מבחי׳ הקו וחוט שיורד בהדרגה

בשולי העמוד בגוכתי״ק (וצ״ע איפה זה שייך): ב) וזהו שאמרו: מורא גדול ע׳ בענין והנורא בד״ה וידעת היום, ובדרוש אוא״ס, ובענין מה נורא המקום, יראה התגלות, ובד״ה וירא ישראל וייראו העם, ועמ״ש מענין יראה בד״ה וטהר לבנו כי אתה סלחן, חמץ במשהו כי מעטרא לי׳ כסאסאה זהו

ומ״ש . . . על ג״ע: קטע זה ליתא בגוכתי״ק. [illegible]

באצילות כו׳ ונק׳ גילוי שכינה להיותו בחי׳ התגלות עצמות הא״ס. (הג״ה. עיין לעיל סוף אות א׳ ובפרדס ערך שכינה וז״ל יש שכינה עילאה ויש שכינה תתאה והם מל׳ ובינה כו׳, והבינה נק׳ ג״כ שכינה מפני שמשכנת ג״ר על שבע ספירות הבנין, עמ״ש בבה״ז ר״פ ויצא בענין ויצא יעקב מבאר שבע והוא ענין שיהי׳ השם שלם פי׳ המשכת י״ה בו״ה, וכן ענין מי ברא אלה, וכן ענין בעטרה שעטרה לו אמו, וכן ענין הקב״ה מניח תפילין. ועד״ז מל׳ דא״ס נק׳ שכינה שהרי משכנת הארת א״ס בכח״ב דאצילות, וכמ״ש במ״א בביאור ע״פ ה׳ לי בעוזרי, וז״ל הנה ענין יחוד קוב״ה ושכינתי׳ ימצא עד רום המעלות, דהיינו באצי׳ נק׳ קודב״ה בחי׳ ת״ת דז״א והמל׳ נק׳ בשם שכינה, ולמעלה מעלה הימנו נק׳ ראשית בתי׳ הקו וחוט הנמשך מן אוא״ס ב״ה בחי׳ שכינת שהוא בחי׳ מל׳ דא״ס ב״ה, ועצמות המאציל ית׳ נק׳ בשם קוב״ה כו׳. וזהו פי׳ ישראל מקדשי שמך שממשיכים האור והשפע מן עצמות המאציל ית׳ אל בחי׳ שמו שהוא מל׳ דא״ס, שמו בגימט׳ רצון ששמו מקור הרצון שהוא כתר כו׳ עכ״ד שם. ובמ״א פירשתי לפי קבלת ר״מ פאפרוש י״ל הקו וחוט זהו חוט של חסד הנמשך מעצמות המאציל בבחי׳ מל׳ דא״ס, וזהו נק׳ יחוד קובה״ו. וזהו שאמרז״ל ובמורא גדול זו גילוי שכינה, כי אף אם נפרש שכינה היינו מל׳ דאצי׳ י״ל שהי׳ ג״כ גילוי קודב״ה שהוא ת״ת דז״א. וכמו בבהמ״ק שהי׳ שם השראת השכינה אין הפי׳ רק השראת המל׳ לבד, דא״כ אין זה יחוד. א״ו נמשך ג״כ האור מת״ת, וכמ״ש הרמב״ן בפי׳ החומש ר״פ תרומה וס״פ פקודי שלכן נאמר ב״פ וכבוד ה׳ מלא את המשכן, כבוד תתאה וכבוד עילאה כו׳, והר״ע לכבוד ולתפארת הנאמר בבגדי קדש דאהרן. והנה לכן בהמ״ק נק׳ מורא כמ״ש יובילו שי למורא תלים ע״ו י״ב, והיינו לביהמ״ק כמ״ש בת״י, ונק׳ מורא שמשם נמשך היראה כמ״ש ומקדשי תראו. ויש פירוש דמורא היינו משיח, והיינו לפי שנאמר בו והריחו ביראת ה׳, ובמשה כתיב ולכל המורא הגדול אשר עשה משה. וזהו פירש מורא גדול, כי הקב״ה נק׳ גדול כדכתיב גדול הוי׳ ומהולל מאד, וכמ״ש במד״ר פ׳ וירא פ׳ נ״ג ע״פ ויעש אברהם משתה גדול גדול העולמים הי׳ שם, וכן ע״פ אינני גדול בפ׳ וישב פ׳ פ״ז. אך אמרז״ל ע״פ גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי איקרי קודב״ה

לת״ח אחר מ״ת אבל תחלה צ״ל כלל וכלל לא ע׳ באור ישראל בדרוש פסח, ועמ״ש ע״פ ומלכי צדק מלך שלם, ממ״ה כתר, ועמ״ש מענין אם אין חכמה אין יראה ע״י מזלייהו חזי, בעמה״מ קה״ד שי״ד פק״ד מה שעשתה יראה עטרה לראשה כו׳, ואפ״ל משה ענו לכן מורא שלמעלה מיראה, שט״ז פל״ז קמ״ה ד׳ המראות שלה הם גורמי׳ מורא גדול, מורה עשיר וזהו מצה עשירה, גם עשר בשביל שתתעשר, מעשר מל׳ יראה, וכן כל המקיים את התורה מעוני לחם עוני סופה לקיימה מעושר מצה עשירה, עוני אמונה עושר דעת גם עוני לכתך אחרי במדבר עושר יערי עם דבשי שנילושה בדבש אהבה בתענוגים, ע״ד אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעשרו, עני סיהרא עושר שמשא דתתעשרו יחוד שמשא בסיהרא על״ק בענין מקפץ על הגבעות ומ״ש בענין [illegible]
יתירה ניתנה בא[illegible] אשה יראת ה׳, גם מצה עשירה בחי׳ דל[illegible]

[illegible]

גדול בזמנא דכנס"י אשתכחת עמי' הה"ד בעיר אלקינו, דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולאו הוא גדול. כי מקור ההשפעה מאא"ס ב"ה בז"א זהו בשביל עיר אליקנו מ' מקור דבי"ע, וזהו אלקינו שיומשך לנו, אזי דייקא כביכול איקרי קודב"ה גדול, וכמובן ממ"ש בזה בזהר ויקרא דף ה' ע"א. משא"כ כשהמלכות היא בבחי' גלות אזי גם הצדיק צדיקו של עולם אבד מלקבל ברכאן מאימא עילאה, ואזי כביכול וישח אדם וישפל איש, שגורמים שפלות לשונאו של הקב"ה ואין איש אלא הקב"ה בגמ' ס"פ בתרא דסוטה, דמ"ח ע"א. ופי' גדול הגדלת ז"א ע"י מוחין דגדלות, והי"ע צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה. גם * י"ל פי' גדול כי יש שמו הגדול והיינו ע"ד עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד וכדלקמן ס"ג, ובחינה זו מאיר בז"א כשהוא בעיר כו' ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא. וזהו וצדיק באמונתו יחיה, ופי' במד"ר בקהלת דצ"א א' ע"פ מה יתרון העושה אפי' צדיק חי העולמים באמונתו הוא חי, ר"ל ע"י כנס"י הנק' אמונתו איהו אמת ואיהי אמונה עי"ז הוא חיה, היינו שמקבל מוחין מבחי' כי עמך מקור חיים. והנה ביצי"מ הוא הלילה הזה, היינו יחוד קודב"ה ושכינתי', ולכן נק' מורא גדול שע"י יחוד זה הוא בחי' גדול הוי' כנ"ל שמאיר בו אוא"ס ב"ה, וע"כ מזה נמשך היראה ע"ד יראו את ה' קדושיו בבחי' ביטול ממש, ולא ע"ד ייראו מה', וזהו מורא גדול לשון זכר כדלקמן. וביונה כתיב ויראו האנשים את ה' יראה גדולה והוא לשון נקבה וכן גדולה לשון נקבה לך הוי' הגדולה. אבל מורא גדול לשון זכר לפי שנמשך ע"י יחוד קודבה"ו, וביחוד זה מאיר המשכה עליונה מאד כנ"ל. ועמ"ש בענין כי עמך הסליחה למען תורא.

קיצור מההג"ה, והוא קיצור ד'. שכינה בינה שיהי' השם שלם, וכן למעלה מל' דא"ס נק' שכינה מקדשי שמך, ובמורא גדול הנמשך מבחי' גדול הוי', אך אימתי גדול כשהוא בעיר, ולכן וצדיק באמונתו יחי', וזה הי' ביצי"מ ונמשך מזה מורא גדול ע"ד יראו את הוי', וכן בהמ"ק נק' יובילו שי למורא ע"י ששם השראת כבוד עילאה בכבוד תתאה עכ"ה). וע"כ נק' מורא גדול דוקא כי ידוע דכל יראה הוא בחי' התגלות אור (עמ"ש סד"ה את שבתותי תשמרו בענין ומקדשי תראו ומ"ש בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה בענין וייראו העם את הוי'). ואמנם בחי' מקור כל התגלות אור שבא בקו הנ"ל דהיינו בחי' מל' דא"ס עצמו קודם הצמצום הנק' מקו"פ כי נק' מורא גדול מפני שכולל כל מיני יראה, ועד"מ מלך גדול שאימתו כוללת ריבוי מיני יראה ופחד לפי שאימתו גדולה מאד, והיינו דייקא כאשר הוא מתגלה כמו שהוא בעצמות רוממותו, משא"כ כשאינו מתגלה רק אפס קצהו גדולתו כו' שאז היראה היא חלק מצומצם לפי אופן הגילוי הזה, ואינו נק' מורא גדול לפי שהוא התגלות גדולת עצמות הא"ס, ולכך נק' גילוי שכינה (הג"ה זהו דברי מו"ח זצ"ל. ונראה ביאור הענין ע"פ מ"ש במ"א בפי' מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את הוי' אלקיך, דהקושיא ידוע אטו יראה מלתא זוטרתא היא, ותירץ הה"מ נ"ע דהפי' ליראה את הוי' אלקיך שיומשך היראה מבחי' מה שהוא אלקיך,

---

גם . . . ביום חתונתו דוקא: קטע זה ליתא בגוכתי"ק.

שזהו מלתא זוטרתי לגבי היראה הנמשך מצד מהר"ע. והוא כי משה רבינו ע"ה במשנה תורה אמר הוי' אלקיך ובפסוק שמע ישראל אמר הוי' אלקינו, ונתבאר הפי' במ"א כי הוי' אלקיך זהו בחי' האור המאיר מבחי' ו"ה דשם הוי', ומשה זכה לבינה שהוא בחי' י"ה חו"ב ששם מאיר עתיק. ע"כ בפסוק ראשון דק"ש שהוא יחוד אר"א אמר הוי' אלקינו. והנה היראה הנמשכת מבחי' ו"ה נק' ליראה את הוי' אלקיך, משא"כ היראה הנמשך מבחי' כח"ב י"ה לא יוכלו לקבל כלל, ולכן במ"ת פרחה נשמתן שלא יוכלו לקבל כו'. ולכן גבי יצי"מ שהי' התגלות גדולה מבחי' שכינה עילאה ע"כ נק' מורא גדול שהיא בחי' למעלה ממדריגת ליראה את הוי' אלקיך כו' והבן.

קיצור ה'. עוד פי' מורא גדול, כי יש יראה בחי' ליראה את הוי' אלקיך שנאמר ע"ז מה הוי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה משמע שהיא מלתא זוטרתי, ולפי"ז יובן בחי' ובמורא גדול שזהו בחי' יראה גבוה יותר עכ"ה). ובבחי' גילוי אור זה הגדול דייקא שנק' מורא גדול וגילוי שכינה הוא שהי' ביכולת להאיר לכללות נשמת ישראל גם בהיותם משוקעים בנש"ט בתכלית החושך לפי שגם חושך כו' כנ"ל, וכמשל הידוע בעיגול הכדורי שאין בו מעלה ומטה ועליונו ותחתיתו שוה, רק מצד הקו העובר מעליונו לתחתיתו יש מעלה ומטה כו'.(עמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי ובד"ה מראיהם ומעשיהם). וכך מצד מד' דא"ס שנק' כתר ומקיף הכללי להקיף כל ההשתלשלות דאבי"ע שע"י הקו הנ"ל הכל שוין אור היותר עליון שבהשתלשלות הקו עם קצוהו התחתון ביותר, וכמ"ש ומתחת זרועות עולם, דהיינו גם חושך הקליפות דנש"ט, וכמ"ש אציעה שאול הנך כו', רק מצד בחי' הקו הנ"ל יש מעלה ומטה. אבל בחג הפסח הי' בחי' דילוג שהוא המשכת אוא"ס מלפני הקו הנ"ל שאין שם מעלה ומטה כלל, אלא נוגע לכולם בשוה כנ"ל. (הג"ה, עיין באצ"ח בתחלתו וע"כ נמצא שיש בחי' מעלה ומטה כו', ועיין בע"ח שער עיגולים ויושר סוף ענף ה', ובמבו"ש ש"א פ"ב, עכ"ה).

קיצור ו'. ענין ובמורא גדול זה גילוי שכינה היינו מ' דא"ס שלמעלה מבחי' הקו, וע"כ נק' מורא גדול ולפי שזהו בחי' משל העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל. וע"כ מההארה מבחי' זו הי' יצי"מ להעלותם ממ"ט שע"ט, וזהו ומתחת זרועות עולם.

ד) וזהו ג"כ שורש ענין מאמר רז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, פי' הוא היינו עצמות הא"ס, ושמו הוא בחי' גילוי עצמותו ממש שנאמר גם בו אני הוי' לא שניתי כמבוא' למעלה, והיינו בחי' מל' דא"ס שלפני הקו כנ"ל. (הג"ה, פי' מו"ח ז"ל ומ"ש קודם שנברא ה"ה קודם שנאצל כי ד' עולמות אצי' ובריאה כו' נמשכו כולם מבחי' הקו הנ"ל בסדר השתלשלות כידוע, עכ"ל. ועמ"ש מענין עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד בלק"ת בד"ה שיר השירים, ושם פי' שזהו הנק' ג"כ שמו הגדול. וענין שמו הגדול ביאר בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם דרוש השני ספ"א, וע"ש שזהו מענין יהא שמי' רבא מברך ולכן מזה נמשך הגילוי לעלם ולעלמי עלמיא, פי' שגם עולמות התחתונים לא יסתירו, וגם ע"ד מלכותי' מלכות עלם כי אני הוי' לא

שניתי. עמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל עד, דלפ"ע רוממות מקור ההמשכה כך הוא קיום ההמשכה לעולם ע"ד נס"ו אין לו הפסק. ועמ"ש עוד מענין שמו הגדול בד"ה את שבתותי תשמרו פ"ג, ומזה נמשך מורא גדול. ועמ"ש ע"פ ההי' כו' בשופר גדול. ויש פירוש דשמו הגדול הוא בחי' ע"ס הגנוזות באמצילן. קיצור. הי' הוא ושמו הגדול בלבד, היינו בחי' אוא"ס, א"נ ע"ס הגנוזות, עכ"ה). ובכ"ז מובן ג"כ שורש ענין מאמרז"ל עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם. פי' ממ"ה הוא בחי' מל' דא"ס שלפני הקו הנ"ל. ומה שנק' מלך מלכי המלכים דמשמע שיש הרבה בחי' מלכיות והוא נק' מלך על הכל כו', הענין הוא כי ידוע בסדר ההשתלשלות דכל בחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון בכל עו"ע מכתר לחכמה ומחכ' לבניה כו ועד"ז דרך כלל מפרצוף עליון לתחתון הימנו כמו מבחי' מל' דא"ק נעשה כתר לע"י וא"א ומבחי' ע"י וא"א נמשך בחי' מל' להיות כתר לאו"א כו עד ממל' דאצי' נעשה כתר לבריאה וממל' דבריאה נעשה כתר ליצירה וממל' דיצי' נעשה כתר לעשי', וזהו דרך פרטיות. אבל דרך כללות ד' מלכיות הן מל' דאצי' מל' דבריאה מל' דיצירה מל' דעשי', והן נק' מלכים. ומלכי המלכים הן בחי' או"א. ומלך מלכי כו' הוא הכתר לנאצלים שבו שורה בחי' מל' דא"ס, וע"כ נק' ממ"ה. (הג"ה, ויותר י"ל המלכים הן זו"נ כמ"ש בזוהר ר"פ ויגש דר"ו ע"ב ע"פ כי הנה המלכים נועדו שהם חיבור יוסף ויהודה וכ"ה במד"ר שם. וכ' הרמ"ז שם ונק' המלכים בה' הידיעה כי ג' העליונים אריך ואו"א הם נסתרים, וה"ס מ"ש מלך מלכי המלכים עכ"ל. ור"ל מלך הוא אריך, מלכי הם או"א וכענין קדה"ק וענין סתדכ"ס וענין סבא דסבין. והנה בתורה נאמר בי מלכים ימלוכו, י"ל כי אורייתא מחו"ב נפקת וע"כ המלכים שהם זו"נ מקבלים מלכותן מהתורה, והקב"ה אריך נק' מלך מלכי המלכים. והנה ענין שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם צ"ל שביחוד זו"נ האיר בחי' כח"ב ממש ע"ד ביום ההוא יהי' כו', וכמ"ש לקמן בענין מדלג על ההרים. גם המלכים זהו ענין שמש וירח שעי"ז אמרה הירח א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר א' ואמ"ל לכי ומעטי א"ע כו', אך בעת יצי"מ היו שוין בקומתן ממש רק כתרו הי' גדול מכתרה, ולע"ל יהיו שניהן שוין ממש וכתר א' לשתיהן וכמ"ש בע"ח ש' מיעוט הירח ספ"ב. וזהו ענין כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שיתבאר לקמן אי"ה. וזהו ההפרש בין משמח חתן וכלה ובין משמח חתן עם הכלה, בהשוואה אחת. קיצור ז', פי' המלכים הם זו"נ ומלכי המלכים הם או"א בי מלכים ימלוכו, מלך מלכי המלכים הוא א"א סדכ"ס. ועי"י גילוי מלך מלכי המלכים יהיו שני המלכים זו"נ משתמשים בכתר א' לשתיהן עכ"ה). והנה כאשר נגלה עליהם מלך מלכי המלכים שהוא בחי' מל' דא"ס הוא הנק' בחי' דילוג להיותו למעלה מבחי' הדרגת ההשתלשלות כנ"ל. וזהו שורש ענין חג הפסח כמ"ש ואמרתם זבח פסח הוא אשר פסח כו' בפסיחה ודילוג וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו', וכמבואר למעלה. (הג"ה. במ"א נתבאר כמו הדולג עוקר רגליו מהארץ כך הוא ההמשכה מאוא"ס ע"י חלל ומקו"פ ואח"כ נמשך הקו כמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה. אמנם יותר י"ל ע"ד מ"ש בס' ש"ב סח"א פנ"ג לא ירדה ממדריגה למדריגה כדרך ההשתלשלות כו' אלא בחי' חכ"ע דאצי' כו' שנתלבשה

במל' דאצי' ודבריאה לבדן כו' הן הנקראות בשם שכינה השורה בקדה"ק דבית ראשון כו' עכ"ל. הרי אצי' המאיר בבריאה האירו למטה בקדה"ק דבית ראשון בדילוג היצירה והעשי'. וכן הדיבור פעמים מקבל מהמדות והמדות מקבלים מהשכל, ופעמים הדיבור מקבל מהשכל בעצמו שלא ע"י המדות כמ"ש סד"ה והי' מדי חודש בחדשו, וזהו ג"כ ענין דילוג. וכעין זה מבואר בסש"ב פט"ז בפי' מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. וכך י"ל ענין יהי רצון אף שהחו"ב מחייבין עכ"ז נמשך גילוי רצון א"כ הכתר מאיר בז"א בדילוג מדריגת השכל. וזהו מדלג על ההרים המשכת חג"ת דא"א טורי חשוכא בטורי נהורא ובענין כש"ב ולכן והיה שמחה ו"ה קודמין לי"ה. ובסידור האריז"ל גבי מוסף שבת בקדושת כתר איה מקום כבודו כתב וז"ל, איה יאמר בדילוג כי כאן עולה מל' מדריגה ב' לחב"ד כו' ולפי שדלגה ועלתה ב' עליות מנה"י עד חב"ד בפ"א שואלים איה כו'. וע' בכוונות ג' דילוגים של קידוש לבנה שהדילוג עליות עשי' ביצירה עד עליי' הבריאה באצי'. ועוד יובן ענין הדילוג ע"ד מ"ש תלים י"ח למ"ד כי בכה ארוץ גדוד ובאלקי אדלג שור ופירש"י מהמדרש תילים שהביא יואב ברוש רענן ועי"ז קפץ על החומה. והנה כתי' אני כברוש רענן ופי' בלק"ת בד"ה אני כברוש רענן ע"י תומ"צ העליי' מבחי' אני שהוא מל' שמתעלה בבחי' כתר הנק' אנכי, והוא בחי' אדלג שור. ובד"ה כי כאשר השמים החדשים בלק"ת פ' בראשית פי' אדלג שור היינו מ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, ושמים וארץ הם געה"ע וגעה"ת, וכנס"י אומרת מי לי בשמים כו' שאין חפץ בג"ע כ"א על מהו"ע ית' לבד, וזהו אדלג שור. ועד"ז נתבאר בד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך דרוש הראשון פ"ג, וכענין ותתפלל חנה על הוי'. עוד יש להעיר לענין דילוג שלא כסדר המדריגו' ממ"ש בשה"ש רבה ע"פ לא ידעתי נפשי שמתני, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' חוקת ע"פ עלי באר. עוד יש להעיר מענין ודגלו עלי אהב', ואמרז"ל ודילוגי עלי אהבה בשה"ש רבה שיר ב' בפסוק הביאני אל בית היין, ובמד"ר נשא פ"ב. הגם ששם הפי' מה שאדם מדלג על ההלכה, מ"מ יש לפרש ג"כ הדילוג, ששרש הדגלים נמשך מבחי' עליונה שלא כסדר ההשתלשלות כו'. קיצור ח', ענין דילוג מה שנמשך ע"י חלל ומקו"פ ויותר י"ל כמו בקד"ק בבהמ"ק נמשך האור בדילוג יצירה ועשי', וכן לפעמי' הדבור מדלג המדות ומקבל מהשכל, איה מקום כבודו, וענין ובאלקי אדלג שור, אני כברוש רענן, וכן מי לא בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, על הוי', לא ידעתי נפשי, ודגלו עלי ודלוגי עלי אהבה, במשנה פ"ד דמגילה מדלגין בנביא, ובזח"ג בלק קצ"ב ב' דליג קוב"ה לאתר דאצטריך, עכ"ה).

ה) **ומ"ש** ופסח ה' על הפתח, ענין הפסיחה הזאת כבר מבואר, אך למה על הפתח דייקא. הנה יובן בהקדם מ"ש זה השער לה' וא' בזוהר דא תרעא לאעלאה כו' כמ"ש בזאת יבא אהרן בזאת דייקא וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי. והענין הוא שהמל' נק' פתח ושער להוי' וכמ"ש בזוהר ע"פ ותשב בפתח עינים, וכן והוא יושב פתח האוהל (ע' זהר ר"פ וירא ובפ' אחרי דע"ג). והיינו לפי שכמו הפתח והשער הוא מקום שבו יצאו אנשים שבפנים לחוץ ובו יכנסו אנשים שבחוץ לפנים והכל יכולים ליכנס והכל יכולים לצאת. אך לא

כל מי שחפץ ליכנס יכנס אלא הראוי לכך, ולא כל מי שרוצה לצאת כ"א ברשות כו'. וכך יובן בדוגמא למשכיל למעלה, שבחי' מל' דאצי' נק' פתח ושער להוי', לפי שכל הנשמות ומלאכים בע"ג שבחוץ עולין בבחי' העלאת מ"ן דרך השער ההוא לבחי' שם הוי' דאצי' לאשתאבא בגופא דמלכא כו' או לכנס לבחי' היכלות דאצי' כו'. (וכן מלמעלה למטה נמשך שפע האור במל' דאצי' וממנה נמשך לבי"ע. ועמ"ש מזה ע"פ ועבר ה' לנגוף כו' על המשקוף כו' ופסח כו', וע' זח"ג פ' אמור דצ"ה ע"א ע"פ פתחי לי אנת הוא פתחא לעאלאה לאעלאה לי. וחטא בני אהרן לפי דיעה אחת שדלגו פתח זה שהוא היראה ופתחו לו במדת אהבה, וזהו בקרבתם). וסדר העליות יש בהן פרטים רבים, כי עליות הנשמות ומלאכים דעשי' עולין בפתח ושער שהוא מל' דיצירה* וכן נשמות ומלאכים דיצי' עולין בפתח ושער שהוא מל' דיצי'. וכן מלאכים ונשמות דבריאה עולין דרך פתח ושער דהיינו מל' דבריאה. ומלאכים ונשמות שבבחי' אצי' (שהוא אצי' שבבריאה) עולין דרך מלכות דאצי' להוי' שהוא ז"א, ועד"ז יש עליות עד רום המעלות. אך כל העלי' הוא דרך פתח ושער דוקא שהוא בחי' מל' שבעולם ההוא, ועד"ז כל בחי' ירידה והמשכה מעליון לתחתון ג"כ דרך הפתח והשער כו' (כמ"ש שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד כו'). ועד"ז הולך ונמשך אור העליון מעילה לעילה מגבוה לנמוך הכל ע"י פתחים. ובכלל בחי' מל' דאצי' הוא בחי' פתח כללי ונק' פתח האוהל כו'. אך בזמן יציאת מצרים כתי' ופסח ה' על הפתח שהי' בחי' דילוג על הפתח, דהיינו בחי' הארת מל' דא"ס שהי' מאיר גם למטה כמו למעלה כנ"ל, שא"א שיהי' זה בא מלמעלה דרך הפתח שהוא בחי' המל' אלא בדילוג ופסיחה על הפתח. (הג"ה. הנה מל' דאצי' הוא הדיבור העליון שנק' פתח, וכמו בפי' ואשים דברי בפיך כו' וכנגד ב' בחי' אלו ר"ל הא' עתיק שהוא מל' דא"ק והב' מל' דאצי' אמר דברי, כי דבר בכל מקום ה"ס נוק', והן הב' מלכיות הנזכר כו', וע"ש שזהו ענין וחרב פיפיות ב' פיות פה דאריך ופה דז"א כו' עכ"ד, ועמ"ש בפי' מוצא פי הוי', פי הוי' היינו מל' דאצי' ומוצא פי היינו המקור והשורש של מל' דאצי' והוא מל' דא"ס כו', בד"ה אלה מסעי, ומ"ש בתו"א פ' שמות ע"פ מי שם פה לאדם הלא אנכי כו'. נמצא זה שיהי' מל' דא"ס שהוא עתיק מאיר במל' דאצי' זהו דילוג ופסיחה, והוא על הפתח שהוא הדבור כו'. וע"ד שנתבאר בענין ודברי אשר שמתי בפיך אשר דיבור העליון מאיר ומתלבש בדיבור האדם בתורה, וכמ"ש בת"א בפ' יתרו בד"ה בחודש השלישי לצאת בנ"י בפי' וידבר אלקי' את כל הדברים האלה לאמר אנכי, יעו"ש. ובלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני בפירוש אזכיר את שמי. וזהו ענין קול דודי כו' מדלג שהדילוג הוא מה שבדיבור האדם יהי' מאיר דיבור העליון. וכמו"כ עד"ז יובן שענין המשכות מל' דא"ס הנק' ג"כ ודברי יהי' מאיר במל' דאצילו' דיבור דאצי' זהו ענין הפסיחה והדילוג כו'. ותדע שלכן משה שהי' מבחי' חכמה הי' כבד פה שלא יכול לישפל א"ע בבחי' הדיבור. ויותר י"ל דוגמא לזה כמו דיבור הנביא שבו מלובש דבר ה',

---

דיצירה: בכתי"י ב': דעשי' ועד"ז.

וכ״ש בדיבור משה רבינו ע״ה אשר נאמר משה ידבר והאלקים יעננו כו׳ ובפרש׳ והי׳ אם שמוע שאמר ונתתי מטר ארצכם לפי ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה, ועמ״ש בלק״ת ס״פ ואתחנן סד״ה ואהבת את. כמו״כ עד״ז יובן ענין ופסח ה׳ על הפתח אשר במל׳ דאצי׳ הנק׳ עולם הדיבור יהי׳ מאיר מל׳ דא״ס. ועמ״ש ע״פ מגיד דבריו ליעקב, ועמ״ש בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי פ״ה בפי׳ תזל כטל אמרתי, ומ״ש בד״ה להבין מ״ש ביום השמיני עצרת תהי׳ לכם בפי׳ תען לשוני אמרתיך. והנה* ידוע שבכל יום יש יצי״מ כמ״ש בת״א פ׳ וארא בד״ה לכן אמור לבנ״י ובפ׳ תצוה בד״ה זכור דעמלק והרי מבואר לעיל שכדי להיות יצי״מ הי׳ צ״ל אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת וא״כ איך שייך זה בכל יום, ואפ״ל דמבואר בלקו״ת בד״ה ואתחנן שהתורה היא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת וה״ע ובדברי אשר שמתי בפיך כו׳, וכן ענין ברכות מאה ברכות הם מבחי׳ זו יעו״ש, וזה״ע טל תורה שנק׳ ג״כ טל שהוא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת, ועמ״ש ע״פ תיזל כטל אמרתי, נמצא שגם בכל יום יש אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת בחי׳ ואשים דברי בפיך ה״ז דוגמת ופסח ה׳ על הפתח שהרי הפתח הוא הדבור, ובדבור האדם שהוא בחי׳ פתח נמשך בו הדלוג מבחי׳ ואשים דברי בפיך, וכן ע״י מאה ברכות זהו א״ת מה אלא מאה שע״י מאה ברכות יבא לבחי׳ מה שהוא הביטול וכן פי׳ בת״א פ׳ וארא בד״ה לכן אמור לבנ״י שע״י הקריאה בתורה נמשך הכח שיהי׳ יצי״מ בכל יום יעו״ש הטעם, וגם כי התורה נמשכה מרחובות הנהר היוצא מעדן להשקות, ושוב מצאתי בת״א בד״ה וישכם לבן בבקר שבכל בקר דאברהם שהוא בכל יום מאיר מבחי׳ לובן העליון שיהי׳ אתעדל״ע נמשך ע״י אתעדל״ת, וכ״כ מזה סד״ה כתפוח בעצי היער. גם ענין פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם זהו ענין הדילוג בחי׳ הפתח, וע׳ מזה בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ אני ישינה. גם ענין שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים כו׳ וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח שזהו ענין הדילוג שבבחי׳ הפתח. ועמ״ש בד״ה והיו מדי חודש בחדשו שבר״ח מקבל הדיבור שלא ע״י המדות כ״א מהשכל כו׳, וכנ״ל. גם הנה ידוע שיש מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות בד״ה כי תשמע בקול, וזהו ענין יכנס שיעור ב׳ פתחים, וכשמאיר מפתחות הפנימיות במפתחות החיצוניות זהו ג״כ בבחי׳ דילוג על הפתח. ואפ״ל בענין מצות מזוזה שהיא ג״כ להמשיך בחי׳ דילוג זה על הפתח. ועמ״ש בת״א פ׳ מקץ בענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ועז״נ מה יפית ומה ומה נעמת היינו ג״כ שעי״ז ממשיכים בהפתח אורות עליונים, וג״כ כעין דילוג שהרי ממשיכים הנר בפתח הסמוך לרה״ר כו׳. עמ״ש סד״ה רני ושמחי בת ציון דרוש השני, ועמ״ש עוד בסידור גבי שבת ברכות בד״ה מזמור שיר ליום השבת בענין עליות הדיבור והאותיות בשרשן כו׳, וכן נתבאר במ״א ע״פ ומשוש חתן ענין עליות אותיות התורה לשרשן ומקורן בחי׳ עדן כו׳. פתח הוא דלת ודלת יש בו ב׳ פירושים, לשון דל ועני, ולשון הגבהה והתנשאות דלו עיני למרום, וזהו ג״כ ענין ב׳ פתחים הנ״ל, עכ״ה. והנה ע״י דילוג זה על

והנה . . . סד״ה כתפוח בעצי היער: ליתא בגוכתי״ק.

הפתח נמשך שיהיו יכולים הכל לעלות גם העומדים למטה בתחתית המדריגה כמו נש״י אז שהיו משוקעים במצרים שנק׳ ערות הארץ ודבוקים במ״ט שערי טומאה, שע״י גילוי זה הגדול מלמעלה מסדר ההשתלשלות יוכלו גם הם לעלות. (הגה״ה. ועמ״ש כה״ג סד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ כו׳, שעי״ז יוכל להגביה גם שפלים שנפלו וירדו מטה מטה לקשרם ולהעלותם באוא״ס ב״ה כו׳ ע״ש. וכענין זה נתבאר במ״א מה שמסיימים בק״ש אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, להיות כי ענין ק״ש למסור נפשו באחד וכן ואהבת בכל לבבך כו׳, וכדי שלא יאמר האדם בנפשו איך ביכולת לבוא לבחי׳ זו, והרי עוונותיכם המבדילים, עז״נ אני כו׳ אשר הוצאתיך כו׳, שאע״פ שהיו במ״ט שערי טומאה עכ״ז אני כו׳ הוצאתי אתכם כו׳. ולא עוד אלא כי ואשא אתכם על כנפי נשרים עד שבתוך חמשים יום זכו לדיבור פב״פ אנכי הוי׳ אלקיך כו׳. כמו״כ ג״כ בכל יום יש יציאת מצרים עד״ז, וכ״ז ע״י דילוג הנ״ל. ועמ״ש עוד בד״ה וארשתיך לי בענין לבי ובשרי ירננו אל אל חי, ושם פ״ג וז״ל, הנה מחמת שההתבוננות הוא ממקום גבוה מאד דהיינו בחי׳ עצמותו ומהותו יתברך ולפניו כחשיכה כאורה לכן יכולה היא ההתבוננות הנמשך מזה לנגוע גם עד לבו ובשרו הגשמיים להיות גם הם תשוקתם וחפצם כו׳ עכ״ל. וכש״כ שע״י הגילוי ממש מבחי׳ מהו״ע ופסח ה׳ על הפתח עי״ז יוכלו גם שפלים שנשקעו במ״ט שערי טומאה לעלות למעלה מעלה. וכענין זה נתבאר עוד סד״ה והיו ביום ההוא יתקע בשופר גדול, שעי״ז דווקא ובאו האובדים כו׳ והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה׳, שיומשך הביטול גם בבחי׳ האובדים והנדחים שירדו מטה מטה ונבלעו בתוך אשור ומצרים, והיינו ע״י גילוי מבחי׳ שופר גדול שהוא רעדכ״ר עי״ז דווקא יתעורר הרצון גם בשפלים שירדו מאד כו׳. ועד״ז הוא ענין יציאת העבדים לחירות בשנת היובל יעו״ש, וידוע שיצי״מ הוא נמשך ג״כ מסטרא דיובלא. עוד נתבאר קרוב לענין זה בד״ה כנשר יעיר קנו ספ״ב בפי׳ דרשו הוי׳ בהמצאו, שבחי׳ ניצוץ האלקות הנאבד בפשיעת השמירה חוזר ונמצא להיות עולה למקומו כו׳ עכ״ל, והיינו ע״י הגילוי מבחי׳ מי אל כמוך יעו״ש. ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך דרוש הראשון ספ״א גבי אך כדי שיהי׳ אף בחי׳ עלמות אהבוך, דהיינו אף מי שלבו אטום כו׳, ע״ש. שמכ״ז יובן איך ע״י ופסח ה׳ על הפתח נמשך יציאת מצרים ממ״ט שערי טומאה להעלותם למעלה מעלה, גם שיתעלו בבחי׳ פתחי לי כו׳, עכ״ה). וכמ״ש ביחזקאל הנגלה נגליתי לבית אביך במצרים כו׳, אביך האמורי ואמך החתית כו׳ כידוע. שאהרן הי׳ מוכיחם תמיד בעודנם בגלות כידוע. וע״כ נק׳ יצי״מ שיצא מן המיצר והגבול כו׳. ולמעלה היינו יציאת האור

בשולי העמוד בגוכתי״ק: ענין מורא גדול יראה אותיות אריה כמ״ש אריה שאג מי לא יירא ודרשו במד״ר ס״פ יתרו על דבור אנכי, שהוא כתר, וע׳ בלק״ת בד״ה ויאכילך את המן, ובענין אם אין חכמה אין יראה, והנה ב״פ יראה גימ׳ תבל עמ״ש ע״פ משחקת בתבל ארצו וזהו תכון תבל בל תמוט, ענין שגם קודם חצות אומרים שלא הספיק זהו ע״ד לעת ערב יהי׳ אור.

מן הכלי המגבילה. (הג"ה. ר"ל ע"ד בכל מאדך, עמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את, ומ"ש בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים דרוש השני, עכ"ה). והיינו ע"י הארת מל' דא"ס שלפני הקו כנ"ל שלמעלה מבחי' ירידת אור בהדרגה בכלים מכלים שונים כנ"ל. ובכל זה מובן מה שאמרז"ל אני ולא מלאך כו', פי' כי מלאכים ושרפים הן בחי' אורות הנמשכים ובאים בסדר השתלשלות מבחי' הקו הנ"ל. כי ידוע דג' מדריגות הן בכל עולם ועולם עד רום המעלות (ועמ"ש מזה ע"פ ואתה הרם את ידך ובביאור ע"פ ועתה יגדל נא ובד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"א ופ"ב) וזהו מלאך ושרף ושליח, מלאך בבחי' עשי' ושרף בבחי' יצירה ושליח בבחי' בריאה. (הג"ה. ובפע"ח ובמא"א איתא שגם או"א דאצילו' נקראו מלאכי אלקים שלוחים מבחי' עתיק כו', וכן איתא שם שאו"א נק' שרפים עומדים ממעל לו ממעל לזא"ו כו', עכ"ה). ולהיות כי ביציאת מצרים הי' בחי' דילוג אור עליון מבחי' עצמות או"ס שלפני הקו ע"כ אמר ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו' אני הוא בחי' מל' דא"ס שנק' ממ"ה כו' שלמעלה מג' מדריגות בי"ע שבקו"ח שנק' מלאך ושרף ושליח כו', אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו. פי' כבודו הוא בחי' זיו יקרי' בלבד דהיינו גילוי אור א"ס כמ"ש מלכותך כו' וכנ"ל, ובעצמו היינו עצמות הא"ס. (הג"ה. וא"כ פי' בכבודו ובעצמו שבבחי' כבודו שהוא מל' דאצי' האיר בחי' עצמו דהיינו מל' דא"ס. וכנודע מענין מכה"כ זיו יקרי', וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא היינו מהו"ע ית', שזהו ב' הבחי' דממכ"ע וסוכ"ע, כמ"ש מזה בלק"ת פ' שופטים בד"ה אני לדודי דרוש השני. וא"כ פי' אני בכבודו ובעצמו שהאיר מבחי' אני מלא שהוא מהו"ע ית' הסוכ"ע בבחי' מכה"כ זיו יקרי'. וזהו עצמו ענין ופסח ה' על הפתח וכנ"ל, עכ"ה). וכענין עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד כו'. וזהו ענין פי' הקב"ה ובכודו ובעצמו.

קיצור ט. ענין ופסח ה' על הפתח, המל' נק' פתח, זה השער לה', כניסה ויציאה העלאת מ"ן והמשכת מ"ד. ובזמן יציאת מצרים האיר מל' דא"ס בפתח הנ"ל, וזהו ופסח, ועי"ז יוכלו בנ"י להתעלות ממ"ט שע"ט ולכנס בפתח זה. וזהו אני ולא מלאך ולא שרף ולא השליח, שהן ג' בחי' בי"ע, אלא הקב"ה בכבודו ממכ"ע, ובעצמו סוכ"ע. וקיצור מההג"ה, הדיבור נק' פתח, והפסח ע"ד ואשים דברי בפיך, וכענין שכינה מדברת מתוך גרונו של משה. לכן* גם בכל יום צ"ל יצי"מ והכח לזה הוא ע"י עסק התורה טל תורה מבחי' שלמעלה מאתעדל"ת והוא בחי' ואשים דברי בפיך שזה"ע ופסח ה' על הפתח, גם בענין א"ת מה אלא מאה ברכות ועמ"ש ע"פ וישכם לבן בבקר. גם ע"ד ואני אפתח לך כפתחו של אולם, וע"ד שער החצר הפנימי' כו' וביום השבת יפתח. ענין מזוזה ונר חנוכה על הפתח, וענין דלת יש בו ב' פירושים, וענין שעי"ז הדילוג דווקא יוכלו להתעלות ע"ד ועתה יגדל כח כו', ואזי דווקא נושא עון כו'. וזהו אני הוי' כו' אשר הוצאתי כו', במכש"כ מענין לבי ובשרי ירננו כו', וע"ד והי' ביום ההוא יתקן כו' ואזי ובאו האובדים הנדחים והשתחוו, ועד"ז

לכן . . . ע"פ וישכם לבן בבקר : ליתא בגוכתי"ק. ונוסף לגליון [illegible]

נאמר אז ידלג כאיל פסח, היינו ע״י ופסח ה׳ כו׳. עמ״ש מזה ע״פ ויבן ה׳ אלקים את הצלע, הקב״ה בכבודו ובעצמו. ענין מכה״כ וענין את השמים ואת הארץ, ובכבודו ובעצמה, היינו התחברות ב׳ הבחינות יחד.

ז) **והנה** כדי שיהי׳ בחי׳ גילוי זה היינו בחי׳ דילוג הנ״ל שהוא בחי׳ שנגלה עליהם ממ״ה כנ״ל, היו צריכים מקודם לאכול מצה ע״ד שאמרו אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן כו׳. והנה יש ב׳ בחי׳ מצה, אחד שהי׳ קודם חצות, והב׳ שהוא לאחר חצות, שעז״נ לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ כמבואר כ״ז בלק״ת בשה״ש בד״ה קול דודי פ״ב. (הגה״ה. וביאור הדבר הנה מבואר בזוהר פ׳ פנחס דרנ״ב ע״א דההפרש בין חמץ ובין מצה הוא שבמצה הוא אות ה״א במקום החי״ת של חמץ ע״ש גבי אפיק חמץ ועייל מצה כו׳ תבר ח׳ חמץ ואתעביד מצה, וכמ״ש מזה בסידור בד״ה מזמור לתודה הריעו לה׳ כל הארץ. וההפרש בין חי״ת לה״א הוא מה שבאות ה״א יש פתח קטן ברגל השמאלי סמוך לגג הה״א מלבד הפתח הרחב שלמטה. ומבואר בגמ׳ פ״ג דמנחות דכ״ט ע״ב גבי מ״ט תליא כרעיה דה״א שאם האדם חוזר בתשובה ייעול דרך פתח זה הצר דווקא ולא דרך פתח הרחב שלמטה. וזהו ע״ד מן המיצר קראתי, וע״ד הנז׳ במד״ר פ׳ שהניח מקום הרחב ובא למקום הצר, רומז בזה למ״ש בתו״א בד״ה בשלח פרעה שהרשעים מקבלים מבחי׳ כמה ארך אפים לפניו בלי חשבון, משא״כ הצדיקים מקבלים ע״י התורה אם בחוקותי תלכו, וזהו ההפרש בין פתח הרחב ובין פתח הצר כו׳, וזהו ענין תשובה תשוב ה׳ דווקא דהיינו ע״י פתח העליון של הה״א כנ״ל. ועמ״ש מזה במהרש״א במנחות שם וע׳ בשל״ה דל״ו ע״ב. ובמהרמ״א פ׳ כי תבא סד״ה והי׳ כי תבא פי׳ ג״כ שהפתח הרחב שלמטה מורה על ריבוי השפע ומזה נמשך וישמן ישורון ויבעט כו׳ וכתיב כמרעיתם וישבעו כו׳. והכניסה בפתח צר רומז שא״א להיות התשובה אלא ע״י יסורין. ועמ״ש ע״פ מאמרז״ל שלשה מתנות טובות נתנו לישראל וכולם לא נתנו אלא ע״י יסורין בפ״ק דברכות, וזהו ענין דרך חיים תוכחת מוסר. ועמ״ש* ע״פ ויחל משה בענין ההפרש בין מהפכין חשיכה לנהורא ובין טעמין מרירו למיתקא שענין מהפכין חשיכה לנהורא זהו כי נר מצוה ותורה אור, וענין טעמין מרירו למיתקא שזהו השמחים ביסורים ממשיך בחי׳ ודרך חיים שה״ס העוה״ב בינה שלמעלה מזו״נ שהוא תורה ומצוה, ואפ״ל שענין מצות מרור בפסח ה״ע לטעום מרירו למיתקא. וענין חטריה לגגיה דחי״ת כלומר חי הוא ברומו של עולם, ~~דהא אדרבה יניקתם ממקום גבוה מבחי׳ רם על כל גוים ה׳ שהוא ענין כמה ארך אפים כו׳.~~ אך הנה בשבועות שתי הלחם באות מן החמץ דווקא אע״פ שהחמץ על התנשאות, אלא שאז נהפך לכלל ולהבטל בבחי׳ המתנשא מימות עולם כמ״ש בלק״ת פ׳ אמור בד״ה והניף הכהן אותם. ומ״ש בד״ה יביאו לבוש מלכות בפי׳ ויקח המן את הלבוש כו׳, שמבחי׳ המן גסות יוכל להתברר שיהי׳ היש בקדושה ויגבה לבו בדרכי ה׳. שלכן ת״ח צ״ל בו שמיני׳ שבשמיני׳, וכן מ״ת הי׳ על הר סיני בחי׳ הר הוא הגבהה

---

* ועמ״ש . . . מרירו למיתקא: ליתא בגוכתי״ק.

מעט, רק שלא הי׳ הר גבוה ביותר כו׳ כי צריך להיות רק שמיני׳ שבשמיני׳ ואף זה לת״ח דוקא כי כבוד חכמים ינחלו. והיינו ע״י קבלת התורה דמחכ׳ נפקת אז יוכל להיות בו יש דקדושה. כי חו״ב הנק׳ אין ויש הם תרין רעין כו׳. וזהו ענין שתי הלחם הבאות מן החמץ, וגם יש בו טעם יותר מבמצה כו׳. נמצא בחי׳ החמץ ויש דקדושה הנ״ל שייך לבחי׳ ביטול אמיתי דחכמה. והיינו ע״י דחטרי׳ לגגי׳ דחי״ת שהוא הביטול לבחי׳ יחיד חי העולמים כדלקמן. ועוי״ל ע״ד שלע״ל יתעלו הגבורות ויהיו הלוים כהנים. וכן יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, שם ס״ג שלמעלה משם מ״ה. וזהו ענין דחטרי׳ לגגיה דחי״ת, כמין מקל וחוטרא כן פירש״י, וכן פי׳ בערוך לרמוז חי ברומו של עולם, וזהו ע״ד יחיד חי העולמים מלך. ואפ״ל חוטר זה זהו ע״ד וא״ו והנורא, וכן פי׳ בזוהר ויצא דקס״ב ע״א בענין ויקח לו יעקב מקל לבנה שהוא אות וא״ו דשם הוי׳. וא״כ עי״ז אין יניקה לחיצונים מאות חי״ת אף שיש לו רק פתח רחב מלמטה דוגמת עולם לאכסדרה הוא דומה. אך החוטר והוא״ו מורה לא כדברי האומרי׳ עזב ה׳ את הארץ ואם צדקת מה תתן לו כו׳. אלא אדרבה חי הוא ברומו של עולם, ומזה נמשך כמ״ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ את כל הארץ. ועוד * נראה לומר הא שבתודה בא חמץ כי הנה כתיב כי אל דעות ב׳ דעות כו׳ והתודה הודאה שהאמת כדיעה העליונה שלמטה כל״ח ובבחי׳ זו גם החמץ הגבהה ויש יוכל להתעלות כיון הכל כל״ח. א״כ החמץ אינו מסתיר רק בדיעה תחתונה שלמטה היש אף שמתהוה מאין, לפיכך אין החמץ שהוא תכלית היש יוכל להתעלות. וזהו איסור החמץ בפסח משא״כ בשבועות, ולכן ע״י דחטרי׳ לגגיה דחי״ת שיהא גלוי ח״ע דעה העליונה שוב אין החמץ מסתיר כו׳. וזהו חכלילי עינים, בחי״ת גדולה המורה על החירות כו׳. וע״ד כנור של שמונה נימין שיהי׳ לימות המשיח כו׳. וגם מבחי׳ חי״ת זו נמשך ה׳ יחתו מריביו, כי חי״ת זו הוא עלמא דחירו, דרור המשומר מיניקת החיצונים, ולכן מזה יחתו מרביו כמ״ש בלק״ת פ׳ נשא. וזהו ע״ד מארז״ל בילקוט פ׳ בחוקותי ע״פ והשבתי חי׳ רעה, למשבית מזיקין כו׳. וע׳ זח״ג פ׳ בלק דקפ״ח סע״ב ע״פ וממחתה כי לא תקרב אליך. וענין שהחי״ת מורה על חמץ יהי׳ זה מ״ש בישעי׳ סי׳ ס״ג מי זה בא מאדום חמוץ בגדים ע״ש במצו״ד ענין צביעה, והוא ענין התעלות הניצוצות שנפלו בשבה״כ ונק׳ חמוץ ע״ד ולו יקהת עמים ענין קיוהא, כמ״ש בלק״ת סד״ה במדבר סיני באוהל מועד דרוש הראשון בענין קהת יעו״ש. וזהו שלא יעשה ההי״ן חתי״ן וחתי״ן הה״ין, כי בי״ה הוי׳ צור עולמים, העוה״ב נברא ביו״ד ויהי׳ הכנור של עשרה נימין, ועז״נ מזמור שיר ליום השבת כו׳ עלי עשור כו׳. אך העוה״ז נברא בה״א, וה״א אם החי״ת קרובים זה לזה, ולכן צ״ל שלא יעשה ההי״ן חתי״ן שיהי׳ דייקא בבחי׳ פתח צר המורה על התשובה שיהי׳ כל ימיו בתשובה ולא יומשך אחר פתח הרחב, וגם בההי״ת יעשה חוטר כו׳ כנ״ל, ואז לימות המשיח יהי׳ גילוי החי״ת ע״ד למנצח על השמינית, כנור של שמונה נימין כו׳. ונשוב לענין הה״א שיש בו פתח צר סמוך לגגו ע״ד ונתן לכם אד׳ לחם צר ומים לחץ ולא יכנף עוד מוריך

ועוד . . . אין החמץ מסתיר: ליתא בגוכתי״ק.

כו' בישעי' סי' למ"ד כ"ו, וכן אמרז"ל פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה אשריך בעוה"ז, כי עי"ז יכנס בפתח העליון של הה"א. גם אפ"ל פתח העליון הצר זהו ע"ד מה אילה זו רחמה צר וחביבה על בעלה כל שעה כשעה ראשונה כמו"כ כנס"י הוא בחי' רחמה צר כי היא מקבלת האור והשפע מסוכ"ע שהוא בלי גבול, ולכן עד"מ רחמה צר לקבל בחי' גילוי זו, ולפי שבכל יום נמשך מוחין חדשים גבוהים יותר ע"כ תמיד רחמה צר כו'. ולפי"ז אפ"ל שעל פתח זה נאמר פתחי לי אחותי רעיתי כו' וארז"ל פתחי לי כחודה של מחט, והוא פתח העליון של הה"א שהוא כחודה של מחט, שהוא כלי לבחי' מחט הנמשך מבחי' בן פורת יוסף אותיות תופר לחבר בחי' כי אל דיעות כמ"ש במ"א, וזהו מ"ן ומ"ד. אך בפסח הי' הדלוג ע"ד ואני אפתח לך כפתחו של אולם, שזהו למעלה מבחי' בן פורת אותיות תופר במחט כו'. והנה בסידור בד"ה מזמור לתודה פי' שעל פתח זה נאמר פיה פתחה בחכמה משלי סי' ל"א, וכ"ה בזח"א ס"פ תולדות דקמ"ה סע"א פיה פתחה בחכמה דא ה"א בתראה דאיהו דיבור ומלה תליא בחכמה כו', ופי' המק"מ שבנין המל' הנק' דיבור הוא מאבא, וכמ"ש בחכמה יסד ארץ, ובאג"ה סי' ה' ע"פ ויעש דוד שם. וכן פי' בזהח"מ שם והוסיף ביאור חכמה חך מ"ה ומהחיך נמשך הדיבור כמ"ש וחכך כיין הטוב, אמנם בסידור פ' פיה פתחה בחכמה ששם מאיר החכמה להמשיך בחי' ביטול כו'. וזהו ענין מצה, משא"כ חמץ שהוא בחי' יש לפי שאין שם הפתח שמבחי' חכמה כו'. ואפ"ל כי ידוע דג' קוין של הה"א הם בחי' בי"ע ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ונק' מחדומ"ע. והרגל מופסק ע"ש אף עשיתיו שיש הפסק בין דיבור שהוא יצי' למעשה שהוא עשי' כמ"ש בלק"ת בד"ה מי מנה עפר יעקב, ושם נתבאר אשר אף מרבה בחי' רביעית שלמעלה מבי"ע, ועז"נ ומספר את רובע ישראל. ובחי' זו הרבעית זהו המאיר בפתח העליון של הה"א, וזהו פיה פתחה בחכמה כו'. ובמד"ר פ' בשלח פ"ק דק"מ ע"א פיה פתחה בחכמה קאי על אז ישיר משה את השירה הזאת, וא"כ הוא העלאת מ"ן דמל' הנק' זאת שמעלה מ"ן מבי"ע לז"א דאצילות כו'. וזהו ענין פתחי לי אחותי כנ"ל, והוא בחכ' ע"ד אמור לחכמה אחותי את, וכמ"ש בענין וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו'. והנה לכן ע"י בחי' מצה שהיא בחי' ה"א לחם עוני פתח צר עי"ז נמשך מלמעלה בחי' ופסח ה' על הפתח שיהי' מאיר בבחי' ה"א זה שהוא דיבור העליון מל' דאצי' יהי' מאיר בו בחי' מל' דא"ס, והו"ע הפסח והדילוג כנ"ל. וזהו פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם שהוא בחי' ופסח ה' על הפתח, ולכן כדי שיהי' דילוג זה היו

בצד הגליון בגוכתי"ק: החית כ' בזהר שם גער חית קנה תלים ס"ח ל"א וזהו ע"ד להבדיל בין החיה הנאכלת כו' וא"כ יש חיה דקדושה, הפך חית קנה, וחיות שמונה כמו ח' ימי המילה ח' בגדי כה"ג רפואה בשמינית ובהתגלות ח' דקדושה נופל חיה הנ"ל לכן אז מתעלה החמץ, אל תתן לחית נפש תורך תלים ע"ד י"ט, והשבתי חיה רעה הנ"ל מן הארץ, וצ"ע מענין עתיד חזיר ליטהר, חיתך ישבו בה תלים ס"ח י"א.

צריכים לאכול מצה וכנ"ל. ומכ"ז* יש להעיר למ"ש הרמב"ן בפי' החומש ע"פ קדושים תהיו שיהי' פרוש מן ההיתר רק כפי ההכרחי, והיינו כענין פתח הצר של הה"א כו', ועמ"ש בענין נדרים סייג לפרישות, ולפ"ז בחי' החי"ת שבקדושה זהו ע"ד שבשבת מצוה לענגו וא"צ לפרישות, וכן בענין נדרים הם מבינה שמאל דוחה והחכם מתיר את הנדר להיותו מחכ', ובחכ' אתברירו כמ"ש במ"א וזהו"ע הכל מודים בעצרת בעינן לכם. ואפ"ל עוד מצה חסד וחמץ גבורה והם יצ"ט ויצה"ר ששרשם מחו"ג ועמ"ש ע"פ וייצר בשני יודי"ן, אך ע"י התורה נהפך היצה"ר לטוב כדפרש"י בזכרי' סי' ד' בענין שני בני יצהר, שגם היצה"ר נעשה בחי' יצהר שהוא אור ואהבת ב"פ אור, א"כ אז החמץ שהוא היצה"ר טוב מאד שבשרשן הגבורות גבוהים יותר ושרשן מגבו' דעת"י כו', והנה ב' יודי"ן דוייצר שרשן מע"ק וז"א באד"ר דקמ"א ע"ב וע"י גבו' שבז"א לברר היצה"ר מתעלים יותר כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בסוף הביאור דשחורה אני ונאוה בענין ל"ת שחורות כעורב ע"ז ונאוה יותר מע"י מ"ע שהן ה"ח.

קיצור י'. שכדי שיהי' דילוג וגילוי זה צ"ל תחילה מצה. ההפרש בין חמץ למצה הוא ההפרש בין אות חי"ת לאות ה"א. מ"ט תליא כרעא דה"א, פתח צר ע"ד מן המיצר קראתי, ותשובה תשובה ה' צ"ל ע"י סיגופים ויסורים. משא"כ פתח הרחב שמקבלים מבחי' כמה ארך אפיים לפניו כו'. וזהו ענין לחם צר ומים לחץ ואזי ולא יכנף כו', וכן נדרים סייג לפרישות כו', גם פתח צר ע"ד אילה זו רחמה צר, והו"ע פתחו לי אחותי, וזהו פיה פתחה בחכמה אז ישיר, אחותי בת אבי, ועי"ז נמשך מלמעלה ופסח ה' על הפתח כפתחו של אולם. ובשבועות שתי הלחם מחמץ דווקא, היש ע"ד ויגבה לבו בדרכי ה', והיינו דווקא ע"י קבלת התורה, ותורת חסד על לשונה, כי חו"ב הם אין ויש תרין רעין להנחיל אוהבי יש. וזהו ע"י דחטרי' לגגי' דחי"ת הביטול לבחי' יחוד חי העולמים, ויקח לו יעקב מקל לבנה, ויצא חוטר מגזע ישי בישעי' רס"י י"א. והוא יש דקדושה ה' מלך גיאות לבש שלמעלה מהחכמה כח מ"ה, ונק' ס"ג כי גאה גאה. וזהו ענין למנצח על השמינית, כנור של שמונה נימין, חכלילי עינים חי"ת רבתי, ע' בת"י על פסוק זה. ומזה נמשך ה' יחתו מרביו וממחתה כי לא תקרב אליך. וזהו שלא יעשה ההי"ן חתי"ן ולא חתי"ן ההי"ן, כי בפסח זה צ"ל מצה דווקא בחי' ה' ובשבועת שתי הלחם מחמץ דווקא בחי' חי"ת, כי אז במ"ת עלמא דחירו וקראתם דרור כו' עכ"ה).

ז) והנה כל ה"א המילוי שלה ג"כ אות ה' כזה ה"ה. וידוע דכל מילוי הוא בא בבחי' ההעלם דווקא, וכמו מילוי דיו"ד אותיות ו"ד שבו הן בהעלם כי עצם היו"ד אינו אלא נקודה א', רק כשצריך לפרש אותו צריך לומר גם אותיות ו"ד. וכך ה"ה השנית הבאה במילוי באות ה"ה הוא בא בהעלם כי עצם אות ה"ה אינו אלא אות ה' א' ולא שתים. וכך יובן למעלה

---

* ומכ"ז . . . מ"ע שהן ה"ח: ליתא בגוכתי"ק. ונוסף בגוכי"ק בכ"ף ט'.

דבבחי' אות ה' דמל' דאצי' כמ"ש בהבראם בה' בראם כו' כידוע, הנה ודאי יש בה בהעלם אות ה' שנית והיינו בחי' מל' דא"ס שנק' ה' ג"כ עצמות א"ס כנ"ל שנק' שמו בבחי' התגלות בלבד, אך בחי' מלכות דא"ס הוא מאיר רק בהעלם על כל העולמות בבחי' מקיף. ומפני שנעוץ תחב"ס דוקא כידוע לפי שסוף מעשה דוקא עבמח"ת ע"כ דוקא בה' אחרונה דשם הוי' שהוא בחי' מל' דאצי' שמה שוכן בהעלם בבחי' מל' דא"ס דהיינו ה' השנית שהוא בחי' המילוי של ה' (הג"ה. ועמ"ש מענין המילוי שזהו המכוון בבה"ז פ' תשא בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד שהוא כמו עד"מ מי שאומר דבר חכמה והמכוון צפון וגנוז בחכמה ההיא שאינו מגלה את כוונתו כו', יעו"ש. נמצא זהו ע"ד תפוחי זהב במשכיות כסף שהוא ענין אורייתא סתים וגליא, ובחי' סתים זהו כענין מילוי הה"א. כך כי ה"א מורה על ה' חומשי תורה אלא שהם ה' עילאה דשם הוי', ויש בה ג"כ מילוי ה"א והוא פנימיות התורה. ולפמש"כ ה' דמצה זהו ה' אחרונה דשם מל' דאצי', ומילוי הה' זהו מל' דא"ק שעז"נ ג"כ בהבראם בה' בראם. ועמ"ש במ"א ע"פ אתה הוא ה' לבדך את עשית את השמים דאתה עשית חסר ה', כי הה' מורה על ה' בחי' נרנח"י, ואלו החמשה בחי' לא באו בגילוי באבי"ע. משא"כ אתה הראשון הוא בה"א, כי בבחי' אתה הוא לבדך היו כלולים כל ה' בחי' הנ"ל. ועיין בע"ח שער העקודים ספ"ב שאפילו בעולם העקודים לא נתגלו כל ה' מקיפים דנרנח"י כ"א ב' מהם לבד וה' פנימי' רק באורות שלמעלה מעקודים נתגלו ה' מקיפים כו' ע"ש. ובעולמות בי"ע חסר גם מן ה' א"פ וכמ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג ושמ"ח פ"ב בענין אימא מקננא בבריאה היינו בינה, אבל חכמה וכתר אין מאירים שם ונק' בחי' חשך ובורא חשוך, וביצירה גם בינה אינה מאירה, רק ו"ק מאירים ביצירה כו'. לכך כתיב אתה עשית את חסר ה' להורות על חסרון זה. משא"כ בחי' אתה הוי' לבדך הרי הוא שלימותא דכולא לא יחסר בו ח"ו הכח להוות החמשה פרצופים כו'. וע"כ מצה זו שאנו אוכלים היא מבחי' ה' זו כו'). ועפי"ז י"ל בענין ה' דמצה כדי להמשיך מבחי' אתה הוא הוי' לבדך שמשם יומשך מילוי החסרון שיהי' גילוי ה' בחי' נרנח"י. והנה בהבראם ה' זעירא זה"ע לחם עוני מצה שקודם חצות, ואח"כ מילוי ה' שהיא מל' דא"ס זהו ה' רברבא, והוא בחי' עד שנגלה עליהם ממ"ה כנ"ל. ועד"ז יש הרבה בחי' להמשיך ה' רברבא כמו ה' עינוים דיוכ"פ ה' תפילות וכן התורה שנתנה בחמשה קולות ה' חומשי תורה. וכן מצות הצדקה איתא מבחי' צדק נעשה צדקה, כי בצדקה כתיב די מחסורו למלאות החסרון, והוא מה שחסר ה"א בתיבת את עשית את השמים כו' ומילוי החסרון הוא מבחי' אתה הוא הוי' לבדך כו', זעי"ז מבחי' צדק נעשה צדקה, ולכן כל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו'. והנה ה' בחי' נרנח"י מרומזים בשם הוי' יו"ד חכמה בחי' חי' ה' בינה נשמה ו"ה הם רוח ונפש וקש"י בחי' יחידה. ויש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו, היינו שם הוי' הא' זהו ענין אתה הוא הוי' לבדך ושם הוי' הב' מה שמהוה העולמות זהו"ע אתה עשית את השמים כו'. ולפי שאין מאיר בזה הגילוי כמו בשם הוי' דלעילא ע"כ חסר ה' בכתיב, ואעפ"כ בקרי קוראין אתה בה'. ועפי"ז י"ל ב' בחי' מצה שהן ב' ההי"ן, ע"י ה' בתראה דשם ממשיכים הגילוי משם הוי' דבחי' אתה עשית את השמים כו', וע"י מילוי

ה׳ ממשיכים מבחי׳ אתה הוא ה׳ לבדך. וע״ד שנתבאר בת״א ר״פ לך בענין ה״א דאברהם הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה ה״א עילאה כו׳. גם איתא בוצד״ק זהו בחי׳ ה׳ והקו״ח הנמשך בבחי׳ זו זהו וא״ו. גם המל׳ נק׳ כוס ויש כוס של ברכה דלע״ל מל׳ דא״א. גם כענין אד׳ מי בביאור ע״פ ועתה יגדל נא, שהוא הנק׳ כח אד׳. מכ״ז יש להעיר לענין מש״כ בבחי׳ מצה הג׳ שהיא מילוי הה״א.

קיצור יא. ה׳ המילוי שלה הוא ג״כ ה״א, והוא מל׳ דא״ס, וזהו״ע ב׳ בחי׳ מצה. ובהג״ה ענין המילוי שהוא המכוון ע״ד תפוחי זהב במשכיות כסף ענין אתה הוא הוי׳ לבדך את עשית חסר ה׳ בכתיב. מצה הב׳ ע״י המשכה מבחי׳ אתה הוא הוי׳ לבדך מילוי החסרון, וזהו ענין צדקה. והנה ה׳ בחי׳ נרנח״י הם שם הוי׳, ויש ב׳ שמות הוי׳, וי״ל שהם נמשכים ע״י בחי׳ מצה הב״ל. ועמ״ש במ״א ע״פ המד״ר פ׳ ויצא פ׳ ע״א בענין שם ה׳ גדולה לאה גדולה במתנותי׳ כהונה. וע׳ זח״א פ׳ בראשית דכ״ז ע״ב ע״פ ואת בת בנה ואת בת בתה אינון הא הא דאינון תולדין דה״א ערות אחי אביך דא יו״ד דאיהו תולדה דאות י׳ עכ״ל. משם משמע דמילוי של הה״א הוא למטה במדריגה מעצם אות הה״א, ולכן נק׳ בת בתה. וזהו כענין מ״ש בתו״א פ׳ מקץ בביאור ע״פ רני ושמחי דרוש השני, שכשהמל׳ היא באצילות נקראת ציון וכשיורד׳ לבי״ע נקראת בת ציון, וזהו פי׳ בת בתה. ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני פ״ג. וזהו ענין בלהה בשני ההי״ן ורחל אמרה אולי אבנה גם אנכי ממנה כו׳. וא״כ לפ״ז מצה הב׳ אם היא מילוי הה״א הרי היא בחי׳ מל׳ כשיורדת לבי״ע. וצ״ל לפ״ז דמ״מ הרי זהו עיקר המכוון שיומשך הגילוי גם בבי״ע, ולכן מילוי גימטריא אלקים היינו שיומשך האור למטה. וזהו שעיקר המכוון הוא המילוי. ושורש בחי׳ זו נמשך ממל׳ דא״ס, ולכן נאמר רני ושמחי בת ציון דווקא כי הנני בא ושכנתי בתוכך כו׳. ועמ״ש בביאור ע״פ ועתה יגדל נא דתקס״ג שלא נדפס בלק״ת.

קיצור יב. עוד יש פי׳ דמילוי הה״א זהו המל׳ כשיורדת לבי״ע ונק׳ בת ציון, וזהו ב׳ ההי״ן דבלהה, אך עכ״ז עיקר המכוון שיהי׳ הגילוי בבי״ע, והיינו ע״י מילוי הה״א. הג״ה, והנה מבואר לעיל שבכל יום צ״ל יצי״מ ויש אתעדל״ע המעורר אתעדל״ת זו בכל יום כמש״ל פ״ד, וכמו״כ י״ל בחי׳ הה״א דמצה יש בכל יום שענין הה״א פתח צר והוא בחי׳ אתכפי׳ וגם ה״א ג׳ קוין מודומ״ע שבעסק התומ״צ גם תשובה תשוב ה׳, ובחי׳ החי״ת שהוא פתח רחב י״ל ע״ד הרחב פיך ואמלאהו בד״ת כתיב, א״נ ע״י אתהפכא חשוכא לנהורא וה״ס מצות שבת וקראת לשבת ענג כו׳.

ז) ולהבין ביאור*, בשיטה שוכן: (היראה יש לה קיום ע׳ כה״ג באהבה בד״ה חכלילי, י״ל גם מצה הב׳ נק׳ לחם עני ע״ד עני ורוכב

בשולי העמוד בגוכתי״ק: יראה עילאה מל׳ דא״ס היינו גבורה דעתיק אף ... יראה׳ עילא׳ צ״ל נמהו כמו ... [illegible]

---

* ולהבין ביאור: מכאן ואילך נמצא בגוכתי״ק רק הגהות.

לפי שהוא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת וכמ״ש דוד אשר הכינותי בעניי, א״כ העושר נק׳ עוני, ע״י והעושר והכבוד מלפניך וע״י המצה המשכת יודע לקרות אבא א״כ ב׳ מצה בחי׳ ב׳ דיעות עה״ד חטה היתה והמצה תיקון עה״ד, לחם מזלא, וא״כ יצ״מ או״א שהלבישו לזרועות ומצה לחם ממשיך מזלא, ב׳ מצה ונוצר ונקה, וע״ל ד״ב סע״א, שאנו אוכלים ע״ש שלא הספיק ע״י המצות שנק׳ צדקה ע״ל ס״ו לכן לעת ערב יהי׳ אור כי גדול יום יזרעאל זרעו לצדקה גם ע״י תורה ודברי כו׳ מגיעי׳ לבחי׳ פסח ודלוג הנ״ל סוף אות ג׳ מאה המשכת א׳ כתר במ״ה מ׳, כ״א ליראה יר״ת ועי״ז ממילא יומשך לאהבה ויר״ע והיינו אלא מאה כי האלף ב׳ יודי״ן יר״ת ויר״ע ונמשך ע״י הקו המחברם והוא התומ״צ שעי״ז נמשכו הברכות ע׳ בת״א ד״ה ענין הברכות.

ח) **קול** דודי מדלג, קול גדול ע״ד מורא גדול, שנמשך הקול מבחי׳ גדול העולמים א״א, משא״כ קול דז״א נק׳ זעיר, ומקול גדול נמשך פום ממלל רברבן ה׳ עילאה והדלוג שיומשך גם בה׳ אחרונה מבחי׳ קול גדול, בא ל׳ הוה דילוג נה״י, כי נה״י דא״ק מסתיימים בעשיה ע׳ ביאור ותחת רגליו, ובד״ה למנצח על השמיני׳ דלגבי ע״ק שוה עשיה ואצילות וזהו ע״ד דלגבי הכתר נק׳ והחכמה מאין תמצא יש מאין, וכמו שבכתר מצד עוצם הרוממות כחשכיה כאורה כו׳ פרעה אוחז בעורף לא כן מצד פנימית הכתר, כמ״כ נה״י דא״ק מצד חיצוניותן משפיע חיות גם בעשיה הגשמיות אף עשיתיו, וזהו חיצוני׳ הכתר, אבל שיהי׳ גילוי פנימי׳ נה״י דא״ק צ״ל מילה כי הערלה מכסה על גילוי זה אף שלגבי אצי׳ אינו מונע, היינו כי ערלה היא ק״נ והיא אצי׳ דקליפה, לכן לגבי אצילות אינו מסתיר משא״כ נגד הגילוי מא״ק פנימי׳ הכתר א״א להיות כ״ז שיש ערלה, כענין הנז׳ בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה שכדי שיהי׳ גלוי טעמי תורה מו״ס נשואין א״א עד שיהי׳ ואת רוח הטומאה אעביר כו׳, וא״כ פי׳ מדלג ברגלים זהו הגילוי מנה״י דא״ק אך מפנימי׳ א״ק פנימי׳ הכתר, ועמ״ש מענין נה״י ששרשם גבוה בבה״ז ע״פ וה׳ פקד את שרה ובביאור על חגרה בעוז מתניה ובביאור אלה מסעי דרוש השני, ועד״ז יובן בענין נה״י דא״ק.

על ההרים טורי חשוכא טורי נהורא ע׳ מאמר אילת זח״ג רמ״ט, ובענין כשב, ובענין הרי בתר הרי בשמים, ובביאור ולא אבה, ובד״ה שמח תשמח רעים האהובים בענין יוצר הרים ובורא רוח, והדילוג ברגל שהוא נצח דא״ק הוא על ההרים שמזה נמשך גלוי אה״ר כענין כפה עליהם הר וכו׳ וימינו תחבקני, ובשתי רגלי׳ לעורר יראה כו׳, ע׳ ד״ה שימני כחותם מחותם שוקע שמלמעלה נמשך חותם בולט שמלמטה שהוא אהבה, והיראה נמשך מחותם בולט גם שתי רגלים כענין כוננו ידיך יחוד זו״נ איהו בנצח דא״א ואיהי בהוד.

ט) **הרים** תורה ואבות וגבעות מצות ואמהות, הר גבוה מגבעה, י״ל עכשיו הנוק׳ אין קומתה כמו ז״א, מ״ה וב״ן, עכשיו תלמוד גדול בד״ה

ושננתם, ולע"ל יתעלה בס"ג בחי' כי לא אדם הוא ויהי' מעשה גדול. עוי"ל כי אימתי גדול כשהוא בעיר נמצא ע"י חיבור הרים וגבעות נמשך הארה יתירה בז"א וזהו ומקפץ על הגבעות בזכות הגבעות כו', ועמ"ש לעיל ס"ב, עמ"ש ע"פ גפן כו' כסו הרים צלה דקאי על ז' מצות דרבנן, ועמ"ש ע"פ ושקל בפלס הרים, ובפסוק ישאו הרים שלום תלים ע"ב ג' פרש"י שיעשו פירות וע' במשנה פ"א דבכורים מ"י, שהפירות הגדילים בהרים הם טובים יותר וע' במד"ר ר"פ מקץ פ' פ"ט דצ"ט ב', ובפ' בא פט"ו קל"ג א' האבות מתפללים ועושין שלום בין ישראל למקום כו' שנאמר ישאו הרים שלום לעם, ותפלה זו ע"ד קודב"ה ז"א מצלי כו' ועמ"ש בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה חג"ת שרשן למעלה מחו"ב כו', ושם שעכשיו שלום זה נמשך ע"י ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, דוגמא ישאו הרים שלום כו'.

שה"ש, שמות

לבאר הדברים ע"פ קול דודי כו', הנה ענין חיי אבותינו כי האבות הן חג"ת דאצי' והן הן המרכבה מרכבתא עילאה דאצילות וחיי אבותינו הם המוחין ג"ר דז"א שבאים לו בסוד תוספת וכמ"ש והחכמה תחיה, וזהו בחי' איהו וחיוהי חד משא"כ המדות נק' גרמוהי כמ"ש במ"א ע"פ זכור את יום כו', ופי' והחכמה תחיה בעליה י"ל משום דז"א בעתיקא אחיד ותליא ע"כ נק' המדות בעליה וכמו המרכבה שמגביה את הרוכב כך ע"י התלבשות החכמה במדות שהוא בחי' חיי אבותינו עי"ז מגביהי' בחי' החכמה להיות נמשך ומתלבש בה אור א"ס שלמעלה מהחכמה אנת חכים כו', וזהו שמע ישראל ועי"ז הוי' אלקינו יחוד או"א כו' וכמו שהנשמה שהיא חיות הגוף הרי ע"י התלבשותה בגוף היא מתעלה יותר כך החכמה נק' חיוהי חיי אבותינו והמדות הן גרמוהי בחי' גוף וע"י התלבשות החכמה במדות נעשה עלי' לבחי' חכמה ג"כ וזהו מרכבה שמגביה את הרוכב כו'. והנה להיות המשכת המוחין במדות הוא ע"י אמצעות מיצר הגרון והוא הנק' מצרים מצר ים החכמה אך כשהמוחין נמשכים מיד בגילוי במדות שהמדות מתפעלי' מהמוחין ומקבלים ההתבוננות בפנימיותם ולהיות אהבה בתענוגים ואע"פ שעוברים דרך מעבר מיצר הגרון מ"מ אינו מונע הגילוי, אך בחי' גלות מצרים הוא בחי' וימררו כו' שמונעים ומעכבים התפשטו' והמשכת המוחין במדות והיינו מחמת הרצונות זרות שהן בחי' ושט ורידין כו' והיינו וימררו חיי אבותינו שהם המוחין הנמשכים מבאר שבע יסוד אי' מים מתוקים בחי' יסוד המים שבמוח המגדלי' כל מיני תענוג להתענג על ה', וכשנמשך בגרון בחי' וילך חרנה נעשים מרים מחמת ושט ורידין החפצים בתענוגי' גשמיים הנמשכים ממים תחתונים ולכן נק' מרים כי כן כל תענוגי' גשמי' סופן רימה ותולעה (ועיין

בפע״ח שער יוהכ״פ פ״ג אם יכנס בפנים בגרון כו׳ יהי׳ מים מלוחים ומרים כו׳ השם האחרון של ב״ן נק׳ מים מרים כו׳ הע״ב לבד הוא מתוק כי הוא בסוד החכמה כו׳ ע״ש, והיינו כי החכמה תחיי׳ וכתי׳ ימותו ולא בחכמה שלא נפל בשבה״כ לכך הם מתוקי׳ וזהו חכו ממתקי׳ ח״ך מ״ה משא״כ משם ס״ג וב״ן שנפלו בשבה״כ כו׳, ובלקו״ת פ׳ בשלח פי׳ כי מר הוא ב״פ ק״כ צירופי אלקים שמשם עה״ד טו״ר והמיתוק בחי׳ עה״ח) ומ״מ אנכי ארד עמך אנכי מי שאנכי סוכ״ע כי כל ישראל מאמינים כו׳ ואף גם בגלות שהמוחין הם בבחי׳ וימררו כו׳ עכ״ז שכינה עמהם ע״י האמונה שלמעלה מהמוחין רק שהוא בבחי׳ עטרה ומקיף כו׳.

והעצה לצאת מהגלות ע״י התעוררות רחמים מיני׳ ובי׳ וכמ״ש בפע״ח דמרור הוא בתפארת שהוא קו האמצעי בחי׳ רחמים, ולכאורה הי׳ צ״ל בקו השמאל כי הוא בחי׳ גבורות אך מפני זה הוא בקו השמאל מפני שמבחי׳ מרירות מעוררים רחמים רבים כי בחי׳ רחמים אינו שייך כ״א על מי שהוא במדריגה התחתונה ואינו טוב לו, אבל על מי שהוא במדריגה עליונה ואינו חסר לו כלל לא שייך עליו רחמנות כלל ומפני זה בחי׳ רחמים הוא בקו האמצעי, ולכן כשיעורר רחמים על ניצוץ אלהות שבו המלובש במחשבתו המלובשת בעניינים גשמיים שהן בחי׳ מרים ובהכרח שהנשמה ג״כ מלובשת במח׳ זו עם הניצוץ אלקות שבה ע״ד כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה וזהו וימררו את חיי כו׳ מחמת שהחב״ד עצמן דנה״א בע״כ מלובשי׳ במחשבות ודו״מ מעניני העה״ז המרים ורעים כו׳, וע״כ יעורר ע״ז רחמים רבים כמ״ש ברחמיך הרבים רחם עלינו, וגם אח״כ צ״ל בעבודה קשה היינו עבודה שבלב זו תפלה צ״ל בחוקה וחרב פיפיות כמשל ברזל קשה שיכולה לעמוד אפילו בפני דבר קשה והיינו מ״ש כי עם קשה עורף הוא כי לפי שבבחי׳ עורף שם יש פרעה וג׳ שריו שמזה נמשך וימררו ע״כ כדי לעמוד כנגדם הוא ע״י בחי׳ קשה עורף, בחי׳ קוצי דשערי דא״א שיורד עד כתפין דז״א מאחוריו שהוא המחלק את מוח הדעת לב׳ מוחין חו״ג פי׳ שיהי׳ המשכת אהוי״ר מהמוחין כו׳, וזה נק׳ בחי׳ קשה שהוא בחי׳ קשיות וחיזוק והתגברות על כל המונעים מפני שבחי׳ א״א הוא למעלה מהשכל כו׳ וזהו ענין משכיל לאיתן, ואיתן כמשמעו קשה וזהו בחי׳ משכיל למעלה מהמוחין ושכל המושג דחב״ד וכו׳, אך אותיות איתן משמשו׳ לעתיד שלעתיד יהי׳ גילוי פנימי׳ בחי׳ זו, כי הגילוי דעכשיו הוא בחי׳ החיצוניו׳ שנמשך מבחי׳ גלגלתא דחפיא על מוחא שתוק כך עלה כו׳ והוא בחי׳ קשה כמשל הגלגלת וכן בנפש נמשך מזה בחי׳ רצון רעו״ד שלמעלה מהשכל וכו׳, אכן לע״ל יתגלה בחי׳ הפנימי׳ מו״ס ממש ויהי׳ גילוי בחי׳ התענוג עליון שהוא פנימי׳ הרצון כו׳, משא״כ עכשיו הוא רק בבחי׳ אתכפיא להיות מוח שליט על הלב שליט דוקא, אבל אין הלב מתענג כלל כ״א שמוכרח כו׳, ולכן זהו עבודה קשה שצ״ל מלחמה עצומה כו׳, אבל בזמן בהמ״ק שהיו בחי׳ פב״פ להתענג על ה׳ בחי׳ אתהפכא חשוכא כו׳ שהוא תענוג חלב ודבש אבל בגלות שצ״ל אתכפיא הוא עבודה קשה וניצוח המלחמה הוא ע״י בחי׳ איתן קשה קשה עורף כנ״ל. וזהו ואנכי ארד עמך מצרימה

ואנכי אעלך כו׳ כי אנכי הוא בחי׳ כתר והיינו בחי׳ קוצי דשערי דא״א שיורד עד כתפין כו׳ שהוא בחי׳ איתן הנ״ל ומזה נמשך בחי׳ קשה עורף כו׳, והנה הכתר כלול מב׳ פרצופים א״א ועת״י וזהו ב״פ אנכי כנודע ממ״ש ע״פ אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך כו׳, וזהו גם כאן ענין ואנכי אעלך כו׳ שהוא גילוי בחי׳ פנימי׳ איתן.

וכן בענין התורה בזמן הגלות הוא בחומר ובלבנים וכמ״ש בר״מ, כי הנה כתי׳ שחורה אני ונאוה, וכתי׳ רעיתי יפתי, והענין דכתיב קוצותיו תלתלים שחורות כעורב וכתי׳ ושער רישי׳ כעמר נקא, ומבואר באד״ר דקל״ו שזהו בדיקנא דז״א הוא בחי׳ שחורות ובדיקנא דא״א הוא כתלג חיוור ועמר נקא. והענין כי הנה ידוע שהלבן הוא גוון עצמי ולא צבע משא״כ שאר הגוונים הן נעשים ע״י צבע והנה אנת חכים כו׳ פי׳ שא״ס ב״ה הוא למעלה מגדר בחי׳ חכמה ואצ״ל מבחי׳ מדות כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל, והוא בחי׳ אחדות פשוט וע״ז רומז גוון לבן שהוא גוון עצמי שאין בו שום הרכבה משא״כ שאר הגוונים הן בחי׳ הרכבה שההרכבה הוא דבר נוסף על העצם והיינו התלבשו׳ אור א״ס במדות כו׳, והתהוות הח״ע הוא ע״י בחי׳ שערות והמשכו׳ מצומצמת מא״ס ב״ה וזהו בחי׳ כתלג חיור וכעמר נקא שעם היותו בחי׳ שערה הוא בחי׳ לובן העליון אחדות פשוט כו׳, והנה שם מקור ושרש הלכות התורה שנק׳ בחי׳ שערות כמאמר סלסלה ותרוממך כו׳, אך כדי שיומשכו להתלבש למטה בהלכות הערוכות לפנינו בתשבע״פ שמדברת בעניני עולם הגשמי הוא ע״י בחי׳ דיקנא תתאה שערות שחורות, שהשחור אינו גוון עצמי וגם אינו יפה כלל כשאר הגוונים וזה מורה על בחי׳ ההתלבשות בענינים גשמיים, ומקור בחי׳ זו הוא כמ״ש יערוף כמטר כו׳ כשעירים כו׳ יערוף הוא בחי׳ אחוריים היינו נה״י דאבא המתלבשי׳ בז״א ומזה נמשך בחי׳ כשעירים כו׳ השערות שחורוות דז״א, וזהו שחורה אני וכו׳ כאהלי קדר שהם שחורים מבחוץ ולבני׳ מבפנים כי התורה ניתנה באש שחורה ע״ג אש לבנה כך שרש ומקור התורה הוא בחי׳ לבנוני׳ כעמר נקא רק שנתלבשה באש שחורה שחורות כעורב. והנה כתי׳ קומי לך רעיתי יפתי פי׳ שכדי שתהי׳ בחי׳ יפתי להיות בחי׳ ליבון הוא ע״י קומי לך לשרשך והיינו בחי׳ תשובה, וכמו ע״ד יוהכ״פ יום התשובה הי׳ צ״ל בגדי לבן כי התשו׳ הוא בחי׳ לפני ה׳ כו׳ בבחי׳ עצמו׳ אור א״ס הפשוט בתכלית ומשם נמשך בגדי לבן שהתורה שהיא בחי׳ לבושי׳ כנודע שהם בחי׳ לבושי׳ לנפש והי׳ בחי׳ בגדי לבן כנודע מענין ועשית בגדי קדש לאהרן כו׳, וענין קומי לך היינו כי מקור הנשמה מבחי׳ משכיל לאיתן שהוא למעלה מהחכמה וזהו עצמיות הנשמה שלמעלה מהשכל ומדות שהן בחי׳ הרכבה דבר נוסף כו׳, וזהו ענין בשמחה ובטוב לבב כו׳ רעו״ד שלמעלה מהשכל כמ״ש במ״א בדרוש קי״ס ע״פ הרם את מטך כו׳, וזהו בקשו פני את פניך ה׳ אבקש ועי״ז יאר ה׳ פניו אתנו ומזה נמשך בחי׳ יפתי, וזהו ובלבנים ליבון הלכתא שיהי׳ התגלות י״ג ת״ד דא״א בז״א, וכמו במ״ת נדמה להם כזקן כו׳, וזהו והוי׳ יגיה חשכי כי במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי תלמוד בבריאה ובורא חשך והיינו בחי׳ שחורה אני ולהיות

יגיה חשכי הוא ע"י שם הוי' דא"א כמבואר במ"א בענין נר חנוכה להאיר את החשך כו', וזהו ששים המה מלכות וכו' ועלמות אין מספר אלו הלכות ושרשן רק מבחי' נובלות חכמה אבל אחת היא יונתי תמתי ע"י רעו"ד ממשיך יאר ה' פניו בחי' פנימיות כנ"ל והוא ג"כ תמתי שמשלים כל הפגמים כו' כנודע מענין יוהכ"פ.

בשולי העמוד בגוכתי"ק: אשה כושית תושבע"פ, תחלה עבודה קשה תפלה קבלת עומ"ש פרצוף הפנימי ואח"כ ס' מלכו' פרצוף החיצון.

ב' ט'

דומה דודי, זח"ב פ' בשלח צ"ט סע"ב משפטים קי"ז א' שיטה ט' וסע"א פקודי ר"ג ע"א וסע"ב רנ"א א', ח"ג פ' בחוקותי קי"ד ב', עזח"ג פ' אחרי ד' ס"ח ע"א דצבי הוא צדיק יסוד, ומה שפי' בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י דצבי הוא לשון רצון י"ל כי במא"א אות רי"ש סכ"ט פי' היסוד שבכל פרצוף נק' רצון המרצה לנוק' ועמ"ש במ"א מענין ברח דודי ודמה לך לצבי כו' על הרי בשמים, בגמ' סוף כתובות מה צבי זה קל מכל החיות אף א"י קלה מכל הארצות לבשל פירותי', וא"כ ענין דומה דודי לצבי ע"ד מ"ש בישעי' רס"י י"ט הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים, והיינו שההשפעה בא במהרה בלי עיכוב, ועמ"ש בלקו"ת פ' קרח ע"פ והנה פרח מטה אהרן כו' ויגמול שקדים ואעפ"י שפסוק רוכב על עב קל נאמר על שישלח פורעניות למצרים זהו גם כן ע"ד ענין שקדים מרים הנזכר בזהר פ' שמות דט"ו, ועמ"ש בענין רוכב על כרוב קל שלו ושאט בח"י אלף עולמות בתו"א בד"ה יביאו לבוש מלכות.

א) **דומה** דודי לצבי או לעופר האילים, הנה זה עומד אחר כתלינו.

הנה פסוק זה קאי על זמן הגלות שארז"ל בפ"ה דברכות שמשחרב בהמ"ק מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים ונק' מחיצה זה כתלינו ע"ד מ"ש עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם שהמחיצה והכותל הוא רק בפני המקבלים וזהו לשון רז"ל בין ישראל לאביהם שבשמים ולא אמרו בין אביהם לישראל כי לפניו ית' אין דבר חוצץ כי גם חשך לא

יחשיך ממך ואעפי"כ הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים, ופי' בזהר בחקתי דקי"ד ע"ב שהטעם משום דכתי' ונתתי משכני בתוככם משכני דא שכינתא ומשכוני דילי' גבייכו ואף גם זאת בהיותנו בגלות שכינה עמהם ולכן הוא ית' עומד אחר כתלינו משגיח כו' ומציץ כו' לאשגחא ולאסתכלא בההוא משכונא דאית לגבייהו. ולהבין את זאת מהו לשון ענין משכן שמשלו רז"ל ענין השראת השכינה בישראל עד"מ כמו שאדם נותן משכן לחבירו שהמשכן הוא דבר היקר מאד אצלו שא"א לו להוניחו ח"ו כמ"ש בזהר נטל כל כסופא דילי' ונחית להו לישראל כו' וגם גלות השכינה נק' ג"כ לשון משכן כמארז"ל ע"פ משכן העדות שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל כו' וצ"ל כ"ז מהו ענין גלות השכינה וגם מה שאז נאמר דומה דודי לצבי כו' הנה מתחלה יש להקדים פי' וענין לשון שכינה שנזכר בתרגום ובדברי רז"ל כמ"ש בפ' תרומה ושכנתי בתוכם ותרגומו ואשרי שכינתי ביניהון ובפ' נשא אשר אני שוכן בתוכם ותרגומו דשכינתי שריא ביניהון, ותחי רוח יעקב אביהם ופירש"י שרתה עליו שכינה. והנה מבואר בהרמב"ן בפי' החומש פ' ויגש השיג על הרמב"ם שרצה לפרש דשכינה הוא אור נברא המתגלה לנביאים והאריך בראיות לחלוק ע"ז אלא פי' שכינה הוא ממש עצם גילוי אלקותו ית', אך מ"מ דברים אלו צריכים ביאור מהו, גם להבין ענין לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' הנזכר בכל הספרים כמ"ש בשל"ה ומהו ענין יחוד זה באלקות עצמו קצתו עם קצתו ח"ו הלא הוא ית' אחד ואין עוד מלבדו כו'. והענין דהנה מבואר בפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד והוא מדבר במצות היחוד כמו שמבואר בכל מוני המצות שמנו מנין תרי"ג מצות לייחדו מפסוק זה (ומצות ק"ש היא מ"ע בפ"ע לדבר פסוק זה ושאר הק"ש בשכבך ובקומך כו' כמ"ש ודברת בם כו') ובזהר בלק ח"ג דרל"ו ע"ב פי' בענין אחד א"ח ד' היינו שהקב"ה נק' אח לכנס"י שהיא בחי' ד' כמ"ש דלותי ולי יהושיע ודוד המלך ע"ה אמר בעד כללות נש"י ארוממך הוי' כי דליתני כו' וכתי' אם דלת היא כו' וידוע דכנס"י היא הנק' שכינה וזהו שאמרה כנס"י מי יתנך כאח לי דהיינו בחי' אח ד' דאחד שיהי' בחי' היחוד קוב"ה ושכינתי' שהוא פי' אחד א"ח ד' כנ"ל.

ב) **וביאור** הדבר הוא כי הנה כנס"י נק' תמתי ופי' תמתי יש בו ב' פי', הא' לשון שלימות והב' לשון תאמתי וכמ"ש פי' זה במדרש, וצריך להבין איך שייך לומר שכנס"י היא העושה השלימות למעלה והלא הוא ית' הוא שלימותא דכולא גם מהו ענין תאמתי. ויש להקדים מ"ש אנכי שלומי אמוני ישראל פי' ישראל דלעילא הוא בחי' כי שרית עם האלקים דהיינו בחי' שהוא למעלה משם אלקים שהוא בחי' שם הוי' והוא בחי' על הכסא דמות כמראה אדם כו' וכנס"י היינו מה שמקבלת מבחי' ישראל דלעילא וכונסת השפע לתוכה (כי ישראל עלה במחשבה כו' הוא בבחי' ישראל דלעילא כנזכר בזהר ח"ג דק"ג ע"ב) והענין (ע' בתורה ע"פ קול דודי תקס"ט) כתי' מלכותך מכ"ע כו' ומאמר המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ (וע' באגה"ק ד"ה מה טוב חלקינו) כי באמת הקב"ה בשמו כן הוא כי אף שנא' בו את

השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש דהיינו מהותו ועצמותו כבי׳ ולא כבודו לבד הנק׳ בשם שכינתא כדלקמן אלא הוא עצמו מלא ממש השמים והארץ מרום המעלות עד מתחת לארץ הלזו ולית אתר פנוי מיני׳ ממש אעפי״כ הוא קדוש ומובדל מעליונים ותחתונים ואינו נתפס כלל בתוכם ח״ו כתפיסת הנשמה בגוף כי לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל וזהו פי׳ והקדוש בשמים ובארץ דהיינו אע״פ שהוא בשמים ובארץ בתוכם ממש אעפי״כ הוא קדוש ומובדל מהם ולזאת לא היו העולמות יכולים לקבל חיותם ממהותו ועצמותו לבדו רק התפשטות החיות אשר הקב״ה מחי׳ עליונים ותחתונים הוא עד״מ כמו הארה מאירה משמו ית׳ שהוא ושמו אחד והוא כמארז״ל עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו לבד פי׳ כמו עד״מ זיו השמש או זיו הנר שאינו נוגע אל העצם כלל והראי׳ שאף כשיש מסך המפסיק באופן שאין הזיו יכול להתפשט מ״מ אין בהעצם שום שינוי כמ״כ למעלה החיות הנמשך להחיות כל העולמות סוכ״ע וממכ״ע נק׳ בשם אור שאינו נוגע אל עצמותו כלל ואינו פועל בו שום שינוי ח״ו כמ״ש אני הוי׳ לא שניתי אתה הוא עד שלא נבה״ע כו׳ ונק׳ ג״כ בפסוק בחי׳ שם כמ״ש יהללו את שם הוי׳ כו׳ כמו ד״מ האדם כשהוא בפ״ע א״צ לשם כלל רק לזולתו שיוכל לקרוא אותו בשמו ואינו נוגע לעצמותו כלל כן מקור חיות כל העולמות הוא רק בחי׳ שם לבד אינו נוגע לעצמותו כלל וזהו מ״ש כי עמך מקור חיים ולא נאמר כי אתה מקור חיים דהי׳ משמע דמהותו ועצמותו ממש הוא מקור חיי העולמים שהעולמות שהם חיים נשפע ממהותו ועצמותו ובאמת הוא רק מהארה בעלמא והיינו דכתי׳ כי עמך דמשמע דבר הטפל ובטל אצלו הוא בחי׳ מקור חיים ונק׳ הארה זו ג״כ בחי׳ מלכות כמו למשל המלך שאין מהותו ועצמותו מתפשט בהמדינה רק שמו נק׳ עליהם זהו בחי׳ מלוכה כמ״כ הוא למעלה שמקור וחיות כל העולמות עליונים ותחתונים רוחנים וגשמיים הוא רק מה שעלה במח׳ אנא אמלוך ואין מלך בלא עם מזה נתהוו כל העולמות בכדי שיהא מלך שמו נק׳ עליהם וזהו הוא חיותם וקיומם תמיד רק שמלך שמו נק׳ עליהם ואם ח״ו מסלק כרגע רצונו מלהיות מלך שמו נק׳ עליהם היו כל העולמות חוזרים להיות אין ואפס כמקודם הבריאה ולכן אתה הוא עד שלא נבה״ע ומשנבה״ע בשוה ממש וזהו המלך הגדול והקדוש כנ״ל אך הנה הארה זו הוא ג״כ א״ס ובלי גבול ותכלית ובחי׳ זו הנק׳ אוא״ס בעה״ח כי על מהותו ועצמותו ית׳ אין שייך לשון אור שאור הוא בחי׳ זיו והארה כנ״ל והוא ג״כ פשוט בתכלית הפשיטות ולכן כדי שיתהווה ממנה הנבראים והיצורי׳ והנעשים נתלבשה תחלה בבחי׳ ע״ס היינו המדות עליונות חסד וגבורה ורחמים כו׳ חסד הוא בחי׳ ההשפעה וגבורה הוא בחי׳ הצמצום כמאמר שאמר לעולמו די כו׳ ורחמים הוא הממוצע כו׳ וזהו בחי׳ כמראה אדם כי החסד נק׳ דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא כו׳ הנחלקי׳ דרך פרט לתרי״ג בחי׳ כנגד תרי״ג מצות התורה שנק׳ אדם כמ״ש זאת התורה אדם כדי להאיר לנשמות שהן כלולות מרמ״ח אברים ושס״ה גידים שתכלית בריאת כל העולמות הוא האדם וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל שנק׳ אלקי ישראל מצד התלבשותו בבחי׳ כמראה אדם שתכלית הכוונה כדי להאיר לנש״י כנ״ל וישראל לי ראש ולא שייך בחי׳ ראש וסוף רק בבחי׳

ציור אדם משא"כ בחי' אוא"ס בעצמו נאמר בו כי לא אדם הוא ולא שייך בו ראש וסוף וכנ"ל בפי' והקדוש בשמים ובארץ הכל בהשוואה אחת.

ג) **והנה** פי' אדם אדמה לעליון והענין ע"פ מ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה כו' פי' שהמדות אלו בטלים בתכלית הביטול האמיתי אל מקורן הוא בחי' אוא"ס ב"ה המלובש בהן מאחר שבאמת אין להמדות אלו ערך ויחס כלל לבחי' האא"ס שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ולאו מכאמא"כ (וזהו שכתוב אין קדוש כהוי' שאע"פ שהאור מלובש בתוכו מ"מ הוא קדוש ומובדל כנ"ל ואין נמצא כלל בחי' קדוש ומובדל כזה שיהי' מלובש ומ"מ הוא מובדל כנ"ל שהרי זה ב' הפכים רק שהוא ית' כל יכול לזאת מתכללים במקורם בתכלית הביטול עד שאין נתפסין ליש ודבר כלל וזהו ע"ס בלי מה בלי מהות וזהו אדמה לעליון פי' עליון היינו בחי' אוא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות ואדם אדמה לעליון היינו בחי' ביטול המדות עליונות הנק' אדם לאוא"ס ב"ה וזהו לך הוי' הגדולה כו' וזהו בחי' יחו"ע שהוא בחי' הביטול האמיתי עד שאין עוד מלבדו כו' אך א"כ לא הי' יכול להיות מבחי' זה המשכה למטה כלל כיון שתשוקתם רק לעלות למעלה להיות אדמה לעליון זהו היפך מבחי' המשכה למטה וכענין אידי דטריד למבלע לא פליט, דהיינו אידי דטריד לינק ולקבל גילוי האוא"ס ומתבטלין בתכלית הביטול בו לזאת בלתי אפשר לו לירד למטה להתראות ולהתגלות לבחי' יש ודבר מה להיות בחי' משפיע למטה כנ"ל ולזאת להיות ההמשכה למטה הוא רק ע"י מדת מל' הוא בחי' ממכ"ע שמתלבשת בכל העולמות והוא נק' עלמא דאתגליא דקוב"ה שהוא בחי' כח ההתגלות המגלה כל דבר נעלם מההעלם אל הגילוי כי בחי' מל' נק' בשם דיבור כמ"ש כאשר בדבר מלך שלטון ועד"מ באדם השכל והמדות והמח' הם בבחי' העלם והדיבור מגלה אותם לזולתו כמ"כ למעלה בבחי' חכמתו ובינתו ודעתו של א"ס ב"ה ומדותיו הקדושים הם בבחי' העלם ונק' עלמא דאתכסי' וע"י הדיבור שהוא בחי' מל' נמשך ההעלם לידי גילוי שהרי מבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא נמשך ומשתלשל בחי' ידיעא שהנשמות ומלאכים משיגים בחי' אלקותו ית' ומתבטלין ג"כ עי"ז כמו אברהם אבינו עה"ש ומיכאל כו' וכן מבחי' אהבה וחסד עליון נמשך ג"כ בנבראים להיות להם אהבה וכלות הנפש וכמאמר אלקיכם כהן הוא כלומר שבחי' ומדריגות הכהן הוא האהבה ורעותא דלבא נמשך ג"כ מלמעלה ואיך נמשך כ"ז מלמעלה מהמדות עליונות שהרי הן בבחי' ביטול ואידי דטריד למבלע כנ"ל אלא שזהו ע"י בחי' מל' הוא בחי' הדבור עלמא דאתגלי' וזהו פי' אחד א"ח ד' (כנ"ל אות א' בשם הזהר), והנה הד' הוא בחי' הדבור עליון שנק' ג"כ ד' לשון דלת ופתח וכדכתי' פתחי לי אחותי ופי' בזהר פ' אמור דפתחי לי הוא בחי' אחותי היינו שהדבור עליון הוא פתח שבו וע"י הוא הגילוי וזהו ג"כ פי' שלומי אמוני ישראל שמשלמת לישראל דלעילא שהוא א"ח דאחד (שהן ט"ס דז"א מכתר או מחכ' עד מל' ולא עד בכלל והמל' משלימתא לעשר שהוא בחי' עשיראה דכולא) והוא בחי' כמראה אדם שמבחי' זו לא נמשך הגילוי כלל למטה ומדת מלכותו ית' עשיראה דכולא בחי' ד' דבר מלך משלימתא להיות הגילוי זהו עיקר

השלימות כנודע שתכלית הבריאה הי' להיות לו ית' דירה בתחתונים דוקא וזהו שכנס"י נק' תמתי כי נש"י נמשכי' מבחי' מל' כמארז"ל כל ישראל בני מלכים הם וכדכתי' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וכתי' ויהי האדם לנפש חי' ותרגומו לרוח ממללא הוא בחי' דיבור (ומשארז"ל ישראל עלה במחשבה היינו בשרשם כמ"ש במ"א ע"פ והי' מספר בנ"י) ובחי' מדת מל' נק' תמתי שעושה השלימות לבחי' ישראל דלעילא ואעפ"י שנק' כנס"י שמקבלת מישראל דלעילא מ"מ היא משלימתו ג"כ מטעם הנ"ל וזהו שדכר בלא נוק' לאו שלים הוא לפי שא"א להיות מזה הולדה וגילוי למטה זולת ע"י בחי' מל' וזהו ג"כ פי' תאומתי ששניהם יחד הם דבר אחד שעי"ז נמשך הגילוי למטה מא"ס ב"ה להיות התהוות העולמות (ע' מ"ש עפ"ז בזהר ר"פ שמות ע"פ אתי מלבנון כלה קול אומר לדיבור אתי כו'), והנה כמ"כ למטה בכ"א ע"י שמקבל עליו עומ"ש הוא גורם וממשיך מדת מלכותו ית' להיות בחי' תמתי והכח הזה בישראל לפי שהם בני מלכים שנמשכים מבחי' מלכות וזהו ממלכת כהנים פועל יוצא שממשיכים בחי' מל' * והיינו ונתתי משכני בתוככם דוקא, וזהו ג"כ ענין מאה ברכות להיות ברכה והמשכה למטה ולא להיות הסתלקות וזהו מ"ש הוקם על וכמ"ש בזהר ר"פ חוקת ובמק"מ שם ע"פ זה ולכן בכל ברכה צריך להיות שם ומלכות כו' השם הוא להיות המשכות אוא"ס ב"ה בבחי' כמראה אדם (כנ"ל אות ב') לבחי' הוא להיות אח"כ הגילוי למטה ע"י עלמא דאתגלי'.

ד) **ובזה** יובן פי' וענין שכינה דהיינו שהוא בחי' מלכותו שהוא גילוי אלקותו ית' בחי' עלמא דאתגלי' וזהו ג"כ פי' וענין יחוד קוב"ה ושכינתי' כי הנה אוא"ס המלובש באצי' דאיהו וגרמוהי חד נק' קוב"ה שהוא קדוש ומובדל רק שהוא ג"כ ברוך שנמשך ומתלבש להיות כמראה אדם כו' כנ"ל אות ב' ובחי' מלכותו ית' המתלבשת בבי"ע נק' שכינה וכתי' כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שהגילוי מבחי' מל' צריך להיות ע"י גבורות וצמצומים כדי שיוכלו הנבראים שאת ולא יבוטלו במציאות ושיהי' בחי' התהוות זמן ומקום כמ"ש מלך מלך ימלוך וכתי' מלכותך מב"ע וממשלתך בכל דור ודור להיות התהוות עולם הנק' מקום וזמן שהוא בחי' דור ודור נמשך רק מבחי' מלכות ע"י שהגילוי בבחי' גבורות וצמצומים כו' והיחוד הוא המתקת הגבורות בחסדים שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה ויחוד זה יתגלה למטה לע"ל אפי' לעיני בשר ועכשיו ממשיכים זה בפנימי' והוא ענין שילוב ה' באד' או שילוב אדנ"י בהוי' הנזכר בלק"א ח"ב וזהו ענין וישמחו בך ישראל מקדשי שמך פי' שמך הוא בחי' מל' הנק' שכינה וישראל הם מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש שהוא בחי' קדושת מהותו ועצמותו לבחי' שמך קדוש כו' וכמ"ש במ"א ע"פ אוסרי לגפן עירו כו' והוא בחי' לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' הנזכר בספרים. וזהו ונתתי משכני בתוככם פי' משכני משכן יו"ד כי יו"ד הוא בחי' ח"ע וכתי' ראשית חכמה וחכמה הוא כח מ"ה בחי' ביטול והוא היפך הגילוי למטה * וכמו משה רעה"ש הי' כבד פה, והמל' הוא משכן וכלי

מל' : נוסף ע"פ בוך באב' 24.
למטה : נוסף ע"פ בוך באב' 24.

לבחי' יו"ד דח"ע שע"י דבר ה' נמשך גילוי חכ"ע למטה שיתהווה הנברא ג"כ בבחי' חכ' להשיג בבחי' חכמתו תכלית הביטול בחי' יראה עילאה יראה בושת הנמשך מבחי' ח"ע שיש הארה זו בנבראים והיינו ע"י המל' שהוא בחי' משכן יו"ד. ובזה יובן ג"כ מ"ש בזהר בפי' ונתתי משכני שהוא ג"כ לשון משכן (כנ"ל אות א') כמו עד"מ אדם נותן משכון לחבירו שאין זאת אלא דבר יקר הערך אצלו, והיינו דהרי מדת מלכותו ית' נק' שלומי אמוני ישראל שהיא המשלמת כבי' לבחי' כמראה אדם שעל הכסא שע"י הגילוי למטה שזהו עיקר השלימות וכמ"ש בזהר כסופא דילי' שתכלית בריאת העולמות נמשך ממחשבה דאנא אמלוך והענין כמ"ש במ"א בפי' מלכותך מכ"ע שיש ב' בחי' היינו בחי' מלכותך עד שלא גבה"ע הי' הוא ושמו בלבד ואח"כ נמשך מזה להיות מכ"ע וא"כ שרש בחי' מכ"ע נמשך מבחי' מלכותך ונק' ג"כ בחי' זו בשם מלך מלכי המלכים כמ"ש ע"פ קול דודי כו' ובחי' זו גבוה יותר מבחי' כמראה אדם כנ"ל אות ב' שבחי' מלכותך הוא בחי' א"ס ומתלבש ע"י צמצומים בבחי' כמראה אדם שעל הכסא כו' ונמצא מובן דשרש בחי' המל' כ"ע גבוה מאד נעלה ולכן נק' שלומי אמוני ישראל לפי ששרשה נעלה יותר מבחי' כמראה אדם וכמ"ש א"ח עט"ב ולכן נק' ג"כ משכני כו' וכ"ז ונתתי בתוככם שישראל בני מלכים לכן ע"י קבעומ"ש ממשיכי' מבחי' מלכותך ממש בבחי' מכ"ע כנ"ל וזהו לשון מלכות שמים הוא בחי' מקיף הוא בחי' מלכותך כמ"ש במ"א (ד"ה להבין ענין פסח), ובזה יובן ג"כ ענין גלות השכינה והענין כי בריאת העולמות נמשך מבחי' מלכות שהוא בחי' הגילוי אלקותו ית' כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו' אף תכון תבל בל תמוט דמה שתכון תבל בל תמוט נמשך מבחי' מלך ונק' גאות שהוא בחי' היש דקדושה וכמבואר למעלה אות ג' דמבחי' כמראה אדם אדמה לעליון בחי' הביטול לא הי' יכול להיות נמשך הגילוי רק ממדת מלוכה נמשך הגילוי לכן נק' גאות לבש בחי' יש דקדושה להיות גילוי ועלמא דאתגליא וגם תכלית גילוי זה הוא להיות אנא אמלוך שיהי' המאציל מלך על עם דהיינו שיהי' מקבלים עליהם עול מלכותו ברצון שהוא להיות ביטול היש של הנברא לא"ס ב"ה וזהו תכלית ויסוד של כל המצות כגון הצדקה שהממון שמייגע א"ע עליו בכל רמ"ח אבריו נותנו לעני כו' ה"ז ביטול היש שלו לאלקות וכן תפילין שכותב אחד על קלף גשמי הרי זה התהפכות וביטול היש דנוגה לבחי' אחד ולכן הוקשה כל התורה לתפילין כו' ולכן עיקר המצות הוא בקבלת עול וכמו שמברכין לפני כל מצוה ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם כו' שהוא קבלת עומ"ש שמבטלין היש של הנברא להיות רק גילוי מלכותו ית' שהוא היש דקדושה שהוא היש האמיתי כמ"ש להנחיל אוהבי יש וכולא קמי' כלא חשיב ואין זולתך אפס בלתך כו' משא"כ בפריקת עול לא ימשיך כלום וכמארז"ל שיקבל עליו עומ"ש תחילה שהוא גילוי מלכותו ית' ואח"כ ממשיכים ג"כ בחי' יחוד קוב"ה שהוא בחי' תוספת גילוי האור בבחי' מלכות מקדשי שמך כו'. ולפי זה יובן ענין בחי' גלות השכינה ע"ד אמרם ז"ל גלו לבבל שכינה עמהם כו' שאז בחי' היש דקדושה הוא בסוד גלות שהע"ש לוקחים היש לעצמם לומר רמה קרנם וכמ"ש לי יאורי ואני עשיתני כו' וזהו נפלה עטרת ראשינו פי' העטרה הוא

בחי׳ כתר מלכות כי העטרה עושין למלך (וכמ״ש בפרדס בענין ועטרותיהם בראשיהם כו׳ שהוא מצד קבלתם מבחי׳ מל׳ וכדלעיל בענין בני מלכים הם) שזהו גילוי בחי׳ היש דקדושה ובזמן הגלות בבל הי׳ בחי׳ היש דקדושה בבחי׳ נפילה שהיש הי׳ אצל החיצוני׳ והגרמא לנפילה זו היא מחמתינו כמ״ש על נהרות בבל שם ישבנו והיינו ע״י שאנו משפילים את עצמינו בתאוות גשמיות שזהו בחי׳ ירידה והשפלה גדולה ועי״ז גרמנו בחי׳ נפילת מלכות שמים כו׳ וכמאמר ארז״ל שכינה עמהם דהיינו ע״י שגם בגלות אנו מקבלים עומ״ש בכי״ו וכמאמר ר״ג איני שומע לכם לבטל ממני עומ״ש אפי׳ שעה א׳ ואף שמי לנו גדול כר״ג להיות בגדר איני מבטל עומ״ש אפי׳ שעה א׳ אבל עכ״פ בכי״ו בקר וערב בק״ש ותפלה מקבלים עומ״ש שזהו הגילוי בחי׳ היש דקדושה וזש״כ בזהר בחקתי משכונא דילי גבייכו אפי׳ בזמן הגלות כו׳ (ומ״מ נק׳ ג״כ משכן שנתמשכן בידי הע״ש בסוד גלות השכינה להשפיע להם חיות רב כו׳ והיינו מחמת עוונותיכם כדפי׳ באגה״ק בענין נגאלין בצדקה שנתחייב ונשתעבד כו׳ יעו״ש) וע״י שמלכותו ברצון מקבלים עליהם לאקמא שכינתא מעפרא להיות לה עלי׳ כו׳ ועי״ז מעלים ג״כ הניצוצות דקדושה שנפלו בק״נ וזהו אשר שלט האדם באדם לרע לו כמ״ש במ״א בפי׳ וזרעתיה לי בארץ כו׳ לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי להוסיף עליהם גרים ע״ש והנה עי״ז גורמים ג״כ בחי׳ יחוד קוב״ה ושכינתי׳ אפי׳ בזמן הגלות (וכנזכר בפע״ח שער הראשון בפ״ז וז״ל ואמנם אחר שנחרב בהמ״ק כו׳ החיוב עלינו להתפלל בכל יום כו׳ כדי שיהי׳ יחוד קוב״ה כו׳ ע״ש) (ומה שנראה בזהר פ׳ תרומה דקס״ז דבזמן הגלות גננא לא עאל בגינתא היינו שאין יחוד רק לחדש נשמות הישנות שנפלו מכבר למטה וע״י יחוד זה יוצאים מהגלות וזהו בחי׳ אשר שלט האדם באדם כו׳ כנ״ל וע׳ בהרמ״ז ר״פ תזריע) וכמ״ש בזהר שעז״נ דומה דודי לצבי כו׳ משגיח כו׳ מציץ כו׳ לאשגחא ולאסתכלא במשכונא דילי׳ כנ״ל דהיינו שהוא ית׳ יורד לפקוד לשכינת עוזו שבגלות כו׳ כדכתיב השוכן אתם בתוך טומאותם וכמ״ש ג״כ בזהר ע״פ לא מאסית ולא געלתים לכלתם היינו עבור השכינה הנק׳ כלה עי״ש.

ה) **והנה** להבין מה שהמשילו על בחי׳ יחוד והמשכה זו לצבי או לעופר האילים והענין הוא כי הנה בפסוק שלפניו נא׳ קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים וזה מדבר ביצי״מ ומ״ת שבאה ההמשכה בבחי׳ דילוג דהיינו למעלה מבחי׳ השתל׳ וכתי׳ גבי מ״ת כי תרכב על סוסיך כמו עד״מ הסוס שנושא את האדם הרוכב עליו למקום שלא יכול להגיע שם בעצמו, כך הנה להיות וירד הוי׳ על הר סיני שהוא בחי׳ ירידה והמשכה שלא כסדר והדרגת ההשתל׳ שהרי בהשתל׳ יש עולמות עד אין קץ ותכלית מבחי׳ עולם העשי׳ הגשמי עד עולם העליון ובמ״ת הי׳ גילוי אוא״ס למטה בעשי׳ יותר מבעולמות עליונים וזהו בחי׳ הדילוג מדלג על ההרים והיינו מ״ש כי תרכב על סוסיך אותיות התורה נק׳ סוסים שהם הביאו והמשיכו בחי׳ זאת התורה למטה בעשי׳ וזהו קול דודי מדלג קול תורה שניתנה בה׳ קולות וגם עכשיו ממשיכי׳ גילוי והדילוג זה ע״י עסק התורה שכל הקורא ושונה בתורה הקב״ה קורא

ושונה בנגדו וזהו מלא כל הארץ כבודו הוא ל״ב נתיבות החכ׳ שנמשכי׳ ומתגלים למטה בארץ דוקא יותר מבעולמות עליונים והיינו ע״י התורה (כמ״ש במ״א בפ׳ קרח וע׳ במ״ש ע״פ קול דודי דופק הנ״ל) וזהו הדילוג שע״י בחי׳ סוסים ואותיות התורה, אך בזמן הגלות להיות התלבשות השכינה בע״ש והירידה של הקב״ה מלמעלה מהשתל׳ לפקוד לשכינת עוזו באשר הוא שם (וכמ״ש ואף גם זאת כו׳ לא מאסתים ולא געלתים לכלתם כנ״ל הוא ירידה עצומה ודילוג היותר גדול מאגרא רמה לבירא עמיקתא למטה מטה יותר מדילוג דמ״ת שהי׳ הגילוי בעולמות דקדושה רק שהדילוג מאצי׳ לעשי׳ משא״כ התלבשות השכינה בע״ש ואעפי״כ יומשך הגילוי למטה וכמאמר מקדשי שמך כנ״ל הוא דילוג גדול ועצום יותר לאין קץ מערך דילוג הנ״ל לכן בחי׳ ירידה והמשכה זו נמשל לצבי או לעופר האילים שמרוצתם במהירות עצומה יותר* מן הסוס כמאמר ורץ כצבי, וכדכתיב אז ידלג כאיל כו׳ שעופר האילים הוא איל בחור שמרוצתו במהירות עצומה ובדילוג מהר להר ומבקעה לבקעה עד שא״א לשום אדם לרכוב עליו כו׳ מגודל המרוצה משא״כ הסוס שאעפ״י שהוא רץ ומדלג אך לא כ״כ כעופר האילים ולכן האדם יכול לרכוב עליו כו׳, והנמשל מובן מזה דדילוג שבמ״ת מבחי׳ כמראה אדם שעל הכסא למטה וירד הוי׳ על הר סיני הוא ע״י בחי׳ סוס כנ״ל אבל דילוג זה בגלות שהוא דילוג גדול יותר מלמעלה מהשתל׳ למטה מטה יותר הוא דוקא ע״י בחי׳ צבי ועופר האילים כמ״ש השבעתי אתכם בצבאות או באילות השדה לפי שמבחי׳ זו הוא המשכה בזמן הגלות וכמ״ש סוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בתר טורא דפרודא (והנה יש איל ואילת דכר ונוק׳ וכן צבי וצביה כמ״ש בזהר איהו צבי ואיהי צביה כמ״ש בפרדס בעה״כ והיינו דכנס״י בזמן הגלות נק׳ אילת כמ״ש למנצח על אילת השחר כו׳ דכנס״י שהיא השכינה נק׳ איילה לשון נוק׳ ע׳ ילקוט ע״ש) ירידתה למטה מטה ודומה דודי לעופר האילים לשון דכר וזהו אלי אלי למה עזבתני כו׳ אלי לשון כח והוא קרוב ללשון איל שהוא ג״כ לשון כח ותוקף וגבורה וכמו ואת אילי הארץ לקח וז״ש נפתלי אילה שלוחה הנותן אילה לשון נקבה הנותן לשון זכר היינו מצד יחוד קוב״ה ושכינתי׳ למהוי אחד באחד וע׳ בזהר ח״א דרמ״ו על פסוק זה ונת׳ במ״א ונזכר ג״כ בזהר ח״א בראשית הובא בפרדס בעה״כ איהי עופר ואיהי עפר היינו כשכנס״י משפלת למטה בבחי׳ עפר רישא שכיבת לעפרא לכן להיות ההמשכה מלמעלה לשם הוא ע״י בחי׳ עופר האילים שמדלג כו׳ (ועפר היינו ג״כ בחי׳ תשובה כמ״ש ע״פ מי מנה עפר יעקב שע״י תשובה ממשיכים דילוג זה שהוא דילוג גדול יותר מע״י תורה כי במקום שבע״ת עומדים צ״ג אינם יכולים לעמוד).

ו) **והנה** על בחי׳ המשכה זו דדומה דודי לצבי כו׳ נאמר הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות כו׳ כמ״ש לעיל (אות א׳) שכתלינו היינו מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים אחר חורבן

---

* יותר . . . עצומה : נוסף ע״פ בוך באב׳ 24.

בהמ"ק ולכן כדי שיהי' ההמשכה והגילוי בכנס"י בפנימיותם אי אפשר כי אם על ידי חלונות וחרכים שעושים במחיצה זו (ע' ענין זה ע"פ ועשית ציץ כו' והיינו מציץ כו') כמשי"ת בס"ד, ומתחילה צריך להבין ענין מחיצה של ברזל שהוא שייך ע"י חורבן בהמ"ק דוקא והנה ענין מחיצה שהוא בחי' הסתר והפסק כנזכר בתורה גבי עמלק דכתי' כי יד על כס י"ה פי' כוס לשון התכסות זו הוא על בחי' שם י"ה כי בכל אחד ואחד יש שם י"ה כמ"ש עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה כי ה' הוא בחי' התפשטות לאורך ורוחב והוא בחי' התפשטות והמשכות אוא"ס להיות סוכ"ע וממכ"ע והיו"ד הוא בחי' צמצום ישת חשך סתרו שכדי להיות התפשטות המשכה להיות ממכ"ע וסוכ"ע אפי' עולמות עליונים אין ערוך כו' וכמשל טיפת מים כנגד ים אוקיינוס ויותר מכן לאין קץ כו' ולכן הצורך להיות בחי' צמצום תחילה ואח"כ התפשטות כו', ובחי' זו נמשך בכל אדם להתבונן בגדולת א"ס ב"ה איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע ואיך שכ"ז אינו אלא בחי' צמצום כי אין ערוך כו' ומזה ישוב לאהבת ה' ולדבקה בו ממש (בבחי' אה' העליונה הנמשכת מלמעלה שזהו בחי' דודי כמ"ש במ"א) והיינו המשכת הוי"ן אבל כס י"ה היינו בחי' כיסוי המכסה על בחי' י"ה שלא יתגלה מבחי' י"ה שלא יוליד האה' בהתגלות לבו שאף שלבבו יבין את כל זאת לא תתפעל הנפש ולא מאיר בה אור האהבה מחמת שנעשה מחיצה של ברזל המונעת ומפסקת את האור, והנה כס י"ה כתיב גבי עמלק לפי שעיקר בחי' כיסוי זה נמשך מבחי' זו שהוא בחי' גסות הרוח בחוצפה וגבהות כמ"ש אם תגביה כנשר כו' וממנה באות מדות רעות מבית ומחוץ היינו הנהגת הגוף בפועל ממש ברדיפת הכבוד ומלבושי כבוד כו' ובפנימיות שלא יוכל לסבול מי שיהי' גדול ממנו בעיני אלקים ואדם כו', ובחי' זו דגסות הוא ראשית ושרש לכל המדות רעות וכמו שאמר ורם לבבך ושכחת את ה' כו' והוא המונע הגילוי אלקותו מבלי יהי' נמשך מבחי' י"ה לבחי' ו"ה שהוא בחי' אור האהבה וחסד עליון הנמשך מלמעלה כי אין אני והוא יכולין לדור כו' וגם אמנם ארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות כו' וכל גיא שוטה כו' והנה כבר מבואר למעלה שחורבן בהמ"ק גורם הגדלת היש דסט"א וזהו גלות השכינה כו' ע"כ בחורבן בהמ"ק נעשה מחיצה זו כו' מחמת התגברות הנה"ב ויש דסט"א כו' וזהו עוונותי עברו ראשי פי' הנשמה אינה מאירה בגוף בגילוי רק בבחי' מקיף מלמעלה שהעונות מבדילים כנ"ל ונק' בזהר אטימין לבא וזהו שנק' כנס"י בגלות עקרה שלא יוכלו להיות הולדת אהוי"ר כו' ולכן הנה זה עומד אחר כתלינו דאע"פ שאנו ממשיכים מלמעלה גילוי אוא"ס ב"ה ע"י כל המצות אך אין* הגילוי רק בבחי' מקיף אבל אין הגילוי בפנימיות בנפש מחמת בחי' כותל ומחיצה כנ"ל והעצה לזה להיות הגילוי בפנימי' הוא ע"י שמשגיח מן החלונות כו' דהיינו ע"י שבירת המחיצה לפתוח חלונות וחרכים שהם בחי' לב נשבר בהרהורי תשובה הבאים לאדם לכל חד לפושע"ד ועיקר שבירת המחיצה הוא כמו שאמר ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי שכדי שיהי' פתח

אין: תי' זו מיותרת, וליתא בבוך הנ"ל.

לבי שהוא שבירת המחיצה המפסקת בין י״ה לו״ה הוא ע״י ונפשי כעפר כו׳ להיות בחי׳ שיריים והכנעה שזהו המנגד למחיצה הנ״ל הנמשכת מבחי׳ גסות רוח כנ״ל ואז יומשך הגילוי בלב כו׳ ולכן ארז״ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש והכנעה כדי לשבור המחיצה עונותי עברו ראשי, והנה ענין חלונות וחרכים הוא בחי׳ צדיקים ובע״ת כי חלונות הוא בחי׳ חורים גדולים ויפי׳ ונאים וחרכים היינו סדקים שהסדק הוא צר כי הנה מדריגת הצדיקים הוא כמו שאמר שמחו צדיקים בהוי׳ והשמחה הוא בחי׳ פתיחת הלב כנראה בחוש כשהאדם הוא בשמחת הלב בהתפשטות וגם הוא פתוח ונמשך מהלב לדיבור לדבר הרבה כו׳ וההיפך מזה כאשר הוא בעצבות אינו מדבר כלל כי אז לבו סתום ואטום כו׳, והיינו כמו שאמר אם הבנים שמחה דהיינו בחי׳ אם הבנים שהוא בחי׳ לידה והתגלות מבחי׳ ההתבוננות י״ה וזהו שאמר בלק״א פכ״ו משמחה ופתיחת הלב כו׳ שהשמחה ופתיחת הלב דוקא הוא פתיחת בחי׳ המחיצה הנ״ל, והנה ע״י שמחה זו שמלמטה למעלה ישמח ישראל בעושיו מעוררים ג״כ מלמעלה גילוי השמחה כדכתי׳ ישמח ה׳ במעשיו שהוא ג״כ בחי׳ משגיח מן החלונות ובוקע חלוני רקיע והיינו שיומשך הגילוי מבחי׳ י״ה בבחי׳ ו״ה והגילוי הוא עד״מ בבחי׳ חלון וכמו עד״מ כשהמלך בשמחה מתגלה לעמו משא״כ כשאין גילוי שמחה הוא סגור לכן ע״י בחי׳ שמחו צדיקים בה׳ מעוררים הגילוי מלמעלה להיות משגיח מן החלונות והיינו ע״י החלונות שהם פותחים בלבם להיות פתח לבי כנ״ל, אך בחי׳ בע״ת הוא בחי׳ חרכים סדק צר כי בחי׳ תשובה הוא כמו שאמר ויצעקו להוי׳ בצר להם דהיינו לצעוק מחמת המיצר ודוחק מחמת שרואה א״ע רחוק מאד מה׳ ולכן הוא במרירות ושפלות וצר לו מאד מדרכיו ומואס בחייו ממש ולכן נמשל לחרכים שהוא סדק צר כי הצדיקים הם בחי׳ חלון בחי׳ שמחה אבל הבע״ת הרי עד הנה ישב בחשך בלי שום חלון רק שע״י הצעקה שצועק לצאת מהחשך נעשה חרך כו׳ ועי״ז הוא מציץ מן החרכים פי׳ מציץ לשון גילוי והארה לשון נץ החמה (וזהו בחי׳ ציץ וציצית מלמטה למעלה ומלמעלה למטה דכר ונוק׳ כו׳) וזהו ענין כפל הלשון דומה דודי לצבי או לעופר האילים כי צבי לצדיק וגם צבי הוא לשון רצון כמו צביונו ונתתי צבי בארץ החיים כו׳ וארז״ל מה צבי אף כשהוא בורח מחזיר ראשו לאחוריו אף הקב״ה אף כשהוא בורח דהיינו בזמן הגלות שנא׳ אלכה ואשובה אל מקומי וכמ״ש בזהר קב״ה בגלותא סליק לעילא כו׳ אעפי״כ הוא מחזיר ראשו כבי׳ לאחוריו היינו בחי׳ התלבשות חכמתו ורצונו בתומ״צ כו׳ והצדיק שומר התורה והמצות ממשיך בחי׳ דומה דודי לצבי, ועופר האילים הוא כנגד בחי׳ בע״ת כי הנה ארז״ל אילה זו רחמה צר, פי׳* כי בגלות נק׳ כנס״י אילה ולכן נק׳ אסתר אילת השחר כי בחי׳ אסתר היינו אסתיר פני ולכן רחמה צר, ע״ד ויצעקו אל ה׳ בצר להם דהמיצר נמשך מצד הגלות והנה ארז״ל במקום שבע״ת עומדים אין צדיקים כו׳ לכן ממשיכים בחי׳ עופר האילים שמרוצתו בתגבורת ביותר כמ״ש אז ידלג כאיל פוסח כו׳.

פי׳ . . . רחמה צר: נוסף מבוך הנ״ל.

ביאור על תורה דומה דודי

א) **והנה** להבין בתוס׳ ביאור ענין משכני הוא ע״פ מ״ש מלכותך מכ״ע, מלכותך היינו כמארז״ל עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד ופי׳ שמו היינו בחי׳ אור כנודע דאוא״ס היינו בחי׳ הגילוי וההארה ממהותו ועצמותו כי על מהותו ועצמותו ממש לא שייך לשון אור, והנה האור הוא* בחי׳ ~~הגילוי והארה ממהותו ועצמותו כי על מהו״ע ממש לא שייך לשון אור, והנה האור~~ הוא מעין המאור פשוט בתכלית הפשיטות, וכמ״ש לך הוי׳ הגדולה והגבורה שחו״ג בטלים במציאות לגבי אוא״ס משום דלאו מכאמ״כ רק שמתלבש הקו מאוא״ס בע״ס דאצי׳ ואז נק׳ כמראה אדם חסד דרועא ימינא כו׳ שהם הכלים דאצי׳ והוא כדי שיהי׳ נמשך בנבראים בחי׳ חכמה לידע את ה׳ וכן בחי׳ חסד ואהבה שזה נמשך להם מע״ס דאצי׳ וכמאמר אלקיכם כהן הוא כלומר שבחי׳ אהבה ורעותא דליבא שבנבראים שהוא בחי׳ כהן נמשך ג״כ מלמעלה והוא ע״י התלבשות אוא״ס בע״ס שנק׳ חכים בחכ׳ וחסיד בחסד כו׳ ומאיר בהן וע״י בבי״ע כנ״ל משא״כ אם הי׳ נמשך האור והחיות מא״ס ב״ה שלא ע״י ע״ס לא הי׳ כלל בחי׳ אלו בנבראים כי הוא ית׳ מרומם ומתנשא מבחי׳ אלו עד שהחכ׳ כעשי׳ גשמית ממש נחשבת וגם הי׳ העולמות בבחי׳ א״ס כו׳ וזהו ענין כמראה אדם בכף הדמיון כלומר שאפי׳ לאחר התלבשות האור בע״ס מ״מ האור פשוט שהוא כמראה אדם מצד הכלים כו׳ והנה ידוע דז״א נאצל בעל ט״ס והמל׳ משלימתו ליו״ד והיינו כי ז״א נק׳ אדם אדמה לעליון בבחי׳ ביטול אידי דטריד למבלע לקבל מאוא״ס לכן לא פליט להיות גילוי ממנו ולמטה בבי״ע ולכן הוא רק בעל ט״ס ואין בו בחי׳ מלכות שבחי׳ מל׳ הוא הגילוי למטה וכנודע מענין ההפרש בין ספה״ע שהז׳ מדות כלולים מז׳ והמ״ב מסעות היינו שהם כלולים רק משה שהוא מצד שבמסעות שהוא עליות אז אין שייך בחי׳ מלכות שהוא אדרבה הגילוי למטה כו׳ כמ״כ ז״א מצד עצמו הוא רק בעל ט״ס דהיינו כמו גבי המסעות כל מדה כלולה רק משה וע״י ג״ר הוא ט״ס והיינו משום דטריד למבלע (וע׳ מ״ש בפי׳ התוספתא בזהר בשלח ד״ב פלגותא מיא אגלידו כו׳ דקאי אבחי׳ ז״א שאין ממנו השפעה למטה והמל׳ משלימתו ליו״ד כי הוא בחי׳ המשכה למטה מל׳ דאצי׳ כתר לבי״ע וזהו בחי׳ מלכות כל עולמים ולכן נק׳ שלומי אמוני ישראל ועמ״ש במ״א בענין ברכת חתנים חורף תקס״ג ע״פ רוח האדם העולה כו׳ ורוח הבהמה שם ב״ן היורדת לבי״ע). והנה דהעה״ש אמר ארוממך ה׳ כי דליתני שהוא הי׳ מרכבה לבחי׳ מל׳ עולם הדיבור לכן הי׳ בר נפלא כי הדיבור כלול ובטל אידי דטריד למבלע מז״א כו׳ רק ע״י ארוממך ה׳ בתוס׳ גילוי אור מבחי׳ כתר שהוא בחי׳ הרצון משם הוי׳ ע״ז דליתני כמשל החכם שטרוד להשיג לעצמו ואינו חפץ להשפיע לזולתו אבל כשנופלים לו ריבוי השכלות ביותר מוכרח להשפיע כו׳ וכמ״ש אל עליון גומל חסדים טובים שלהיות גומל חסדים להשפיע הוא רק דוקא מבחי׳ אל עליון ולכן השערות גדולים אחר

---

* הוא . . . והנה האור הוא: נוסף מבוך הנ״ל.

המשכת מוחין דגדלות כו׳ וזהו מלכותך מכ״ע דשרש מל׳ דאצי׳ הנק׳ מל׳ כל עולמים נמשך ממלכותך מל׳ דא״ס שנעשה כתר לאצי׳ וע״י המשכה זו מבחי׳ ארוממך הוי׳ ע״ז כי דליתני כו׳ וזהו אל יתהלל חכם בחכמתו כ״א בזאת יתהלל כו׳ בבחי׳ זאת שהוא גילוי החכ׳ בדבור כדסיים עושה משפט כו׳ בארץ כי שרש כח הגילוי נמשך מבחי׳ עליונה יותר מהחכ׳ עצמה וכמ״ש במ״א בפי׳ מאמר זה כי שרש ט״ס דז״א נמשכו מט״ס דאריך אנפין שבא״א יש ג״כ ט״ס והן ט׳ היכלין דלאו אינון היכלין ולית מאן דקיימא בהון הנזכר בזהר פ׳ נח היינו שהם בחי׳ אין שהוא בחי׳ א״א ולמעלה מהם בחי׳ מל׳ דא״ס ומבחי׳ רדל״א הוא שרש המל׳ כמ״ש בע״ח שער ולכן היתה לראש פינה וזהו דמלכותך הוא בחי׳ מל׳ דא״ס הנק׳ רדל״א הנה הוא שרש ממכ״ע כו׳ ולכן נק׳ משכונא דילי׳ דבחי׳ ז״א שהוא חפץ היקר מאד כי שרשה מאד נעלה ממנו.

ב) **ולתוס׳** ביאור איך שרש כח זה שיכול להיות הגילוי של המדה למטה נמשך מבחי׳ עליונה יותר מאצי׳ עצם המדה, יובן ע״פ מ״ש במ״א בפי׳ הפסוק יביאו לבוש מלכות כו׳ שיש בחי׳ השתל׳ עילה ועלול והכל ברוחני׳ כמו נפש הבהמה מפני שור שבמרכבה אבל להיות התהוות הגוף גשמי מהרוחני׳ א״א להיות ע״פ השתל׳ רק דוקא ממקום עליון יותר היינו מבחי׳ א״ס ב״ה הכל יכול ושם נת׳ דלאו דוקא הגוף גשמי ויש גשמי אלא אפי׳ בחי׳ כלים שבעולמות עליונים וכמו התהוות גופות המלאכים הוא ג״כ מבחי׳ שלמעלה מהשתל׳ ולפי״ז יובן ג״כ ענין הנ״ל דהנה בהשתל׳ הע״ס זמ״ז הוא בחי׳ עילה ועלול והעלול מוקף ובטל לגבי העילה כנזכר באגה״ק איהו וחיוהי בתחילתו וכשהעלול בטל לגבי העילה איידי דטריד כו׳ לכן להיות נמשך בחי׳ גילוי והשפעה למטה שזהו בחי׳ יש היפך הביטול זהו נמשך מבחי׳ עליונה הכל יכול (וע׳ בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת כו׳ מענין עו״ע בחי׳ יחו״ע וענין יש מאין יחו״ת שזהו ב׳ בחי׳ אלו) ויובן ג״כ עד״מ באדם בהשתל׳ כחות הנפש הנה המדות נמשכי׳ מהשכל והתבוננות ואעפי״כ כל זמן שהשכל וההתבוננות בגילוי במוחו אין המדות נרגשים כ״כ רק אחר ההסתלקות השכל נרגש המדה ולכאורה אינו מובן הטעם דמאחר שהמדות נמשכי׳ מהשכל א״כ ודאי שמקור אהבה שבלב נמצאת בשכל המולידה וא״כ למה יתגלה האהבה דוקא אחר הסתלקות השכל אך הטעם דהיא הנותנת לפי שהאהבה נמשכה מהשכל ע״כ כ״ז שהשכל מאיר בגילוי אין האהבה נרגשת ליש ודבר מצד ביטול המדה לגבי השכל שהוא מקורה ושרשה כי כך הוא ביטול העלול לגבי העילה, וכך יובן עד״מ למעלה בהשתל׳ הע״ס עליונים שהן בבחי׳ ביטול במקורו והוא היפך היש והגילוי וכנ״ל בענין המ״ב מסעות ולכן כח זה שבבחי׳ המל׳ עלמא דאתגליא להיות בחי׳ יש וגילוי למטה (בחי׳ יחו״ת) נמשך דוקא מבחי׳ שלמעלה מהע״ס והיינו מלכותך מכ״ע שכח מדה זו מא״ס ב״ה הכל יכול וז״ש מי שם פה לאדם הלא אנכי הוי׳ כי מרעה״ש הי׳ כבד פה שלא הי׳ יכול להיות נשפל בבחי׳ דיבור וגילוי למטה מעוצם ביטולו ע״ד איידי דטריד למבלע כנ״ל ולכן מיאן בשליחות לפרעה כו׳ ואמר

לו הקב"ה מי שם פה לאדם הידוע היינו בחי' כמראה אדם שעל הכסא שג"כ מצ"ע אין לו פה כי פה היינו מלכות כמ"ש בתיקוני זהר מלכות פה קרינן לה לפי שהוא בחי' הגילוי בחי' הדבור וז"א הוא בעל ט"ס ואין לו בחי' פה ושיהי' נמשך בו בחי' פה וגילוי נמשך ממקום עליון ביותר היינו מבחי' אנכי מי שאנכי שממנו נמשך כח הגילוי והיש כו' וכנ"ל בפי' ארוממך כי דליתני כו' וזהו שאנו אומרים בישתבח מלך יחיד, היינו מלך בשרשו מבחי' יחיד שבחי' יחיד למעלה מבחי' אחד כי אחד היינו בחי' ז"א א"ח הוא ט"ס דז"א והד' דאחד בחי' דבור בחי' מלך שרשו מבחי' יחיד בחי' אנכי כו' וזהו במח' ארץ קדמה לשמים וזשארז"ל אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו להניח ברכה אל ביתך והיינו בחי' מל' הנק' אשה ובית ובעבודה נמשך הפרנסה לאדם העליון כו' כדי שיומשך אח"כ בעלמא דאתגליי' כו' כי מ"מ בסדר ההשתל' הרי שמים קדמו לארץ שהמל' מקבלת מז"א כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וזהו בחי' אחד א"ח ד' הדיבור מקבל מהשכל והמדות כו' וזהו שנק' משכונא דילי' חפץ היקר מאד כנ"ל ונק' שלומי אמוני ישראל.

ג) **והנה** ע"ז נאמר ונתתי משכני בתוככם שישראל ע"י קבעומ"ש ממשיכים גילוי בחי' מלכות היינו שיומשך ממלכותך הכח והעוז להיות מל' כ"ע וכמאמר ארוממך כי דליתני וזהו ארוממך אלקי המלך ועי"ז ואברכה שמך כו' ולכן נק' מלכות שמים מלכות דא"ס בחי' מקיף לכל העולמות וענין יחוד קוב"ה היינו בחי' תוס' אור כי אף שהטיפה נמשכת מז"א הרי הז"א מקבל הטיפה* מאו"א ואו"א מא"א עד א"ס וכמ"ש ואני אענה את השמים כו' וכמו בגשמיות אף דארץ קדמה ולכן יש בה כח הצומח בחי' א"ס אעפי"כ אינה מגדלת צמחים רק כאשר ירד הגשם בחי' מ"ד והרוה את הארץ ועי"ז והולידה כו' והיינו מטעם הנ"ל שהטיפה שרשה למעלה מהז"א רק אני אענה כו' כי כן צריך להיות עכשיו שיומשך לארץ ע"י ז"א עד לע"ל לרוקע הארץ על המים כמ"ש במ"א וזהו ענין משכני משכן יו"ד, והענין דהנה מבואר בכהאריז"ל בענין צדקה שעי"ז נעשה יחוד קוב"ה ומרומז בתיבת צדקה שמאות ד' נעשה ה' כי קודם שמקבלת הטפת מ"ד נק' דלי"ת לשון דל כמ"ש כי דליתני כו' ועי"ז נעשה* היחוד שנמשך מבחי' אתה קדוש לבחי' שמך קדוש נעשה ה' וזהו ויעש דוד שם והנה ההפרש בין ד' לה' הוא רק בחי' יו"ד שהוא רגל השמאלי של הה"א הנוסף על אות ד' ועי"ז נעשה ה' והיינו כי יו"ד הוא בחי' חכ"ע שכל המשכות אוא"ס הוא ע"י החכ' לכן ע"י היו"ד נמשך בחי' גילוי אוא"ס במל' שזהו בחי' היחוד וכמ"ש בפסוק ואולם חי אני בענין ברוך כבוד הוי' ממקומו היינו מאור אבא כו' וזהו ענין המגביהי שמגביהים היו"ד של ה' כמ"ש במ"א ע"פ מי כהוי' אלקינו המגביהי כו' ולכן נק' המל' משכני משכן יו"ד שהוא הכלי לגילוי בחי' היו"ד שבו שורה אוא"ס כנ"ל וכ"ז ונתתי משכני בתוככם שממשיכים יחוד קוב"ה ע"י תומ"צ וזהו ואתם תהיו לי ממלכת כהנים פועל

---

*) תי' זו נוסף מבוך הנ"ל.

יוצא שממשיכים הגילוי בבחי' מל' כמו הממליך מלכים וגם ממלכת ב' בחי' מל' היינו מלכותך ומל' כ"ע שעושי' ב' בחי' אלו לאחדים ובזה יובן משארז"ל מאי משכנתא דשכונא גבייכו ע' בהרמ"ז ר"פ בחקתי פי' זה.

ד) **ועתה** יובן ענין גלות השכינה הנזכר בפנים (אות ה') נפילת היש דקדושה היינו שט"ס דמל' מתלבשים בק"נ בסוד גלות השכינה כו' שמשפעת להם חיות והם נוטלים היש לעצמם לומר ידינו רמה כנ"ל וכמ"ש במ"א בפי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה שהם גוזזים ומפרידי' השערות שהוא ההשפעה כאילו הם יש ודבר בפ"ע ולא ה' פעל כל זאת והגרמא לזה הוא מחמתינו שאנו מלבישים ג"כ הע"ס של הנפש האלקית בעניני העולם יותר מדאי כו' וזהו שארז"ל מפני גאותן של ישראל שנטלה מהם כו' היינו שנלקח היש דקדושה גאות לבש וניתנה לסט"א כו' ומ"מ גם בהיותינו בארץ אויביהם גלות השכינה במל' דנוגה לא עזבתנו כו' לבלותם שמ"מ יש יחוד קוב"ה וכנודע בענין יו"ט שני של גליות שהיו"ט הוא יחוד כמ"ש והשיאנו כו' מקדשי שמך כו' ואעפ"י שהשכינה בגלות בק"נ אין הגילוי נמשך בק"נ ח"ו רק ע"ז נאמר עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות כו' שנשבר מחיצה דק"נ כדלקמן. והנה מקודם יש לבאר מה שעל יחוד זה נאמר דודי לצבי או לעופר האילים שרץ בדילוג מהר לבקעה כו' והענין כי בגלות הריחוק כביכול בין בחי' קוב"ה לשכינתי' (שהם ז"א ונוק' מצד עצם המדות והגילוי) גדול מאד וכמארז"ל כאלמנה שהלך בעלה למדינת הים כו' כי מלבד שתרד פלאים בק"נ עוד זאת דגם קוב"ה סליק לעילא ולעילא ע' בזהר ויקרא ד"כ ע"ב והענין כי גלות זה שניתן שליטה לסט"א לפני גוזזיה נאלמה שע"ז נאמר רחל מבכה על בניה כי איננו דהוי לי' למימר כי אינם אלא דקאי על הקב"ה שאינו בגו בנהא דסליק לעילא היינו מבחי' התלבשותו להיות כמראה אדם כנ"ל לבחי' מהותו ועצמותו שהוא רם ונשגב לבדו ואין כל ההשתל' תופס מקום כלל וכחשיכה כאורה שוה ומשוה קטן וגדול ובבחי' זו אין תופס מקום כלל גלות השכינה מה שהחיצונים נוטלים היש לעצמן רק דקרו לי' אלקא דאלקיא ואין נגלה היש דקדושה להיות קבלת עול מלכותו ית' רק בישראל לבד וגם זאת לא בתמידות מכובד הגלות כל זה אינו תופס מקום כלל למעלה בבחי' לעילא לעילא כי אני הוי' לא שניתי כמו עד שלא נבה"ע כו' רק בבחי' מחשבת אנא אמלוך שם תופס מקום והוא ע"י הצמצום כידוע בע"ח. אבל כד סליק לעילא לעילא מבחי' הצמצום ע"ז נא' אם צדקת כו' ולכן אינו מתפעל מגלות השכינה והעדר קבלת עומ"ש שהחיצוני' אומרים לי יאורי כו' וכמו שקודם הצמצום ומח' אנא אמלוך הי' ג"כ לבדו הוא ולא הי' מתגלה היש דקדושה כמו"כ לאחר שנבראו הרי הוא לבדו כמו קודם ממש ולכן בבחי' זו שלמעלה מהצמצום אין תופס מקום העדר גילוי היש דקדושה וכמ"ש במ"א ע"פ ויאבק איש עמו שזהו מלחמת הסט"א אם תגביה כנשר לקבל מבחי' שלמעלה מהצמצום כו' וזהו שהלך בעלה למדינת הים ומ"מ דעתו לחזור אליה כי ההסתלקות הוא רק לצורך הגילוי דכך הוא המדה ברישא חשוכא והדר נהורא לכן גם עכשיו בגלותינו יש זמנין ידיען דסליק רעותא

דמלכא על כו׳ שמשפיל א״ע כביכול לזכור ולהתפעל מהגלות (היינו כמ״ש במ״א ע״פ יבחר לנו כו׳ מצד הכריתות ברית ולכן גם מהו״ע דכחשיכה כאורה מ״מ יבחר לנו כו׳ דוקא וכן בפורים אף שהי׳ בחי׳ גורל מבחי׳ דלא ידעי בין ארור המן כו׳ כחשיכה כאורה מהודו ועד כוש אעפי״כ משם נמשך מפלת המן וגדולת מרדכי, והנה ע״ז נאמר דומה דודי לצבי או לעופר כו׳ שרץ במהירות ודילוג גדול עד שאין אדם יכול לרכוב עליו כי בחי׳ מ״ת* נא׳ כי תרכב על סוסיך לפי שהתורה היא מבחי׳ אדם רוכב על בחי׳ סוסים כו׳ אבל בחי׳ עופר הוא באמת המשכה מלמעלה מבחי׳ אדם דהיינו מבחי׳ כי לא אדם הוא דהיינו מבחי׳ דסליק לעילא לעילא בגלות ומשם נמשך ויורד למטה מטה לפקוד לשכינת עוזו שבגלות בע״ש וכמ״ש לעופר כו׳ על הרי בתר שהן טורי דפרודא כו׳ וכמ״ש בזהר בראשית דמ״ש איהו עופר ואיהי עפר פי׳ עפר נק׳ המל׳ כשנשפלת למטה בבי״ע וההמשכה לשם ע״י עופר והוא בחי׳ גבורה כמ״ש בזהר פ׳ אחרי דס״ח דהיינו גבורה וכח גדול לדלג שור כו׳.

ה) **והנה** להבין בתוס׳ ביאור ענין היחוד בזמן הגלות שהוא כעופר האילים והוא ע״פ מ״ש בזוה״ק בפ׳ בראשית הובא בפרדס בעה״כ שכנס״י נק׳ עפר כשמקבלת מבחי׳ עופר האילים והענין דהנה איל הוא ג״כ לשון כח כנ״ל ואיל הוא לשון תוקף וגבורה כמו כגבר אין איל וכמו אילי הארץ כנ״ל וכמ״ש ג״כ בזה״ק פ׳ אמור דק״ט ע״א ושופר של איל אילו של יצחק אקרי תוקפי׳ דיצחק כנודע דיצחק הוא בחי׳ גבורה, וביאור ענין התוקף והעוז שיש ביחוד זה וההמשכה זו יובן ע״פ מ״ש בזהר פ׳ בחקתי ע״פ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם לכלתם כתיב חסר וא״ו (כמו מלשון כלה כנ״ל בענין גלו לבבל שכינה עמהם) בגינה לא מאסתים כו׳ לבר נש דרחים אתתי׳ והוית דיורהא בשוקא דבורסקי אי לא הוית היא תמן לא אזיל בה לעלמין כיון דהיא תמן דמי בעיני׳ כשוקא דרוכלי דכל ריחין דעלמא טבין אשתכחו תמן אוף הכי ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דאיהו שוקא דבורסקי לא מאסתים ולא געלתים ואמאי לכלתם בגין כלת דאיהי ריחמתא דנפשאי דשרייא תמן ודמי עלי ככל ריחין טבין דעלמא בגין ההיא כלה דבגווה עכ״ל הזהר, ולהבין ביאור ענין הנמשל מענין ירידתו ית׳ בשוקא דבורסקי מחביבות הכלה שהוא כנס״י הוא ע״פ מ״ש שאל לך אות מעם הוי׳ העמק שאלה או הגבה למעלה ופי׳ ר״פ ויקרא אות ממש משם הוי׳ העמק שאלה היינו אות ה׳ בתרא׳ או הגבה למעלה אות יו״ד ונת׳ פי׳ זה במאמר הזהר הנ״ל דכוונת ישעי׳ הנביא הוא שאמר לאחז כשנתירא מרצין מלך ארם שיבחור לו מאיזה אות משם הוי׳ יבוא לו הישועה והנה אם מאות ה׳ אחרונה שהוא בחי׳ העמק שאלה דהיינו מדת מלכותו ית׳ היורדת למטה ומתלבשת בע״ש לברר בירורים כו׳ כנ״ל אם מאות יו״ד דשם הוי׳ שהוא בחי׳ הגבה למעלה כי הוא בחי׳ ח״ע וכתי׳ ראשית חכ׳ כו׳ וההפרש

מ״ת: בבאב׳ שם: תורה.

בין שני האופנים הוא כשיהי' הנס והישועה מבחי' ה' תתאה אז הי' הנס מתלבש בדרך הטבע כענין נס דפורים שנתלבש בלבוש הטבע שאחשורוש שלח אגרות שעי"ז נתקן הגזירה שבאגרות הראשונות והי' זה בלבוש הטבע מאהבת אסתר ואע"פ שנאמר ע"ז בגמרא ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו שהבינו כולם שזהו נס מסיבת כל הסיבות שהקדים רפואה למכה שתלקח אסתר כו' ומרדכי הגיד על שומרי הסף כו' עכ"ז היינו שמובן בעיני השכל אבל לא בעיני ראי' כלל כנס דקי"ס לפי שמ"מ אין כאן דבר שחוץ לטבע כנ"ל והי' הנס באופן זה שנמשך מבחי' ה' תתאה שהשכינה נתלבשה בגלות בשר של עילם לכן נמשך הנס ע"י אמצעות השר ההוא שהוא עצמו ביטל הגזירה כו' והיינו לפי שנמשך מה' תתאה המלובש בהשר כנ"ל הי' הנס באופן זה אבל הנס הנמשך מבחי' יו"ד הוא כמו נס דקי"ס נטה את ידך על הים יוד"ך בחי' יו"ד שהי' הנס יוצא חוץ לטבע לגמרי כו' לפי שנמשך מבחי' שהוא הגבה למעלה שאינו יורד ומתלבש בע"ש בלבוש הטבע כו' וזהו מאמר ישעיהו לאחז * שיבחור לו באיזה אופן שיבוא הנס ע"ש באריכות בביאור מאמר הזהר הנ"ל, אך לכאורה צריך להבין מה מקום הספק מאיזה אות יבחר מסתמא ראוי יותר לבחור שיהי' חוץ לטבע לגמרי להיות נראה. בראי' חושיות ממש הגילוי כו' והתירוץ בזה מובן כנ"ל ע"פ שני הקדמות הא' המבואר שם בביאור מאמר הזהר הנ"ל והוא שכל נס שרשו נמשך מכללות שם הוי' דהיינו מבחי' יו"ד דשם הוי' שאעפ"י שנמשך מבחי' ה' תתאה שרשו מבחי' יו"ד כי הרי כל נס הוא גילוי והמשכה חדשה מאוא"ס ב"ה ומתלבשת באות יו"ד רק מה שאמרנו שנמשך מבחי' ה' תתאה היינו שמתלבש בה' תתאה המלובש בדרכי הטבע כו' וכן גם הנס הנמשך מיו"ד כמו קי"ס נמשך ג"כ ע"י ה' תתאה רק שאינו מתעלם ומתלבש בטבע כי נמשך מבחי' ה' תתאה כמו שהוא באצי' ועובר בעשי' רק בדרך מעבר ולא בהתלבשות גמור וביאור זה הוא

---

* ישעיהו לאחז: שם נוסף: כשנתיירא מרצין מלך ארם שיבחור לו מאיזה אות משם הוי' יבוא לו הישועה והנס אם מאות ה' אחרונה שהיא בחי' העמק שאלה דהיינו מדת מלכותו ית' היורדת למטה ומתלבשת בע"ס לברר בירורים כנ"ל או מאות יו"ד דשם הוי' שהוא בחי' הגבהה למעלה כי הוא בחי' חכ"ע וכתי' ראשית חכמה כו', וההפרש בין שני האופנים הוא שכשיהי' הנס והישועה מבחי' ה' תתאה אז הי' הנס מתלבש בדרך הטבע כענין. נס דפורים שנתלבש בלבוש הטבע שאחשורוש עצמו שלח אגרות אחרונות שעי"ז ניתקן הגזירה שבאגרות הראשונות, והי' זה בלבוש הטבע מאהבת אסתר, ואעפ"י שנאמר ע"ז בגמרא ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו, שהבינו כולם שזהו נס מסיבת הסיבות שהקדים רפואה למכה שתלקח אסתר כו' ומרדכי הגיד על שומרי הסף כו', עכ"ז היינו שמובן בעיני השכל אבל לא בעיני ראי' כנס דקי"ס לפי שמ"מ אין כאן דבר שחוץ לטבע כו' והי' הנס באופן זה לפי שנמשך מבחי' ה' תתאה המלובשת בהשר כנ"ל, ולכן הי' הנס באופן זה, אבל הנס הנמשך מבחי' יו"ד הוא כעין הנס דקי"ס נטה ידך על הים ידך בחי' י' שהי' הנס יוצא חוץ לטבע לגמרי כו', לפי שמה שנמשך מבחי' ה' תתאה שהשכינה נתלבשה בגלות כשר של עולם לכן נמשך הנס ע"י אמצעות השר ההוא שהוא עצמו ביטל הגזירה כו', והיינו משום שנמשך מה' תתאה המלובשת בחסד כנ"ל לכן הי' הנס באופן זה, אבל הנס הנמשך מבחי' יו"ד הוא כעין הנס דקי"ס נטה ידך על הים ידך בחי' יו"ד שהי' הנס יוצא חוץ לטבע לגמרי כו' לפי שנמשך מבחי' שהוא הגבה למעלה שאינו יורד ומתלבש בע' שרים בלבוש הטבע כו', וזהו מאמר ישעי' לאחז שיבחור.

הקדמה ב׳ (נלקח ממה שאמר פורים תקס״ה בענין הטעם שלא נזכר שמות הקדושים במגילת אסתר) שכל נס הוא בחי׳ יחוד קוב״ה ושכינתי׳ ונק׳ יחוד הוי׳ ואלקים או הוי׳ אד׳ פי׳ שכינתי׳ הוא בחי׳ מלכות המלובשת להחיות בבי״ע ומאיר בכל עולם לפי ערכו עד שבעשי׳ מתלבשת בלבוש הטבע ע״י מל׳ דעשי׳ כו׳ והיחוד הוא התגלות אוא״ס בשכינתי׳ בתוס׳ אור וגילוי ולא יהי׳ מתעלם רק יהא נראה ונגלה ומזה נמשכו כל אותות ומופתים שבתורה וכנזכר בלק״א ח״ב פ״ה ולכן הנס נמשך מכללות שם הוי׳ כי דרך כלל ה׳ תתאה נק׳ ג״כ שכינתי׳ ויחודה עם אותיות י״ה נק׳ ג״כ יחוד קוב״ה כנודע אך מ״מ מה שיש הפרש בין ב׳ מיני נסים הנ״ל כמו בין הנס קי״ס לנס דפורים הוא דנס דפורים אע״פ שהוא ג״כ בחי׳ גילוי מלמעלה מהטבע עכ״ז נתלבש בלבוש הטבע שלא יהי׳ ניכר הגילוי ממש בראי׳ חושיות והיינו לפי שיחוד זה דשם הוי׳ ואלקים הוא למטה ר״ל דהשכינה מלובשת בע״ש דעשי׳ ושם הוא מתגלה היחוד לכן הוא בהסתר והעלם שאין שום גילוי משם הוי׳ לצאת חוץ ללבוש הטבע מפני הלבוש שק שהשכינה מלובשת בו שהוא לבוש שק ועב מאד ומסתיר על גילוי אור דשם הוי׳ המתגלה בשם אלקים המלובש בלבוש שק הנ״ל שהוא לבוש הטבע ע״כ לא הי׳ בזה שינוי הטבע לגמרי ומ״מ כיון שיש יחוד שם הוי׳ ואלקי׳ אעפ״י שהוא בלבוש לכן עכ״פ בעין השכל הי׳ מובן ונראה הנס לכל כמ״ש וראו כל אפסי ארץ כו׳ דהיינו שמורגש לכל שזהו השגחה פרטיות מסיבת הסיבות ע״י הלבוש כו׳ ולא דמי לשאר דברים טבעים שנמשכים משם אלקים גימט׳ הטבע משא״כ הנס שנמשך מבחי׳ יחוד שם הוי׳ בשם אלקים רק שהוא בבחי׳ התלבשות שם אלקים בלבוש שק הנ״ל לכן הוא מסתיר ואינו מסתיר (וע׳ בפע״ח בפי׳ הגדה דפסח דבעשי׳ ליכא יחוד וברמ״ז ר״פ תזריע בפסוק על משכבי בלילות כו׳ י״ל דבאמת היחוד באצי׳ כנזכר בביאור מאמר הזהר דומה דודי לצבי אך משל הבורסקי שבזהר משמע דהוא בעשי׳ ועמ״ש בביאור דואני אראה בשונאי בענין יו״ט שני של גליות) אבל הנס דקי״ס נמשך מיחוד שם הוי׳ בשם אד׳ כשאינו מתלבש בלבוש שק הנ״ל לכן הנס יוצא חוץ לטבע לגמרי (ועמ״ש במ״א שיש ג״כ ב׳ מיני יחודים שילוב אד׳ בשם הוי׳ או שם הוי׳ גובר ויש שילוב הוי׳ באד׳ אז שם אד׳ גובר).

ו) **והנה** יובן למשכיל דעם היות שבנס דקי״ס יש גילוי אלקות יותר כנ״ל אך מצד אחד יש מעלה יתירה בנס דפורים שהוא בחי׳ יחוד דקוב״ה בהיות השכינה בגלות כנ״ל שבזה ניכר תגבורת אור האהבה העליונה בתוקף גדול ויתר שאת מבחי׳ יחוד הראשון דקי״ס והוא כמו עד״מ הנזכר בזוה״ק שהכלה בבית הבורסקי ומעצם אהבת החתן יורד ג״ש ודומה לו כריח היותר טוב כו׳ שניכר בזה תגבורת האהבה עד להפליא מה שאין ניכר כלל ביחוד החתן והכלה בבית המלכות שמתיחד עמה בבגדי מלוכה ודירה נאה אבל זה שיתבזה וינהוג שפלות בעצמו ויתלבש בלבושי׳ שלא לפי ערכו וכבודו כלל וללון עמה בבית דירה שלה השפילה מאד והוא בבית הבורסקי שאין דרכו מעולם כלל ליכנס בבית דירה כזו וגם כל הריחות רעות ומאוסים שבבית

הבורסקי הנ"ל לא ירגיש כלל בלבו ונדמה לו כריח ערב מפני עוצם תגבורת רשפי אש האהבה אל הכלה הכלולה ביותר עצום עד להפליא, והנמשל מזה מובן הוא כשהשכינה מלובש בגלות בע"ש שהוא בחי' לבוש הטבע שזהו כמשל בבית הבורסקי לגבי גילוי אוא"ס ב"ה שבאצי' שהוא בית דירה מלוכה דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד מה שאין דרכו של החתן עליון לירד שם כי הקו"ח מלובש רק באצי' כנודע ולא בבי"ע וגם יש שם בבית הבורסקי ריחות רעים הוא בחי' היש דע"ש לומר יאורי כו' ועכ"ז מעוצם תגבורת אור האהבה עליונה יורד ופוקד לשכינת עוזו באשר היא שם היינו שמתלבש ג"כ בחיצוני' הכלים דבי"ע שהשכינה מלובשת שם ומאיר ומגלה שם אורו ית' וע"ז נאמר אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם היינו בחי' מל' דנוגה שהשכינה מלובשת בגלות ועכ"ז לא מאסתים לפוקדם שם ואמאי לכלתם הוא בחי' הכלה שכינת עוזו ית' אך מ"מ היחוד זה נמשך רק לשכינת עוזו ית' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דוקא והחיצוני' אין להם חלק ביחוד זה ח"ו וית' לקמן ע"פ משגיח מן החלונות כו' ולכן ביחוד זה ניכר תגבורת אור האהבה יותר ביתר שאת ויתר עז מיחוד הראשון ולכן נק' יחוד זה כעופר האילים דוקא שהוא ל' תוקף וגבורה שהרי יחוד זה נמשך מצד עוצם תגבורת האהבה וזהו ג"כ מ"ש בזוה"ק בענין עופר ועפר כי בגלותא רישא שכיבת לעפרא ואז היחוד ע"י בחי' עופר האילים דוקא, והנה סיבת תגבורת אור האהבה העליונה בזמן הגלות לירד כ"כ למטה מטה היינו כי באמת בזמן הגלות האהבה העליונה דבחי' חתן שהוא בחי' ז"א דאצי' הוא ביתר שאת עם הכלה הוא בחי' מל' דאצי' כשהיא מסתתרת ומתרחקת מאד בירידת המדריגות עד שמתלבשת בע"ש שהוא בחי' גלות השכינה כנ"ל כי מפני עוצם הריחוק שלהם תגדל האהבה ביתר שאת כי תענוג תמידי אינו תענוג כ"כ כמו התענוג שלפרקים ועתים רחוקים (וע' זהר ויקרא ד"ד ע"א בענין רעים ודודים) שבזמן בהמ"ק לפי שהי' היחוד שלהם לעתים קרובים עד"מ לא הי' האהבה בתגבורת כ"כ כמו בזמה"ג אך היינו דוקא כשהוא בבחי' חתן אז שייך תגבורת האהבה כו', כי חתן היינו בחי' חות דרגא שהוא הירידה והמשכה ממהו"ע להתלבש בחכ' וחסד בחי' א"ח דאחד, אז שייך תגבורת האהבה לכנס"י שהוא ד' דאחד שלומי אמוני ישראל אבל כיון דבגלותא סליק לעילא לעילא לבחי' מהותו ועצמותו שאין תופס מקום כלל גלות השכינה כנ"ל אות ו' א"כ איך יהי' תגבורת האהבה כו' אך באמת לזה צריך להיות ג"כ העלאת מ"ן ממטה למעלה מכללות נש"י ג"כ בתגבורת האהבה שהיא הנמשכת ג"כ מצד הריחוק וכמ"ש כאיל תערוג על אפיקי מים כו' צמאה לך נפשי כו' צמאה נפשי לאלקים כו' שבחי' צעקה זו באה מחמת העדר המים דהיינו מניעת יחוד וגילוי אלקות שעי"ז האהבה בתגבורת יותר ולכן התפלל דהעה"ש כן בקדש חזיתיך כו' וכמ"ש בתיקונים מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה בגלותא כו' וכתי' הוציאוה ותשרף הוציאוה בגלותא ותשרף בשלהוביתא דרחימותא, והנה ע"י האהבה בכלות הנפש מנש"י כאיל תערוג כו' גרומים למעלה להיות בחי' חתן חות דרג' ממהו"ע שיתלבש למטה בבחי' כעופר האילים (ועמ"ש במ"א בפסוק שה"ש מעין זה בהתהוות בחי' חתן חות דרגא ע"י האהבה דבחי' כלה כלות הנפש כו') וזהו שנת"ל אות ו'

בשם הזהר ע"פ דומה דודי בשעתא דסליק רעותא כו' דהיינו לפום זמנין ידיען כגון שיש אתעדל"ת בבחי' כאיל תערוג כו' ודרך כלל הוא בעת התפילות ובפרט בתפלת השחר וכמ"ש באגה"ק ד"ה שאז יורד הקב"ה לפקוד לשכינת עוזו כו'.

קיצור מהביאור

(א) **ביאור** ענין בחי' מלכותך מכ"ע מלכותך בחי' הי' הוא ושמו בלבד או האור הפשוט ונמשך קו בבחי' כמראה אדם ז"א נאצל בעל ט"ס והמל' שלומי אמוני ישראל והיינו אדם אדמה וכמו מסעות מ"ב וספי' העומר מ"ט מל' והגילוי כמו ממלכותך ארוממך כו' דליתני כו' אל עליון גומל חסדים כו' וזהו אל יתהלל כו' כ"א בזאת כו' כי שרש מל' מרדל"א שלמעלה מט' היכלין דאו"א ורדל"א נק' מלכותך וזהו משכני.

(ב) **וכמ"כ** אפי' יש רוחני' שברוחניות היינו כי בע"ס עו"ע אבל ממל' יש מאין ובהשתל' המדה בטל בשכל ושיהי' יש מבחי' כל יכול כו' וזהו מי שם פה לאדם כו' מלך יחיד ארץ קדמה להניח ברכה אל ביתך כו'.

(ג) **וזהו** ונתתי משכני בתוככם קבלת עומ"ש ארוממך ענין יחוד קוב"ה היינו אני אענה את שמים כו' משכן יו"ד צדקה מד' נעשה ה' ע"י תוס' יו"ד ח"ע.

(ד) **ענין** גלות השכינה ט"ס דמלכות נתלבשו בקליפות ומ"מ יחוד יו"ט שני יוכיח והשיאנו וע"ז נא' לעופר האילים כי בגלות הריחוק גדול מאד דסליק לעילא לעילא לבחי' כי לא אדם הוא ותרד פלאים ע"כ החיבור ע"י דילוג כעופר ולא די ע"י סוסים כו'.

(ה) **נת'** עוד עופר האילים לשון תוקף ע"פ מ"ש בזהר לכלתם כי יש ב' מיני נסים העמק שאלה והגבה למעלה קי"ס ופורים ולא ראי זה כראי זה כי הנס נמשך מכללות הוי' יחוד זו"נ אך יש ב' בחי' בהיחוד אחד כמו שהכלה למעל' קי"ס גילוי והב' כשהיא מתלבש בגלות בלבוש הטבע מתלבש בהנס כו'.

ו) **ומ"מ** יש מעלה ביחוד זה שניכר תגבורת האהבה לירד אפילו בבית הבורסקי זהו ענין עופר האילים ואז השכינה נק' עפר וסבת תגבורת האהבה בחתן מצד ריחוק הכלה אך היינו דוקא כשהוא בבחי' חתן חות דרגא משא"כ כד סליק למהו"ע אך מ"מ ע"י תגבורת האהבה של הכלה כאיל תערוג גורמים ירידת החתן בבחי' כעופר האילים.

ועתה צ"ל סיום הפסוק הנה זה עומד אחר כתלינו, דלכאורה אינו מובן כיון שזה הפסוק מדבר בענין יחוד קובה"ו בזמה"ג א"כ מהו עומד אחר כתלינו דא"כ אין זה יחוד כלל, והנה מתחלה צ"ל מהו פירוש כתלינו וכבר נת' שהו"ע מחיצה של ברזל המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים אחר

החורבן כנז׳ בגמ׳ פ״ה דברכות חומת ברזל כו׳ ולהבין למה נק׳ חומת ברזל אפשר לבאר עפמש״כ האריז״ל בע״ח שער מ״ט פ״ט ובטעמ״צ פ׳ תוריע בענין מראות נגעים שתים שהן ארבע דזלעו״ז עשה האלקים כמו שיעקב נשא ב׳ נשים לאה ורחל ושתי שפחות בלהה וזלפה וידוע דשרשן למעלה מעלה כמ״ש שם הגדולה לאה דהיינו ה׳ ראשונה דשם הוי׳ הוא בחי׳ אותיות המח׳ וה׳ קטנה היינו בחי׳ ה׳ תתאה אותיות הדבור וכך לעו״ז בסט״א נגד בחי׳ יעקב הוא בחי׳ עוג וכתוב בו ערשו ערש ברזל ר״ת בלהה רחל זלפה לאה דהיינו ג״כ בחי׳ הלעומת של האמהות דקדושה בחי׳ נוק׳ דקליפה כו׳ ולכן היצה״ר נמשל לברזל כמארז״ל פ״ה דסוכה אם ברזל הוא מתפוצץ וכתי׳ בדניאל תקיפא כפרזלא כו׳ וגם מצינו שהת״ח נמשלו לברזל כמארז״ל בפ״ק דתענית ע״פ ברזל בברזל יחד כו׳ דהיינו מצד בחי׳ אמהות דקדושה שר״ת ברז״ל כנ״ל.

וביאוה״ד יובן עפמש״כ במ״א בדרוש הנגעים שיש בחי׳ רצו״ש, הרצוא הוא האהבה וכלות הנפש להסתלק ולהכלל במקורו אך אם רץ לבך שוב לאחד להמשיך גילוי אלקות למטה ע״י אותיות התורה, ובחי׳ שוב הוא בחי׳ מדריגת יעקב אותיות יבקע צורים שהבקיעה היפוך כלות הנפש והוא מבקע בחי׳ זו וממשיך הגילוי למטה ע״י אותיות התורה שהן בחי׳ לאה ורחל אותיות המח׳ והדיבור כו׳ ולעו״ז עוג הוא דכורא דקליפה שהוא בחי׳ המדות דסט״א שממנו נמשך אותיות מח׳ ודיבור אשר לא לה׳ המה הוא בחי׳ מראות נגעים שנק׳ מצורע מוציא שם רע שם הוא בחי׳ אותיות אך הוא שם רע וזהו״ע ברזל דקליפה וזה״ע ערש ברזל (ע׳ לקו״ת בע׳ ערש דוי מחמת הסתלקות היו״ד נעשה מבחי׳ עשר ערש וה״נ כאן כי הסתלקות היו״ד הוא בחי׳ התורה יעקב יו״ד עקב ונמשך מזה ערש ברזל דעוג לכן זאת תהי׳ תורת המצורע שתקנתו הוא ע״י עסק התורה כו׳) וזהו ג״כ ענין חומת ברזל המפסקת לאחר החורבן כו׳ כי בחורבן הוא גלות השכינה להתלבש במל׳ דנוגה וכמ״ש בהיותם בארץ אויביהם ארץ הוא המל׳ דנוגה שכללותה הוא בחי׳ ברזל דעוג הנ״ל, וכ״ז נק׳ כתלינו שאנו גרמנו לזה וכמ״ש על נהרות בבל שם ישבנו כו׳ דהיינו ע״י אותיות של לה״ר שהוא בחי׳ מוציא שם רע כנ״ל ושל רכילות ועי״ז גורמים בחי׳ נגעים הנ״ל שהן הן החומת ברזל ובביטול תורה כנגד כולם שהוא בחי׳ ברזל דקדושה, וזהו הנה זה עומד אחר כתלינו פי׳ דהא אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים ואמאי לכלתם שמ״מ יש יחוד קוב״ה ושכינתי׳ שאין הגילוי מתלבש ח״ו בהקליפות הנק׳ ברזל לזה אמר הנה זה עומד אחר כתלינו שאין האור * מתגלה בהכותל דברזל עצמו רק שע״י החלונות והחרכים נמשך הגלוי לכלתם וכמשי״ת וכמ״ש במ״א בענין יו״ט שני של גליות שהוא מה שנמשך האור להשכינה כשהיא בגלות בין ע׳ שרים שאין הגילוי להשרים רק לבחי׳ מל׳ דיצירה ועשי׳ המלובשת בהם וגם בהתלבשות השכינה בע״ש אין יונקים רק מבחי׳ אחוריים וכמ״ש באגה״ק ד״ה להבין מש״כ בצוואת ריב״ש עיי״ש).

---

* האור : בבוך הנ״ל : היחוד.

נת' ענין עומד אחר כתלינו מחיצה של ברזל ערש ברזל דעוג מחו"ד דקליפה נגד אמהות דקדושה והוא חומה המפסקת כי חומה ג"כ נק' הנוק' כידוע מענין נקבה תסובב גבר וכשנמשך הגילוי לכלתם שבארץ אויביהם אין החיצונים נהנין מגילוי זה, וזהו אחר כתלינו כו'.

וביאור ענין משגיח מן החלונות כו' כבר נת' לעיל אות א' שע"י לב נשבר והרהורי תשובה עושים חלונות וחרכים במחיצה הנ"ל וכמ"ש במ"א בענין הוידוי אשמנו בגדנו כו' שע"י אמירת הוידוי לוקחים בחזרה האותיות שנתלבשו בקליפות ונעשה מהם קטיגור שהוא נשמה וגוף דסט"א וא"כ זהו בחי' חלונות וחרכים בחומת ברזל שהוא בחי' אותיות דסט"א כנ"ל, אך להבין ענין ההפרש בין חלונות לחרכים הן בחי' צדיקים ובע"ת כי הנה בצדיקים כתי' שמחו צדיקים בהוי' ובחי' שמחה זו נק' חלון עד"מ החלון שהוא חלל גדול פתוח מבית לחוץ כמ"כ ע"י השמחה שבלב הנה יפתח הלב ממסגירו שהי' סגור בתחילה וכמ"ש בלק"א פכ"ו משמחת הלב ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב כו' וכמ"ש ג"כ במע"ל ע"פ אם הבנים שמחה שבחי' השמחה נמשך מבחי' אם הבנים דהיינו בחי' לידה וגילוי של המדות משא"כ כשהן בבחי' עיבור כו' וז"ש פתחת שקי ותאזרני שמחה והנה ע"י שמחה זו שמלמטה ישמח ישראל בעושיו מעורר ג"כ למעל' בחי' שמחה להיות ישמח הוי' במעשיו ובחי' שמחה זו שלמעלה נק' ג"כ חלון שהוא בחי' גילוי כי כשהמלך בשמחה אזי מתגלה משא"כ כשאין גילוי שמחה הוא סגור וזהו ג"כ בחי' יו"ט זמן שמחתינו ב' שמחות הנ"ל שמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ואז משגיח מן החלונות ולכן הוא מצות ראי' בג' רגלים כמ"ש במ"א, אך בחי' בע"ת הוא בחי' חרכים כי החרך הוא סדק קטן ואינו רחב כמו החלון וכך בחי' תשובה הוא בחי' ויצעקו אל הוי' בצר להם דוקא היינו שצועק מחמת המיצר והדוחק מה שרואה א"ע רחוק מאוד מהוי' ולכן הוא במרירות ושפלות מאד צר לו מאד מדרכיו ומואס בחייו ממש ולכן נמשל לחרך כי הצדיקים אורה ושמחה להם אבל הבע"ת הרי עד הנה ישב בחשך בלי שום חלון רק שע"י הצעקה ושבירת הכותל שצועק לצאת מן החשך נעשה חרך כו' וע"י חלונות וחרכים הללו נעשה שבירת מחיצה הנ"ל, ועי"ז נמשך הגילוי מלמעלה להיות משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים, והנה ארז"ל אילה זו רחמה צר וחביבה על בעלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה ומבואר למעלה שבגלות נק' כנס"י אילה ולכן נק' אסתר אילת השחר על עוצם ירידתה למטה להתלבש בגלות ולכן רחמה צר ע"ד ויצעקו בצר להם דהמיצר נעשה מצד הגלות כו' ולכן חביבה על בעלה כו' שעה ושעה כו' כי צ"ל כל ימיו בתשובה כו' ולכן ארז"ל במקום שבע"ת עומדין צד"ג אינם יכולים לעמוד כמבואר למעלה דמצד הריחוק נעשה תוקף האהבה כו' וזהו מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה שמיצר זה הוא למעלה מבחי' שמחה דצדיקים, ופי' ענני במרחב הוא כמ"ש קול ה' יחולל אילות דהיינו ע"י התורה וכמארז"ל הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב והיינו דכאיל תערוג על אפיקי מים כתיב והתורה נמשלה למים לכן היא מרוה הצימאון כו'.

הניצנים נראו בארץ שיר ב׳ י״ב בקורקע׳ בשרש נוץ ענין פרח כמו הנצו הרמונים, שיר ו׳ י״א, ושיר ז׳ י״ג עלתה נצה פ׳ וישב מ׳ י׳, וכן הנצנים נראו, וברבות בשיר השירים פי׳ הניצנים לשון נצוחות משרש נצח וגם נצח ישראל לא ישקר ועיין בקורקע׳ שרש נצה מה שהוא מענין עופפות גדל כנפים ורב נוצה, יחזקאל י״ז ז׳ אפשר לומר ג״כ הניצנים ע״ד צדיקים מופלגים שיוכלו לעוף עליות בהיכלות וכמ״ש ע״פ ולכל עוף השמים בלקו״ת פ׳ שמיני, עו״ש בקורק׳ מה שפירושו מריבה כמו לריב ומצה תצומו ישעי׳ נ״ח ד׳ י״ל בחי׳ זו ג״כ בפי׳ הניצנים והוא כמ״ש בענין מצה שהוא ג״כ לשון מסה ומריבה ע״ד לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצה״ר וכמ״ש בזח״ג דרנ״א סע״ב דמצה מברחת לכל סטרין בישין ועביד קטטה בהו וכמ״ש מזה בלקו״ת בד״ה ששת ימים תאכל מצות הראשון פ״ד ע״ש, ועמ״ש ע״פ הוי׳ יחתו מריביו, ומ״ש בענין וריבה ריבנו כו׳ ומ״ש בענין וגם אתה תדין את ביתי ועד״ז ענין הנצנים שמריבים עם הסט״א ועד״ז נצב לריב הוי׳ ישעי׳ ג׳, י״ג ואת ירבך אנכי אריב ישעי׳ מ״ט כ״ה, גם ע״ד שאמר רשב״א פ״ק דברכות ד״ז ע״ב מותר להתגרות ברשעים כו׳, זהו ענין הנצנים שכחם יפה שהוא צד״ג כו׳ וכפשוטו שהנצנים הו״ע פרח הוא ע״ד יציץ ופרח ישראל עד יריכה עד פרחה, צדיק כתמר יפרח כו׳ בחצרות אלקינו יפריחו, כפתור ופרח, ובמא״א ד׳ ל״א כפתור נק׳ יסוד דדכורא בולט ופרח יסוד דנוק׳ ובי״נ שם ענין והנה פרח מטה אהרן ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ קרח, עו״ש פרח העלאת רפ״ח ניצוצים שבמלכות.

ב) **זמיר** יש בו ג׳ פירושים, הא׳ לשון זמרה כמו ולזמר לשמך עליון תלים צ״ב ב׳, זמרו ה׳ כי גאות עשה ישעי׳ י״ב ה׳, למען יזמרך כבוד תלים ל׳ י״ג ונזמרה גבורותיך תלים כ״א י״ד, עזי וזמרת י״ה, בנבל עשור אזמרה לך תלים קמ״ד ט׳ וקאי על הגאולה שזהו ענין הניצנים נראו כי הג׳* נקרא זריעה וזרעתיה לי בארץ הבאים ישרש יעקב והגאולה נק׳ הניצנים נראו ע״כ עת הזמיר הגיע, הב׳ מ״ש קחו מזמרת הארץ פ׳ מקץ מ״ג י״א ופי׳ הקורק׳ מיטב א״כ עד״ז י״ל הניצנים כו׳ עת הזמיר, היינו צמיחת זמרת הארץ, ואנקלוס תרגם מזמרת מדמשבח בארעא היינו ענין מיטב אך רש״י פי׳ שהכל מזמרים עליו כשהוא בא לעולם ור״ל שהוא מיטב כל כך עד שהכל מזמרים, א״כ שרשו מלשון זמירות כנ״ל, הג׳ לשון כריתה וכמו ושש שנים תזמור כרמך ר״פ בהר, וכן זמיר עריצים יענה, ישעי׳ כ״ה ה׳, והיינו מ״ש ברבות הגיע זמנה של ע׳* להעקר כו׳ היינו כמ״ש וכל אויביך יכרתו, מיכה סי׳ ה׳ ח׳, וכתיב כי מרעים יכרתון, תלים ל״ז ט׳, להכרית מארץ זכרם, תלים ל״ד י״ז.

ג) **וקול** התור בקורק׳ פירשו בשם עוף תור שהוא מין היונים, וע״ז נאמר אל תתן לחיית נפש תורך, תלים ע״ד י״ט, ועיין ע״פ ואיל משלוש

הג׳: כ״כ בכתי״ והפי׳ גלות, ונכתב כך, כנראה, מפני יראת המלכות.

ע׳: כנראה צ״ל א׳, והפי׳ אדום, ונכתב בר״ת (ראה לעיל בהערה). ראה שמו״ר רפ״ל.

ותר וגוזל, והיינו כי בג׳ נאמר ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה כו׳, עוד שם בשרש תור ה׳ שרשים א׳ לשון חפוש וחתירה כמו לדרוש ולתור בחכמה, קהלת א׳ י״ג, ויתורו את ארץ כנען, גם י״ל לשון יתרון החכמה מן הסכלות, וזהו ויתרון ארץ בכל היא, והוא ענין קול התור יסוד שעושה יתרון בארץ, ב׳ לשון יונה או תור כנ״ל, ג׳ מה שפירושו זמן כמו ובהגיע תור אסתר, וזהו ע״ד קץ הימין, קץ שם לחושך כו׳, ד׳ מה שענינו תכונה ותואר כתור אדם המעלה, ד״ה א׳ י״ז י״ז, והיינו בחי׳ נעשה אדם בצלמנו כו׳ וכמ״ש אדם אחד מאלף מצאתי, ה׳ מה שפירושו ענק הצואר נאוו לחייך בתורים כו׳ ובשרש ירה כ׳ שני פנים א׳ לשון יריה והשלכה כמו וחילו ירה בים, ועמו יורה ומלקוש את המורה לצדקה, ב׳ לשון תורה והוראה אשר הורהו יהוידע, יורה חטאים בדרך, ותורך נוראות ימינך, תלים מ״ה ח׳ וזהו קול התור הגיע ע״ד והיו עיניך רואות את מוריך כי תורה מאתי תצא ישעי׳ נ״א ד׳, וכתיב יחזקאל ל״ו כ״ז ועשיתי את אשר בחוקי תלכו, וזהו קול התור נשמע כו׳ בת״ז תיקון ל״א דע״ח ב׳ רות בה אתדבקו׳ ה׳ ואתעבידת תורה ועלה אתמר וקול התור נשמע בארצנו י״ל תור תר״ו מצות שנוסף על ז׳ מצות בני נח שעל זה נאמר ויטעהו שורק גם כן גימט׳ תר״ו.

ד) **זהר** ח״א ר״פ וירא צ״ז ע״ב, דעל לא אתגזר לא הוה מליל עמי׳ אלא מגו דרגא תתאה היינו בחי׳ מלכות, ודרגין עילאין היינו ו״ק דז״א לא הוו קיימו על ההוא דרגא שלא הי׳ ז״א מאיר במלכות כן פי׳ בז״ח, והיינו כמ״ש בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שהמלכות נק׳ אחרי הוי׳ בחי׳ אחוריים לבד וזהו ענין שנק׳ הבריאה יש מאין מבחי׳ הארה בעלמא, וע״י יסוד ז״א נמשך מבחי׳ סובב כל עלמין וזהו נק׳ עושי׳ רצונו של מקום בד״ה והתהלכתי בתוככם, ועמ״ש בד״ה רני ושמחי השני בפי׳ זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו צדק הוא מלכות ועד שם עלו השגתם, אבל מבחי׳ ורב טובך רק יביעו הזכר לבד, אבל ע״י ועשה טוב שכן ארץ ממשיך גילוי רב טובך כו׳ וזהו ענין ארוממך אלקי המלך כמ״ש בד״ה כי אתה נרי ובד״ה והי׳ מספר בני ישראל שזהו״ע ארץ לא שבעה מים כו׳ והוא נמשך ע״י המצות וז״ש לעיל בזהר ר״פ לך ע״ז א׳ ועלמא שהיא מלכות לא קיימא אלא על סמכין שהם נה״י ולפעמים כשמסתלקים ממנה נה״י דז״א על זה נאמר המרגיז ארץ כו׳ וזהו ג״כ ג׳ עדרי צאן הממלאים את הבאר שהוא מלכות ממקור חיים כמ״ש לקמן ר״פ ויצא, אך קודם שנימול אברהם שהי׳ ערלה ק״נ חופפת על יסוד לא הי׳ יכול להיות גילוי זה, וכמ״ש הרמ״ז ובהיות הערלה על יסוד אז נה״י שלו שהם אברי הזרע בסוד הפנימי׳ הם סתומים והם ג׳ שני ערלה לפי ששם אחיזה לחיצונים כו׳ כיון דאתגזר מיד הניצנים נראו בארץ היינו שאזי נמשכו נה״י דז״א במלכות, וכן פי׳ במאו״א אות נ׳ סכ״ה נצנים הוד ונצח דז״א הנמשכים מצד בינה ארץ החיים עכ״ל, והיינו שכדי שיהי׳ המשכת נו״ה נמשך זה מלמעלה היינו מהכתר דז״א הנמשך מת״ת דאימא ע״ד אל עליון גומל חסדים טובים וכנזכר בתו״א ר״פ לך לך בענין אברם חכמה, כדי שיומשך במלכות צ״ל ע״י ה׳ עילאה בינה שבה התגלות עתיק שמשם נמשך כח הירידה וההמשכה למטה מילה דלע״ל גילוי יסוד דעתיק זה ג״כ עת הזמיר ואת

רוח הטומאה אעביר בביאור כי על כל כבוד חיבור עם ז"א ע"ד אחותי חיבור ב' דיעות והחבור עם בינה ע"ד יונתי כו' א"נ ע"ד רוח אש שלמעלה ממים, א"נ ע"ד והי' הוי' לי לאלקים כו' א"נ ע"ד שמקבלת מחו"ב שלא ע"י המדות ר"ח ועיין במה טובו ג' תשו' נר"נ. בת"י פי' הנצנים משה ואהרן שהם כשני לולבי תמר, הזמיר מכת בכורות וקול התור מ"ש וגם את הגוי אשר יעבדון כו' ועוד נאמר כי מלכות הוא שם אדנ"י ואלקים שממנו נמשך להיות היש ודבר נפרד ודרגין עילאין היינו שם הוי' דקמי' כולא כלא חשיב לא הי' מאיר בשם אלקים כיון דאתגזר מיד הנצנים נראו נה"י דז"א שז"א נק' הוי' א"כ נראו היינו המשכת שם הוי' בשם אדנ"י ואלקים ע"ד שילוב הוי' באדנ"י שנתבאר בביאור שובה ישראל המתחיל איתא במ"ח, והוא המשכת הביטול בהיש ועמ"ש מזה בד"ה תקעו בחדש דרוש השני, שזהו ענין בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין שהנרתק מעלים על השמש כו' ושיתוף מדת הרחמים זהו כי שמש ומגן הוי' אלקים, ובזהר שמות ג"כ שהברית נק' מגן שממשיך יחוד הוי' באלקים כו' וזהו הנצנים נראו, מ"ע ב"ז רמ"ז קפ"ו, ואף שבמלכות מצד עצמה יש ג"כ שם הוי' כמ"ש בפרדס שער י"ט פ"ד ושער עשרים פ"א שבמלכות הכלי שם אדנ"י והאור שם הוי', אך י"ל שהוא רק הארה לגבי שם הוי' דז"א ועוד שי"ל שלאברהם לא הי' מאיר שם הוי' שבמלכות ע"י שם אדנ"י רק דרך הסתר כהעלם הנמשל תוך המשל וכהעלם הנפש תוך הגוף שמה שמאיר ע"י הגוף הוא רק הארה שאינה בערך עצם מהות הנפש, וכל זה מפני שהערלה ק"ב המשתלשלת מסוף ק"כ צירופי אלקים חופפת כו' עיין דרוש חרבות צורים, אבל ע"י המילה התגלות שם הוי' דז"א וגם לא ע"י משל כ"א ע"י דבור כו' אך א"כ מהו ושמי הוי' לא נודעתי להם, אפשר לומר זהו הגילוי מחכמה שלא ע"י מדות ועיין בד"ה וידבר כו' וארא בתו"א. והנה * בזהר ר"פ וירא פי' שזהו"ע וירא אליו הוי', דקשה מהו אליו והול"ל אל אברהם, ולכן פי' אליו קאי לההוא דרגא דמליל עמי', דהיינו בחי' מלכות מה דלא הי' כן קודם המילה לא נתגלה שם הוי' בבחי' מלכות וכנ"ל בפירוש הנצנים נראו בארץ, והענין י"ל ע"פ מ"ש במ"א בענין הצמצום ומקום פנוי שנשאר רשימו והוא שרש הכלים, ואחר כך נמשך הקו והוא מקור האורות מקיפים ופנימים והקו מאיר בכתר, ומשם מאיר בתפארת שהוא קו האמצעי בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה משא"כ בב' הקוין חו"ג אין מאיר כ"כ כי הם מקבלים מחו"ב אבל התפארת עולה עד הכתר וזהו ענין יד רמה שלמעלה מבחי' יד הגדולה ויד החזקה כנזכר בתו"א גבי פורים סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון, ועמ"ש באגרת הקודש סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום, ולכן עיקר שם הוי' הוא בתפארת, ועיין בביאור מאמר הזהר תלתא אינון זמינין מקדש כו' והנה המלכות שהיא בחי' דבר הוי' י"ל שרשה מהרשימו כי הרשימו הוא בחי' אותיות ע"ד מ"ש אבל אגיד לך את הרשום כו' וגם המלכות נק' גבול, והרשימו היא שרש הגבול וכן בזהר"ק על דף ט"ו מבואר

והנה: בכת"י ב' נמצא פסקא זו בסוף הדרוש.

שהרשימו הי׳ במלכות דא״ס ונק׳ בוצינא דקרדוניתא עד״מ למטה באצילות יסוד דנוק׳ וקו וחוט הא״ס יורד מתפארת הנעלם משם דרך חוט ליסוד, ומשם למקום הפנוי שהוא כלי המקבל עכ״ד, ור״ל להרשימו א״כ המשכת הקו בהרשימו זהו כענין יחוד קודשא בריך הוא ושכינתי׳ שבבחי׳ הרשימו זהו מה ששוכן במקום הפנוי והקו הוא המשכה מאוא״ס לשם, ואעפ״י שבאמת לא שייך כלל ענין ע״ס, אך לשכך האזן נאמר כן שבחי׳ ערך הרשימו לגבי הקו, כמו המל׳ לגבי תפארת כו׳, וא״כ מאחר שע״י המילה וירא אליו הוי׳ שנמשך מהת״ת חוט של חסד ליסוד ומשם למל׳ וזהו ענין הברית וקודם המילה א״א להיות יחוד זה מאחר שהערלה ק״נ חופפת כו׳, וכמשל הנזכר ברבות פ׳ דברים בענין עכו״ם ששבת חייב, משל למלך ומטרונה כו׳ הרי שהערלה מעכבת יחוד זה, ולכן אחר המילה דוקא נאמר וירא אליו הוי׳, ושרש המשכה זו זהו ממש ענין המשכת אור הקו וחוט שנמשך מאור א״ס ממש ובנ״ל שנמשך להאיר בהרשימו ומשם מאיר בכתר, עד שנמשך בבחי׳ בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וה״ע אלה תולדות יעקב יוסף כמ״ש במ״א ועי׳ מ״ש בת״א פ׳ לך בד״ה אני הנה בריתי אתך בענין המילה להעביר ק״נ, ולהיות החולין ע״ד חולין שנעשו על טה״ק, ועמ״ש מענין שיחת חולין של ת״ח צריכה לימוד בביאור ע״פ כי תצא וה״ע השערות שהם כמו משל ופרסא, ולכן שער באשה ערוה שמבחי׳ זו יניקת החיצונים כענין ושק אשים כסותם, אבל שיחת חולין של ת״ח כמו בכהנים שערות כו׳, ועד״ז הוא ענין חולין שנעשו עטה״ק והיינו ע״י עסק התורה שעי״ז יהי׳ בבחי׳ תלמיד חכם שמקבל מחכמה כו׳, וע״י תיקון ההבדלה והפרסא שלא יהי׳ הסתר גמור כו׳ עי״ז מעוררים גילוי הקו והאור כו׳, ועמ״ש בד״ה יחיינו מיומים בענין מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳.

ה) **עוד** שם הנצנים אלו דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתאה, פי׳ במק״מ זהו ארגמן והוא מרכבה דבריאה וזהו הענין היינו שעל ידי היחוד דז״א ונוק׳ אזי המלכות ממשכת אור האצילות בבריאה יצירה עשי׳ שזהו פירוש שכינה שמשכנת אור האצילות בבריאה יצירה עשי׳ כו׳ וכה״ג פירש בזהר ר״פ לך דע״ז ע״א בפסוק מה ידידות משכנותיך כו׳ ע״ש במק״מ, ואדרבה כדי להאיר בבי״ע צ״ל ההמשכה ממקום גבוה וכמ״ש בביאור ידבר בשם האד״ר קל״ב בענין תלת עלמין דנפקין מתקונא קדמאה כו׳. וקול התור דא קול דנפיק מגו ההוא פנימאה דכולא היינו בינה כי סתם קול הוא ז״א וז״א נק׳ ההוא דלבר כמ״ש בזהר תולדות קמ״א ב׳ אבל בינה נק׳ פנימאה כי חו״ב נק׳ הנסתרות להוי׳ אלקינו כמ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן משכן העדות, ועמ״ש בפ׳ לך עז״א שזהו ענין קלא דקליא, וההוא קול נשמע, ר״ל שאע״פ שבינה נק׳ קלא דלא אשתמע וכמ״ש ע״פ אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, עם כל זה עכשיו הוא נשמע שנמשך בקלא דאשתמע וכמ״ש ע״פ כי תשמע בקול כו׳ במה שמלובש בתוך הקול כו׳ ועוד יש לומר ע״ד מ״ש בביאור אגוסטוס יושב מלך עומד שבחי׳ עומד כשנמשך ע״י נה״י וישב לידה מחג״ת יושבת על המשבר והוא גילוי למעלה מהשתלשלות וזהו אלין דרגין תתאין דאפיקת בחי׳ לידת המלאכים ועיין בזהר ומק״מ ר״פ שמות ע״פ

איש וביתו. הנצנים משה ואהרן, כי משה הוריד השכינה לארץ, ועיין בד"ה משה ידבר ההפרש בין אברהם שהמשיך למעלה אבל משה כו' וכן ענין אהרן בד"ה בהעלותך, ועיין בד"ה וידבר במדבר סיני באהל מועד ובד"ה אלה מסעי נר"ה דאבא ראי' מתפשט בעשי' וזהו נראו בארץ, וברבות פי' גם כן אלע"ל, והענין כי עת הזמיר מילה, ויש ב' בחי' מילה, הא' ומלתם את ערלת כו', הב' ומל הוי' את לבבך וזהו ענין הנצנים דלע"ל ע"י המילה, והיינו גילוי נה"י דעתיק כו' וברית שלומי לא תמוט כו'.

ז) **רבות** בשיר השירים די"ז ע"א ע"פ הנצנים הנצוחות נראו בארץ, ואיזה זה משה ואהרן שנאמר וידבר הוי' אל משה ואל אהרן כו' דורש נצנים ענין נצוחות, כי הנה ענין נצח מבואר במ"א ע"פ והנצח זו ירושלים, איך ע"י הנצח נמשך גילוי סתימו דכל סתימין כמו על דרך משל במלך בשר ודם שע"י מדת נצח לנצח את שכנגדו מבזבז אוצרותיו היקרים, וכך הוא בנמשל ענין המוחין הנמשכים שרשן ממוחא סתימאה ורישא דלא אתגליא הנמשלים לאוצרות והם נמשכים בהתלבשות בנה"י ור"ל שע"י הנצח לאכפי' לסט"א, וזה נמשך ע"י שישראל מעוררים בחי' והנצח להיות לאכפי' ולהפכה, וזהו ענין הנצוחות נראו והו"ע הנצנים נראו לשון פרח יען שע"י הנצח נמשך התגלות סתימו דכל סתימין והוא ענין הפרח בחי' צדיק כתמר יפרח, וזהו עת הזמיר הגיע בחי' זמיר עריצים שהוא בחי' והנצח כו' עוד י"ל פי' הנצוחות ר"ל תוקף תקפם של ישראל כמו שתרגם יונתן ע"פ ויז נצחם ישעי' ס"ג ג' תקיף תקיפהון, ורש"י שם פי' דמם שהוא תוקפו ונצחונו של אדם, ועל דרך זה נק' התורה אדם א' דם כמ"ש בלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, לכן א"ש דשייך הנצוחות על הנצנים, דכמו הנצוחות ענין תקפם כך הנצנים בחי' הפרח ע"ד עד יריכה עד פרחה, עת הזמיר הגיע, זמיר לשון זמירות ולשון תזמור היינו כסוח הקוצים והא בהא תליא ע"ד פסוקי דזמרה שע"י רוממות אל אשר בגרונם גילוי אור בנה"א עי"ז האור דוחה את החושך דנפש הבהמית, ולכן פסוקי דזמרה ג"כ לשון זמירות ולכן כסוח הקוצים בחי' וחרב פיפיות, ועמ"ש בד"ה כיצד מרקדין לפני הכלה בפי' ובית הלל אומרים, ומ"ש ע"פ כן אדנ"י הוי' יצמיח צדקה ותהלה, וענין ותהלה לשון בהילו נרו, ועי"ז נדחה החשך, וזהו נגד כל הגוים ונמשך משם הוי' בניקוד אלקים, הוי' גילוי האור ובניקוד אלקים גבורה לדחות החשך וזהו ענין יוהכ"פ שאומרים הוי' הוא האלקים כו'. ועמ"ש מע' פסו"ד שהוא הכנה לק"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים ובלקו"ת פ' בחוקותי בד"ה אם בחוקותי מבואר בע"ח פ"ב.

וקול התור, קול תייר טוב זה משה בשעה שאמר כה אמר הוי' כחצות הלילה, באיוב כ"ט ט"ו ע"פ עינים הייתי לעור יש ת"א תייר הויתי למסכנא דדמי לסמיא כו', וכן והיית לנו לעינים להורות הדרך במדבר, וזהו הנק' תייר בגמרא סוף מסכת ב"ק, נמצא תייר הוא בחי' לנו לעינים, וזהו ענין משה שנתנבא באספקלריא המאירה, משה נתנבא בזה, וכמ"ש וירא ראשית לו בחי' ראי' וע"כ המשיך בישראל ג"כ בחי' ראי' בקריעת ים סוף

שאמרו זה אלי, ובמ״ת פנים בפנים דבר הוי׳ ועל זה נאמר וקול התור נשמע כו׳, שמענו הקול ממי שנתנבא בזה, ופי׳ נשמע שעי״ז ג״כ כל אחד בעסק תורתו ממשיך בחי׳ קול התור, וכמ״ש בלקו״ת פ׳ מטות בפי׳ לאמר זה הדבר כו׳, וכן הרמ״ז בפ׳ ויקרא בדף ד׳ ע״ב פי׳ וקול התור הוא יסוד אבא שהוא התייר הגדול המבריח בכל זעיר בגודלו, והוא נזדווג עם המלכות בבית המקדש, וזהו כענין שבמוסף דשבת זיווג ישראל ורחל, ובהרמ״ז פנחס רי״ד ב׳ גבי שמיני עצרת וז״ל ואז מקבלת רחל אור יסוד אבא הגנוז ביסוד זעיר, וזוהי שמחת התורה הנזכרת עכ״ל, והיינו בחי׳ וקול התור מקור התורה כו׳ ועיין בהרמ״ז פקודי ר״כ בענין אור יסוד אבא שהוא אור הגנוז שגנזו לצדיקים ומאיר במוסף שבת וז״ש זכר למעשה בראשית ר״ל לבחי׳ אור הגנוז נשמע שזהו ענין קול התור ואתי שפיר דתור לשון תייר מורה דרך לנו לעינים, שהרי אור הגנוז הנ״ל הי׳ אדם מביט בו מסוף העולם עד סופו.

ז) **עוד** יש לומר הנצוחות ע״ד מ״ש וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, בש״א ט״ו כ״ט ופירש רש״י הקב״ה שהוא נצחונן של ישראל כו׳, ויש לפרש כי ישראל ז״א שהוא בחי׳ כי שרית עם אלקים שהם ע״ש ויניקתם מצירופי אלקים ונצחונם של ישראל הוא ע״ק כי ז״א בעתיקא אחיד ותליא, וכמ״ש ג״כ ע״פ הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל דע״ק נק׳ שומר ישראל שהוא ז״א והוא תוקפו של ישראל ונק׳ כי לא אדם הוא שלמעלה מבחי׳ ז״א הנק׳ אדם, כמ״ש בתו״א פ׳ יתרו בביאור ע״פ זכור ושמור בדבור אחד, ועד״ז נק׳ משה ואהרן הנצוחות שבאו בכח נצח ישראל, וזהו ג״כ ענין הנצנים לשון מריבה להיות הוי׳ יחתו מריביו, וגם עפמ״ש הרמ״ז ב׳ ויקרא ד׳ ד׳ ע״ב דפי׳ הנצנים הם נה״י חדשים דז״א והו״ע גומל חסדים טובים מלשון ויצץ ציץ ויגמול שקדים, ונה״י חדשים באים ונמשכים מהכתר דוקא כמ״ש בביאור ע״פ חגרה בעוז מתניה, וזהו אל עליון שהוא הכתר הוא גומל חסדים טובים הנ״ל, והכתר נק׳ כי לא אדם הוא והו״ע וגם נצח כו׳ כי לא אדם הוא כנ״ל, ולכן נק׳ נצוחות ועיין ברבות אמור פ״ל ע״פ נעימות בימינך נצח דקאי ג״כ על לולב ומיניו ולכן נק׳ הנצנים לשון פריחה ונץ, ולכן תרגום לולב תמר כו׳.

ב׳ י״ג

התאנה חנטה פגיה, עמ״ש ע״פ ויתפרו עלי תאנה ע״פ המד״ר פ׳ בראשית פי״ט קלקלת עובדך סב חוט וחיט, וכן במד״ר פ׳ שמות ספ״א פי׳ התאנה חנטה פגיה על בעלי תשובה, ובפ׳ בא ר״פ ט״ו פי׳ התאנה חנטה פגיה אלו הצדיקים והישרים, ובמד״ר בשה״ש ע״פ חנטה משמע שהן הרשעים, וכ״מ פ׳ בהעלותך פ׳ ט״ו ד׳ רס״ד ב׳ שזהו ענין וברותי מכם המורדים

והפושעים בי וכ״ז יתורץ עפ״י המד״ר פ׳ בראשית הנ״ל דתאנה הוא עה״ד והוא מלכות כמ״ש בזח״א פ׳ ויחי דרכ״א ע״א וע״ב וחטא עץ הדעת שהפריד המלכות מהת״ת כדפי׳ בזהרי חמה פ׳ ויחי שם ואזי רגליה יורדות מות, וזהו ענין המורדים והפושעים בי, אכן כשהרהרו לעשות תשובה זהו ענין ויתפרו עלי תאנה שחיברו המלכות לתפארת להיות יחוד הוי׳ אלקים, ועיין מזה בזח״א פ׳ בראשית דכ״ח ע״ב שזהו ענין מצות ציצית חוטא דתכלתא היינו סב חוט וחייט, ומ״ש שהצדיקים והישרים נק׳ תאנה, זהו ע״ד מ״ש נוצר תאנה יאכל פרי׳, שמיחד המלכות והת״ת שלא יהי׳ רגלי׳ יורדות אלא תהא מיוחדת בעץ החיים כמ״ש בזהר ר״פ תזריע דמ״ט ע״ב ע״פ גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חיי׳, וברע״מ פ׳ משפטים דקכ״א ע״א התאנה חנטה פגי׳ אלין מארי מצות, ועיין במשנה בנדה פרק ה׳ משל משלו חכמים באשה פגל ביחל וצמל, פגה עודה תינוקות כו׳, והנה תורה שבעל פה מלכות גם כן נק׳ אילנא דטוב ורע כמ״ש באג״ה סי׳ כ״ו ובלקו״ת סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ור״ל לפי שמתלבשת לברר עה״ד טו״ר ע״כ נק׳ ג״כ עה״ד טו״ר ע״ד שכ׳ הבחיי שהדבר הדבק הנק׳ ע״ש הנדבק בו, אבל זהו נוצר תאנה ר״ל שנוצר מדת מלכות לחברה בעץ החיים שהיא תורה שבכתב, וזהו ענין הצדיקים והישרים כי צדיק וישר זהו יסוד ומלכות.

ב׳ י״ד

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה,

א) **בפי׳** רש״י בעובדי׳ פ״ג זדון לבך השיאך שוכני בחגוי סלע מרום שבתו, פי׳ רש״י שוכני בחגוי הסלע סומך על משענת אבותיו אברהם ויצחק והם לא יועילו לו עכ״ל, וכ״כ המצ״ד שוכני כאלו אתה שוכן בבקיעי הסלע עד שלא יוכל מי לקרב אליך וכאלו הי׳ מקום מושבו במקום מרום ונשא עכ״ל, חגוי לפירש״י לשון יחוגו וינועו כשיכור, וכמ״ש בישעי׳ י״ט י״ז ורש״י בתלים ק״ז כ״ז, פי׳ לשון שבר הוא. ולהקורקע׳ הם שני שרשים יחוגו וינועו זהו אצלו בשרש חג שהוא אצלו לשון תנועה וחגוי שרש אחר לשון בקוע ולפירש רש״י גם חגוי כלשון יחוגו ולשון שבר הוא והיינו גם כן שמפני הפחד מסתיר את עצמו בשברי וביקוע הסלע וזהו על דרך כי ביצחק יקרא לך זרע למי שמודה בשני עולמות דהיינו יעקב כו׳ והנה האבות נקראים צורים כמ״ש על פסוק כי מראש צורים אראנו כמו שכתוב במד״ר פ׳ בא פרק ט״ו שזהו ענין כי להוי׳ מצוקי ארץ וענין הסלע שהוא קשה מאד וזהו בחי׳ איתן מושבך ושים בסלע קינך ועמ״ש בדרוש יפה שיחתן של עבדי אבות כו׳, ובענין אין קורין אבות אלא לשלשה כו׳ ובד״ה אם בחוקתי בפי׳ בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה גם מבחי׳ ונהר יוצא מעדן.

בסתר המדריגה פי' רש"י פעמים שיש בהן חורים (ר"ל בתוך המדרגות) ונכנסים שם שרצים ועופות עכ"ל, והתרגום פי' בחביוני דרגתא והוא מענין נחבא אל הכלים בש"א סי' ט' דתרגום טמיר במניא כ"כ המתורגמן ועמ"ש ע"פ דודי שלח ידו מן החור שהוא לשון נקב ועל שם זה נק' האשה נקבה כו' ע"ש.

ב) **התרגום** פי' על פסוק יונתי וכדרדף פרעה רשיעא בתר עמא דישראל הות מתילא כנישתא דישראל ליונתא דסגירא בחגוי טינרא וחיוא מעיק לה מגיו ונצא מעיק לה מברא כו' אחזיני ית חזויך וית עובדיך דתקנן אשמיענני ית קליך ארום קליך עריב בצלותא בבית מוקדש זעיר, וחזויך שפיר בעובדין טבין עכ"ל, וכן מבואר בפירש"י והוא גם כן במד"ר בשיר השירים במקומו, תני דבי ר"י כו' עיין שם וסיים רש"י, הראיני את מראך את כשרון פעלתך למי את פונה בעת צרה השמיעני את קולך, ויצעקו בני ישראל אל הוי', בחגוי בנקיק והוא לשון שבר ודומה לו יחוגו וינועו כו' עכ"ל, ועיין במקראות באבן יחיא שפירש שהוא בענין אשר סבום גם סבבום כו' וסגרו דלתות הישועה מכל צד כו' לולי רחמי הוי' ותשועתו אשר בא להם כהרף עין כו' עכ"ד. בחגוי הסלע, ג"כ בירמי' מ"ט ט"ז, ובעובדי' א' ג', וע"ש בפי' רש"י דזהו זכות אבות וזהו ע"ד כי מראש צורים אראנו, בעבר הנהר ישבו אבותיכם חג"ת דא"א טורי דחשיכא ועמ"ש בענין זה שמי כו' ובענין יפה שיחתן של עבדי אבות כו'. בסתר המדריגה ביחזקאל לח"ב ונפלו המדריגת ת"י מגדל וכן פי' רש"י ולהעיר מענין דרגא תביר דפי' הפרדס בשער הטעמים דרגא היא המלכות כשמיוחדת עם יסוד וזהו תביר לקליפות, וסתר ע"ד חסדי' מכוסים, אי נמי ע"ד כשהיא בחי' אסתר אסתיר כו' מראיך י"ל יפה תאר ויפה מראה, א"נ חכמת אדם תאיר פניו, א"נ ב' מראות הצובאות אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה, א"נ בצלמנו כדמותנו, השמיעני ע"ד לא תצומו כיום להשמיע במרום קולכם נתנה עלי בקולה כו' וצ"ל שיהי' להשמיע קולכם ע"ד אז תקרא והוי' יענה, ועמ"ש בענין שמעון הוי' שמעתי שמעך כו' כי שמע הוי' כי שנואה אנכי כו' ערב וערבה להוי' מנחת כו' ועמ"ש בענין שכינה במערב שיש בו כמה ענינים ובענין ערבות כו' לרוכב בערבות כו' לאשתאבא בגופא דאצילות דבר גדול מכל מקום ע"י שרשן מתהו מעלות כמארה אדם לבחי' ולגדולתו אין חקר.

יונתי בחגוי הסלע וגו'.

א) **התרגום** מפרש ע"ד מ"ש במד"ר בשיר השירים במקומו תני דבי רבי ישמעאל בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין ליונה שברחה מפני הנץ ונכנסה לנקיק הסלע ומצאה שם הנחש מקנן כו'

מה עשתה היונה התחילה צווחת ומטפחת באגפי׳ כדי שישמע לה בעל השובך ויבא ויצילה כך היו ישראל דומים על הים כו׳ ויצעקו בנ״י אל הוי׳ מיד ויושע הוי׳ ביום ההוא עכ״ל.

ב) **בספר** נשמת דוד פי׳ יונתי כן נקראת המל׳ בגאולה, וכן סלע נקראת בשלימותה בהיותה בגדלות שלמה בנר״נ ח״י, בסתר המדריגה סוד סתר היא מלכות דאצי׳ הראיני את מראיך שהיא עתה אספקלריא המאירה, השמיעני את קולך כי בגלות היתה יונת אלם.

ג) **בעה״כ*** כתב בשם הלקו״ת כי הטפה נקראת יונה בחגוי הסלע הוא יסוד דבינה בסתר, סוף תוך ראש, המדריגה פי׳ ח״י חוליות השדרה ולכן הראיני את מראיך הקישוטין הנעשים ממעשה הצדיקים, השמיעני את קולך ממארי דאורייתא.

ד) **עיין** מענין יונתי בתו״א פ׳ ויחי בד״ה חכלילי עינים מיין, ובלקו״ת בשה״ש בפסוק הנך יפה רעייתי הנך יפה עיניך יונים ובפסוק אני ישנה כו׳ פתחי לי כו׳ יונתי תמתי כו׳ ובפסוק ששים המה מלכות כו׳ אחת היא יונתי תמתי כו׳, ועמ״ש בד״ה ואתחנן בפי׳ ואראה את הארץ.

ה) **במא״א** אות יו״ד ס״ט כ׳ יונה נק׳ המלכות יונה תמה, ובגלות נק׳ יונת אלם רחוקים מוחותי׳ י״ה דאלקים ונשאר אלם ויונה גימט׳ כ״ו מ״ה מלכות כ״ו נדבקת בזעיר מ״ה יונה נק׳ טפה זרעית לבנה כיונה והספינה גוף דז״א כו׳ עכ״ל. ובתלים רס״י נ״ו למנצח על יונת אלם רחוקים לדוד מכתם, ת״י לשבחא על כנישתא דישראל דמתילא ליונה שתוקא בעידן די מתרחקין מן קרויהון וחזרין ומשבחין למארי עלמא, היך דוד מכיר ושלים כד אחדן יתי׳ פלשתאי בגת עכ״ל, ובפ״ק דסוטה ד״י ע״ב דרשו זה על תמר משעה שנתרחקו סימניה נעשית כיונה אלמת ובמדרש תלים דורש אותו על גודל הנס שנעשה לדוד בגת שהי׳ כמו יונת אלם, ובעמה״מ שער קרית ארבע ס״פ צ״ב פי׳ ענין אלם בשמסתלק י״ה משם אלקים ונשאר אלם כו׳, ועי׳ מענין אלם במא״א אות אל״ף סעי׳ פ״ב שכן נק׳ זו״נ כשאין קול ודיבור מאירים, ועל הרוב אלם בחי׳ עיבור עיין בתו״א בד״ה וארא אל אברהם, ועיין בתו״א ר״פ ויצא בענין נחר גרוני ומ״ש מענין כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה בלקו״ת פ׳ צו ובד״ה אלה מסעי, גם להעיר לענין אלם ממ״ש ברבות פ׳ וישב ע״פ והנה קמה אלומתי משתוקיתא דאימא קאים לי ועמ״ש מזה בתו״א פ׳ וישב בד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים וזהו ג״כ ענין ישפה יש פה ושותק, ועמ״ש ע״פ יקוו המים כו׳ דיורים אלמים כו׳ שהם מבחי׳ עגולים כו׳. עוד יש להעיר לענין יונת אלם ממ״ש סייג לחכמה שתיקה, כתר לשון זעיר לשון שתיקה, ועמ״ש מזה סד״ה את שבתותי תשמרו, וקיום מל״ת זהו בענין השתיקה וביטול, ועמ״ש ע״פ והאיש משתאה לה מחריש. סלע בקדושה כנ״ל זכות אבות ואאזמו״ר ז״ל פי׳ על ירידת הנשמה בגוף זהו ע״ד

בעה״כ: כ״ה בכתי״ א׳. בנדפס: בערוגת הבשם על שה״ש — והוא ט״ס.

שהיצה"ר נק' אבן, דהיינו לב האבן כמאמר רז"ל פרק בתרא דסוכה דנ"ב ע"א יחזקאל קראו אבן שנאמר והסרותי את לב האבן ביחזקאל סי' ל"ו ואיתא בשיר השירים רבה ע"פ אל גנת אגוז, דל"ג ע"ב, מה אגוז זה האבן שוברו כך התורה קרוי' אבן ויצר הרע קרוי אבן התורה קרוי' אבן שנאמר ואתנה לך את לוחות האבן ויצר הרע קרוי אבן שנאמר והסרותי את לב האבן מבשרכם כו' עד תהא האבן משבר את האבן עכ"ל. ואבן דתורה י"ל אותיות התורה נק' אבנים כמ"ש בתו"א פ' משפטים בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, והאבן קשה כי האותיות שרשם ממקום גבוה כמ"ש בד"ה מזוזה מימין ומשמע דיש כח באבן דתורה גם לשבור היצה"ר דהיינו שבירת קליפי האגוז כו' ואף שגם יצה"ר נק' אבן אותיות דקליפה אך יש יתרון לחכמה על הסכלות כו' ועד"ז ענין חגוי הסלע דקדושה העליונה מועיל להוציאם מחגוי הסלע של הגוף הגשמי כו'. וע' בפרדס ערך אבן, אבן לעולם הוא בסוד יו"ד כמ"ש הפסוק וסקלתם באבנים שהם יודי"ן, וברע"מ ר"פ שופטים לדון בסקילה לס"מ באבן דאיהו יו"ד כו', ועיין ברבות ויצא בענין וגללו את האבן כו' והשיבו את האבן כו'. הראיני * השמיעני להמשיך אור א"ס בבחי' אדם דאצילות ראי' ושמיעה כי הגלות נק' עיבור ושינה דז"א כו' מפני הסתלקות האור כו' והגם שנאמר היוצר עין הלא יביט, ויש לפרשו דקאי על אוא"ס מקור הז"א כו' עכ"ז שם לפעמים כחשיכה כאורה כו', וההנהגה בהסתר אותותינו לא ראינו אבל שיהי' גילוי למטה צ"ל ע"י בחי' כמראה אדם. בענין קולך עמ"ש ע"פ כי אמרתי עולם חסד יבנה וזהו ענין אסתכלותא דא"א בז"א זהו הראיני א"נ אסתכלותא דז"א בא"א ע"י העלאת קול דתפלה שכמו כן קודב"ה מצלי יה"ר כו'. במאו"א א' ד' פי' אבן גדולה נק' הנוק' וכן נוק' דסט"א בערך עשו בנו הגדול שנק' הקליפה בסוד ז' מלכין דתהו שקדמו, והנה שם מ"ה מברר ב"ן ע"כ יש כח באבנים דתורה לשבור לב האבן אע"פ שהיא אבן גדולה וזהו וגללו את האבן מעל פי הבאר. עו"ש ענין אבן ישראל, וכנגדה אבן אפל כי ס"מ נק' אפל וזו היא אבן שלו שהוא בונה בנין רע שלו עליו, ועיין ברע"מ פ' תצא דרע"ט ע"ב אית אבן ואית אבן אית אבן דאתמר בה אבנא די לא בידין דמחאת לצלמא ובמא"א שהיא מלכות דא"ק, ואית אבן דאיהי אבן משכית, ובזה יובן שרש כח אבן דקדושה מלכות דאצילות שהרי שרשה מבחי' אבן דלא בידין שהיא מלכות דא"ק משא"כ באבן דקליפה אין לומר כן, והנה כיון שנק' אבן אפל הרי האור דוחה חושך לכן אבן דקדושה שנק' אבן טוב לשון אור את האור כי טוב עי"ז נדחה אבן אפל, ועמ"ש ע"פ ותשב באיתן קשתו כו' משם רועה אבן ישראל, דפי' אבן ג"כ אב ב"ן, ר"ל שנמשך מבחי' האבות בבנים וזהו"ע בחגוי הסלע דקדושה כנ"ל. להעיר ממ"ש במד"ר ריש פתיחתא דאיכה ר' אבא בר כהנא פתח צהלי קולך בת גלים כו' צהלי קולך בדברי תורה כו' בת גלים מה גלים הללו מסויימים בים כך

הראיני: קטע זה הראיני . . . יה"ר כו' — בכת"י ב' נמצא לקמן אחרי התיבות: דקדושה כנ"ל.

אבותיהם כו׳, ומזה יש להעיר לענין כי קולך ערב. ומאחר • שהמעשה הנק׳ מראיך גבוה יותר מהתורה הנק׳ קולך ולכן אמר תחלה הראיני את מראיך ואחר כך השמיעני את קולך א״כ למה אחר כך הקדים הקול למראה באמרו כי קולך ערב ואחר כך ומראך נאוה, י״ל מפני שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

יונתי בחגוי הסלע וגו׳, הנה כנס״י נק׳ יונה כמ״ש עיניך יונים וגו׳ (ועיין מזה בלק״ת סד״ה הנך יפה רעיתי, בגמרא פ״ד דשבת דמ״ט א׳ דאמתיל כנס״י ליונה ע״ש הפסוק בתלים ס״ח י״ד כנפי יונה כו׳ מה יונה כנפיה מגינות עליה אף כנס״י מצות מגינות עליהן וכ״ה ספ״ת דברכות דנ״ג ע״ב ואברותיה כו׳ מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות ועיין מזה בפ׳ פנחס דף רל״ד א׳ ובמק״מ שם מענין כנפי יונה, ועיין עוד בפ׳ בלק דף ר״ד ע״ב גבי ואתלבשו נהורין ואינון אקרון כנפים עילאין, ונת׳ ע״ז כי הכנפים הם כלי להרצון שהרי העוף מעופף למעלה בגובה או למטה והכל בעפיפת הכנפים באופן א׳ א״כ זה שלפעמים מעופף למעלה ולפעמים למטה זהו מחמת הרצון לבד, שכפי הרצון כך נעשה הפריחה ע״י עפיפת הכנפים, לכן עד״ז יובן שהמצות שהם כלים לרצון העליון נק׳ כנפי יונה, וזש״ש בפ׳ פנחס שהם ממשיכים הרוח להמתיק הגבו׳, ע״ד משנ״ת בד״ה מזוזה מימין שהמצות ממשיכים בחינת אויר שלמעלה מבחי׳ אור, והרמב״ם במ״נ ח״א פ״מ פי׳ דרוח דרוח הוא ג״כ שם הכוונה והרצון כמ״ש כל רוחו יוציא כסיל דפי׳ כוונתו ורצונו וכמוהו ונבקה רוח מצרים כו׳ ועד״ז נאמר מי תכן את רוח ה׳ כו׳ פי׳ מי הוא אשר ידע את סדר רצונו כו׳ ע״ש ועד״ז מ״ש שהכנפים ממשיכים הרוח היינו המשכת רצון העליון ב״ה, ועמ״ש בד״ה מי יתנך כאח לי בענין סוככים בכנפיהם על הכפורת ולפמ״ש כאן שהכנפים הם המצות י״ל שהם בחי׳ סכך ומקיף על הלוחות שהם יסוד אבא כו׳ וכמ״ש בדרוש זה בענין הראיני והשמיעני דשרש המצות גבוהות יותר, ועיין בד״ה המגביהי לשבת בענין שהמצות יש בהן כח להעלות את הנפש כו׳ ובזה א״ש עוד מה שנק׳ המצות כנפי יונה. והנה הטעם שהמצות יש בהם כח זה מבואר בדוכתי טובא לפי שהם ממשיכים גילוי רצון העליון ע״כ ממשיכים רצון זה בנפש, ובזה א״ש עוד שנמשלו לכנפים שהם כלי לגילוי הרצון כנ״ל מהמשל, וביצי״מ

בשולי העמוד: יונה ל׳ אונאה ח״ב קצ״ט עד כי בתחבולות כו׳.

ומאחר: קטע זה ומאחר . . . מעשה — בכתי״ ב׳ נמצא לעיל קודם התיבות להעיר ממ״ש.

כתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים כו' וכתיב כנשר יעיר כו' יפרוש כנפיו כו' י"ל דבחי' זו זהו ענין מעלת בעלי תשובה כי במקום שבע"ת עומדין כו' ולכן נאמר ישאהו על אברתו פי' למעלה מבחי' רמ"ח אברין דמלכא, וכמ"ש במ"א דנשר היינו בינה שכינתא עילאה, עיין פרדס בערך נשר בסופו, והנה לכן הנשר רחמני על בניו ודינא לגבי אחרנין כי כן בינה דינין מתערין מינה והיינו על ההיפך כמ"ש במ"א, ולפי' הפרדס דנשר ת"ת י"ל שכנפי יונה כנס"י וכנפי נשרים מז"א המשכה מלמעלה למטה כו' וכמ"ש המהלך על כנפי רוח כו', ועיין במ"נ ח"א פמ"ג פי' ענין כנף שיבא ג"כ בענין ההסתר וכו' שלכן נאמר לעתיד ולא יכנף עוד מוריך כו' וכן ופרשת כנפיך על אמתך פירוש סתריך כו' ע"ש ועד"ז נאמר ובצל כנפיך אחסה וכן מ"ש ביחזקאל י"ן ח' ואפרוש כנפי עליך כו' ועד"ז נק' המצות כנפי יונה כו' שהם ממשיכים גלוי טמירו דכל טמירין כו' ועד"ז פי' הזהר דפ' בלק דר"ד הנ"ל ענין כנפים כמובן. מיהו כאן ביאר ענין שכנס"י נק' יונה ע"ש עיניך יונים וי"ל כנפי יונה הם רצוא ושוב דלקמן הנמשך ע"י הלאסתכלא דעיניך יונים ובזה יובן יונתי בחגוי כו' והעצה לזה הראיני כו' השמיעני כי כשהוא בחגוי אינה יכולה לפרוח בכנפיה היינו מחמת נה"ב אין לה רצוא ושוב ולכן העצה לזה הראיני השמיעני תורה ומצות שהם המשכת רצון העליון והרצון מנהיג את הכנפים ונותן בהם כח לפרוח בבחי' רצוא ושוב כו'), פי' כמו עד"מ זוג יונים דכר ונוק' שכל הנחת והעונג שלהם מהסתכלות שמסתכלים זה על זה, כמו כן נאמר בישראל ישמח ישראל בעושיו והיינו ע"י לאסתכלא ביקרא דמלכא ע"י ההתבוננות בגדולת הבורא (וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו כו' ועמ"ש בד"ה ואלה המשפטים בפי' הסתכל בשלשה דברים כו' ואין דומה שמיעה לראיה כו' ע"ש, ועמ"ש מענין לאסתכלא בד"ה יהודה אתה, ובד"ה חכלילי עינים נת' שזהו בחי' אהבה בתענוגים, ועמ"ש בד"ה לבבתני כו' באחד מעיניך כו'. ועיקר פי' עיניך יונים היינו שאין שבעים בההסתכלות מלהפסיק כלל ויש להם תענוג כל שעה מההסתכלות כאלו מסתכלים מחדש ממש, ועד"ז ארז"ל בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, שבחי' הלאסתכלא בעיניך יהי' כחדשים ממש, וכמ"ש עיני האדם לא תשבענה, והיינו מפני שההסתכלות הוא בענין אור א"ס ב"ה, ובבחי' זו אין שייך כלל התיישנות כמארז"ל מי איכא זקנה קמיה קב"ה כו' כי ההתיישנות לא שייך רק בדבר שהוא בגבול, ועוד כי ההתיישנות זהו מפני הזמן והזמן הוא בעל גבול, אבל אור א"ס ב"ה הוא למעלה מהזמן א"כ כמו שהוא למעלה מגדר זמן כך אין שייך שהזמן יפעול שינוי בענין התענוג וההתפעלות מגדולתו ית' שהיא בחי' שלמעלה מהזמן, ומחדש בכל יום תמיד כו' וכמשנ"ת מזה ע"פ אני ישנה כו' גבי יונתי כו'. אמנם להבין איך שייך הסתכלות באלקות שיהי' בבחי' ראיה למעלה מבחי' שמיעה, אך הענין י"ל עפמ"ש בביאור הזהר פ' וארא בענין הבן בחכמה וחכם בבינה, שיש בחי' בניה הכלולה בחכמה ויש בחי' חכמה הכלולה בבינה, וזהו ענין או"א עילאין וישסו"ת, וא"כ מאחר שגם בבחי' ההבנה וההשגה יש התכללות מבחינת חכמה א"כ זהו ענין בחי' לאסתכלא, ועמ"ש בד"ה ראה אנכי בענין משכיל לאיתן כו'. עוי"ל פי'

לאסתכלא ע״ד שפי׳ הרמב״ם במ״נ שם פמ״ד ענין עין שפירושו שם ההשגחה כמו קחנו ושים עינך עליו, כך הוא ענין עיני האדם לא תשבענה שבכל היום ישגיח ויתן עינו ולבו על גדולתו ית׳ ולא די בעת התפלה לבד) וע״י אתעדל״ת אתעדל״ע עיני ה׳ אל צדיקים (עמ״ש בזה סד״ה כי תשמע בקול כו׳ בענין לעשות הישר בעיני ה׳, דשם נת׳ שזהו למעלה מבחי׳ עין ה׳ אל יראיו, אף שבזהר ח״ג דקכ״ט ב׳ משמע דבחי׳ עין כו׳ הוא בא״א אכן ע״פ המדרש שה״ש ע״פ ברח דודי מבואר דבחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים זהו בחי׳ עליונה יותר כמש״ש בזמן שישראל עושים רצונו ש״מ מביט עליהם בשתי עיניו הה״ד עיני כו׳ וכמ״ש מזה במ״א ע״פ אני ישנה כו׳. ועיין מענין עיני כו׳ ויצא דף קס״ד א׳, בשלח ד״ס סע״ב ע״פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק, פקודי דרכ״ה סע״א ובפי׳ הרמ״ז שם שלצדיקים יש זכות ליהנות משתי עיניו ימין ושמאל שהגבורות נמתקות כו׳ והיינו כמ״ש עיניו כיונים כו׳ רוחצות בחלב כו׳ דהיינו בחיורתא דעתיקא ואז ב׳ עיני זעיר נחשבים לאחת בכח מיתוק הגבורות עכ״ד וזהו ע״ד שבפסוק שמע אומרים אחד ולמה אין מזכירים יחיד, אלא כי אחד זהו המשכת אור א״ס בעולמות וכו׳ ועד״ז כשממשיכים שגם בז״א שיש חו״ג עכ״ז יהי׳ הגבורות נמתקות, לזה צ״ל ההמשכה מכח עליון מאד כו׳ אך להיות רוחצות מחלב הנה זהו ע״י אתהפכא חשוכא לנהורא כנודע מענין דם נעכר ונעשה חלב. ויקהל דף ר״ב א׳, ס״פ שלח דקע״ה סע״ב).

ב) **וזהו** ענין כל פסוד״ז קודם ק״ש הכל התבוננות ביקרא דמלכא אך אם ההתבוננות הוא דרך מעבר לבד כלא חשיב ואין נולד מזה אהבה ויראה, וזהו שמע ישראל ההתבוננות עם העמקת הדעת בגדולת הבורא ית׳ (והיינו כי פסוד״ז נק׳ חצר החיצונה יצירה אבל ק״ש בבריאה שם מאיר חב״ד, והעי״ן רבתי דשמע י״ל מורה על בחי׳ לאסתכלא וכו׳. וביאור הענין ע״ד שאמרו בגמ׳ טביעת עין, עיין בפ״ב דב״מ דכ״ג ע״ב שלכן בכלים חדשים שלא שבעתן העין יש מ״ד שאין שייך בו טביעת עין, אע״פ שהסתכל בהן כי זהו דרך כמו דרך מעבר, וכמ״כ אף אם מסתכל בלי טב״ע וכו׳ דפי׳ טביעת עין ע״ד ותטבע האבן במצחו, על מה אדניה הטבעו כך כשמסתכל באיזה ענין בעמקות ה״ז כאלו ראיית העין נטבע באותו הדבר, וכמ״ש הרמ״ז בפ׳ פקודי דרכ״ה ע״ב שב׳ סגולות הן אל העינים הא׳ היא הראי׳ וההכרה שהמובט מצטייר באישון בת עין כו׳ הב׳ היא הסגולה ששולח ניצוצי אורו שיש בהם עצמיות גמור כמ״ש הרב ממשל בת היענה עכ״ל, וי״ל דהא בהא תליא שכדי להיות הבחי׳ הא׳ שהמובט יצטייר ממש באישון בת עין זהו ע״י טביעת עין דהיינו שהסתכל בו היטב עד ששולח ניצוצי אור כו׳ וכאילו הטובע העין בהדבר דהיינו ניצוצי הנ״ל משא״כ כשלא הסתכל היטב היטב אין לו טביעת עין דהיינו שלא נטבע ניצוצי אור הראי׳ ולא נמשכו בהדבר ההוא כלל לכן אין לו בו ג״כ הכרה שהיא הבחי׳ הא׳, נמצא ב׳ הבחי׳ נמשכים מדבר א׳ שהוא ענין ההסתכלות היטב היטב. ומכ״ז יובן ג״כ ענין לשון טבע עיין תשו׳ ח״צ סי׳ י״ח ובכוזרי מ״א סי׳ ע״ז ומאמר ה׳ ס״י דהענין שהקב״ה

פועל זה כמי שדופס מטבעות בכלי השייך לזה כך הקב"ה פועל הכל רק שהכלים הם השמש והירח כו' וא"כ לשון טבע כמשארז"ל ספ"ד דסנהדרין והקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר, דהענין שבריאת הולד הכלים לזה הוא בטן האם וזרע האב אלא שהם רק כמו דפוס אבל הפועל בהן הוא הקב"ה והיינו פי' שטבע כו', אך באמת עיקר לשון טבע הוא מענין טביעה והיינו לפי שהאור והחיות מא"ס ב"ה המהוה ופועל כ"ז הוא מוסתר ומלובש בהעלם עד שנראה כאילו עולם כמנהגו נוהג א"כ האור האלקי המלובש בזה הוא בבחי' טביעה תוך העלם העולם מלשון טבעו בים סוף כו' עד שאינו ניכר כלל וכמ"ש במ"א ע"פ וברכך בכל אשר תעשה כו', וזהו ענין שם אל א"ד המחיה עשייה בגימ' צו ואין צו כו' דהיינו שמוסתר מאד עד שיוכל לומר כחי ועוצם ידי כו' ולכן גם המטבע נק' כן ע"ש שטבוע תוך החותם, ועמ"ש במ"א בענין חותם שוקע שהוא ג"כ בחי' הסתר האורות בכלים כו' וע' בעה"כ של בעל סה"ד פי' ב' רבינו בחיי טבע לשון טביעה כנ"ל אך שלא ביאר המכוון כדפרישית. ונחזור לעניגינו שעד"ז יובן ענין לאסתכלא ביקרא כו' שירבה להעמיק בגדולת א"ס ב"ה איך דכולא קמיה כ"ח ממש (ומשארז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה מבואר במ"א שזהו לפי שא"א להתבונן בעצמותו ית' כ"א ע"י פעולותיו וברואיו וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וכמ"ש בח"ה שער היחוד בסופו וז"ל כי הענינים הרוחניים כאשר נעמוד על ברור מציאותם אין מן הזריזות לדקדק בהם ולחקור על גופם, כי זה מפסיד את שכלינו, וזה כמי שטרח להשיג השמש מצד אורה וניצוצה וזריחותה ורוחק האופל ממנה יעמוד על מציאותה ונהנה ממנה ומשתמש לאורה ומגיע אל הענין המבקש ממנה, ומי שיטרח למצאה מצד עיגולה וכוון בעיניו להביט אל עין השמש תכהינה עיניו ויעדר אורם ולא יהנה מהשמש, וכן יקרינו כשנשיג מציאת הבורא יתעלה מצד אותותיו וחכמתו בהם ויכלתו בכל ברואיו נשכיל ונבין ענינו אז יאור שכלינו בידיעתו ונשיג כל מה שיש בכח שכלנו להשיג כמ"ש אני ה' אלקיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך, ואם נטריח שכלנו להשיג ענין עצם כבודו ולדמותו ולהמשילו במחשבותינו נפקד שכלינו והכרתינו ולא נשיג בהם שום דבר מן הידוע לנו, כמו שיקרה עינינו בהביטנו אל עין השמש עכ"ל. ועד"ז ג"כ ע"פ חכמת האמת עם היות שמתבוננים בענין רבוי ההשתלשלות והצמצומים עד שנבראו העולמות עכ"ז כל ההתבוננות הוא רק בענין שמו ית' דהיינו לומר שכל הצמצום והגילוי שאח"כ וכל התהוות העולמות הוא רק מבחי' אור א"ס כמו האור והזיו שאינו נוגע להעצמות, וכמו שם האדם שאינו נוגע לעצמותו, וזהו ע"ד מ"ש בח"ה להשיג השמש מצד אורה וניצוצה כו' כנ"ל, וגם אין הענין לעמוד על מהות האור והשם ח"ו כי שמו הגדול הוא למעלה מעלה מכל הע"ס דאבי"ע כו' והתהוותם רק ע"י קו כו' כנודע, אלא לומר שאנו מתבוננים שבחי' זו שהיא

בשולי העמוד בגוכתי"ק: יונתי דוקא בסתר המדריגה כי הראי' נמשך מן השחור שבעין.

מקור חיי החיים של כל העולמות עליונים ותחתונים נק׳ לגבי עצמותו ית׳ רק שם לבד או אור דהיינו כזיו השמש לגבי עצם השמש, היינו כשהזיו כלול בעצם השמש שאז הוא בחי׳ אין ואפס ממש וכמ״ש בתניא ח״ב, ועוד יובן יותר ענין שיתן עיניו למטה עפמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו בענין שכדי להגיע ההתפעלות בנה״ב הוא דוקא ע״י ההתבוננות בביטול היש שזהו ענין בשכמל״ו כו׳ ע״ש, עכ״פ ענין עיניו למטה זהו ממש ההתבוננות בגדולתו ית׳ ועוד כי באמירת קדוש ארז״ל שצריך שישא עיניו למרום כמבואר בא״ח סי׳ קכ״ה. והנה ע״י רבוי ההעמקה בזה נעשה העלאת מ״ן ממש מהסתכלות זו שעולה ונכלל בא״ס ב״ה עד״מ מהבחי׳ שנית שכתב הרמ״ז כו׳ וכמ״ש בפ׳ קדושים דף פ״ד ע״א ע״פ הסבי עיניך מנגדי, דבשעתא דאלין עינין מסתכלין ביה בקב״ה כדין מתערין בלביה כו׳ ברחימותא עילאה כו׳ דאינון מוקדין לי׳ בשלהוביתא דרחימותא, וע׳ בקמ״מ שם, והנה עי״ז נמשך ג״כ הבחי׳ הא׳ שכ׳ הרמ״ז עד״מ והוא שיהי׳ נחקק אצלו רוממות הבורא ית׳ בל תמוט עולם ועד, ועד״ז יובן ג״כ למעלה דהנה איתא באדרא דק״ל ע״א ענין שבא״א לית גבינין דמכסיין על עינא ובז״א יש גבינא כו׳ ופי׳ גבינא היינו עד״מ למטה כשהאדם טרוד באיזה השגה אע״פ שרואה הדבר שלפניו הוא כאילו אינו רואה והוא ההפך מבחי׳ טביעת עין הנ״ל, כך מ״כ אבל צ״ע המשל, ואפשר שזהו ע״ד ענין הנזכר בפ׳ ויקרא ד״כ ע״ב ובויגש דר״י ע״א בפי׳ רחל מבכה כו׳ כי איננו כו׳ דסליק לעילא לעילא כו׳, אבל בחי׳ עיני ה׳ כו׳ היינו המשכת האור למטה ועמ״ש מזה בד״ה כי עמך מק״ח בפי׳ הבט משמים כו׳. והנה ממש״כ בענין העינים יובן קצת ענין הרבה מ״ע ומצות ל״ת התלוים בעינים, כמו וראיתם אותו דציצית ודברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע״פ, וכן ולא תתורו כו׳ אחרי עיניכם, וכן גבה עינים ורחב לבב, ומ״ע מד״ק כי אראה שמיך כו׳, ומל״ת ברית כרתי לעיני כו׳ ושאסור להסתכל בפני אדם רשע עיין מכ״ז בספר חרדים, ויובן ע״ד הנ״ל שכ׳ הרמ״ז בענין העינים כו׳), וענין ההתבוננות שהוא ית׳ ממכ״ע וסוכ״ע והכל הוא זיו והארה לבד מאתו ית׳ היינו בחי׳ שם ולא עצמותו ומהותו וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו פי׳ אפילו מה שהוא נשגב שפירושו רוממות, כענין ונשגב ה׳ לבדו וכענין מ״ש תלים קל״ט פליאה כו׳ נשגבה לא אוכל לה, שהוא בבחי׳ הפלאה, מה שאינו מושג, וכן וכחומה נשגבה במשלי י״ח י״א, ולכן נאמר נשגב שמו פי׳ אפילו מה שהוא מרומם ומופלא בחינת סוכ״ע שזהו הנק׳ נשגב וע״ד שנאמר הן אל ישגיב בכחו כו׳ באיוב ל״ו כ״ב, הנה כ״ז הוא בחי׳ שמו לבד, וכמ״ש הזכירו כי נשגב שמו בישעיה י״ב ד׳ (ועיין ס״פ לך לך דצ״ו ב׳ ע״פ מגדל עוז שם ה׳ בו ירוץ צדיק ונשגב, ובפ׳ ויגש דר״ט ע״ב מאן נשגב אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק, יתרו ע״ג ב׳, ובפ׳ שלח דקס״ד רע״ב ונשגב ההוא מגדל כו׳ ובמק״מ שם פי׳ ב׳ הרח״ו בו ירוץ לשון רצון, היינו רצון עליון סוכ״ע כו׳, ורצון ג״כ בגימט׳ שמו כמ״ש במ״א, ועיין בפרדס ערך מגדל, ועיין בפ׳ נח דע״ה א׳ שלעומת זה אמרו דור הפלגה נבנה לנו עיר ומגדל ונעשה לנו שם ע׳ מק״מ שם, ועיין בפ׳ ויגש דר״ו סע״ב ובפ׳ ויקרא ד״ה סע״א ע״פ אלקי׳ בארמנותיה נודע למשגב אלין אינון

נו"ה, ועיין במק"מ שם ושיעור הכתוב כו', והיינו שבהם ועל ידם נמשך בפנימיות דבחי' ממכ"ע הגלוי מסוכ"ע ולא בבחי' מקיף לבד וכמ"ש בד"ה והתהלכתי בתוככם בענין עושים רצונו של מקום, ועמ"ש במ"א ע"פ והנצח זו ירושלים), וגם נודע ג"כ שיש ג' אלפים יובלות שהם הכל רבוי עליות עילוי אחר עילוי, והכל רק בבחי' הזיו וההארה ממנו ית' וכמ"ש במ"א ע"פ אחרי ה' תלכו, עיין בסידור שער התפלה, וזהו אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה, קדושים היינו נשמות ישראל אשר יתעלו תמיד בעילוי אחר עילוי ויהללו סלה (עיין בפי' סלה בפ' ויקרא ד"כ סע"א ובפרדס ערך סלה דקאי על בינה והיא העוה"ב), והכל הוא בבחינת שמך קדוש בבחינת שם וזיו בלבד, וע"י התבוננות הנ"ל בהעמקת הדעת נולד מזה אהבה בתענוגים, וזהו שמע ישראל וכו' ואהבת וכו' פי' שמע שם ע' שיתבונן בכל הנז' איך שמקור חיות כל העולמות מבחי' שם כו' ועמ"ש מענין שם בד"ה השמים כסאי, ועי"ז נולד ונמשך להיות ואהבת את כו' ופי' את הטפל היינו שבאהבה זו כלול ג"כ בחינת יראה אלא שבחי' יראה נק' את הטפל לגבי בחינת אהבה כמ"ש במ"א בד"ה וידעת היום.

ג) **והנה** הטעם שאצלנו נקל להתגלות אהבה יותר מיראה איתא ברע"מ בנוי דאברהם בגלותא דאדום כו', כי הנה בודאי לאברהם היה ג"כ מדת יראה כמ"כ אצל יצחק היה בודאי מדת אהבה רק ההפרש הוא כי אצל אברהם אבינו ע"ה הי' מדת אהבה בגלוי ומדת יראה בהעלם ולכן נקרא אברהם אוהבי וביצחק הי' להפך שהיראה בגלוי והאהבה בהעלם ולכן נאמר ופחד יצחק היה לי (וכמ"ש במ"א בענין וכל הלבבות ייראוך שהיראה בגלוי ואזי וכל קרב וכליות יזמרו שהאהבה בפנימיות נעלם ונסתר וזהו ענין ראש השנה שופר אילו של יצחק ובסוכות זמן שמחתינו ע"ד בחי' אברהם כו', וצ"ע דסוכות בחי' יעקב ויעקב נסע סוכתה, וצ"ל מהו בחי' יעקב דא"א לומר כב' בחי' הנ"ל ולומר שבו ב' הבחי' בגילוי ע"י עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל אהוי"ר כו' ואעפ"כ מטה כלפי חסד ואהבה כו' ועיין באגה"ק ד"ה והי' מעשה הצדקה, ואפשר לומר ע"ד שנת' בביאור ע"פ מים רבים פ' תולדות בענין רבקה התכללות המדות לגמרי כמו שהן בחי' טורי חשוכא כו' י"ל שבחי' זו מאיר ג"כ בת"ת כו' וצ"ע), אבל בודאי הי' לכל א' ב' הבחי' דאהוי"ר שהן חו"ג, ומטעם זה איתא בע"ח בענין המשכת וגילוי ה"ח וה"ג שלפעמים החסדים קודמים לירד ולהתגלות קודם הגבורות ופעמים הוא להפך (ועיין בביאור הזהר ר"פ בראשית במאמר כשושנה בין כו' כ' בשם כתבי האריז"ל שזהו ההפרש בין ע"י לשאר הפרצופים שממנו יוצאים הגבורות קודמים לחסדים משא"כ בשאר פרצופים החסדים קודמים להשפיע וזהו לפי שע"י הוא בחינה תחתונה שבמאציל שאין ערוך להנאצלים עמו ע"כ שם צ"ל

בשולי העמוד בגוכתי"ק: סלע בעובדי' משמע חוזק והטמנה י"ל סלע תשבע"פ ח"ג ר"פ אית סלע כו' המן הסלע, ובמדרש שה"ש קינן נחש י"ל ע"ד ושמתם כו'.

הגבורות קודמים כדי שיוכלו לקבל הארתו ע"י הגבורות והצמצומים כו' ועמ"ש בביאור ע"פ שוש אשיש בענין ותגל נפשי באלקי, ומזה יובן ענין פחד יצחק שהוא ענין שהגבו' והיראה בגלוי ולכן הם קודמים שזהו בחי' גבוה מאד ועמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות יצחק, ולכן בר"ה ג"כ צ"ל בחי' יראה בגלוי שזהו ענין ימים נוראים כו', ועיין מענין יראה עילאה זו ששרשה מגבורה דע"י בהרמ"ז ר"פ פנחס ובפ' קדושים בדף פ' סע"ב גבי ראשית חכמה יראת ה' ור"פ וישב דקע"ט ב' ד"ה דחיל למאריה ועיין בע"ח שער אר"א פרק א"ב נת' איך מע"י יוצאין הגבורות תחלה ובשער כ"ה הנק' שער דרושי הצלם בדרוש א' גבי סדר ירידת החו"ג בזו"נ כ' והנה תיכף אחר צאת החסדים כו' יוצאות גם ה"ג כו' אמנם סוף דרוש הנ"ל כ' וז"ל ועיין בדרוש ציצית כי שם נראה בהפך מזה שהגבורות יורדין תחלה ואח"כ החסדים והוא מה שגרם חטא אדה"ר ע"ש עכ"ל, ועיין במ"ח מסכת אריך פ"ב מ"ב ובראשית יצאו הגבורות כו', ובמס' הגדלות דז"א פ"ה מ"ה כיצד נתגלו לפי שעדיין לא חטא אדה"ר קדמו הם להה"ג כו' ומיד ירדו אחריהם הה"ג כו' עכ"ל וע' בלק"ת פ' בראשית גבי חטא אדה"ר, ובודאי בע"י לעולם יוצאי' הגבו' תחלה כנ"ל רק מאו"א לז"א שם החסדים מתגלי' תחלה, רק מחמת חטא עה"ד קדמו הגבו' וצ"ע בפע"ח שער הציצית), והיינו כי אצל מי שמדתו חסד בגלוי אף שיש בו ג"כ מדת יראה בהעלם חסדים קודמים לגבורות, ולכן בס"י שחיבר אאע"ה איתא ואם רץ לבך שוב לאחד, כמדתו של אאע"ה אהבה קודמת, וזהו רץ לבך אהבה ברשפי אש מלמטה למעלה שוב אל אחד היינו תורה שהיא חכמתו ורצונו ית' כמ"כ אחר שמע ישראל אומרים בשכמל"ו היינו אחר ההתבוננות שיהי' בחי' רצוא מלמטה למעלה למסור נפשו באחד צ"ל אח"כ בבחי' שוב מלמעלה וצריך להשפיל א"ע שאין ראוי לכך ולהיות בבחי' ביטול ויראה בבחי' שוב, ובכל דבר עבודה צ"ל רצוא ושוב דכר ונוק' (נ' כי רצוא הוא בחי' דכר כי זכר חסדו והיינו אהבה דאברהם ז"א רובו חסדים, ושוב מבחי' יראה גבורה בחי' נוק' אשה יראת ה' מל' בנינה מן הגבורות וכענין באשה קראו מושב וכתיב וישב ה' מלך לעולם, ועמ"ש במ"א בד"ה וכל בניך כו' שזהו ענין א"ת בניך, בינה בן י"ה בחי' אהבה, אלא בוניך בנין ירושלים עסק התורה ואבא יסד ברתא, כי יראה תתאה שרשה מיראה עילאה וכמ"ש ע"פ הזהר אמור ד"ק גבי בזמנא דנטלא מבי אבא וכו' בענין בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכמ"כ נת' במ"א ענין השמים כסאי הוא רצוא אה"ר וכו' והארץ הדום יראה שוב. וצ"ע שבד"ה כאשר השמים החדשים נת' ארץ רצוא ושמים שוב כו' וכן בכמה דוכתי בענין חתן וכלה דו"נ כלה כלתה נפשי וחתן חות דרגא. ועיין מענין רצוא ושוב בפ' בראשית דכ"א א', ויצא קמ"ז ב', ובספד"צ דקע"ז סע"ב אדר"ז רפ"ח ב', רצ"ג ב'. ויש לומר כי לפעמים

בשולי העמוד בגוכתי"ק: יש פנים לומר הא דחסדים קודמין כי אבא מקבל מגלגלתא שלמעלה ממו"ס, בת תחילה קדימת יראה.

מפרשים גבורה יראה ואז הוא בחי' שוב ולפעמים מפרשים גבורה רשפי אש ואז הוא רצוא, וכן חסד הפי' אהבה אך יש אהבה שממטה למעלה היא רצוא ויש אהבה שמלמעלה למטה והיא בחי' שוב, ועמ"ש מענין ב' בחי' אהבה אלו בד"ה בהעלותך את הנרות שהוא ההפרש בין אהבה דאברהם ובין אהבה דאהרן כה"ג, ולכן ב' הסברות שבענין רצוא ושוב נכוני' והכל לפי הענין, ועמ"ש בד"ה שימני כחותם בענין חותם בולט וחותם שוקע כו'), וזהו שאמרו והיו הדברים האלה, ע"כ מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה בגמ' רפ"ב דברכות, היינו ואהבת כו' בכל מאדך זהו הכל בחי' רצוא ממטה למעלה ונק' כוונה, שמכוין לבו אל בחי' אין ערוך לך (כי הכוונה הוא ענין פנימית היינו המכוין שיש לו בהדבר, וזהו תכון תפלתי קטרת בתלים קמ"א, אחלי יכונו דרכי, שפת אמת תכון לעד, וע' בפרדס שער הכוונה הביא המאמר דפ' חקת קפ"ד א' ואלין דידעי ומכווני ליבא ורעותא מפקין ברכתא מאתר דמחשבה כו' וע' במק"מ שם ובסה"מ סי' קנ"ו. והנה רש"י פי' מכאן ואילך מצות קריאה היינו פ' והיא"ש, והענין כי בשמע שם מ"ב שהוא ענין הכוונה מלמטה למעלה ובהוי' א"ש שם ע"ב שהוא המשכה וזהו ענין קריאה) ואח"כ הוא בחי' שוב מלמעלה למטה ע"י התורה שהיא חכמתו ורצונו היינו מצות קריאה, והיו הדברים האלה, שקוראים וממשיכים הוי' מלמעלה למטה בתורה שהיא היכלא עילאה דמלכא, כדכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה', והאש מסתלק למעלה אא"כ יש עצים שיתאחז בהן, כך האורות הם בבחי' הסתלקות במאצילן אלא התורה היא הכלי שבו נתלבש אור א"ס עוטה אור כשלמה, והכלים היינו מקרא משנה וכו' כלים מכלים שונים, וזהו ותמלא כדה, כד ספרין דאורייתא ותעל שנשאב מים החכמה, ותפלה היא ממטה למעלה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (עיין ברע"מ פנחס רמ"ג א' גז' שהתפלה נקרא סולם, ובבעה"ט סולם גי' קול ומבואר במ"א ע"פ הקול קול יעקב הראשון חסר ו' והוא ענין התפלה ועם ו' זהו תורה וכך הוא בענין סלם בלא ו' זהו קל דתפלה ואח"כ כשעי"ז ממשיכים התורה מהיכלא עילאה כדלקמן זהו ענין סולם בוי"ו כמו שאנו קורין סולם, גם איתא במדרש סלם זה סיני כו', אך להבין עם מ"ש בפ' ויצא דקמ"ט סע"א ועמוד ב' בענין הסולם יסודא דעלמא וכו' י"ל עפמ"ש הרמ"ז שם שהוא תחלת קו האמצעי חוט השדרה העשוי מדרגות הן הן החוליות עכ"ל ומבואר בגמ' שח"י ברכאן דצלותא הם כנגד ח"י חוליות השדרה, שהחוט השדרה שבהן נמשך ממוח הדעת ובו ועל ידו נמשך הטפה כו' וכך הוא בנפש ענין המשכת הדעת שזהו עיקר ענין התפלה ועמ"ש מזה בד"ה לא הביט און ביעקב, וע' בפרדס ערך סלם) בכדי לעלות על ידו ולהשפיע ולהשיג תורה שהיא היכלא עילאה דמלכא (עמ"ש בפי' היכלא עילאה בסידור שער הק"ש סד"ה להבין פ' ראשונה דק"ש ועמ"ש בד"ה וארשתיך לי מענין חצר החיצונה וחצר הפנימי' ובית המל') שע"י התפלה משפיעין התורה מהיכלא עילאה (והיינו כי התורה היא טפת

בשולי העמוד בגוכתי"ק: כוונה אור אח"כ קריאה לכלים.

החכמה עילאה כמארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת, ולהיות המשכה זו זהו ע"י הדעת והאדם ידע כו' שנמשך מתשב"כ דכר לתשבע"פ נוק', וכמ"ש בד"ה תורה צוה, והיינו ע"י ח"י חוליות כנ"ל וכ"ז ע"י הסולם יסוד, וכמו ע"י הלולב ממשיכים הדעת וזהו ענין ויאסור יוסף מרכבתו שהוא צדיק בחי' מרכבה ויעל לקראת אביו לעורר ההמשכה מאבא עילאה וכמ"ש בלק"ת ר"פ ויחי ומי הוא המעורר כו'), ומחמת כי בגלותא דאדום בנוי דאברהם לכן אצלינו האהבה קודמת (כי אנו באנו לכאן מגלות אדום מבית שני).

ד) **והנה** בחי' יונתי הנ"ל היינו נש"י ירדה בחגוי הסלע בגוף שהוא דומם כסלע (וע' בפ' ויצא דקמ"ט סע"א ת"ח האי סולם כו' באתר דגלותא שריא ביה ועכ"ד כו', ואמנם יש ג"כ סלע שהוא בחי' עליונה, כמ"ש בילקוט חוקת ואין סלע אלא זכות אבות כמ"ש ירונו יושבי סלע כו' והיינו בחי' האהבה מסותרת שיש בנש"י שהיא קשה מאד, עד אשר מים רבים דנה"ב וטרדותיהן לא יוכלו כלל לכבותה כמ"ש בת"א פ' נח בד"ה מים רבים, וע' בפרש"י בעובדיה א' ג' דחגוי סלע זהו זכות אבות וזהו ענין כי מראש צורים אראנו, וזהו איתן מושבך ושים בסלע קנך ומבואר במ"א בד"ה ראה אנכי ענין משכיל לאיתן שהוא בחי' חזקה שנתחזקה בנפש למעלה מהשכל המושג כו' וע' בפ' אחרי דס"ו סע"ב בענין איתן כו' בסלע כו' ובמק"מ שם, וברע"מ פ' פנחס דרל"ח ב' איתן אותיות תניא בסלע הלכות כו' וע' דרע"ח סע"ב ודרע"ט ב' ובפ' משפטים דק"י ולכן י"ל גם כאן עם היות דהפי' בחגוי הסלע על ירידת הנה"א להתלבש בגוף ונה"ב, עכ"ז הפי' ג"כ שיש להן כח וסיוע להתגבר על הגוף ונה"ב ע"י חגוי הסלע דקדושה הוא בחי' איתן מושבך ושים בסלע כנ"ל וכמארז"ל אם אבן הוא נימוח כו' ועיין בפ' אחרי דס"א סע"א מענין יונתי בחגוי י"ל הפי' כמשנ"ת), בסתר המדרגה היינו נה"ב ונק' מדרגה שיש בה מדות ותאוות שונות זה אוהב כך וכו', ונק' סתר המדרגה כי נש"י נתלבש בגוף ונה"ב היינו המדות שלמטה מהדעת כבהמה כי תאוות נה"ב ומדותיה הוא בלא דעת (והוא נגד מדרגות הנ"ל שבסולם שהן ח"י חוליות הנמשכין ממוח הדעת דוקא אשר הדעת הוא ההכרה באלקות וידעת היום כו' משא"כ הבהמה אין לה דעת ועמ"ש מענין הדעת בד"ה ואלה המשפטים) אך עכ"ז הרי שרש נה"ב הוא מן המרכבה פני אריה ופני שור אשר שרש המרכבה הוא מלמעלה מהדעת בחי' בהמה רבה, המדות שלמעלה מהשכל, שוהו ענין זמ"ל דתהו שהן לפני מלך מלך בישראל, אך ע"י שבה"כ נפלו למטה ונשתלשלו למטה מהדעת ופני אריה מחיה כל החיות היינו שממנו נמשך נפש אליהן וכן מפני שור לכל הבהמות ומפני נשר לכל העופות, לכן נק' הנה"ב סתר המדרגה, שהיא ירדה למטה מטה בבחי' הסתר והעלם מאד (ובב"ר פ"א אמרו ע"פ הוא גלי עמיקתא ומסתרתא אלו מעשיהם של רשעים שנאמר המעמיקי' מה' לסתור עצה כו' רק שמ"מ שרשה ממדרגה עליונה וזהו סתר המדרגה, ויש ג"כ סתר בקדושה כמש"ש ומסתרתא זו ג"ע שנאמר למחסה ולמסתור מזרם כו' ואומר תסתירם בסתר פניך, וע' ס"פ תצוה דקפ"ז סע"א ע"פ הוא גלי כו' משמע שהוא מבחי' כתר סכ"ע עמיקין

סתימין עילאין, וכ"מ ברע"מ ס"פ פנחס דרנ"ה ב' ע"פ יושב בסתר עליון בצל כו' ועד"ז ענין הנסתרות לה' אלקינו שהן י"ה עלמא דאתכסיא, ועד"ז גם באדם ענין האהבה המסותרת ששרשה למעלה מהשכל כנ"ל, ועמ"ש במ"א בענין אסתר, אסתיר פני ביום ההוא, שבחי' אסתר הוא בבחי' העלם אפילו מבחי' ביום ההוא שהוא עלמא דאתכסיא כו' וזהו ג"כ ענין ישת חשך סתרו, והיינו כי ביום ההוא הוא בחי' בינה אימא עילאה המקננת בבריאה ונק' ובורא חשך שאין הבריאה מושג כמו היצי' שנק' יוצר אור וכמו המחשבה לגבי הדבור, אכן מל' דאצילות נעשה עתיק לבריאה שנעתק וגבוה מבריאה ואינה באה בהתגלות גם בעולם הבריאה ששרשה כתר מל' מעתיק דאצילות עמ"ש בביאור ע"פ כי אתה נרי בענין פי' מלך יחיד, ולכן גם לע"ל שכל הנביאים עתידים להבטל עכ"ז מגלת אסתר לא תבטל וכמ"ש בד"ה יביאו לבוש מלכות, ומבואר שם שכמ"כ עד"ז הם הלכות שבתשע"פ שהם ג"כ ירדו בסתר המדרגה דהיינו שנתלבשו בדברים גשמיים והיינו לפי ששרשן גבוה מאד ולזה גם ההלכות אינן בטילות לעתיד, וא"כ י"ל שזהו ענין סתר המדרגה בקדושה, וכמ"ש בגמ' בפ"ג דמ"ק די"ו ע"פ חמוקי ירכיך מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר, וכן צדקה צ"ל בסתר כמש"ש, ובפ"ק דב"ב גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, ובפ' אחרי דס"א סע"א פי' בסתר המדרגה אלין ת"ח הצנועין דבהון חסידים דחלי דקב"ה, והיינו כי והצנע לכת זהו ענין פנימית הלב וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אלה מסעי בענין ריב"ז כו' וכן לוחות אחרונות שניתנו בחשאי ביוהכ"פ שאז הוא פנימי' הלב וזהו ענין בסתר אהלו בצור ירוממני, וע"י בחי' אלו שבקדושה יוכל להתגבר על תאוות נה"ב שהיא סתר המדרגה שלא בקדושה כ"א מבחי' ק"נ כו').

ה) **והנה** כתיב והחיות נושאות את הכסא, כי הנה על דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' והנה כתיב ג"כ כי לא אדם הוא, והיינו כי אדם הוא בחי' חכמה כמ"ש בפרדס ערך אדם ועמ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי כו', וע' בפ' נח דע"א סע"א כמראה אדם דא היא תשב"כ, כי אורייתא מחכמה נפקת, וע' בפ' תולדות דקל"ד ע"ב, והנה כתיב ג"כ כי לא אדם הוא, והיינו אור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה, ולזה החיות נושאות את דמות הכסא ובחינת כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא, דהיינו לבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות,

---

בשולי הגליון בגוכתי"ק: ח"ב קכ"ב א' צ"ד סע"ב, ח"ג ס"ו ב' קל"ה ב' קמ"ג.

כמראה אדם ז"א בכ"ף הדמיון לא"א אדם כי א"ק נק' אדם כללות, ע' ג"כ ביאור משפטי' אדם אצי' אדמה כו' וכתר הוא אצי', ושהחיות נושאו' להגביהו לא"א שיהי' אדם ממש, ע' תו"א יתרו גבי מרכבה. עוי"ל כפשוטו כמש"כ דא"א לא אדם עכ"פ בגשמ' ודאי י"ל כמראה אדם לא אדם ממש כי הן רק לבושי' עדה . . . והחיות נושאו' שיוכלל כאדם ממש אל אברתו לא . . .

ועיין מ״ש מזה בד״ה זכור את יום השבת, והיינו מחמת שחיות המרכבה שרשם הוא למעלה מן הדעת לכן יכולים להיות נושאות כו׳. והנה עד״ז יובן ג״כ עליית נש״י ע״י ירידתן בגוף וגה״ב כי הנה״ב שרשה מחיות המרכבה ע״י רבוי השתלשלות והנה״א שרשה מבחי׳ דמות כמראה אדם, וכמ״ש בד״ה ויראו כו׳ ותחת רגליו כו׳ ובאגה״ק ע״פ אשרינו מה טוב חלקנו, וכמו שלמעלה והחיות נושאות כו׳ כך ג״כ זהו תכלית ירידת הנשמה כ״כ למטה בנה״ב לצורך עלי׳ כי מקודם ירידתה היתה רק נהנית מזיו השכינה ואחר ירידתה והתלבשותה בסתר המדרגה יכולה לאשתאבא בגופא דמלכא למהוי אחד באחד ממש ועמ״ש מזה ע״פ אני ישנה גבי רעיתי, וזהו עלי׳ למעלה ממהותן תחלה שנמשכו מבחי׳ לבושים ולא מבחי׳ גופא כמאמר לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין, פי׳ כי המדות עליונות נק׳ גופא חסד דרועא ימינא וזהו ענין דמות כמראה אדם כו׳ והאותיות נק׳ לבושים שבהם מתלבשים השכל והמדות, וס״ר אותיות התורה הן שרש ס״ר נש״י, ונק׳ בחי׳ אלו ג״כ פנימית וחיצוניות, ובע״ח נק׳ בשם אורות וכלים שהכלים שהם האותיות מגבילים את האור שלא יהי׳ בבחי׳ א״ס ואחר שנתצמצם האור בכלים אזי דייקא יוכל להיות בריאת העולם בבחי׳ גבול, וזהו עולם חסד יבנה ופי׳ יבנה בבנין כאדם שבונה בית לשבת בו כך צריך החסד להיות נבנה בבית כו׳ שהוא ע״י צירופי אותיות שתי אבנים בונות שתי בתים כו׳ כדי שעי״ז יהי׳ בחי׳ עולם, ועמ״ש מזה בד״ה וידבר כו׳ וארא אל אברהם וזהו כתפארת אדם לשבת בית, ולכן היתה בריאת העולם ע״י אותיות, בעשרה מאמרות נברא העולם, כי האותיות הן כלי ולבוש שיוכלו לקבל האור, וכמו שבגמ׳ פרק כל כתבי נק׳ הלבושים של האדם בשם כלים גבי מצילין שמונה עשר כלים, אשר נתצמצם האור ע״י אותיות ביום הראשון מאמר ואותיות יהי אור הוא כלי לאור החסד ויוכל להיות התגלות חסד לנבראים ועד״ז ביום שני מאמר יהי רקיע כו׳, וע״י אותיות ומאמר נעשה אדם בצלמינו כו׳ נתהוו נשמות ישראל וכל בריאת העולמות הוא הכל מאותיות ולבושים אשר הכל הוא בחי׳ שם וזיו לבד הארה בעלמא משמו אבל מהותו ועצמותו ית׳ מתנשא מימות עולם לך הוי׳ הגדולה כו׳ (ועמ״ש בד״ה השמים כסאי בפי׳ שמע שם ע׳ כו׳ וכמ״ש בשע״ק ששרש הנשמות הוא מבחי׳ לבוש דע״ס כו׳) אבל ע״י ירידתה בעוה״ז בנה״ב והגוף יכולה להגיע למדרגת לאשתאבא בגופא דמלכא, ועמ״ש מזה בד״ה זכור את יום וכו׳ הנ״ל שזהו ענין העלי׳ מבחי׳ איהו וגרמוהי חד לבחי׳ איהו וחיוהי חד, והיינו ע״י בחי׳ בכל מאדך שהוא בלי גבול אחרי התבוננות בגדולת הבורא למסור נפשו באחד, ואהבת בכל מאדך שלא יהי׳ שום מניעה, אז במדה שאדם מודד בה מודדין לו וע״י אתעדל״ת אתעדל״ע ונתגלה מלמעלה מגלה עמוקות מני חושך כי אפילו בשעת מ״ת שהיה התגלות גמור נאמר ויצא כברק חצו, עד״מ שמקודם הברק יש ענן ואח״כ מאיר הברק, כמ״כ כל ההתגלות אינו רק הארה בעלמא וזיו שיתגלה האור מתוך החשך, אכן ע״י בכל מאדך בלי גבול והסתר כלל ע״ז נאמר ולא יכנף עוד מוריך והי׳ עיניך רואות את מוריך, בישעי׳ למ״ד כ׳ (עיין מזה ברע״מ פ׳ פנחס דרכ״ב סע״ב שהוא למעלה ממ״ש בשתים יכסה פניו כו׳ וצ״ל דעלי׳ זו הוא

ג"כ למעלה מבחי' יונתי שהוא ג"כ בחי' הסתכלות עיניך יונים, ואפ"ל עפמ"ש באד"ר דק"ל רע"א ע"פ כי עין בעין יראו, ובאדר"ז דרצ"ג סע"ב ע"פ עינך תראה ירושלים כו' וזהו ג"כ ענין הנז' פ' ואתחנן דרס"ז ע"ב ופ' פנחס דרל"ט ע"ב ע"פ עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו, וא"כ הוא למעלה מבחי' יונתי שהוא ההסתכלות בבחי' חב"ד דז"א אבל ענין והי' עיניך רואות כו' היינו ג"כ בא"א, וזהו דוקא ע"י ירידתה בנה"ב וכמו שהראיה נמשך דוקא מהשחור שבעין שזהו ענין בירור שם ב"ן כו' ששרשו משבה"כ מבחי' העינים כו' א"נ כמו שע"י מראה צפוי כסף נעשה הראי' בא"ח מה שלא יכול לראות באור ישר מצד כח הראיה שבעין עצמו כמ"ש בד"ה ת"ר נר חנוכה וכו' ב"ה אומרים כו' כמ"כ ע"י ירידת נה"א בסתר המדרגה בנה"ב נעשה עלי' יתירה בבחי' הראי' יותר מבחי' נה"א עצמה הנק' יונתי.

ו) **אך** צ"ל דהרי אמר שהעלי' בבחי' גופא דמלכא שהוא מדות דז"א, ויש להקדים פי' עוד בענין והחיות נושאות, דהנה ס"פ משפטים דקכ"ב ע"א איתא כמראה אדם ולא מראה אדם ופי' המק"מ כמראה אדם הוא ז"א שהוא כמראה אדם שהוא אריך ואינו אריך ממש עכ"ל, וכן פי' עוד ס"פ ויקהל דרי"ז סע"א דמות אדם, דיוקנא דאדם, דז"א הוא דיוקן אריך הנק' אדם, וכ"ה בפ' אחרי דס"ו ב' וא"ו כמראה אדם א' סתים בגויה וכו', והנה אדם מתחיל באלף וזהו א"א ממש ובחי' ו' זהו כמראה אדם כי הא' סתים בגויה ע"ש במק"מ, וכ"ה באד"ר דקל"ה ע"א ע"פ כמראה אדם ודקמ"ד ע"א ע"ש בהפי', וכ"ה בפרדס ערך אדם שכתר נק' אדם קדמון, והענין כי אמיתי' פי' אדם היינו שהוא אור כללי הכולל הכל וכמו שהאדם הגשמי נקרא עולם קטן שכולל מכל מה שיש בעולם כמ"ש באדר"נ פל"א, וז"ש גם את העולם נתן בלבם כמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י, ועמ"ש בביאור ע"פ כי המצוה הזאת בענין נעשה אדם ומ"ש בענין שם מ"ה דאיהו אורח אצילות, וזהו בחי' כתר או א"ק שהוא כתר דכללות ועיין בפ' משפטים צ"ד סע"ב אדם באורח אצילות דלעילא כו' שהוא כתר שלמעלה מאו"א ע"ש, וע' במק"מ ר"פ במדבר ובפ' בשלח דנ"ה, וז"א נק' כמראה אדם בכף הדמיון לבד. ואפ"ל שזהו מארז"ל ס"פ חז"ה דף נ"ח גבי ר' בנאה נסתכלת בדמות דיוקני דהיינו יעקב שהוא ז"א בדיוקני עצמו שהוא אדה"ר היינו חכמה וכתר אל תסתכל, ואע"ג שבודאי ר' בנאה לא השיג באצי' ממש י"ל שהשיג בז"א דבי"ע וכו' ודיוקני עצמה היינו כתר דבי"ע, וביאור הדבר דהנה מל' דאצילות נק' חכמה תתאה והיא מקבלת מז"א שהוא לגבי ח"ת זו כמו הכתר לגבי ח"ע כו' ודרך כלל זהו ענין סוכ"ע וממכ"ע אכן ע"י והחיות נושאות כו' הם מגביהי' בחי' כמראה אדם להיות מתעלה בבחי' אדם ממש, וכמו עלי' ז"א בא"א בחג השבועות ע"י קדימת ספירת העומר שהוא בירור שם ב"ן וכו', וא"כ נש"י שיתעלו בבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו ז"א כשיתעלה בא"א הרי יהי' בהם גילוי א"א ממש וזהו דוקא ע"י יונתי בחגוי הסלע כו'

בשולי העמוד בגוכתי"ק: הבכור לשניאה, אך כי ז"א יהי' בבחי' א"א ע"י החיות נושאו' א"כ ממילא לאשתאבא בגופא היינו בא"א.

וכנ"ל, גם י"ל דכמו שז"א לגבי א"א נק' כמראה אדם בכף הדמיון כך מקור נש"י לגבי ז"א נק' ג"כ כן וכן פי' ברע"מ פ' פנחס, והיינו כנ"ל שהנשמות נמשכו מבחי' לבושים שאינן ערוך לבחי' גופא וכו' וע"י ירידתן בנה"ב וע"י בכל מאדך מאד אותיות אדם נכללו בבחי' אדם ממש, ולא זו בלבד כ"א גם שגורמים עלי' ז"א בא"א, והם ג"כ יזכו לעלי' זו וע"ז נאמר עין לא ראתה כו' יעשה כו', ולכן כ"ז ע"י בכל מאדך דוקא דהיינו מאד אותיות אדם, ועמ"ש מזה בד"ה לבבתני. ולתוספות ביאור בענין שז"א נק' כמראה אדם, הנה אדם הוא גימ' מ"ה בחי' ביטול וזהו ענין יחו"ע ביטול אמיתי ולכן עיקר השראת אור א"ס בחכמה שהיא המוחין שזהו עיקר בחינת אדם משא"כ ב"ן ביטול היש יחו"ת ב"ן בגימ' בהמה, והנה ז"א נק' יחו"ע ומל' יחו"ת וע"כ לפעמים נק' מל' כמראה אדם רק בכף הדמיון, אך לגבי א"א נק' גם ז"א בשם יחו"ת כנודע מענין הוי' הוא האלקים שלגבי עתיקא הז"א כאלקים חשוב ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי תשמע בקול, ולכן עיקר אדם היינו א"א שבו הוא עיקר השראת אור א"ס ע"י בחי' הביטול כי כתר לשון שתיקה כתר לי זעיר שהוא סייג לחכמה פי' למעלה מהביטול דחכמה, וז"א נק' כמראה אדם בכף הדמיון כענין כה לגבי זה שהוא כמו יחו"ת לגבי יחו"ע, ולכן ענין והחיות נושאות כו' להעלות זו"נ לבחי' אדם ממש שהוא א"א יחו"ע, ועיין מ"ש עוד בפי' אדם בביאור ע"פ ואלה המשפטים אדם דאצילות הוא בחי' אדמה לעליון כו' ע"ש ובחי' זו ג"כ שייכה בכתר שהוא אצילות שבאצילות משא"כ חכמה נקרא בריאה שבאצי' יש מאין והחכמה מאין תמצא משא"כ כתר שהוא מל' דא"ס וזהו ענין אדמה לעליון כו', וע' בביאור דיביאו לבוש מל' גבי והנה על הכתר ומו"ס מלביש בחי' לבוש כו' כמו עד"מ טלית שמשימין על הראש ע"ש נשמע שבכתר ומו"ס הוא בחי' אדם והיינו שהרי נמשכו מהקו וחוט אחר הצמצום ומק"פ, שהקו הוא שרש בחי' א"ק וכתר כו' אבל בחי' כי לא אדם הוא היינו העיגול שלמעלה מהקו כו', והשתא א"ש בחי' אדם אדמה לעליון כי הנה עם היותו מבחי' הקו אעפ"כ האור מעין המאור כמ"ש באגה"ק סי' כ'. והנה ענין הראיני את מראיך יובן עפמ"ש בד"ה אם לא תדעי לך פי' ענין ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ, דבחי' יפ"ת הוא בחי' חיצוניות אהוי"ר ומודומ"ע אבל בחי' פנימית הוא בחי' רעותא דליבא זהו ענין יפת מראה שהוא זיו הקלסתר פנים כו' והוא ענין מ"ש יאר ה' פניו כו' ע"ש, וזהו מ"ש הראיני את מראיך דוקא שהוא בחי' רעותא דליבא וע' בד"ה בכ"ה בכסלו גבי תפארת שיבה כו' הדרת פנים פנימי' הלב שמתאחדת עם המוח כו').

ז) **הראיני** את מראיך, הנה ידוע שיש בחי' ראי' ושמיעה ובחי' ראי' הוא יותר גבוה מבחי' שמיעה (ועיין בר"ח רפ"ח משער הקדושה

בשולי הגליון בגוכתי"ק: שמוע קול שופר גשמי הראיני ע"ד עיני כו' מרשית השנה, צ"ל הא חרשו נותן לו דמי כולו וחרש פטור מתומ"צ משא"כ סומא וי"ל חרש שאני שהוא ג"כ אינו מדבר.

שבחי' ראי' הוא יו"ד דשם ושמיעה הוא ה', והאריך שם הרבה בקדושת העין והראי', וכ"כ בע"ח שער אח"פ פ"א שהראי' היא בחי' יו"ד ונשמה לנשמה ושמיעה בחי' ה' נשמה כו' ואעפ"כ מבואר שם שמההסתכלות נעשו הכלים דוקא ומבחי' אח"פ נמשכו האורות נר"נ, וזהו ע"ד שנת' כאן שהראי' מתפשטת למטה יותר גם בעשי' גשמיות משא"כ השמיעה, וזהו שבאמת שרש הכלים גבוה יותר וכמ"כ המצות מעשיות שהיא בחי' כלי לגבי התורה שהיא אור כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור) ואעפ"כ בראי' יכולין לראות אף דבר גשמי ממש ובחי' שמיעה היא רק לשמוע קול שאינו גשמי כ"כ. אך באמת הכל אחד שמפני שהראיה היא כח גבוה ועליון יותר מן השמיעה לכן יכול להיות יורד ונמשך למטה יותר (וכמ"ש כה"ג בענין משלי שלמה בביאור ע"פ יביאו לבוש, שעד"ז הוא ענין גלגלתא ומוחא שהגלגלתא היא עצם לפי ששרשה מבחי' גבוה מאד כו', ועמ"ש בד"ה לך לך, ושם נת' ג"כ דכח הירידה נמשך מקוץ היו"ד כו' ועמ"ש בביאור ע"פ המגביהי לשבת, והנה גלגלתא ומוחא הם ג"כ ע"ב וס"ג והם שרש חו"ב כמ"ש הרמ"ז פ' שופטים בדף ער"ה ע"א וכמ"ש בפי' האדר"ז להאריז"ל דחכמה מקבלת מגלגלתא ובינה ממו"ס, נמצא זהו שרש ראיה ושמיעה שהן חו"ב, וזהו ענין מצות ששרשן מגלגלתא ותורה שרשה ממו"ס וכמ"ש בביאור דיביאו לבוש הנז'), וכמו שאנו רואים שהצומח מחיה את האדם ובאמת צומח נשתלשל למטה יותר מבחי' אדם שהוא מדבר ואעפ"כ הוא מחיה את האדם א"כ מוכרח ששרשו גבוה מהאדם שלכן הוא מחיה את האדם ואעפ"כ בהשתלשלות נמשך וירד למטה יותר מן האדם כי כך הוא הענין שהדבר ששרשו גבוה יותר יוכל לירד למטה יותר וכמו עד"מ מה שזורק ממקום גבוה יותר נופל ויורד למטה יותר ועד"ז הוא בענין ראיה ושמיעה שמה שהראיה מתפשטת בעשי' הגשמיות משא"כ בשמיעה זהו לפי שהראיה היא גבוה יותר בעצם הנפש (וכנ"ל שהראיה היא בחי' יו"ד ח"ע שלמעלה מבחי' ה' שהיא שמיעה, וכמ"כ בעבודת ה' יובן בחי' זו ענין ראיה הוא כמארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, ופי' מזלי' היינו הנשמה שבבחי' מקיף ואינו מלובשת בפנימית והיא חזי ממש בבחי' ראי' וכמש"ל ב' הע"ח דבחי' ראי' הוא נשמה לנשמה דהיינו בחי' מזליה וראי' זו היא השגת המהות ממש באלקותו ית' כי אור א"ס שורה ומתגלה בחכמה עילאה כנ"ל אבל הנשמה המלובשת בגוף אינה רק בחי' שמיעה והבנה באלקותו ית' ולא בבחי' ראי' ממש, והנה מה שכל א' יש בכחו למסור נפשו עק"ה זהו נמשך מבחינת הראי' דמזלי חזי אשר אי אפשר לזוז מאלקותו ית' כי אין עוד שום דבר כלל זולתו ית' וכמשנ"ת בד"ה כיצד מרקדין לפני הכלה, ובחי' זו נמשך בכל א' מישראל אפילו בקל שבקלים שאין לו כלל הבנה והשגה באלקותו ית' אין זה אלא מפני שהראיה שהיא בחי' עליונה נמשך ומתפשט למטה יותר מהשמיעה ועמ"ש מזה בביאור הזהר פ' כי תשא גבי והדל לא ימעיט שזהו ענין דבינה רק עד הוד אתפשטת אבל יסוד אבא ארוך ונמשך ומתפשט גם ביסוד ז"א להאיר בבי"ע שיהי' הכח בכ"א למס"נ והיינו ג"כ מפני ששרש אבא מגלגלתא כנ"ל והוא נמשך ומתפשט למטה ממו"ס כו'), וכמ"כ יובן עד"ז ענין הראיני את מראיך היינו המצות,

אשר שרשם בכתר בחי׳ גלגלתא תר״ך עמודי אור ולכן נשתלשלו בעשי׳ גשמיות ממש, והם ששרשם מרצון העליון ממש שלמעלה מהחכמה, וכמו שאנו רואים שהרצון הוא למעלה מהשכל, שיש דברים שע״פ השכל אין להם הבנה כלל ואין ראוי שיהי׳ כן רק ההסכם והרצון הוא כן וכמ״ש בגמ׳ שתוק כך עלה במחשבה, וזהו מבחי׳ רצון שלמעלה מהשכל המושג, וכיון שהוא בחי׳ עליונה ביותר לכן אינו יכול להשתלשל למטה כ״א בבחי׳ עשי׳ גשמיות ממש ולא בבחי׳ טעם ושכל, וכמו שאנו מוצאי׳ כה״ג ענין לחכימא ברמיזא, שמה שאי אפשר לפרש בדבור אעפ״כ ע״י הרמז שלמטה יותר מהדבור הוא מתגלה, כך הוא ענין המצות שהם רמיזות לגילוי רצון העליון מה שלמעלה מההתגלות בדבור שהיא התורה (וזהו ענין שנק׳ כנס״י ציון ע״ש מעשה המצות שהם רמיזות וציונים לתר״ך עמודי אור, וכמ״ש בת״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי בת ציון כו׳ ע״ש, והיינו רמיזות לרצון העליון שלמעלה מהחכמה, ועמ״ש מזה בד״ה טובה הארץ מאד מאד, ועמ״ש בד״ה והניף הכהן אותם על לחם כו׳ שזהו ענין הבחי׳ שיש בתשב״כ מה שאין בתשבע״פ היינו הטעמי׳ והנגינות שהם רמיזות כו׳ כי לחכימא ברמיזא, ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה לכן אמור לבנ״י, והיינו לפי שתשב״כ היא ח״ע ותשבע״פ היא בינה, וח״ע היא ראי׳ ושרשה מגלגלתא כנ״ל), ודוגמא לדבר עוד מ״ש בספר אור החיים על בחי׳ אריה ושור, שלפי ששרש האריה גבוה יותר מהשור שהרי פני אריה אל הימין ע״כ כשנמשך למטה ירד דוקא יותר מהשור שהרי השור הוא טהור מבחי׳ ק״נ והאריה חיה טמאה, ועיין מזה בת״א גבי פורים בד״ה כי אברהם לא ידענו, שזהו ג״כ ענין הסתר אסתיר פני שהשפע מלובשת בלבוש הטבע שבאמת שרשו מבחי׳ גבוה ביותר כנז׳ למעלה ענין אסתר, ולכן ירד ונמשך מאד למטה עד שנקרא טבע שהאור והחיות כאילו טבוע ומוסתר לגמרי עד שיוכלו לומר כחי ועוצם ידי כו׳ ובאמת הכל בהשגחה עליונה רק ששרש זה נמשך ממקום גבוה מאד וע״כ יורד בהסתר פנים, וכמ״ש בדרוש למנצח על השמינית ששרש חיות העולמות נמשך מחיצוני׳ א״ק שלמעלה גם מבחי׳ שבת שלכן אין שם חילוק רשויות כו׳ ע״ש, וכמ״כ יובן זה עוד מהמשל המבואר במ״א בענין זיווג גופני וזיווג נשיקין שהטפה גשמיות שרשה מעצמיות המוחין למעלה יותר מהשכל המאיר בדבור, שלכן הטפה מוליד בדומה לו ממש, וכנז׳ ג״כ באגה״ק קרוב לסופו ובביאור הזהר פ׳ בראשית ופ׳ נח ופ׳ בלק, ועד״ז ממש יובן ענין מעלת המצות שירדו בעשי׳ גשמיות לגבי התורה שהיא רוחניות ודבור דהיינו שהמצות שרשן גבוה יותר מהתורה וכמו שאמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה א״כ המעשה הוא התכלית וכמ״ש שכל טוב לעושיהם, ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם, גם כמ״ש החכמה תחיה בעליה דקאי על המצות שנק׳ בעליה דחכמה, כי התורה שרשה ממו״ס ומצות מגלגלתא והם בחי׳ דכר ונוק׳ כמ״ש הרמ״ז פ׳ שופטים שם, ולפיכך נשתלשלו המצות בדבר גשמי ממש עשיית ציצית ותפילין, וע״ז נאמר הראיני את מראיך, הראיני דוקא שבהם ועל ידם מתגלה בחי׳ הראיה עליונה עיני ה׳ אל צדיקים עין ה׳ אל יראיו, שהראי׳ היא הנמשכת ונשפלת בגשמיות דוקא שהם מעשה המצות.

ח) **אכן** ענין השמיעני את קולך הוא ענין תורה ותפלה שהן בחי' קול וכמ"ש הקול קול יעקב, דהראשון בחי' תפלה והב' בחי' תורה כמ"ש במ"א על פסוק זה. והנה הקול כלול מג' דברים אש מים רוח, שצ"ל שלשתן במזג שוה משא"כ בהתגברות א' מהן אינו יכול לדבר כענין ניחר גרוני ע"י התגברות יסוד האש ביותר וכמ"ש בת"א פ' ויצא גבי ענין וילך חרנה, וכן הוא ענין ג' בח' אלו בתפלה ותורה שהתפלה היא מלמטה למעלה והתורה היא מלמעלה למטה כענין אש ומים וכמ"ש בתורה ותמלא כדה כו' והרוח ממוצע כו' בחי' אותיות התורה לכן ע"י תפלה ותורה יחד נעשה הקול שלם כלול מאש ומים רוח כו' ונשמע הקול, ודרך פרט יש ג"כ בתפלה עצמה אמ"ר, כי בתפלה צ"ל ג"כ רצוא ושוב, הרצוא הוא ממטה למעלה והיינו בחי' יסוד האש, והשוב הוא מלמעלה למטה בחי' מים והוא הנמשך מלחלוחית הריאה ועמש"ל מענין כנפי ריאה גבי כנפי יונה כו', ובחי' רוח הממוצע ביניהן זהו ענין מדת רחמים וזהו המתנשא מימות עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו, כי המתנשא זהו מלמטה למעלה ואח"כ ברחמיך הרבים רחם עלינו ועי"ז נמשך מלמעלה למטה להיות אדון עוזינו צור משגבינו כו' ועמ"ש בד"ה לסוסתי שזהו ענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, אמרתי בחי' אמ"ר אש מים רוח וזהו ענין אמירה בלב ועי"ז מעוררים מלמעלה להיות חסד יבנה וזהו את ה' האמרת כו' וע' בפ' תרומה דקל"ו סע"ב בפי' אמ"ר. והנה פי' השמיעני י"ל כי מבואר שם דבחי' אמ"ר זהו ענין קלא דלא אשתמע היינו פנימי' המדות, אלא שלגבי א"ס ב"ה נק' ג"ז בשם אמ"ר כי לפניו נגלו כל תעלומות לב ולכן נאמר השמיעני דוקא. עוי"ל פי' השמיעני ע"ד מ"ש קול ברמה נשמע רחל מבכה כו' ופי' בפ' ויגש דר"י ע"א מאי ברמה דא הוא עלמא עילאה עלמא דאתי כו' וזהו ענין והקל נשמע בית פרעה ביתא דאתפריעו ואתגליין מיניה כל נהורין כו' דהיינו בחי' בינה הנק' קדש הקדשים לפי שבה התגלות עתיק, וזהו ענין והחמישית לפרעה כי לית שמאלא בהאי עתיקא, אשר לשם עליות התפלה שלכן ארז"ל יכוין את לבו כנגד בית קדה"ק, וכמבואר ג"כ בפ' בראשית דף מ"ה סע"א גבי ורזא דא היכלא שביעאה איהו כו' וכמש"ש ע"ז בזהר הרקיע וע"ש, והנה כדי להיות הקול נשמע בבחי' ז זהו ע"י קלא פנימאה עומקא דליבא וזהו ענין רחל מבכה שפי' בכי' ז היינו מחמת הריחוק מאלקות וזהו כי איננו דאסתלק לעילא כו' וכמ"ש במ"א שק"ו הוא ממ"ש העוברים בעמק הבכא מעיין ישיתוהו שהבכי' שם היא על העדר ג"ע התחתון וכ"ש וק"ו שראוי לבכות על הריחוק בעה"ז מעצמותו ית' שבעוה"ז יכול להמשיך גילוי עצמותו ית' וכמארז"ל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וא"כ יותר יש לבכות לאין קץ על שרחוק מה' ואינו ממשיך כדבעי, וזהו פי' מבכה וזהו ג"כ מ"ש בחנה והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה, ועמ"ש מזה בת"א ס"פ משפטים, ומענין רק שפתיה נעות כו' בסידור סוף שער בהמ"ז סד"ה להבין שרשי הדברים הנה ארז"ל ע"פ ואלה מדות המזבח, וע"ז נאמר והקל נשמע בית פרעה ועיין בפ' בשלח דס"ג ב' ע"פ ממעמקים קראתיך, וזהו ענין השמיעני את קולך ע"י שיהי' מעומקא דליבא שאזי בחי' והקול נשמע וכנ"ל.

עוי״ל ע״פ מה שכתב בישעי׳ סי׳ נ״ח למה צמנו ולא ראית כו׳ לא תצומו כיום להשמיע במרום קולכם כו׳ הלא פרוס לרעב לחמך כו׳ ע״ש שנמצא כדי שיהי׳ להשמיע במרום קולכם זהו ע״י קיום מעשה המצות וזהו שנאמר מקודם הראיני את מראיך שזהו קיום מעשה המצות ועי״ז אח״כ השמיעני את קולך וכמש״ש בישעי׳ אז תקרא וה׳ יענה כו׳. והנה כ״ז הוא ענין קול דתפלה שהוא בחי׳ העלאה וכמ״כ קול דתורה הוא מלמעלה למטה להמשיך גלוי אלקות באותיות התורה, ובכלל צ״ל רצוא ע״י תפלה ושוב התגלות אלקות ע״י תורה דאורייתא מחכמה נפקת והתלבשות אור א״ס בחכמה, ופי׳ השמיעני בקול דתורה י״ל עפמ״ש בפ׳ בשלח דמ״ו א׳ דכל מאן דאשתדל באורייתא כו׳ קב״ה אצית ליה למלולי׳ כו׳ ע״ש ובשאר דוכתי.

והנה לשון הראיני השמיעני הוא לשון מפעל ע״ד מ״ש ועשיתם אתם וארז״ל כאילו עשאוני פי׳ שישראל ממשיכים שיעור קומה כמ״ש בד״ה צאינה וראינה, וכך הוא הפי׳ כאן שע״י מצות נעשה בחי׳ ראי׳ וזהו הראיני שנעשה אצלו בחי׳ ראי׳ דהיינו הארת הכתר בחכמה והשמיעני ע״י תורה ותפלה רצוא ושוב נעשה בחי׳ שמיעה הארת חכמה בבינה, וזהו שאומר הקדב״ה שהוא אור א״ס לכנס״י הראיני השמיעני אשר ע״י מעשה המצות ותורה ותפלה נתגלה בחי׳ ראיה בחי׳ שמיעה (ואפשר לומר פי׳ הדברים כי הנה בחי׳ עין ואזן זהו בבחי׳ אדם שהוא ענין התלבשות אור א״ס בכלים, משא״כ בחי׳ עצמות אור א״ס שע״ז נאמר כי לא אדם הוא לא שייך בחי׳ אלו, כי הוא למעלה מבחי׳ וגדר כלים כלל, וע״י מצות ותורה ותפלה ממשיכים שיהיה התלבשות אור א״ס בבחינת ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו׳. אך עדיין י״ל דהא ודאי בעצמות אור א״ס ממש שייך לומר מ״ש הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט, פי׳ הנוטע אזן שבבחי׳ אדם העליון שע״ז נאמר כי אזן מלין תבחן, אשר הנוטע בחי׳ אזן זה הוא עצמות אור א״ס בחי׳ כי לא אדם הוא, הלא בודאי ישמע בעצמו, וכן בענין עין וא״כ מהו פי׳ הראיני השמיעני. אך י״ל שיובן זה עפמ״ש בת״א ד״ה כי עמך מק״ח בפי׳ הבט משמים וראה כו׳ ע״ש ג״כ בענין המשפילי לראות בשמים ובארץ כו׳ וע׳ בפי׳ האד״ר מהאריז״ל בספר קול ברמה דפ״ז ע״א במש״ש דע שאזן דא״א לא נזכר כלל לא באד״ר ולא באד״ז כו׳ ע״ש אע״פ דלכאורה אינו שייך לכאן) וזהו כי קולך ערב שע״י הקול נולד עריבות היינו התגלות התענוג בבינה (ע״ד מ״ש וערבה לה׳ מנחת יהודה וכו׳ וכשנים קדמוניות, ופי׳ בעמה״מ ש״י פט״ו שהוא הארה מבחי׳ ע״י שזהו ענין שנים קדמוניות כדפי׳ באד״ר דקל״ח ע״ב ע״פ בקרב שנים חייהו, אינון שנים קדמוניות דאקרון ימי קדם, ובשער י״א פט״ז פי׳ שמשם הי׳ אריכות ימים שלפני המבול כו׳ כמ״ש בפ׳ בראשית דל״ז סע״ב, וע׳ בפ׳ תרומה דקס״ה ע״ב ע״פ סלו לרוכב בערבות וכו׳ ובמק״מ והרמ״ז שם) והנה עי״ז ממילא נמשך התענוג ג״כ למטה וההתגלות מזה הוא עוה״ב נהנין מזיו השכינה שהעוה״ב הוא בינה המתלבשת בבריאה וזהו ביו״ד שהיא ח״ע נברא העה״ב ונעשה מזה הארה להנשמה ע״י תורה ותפלה נעשה ג״ע ונהנין הנשמות מזיו

השכינה, וזהו יערב עליו שיחי אנכי אשמח בה׳ פי׳ שיחי היינו עסק התפלה והתורה וכמ״ש במ״א בד״ה ע״כ יאמרו המושלים וכו׳ גבי עיר סיחון, והנה ע״י שיערב עליו שיחי כענין כי קולך ערב ויתגלה התענוג העליון בבינה וז״א עי״ז אח״כ אנכי אשמח בה׳ הוא ענין התגלות התענוג לנשמות בעוה״ב.

ט) **והנה** מהתורה והתפלה נמשך ההתגלות בג״ע אכן גדול כח המצות מעשיות שבהם ועל ידם יומשך הגלוי בעשי׳ ממש בתח״ה, והיינו דגבי קולך נאמר השמיעני וגבי מצות נאמר הראיני, ומבואר למעלה שהראי׳ גבוה יותר מהשמיעה ולכן מתפשטת גם בעשיה הגשמיות משא״כ השמיעה אינה מתפשטת רק ברוחניות לשמוע הקול ודבור, וכך ההתגלות הנמשך מבחי׳ התורה ותפלה שהיא בחי׳ השמיעני הוא נמשך ומתגלה בג״ע לנשמות שהוא ברוחניות, התגלות פנימיות, לנשמה שתהיה נהנה מזיו השכינה אבל אינו מגיע ההתגלות להגוף גשמי, רק נעשה מזה ג״ע עליון ותחתון התגלות אורות לנשמה אכן מעשה המצות ששרשם גבוה יותר היינו מבחי׳ כתר שמאיר ונמשך בח״ע שזהו ענין הראיני, לכן לפי שההמשכה מבחי׳ כתר ע״כ יוכל להיות נמשך כ״כ גם בעשיה ממש, לכן ע״י מעשה המצות יהיה נמשך טלא דנטיף מעתיקא להחיות גוף גשמי ממש בתח״ה, כי לפי ששרשו גבוה מאד מבחי׳ כתר לכך יוכל להיות נמשך להחיות גם הגוף שבקבר ועמ״ש מזה בסידור שער ר״ה ע״פ אד׳ שפתי תפתח כו׳ וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש התגלות זו יהי׳ לעתיד אחר תח״ה ולא יהי׳ קליפות מסך מבדיל ולא יכנף עוד מוריך והי׳ עיניך רואות וכו׳ ויהי׳ התגלות אור הכתר ולכן יאמרו לפניהם קדוש ויהיו הגופים ממש לא נצרכים לאכילה ושתיה, וזהו הראיני את מראיך פועל יוצא כי ע״י מעשה המצות נתגלה ונולד למעלה בחי׳ ראיה הארת הכתר בחכמה כי המצות שרשם מגולגלתא בחי׳ כתר ולכן מראיך הוא כמו מראה באצבע כו׳ והענין הוא כי בחכמה אתברירו בחי׳ מ״ה עולם התיקון המברר מה שנפל בשבה״כ מעולם התהו ונפלו למטה עד שנשתלשלו ג׳ עולמות בי״ע ונבראו גם למטה בהמות כמו שורש הבהמה מפני שור כו׳ והנה כשכותב פ׳ שמע ישראל על קלף של הבהמה עי״ז נתבררו והנה הגם שהקלף מתברר ע״י האותיות אמנם אחר הבירור הקלף גבוה יותר מהאותיות ולכן צ״ל הקלף והגויל מקיף להאות מארבע רוחותיו דוגמת בחי׳ חיוורתא דגלגלתא המקפת להשערות שהן האותיות וכמ״ש במ״א בביאור ע״פ שימני כחותם, והיינו לפי שהקלף שרשו מעולם התהו שקדם לתיקון והאותיות המבררים הם מבחי׳ חכמה עולם התיקון, נמצא מעשה המצות אין אנו יכולים לקוראם בשם כ״א בחי׳ מראה ורמיזא היינו שמראה באצבע ורומז לדבר מעלה מעלה לבחי׳ תהו הגבוה, ובעשי׳ המצוה הוא רומז שם בבחי׳ תהו וזהו די לחכימא ברמיזא כי בעשי׳ נעשה שם רמז הנ״ל ונולד בחי׳ ראי׳ התגלות כתר בחכמה, וזהו השבח שמשבח החתן לכנס״י היא בחי׳ כלה שע״י נתגלה ערבות ותענוג למעלה כנ״ל וגם מראך נאוה שיכולים לרמוז לבחי׳ שלמעלה מעלה מה שא״א לומר בקול ודבור כ״א ע״י מעשה ורמיזא והם המצות (וי״ל במצות שופר יש ב׳ בחי׳ אלו יחד קולך ערב כי הוא קול מעומקא דליבא

כו׳ וגם ומראך נאוה שהקול הוא ע״י שופר גשמי דוקא שהוא בחי׳ מעשה ורמיזא ועי״ז נמשך הראיני כמ״ש עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה וע׳ באגה״ק ע״פ זה, וגם כמ״ש וה׳ עליהם יראה כו׳ בשופר יתקע כו׳ וגם השמיעני שומע קול תרועת כו׳, וא״כ מעליותא זו שיהי׳ ע״י קול שופר התגלות בחי׳ ראי׳ עליונה שלמעלה משמיעה זהו ע״י שהקול יוצא ע״י שופר גשמי בחי׳ הראיני את מראיך כו׳, ואפ״ל שזהו ג״כ עליהם יראה ויצא כברק כו׳ בשופר יתקע, דמה שייכות ברק לכאן אלא עפמ״ש חכמי הטבע כי הברק והרעם שאחריו הם הכל ענין ודבר אחד ממש רק מה שרואין הברק קודם ששומעים קול הרעם זהו מפני שכח הראי׳ מהיר לראות מרחוק יותר ממה שיוכל כח השומע לשמוע כו׳ אבל עכ״פ שניהם ענין א׳ ששייך בו ראי׳ ושמיעה ומתחילה הראי׳ תופסת אותו ואח״כ מיד השמיעה, ולכן נמשל לזה קול היוצא מהשופר דשייך בו ב׳ הבחי׳ הראיני והשמיעני כנ״ל אלא דלפי שראי׳ היא בחי׳ עליונה יותר ע״כ הזכיר הראי׳ עליהם יראה ויצא כברק כו׳ ועמ״ש בת״א סד״ה ארדה נא ואראה מענין ראיה ושמיעה), והנה פי׳ נאוה היינו כי עיקר היופי זהו ע״י התכללות כמה גוונין יחד כמ״כ במצות יש כמה בחי׳ עשיית סוכה ותפילין וצדקה הכל מלמעלה למטה קרבנות הם העלאה מלמטה למעלה ועי״ז אח״כ ארי׳ דאכיל קרבנין מלמעלמ״ט ובזה״ז תפלה במקום קרבנות יש בה ג״כ ב׳ הבחי׳ מלמטלמ״ע ומלמעלמ״ט ע׳ ד״ה אז ישיר ולכן עי״ז ומראך נאוה, גם י״ל קולך ערב זהו שופר דר״ה ומראך נאוה זהו סוכה וד׳ מינין שבלולב כו׳.

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, הראיני כו׳ השמיעני כו׳. הנה כנס״י נק׳ יונה כמ״ש אחותי רעיתי יונתי שנק׳ אחותי ע״י קיום המצות רעיתי ע״י בחי׳ התורה, יונתי ע״י בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא, וכמ״ש עיניך יונים כו׳ שכמו זוג יונים דכר ונוק׳ הנה כל הנחת והעונג שלהם הוא מההסתכלות שמסתכלים זע״ז, כמו״כ נאמר בישראל ישמח ישראל בעושיו, הנה השמחה והעונג הוא ע״י בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא ע״י בחי׳ ההתבוננות בגדלות א״ס ב״ה כמשי״ת. ועיקר פי׳ עיניך יונים היינו כמו יונים שאין שבעים בההסתכלות מלהפסיק כלל ויש להם תענוג מזה כל שעה כאילו מסתכלים מחדש ממש, ועד״ז הוא בישראל כמארז״ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים היינו בחי׳ ההסתכלות ביקרא דמלכא, יהי׳ כחדשים בכ״י ממש וכמ״ש עיני האדם לא תשבענה, ובאמת אינו שייך לומר בענין הסתכלות זו שהיא בא״ס ב״ה שתתיישן ח״ו, וכמארז״ל מי איכא זיקנא קמי׳ קודב״ה (פ״ק דיבמות דף ט״ז ב׳) כי ההתיישנות לא יתכן לומר כ״א בבחי׳ שתחת הזמן שהוא מוגבל ולכן יתכן לומר שנתיישן מאחר שכבר עבר זמן הרבה אבל אוא״ס הוא למעלה מבחי׳ זמן וגבול וכמאמר ובטובו מחדש בכ״ת

כו׳, וא״כ לא יתכן כלל לומר שהזמן יפעול שינוי בבחי׳ ההסתכלות שהיא באוא״ס ב״ה שלמעלה מגדר זמן כו׳, וזהו המשל ליונה כו׳. אמנם צ״ל איך יתכן לומר ענין ההסתכלות שהיא בחי׳ ראי׳ באלקות, אך הענין כמארז״ל הסתכל בשלשה דברים שאין הפי׳ כפשוטו להסתכל בשלשה דברים בבחי׳ ראי׳ עין הגשמי כ״א ההסתכלות הוא בראית השכל ע״י ההתבוננות כו׳, ועד״ז הו״ע כאן שיתבונן היטב בגדולת א״ס ויסתכל היטב כאדם המבין ורואה הדבר בחכמתו אע״פ שרחוק כו׳, וכמו איזהו חכם הרואה את הנולד שא״א לומר שרואה בעין הגשמי כ״א שרואה ומבין בהכרת השכל, כמו״כ ענין לאסתכלא ביקרא דמלכא היינו ע״י ריבוי ההתבוננות כאילו רואה ממש כו׳ והיינו ע״י שיתבונן באחדותו ית׳ בהסתכלות חכמה כו׳, וזהו כמ״ש בס״י הבן בחכמה וחכם בבינה, פי׳ הבן בחכמה הוא בחי׳ בינה שבחכמה וחכם בבינה היינו בחי׳ חכמה שבבינה, והיינו בחי׳ הראי׳ שבהתבוננות הנ״ל שע״י התבוננות בגדולתו ית׳ מסתכל ביקרא דמלכא כאילו רואה ממש בעיניו, וע״ד איזהו חכם הרואה את הנולד כו׳, ובאמת מכל דבר יכול לראות ולהבין גדולת הבורא ית׳ כו׳, ע׳ בלק״ת בשה״ש סד״ה הנך יפה רעיתי כו׳.

והנה באתעדל״ת אתעדל״ע נמשך עיני ה׳ אל צדיקים, ובמדרש בשה״ש ע״פ ברח דודי בזמן שישראל ערש״מ הקב״ה מביט עליהם בשני עיניו הה״ד עיני ה׳ אל צדיקים. והענין הוא דהנה יש ב׳ בחי׳ השגחות ממטלמ״ע ומלמעלמ״ט והם שני דיעות ד״ע וד״ת כמ״ש כי אל דיעות הוי׳ ד״ע הוא איך דכולא קמי׳ כלא חשיב ולמעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא בחי׳ אין ואפס כו׳ וד״ת הוא שהבריאה הוא יש מאין שלמטה היש כו׳, וכמ״כ הוא בב׳ בחי׳ ראי׳ הנ״ל שמלמעלמ״ט הראי׳ איך דכולא קמי׳ כלא ומלמטלמ״ע הראיה הוא כמו ההשגה בד״ת שלמטה היש כו׳, וע׳ בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול הוי׳ אלקיך בפי׳ לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך, דהיינו שיהי׳ שוה מלמטלמ״ע כמו מלמעלמ״ט והיינו שגם בבחי׳ הראי׳ שמלמטלמ״ע יהי׳ מובן ומושג כמו הדיעה עליונה שמלמעלמ״ט כנ״ל. וזהו עיני ה׳ אל צדיקים כי ביראים נאמר עין ה׳ אל יראיו שפעם נמשך להם הגילוי מבחי׳ עין שמלמעלמ״ט ופעם מבחי׳ עין שמלמטלמ״ע ולכן נאמר עין כו׳ משא״כ בצדיקים נאמר עיני ה׳ אל צדיקים, וכמ״ש בזהר פ׳ בשלח ד״ס ע״ב ע״פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק, פי׳ שהצדיק הוא מקשר וממשיך אוא״ס ב״ה בבחי׳ מל׳ שורש ומקור עולמות בי״ע, ולכן הוא עושה להיות בחי׳ ישר היינו שגם בבחי׳ מל׳ יהי׳ הראי׳ כמו מלמעלמ״ט כו׳, ולכן נאמר עיני ה׳ אל צדיקים כו׳.

והנה ענין ההסתכלות הוא כמו טביעת עין שבגמרא ע״ד שאמרו לענין החזרת אבידה בטביעת עין שהיינו דוקא בכלים ששבעתן העין משא״כ בכלים חדשים שלא שבעתן היינו העין כו׳, וענין הטבע יובן בהקדים ביאור ענין ראיית דבר הגשמי ע״י העין שנת׳ בהרמ״ז פקודי דרכ״ה שיש להעין ב׳ סגולות הא׳ הראי׳ וההכרה שהמובט מצטייר באישון בת עין ועי״ז רואה הדבר ההוא כו׳ ולמעלה בבחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים הוא שהצדיקים מצטיירים באישון עינו כמ״ש יצרנהו כאישון עינו וכמארז״ל כל הנוגע בהם כאילו

נוגע בבת עינו והיינו ע״י העבודה בבירור הנה״ב שמבררים שם ב״ן שהוא עד״מ השחור שבעין שבו יתלבש עיקר הראי׳, הב׳ הוא מה שהעין שולח ניצוצי אורו שיש בהן עצמיות גמור כמ״ש האריז״ל ממשל בת היענה שארז״ל שפועל פעולתה בגשמי׳ ע״י הראי׳ וההבטה בהביצים שלה, ועד״ז יובן למעלה בבחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים שיש ב׳ בחי׳ עין והשגחה הנמשכת מלמעלה כו׳. והנה כמו בבחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים שנת׳ שיש ב׳ בחי׳ בהעין כמו״כ יובן להבדיל בנש״י דכתיב עיני תמיד אל הוי׳ יש ג״כ ב׳ בחי׳ אלו הא׳ הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא כמו הנצוצי אור ששולח העין בהדבר ועי״ז נראה הדבר ההוא, וכמו״כ הוא בחי׳ ההסתכלות באלקות ע״י ריבוי ההתבוננות להיות רואה את הנולד הוא ענין אחדותו ית׳ בהסתכלות גמור כאילו רואה ממש כו׳, ועי״ז יזכה שיהי׳ בחי׳ יקרא דמלכא מצטייר בנפשו ממש שהוא פי׳ הראשון שנת׳ עיל, וכמ״ש שויתי ה׳ לנגדי תמיד כו׳. והנה משארז״ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה שנת׳ שצ״ל עיניו למטה אינו סותר למ״ש בענין ההסתכלות באלקותו ית׳ כו׳ כי פי׳ עיניו למטה לפי שא״א להתבונן בעצמותו ית׳ כ״א מצד פעולתו וברואי׳ וכמ״ש שאו מרום עיניכם וראו שע״י פעולתו יוכל להבין ולראות גדולת הבורא ית׳ שברא אלה כו׳, ובד״כ ענין התבוננות זו היא בבחי׳ יחו״ת בשכמל״ו שבחי׳ זו יוכל להבין הדבר ולהשיג וע״י ההתבוננות בבחי׳ זו יוכל לראות בבחי׳ ראיית השכל לאסתכלא ביקרא דמלכא (משא״כ בבחי׳ ומדריגות שלמעלה מבחי׳ יחו״ת מאחר שא״א להשיגם על בורים א״א להיות הראי׳ על ידי ההתבוננות בהם כו׳ ונמצא כי מה שאמרו שיהי׳ עיניו למטה היינו ללמד לנו איך תהי׳ בחי׳ הראי׳ באלקות היינו בחי׳ דלאסתכלא הנ״ל, ע״ז אמרו שיהי׳ עיניו למטה היינו בבחי׳ ד״ת דיחו״ת ועי״ז יבין בההתבוננות להיות בבחי׳ ראית השכל הוא בחי׳ הלאסתכלא ביקרא דמלכא כו׳), וענין ההתבוננות לבוא לבחי׳ ראי׳ הוא איך שהוא ית׳ הוא הסוכ״ע וממכ״ע ושהשכל הוא רק זיו והארה בעלמא וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו שאפי׳ בחי׳ נשגב שהוא לשון הפלאה כמ״ש פליאה כו׳ נשגבה לא אוכל לה, הנה בחי׳ זו היא ג״כ רק שמו בלבדו כו׳. וצ״ל ממ״ש בזהר בפי׳ הפסוק מגדל עוז שם הוי׳ כו׳ שפי׳ מגדל עוז הוא בחי׳ שם הוי׳ היינו בחי׳ שם מהוי׳ שהוא בחי׳ שם אלקים, ונק׳ מגדל לשון גדולה היינו כמו המל׳ כשנעשית עתיק לבריאה וע״ד מלך יחיד שבחי׳ מלך דאצי׳ נעשית יחיד בבריאה והיינו מפני כי נתב״ס לכן יוכל להיות מלך יחיד כו׳ בו ירוץ צדיק הוא בחי׳ יסוד שמקשר ומחבר אוא״ס ב״ה בבחי׳ מגדל הנ״ל היינו בחי׳ המקור לבי״ע, והיינו ע״ד מ״ש וישמחו בך ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בשמך קדוש וכמ״ש גדול הוי׳ בעיר אלקינו הוא בחי׳ מל׳ וממשיכים בה בחי׳ גדול ה׳ שהוא בחי׳ תוס׳ אור בבחי׳ שמך קדוש כו׳ ואז ונשגב שנעשה בחי׳ מגדל הנ״ל שהוא רק שם מהוי׳ נעשה בבחי׳ נשגב ונמצא כי בחי׳ נשגב הוא למעלה מבחי׳ שם כו׳ וכאן נאמר שהנשגב הוא ג״כ רק שם כו׳. אך הענין שיש במה שמות כמו רוממות שם הוי׳ על שם אלקים, וא״כ מה שהמל׳ נק׳ שם זהו בחי׳ שם אלקים שמבחי׳ שם זה נבראו כל העולמות (כמ״ש בראשית

ברא אלקים כו׳) אבל הצדיקים ממשיכים תוס׳ אור בבחי׳ שם אלקים ע״ד מ״ש ואני תפלתי לך עת רצון אלקים ברב חסדיך שלכאורה הלא אלקים הוא בחי׳ הגבורה כנודע ואיך נאמר אלקים ברב חסדיך, אך הענין הוא להיות שבמנחה דשבת שהוא עת רצון ולכן יכול להיות שאפי׳ בחי׳ שם אלקים יהי׳ ברב חסדיך כו׳, ועד״ז הוא המשכת הצדיקים להיות בחי׳ שם אלקים בבחי׳ נשגב והיינו כמו בחי׳ שם הוי׳ שמרומם מבחי׳ שם אלקים וזהו ונשגב, אמנם זהו לגבי בחי׳ שם אלקים אבל לגבי יתי׳ הנה כתיב אני ה׳ הוא שמי שגם בחי׳ שם הוי׳ הוא בחי׳ ונשגב הנ״ל הוא ג״כ רק שם כו׳ ולכן נאמר כי נשגב שמו לבדו שגם בחי׳ נשגב זהו רק שמו לבדו, וכאשר יתבונן בזה היטב כאילו רואה ממש איך שבחי׳ נשגב הוא ג״כ רק שמו לבדו, ובאמת הנה כתיב מלכותך מל׳ כ״ע פי׳ כל עולמים היינו בחי׳ נו״ן אלפים יובלות שהם רק מבחי׳ מל׳ יתי׳ שהוא בחי׳ אחרי הוי׳ כו׳ וע״י התבוננות זו נולד האהבה בתענוגים כו׳, וזהו שמע ש׳ עי״ן שיתבונן איך שמקור כל העולמות הוא רק מבחי׳ ש׳, וגם עין הוא בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא, ועי״ז נולד להיות ואהבת את היינו להיות האהבה בבחי׳ תשוקה אליו יתי׳ ופי׳ את היינו בחי׳ יראה והוא בחי׳ את הטפל לגבי האהבה כי הם . . . כו׳.

והנה הטעם שאצלינו נקל לבוא לבחי׳ האהבה יותר מיראה כי הנה איתא ברע״מ בנוי דאברהם בגלותא דאדום בנוי דיצחק בגלותא דישמעאל, והענין דהנה אברהם הי׳ בחי׳ אהבה ואם כי הי׳ לו בחי׳ יראה ג״כ מ״מ העיקר הי׳ בבחי׳ אהבה והיראה בהעלם, ויצחק הי׳ עיקר מדתו בחי׳ יראה הוא בחי׳ פחד יצחק והאהבה היה אצלו בהעלם כו׳, וע״ד וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך שהשמחה והזמרה היא בקרב וכליות והגילוי בלב הוא בחי׳ היראה כו׳, ובד״כ אברהם ויצחק הוא בחי׳ ר״ה וסוכות שר״ה הוא בחי׳ יראה ולכן נק׳ ימים נוראים ע״ש היראה כו׳, ואז הוא הדין והמשפט על כל הנבראים כו׳, וע׳ בבה״ז ר״פ בראשית שבעתיק הגבורות מקדימין לירד והיינו לפי שע״ק הוא בחי׳ תחתונה שבמאציל שאין ערוך אליו כו׳ ע״כ צ״ל הגבורות קודמין כדי שיוכלו לקבל כו׳, וסוכות הוא זמן שמחתינו בחי׳ אברהם, ואם כי צ״ל ג״כ יראה אמנם היראה היא מכוסה ועיקר הגילוי הוא בחי׳ שמחה כו׳, ולכן בס״י שחיבר אאע״ה איתא אם רץ לבך שוב לאחד כמדת אברהם תחלה רצוא שהוא האהבה ואח״כ ושוב שהוא כעין יראה כו׳, גם רצוא ושוב הם דו״נ כי זכר חסדו ואשה יראת ה׳ כו׳, ומפני כי בנוי דאברהם בגלותא דאדום לכן אצלינו נקל יותר לבוא לבחי׳ אהבה כו׳. וז״ש רז״ל ע״פ והיו הדברים האלה ע״כ מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה שיש בזה מחלוקת אם כל הפרשה ראשונה היא מצות כוונה ופי׳ והא״ש היא מצות קריאה, ורש״י ז״ל פוסק שכל הפרשה ראשונה היא מצות כוונה והתוספות פסקו עד בכל לבבך מצות כוונה ומכאן ואילך מצות קריאה כו׳ ופי׳ ענין הכוונה והקריאה כי הנה כוונה הוא כמו א׳ שמכוון בדבר א׳ בל״א ער צילט זעך בדבר א׳, והקריאה פירושא שממשיך כו׳ כמו ויקרא ה׳ ה׳ כו׳, והיינו כי הכוונה צ״ל בבחי׳ אין ערוך לך שמכוון לבו אל בחי׳

אין ערוך לך ועי"ז קורא וממשיך משם הוי' כענין בחי' ושוב כו' והוא לפי ערך ההעלאה שמכוון אל בחי' אין ערוך לך כמו"כ קורא וממשיך משם ע"ד ממעמקים מבחי' עומקא דכולא כו', וז"ע התורה קול קורא בתורה שהיא בחי' ההמשכה כי התפלה היא בחי' העלאה והתורה בחי' המשכה, וז"ע הסולם שיש סולם בוא"ו ויש בחי' סלם בלא וא"ו והיינו בחי' תורה ותפלה שזהו כענין הקל קול יעקב קלא קדמאה חסר וא"ו ואמרו בזהר שהוא בחי' קלא פנימאה כו', והיינו בחי' קל דתפלה שהוא בחי' סלם בלא וא"ו וקלא בתראה הוא קול דתורה מלא וא"ו היינו בחי' ההמשכת הקו מאוא"ס ב"ה שהוא כמו בחי' וא"ו כו', גם הסולם הוא בחי' ח"י ברכאן דצלותא כנגד ח"י חיוליות השדרה, והיינו שכמו בגשמי' הטפה הנמשכת מהמוח הוא דרך ח"י חוליות השדרה כו' כמו"כ הוא בחי' ח"י חוליות שנמשכים ממוח הדעת ובו וע"י עולים לקבל בחי' טיפת ח"ע הוא התורה שנתלבשה בגשמיות כו'.

והנה בחי' יונתי הנ"ל היא בחגוי הסלע הוא הגוף שנמשל לסלע, שכמו הסלע הוא דבר קשה וחזק כמו"כ קשיות וחוזק הגוף מסתיר על בחי' הראי' הנ"ל דיונתי כו'. אמנם יש בחי' סלע בקדושה שהוא זכות אבות כמ"ש בילקוט פ' חוקת מפסוק ירונו יושבע סלע, ובחי' האות יש בכאו"א מישראל כו', ועי"ז נמשך בחי' ה' סלעי כו' שע"י בחי' סלע זה משבר ומכניע את הגוף שנמשל לסלע כו', וזהו כענין מ"ש המדרש בשה"ש ע"פ אל גינת אגוז ירדתי, התורה נק' אבן שנאמר לוחות האבן ויצה"ר נק' אבן שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם תהא האבן משמר את האבן, ומשמע שם במדרש שיש כח באבן דקדושה לשבר אבן היצה"ר כו' אע"פ שנק' ג"כ אבן ע"ש שדומה לאבן ששובר את האגוז וכמו"כ י"ל בבחי' סלע שנק' הגוף מ"מ יש כח בסלע דקדושה לשבר את בחי' סלע הגוף כו' בסתר המדרגה הוא נה"ב שהוא בסתר המדריגה היינו למטה מן הדעת ומ"מ הוא מדריגה ששרשו מפני שור שבמדריגה כו' מהמדות שלמעלה מן הדעת כו', ויש ג"כ לעו"ז בחי' סתר בקדושה היינו בחי' תורה בסתר כמארז"ל ע"פ חמוקי ירכיך כמו חלאים היינו תכשיטין מה ירך בסתר כך ד"ת בסתר והיינו ע"י שלומד תורה בסתר עי"ז יכול לברר בחי' נה"ב שבסתר המדריגה, וכמו"כ במצות צדקה בסתר שארז"ל גדול העושה צדקה בסתר ממשה רבע"ה שבצדקה בסתר נאמר מתן בסתר יכפה אף ובמשה נאמר כי יגרתי מפני האף כו', והיינו כי בחי' סתר הוא בחי' גבוה מאד ולכן ע"י צדקה בסתר הוא גדול ממרע"ה, ובכ"ז יובן שע"י בחי' סתר דתומ"צ צדקה יוכל להכניע בחי' הנה"ב שבסתר המדריגה כו'.

והנה כתיב והחיות נושאות את הכסא ומעלות בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא, פי' כמראה אדם שכמו באדם יש יד ימין ויד שמאל והגוף הוא האמצע כמו"כ למעלה בחי' כמראה אדם היינו ג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא, והחיות נושאות ע"י שהם מנושאות בבחי' ביטול עי"ז הם נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, והכח שיש להם ע"ז מפני כי שרשן מעולם התהו לפני מלך מלך וממשיכים משם או"ח בבחי' כמראה אדם וכמו"כ ירידת הנשמה

בנה"ב ששרשה מחיות המרכבה וע"י הבירור מתעלים הנשמה ששרשה מבחי' לבושים כמ"ש לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לב"נ ומתעלים לבחי' גופא שבבחי' הגוף שהוא כלי ממש מאיר בהם האור, ולכן בע"ח* בשם או"כ והיינו שהעלי' הוא מכלים לאורות, ואפ"ל כי הלבושין דמינייהו פרחין נשמתין הם אותיות שנק' ג"כ כלים, וכלשון המשנה בשבת מצילין שמונה עשר כלים שהכוונה ח"י לבושים והעלי' בגופא דמלכא, ועם היות שהוא בחי' כלים מ"מ מאיר ומתאחד בהם האור ולכן נק' העלי' מכלים לאורות כו', וכ"ז הוא ע"י ירידתה בגוף לברר הנה"ב דוקא ע"י אתכפיא ואתהפכא ועי"ז מתעלה הנפש לאשתאבא בגופא דמלכא ויאיר בהם האור שהוא למעלה גם מהכלים בחי' חסד כו', והיינו ע"י בכל מאדך בלי גבול כו', אזי במדה שאדם מודד ונתגלה עמוקות מני חשך כי אפי' במ"ת שנאמר ויצא כברק חצו הנה ענין הברק שמאיר חשך הענן לפי שעה ואח"כ חוזר להיות חשך כשהי' כו' אבל ע"י בירור זה דנה"ב נאמר ולא יכנף עוד מוריך כו' בלא לבושי' כו' והיו עיניך רואות את מוריך והיינו למעלה מבחי' עיניך יונים ראי' שבחב"ד, אבל עי"ז יתגלה מבחי' עין לא ראתה אלקים זולתך בחי' כתר והיינו ע"י בירור הנה"ב כמו הראי' בשחור שבעין דוקא כו', והנה אעפ"י שהעלי' רק לאשתאבא בגופא דמלכא שהוא ז"א אך כיון שכמראה אדם יתגלה ויתעלה בבחי' אדם ממש שהוא א"א א"כ גילוי זה יהי' בבחי' הנשמות שנתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא כו' (מה שנת' כאן בחי' אדם ממש הוא בחי' א' עם מה שנת' לעיל בחי' כי לא אדם הוא כו').

הראיני את מראיך, הנה ארז"ל אינו דומה שמיעה לראי', וכמשנת"ל שאפי' בחי' ראי' שבשמיעה אינו דומה לבחי' שמיעה כו' ואעפ"כ הנה אנו רואים שהראי' מתפשטת למקום היותר נמוך מבחי' שמיעה שבחי' שמיעה אינו מתלבשת בדבר גשמי כ"א לשמוע הקול שהוא דבר רוחני כו' משא"כ בחי' הראי' מתפשטת לראות דבר גשמי, אך הענין דבאמת היא הנותנת שלהיות בחי' הראי' הוא בחי' הגבוה יותר לכן מתפשט' לראות דבר גשמי, וכמו הצומח שמחי' את האדם והיינו מפני כי שורשו הוא מעולם התהו שקודם לתיקון ואעפ"י שלמטה הצומח נמוך הרבה מהאדם עכ"ז מחייהו והיינו כי שורשו הגבוה יותר מתפשט עד למטה מהאדם (רק שזהו מה שנפל בשבירה וצריך האדם לבררו כו', וכמו"כ יובן בקדושה בכחות הנפש בחי' ראי' שמפני שהוא כח עליון יותר לכן יוכל להיות נשפל למטה יותר כו'), וז"ע הראיני את מראיך דקאי על המצות שנשפלו בעשי' גשמיות למטה מבחי' התורה שלא נשפלה כ"כ והיינו רק בבחי' קול ודבור משא"כ המצות בבחי' מעשה גשמיות והיינו מפני כי שרשן הוא מבחי' רצון העליון שלמעלה מהחכמה כענין שתוק כך עלה במחשבה וכמ"ש באוה"ח בענין פני ארי' ופני שור שעם היות שפני ארי' אל הימין נשפל למטה בחי' טמאה משא"כ שור בהמה טהורה, ולכן ע"י קיום המצות נתגלה בחי' ראיה עליונה וזהו הראיני את

---

* בע"ח: ~~אגלה חסב תפ~~: נק'

מראיך כו׳, השמיעני את קולך זה״ע קול התורה והתפלה כי ענין הקול הוא שהוא כלול מג׳ בחי׳ אמ״ר שהם רצו״ש אש בחי׳ רצוא ומים בחי׳ שוב ורוח הוא בחי׳ רחמים והיינו כאשר אינו יכול לבוא לבחי׳ הרצו״ש אזי צריך לעורר בחי׳ רחמנות על נפשו, וי״ל שג׳ בחי׳ אלו הם תורה ותפלה יחד תפלה בחי׳ רצוא הגם שיש בתפלה בחי׳ המשכות מלמעלמ״ט מ״מ בד״כ נגד בחי׳ תורה נק׳ התפלה רצוא ותורה הוא בחי׳ שוב מים יורדים מגבוה לנמוך כמו״כ בחי׳ התורה המשכת אלקותו ית׳ למטה כו׳, אמנם הנה זהו דבור התורה אבל בחי׳ עיון התורה הוא בחי׳ העלאה וההמשכה והיינו מלמטלמ״ע ומלמעלמ״ט וזהו בחי׳ רוח וכן ברוח יש ב׳ בחי׳ העלאה מלמטלמ״ע להעלות כח הצומח שבארץ ושיבא בה הגשם בעומק כו׳ ויש בחי׳ רוח מלמעלמ״ט היינו המוריד הגשם וכמו״כ בתורה עיון התורה ודבור התורה (וצ״ע דנת״ל שבעיון התורה לבד יש ב׳ הבחי׳). והנה לשון הראיני והשמיעני ל׳ נפעל ר״ל שממשיכים אוא״ס ב״ה בבחי׳ ראי׳ ושמיעה והיינו שיאיר אוא״ס ב״ה שבכתר בבחי׳ החכמה ובחי׳ החכמה בבינה, וי״ל ע״ד מ״ש בת״א בד״ה כי עמך מק״ח בענין הבט משמים וראה ואע״ג דכתיב הנוטע אזן הלא ישמע בעצמו שלא ע״י אזנים היוצר עין הלא יבים שלא ע״י עינים היינו בבחי׳ כי לא אדם הוא מ״מ צריך להמשיכו בבחי׳ אדם דוקא כי שם תופס מקום האתעדל״ת ולכן הבט משמים דוקא כו׳, וכמו״כ כאן הראיני שיומשך בחי׳ הכתר בחכמה השמיעני שיומשך החכמה בבינה כו׳ כי קולך ערב שמבחי׳ קול דתורה ותפלה נמשך תענוג בג״ע, וזהו כי קולך ערב בחי׳ התענוג שבג״ע כו׳.

והנה מהתורה ותפלה נמשך תענוג בג״ע אכן גודל כח המצות מעשיות שמהם יומשך הגילוי בעשי׳ גשמי׳ בתה״מ והיינו שיומשך בחי׳ טלא דנטיף מעתיקא, ולכן הוא יחי׳ את הגופים גשמיים ממש לפי ששרשו גבוה מאד לכך יוכל להיות נשפל למטה להחיות גוף גשמי, וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ע״י שיאיר בהם בחי׳ כתר, וזהו ועטרותיהם בראשיהם כו׳, וזהו לחכימא ברמיזא מה שא״א לפרש ע״י הקול כ״א ע״י רמיזא שמקבל השכל מבחי׳ מעשה כו׳ ומראיך נאוה כענין ומראה לו באצבע לחכימא ברמיזא כו׳, נאוה יופי המצות שכלולים מכמה בחי׳ יחד וזהו היופי כו׳.

יונתי בחגוי הסלע וגו׳ הנה כנס״י נק׳ יונה כמ״ש עיניך יונים פי׳ כמו עד״מ זוג יונים דכר ונוק׳ אשר כל הנחת ועונג שלהם מההסתכלות שמסתכלים זה בזה כמ״כ נאמר בישראל ישמח ישראל בעושיו והיינו ע״י לאסתכלא ביקרא דמלכא ע״י ההתבוננות בגדולת הבורא ית׳ (הג״ה, ועיקר פי׳ עיניך יונים היינו שאין שביעים בההסתכלות מלהפסיק כלל ויש להם תענוג כל שעה מההסתכלות כאלו מסתכלים מחדש ממש ועד״ז ארז״ל בכל יום

יהי׳ בעיניך כחדשים שבחי׳ הלאסתכלא בעיניך יהי׳ כחדשים ממש וכמ״ש עיני האדם לא תשבענה, והיינו מפני שההסתכלות הוא בענין אור א״ס ב״ה ובבחי׳ זו אין שייך כלל התיישנות כמארז״ל מי איכא זיקנא קמי׳ קוב״ה, פ״ק דיבמות דט״ז ע״ב כי ההתיישנות לא שייך רק בדבר שהוא בגבול, ועוד כי ההתיישנות זהו מפני הזמן והזמן הוא בעל גבול וכמ״ש בלק״ת בד״ה להבין פירוש הפסוק מי כמוך נושא עון, אבל אור א״ס ב״ה הוא למעלה מהזמן א״כ כמו שהוא למעלה מגדר זמן כך אין שייך שהזמן יפעול שינוי בענין התענוג וההתפעלות מגדולתו יתברך שהוא בחי׳ שלמעלה מהזמן ומחדש בטובו תמיד וגו׳.

(קיצור. עיניך יונים עונג מההסתכלות זע״ז, ואין שביעים בההסתכלות כך בכל יום יהי׳ בעיניך כחדשים כי באו״ס ב״ה שהוא למעלה מהזמן לא שייך התיישנות מחמת הזמן, מי איכא זיקנה קמיה).

אמנם להבין איך שייך הסתכלות באלקות שיהי׳ בבחי׳ ראיה למעלה מבחי׳ שמיעה פי׳ בת״א בד״ה ואלה המשפטים דקכ״ד סע״ד* וז״ל וזהו שאמר הסתכל בשלשה דברים, שיהיה ענין התבוננות אלקות אצלו כאדם המבין בחכמתו ורואה הדבר אעפ״י שרחוק כו׳ כי איזהו חכם הרואה את הנולד כו׳ משא״כ בחי׳ שמיעה היא מבחי׳ בינה היינו שמבין אחדות ה׳ איך שכולא חד כאין נגדו כו׳ מ״מ הוא רק ע״ד שמיעה והבנה לבד כו׳ משא״כ כשענין האחדות בהסתכלות חכמה כו׳ עכ״ל ואפ״ל עפמ״ש בבה״ז

נוסחא שני׳

יונתי בחגוי, עיניך יונים (ע׳ בלק״ת בשה״ש סד״ה הנך יפה) פי׳ כמו עד״מ זיווג יונים שכל הנחת והתענוג שלהם מההסתכלות שמסתכלים זה על זה כמו״כ נאמר ישמח ישראל בעושיו ע״י לאסתכלא ביקרא דמלכא, וגם כמו שאין שביעים בההסתכלות מלהפסיק כלל כך נא׳ בכי״ו יהיו בעיניך כחדשים (בלקו״ת שיר השירים סד״ה הנך יפה רעיתי כו׳ וז״ל וכמו יונים שמסתכלים זה על זה תמיד כך מכל דבר יוכל לראות ולהסתכל שאין עוד מלבדו עכ״ל. והיינו כמ״ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, וע״ד אמרו רז״ל ספ״ו דאבות כל מה שברא הקב״ה לא ברא אלא לכבודו, א״כ מבואר שגם מעולם העשי׳ יוכלו לראות שאין עוד מלבדו, כ״כ מו״ח ז״ל), וע״י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא עיני ה׳ אל צדיקים (ופי׳ בלקו״ת סד״ה כי תשמע בקול שנאמר כי אל דיעות, ועז״נ עין ה׳ אל יראיו אכן לצדיקים נמשך לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך שיהי׳ הדעת שמלמטה למעלה כמו הדעת שמלמעלה למטה והיינו לפי שהצדיק ממשיך יחוד העליון, והיינו מ״ש בזהר ח״ב פ׳ בשלח ד״ס ע״ב והישר בעיניו תעשה דא צדיק).

---

* בת״א בד״ה ואלה המשפטים דקכ״ד סע״ד: בהוצאת קה״ת עה, א.

פ׳ וארא בענין הבן בחכ׳ וחכם בבינה שיש בחי׳ בינה הכלולה בחכמה ויש בחי׳ חכמה הכלולה בבינה וזהו ענין או״א עילאין וישסו״ת.

קיצור. ואיך ענין ראיה באלקות ע״ד הסתכל בשלשה דברים איזהו חכם הרואה, הבן בחכמה וחכם בבינה, עוד כ׳ בלק״ת בשה״ש סד״ה הנך יפה רעיתי בענין עיניך יונים וז״ל וכמו יונים שמסתכלים זע״ז כך מכל דבר יוכלו לראות ולהסתכל שאין עוד מלבדו עכ״ל והוא כענין מארז״ל ספ״ו דאבות כל מה שברא הקב״ה לא ברא אלא לכבודו א״כ מבואר שגם מעולם העשיה יוכלו לראות שאין עוד מלבדו, כ״כ מו״ח ז״ל.

א) **והנה** בעתעדל״ת נמשך עיני ד׳ אל צדיקים ובמד״ר בשה״ש ע״פ ברח דודי, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מביט עליהם בשתי עיניו הה״ד עיני ד׳ אל צדיקים ובלק״ת סד״ה כי תשמע בפי׳ לעשות הישר בעיני ה׳ דהיינו שיהי׳ שוה מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה, וזהו נמשך לצדיקים מחמת שבחי׳ צדיק זהו יסוד המקשר העולמות וכ״כ בזהר פ׳ בשלח ד״ס ע״ב ע״פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק.

קיצור. ועי״ז נמשך עיני ד׳ אל צדיקים לעשות הישר בעיני ד׳ מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה.

נוסחא שני׳

ב) **וזהו** ענין כל ההתבוננות בפסוד״ז בחי׳ הסתכלות ביקרא דמלכא, רק שצ״ל שלא יהא דרך מעביר כ״א העמקת הדעת (הג״ה, ע״ד טביעת עין, וכ׳ הרמ״ז אשר ב׳ סגולות הן אל העינים הא׳ הוא הראי׳ וההכרה שהמובט מצטייר באישון בת עין כו׳ הב׳ היא הסגולה ששולח ניצוצי אורו שיש בהן עצמיות גמור כמ״ש הרב ממשל בת היענה עכ״ל, וכך אפ״ל באדם שיהי׳ הבחי׳ לאסתכלא ביקרא בהעמקה היטב דרך טביעת עין כאלו שולח ניצוצי אור עי״ז יזכה לשיהי׳ יקרא דמלכא מצטייר ממש בנפש כו׳ ע״ד שויתי ד׳ לנגדי תמיד, ומה שארז״ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה היינו לפי שא״א להתבונן בעצמותו ית׳ כ״א ע״י פעולותיו ובוראיו וכמ״ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, עוי״ל ענין שיתן עיניו למטה היינו ההתבוננות ביחודא תתאה בשכמל״ו שזה נראה לעין כו׳ אך צ״ל שלא יפגום העיגים כמ״ש ברית כרתי לעיני כו׳, ועי״ז נמשך עיני ד׳ אל צדיקים, ע׳), וענין ההתבוננות שהוא ית׳ ממכ״ע וסוכ״ע והכל הוא זיו והארה לבד וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו פי׳ אפי׳ מה שהוא נשגב ומרומם ונפלא היינו סוכ״ע הוא רק בחי׳ שמו לבדו (הג״ה, וצריך עיון מ״ש בזהר בפי׳ הפסוק מגדל עוז שם הוא בחי׳ מל׳ הנק׳ שם בו ירוץ צדיק הוא יסוד הממשיך בהם המשכה עליונה ועי״ז ונשגב מגדל הנ״ל, א״כ מבואר דבחי׳ ונשגב זהו גבוה מבחי׳ שם ואיך אמר כאן דבחי׳ ונשגב הוא ג״כ רק בחי׳ שם, וי״ל דכמה שמות הן, כמו רוממות שם ה׳ על שם אלקים

ב) **וזהו** ענין כל ההתבוננות בפסוד"ז קודם ק"ש הכל התבוננות ביקרא דמלכא אך אם ההתבוננות הוא דרך מעבר לבד כלא חשיב ואין נולד מזה אהבה ויראה וכנזכר לעיל בפי' לאסתכלא (הג"ה, ואפ"ל עוד ע"ד פי' וענין טביעת עין כי הנה בזח"ב פקודי דרכ"ה ע"א קע"ב* ע"פ עיני ד' אל צדיקים פי' הרמ"ז אשר ב' סגולות הן אל העינים האחד הוא הראיה וההכרה שהמובט מצטייר באישון בת עין וכנגד זה אמר אשתמודען לעילא לגביה (ר"ל שהצדיקים כביכול מצטיירים באישון עינו כמ"ש יצרנהו כאישון עינו, והיינו מפני שמבררים שם ב"ן שהוא עד"מ השחור שבעין שבו מתלבש עיקר הירידה) הב' ששולח ניצוצי אורו שיש בהן עצמיות גמור כמ"ש הרב ממשל בת היענה וכנגד כן אמר ואשגחותא דיליה תדיר עלייהו הוא אור ד' החופף עליהם עכ"ל והנה כמ"ש הרמ"ז שבענין עיני ד' אל צדיקים יש ב' בחי' כמ"כ אפ"ל להבדיל שגם בבחי' עיני תמיד אל ה' לאסתכלא ביקרא דמלכא יש ג"כ ב' בחי' היינו האחד שיהי' הבחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא היטב דרך טביעות עין וזהו משל לבחי' הב' שכתב הרמ"ז ששולח ניצוצי אורו כו' כך ענין איזהו חכם הרואה שיהי' ענין אחדותו יתברך בהסתכלות ממש ועי"ז יזכה לשיהי' יקרא דמלכא מצטייר ממש בנפש וכענין שויתי ד' לנגדי תמיד, ומה שארז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה היינו לפי שא"א

קע"ב: אולי צ"ל: רע"ב.

נוסחא שני'

וכן ה' ה' ופסיק טעמא ביניהו, ע') וגם נודע שיש ג' אלפים יובלות והכל רק בבחי' שמו, וזהו אחרי ה' אלקיכם תלכו, וע"י ההתבוננות זו נולד אהבה בתענוגים, וזהו שמע ישראל בשכמל"ו בחי' עיניך יונים ועי"ז ואהבת את*.

ה) **והנה** כתיב והחיות נושאות את הכסא ומעלות ומגביהות בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא לפי ששרשן למעלה מבחי' כמראה אדם עי"ז מעלות הנשמה ששרשה מבחי' לבושין להיות לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, גם י"ל לבושים הם האותיות שהם בחי' הכלים והעלי' לאשתאבא בגופא ועי"ז יאיר בהם האור, והוא למעלה מבחי' עיניך יונים ראי' חב"ד אבל עי"ז נתגלה מבחי' עין לא ראתה כתר והיינו ע"י בירור נה"ב כמו הראי' דוקא בשחור שבעין.

---

*) מכאן ואילך בסעי' ג.

להתבונן בעצמותו ית׳ כי אם ע״י פעולותיו ובוראיו וכמ״ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, עוי״ל ענין שיתן עיניו למטה היינו ההתבוננות ביחו״ת בשכמל״ו שזה נראה לעין כו׳ אך צ״ל שלא יפגום העינים כמ״ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו׳ ועי״ז נמשך עיני ד׳ אל צדיקים עכ״ה), וענין ההתבוננות שהוא ית׳ ממכ״ע וסוכ״ע והכל הוא זיו והארה לבד וכמ״ש כי נשגב שמו לבדו פירוש אפילו מה שהוא נשגב היינו מרומם ונפלא כמו פליאה נשגבה הוא רק בחי׳ שמו לבד (הג״ה וצ״ע מ״ש בזהר בפי׳ הפסוק מגדל עוז שם ה׳ בו ירוץ צדיק ונשגב דפי׳ שם ד׳ הוא בחי׳ מל׳ הנק׳ שם בו ירוץ צדיק הוא בחי׳ יסוד שממשיך בהשם המשכה עליונה ע״ד וישמחו בך ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש ועי״ז ונשגב מגדל הנ״ל שהוא השם, א״כ מבואר דבחי׳ ונשגב גבוה מבחי׳ שם שהצדיק עליון ממשיך מבחי׳ ונשגב בבחי׳ מל׳ הנקרא שם, ואיך אומר כאן דבחי׳ ונשגב סוכ״ע זהו ג״כ רק בחי׳ שם. אך י״ל דכמה שמות הן כמו רוממות שם הוי׳ על שם אלקים וא״כ מה שבמל׳ נק׳ שם זהו ענין שם אלקים והצדיק עליון ממשיך בו מבחי׳ שם הוי׳ ע״ד כי הוי׳ הוא האלקים ועי״ז ונשגב בחי׳ מל׳ שם אלקים שמאיר בו בגילוי שם הוי׳, אכן לגבי עצמות אור א״ס הרי גם שם הוי׳ שהוא סוכ״ע הוא ג״כ רק הארה בעלמא כמ״ש אני הוי׳ הוא שמי ולכן אומר שגם בחי׳ נשגב הוא רק הארה בעלמא בחי׳ שמו עכ״ה) וגם נודע שיש נון אלפים יובלות והכל רק בבחי׳ שמו וזהו מ״ש מלכותך מלכות כל עולמים פי׳ כל הוא גימט׳ חמשים הם נו״ן אלפים יובלות שהם נמשכים רק מבחי׳ מלכותך לבד, וזהו אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו רק בחי׳ אחוריים לבד, ועי״י התבוננות זו נולד אהבה בתענוגים וזהו שמע ישראל פי׳ שמע שם ע׳ שמתבונן איך שמקור חיות כל העולמות הוא רק מבחי׳ שם ועמ״ש מענין שם בד״ה השמים כסאי, ועי״ז נולד ונמשך להיות ואהבת את ופי׳ את הטפל היינו שבאהבה זו כלול ג״כ בחי׳ יראה אלא שבחי׳ יראה נק׳ את הטפל לגבי בחי׳ אהבה כמ״ש במ״א בד״ה וידעת היום.

קיצור. וזהו ההתבוננות בפסוד״ז לאסתכלא, ואפ״ל ע״ד טביעת עין, מ״ש הרמ״ז פקודי רכ״ה ע״פ עיני ד׳ אל צדיקים אשר ב׳ סגולות הן אל העינים, וכן עד״מ להבדיל י״ל ב׳ בחי׳ בענין לאסתכלא, אעפ״כ המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, וענין ההתבוננות כי נשגב שמו לבדו, ולתרץ זה עם הפסוק מגדל עוז שם ד׳ בו ירוץ צדיק ונשגב, נ׳ אלפים יובלות, מלכותך מלכות כל עולמים, שמע שם ע׳, ומזה נמשך ואהבת את יראה.

ג) **והנה** הטעם שאצלינו נקל להתגלות אהבה יותר מיראה איתא ברע״מ בנוי דאברהם בגלותא דאדום, כי אצל אברהם היה האהבה בגילוי והיראה היה בהעלם וביצחק הוא בהפך (הג״ה ע״ד וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו כו׳, וזהו ענין ר״ה שופר אילו של יצחק, ובסוכות זמן שמחתינו ע״ד בחי׳ אברהם עכ״ה) וכן למעלה פעמים שהה״ח מקדימים לירד ולהתגלות כו׳ (הג״ה ובבה״ז ר״פ בראשית שבעת״י הגבורות מקדימים

לירד לפי שעת״י הוא בחי׳ תחתונה שבמאציל שאין ערוך אליו כו׳ ע״כ צ״ל הגבורות קודמים כדי שיוכלו לקבל כו׳ וכן בעבודה נקראו ימים נוראים יראה צ״ל בגילוי ועד״ז יובן ענין ר״ה עכ״ה), וזהו אם רץ לבך שוב לאחד כמדת אברהם תחלה רצוא שהוא אהבה ואח״כ ושוב שהוא כענין בחי׳ יראה, גם רו״ש הם דכר ונוק׳ (הג״ה כי זכר חסדו, אשה יראת ד׳ עכ״ה) וז״ש עד כאן מצות כוונה, פי׳ המכוון שמכוין לבו אל בחי׳ אין ערוך לך ואח״כ בחי׳ ושוב זהו מכאן ואילך מצות קריאה (הג״ה ואפ״ל שזה״ע ויקרא הוי׳ הוי׳ בלק״ת ד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע פ״ד עכ״ה) והיינו בתורה כענין קורא בתורה, ותפלה * להשפיע להשיג בתורה כענין מצות כוונה ומצות קריאה (הג״ה ואפ״ל זהו שהמל׳ מכוין בקו הישר נגד הכתר, גם סולם גימט׳ קול ובלא וי״ו גימט׳ קל, תפלה היא בלחש בחי׳ קל בלא וי״ו, ותורה קול בוי״ו, והסולם ח״י חוליות הנמשכים ממוח הדעת ובו ועל ידו עולים לקבל טיפת ח״ע היא התורה שנתלבשה בגשמיות, ומחמת כי בנוי דאברהם כו׳ לכן אצלינו האהבה קודמת.

קיצור. אצלינו האהבה קודמת כי בנוי דאברהם כו׳, אצל אברהם האהבה בגילוי כו׳ וביצחק היראה בגילוי ע״ד וכל הלבבות ייראוך כו׳, ר״ה בחי׳ יצחק סוכות אברהם, בעת״י הגבורות קודמים, שופר מטיל חרדה, אם רץ, רו״ש דו״נ, עד כאן מצות כוונה, מצות קריאה כענין ויקרא הוי׳ הוי׳ תפלה סולם, סלם קל סולם קול, הסולם ח״י חוליות להמשיך טיפת חכמה.

ד) **והנה** בחי׳ יונתי הנ״ל הוא בחגוי הסלע בבחי׳ הגוף (הג״ה ויש ג״כ סלע בקדושה, זכות אבות כמ״ש בילקוט פ׳ חוקת מפסוק ירונו יושבי סלע שעי״ז ה׳ סלעי לכן משם נמשך הכח להכניע סלע של הגוף כענין מ״ש במד״ר ע״פ אל גינת אגוז דל״ג ע״ב התורה נק׳ אבן שנאמר לוחות האבן ויצה״ר קרוי אבן שנאמר והסירותי את לב האבן תהא האבן משמר את האבן, ומשמע במד״ר בשה״ש שם שיש כח באבן דקדושה שהיא התורה לשבר את היצה״ר אעפ״י שנק׳ ג״כ אבן ע״ש שדימה זה לאבן ששובר את האגוז כו׳ ואף שיצה״ר נק׳ ג״כ אבן וסלע כנ״ל אך יש יתרון גדול לאבן דקדושה כי האור דוחה את החשך עכ״ה) בסתר המדרגה היא נה״ב שהיא למטה מהדעת ועכ״ז שרשה מפני שור ששרשם מהמדות שלמעלה מהדעת (הג״ה ויש ג״כ בחי׳ זו בקדושה הם הלכות שבתשבע״פ שירדו ג״כ למטה דוגמת אסתר מן התורה מנין בד״ה יביאו לבוש מל׳, וגם ארז״ל ע״פ חמוקי ירכיך מה ירך בסתר אף ד״ת בסתר וכמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש סד״ה מה יפו פעמיך עכ״ה).

ותפלה להשפיע להשיג בתורה: בנוסחא שני׳: ותפלה הוא ממטה למעלה סולם מוצב ממטה למעלה בכדי לעלות על ידו להשפיע להשיג תורה: ~~סעי׳ ד)~~

~~[illegible]~~ לג חולץ.. ל׳ גם תכאן ז׳י דבנוסחא שני׳

קיצור. בחגוי הסלע הגוף ויש ג"כ סלע בקדושה לוחות האבן ששוברים את האבן, בסתר המדרגה נה"ב ויש ג"כ בחי' זו בקדושה מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר.

ה) **והנה** כתי' והחיות נושאות את הכסא ומעלות ומגביהות בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא, לפי ששרשן למעלה מבחי' כמראה אדם שהוא סדר ההשתלשלות מעולם ועד עולם מריש כל דרגין שהוא בבחי' אדם בג' קוין יד ימין ושמאל ואמצע הוא הגוף וכך נמשך סדר ההשתלשלות חסד דרועא ימינא וגבורה כו' והחיות בנשאם את הכסא נושאות את מראה אדם שעליו למעלה לבחי' כי לא אדם הוא והיינו לפי ששרשן מעולם התהו לפני מלך מלך כו' וממשיכים משם אור חדש בבחי' כמראה אדם כמ"כ ירידת הנשמה ששרשה מבחי' לבושין ולא מבחי' גופא כמאמר לבושין תקינת לון דמיניהו פרחין נשמתין לב"נ, כי המדות נק' גופא והאותיות נק' לבושי' ובע"ח נק' בשם או"כ שהכלים שהם האותיות מגבילים את האור (הג"ה זה צ"ע דבחי' גופא זהו כלים חסד דרועא ימינא כו' והאותיות הם לבושים מיהו י"ל לבושים ג"כ נק' כלים כמו במשנה פי"ן דשבת מצילין שמונה עשר כלים דהיינו לבושים, ואפ"ל האותיות הם חיצוניות הכלים עכ"ה) אבל ע"י ירידתה למטה בעוה"ז בנה"ב והגוף ע"י אתכפיא ואתהפכא היא מתעלה להיות לאשתאבא בגופא דמלכא ממש ועי"ז יאיר בהם האור שהוא למעלה גם מהכלים בחי' חסד כו' כמ"ש במ"א בפי' ע"ס בלי מה בלי מהות כו' והיינו ע"י בכל מאדך בלי גבול כו' אז במדה שאדם מודד כו' ונתגלה עמוקות מני חשך כי אפילו במ"ת נאמר ויצא כברק חיצו, אבל על גילוי זה נאמר ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך כו' והוא למעלה מבחי' עיניך יונים ראי' חב"ד אבל עי"ז נתגלה מבחי' עין לא ראתה כתר והיינו ע"י בירור נה"ב כמו הראי' דוקא בשחור שבעין.

ו) **ואעפ"י** שהעלי' רק לאשתאבא בגופא שהוא ז"א אך כיון כמראה אדם יתעלה בבחי' אדם ממש שהוא א"א א"כ גילוי זה יהי' ג"כ בבחי' הנשמות שנתעלו לאשתאבא בגופא כו'.

ז) **הראיני** את מראיך שיש ראיה ושמיעה ואין דומה שמיעה לראיה ואעפ"כ בראיה יכולים לראות גם דבר גשמי ממש משא"כ בשמיעה, אך באמת היא הנותנת כי מפני שהראיה כח עליון יותר ונמשך מן החכמה משא"כ השמיעה נמשך מהבינה לכן יוכל להיות נמשך למטה יותר וכמו הצומת מחיה את האדם מוכרח ששרשו גבוה מן האדם ולכן נמשך למטה יותר, וזה"ע הראיני את מראיך דקאי על המצות שנשפלו בעשי' גשמיות למטה מהתורה שהיא קול ודיבור מפני ששרשן ברצה"ע שלמעלה מהחכמה, כענין שתוק כך עלה במחשבה ועד"ז ענין לחכימא ברמיזא, ודוגמא לדבר ממ"ש באור החיים בענין פני ארי' ופני שור ולכן ע"י קיום המצות נתעלה בחי' ראיה עליונה וזהו הראיני את מראיך.

ח) **אכן** ענין השמיעני את קולך זהו תפלה ותורה והקול כלול מג׳ בחי׳ אש רוח מים שהן רצו״ש ובחי׳ רחמנות היינו כאשר אינו יכול לבוא לבחי׳ רצוא יעורר רחמים במחשבתו ע״ז, גם י״ל ג׳ בחי׳ אלו זהו תפלה ותורה יחד תפלה רצוא אש ותורה שוב מים, וענין התורה כלול מב׳ בחי׳ מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, וכן ברוח יש ב׳ בחי׳ רוח הנושב ע״ד לעורר כח הצומח ע״י שיכנס המטר בתוכיות הארץ כו׳ זהו מלמטה למעלה ויש רוח מלמעלה למטה. והנה ל׳ הראיני השמיעני לשון נפעל ר״ל שממשיכים אא״ס בבחי׳ ראיה שהוא שיאיר הכתר בחכמה ובבחי׳ שמיעה שהוא הארת החכמה בבינה (הג״ה והפי׳ י״ל ע״ד מ״ש בת״א בד״ה כי עמך מק״ח בענין הבט משמים וראה, ואע״ג שנאמר הנוטע אזן הלא ישמע בעצמו שלא ע״י אזנים היינו בחי׳ כי לא אדם הוא מ״מ צריך להמשיכו בבחי׳ אדם כי שם האתעדל״ת תופס מקום עכ״ה) וזהו כי קולך ערב התגלות התענוג בהבינה, ועי״ז נמשך התגלות התענוג בג״ע.

ט) **והנה** מהתורה ותפלה נמשך ההתגלות בג״ע אכן גדול כח המצות מעשיות שמהן יומשך הגילוי בעשי׳ גשמיות בתח״ה והיינו שיומשך טלא דנטיף מעתיקא להחיות גוף גשמי ממש לפי ששרשו גבוה מאד לכך יוכל להיות נשפל למטה להחיות גוף גשמי וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, ע״י שיאיר בהם בחי׳ כתר ועטרותיהם בראשיהם, ומראך נאוה בענין ומראה לו באצבע לחכימא ברמיזא.

ביאור הדברים*, ענין שע״י לאסתכלא ממשיך בחי׳ עיני ה׳ כו׳ כי הנה אי׳ באד״ר שיש גבינין דמכסיין על עינא עד״מ כשאדם טרוד בענין א׳ אז יוכל להיות שהדבר עומד לפניו ואינו רואה כך כביכול קב״ה בגלותא אסתלק לעילא שפנימי׳ החיות אין נמשך למטה רק מבחי׳ חיצוניות וזהו כד אנת תסתלק מינייהו כו׳ וע״ז הבקשה פקח עיניך וראה כמ״ש במ״א, אך הנה יש בראי׳ ג״כ ב׳ בחי׳ הא׳ שרואה דרך מעביר הב׳ שנותן עיניו בו ונק׳ טב״ע והיינו שאז השכל מתלבש בכח הראיה להתבונן בהדבר משא״כ כשרואה אותו בדרך מעביר הוא רק מבחי׳ כח הראי׳ עצמו, וזהו ענין ההפרש בין מ״ש משמים הביט ראה את כל בני האדם ובין מ״ש עיני ה׳ אל צדיקים כי הנה הראיה נמשכת מהחכמה שלכן נק׳ החכמים עיני העדה, אבל מ״מ היא רק חיצוני׳ החכמה נו״ה דאבא ולכן ראי׳ הלבנה לקדש החדש די בהדיוטי׳, אבל בחי׳ שנותן עיניו בו הוא התלבשות עצמיות החכמה בהראי׳ וזה נמשך ע״י אתעדל״ת בבחי׳ לאסתכלא ביקרא כו׳ שמסתכל בעומק עד שלא תשבע עינו וזהו בחי׳ יונתי תענוג בראיה ובאתעדל״ת

---

* ביאור הדברים: בגוכתי״ק אינו מצוין איפה זה שייך. אבל מהענינים המבוארים נראה שזה ביאור לד״ה יונתי.

כדרך שבא לראות כך בא ליראות כו׳ וזהו החילוק בין אחד לועד שהחי״ת דאחד הוא עצמיות החכמה ועין ראי׳ חיצוניות כו׳, כי אחד הוא יחו״ע ובחי׳ לאסתכלא ביקרא איך שבאמת אין עוד ע״י ממשיך מלמעלה ג״כ גלוי בחי׳ זו שיהי׳ ההבטה מיחו״ע, אבל ועד יחו״ת שמסתיר להיות יש לכן החי״ת מתחלף על עי״ן, ויש דוקין שבעין שהוא מומא לדידן היינו כשאינו מסתכל כלל כמ״ש ואת פועל ידיו לא יביטו וזהו שאו מרום עיניכם כו׳, ועמ״ש ע״פ וזה מעשה המנורה מענין אין דומה שמיעה לראיה ע״ש, אך בראי׳ ג״כ צ״ל בבחינת לאסתכלא כו׳ עיני האדם לא תשבענה וע״י מלמעלה ג״כ עיני ה׳ אל צדיקים כו׳, ועמ״ש ע״פ ומבשרי אחזה כו׳.

אבל כשיונתי בחגוי כו׳ ואז עיניו השע כו׳ העצה הראיני כו׳ כי הנה אי׳ בזהר בהר שמיעה בהאי אתר תליא עשיה לעילא כו׳ שהעשי׳ לעילא מבחי׳ שמיעה ולכן הקדימו נעשה לנשמע שהעשי׳ נתפס בהראי׳ שהוא למעלה מהשמיעה, ולכן מעשה המצות הם בחי׳ הראיני לשון פועל יוצא שע״י תמשיך אותי בבחי׳ ראיה והיינו את מראיך פי׳ עם מראיך שהמצות נק׳ מראה אספקלריא המאירה שהיא זכוכית יקרה שע״י נראה הדבר גדול יותר מכשהוא באמת, כמו״כ ע״י מעשה המצות נעשו הנשמות חשובים לפניו ית׳ ביתר שאת ממדריגתן, וכמארז״ל גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, שמשה רבינו זה האיש גדול מאד שלא קם נביא כמשה כמארז״ל מי לנו גדול ממשה כו׳, והעושה צדקה בסתר אף שהוא קטן בעצם אך מצוה זו של צדקה בסתר הוא כמו זכוכית יקרה שמראה דבר קטן כמו ראם גדול כו׳.*

וזהו המשפילי לראות בשמים ובארץ שרואה ע״י שמים וארץ שהם תורה ומצות, וזהו הראיני ע״י מראיך ואז אע״פ שהוא בסתר המדרגה נראה לדבר גדול עד שיהי׳ ג״כ עיני ה׳ אליו בכח מראיך, כמו ע״י בחי׳ יונתי לאסתכלא שהוא גדול בעצם כי לאסתכלא זהו מעלה עצמיות כו׳, אך מראיך ל׳ רבים ויש בה מעלה שמראה לאחוריו וזהו בחי׳ תשובה בכל מאדך כו׳.

השמיעני להמשיך אותי בבחי׳ שמיעה אצית לקולהון דעסקין באורייתא כו׳ כי קולך ערב שיתרון האור מהחושך כמו שאין אור הנר יפה אלא בלילה וכמ״ש מזה פ׳ יתרו, ומראיך נאוה היינו עד״מ זכוכי׳ יקרה היא דוקא מראה הדבר גדול כמ״כ מעשה המצות ששרשן מכתר וחכמת אדם תאיר פניו וכו׳, ע״כ יש בכחם בחי׳ זו כנ״ל, עין לא ראתה להיות רואין את הנשמע ע״י המצות כו׳ כבכורה כו׳ ראיתי את אבותיכם ע׳ ע״פ יהודה

בצד העמוד בגוכתי״ק:

עד שנראה ונחשב זה הקטן גדול ממשה בעיני ה׳ ע״י אספקלריא הנ״ל והיינו כי מראה יקרה שהיא בחי׳ סכ״ע כי הוא צוה ונבראו וזהו הצדקה שלו בסתר וע״י למטה מתהפך מסתר המדרגה כו׳.

אתה מענין ראובן ראי׳ לאסתכלא וכו׳ וג״כ עשן ענין שמיעה שמעון השמיעני.

גם מה שהמצות נק׳ מראה כמו ע״י זכוכי׳ מראה מדבר קטן גדול מאד, כמו״כ ע״י ציצי׳ שלמטה שהוא דבר קטן נרא׳ ונמשך דבר גדול ל״ב נתי׳ חכמה כו׳ וזהו כמו רמיזא כו׳.

(חסר) **הראיני** השמיעני ב׳ בחי׳ אלו ישנן בין בבחי׳ רצוא בין בבחי׳ שוב כי בתפלה שהיא דרך כלל בחי׳ רצוא יש בחי׳ ראי׳ ושמיעה שהוא ענין ראובן ושמעון הנז׳ ע״פ יהודא אתה כו׳ ועי״ז ממשיך כן מלמעלה כמ״ש כי ראה ה׳ בעניי וכתי׳ כי שמע ה׳ והן ב׳ פרשיות שמע והי׳ אם שמוע ע״ש. וי״ל כי ראי׳ לא שייך רק בפעולותיו מי ברא אלה והיינו בבחי׳ ממכ״ע בבחי׳ אחד בז׳ רקיעים, וזהו שמע ישראל וכו׳ ר״ת שאו מרום עיניכם כו׳ אבל בסוכ״ע ופני לא יראו כי לא יראני האדם אפי׳ אדם העליון כו׳ וזהו רדל״א דלא ידע לי׳ . שמיעה מרחוק שמעתי שמעך וכו׳ וכמ״ש ביצחק ותכהין עיניו מראות אלא כל השומע יצחק לי, ובבחי׳ שוב הוא בחי׳ המצות שנק׳ הראיני ובחי׳ תורה נק׳ השמיעני גם ע״י צדקה יבוא לבחי׳ לאסתכלא כמו ע״י מראה רואה מרחוק מה שלא הי׳ רואה כלל בלי מראה וזהו ואני אראה.

עוד הפרש שאין דומה שמיעה לראיה עד״מ א׳ נתנו לו אלף זה׳ אם לא מנה אותן רק יודע דרך כלל שיש כאן אלף זוז זהו כמו שמיעה מרחוק אבל כשרואה אותן ומונה אותן א׳ א׳ נעשה תענוג יותר, כמ״כ כשאנו יודעים דרך כלל רבוי ההשתלשלות ושהכל בטל זהו שמיעה אבל כשמתקרב הדברים אצלו לתת לב על כל עולם בפ״ע ואח״ז איך הוא בטל וכו׳ זהו ראיה (חסר).

גדול העושה צדקה בסתר יותר ממרבע״ה דאילו במשה כו׳, יש להקדים דרוש שע״פ יונתי בחגוי הסלע כו׳, עיניך יונים הנחת שלהם מהסתכלות דכר ונוק׳ כמ״כ בישראל ישמח ישראל בעושיו ע״י בחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא, עיני האדם לא תשבענה, יהיו בעיניך כחדשים, ומבשרי אחזה אלוה, אחזה דוקא כי אינו דומה שמיעה לראיה, שהשמיעה מרחוק משא״כ כשרואה בעצמו, וברוחניות כמו השומע שכל מזולתו שהוא רק הלבשה ששכלו מלביש שכל זולתו משא״כ כשהשכל הוא עצמי אצלו, ולבא לבחי׳ זו הוא כמ״ש הראת לדעת ע״י עומק הדעת ולא דרך מעביר כו׳, וזהו פסוד״ז ושמע ישראל ר״ת שאו מרום עיניכם וראו כו׳ איך הוי׳ אחד א׳ בז׳ רקיעים והארץ וד׳ רוחות ממכ״ע וגם סוכ״ע, והכל רק זיו והארה, בחי׳ שם, ויש נ׳ אלפים יובלות, א״ת שמות אלא שמות, ולכן וקדושים יהללוך סלה, בבחי׳ שמך קדוש, ומראי׳ זו יבוא לואהבת כי ראיה בחי׳ פני אריה אל הימין ובבחי׳ אהבה בתענוגים ועי״ז ג״כ אתעדל״ע בחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים הגם שנאמר ראה את כל בני האדם אך יש ראי׳ דרך מעביר ויש

בחי' ואשימה עיני עליו החכמה מתלבש בראיה כו' עין ה' כו' להציל כו' ולהחיותם כו' כי הגם שהראיה נמשכת מן החכמה ולכן נק' החכמים עיני העדה, אך היא חיצוניות החכמה נו"ה דאבא אבל בהתלבשות עצמיות החכמה בראי' ע"ז נאמר עיני ה' לשנות הטבע שהוא ע"י עצמיות ח"ע כו', וזהו ענין אחד ועד החי"ת מתחלף על עי"ן כו' כי יחו"ת בחי' עין חיצוניו' ויחו"ע ח' חכמה פנימי' וכ"ז נמשך ע"י לאסתכלא הנ"ל וזהו עיניך יונים, אך מ"מ צ"ל ג"כ בבחי' שמיעה כי ראי' הוא אהבה וצ"ל יראה והיינו ע"י שמעתי שמעך יראתי, וזהו בחי' אברהם ויצחק כי אברהם פני אריה עיני האדם, האדם הגדול בחי' אברהם גדולה אהבה, וביצחק כתי' כל השומע יצחק לי כי הוא בחי' יראה פחד יצחק. והענין כי יש בחינה שלא שייך כלל לאסתכלא כי לאסתכלא שייך כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה והיינו רק בהשתלשלות העולמות, ומזה יובן הביטול כו' וזהו ענין אחד א' בו' רקיעי' והארץ, אבל במהו"ע בחי' יחיד לא שייך בחי' ראי' כי למת"ב ולכן ארז"ל כל המסתכל בד' דברים ראוי לו כו' מה לפנים היינו בחי' יחיד כו', וע"ז שייך רק שמיעה וכמו דברי' רוחניי' שאין נתפסים ע"י ראי' ועי"ז יראתי ביטול כו', וזהו ותכהין עיניו מראות, וכתי' כי לא יראני האדם ופני לא יראו דלא ידע לי' בר איהו ואפי' אותן שכ' בהם ופני אדם כו' לא יראו והראי' שבה"כ מחמת רבוי אור וע"ז נאמר הסבי עיניך כו' וע"ז שייך שמיעה אבל בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע צ"ל לאסתכלא דוקא וזהו עיניך יונים כנ"ל.

ב) **והנה** אצלינו נקל להגיע לאהבה יותר מיראה כי בנוי דאברהם בגלותא דאדום כו'.

ג) **והנה** בגלות יונתי בחגוי משא"כ בזמן הבית הי' בחי' יראה כל זכורך וכו', והעצה הראיני, ולהבין זה יש להקדים ענין התלבשות הנשמה בגוף צורך עלי', לאשתאבא בגופא ע"י מאדך והיו עיניך רואות.

ד) **וזהו** ענין הראיני, ויש להקדים ענין ראי' ושמיעה וראיה יותר רוחני משמיעה כי הן חו"ב ולכן בראי' רואי' גשמי, וכמו צומח מחי' כו', ועד"ז המצות נשתלשלו בעשי' והן רצון העליון, וז"ש בזהר עשי' לעילא, לכן על ידי מצות נמשך ראי' עליונה עין רואה ועל תורה ותפלה ואוזן שומעת, ואע"פ שנת' לעיל דבעצמות א"ס דוקא ע"י שמיעה לא ששמיעה למעלה מראי' אלא שמיעה למטה רק כיון למת"ב לא שייך ראי',

---

בצד העמוד בגוכת"יק, ואולי שייך לכאן:

ונתפס בשמיעה ועד"ז חכם עדיף מנביא שהנבואה היא בחי' ראי' וכתי' וראית את אחורי וכו' אבל החכם יכול להשיג תעלומות חכמה והוא לא בבחי' ראי' וגלוי המהות כ"א ידיעת המציאות כמ"ש באגה"ק ד"ה עוטה אור כו'.

אבל באמת ראי' עליונה גבוה משמיעה כו', ארי' ושור ראי' ושמיעה, החכמה תחי' בעלי' ותורה ותפלה בחי' השמיעני את קולך, קול כלול מאמ"ר (חסר ?).

ה) **והנה** הראיני ל' מפעל שע"י מצות נעשה בחי' ראי' ממשיך מא"ס דלא שייך בו בחי' ראיה בראי' שהיא חכמה, השמיעני בבינה, ועי"ז ג"ע ותח"ה טלא דעתיקא, יאמרו לפניהם קדוש, מראה רמיזא מחוי לי' במחוג, נאוה התכללות מג' בחי' צדקה קרבנות כו'.

והנה אספקלריא לבוש להשיג בג"ע זיו השכינה וכן למטה בצדק אחזה פניך וגם (מראה זכוכית יקרה שמראה הדבר גדול מכמו שהוא על ידי ציצית שלמטה ממשיכים ל"ב נתיבות החכמה שגדולי' אין קץ מל"ב חוטין שלמטה, וגם עד"מ על ידי זה נראה האדם המקיים המצוה לגדול מאד וזהו המשפילי לראות בשמים ובארץ תשב"כ ותשבע"פ, והכל מצד כח המראה ולכן העושה צדקה בסתר שהוא מצוה עליונה כמ"ש כי הוא צוה ונבראו כו' הרי כח מראה זו שיהי' האדם נראה גדול ממרבע"ה דכתי' אשר עין בעין נראה פא"פ אדבר בו ומ"מ ופני לא יראו אבל ע"י מצוה הנ"ל נמשך והיו עיניך רואות וז"ש עין לא ראתה יעשה כו' וזהו הראיני שתמשיך אותי בבחי' ראי', ומזה יוכל האדם לבוא לבחי' לאסתכלא כו'), וגם מראיך אספקלריא שאינה מאירה מאדך ולכן גם כשיונתי בחגוי ואין לו בחי' לאסתכלא כו' מ"מ יוכל לבוא לזה ע"י בצדק אחזה וביתר שאת ע"י הראיני השמיעני מצות ומאדך ב' מראות, ותורה ותפלה השמיעני כו' עין לא ראתה וכו' וחיכיתי המסתיר יתרון האור.

פסוק אני ישנה בעיניי' היינו ע"ד יונתי בסדר המדרגה אך ע"י הראיני וכו' וזהו פתחי לי אזי יבוא לבחי' תמתי למעלה מיונתי וכמו והריחו לא למראה עיניו כו' ע"י תשו' ריח (חסר). דו"ג ע"י כ)

לפסוק יונתי

והנה בחי' יונתי הנ"ל שהוא בחי' יונתי הנ"ל שהוא בחי' עיניך יונים זה הי' בזמן בהמ"ק שאז הי' הקב"ה עם כנס"י בבחי' פב"פ כיונים המסתכלים זע"ז פב"פ וזהו ענין מצות ראיה בג' רגלים כו' את פני ה' אלקיך, משא"כ בזמן הגלות אז בחי' כנ"י היא בירידה ונפילה ואינו בבחי' פב"פ שהוא בחי' יונתי כו', וכן בכל נפש הנה הנשמה היא בחגוי הסלע בסתר המדרגה פי' חגוי הסלע הוא הגוף שהוא קשה כסלע, בסתר המדרגה היינו נפש הבהמית ונקראת מדרגה שיש בה מדות ותאוות שונות זה אוהב כך וכו' (עמ"ש פ' ויקרא ע"פ מן הבהמה מן הבקר מן הצאן כו'), והנשמה

היא מסותרת ומלובשת בתוך נה"ב, וגם י"ל כי הנה"ב עצמה נקראת סתר המדרגה כי הנה המדות שלה נלקחי' מפני שור שבמרכבה כו' ושרשן מבחי' מדות עליונות שלמעלה מהשכל והדעת שהוא בחי' המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבנ"י אך ע"י שבה"כ נפלו למטה מן הדעת, ולפי ששרשן למעלה מהדעת על כן בכחם להיות מרכבה בחי' נושאות את הכסא ואדם שעל הכסא שהוא בחי' דעת הן נושאות ומגביהות אותו לבחי' שלמעלה מהשכל כי לא אדם הוא כו', וזהו בחי' מדריגה, והנה לפי שע"י שבה"כ נפלו המדות כ"כ עד שמחיה נפש הבהמית לכן נקראת סתר המדרגה, שמדרגה הנ"ל דבחי' והחיות נושאות כו' ישנו בנה"ב ג"כ אבל בהסתר והעלם גדול שמעט הטוב מעורב מאד ברע הרבה כו', ונפש האלקית בחי' יונתי היא מלובש ומוסתר בחגוי הסלע וסתר המדרגה שהן הגוף ונה"ב ולכן לא יוכל למצוא בנפשו בחי' לאסתכלא ביקרא מצד חומריות הגוף ונה"ב המחשיכות על עין השכל של נה"א וכמ"ש ועיניו השע כו', ולכן נמשל הגלות לבחי' עיבור כמו העובר בבטן האם אע"פ שיש לו עינים וגם כח הראי' עכ"ז אינו רואה מאומה וכמ"ש במ"א, אך העצה לזה הוא מאמר הראיני את מראיך כו' לומר שאף גם בהיותם בסתר המדרגה יוכלו להגיע לבחי' ראיה הנ"ל עד שיהי' ג"כ עיני ה' אל כנ"י מדה כנגד מדה וזהו הראיני כו' שיהי' עיני ה' אל צדיקים והיינו ע"י בחי' מראיך.

ולהבין זה יש להקדים ענין הראיני, השמיעני. כי הנה יש בחי' ראיה ושמיעה ובחי' ראיה הוא גבוה מבחי' שמיעה ואעפ"כ בראיה רואין דבר גשמי ממש ובשמיעה שומעין רק קול ודבור שהוא רוחני אך באמת הוא מהאי טעמא שמחמת שהראיה היא הגבה למעלה מבחי' שמיעה על כן יוכל להשתלשל ולימשך יותר למטה (כמ"ש בע"ח שיסוד אבא ארוך כו' כמ"ש במ"א) וכמו שאנו רואים שהאדם מקבל חיות וניזון מהצומח שלמטה ממנו במדרגה וכיון שהוא מחיה את האדם מוכרח ששרשו למעלה יותר מהאדם ואעפ"כ בהשתלשלות הוא יותר למטה מהאדם כי כך הוא הדבר מה שבשרשו יותר גבוה יכול להשתלשל יותר למטה, וכמו ד"מ מה שזורק ממקום גבוה יורד ונופל למטה יותר וכן מענין משלי שלמה דדוקא חכם גדול יוכל לומר משלי' מעניני' גשמיים, וכמ"כ כאן בענין הראיני השמיעני, היינו שהמצות ששרשם גבוה מאד דהיינו בבחי' כתר תר"ך עמודי אור ע"כ נשתלשל מעשה המצות בעשיה גשמיות ממש, והתורה דמחכמה נפקת כשנמשכה למטה היא לא בעשי' גשמיות כמו המצות כ"א בקול ודבור ושכל, כי המצות עצמן הוא בחי' רצון העליון והרצון הוא למעלה מהחכמה ולכן יש דברים שע"פ שכל אין ראוי להיות כן רק מ"מ הרצון עליון הוא כן וכמארז"ל שתוק כך עלה במחשבה, שזהו מבחי' רצון העליון שהוא בחי' שלמעלה מהשכל ולכן להיות נמשך מזה למטה אינו מתלבש בשכל רק בעשי' גשמיות שהוא מעשה המצוה ממש, שבזה דוקא מתלבש הרצון עליון, וכמו עד"מ ענין די לחכימא ברמיזא מה שא"א לפרש ע"י הדבור, אבל הח"ע מתלבש בשכל דעשי' הגם שהוא ירידה גדולה אבל לא

כ"כ הירידה כבעשי' גשמיות, וזהו המשל מענין ראיה ושמיעה שהראי' ששרשה גבוה יותר מהשמיעה נמשכת בעשי' גשמיות, וכמו שאיתא באוה"ח בענין ארי' ושור שבשרשו הארי' גבוה מהשור כמ"ש פני ארי' אל הימין ובהשתלשלותן למטה הרי הארי' למטה יותר שהשור הוא טהור כו' (וארי' ושור הן חו"ג ששרשן ראי' ושמיעה והוא ג"כ שרש המצות ותורה כי גלגלתא ומו"ס מלובשין בהן חו"ג דעת"י כמ"ש במ"א), וזהו פי' הראיני את מראיך הוא עסק עשיי' המצות שע"ז נאמר הראיני בחי' ראיה והשמיעני את קולך הוא קול תורה ותפלה, והנה הקול כלול מג' בחי' אש רוח מים וכמו"כ בקול דתפלה הוא ג' בחי' היינו אש ממטה למעלה בחי' רצוא ומים מלמעלה למטה בחי' שוב ויש בחי' המחברם והוא מדת רחמנות, וזהו המתנשא מימות עולם מלמטה למעלה אח"כ ברחמיך הרבים רחם עלינו והוא בחי' רוח ואויר המכריע בינתיים, וכן יש בקול דתורה אך דרך כלל קול דתפלה הוא מלמטה למעלה וקול דתורה מלמעלה למטה קורא בתורה להמשיך גלוי אלקות באותיות התורה, וזהו בחי' אמ"ר כנ"ל.

והנה הראיני השמיעני הוא לשון מפעל וכמ"ש ועשיתם אתם כאילו עשאוני, היינו שע"י המצות נעשה בחי' ראיה וזהו הראיני שאתה עושה אצלי בחי' ראיה היינו הארת והמשכת הכתר בחכמה (שהחכמה היא בחי' ראיה, וכשממשיכים מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה זהו הראיני) והשמיעני ע"י תורה ותפלה רצוא ושוב נעשה בחי' שמיעה הארת החכמה בבינה, וזהו שאומר קודב"ה אור א"ס לכנ"י הראיני השמיעני אשר ע"י מעשה המצות ותורה ותפלה נתגלה בחי' ראי' בחי' שמיעה, וזהו כי קולך ערב העריבות הוא בחי' התגלות התענוג בבינה שנמשך ע"י קול דתורה ותפלה, וההתגלות מזה הוא ג"ע תענוג הנשמות נהנין מזיו השכינה שהג"ע שרשו מבינה כו'. אכן מעשה המצות ששרשם גבוה יותר מבחי' כתר לכן נמשכו בעשי' ממש לכן ע"י מעשה המצות יהי' נמשך טלא מעתיקא להחיות גוף גשמי ממש תח"ה כי כמו דלפי ששרשן גבוה בבחי' כתר לכך נמשכו למטה בעשי' ממש משא"כ התורה כו' כמו כן בגילוי שכר המצוה גורמין שיהי' יורד טל של תחיה ויהי' נחית טלא דע"ק להחיות גוף גשמי ממש, כי הארה ממקום גבוה ביותר יכול להיות נמשך ההתגלות למטה יותר, ועל כן מבחי' תורה ותפלה אין נמשך ההתגלות רק בג"ע תענוג הנשמות ולא מגיע לגוף גשמי כו', וזהו ההפרש בין בחי' השמיעני את קולך לבחי' הראיני את מראיך שהשמיעה אין מתפשט כ"כ למטה כמו הראי' מפני שהראי' גבוה יותר וכנ"ל.

והנה להבין ענין מראיך, הנה מלבד שיש לפרש מראיך שהוא כמו ע"ד מחוי לי' במחוג די לחכימא ברמיזא שהרמז הוא עשי' גשמיות המורה על דבר עמוק כמ"כ הוא ענין מעשה המצות שנשתלשלו בעשי' ורומזין לתר"ך עמודי אור דכתר וזהו שנק' מראה כמו שמראה באצבע ורומז לדבר מעלה מעלה כו'. אך עוד זאת הנה מראיך הוא כמ"ש במראות הצובאות כי ענין מראה הוא זכוכית שרואין בו, אכן נאמר מראות לשון

רבים כי יש ב' מראות הא' אספקלריא המאירה היינו זכוכית הבהירה אשר על ידו יכולין לראות מרחוק אור ישר והב' אספקלריא שאינה מאירה והוא שיש כיסוי על הזכוכית ועל כן אין יכולים לראות דרך הזכוכית באור ישר מפני שהכיסוי מונע ומעכב התפשטות הראות, אך לפי שהכיסוי הוא קלוש וכמו השפיגעל שהכיסוי הוא מכסף דק בתכלית ומלוטש ע"כ אינו מסתיר לגמרי אלא נמשך ממנו אור חוזר וזהו שיש מעלה גבוה במדרגה שיכולין לראות עי"ז את עצמו וגם לראות מאחוריו מה שאין יכולין לראות באספקלריא המאירה שהיא אור ישר אבל מ"מ באספקלריא המאירה רואין מהות הדבר ממש משא"כ באספקלריא שאינה מאירה שאין רואין רק דמות הדבר שמלאחוריו ולא מהותו ועצמותו ממש. והנה ב' בחי' מראות אלו, הנה אספקלריא המאירה זהו ענין מעשה המצות כי הנה מהמצות נעשו לבושים לנשמה בג"ע, וצורך לבושים אלו הוא בכדי שהנשמה שהיא בעלת גבול תוכל ליהנות ולקבל גלוי התענוג מא"ס ב"ה א"א כ"א ע"י אמצעות בחי' לבוש המתמצע בין הגילוי האור הרוחני להנשמה שע"י אמצעות לבוש זה תוכל לקבל האור וזהו עוטה אור כשלמה וכמו עד"מ מי שהוא חלוש הראות עיניו כהות להסתכל בשמש כ"א ע"י אמצעות זכוכית בהירה כו' וכמו שאומרים שכל לקטן ע"י משל כו', ובחי' זו נק' אספקלריא המאירה בחי' אור ישר שעי"ז נמשך ומתגלה אור א"ס להנשמה מלמעלה למטה, ובחי' אספקלריא שאינה מאירה זהו ענין בכל מאדך וידוע פי' טוב מאד זה היצה"ר, דהיינו כשהיצה"ר נהפך לטוב ונעשה יתרון האור מהחשך כמו שנעשה א"ח מהכיסוי של המראה כו' כמ"כ כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא, וזהו מאמר הקב"ה לכנ"י הראיני את מראיך פי' כי בהיות כנ"י עם הקב"ה פב"פ ע"ז נאמר עיניך יונים ועיני ה' אל צדיקים כנ"ל, אבל בזמן שיונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה ואין להם בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא, א"כ מה יעשו ע"ז אמר שאעפ"כ יש עצה ע"ז והוא ע"י הראיני את מראיך דהיינו כמו עד"מ שאפילו מי שהוא חלוש הראות אעפ"כ ע"י זכוכית ואספקלריא המאירה יוכל להסתכל כנ"ל וזהו ענין הלבושי' של הנשמה בג"ע כנ"ל, כמ"כ כתי' אני בצדק אחזה פניך, אחזה דוקא שיוכל להגיע ג"כ לבחי' לאסתכלא ע"י צדק כמאמר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי וזהו זורע צדקה שכר אמת שע"י הצדקה נמשך גלוי בחי' אמת בנפשו, וזהו בחי' אור ישר וכן יוכל לבוא לבחי' אור חוזר שהוא נמשך דוקא מצד הכיסוי המסתיר שהוא דוקא כאשר בחי' יונתי הוא בסתר המדרגה שהנה"ב מסתרת וע"י אתכפיא ואתהפכא יהי' נעשה בחי' ראי' באו"ח בכל מאדך להיות רואין גם מה שלאחוריו מה שאין בכח הראי' כלל מצד עצמו והוא כמש"ל שאפי' בחי' עיניך יונים הוא רק לאסתכלא ביקרא דמלכא יקרא דוקא זיו יקרי' בחי' שמך קדוש אבל בחי' אתה קדוש אינו מושג כלל כמ"ש הסבי עיניך וכו' אבל ע"י שיונתי בסתר המדרגה ונעשה בחי' או"ח בכל מאדך עי"ז מגלה עמוקות מיני חושך הוא בחי' גילוי עצמות א"ס ב"ה ממש כי אפילו בשעת מ"ת שהי' התגלות גמור נאמר ויצא כברק חיצו ד"מ שמקודם הברק יש ענן ואח"כ מאיר הברק כמ"כ כל התגלות אינו רק הארה בעלמא וזיו שיתגלה האור מתוך

החושך אכן ע"י בכל מאדך בלי גבול והסתר כלל ע"ז נאמר ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.

ועתה יובן מארז"ל גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו כו', והענין דכבר נת' שהמצות נק' בחי' מראיך אספקלריא המאירה, אך באמת הם נק' ג"כ מראות אלקים וכמ"ש נפתחו השמים ואראה מראות אלקים וכו' ומראות כמראות כו', וע"ז נאמר המשפילי לראות בשמים ובארץ, פי' שמים וארץ הם תורה ומצות שהוא ית' משפיל א"ע לראות בהן ועל ידן, דהיינו שהן הן בחי' מראות אלקי' שא"ס ב"ה משפיל לראות בהן ועל ידן כמי שרואה ע"י מראה כו'. והענין יובן בהקדים מ"ש במ"א בענין הקושיא איך ע"י אתעדל"ת נמשך אתעדל"ע ומה תופס מקום העבודה של נברא בעל גבול שעי"ז יומשך גלוי א"ס ממש הבלתי בעל גבול, ועיקר התירוץ הוא שכך עלה ברצונו, והוא בחי' הנק' רעוא דכל רעוין או מחשבה הקדומה שבחי' זו כולל כל העולמות כא' ממש ושם עלה ברצונו שע"י אתעדל"ת מעשי' יומשך גלוי מאצי' ולמעלה מאצי'. והנה בחי' הנ"ל זהו התורה שהיא פנימי' רצון העליון, ואי' בזהר תרומה קס"א קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, ונרמז ג"כ במדרש רבה פ' בראשית בתחלתו ע"פ ואהי' אצלו אמון, והוא דרוש עמוק מאד אך המבואר בזה דהתהוות העולמו' מא"ס ב"ה הוא ע"י הסתכלותו באורייתא דהיינו כשצ"ל מאמר יהי אור אסתכל באורייתא במאמר יהי אור וברא לי', וכמו ע"ד התלבשות הסובב בממלא כו' המבואר במ"א הרי א"כ התורה היא בחי' מראות אלקי' שבה מסתכל הקב"ה ועי"ז באמצעות התורה שהיא המראה נשלם בריאת העולם כו', אך תכלית בריאת העולם הוא בשביל קיום התורה והמצות שהן הן עיקר המכוון וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה.

והנה כמו עד"מ באספקלריא המאירה יש זכוכי' טובה שהיא מראה את הדבר הנראה גדול יותר מכמו שהוא בכפלי כפליים לאין שיעור, דהיינו שיהי' נראה כן לגדול בעיני הרואה באספקלריא זו, כך הוא עד"מ הענין הנ"ל מה שבאתעדל"ת נמשך גלוי אתעדל"ע זהו מצד שכך עלה ברצונו שהוא בחי' אספקלריא כמאמ' אסתכל באורייתא כו' שבתורה ורצון הנ"ל נראי' מעשה המצות לדבר גדול לאין שיעור מכמו שהוא למטה בעינינו

בשולי העמוד בגוכתיק:

מראות ע"ד אמון אסתכל באורייתא.

ק' ראי' אזן עקודי' וטעמי' ועין רק נקודי' אך הרי אבא שרשו מעין ואי' מאזן אלא מאי אית לך למימר כמ"ש שער אח"פ פא"ב דראי' נשמה לנשמה רק ההתגלו' מועט ומזה מובן שרש הכלי' גבוה מהאור והנה במשיח והריחו כי ריח רוח שרשו מיחידה שלמעלה מחי' וכענין יעקב אויר כו' לכן תמתי גבוה מיונתי.

עד"מ אדם נותן פרוטה לעני, בעינינו הוא דבר קטן ובעיני הש"י דמסתכל באורייתא נראה זה הדבר גדול מאד כמו האתעדל"ע הנמשך עי"ז שהוא ענין מצות צדקה שלמעלה בחי' ואתה מחי' את כולם, וכן ל"ב חוטי הציצית נראי' גדולים וחשובי' כמו ל"ב נתי' החכמה עילאה, ועד"ז בכל המצות, וזהו דוקא מצד האספקלריא הוא בחי' רעדכ"ר הנ"ל וע"ז נאמר המשפילי לראות בשמים כו' משא"כ מצד מהותו ועצמותו הרי אם צדקת מה תתן לו כו' אלא שכך עלה ברצונו וזהו המשפילי לראות בבחי' מראות אלקי' כנ"ל. (וא"ת הרי לפי המשל גשמי האספקלרי' מראה כל דברים הנראים בה לגדולים מאד וא"כ כיון שכל הדברים נבראו ע"י התורה כנ"ל דאסתכל באורייתא וברא עלמא א"כ מפני מה רק מעשה המצות נראה לדבר גדול ולא גם שאר המעשים אשר לא להי' המה, והתשובה בזה דכבר נת' שעיקר תכלית בריאת העולם הוא בשביל קיום התורה ומצות וזהו פנימי' רצון העליון משא"כ שא"ד העוה"ז, ולכן בתומ"צ נמשך רצון העליון בגילוי גמור ה"ז מביט ע"י אספקלריא זו ממש על מעשה המצוה ע"כ נראה המצוה לדבר גדול משא"כ שארי דברים המותרים נמשכי' ונתהוי' ע"י רבוי הסתרות והעלמו' המעלימים על גלוי רצון העליון וא"כ הם לבושים המסתירים בין המעשה והאספקלריא וכש"כ הדברים האסורים שהם נגד רצונו ב"ה הרי אדרבה ע"י אספקלריא זו ממש הם נראי' גרועים ביותר לאין שיעור ואע"פ שגם הם נתהוו ע"י התורה אך הוא ע"י רבוי מסכים ולבושים המעלימי' ומסתירים כו'. ועוי"ל כפשוטו דהתהוות העולם הוא ע"י ח"ת אבל עיקר בחי' אספקלריא ומראות אלקי' זהו ח"ע שהיא בחי' התורה כמ"ש ע"פ המשפילי לראות בשמים כו' ע"כ דוקא מה שהוא כלי לבחי' ח"ע ורצון העליון נראה דבר גדול וכן ההפך לח"ע נראה דבר גדול לרע כו'. אך לפ"ז צריך ישוב מאמר אסתכל באורייתא וברא עלמא, לכן י"ל נהי דבאורייתא אתבסמי עלמא מ"מ משל האספקלריא אין הנמשל כמו המשל ממש שאספקלריא גשמיות נראה בה כל דבר לגדול אבל בהנמשל הנה התורה היא אספקלריא שהמצוה והעבירה שהן הן עיקר התורה נראי' דבר גדול מאד זה לעומת זה משא"כ שא"ד שאינן לא מצוה כו' לא שייך לומר ע"ז כן וגם במצוה עצמה לא הכל שוה כי יש זכות שהוא גדול מאד כו'). ולכן ארז"ל גדול העושה צדקה בסתר יותר ממרבע"ה כי מצד מעלת קיום מצוה זו הגבוה מאד והיא פנימיות רצון העליון ב"ה היא כמו בחי' מראה זכה ובהירה יותר שמראה הדבר גדול אין שיעור עד שגם האדם הקטן ופחות ערך שאינו ערוך כלל למרבע"ה יוכל להיות שע"י אספקלריא זו הוא גדול בעיני השי"ת יותר ממרבע"ה.

יונתי

פ"א * ולהבין זה עד אך הנה: הארה מהנשמה היא המתלבשת בגוף וכל הנשמה הוא למעלה בבחי' מקיף ונק' מזל שהיא מזלת ההשפעה להנשמה שבגוף וזהו טהורה היא למעלה מבחי' בריאה כו' בחי' אין כמו היה הוא ושמו בלבד ועל בחי' זו אמרו בראשית בשביל ישראל כו' ולא פירש בהדיא בישראל, כי בחי' הנשמה שבגוף הנק' ג"כ ישראל מתקשראן באורייתא אבל בחי' הנשמה המקיף עז"א ישראל עלו במחשבה ראשית תבואתו מקור התורה ותורה שם בישראל שמהם נמשך התורה (הג"ה נ"ל עדמ"ש בעולת תמיד העשוי' כו' דבחי' שמו הגדול מתלבש בנש"י ע"ש א"כ זהו שהם קדמו לתורה שהיא מה שמתלבשי' המוחי' במדות אבל נש"י התלבשו' שמו במוחי' כו').

פ"ב מן אך הנה עד: אך הנה המשכת התורה מבחי' המזלי' לנשמ' שבגוף הוא ע"י אתעדל"ת בתפלה סולם שתתחבר הנשמ' בשרש' המזלי' והיינו בק"ש שמע ישראל פי' שבא לבחי' מזלי' הנק' ישראל ובבחי' זו הוי' אלקינו כנ"ל דטהורה היא כמו הי' הוא ושמו לבד, ולא פרס חלק מובדל, ועי"ז ואהבת להיות הוי' אלקיך שיהי' בחי' אלקינו דמזלי' מתגלה בגוף בנשמ' שבו להיות הוי' אלקיך למס"נ באחד ועי"ז ודברת בם עוסק בתורה לשמ' להמשיך אור א"ס בחכמה, וזהו לעשות את כל דברי התורה, בוני"ד.

פ"ג מן וזהו קומי * עד: וזהו קומי לך לבחי' המזלי' ועי"ז תוכל להיות רעיתי התורה מזון כמו שהלחם מחבר הנשמ' בגוף כך ע"י התורה נמשך אור א"ס בחכמ' רק אם ישים אליו לבו, והכתיב לכי כף יו"ד הוא שרש ומקור הנפש ועי"ז תוכל להיות רעיתי.

פ"ד * מן וביאור ענין יפתי עד: מצוה נק' ע"ש שהיא מצות המלך, ומל' נק' לבוש מל' גאות לבש, כמו שהלבוש כיסוי הגוף כך מל' כי לע"ל שיהי' ונגלה כבוד ד' אזי שמים כעשן כו' רק שמים חדשים אשר אני עושה, והתהוות שמים וארץ גשמיי' עולם העלם ע"י לבוש דמל' שיהי' מלך שמו נק' ואין מלך בלא עם, והגורם לבוש מל' הוא המצות וזהו יפתי, אך גם לבחי' זו צריך להקדים קומי לכי (דלעיל פ"ב) אליך נפשי אשא, כי יש אלביש שמים קדרות דהיינו לבושי' זרי' ההפך מלבוש מל' הנ"ל שע"י מצות והוא התלבשו' השכינה בקליפות, אך שם פריקת עול ובקדושה קבלת עומ"ש, ע"כ אפילו ע"י מצות א"א להמשיך רק ע"י קעמ"ש, וזהו הברכה וצונו לקשר בביטול לבחי' זו ע"י קומי לך, הוי' אלקינו תורה אברי' הפנימי' מלך העולם מצות אברים החיצוני'.

פ"א: קיצורים ללקו"ת שה"ש סז, ג. חילוק הסעי' כאן שונה מהנדפס.
וזהו קומי: לקו"ת יז, א שו"ה ומתגלה.

בצד העמוד בגוכתי״ק, וכנראה ששייך לכאן:

(ובזה פירשתי הפסוק אך את שבתותי תשמרו דפ׳ תשא כי המשכן יריעות וכלים הם תומ״צ רעיתי יפתי וכדי להמשיך בחי׳ אלו צ״ל ע״י שבתותי תשמרו, כי שבת נמשך נשמה יתירה ע׳ ויקהל תקס״ה, ונ״ל שהיא מבחי׳ מזלי׳ כף יו״ד חי׳ יחידה עמ״ש ביאור נרנח״י בכי מחה אמח׳ זכר עמלק כו׳ תקע״ב, ומש״כ ע״י תפלה נ״ל דהיינו אחר שכבר נמשך ע״י שבת אזי התפלה ממשיך ליומי׳ דחול כמש״ש בויקהל. וענין תשמרו שיהי׳ כלי מוכן לגלוי מזלי׳ ע״י הסרת המונעי׳, הג״ה) וזהו כי אות היא ביני וביניכם התחברות מזלי׳ אשר מיוחד עמו ממש זהו ביני כו׳ וביניכם הנשמ׳ שבגוף.

פ״ה* מן אך הנה: אך כו׳ ביצי״מ אז קומי לכי כו׳ אבל בגלות יונתי בחגוי הסלע א״א לעוף ובלא דו״ר כו׳ מחמ׳ שעבו׳ כו׳ בסתר המדרגה אהבה המסותרת בלבוש שק כו׳, והעצה הראיני כנ״י נק׳ מראה כמ״ש במראה אליו כו׳ שע״י כיסוי יכולים לראות מאחורים אך דוקא כשהכיסוי רק כך ירידי׳ בגוף שמעכב צורך עלי׳, וכן אויר התחתון כו׳ ודוקא כשהכיסוי דק ק״ב ולא ג״ק דאז צריך תשובה. וזהו יונתי בחגוי כו׳ וא״י לעורר אהוי״ר, זאת העצה שיזכור איך שהיא בחי׳ מראה שמכה רק לצורך עלי׳ ועי״ז יעורר רח״ר ויצעק בצר לו ועי״ז יומשך מלמעלה כי קולך ערב בתורה עריבו׳ יותר ומראיך דמצו׳ נאוה יותר תשו׳ ומע״ט מאירי׳ כו׳.

ביאור. ישראל עלה במחשבה וכתיב כי לא מחשבותי כו׳ כי באדם הרהור לא עביד מידי משא״כ למעלה בחי׳ המחשבה א׳ מחי׳ כל העולמות וגילוי החיות יותר מע״י הדבור (ע׳ פרדס שי״א פ״ו).

ב) **וישראל** עלו במחה״ק הנ״ל שהרי סוף מבמח״ת ותכלית הבריאה שיהי׳ דירה בתחתונים בבי״ע דוקא הנפרדי׳ דבאצי׳ איהו וגרמוהי כו׳ והיינו ע״י תומ״צ רמ״ח איברי׳ והטעם לרמ״ח טפ״ט כו׳ ע״י צדקה חסד סוכה מקיפים כו׳. ואמנם איך יהי׳ המשכ׳ רוחני׳ בגשמיות (גם איך ביכולת האדם להמשיך ריבוי בחינות ע׳ בביאור דכי המצוה הזאת), אך הענין עד״מ החיות הנפש המתפשט באיברי הגוף מחולק למדרגות שונו׳ ראי׳ בעין כו׳ אבל המחשבה מקפת כולם שמרגיש אפי׳ כאב הצפורן כו׳, וכן הנמשל שיש התחלקות מדרגות בין אצי׳ לבריאה פרסא כו׳ אבל המחה״ק הנ״ל צופה ומביט עד סוף כו׳ מקיף אצי׳ ועשי׳, לכן עי״ז מקשרן שיומשך אצי׳ בעשי׳, לכן ישראל שעלו במחה״ק ניתן להם דוקא המצות משא״כ כו׳, וזהו שנק׳ מזל צמצום השפלת המחשבה (הכל תלוי במזל אפילו ס״ת בהיכל).

פ״ד: לקו״ת שם שו״ה ג׳ וביאור.

פ״ה: אולי הכתנה לסעי׳ ד׳ שלפנינו יז, ב.

ג) **וזהו** ותורה שם בישראל שהתורה היא חכמ׳ מחברת המשכה ממחה״ק ישראל דלעילא בעולמו׳ ישראל דלתתא מתקשראן באורייתא כו׳.

ד) **אך** בבחי׳ מחה״ק דעשי׳ ואצי׳ שוין א״כ כחשיכה כאורה יכול להיות שממית בידים תתפש לזאת צריך להמשיך לבוש מל׳ ע״י מצות מעשיות בל יקרב זר כו׳ משא״כ האומר אין לי אלא תורה כו׳ כי בחי׳ תורה נק׳ שמים מימינו אש ותורה בלא מצות יוכל להיות אלביש שמים קדרות כו׳ ע״ד אמרם לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל כו׳ כך מותרי המדות ב״ש כו׳ וזהו ענין רעיתי תורה מזון, אך צ״ל ג״כ יפתי לבוש דמצות שלא יהי׳ ח״ו אלביש שמים כו׳ והלבוש ע״י קעמ״ש.

ה) **והנה** נת״ל בפנים אות ב׳ שהמשכה הנ״ל הוא ע״י אתעדל״ת בתפלה כו׳ קומי לכי כף יו״ד, פי׳ מחה״ק הנ״ל נק׳ כף כי מחה״ק ממוצע בין א״ס לאבי״ע והממוצע כלול מב׳ הבחי׳ זהו כף ב״פ י״ס וגם כף ל׳ כף יד שמקיף מה שבתוכו וכך מה״ק סכ״ע ומתחת זרועו׳ ויו״ד היינו ראשי׳ החכמ׳ הנמשך מכף הנ״ל וזהו קמי לכי שזהו שרשך כף יו״ד הנ״ל. ואיך יהי׳ העלי׳ ע״י תפלה סולם כמו שבת עליי׳ המל׳ וכמה עליו׳ עד מנחה שבת וכן בתפלה ב״ש יוצר שמ״ע כו׳ (סולם דיעקב ד׳ רווקין ויש בחי׳ סולם מצרי וצורי ע׳ תי״י בפ׳ תצוה או בסמוכי׳ לה) ומשם נמשך רעיתי יפתי (וזהו ולכי לך לנשמ׳ שבגוף).

ו) **אך** פסוק הנ״ל דענה דודי נאמר איצ״מ עמוד אש וענן אבל בגלות יונתי בחגוי כו׳ א״א לפרוח, אך העצה מראיך א״ח כשמעמידין עיכוב למים כו׳ או מים הנובעי׳ מתחת לארץ כו׳ כך תשובה ויצעקו תשו״ע ותשו״ת וכן שבת תשב עלי׳ אחר הירידה כו׳ (ע׳ מענין מרה״צ בחנוכה).

ז) **ועי״ז** קולך ערב תוס׳ אור בתורה יותר מבחי׳ רעיתי וכן ומראיך נאוה יותר מבחי׳ יפתי כו׳ כי דרך כלל ידוע דע״י תומ״צ נמשך אור חדש בתוס׳ מרובה על העיקר, אמנם דרך פרט בכל יום מוחי׳ חדשי׳ גבוהים מדאתמול וכן כל שבת וכן כל ר״ה, וכן ע״י א״ח דתשובה גלות מראיך בחילא יתיר כו׳, וזהו וקולך ערב רווחא לבסומי שכיח (וב״ל דהיינו והערב את ד״ת בפינו כו׳) תוס׳ אור ממחה״ק השכם והערב עלינו בבהמ״ד כו׳.

ב׳ ט״ז

דודי לי, שיר השירים רבה י״ח ד׳ ע״פ זה, זח״ב שמות ק״ס ע״א.

דודי לי ואני לו הרועה בשושנים, ברבות במקומו הוא לי לאלקים אנכי הוי׳ אלקיך, ואני לו לעם ולאומה שנאמר הקשיבו אלי עמי ולאומי

אלי האזינה בישעי׳ סי׳ נ״א ד׳. פי׳ הוא לי לאלקים י״ל לאפוקי מעובדי כוכבים דקרו לי׳ אלקא דאלקיא, כי רם על כל, ועזב את הארץ, אלא שהוא עצמו לי לאלקים. ב׳ ע״ד מ״ש הרמ״ז בפ׳ האזינו בפי׳ חלק הוי׳ עמו שמקבלים שלא ע״י אמצעי. ג׳ ע״ד מ״ש בתו״א פ׳ וארא בד״ה וידבר כו׳ וארא בפי׳ והייתי לכם לאלקים שבחי׳ הוי׳ לבדו הוא בעצמו יהי׳ לכם בבחי׳ אלקים השורה עליכם משא״כ מקודם מ״ת אפילו להאבות ושמי הוי׳ לא נודעתי כ״א ע״י בחי׳ אל שדי כו׳, ועיין באו״ת מהמגיד נ״ע בתלים ע״פ כי אלקים יושיע ציון די״ב ע״ב.

ב) **עוי״ל** הוא לי לאלקים זהו מה שמלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה. והנה ישראל לי ראש, ובבחי׳ הראש ומוחין מאיר כתר ועתיק, ועל דרך זה למעלה יותר ז״א נק׳ ישראל, ואלקי ישראל הוא מלכות דא״ס שנעשה עתיק לאצילות, ואני לו לעם, כי ע״י עתיק זה נעתקתי ממדות דנה״ב להיות בטל לאוא״ס כו׳ ע״ד המעתיק הרים כו׳.

ג) **עוי״ל** כי הנה פי׳ ואני לו לעם ע״ד כי עם קדוש אתה לשון הבדלה והייתם לי קדושים כו׳, ואבדיל אתכם, ע״ד יהי רקיע כו׳ ויהי מבדיל כו׳ שלא להמשך אחר מים תחתונים, ומ״מ נק׳ עם עוממות כי הנה בורא קדושים שגם חכמה הנק׳ קדש היא בריאה יש מאין כו׳ רק מ״מ נק׳ עם קדוש, והוא לי לאלקים, אלקים קדושים הוא, קדושים תהיו יכול כמוני ת״ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם כו׳, ומזה יובן ענין המלך הקדוש שאומרים בעשרת ימי תשובה וכמ״ש כ״ז ע״פ שמע ישראל כו׳ ע״ש.

ד) **עוי״ל** פי׳ ואני לו כי הנה מה שהביאו זה מפסוק הקשיבו אלי עמי ולאומי, ענין הקשיבו זהו פנימית השמיעה, כמ״ש הפנ״י ר״פ האזינו בפי׳ האזינה שיכנסו הדברים באזניהם כו׳ וה״ע הביטול, ע״ד שמוע מזבח טוב וכמ״ש בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו גבי ואותו תעבודו, וזהו ענין עמי ועי״ז אח״כ ולאומי וארז״ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי, ברבות ס״פ פקודי, ופי׳ אמי זהו ע״ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳, וזהו ואני לו, שאני ממשיך כביכול בו ברכה והמשכה, דהיינו ההמשכה מא״ס ב״ה שמבחי׳ קדש יומשך בחי׳ קדוש בוא״ז, וזהו הקדוש ברוך הוא, וזהו ענין המלך הקדוש, וזהו ענין לו, שנמשך בו ברכה ממש, גם פי׳ לו לבחי׳ הוא״ו, היינו מבחי׳ קדש יומשך בחי׳ קדוש כו׳.

ה) **עו״ש** ברבות, הוא לי לאב ואני לו לבן, הוא לי לאב שנאמר כי אתה אבינו כי הייתי לישראל לאב. ועי׳ מ״ש בבה״ז בלק דף ר״ג ע״ב ע״פ כי מראש צורים אראנו ובאדר״ז דר״צ ע״א דבחי׳ עדן שהוא חכמה נק׳ כי אתה אבינו, כי משם שורש הטפה, וכמ״ש בספר הבהיר ע״פ כי ממזרח אביא זרעך בחי׳ ממזרח הוא אבא ועמ״ש בלקו״ת בד״ה שובה ישראל בענין זרע קדש מצבתה, ואני לו לבן בני בכורי ישראל היינו ז״א שנק׳ ישראל, בנים אתם לה׳, ועמ״ש בלקו״ת בד״ה וכל בניך למודי ה׳. והנה הרמב״ם במ״נ ח״א פט״ז פי׳ מ״ש הביטו אל צור חצבתם כו׳ הביטו אל

אברהם אביכם כו׳ ור״ל ע״כ לכו בדרכיו והאמינו בתורתו והתנהגו במדותיו כי טבע המקור ראוי שיהי׳ נמצא במה שיחצב ממנו כו׳, א״כ על דרך זה באומרו בני בכורי ישראל, ראוי ג״כ ללכת בדרכיו כי טבע המקור ראוי שיהי׳ נמצא במה שיחצב ממנו, והיינו ע״ד מה שמו ומה שם בנו, שבחי׳ חכמה עילאה נק׳ מה כח מה וכן בישראל יש בחי׳ מה הנ״ל והוא הביטול לאור א״ס ב״ה, וזהו מה ה׳ אלקיך שואל מעמך, בחי׳ מה הנ״ל שואל מעמך כי טבע המקור ראוי שיהי׳ נמצא במה שיחצב ממנו כו׳, וא״כ בפי׳ אני לדודי ודודי לי ג״כ י״ל כן ע״י שאני לדודי בבחי׳ בן להיות בחי׳ ומה שם בנו כי תדע ע״ד לדעה מה יעשה לו, כי אל דעות ה׳ כמ״ש במ״א ע״פ ועתה ישראל מה כו׳, הנה עי״ז ודודי לי לאב והוא מ״ש מי כמוך אב הרחמים כו׳, ועמ״ש ע״פ ביני ובין בנ״י עפ״י הזהר יתרו פ״ח ב׳ במעלת מוחין דאבא על מוחין דאימא ומזה יובן מעלת הוא לי לאב.

ו) **הוא** לי לרועה, רועה ישראל האזינה תלים סי׳ פ׳, ואני לו לצאן ואתנה צאני צאן מרעיתי כו׳. יש להעיר ממ״ש ובהעטיף הצאן לא ישים והי׳ העטופים ללבן והקשורים ליעקב דפי׳ קשורים שקולטים השפע האלקי להיות בחי׳ ה׳ לי ממש ועי״ז מקושרים בו ית׳ בקשר אמיץ וחזק ועמ״ש מזה בביאור דנשא בענין קטרת ובד״ה ואשה כי תדור נדר, וזהו אני לדודי בהתקשרות נפלאה, ועיקר עבודתו של יעקב לברר הצאן המנוקדים וטלואים המורכבים מג׳ גוונים ביחד משא״כ המין הכלול מגוון אחד כו׳ והיינו שבחי׳ יעקב תפארת שכולל ג׳ גוונים כו׳ וזהו ענין מדת הרחמים ועי״ז עולה עד הכתר לעורר רח״ר, עד שהמשיך מבחי׳ עקודים נקודים וברודים שהם נשמות עליונות מאד, וזהו ענין צאן אדם עקודים נק׳ אדם דבריאה כו׳ וזהו דודי לי לרועה בחי׳ הרועה בשושנים יג״מ הרחמים כו׳ כי לפי פשוטו דהנשמות הן בי״ע א״כ המזון שלהם מיג״מ המאיר במ׳ דאצילות שושנה תתאה, ואם הם בי״ע דאצילות אז הרועה בשושנים יג״מ דא״א המאירים בבינה כו׳, ואם הם עקודים נקודים כו׳ שלמעלה מאצילות נמשך מיג״מ הרחמים מבחי׳ עתיק שברישא דא״ק כו׳ נמצא הרועה בשושנים שיהיו בבחי׳ והקשורים ליעקב כו׳ וכמ״ש תקעו בחדש כו׳ ומשפט לאלקי יעקב כו׳.

שה״ש סס״י ב׳

עד שיפוח היום ונסו הצללים סב

מד״ר בשה״ש במקומו, מפרשו על דמ״ל, הרי בתר מפרש ברית בין הבתרים וגם כרך ביתר. זח״א פ׳ וירא צ״ט ב׳ פי׳ כל הפסוק על כל אדם שיהי׳ כל ימיו בתשובה יעו״ש, וכן פי׳ בפ׳ ויחי דף ר״כ ע״א ושם ענין ונסו הצללים, ועד״ז פי׳ בפ׳ תזריע דף מ״ג ע״א, ובזח״ב פ׳ שמות דף י״ז ע״א פי׳ עד שיפוח היום כפי׳ המד״ר בשה״ש, ושם דף י״ד ע״א פי׳ ענין לצבי או לעופר האילים ע״ד פי׳ המד״ר סוף שה״ש, ובזהר פ׳ ויצא דף קנ״ח ע״א

פי' ענין הרי בתר וזה קרוב למ"ש המד"ר דהרי בתר זהו ביתר, ילקוט ס"פ שלח דף רכ"ח ד' ענין דומה דודי לצבי.

ב) אדמו"ר ז"ל בדרוש להבין למה לעתיד יתבטלו הנביאים והכתובים לבד ממגלת אסתר פי' פסוק זה, ותוכן דבריו בקצרה כי הרי בתר פי' בזהר ויצא טורי דפרודא וה"ע ומשם יפרד והיה לד' ראשים שהם דמ"ל, וכתיב ושמתי כסאי בעילם בירמיה סי' מ"ט וארז"ל בירושלמי פ"ק דתענית סוף ה"א תני רשב"י כל מקום שגלו ישראל גלתה השכינה עמהם כו' גלו למדי ושמתי כסאי בעילם, וירושלמי זו הוא ג"כ במד"ר פ' נשא ספ"ז וע' במד"ר ס"פ אמור ס"פ ל"ב ע"פ וגולה על ראשה, וזהו ענין שושן מלשון כשושנה בין החוחים, שושן עמק איומה, וכן הי' בגלות מצרים, וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ע"ש בחומר ובלבנים וכמ"ש מזה במד"ר פ' אחרי פכ"ג זה עד שלא נגאלו כו', והמשכה וירידה זו באה בדלוג גדול וזהו ודמה לך דודי לצבי, כי במ"ת וירד ה' על הר סיני נאמר כי תרכב על סוסיך והיינו על הר סיני, אבל כדי להיות הירידה על הרי בתר שלמטה הרבה מבחי' הר סיני נמשל לצבי שמרוצתו ביותר הרבה (הר סיני שרשו מל' דאצילות משא"כ טורי דפרודא) ויכול לירד מטה מטה כ"כ שלא בהדרגה (וע' בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי שם פי' עד"ז ההפרש בין מרוצת הסוס שהוא המרכבה דזכריה ובין מרוצת והחיות נושאות שבמרכבה דיחזקאל שמרוצת הסוס גדול יותר כו', וכאן פי' זה הענין בהפרש מרוצת הסוס לבחי' מרוצת הצבי כו'), וכמ"כ מזה יומשך העלי' לע"ל ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים עכ"ד, ולפע"ד ירידה זו היא מבחי' דודי, ולא מבחי' השכינה לבד שהיא בחי' ממכ"ע כ"א גם מלמעלה יותר. וכמ"ש במק"מ ס"פ בחקתי בדף קט"ו ע"ב בפירוש ואף גם זאת בהיותם כו', שפי' ואף היינו כמ"ש אף אני שהוא ז"א, וגם זאת שהיא המל' בולם עמכם בגלות, וז"ש בהיותם בארץ כו' והיינו לא להפר בריתי אתם שהוא חיבור יסוד ומל', וזהו ג"כ ודמה לך לצבי שהוא ג"כ יסוד כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ח ע"א, אך פי' ודמה לך היינו לבחי' כתר ומזה נמשך לצבי כי היסוד נמשך מהכתר כמ"ש אל עליון כו' וקונה הכל. ומ"ש המד"ר דפי' הרי בתר זהו ברית בין הבתרים עיין בסידור בהביאור ע"פ אתם נצבים דענין שכרת דבר א' לשני חצאין שזהו הכריתות ברית שרשו מגיע בהכתר שיש בו שני בחי' עת"י וא"א והם אחד ועי"ז התקשרות המאציל בנאצלי' וכעד"ז מל' דאצי' שנעשית כתר לבריאה כו' ע"ש, ונלע"ד שעד"ז הוא חיבור זו"נ דאצילות כי ז"א בלא מל' נק' פלג גופא, בזח"ג פ' ויקרא דף ז' ע"ב, ובחיבורם יחד נק' אדם כמ"ש זכר ונקבה בראם ואזי ויקרא שמם אדם, ויחוד זה נמשך מכריתת הברית בין הבתרים כנ"ל, ואי לזאת אומרת השכינה שהיא בגלות לקודב"ה שהוא ז"א סוב דודי ודמה לך לצבי כו' אפילו על הרי בתר טורא דפרודא כי בלעדה הוא כביכול פלג גופא, והיינו ואף גם זאת כו' כדי לא להפר בריתי אתם, וקשר זה נמשך מכח הברית שכרת עם אברהם בין הבתרים.

הערות וציונים

ומראה מקום הכתבי יד*

הערות וציונים באו רק לחלק מהספר — כדי שלא לעכב ההוצאה לאור.

עמוד

א

שיר השירים: גוכתי״ק בדפים בודדים. ונדפס גם ברשימות ע׳ א.

שיר — ז״ל התרגום: הסדר של העשרה שירים במכילתא פ׳ בשלח, תנחומא בשינוים. וראה בתורה שלמה בשלח דף צז אות יט, ובמילואים שם ע׳ רפט.

ד

בבה״ז — שהחכמה היא הממוצע: ראה אוה״ת ויקרא—א ע׳ רסה.

ה

בד״ה — עיני כל אליך ישברו: לקו״ת פ׳ מטות.

ו

היינו — בד״ה איכה ישבה בדד: ראה ברשימות לאיכה בתחלתו.

ט

ממעמקים — בקו״ק: = בקונקורדנציה.

שיר השירים: בוך תפול — מינדל תקנו, א. באברויסק — 57 שנא, א. בוך ועבדתם — 87 כח, א. בוך להבין ענין הנסירה — ירושלים ו, א. לכללות מאמר זה ראה תורת שמואל — תרכ״ו ע׳ רלט בשינוים.

בד״ה שובה ישראל עד: לקו״ת ש״ש סו, ג.

י

מעשה — בד״ה למנצח על השמינית: לקו״ת תזריע כא, ג. וראה תו״א צט, ד.

כי — ב׳ מיני מים הם: ראה אוה״ת בראשית—א כט, א.

יא

במ״א — אדה״ר ודוד שהם ג״כ חכמה ודיבור: ראה אוה״ת שמות—ז ע׳ ב׳תקנז, פ׳ וזאת הברכה ע׳ א׳תתקו, ובספר הערכים — חב״ד כרך א׳ ע׳ קסט.

שהם — בביאור הרע״מ ר״פ תצא: צ״ל תשא. נדפס בקונטרס בפ״ע (ברוקלין, תשכ״ג) ובביאורי הזוהר לכ״ק אדמו״ר הצ״צ ע׳ רפד ואילך. ובתורת שמואל — תרכ״ז ע׳ רמא.

וידעת — היום השני פ״ג: לקו״ת ואתחנן ה, ג.

---

*) הערה כללית: תיבה הראשונה לשורה המתחלת, המצויין ראשון — ממנו נעתק המאמר.

עמוד

יב

והמצות — (ולכן . . . הוי׳) : **כל המוסגר ליתא בבי כת״י.**

הוקשה — בתו״א ח״ב פ׳ ואתחנן : **הכוונה ללקו״ת שם. ראה מכתב כ״ק אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע הנדפס בתו״א ולקו״ת.**

מענין — לשם התורה עצמה : **ראה לקו״ת שלח מז, ג. מטות פו, ב. האזינו עג, ד. עה, ד. לקו״ש—ז ע׳ שעא. מ״מ לתניא פ״ד ע׳ קמד.**

יג

לפנים — ועמ״ש בזח״ג . . . כמים הפנים : **נוסף עפ״י ג׳ כת״י.**

וזהו — בד״ה את שבתותי תשמרו : **לקו״ת בהר מא, ב.**

זו — סד״ה והיה מדי חדש בחדשו : **לקו״ת ברכה צז, ג.**

טו

שיר השירים : **בוך ורחל היתה — סימפסון פ, א. בלקו״ת שה״ש א, א בשינוים ובס׳ מאמרי אדה״ז הנחות הר״פ ע׳ קלח, ושם נרשם : חתונה שבט תקע״א.**

טז

ב׳ — לשון נחות דרגא : **ראה יבמות סג, א.**

יז

הארה — בחי׳ שם בלבד : **ראה אוה״ת יתרו ע׳ תתלד.**

בחי׳ — (שיר) : **תי׳ זו נוסף מהמו״ל.**

יח

בשבה״כ — למקורן : **בהנחת הר״פ ע׳ קמא : וחזרו למקורן.**

יט

שהדברים — שמדבר. . . : **שם : שמדבר בד״ת.**

כ

מושפע — משם. . . : **שם : מופשט משם וכינוי.**

כא

שייך לד״ה שה״ש ביאור על לקו״ת : **בוך תפול — מינדל תריז, א.**

בפ׳ צו : **ראה לקו״ת שם ח, ד.**

שנא׳ — בד״ה כי ההרים ימושו : **אולי הכוונה ללקו״ת תצא מא, ב.**

כב

דא״א — ע״פ ואלה שמות בנ״י : **אוה״ת פ׳ שמות—א ע׳ ז. לח.**

כו׳ — ע״פ רני ושמחי : **אוה״ת בראשית—ב שיג, ב.**

ב׳ — הפע״ח : **שער הנהגת הלימוד ד״ה מורי. ראה בלקו״ת שה״ש לב, ד.**

כד

ביאור מעט ע״פ ישקני : **בוך 2305 8° ירושלים תרפד, א גוכתי״ק. בוך באברויסק 14 רט, א. ביאור ללקו״ת שה״ש הא׳.**

בד״ה מי יתנך : **בתו״א פ, ג.**

כה

ללקו״ת ד״ה שה״ש : **בוך באברויסק 17 שנג, א. בוך הודו — שמטקין.**

עמוד

כז

שה״ש גלוסקא: בוך סקאבלא שעו, א.

כח

לריח שמניך: בוך כל המשמח — לאגער טו, א גוכתי״ק. נדפס ג״כ ברשימות על שה״ש ע׳ ט.

בלבוש — כמו נס דפורים: ראה לקמן ע׳ רצה.

בבה״ז ר״פ ויקרא: ראה ביאוה״ז להצ״צ ע׳ שטו.

ל

כו׳ — ע׳ בע״ה בשה״ש: צ״ע לאיזה ספר הכוונה.

לא

ובהרמ״ז — עמ״ש בענין אל יתהלל חכם: ראה ד״ה זה בסה״מ — תקס״ח.

לריח שמניך: בוך ביאור על התורה לכן אמור לבנ״י קעס, א. בוך ורחל היתה — סימפסון פב, ב רק חלק (ה׳ סעי׳) ונרשם עליו: נאמרה בפסח שנת תקצ״ח.

בוך במדרש חיי שרה — מרינובסקי דיט, א.

המאמר נדפס גם בלקו״ת שה״ש ב, ד בשינוים ועם הגהות אחרת.

לב

וסיפורי — אבא יסד ברתא: זח״ג רנו, ב.

התורה — הם שמותיו: רמב״ן בהקדמתו עה״ת. ראה זח״ב פז, ב.

להיות — לצפירת תפארה: ישעי׳ כח, ה.

כו׳ — בפסוק ונקדשתי פ׳ אמור: לקו״ת אמור לא, א.

לג

מבשרי — ע״פ וידעת היום: לקו״ת ואתחנן ד, א.

דלמת״ב — ע״פ והגדת לבנך: ראה ד״ה זה בסידור ובאוה״ת ויקרא—ג.

למי — ע״פ כי תצא למלחמה: לקו״ת תצא לו, א.

נתי׳ — ע״פ וארשתיך: לקו״ת במדבר ח, ב.

לד

אות ב׳ — אטום כ״כ שאין: בכת״י ב׳: אטום כבתולה שאין.

מהתבוננות — זהו״ע: בכת״י ב׳: ממהו״ע.

חתן: בכת״י ב׳: חח״ן.

לה

עיני — עיני כל אליך ישברו: לקו״ת מטות פה, ב בשינוים קלים עם הוספות והערות.

דילי׳ — כלה בה״א נוספת: ראה אוה״ת ויקרא—ג ע׳ תשמז.

אור — הארת: כ״ה בכת״י, ובלקו״ת שם פה, ג: היינו הארת.

לו

כמו בלתי — אוכל: בלקו״ת נוסף: וכמו אכלה ומחתה פיה.

לז

תתאה — ולהבין . . . מה ענינה: ראה באוה״ת ויקרא—ג ע׳ תשמז עם הגהות.

עמוד

למ

כי — בדרוש ע״פ ברוך הנותן לשכוי בינה: **אוה״ת מסעי ע׳ אתו.**

מ

יא) — זהר פ׳ בשלח דס״ג: **ראה ביאוה״ז להצ״צ ע׳ רל ואילך.**

מא

הזהר — בלק קצ״א: **ראה ביאוה״ז (להצ״צ) ע׳ קתב.**

מב

טו) — בפסוק קול דודי: **לקו״ת שה״ש טו, ב.**

התבונה — דפי׳ רבינו ז״ל: **לקו״ת שה״ש ב, ד.**

מג

ע״פ — ואולם חי אני: **ראה אוה״ת שלח ע׳ תקיג.**

מד

לריח שמניך: **בוך כשמן הטוב עז, ב. בלקו״ת שה״ש ג, ד המאמר בשינוים ובקיצור.**

הנשמות — א״ת עלמות אלא עולמות: **ע״ז לה, ב. זח״ג עא, ב.**

מז

עורף — בעשי״ת: **תי׳ זו אינה ברורה בהכת״י.**

מח

על — כל התורה שמותיו: **ראה לעיל ע׳ לב.**

נ

לריח שמניך: **בוך באברויסק 14 קצט, א. באב׳ 70. המאמר בשינוים ובהגהות אחרות בלקו״ת שה״ש ג, ד.**

ומע״ט — ככו׳: **צ״ל: כו׳.**

נא

והיינו — (עלה): **תי׳ זו הוספה מהמו״ל.**

כמה — ומבואר הפי׳ במ״א: **ראה אוה״ת תבוא ע׳ תתשא.**

נב

בד״ה — מי אל כמוך: **לקו״ת ר״ה סא, א.**

זה — אות אחת מדיבוריו של אדם: **ראה תניא פרק כ.**

נד

ד״ה לריח שמניך הראשון: **שבלקו״ת. בוך באברויסק 17 שנט, א. בוך הודו שמאטקין.**

נה

משכני: **נדפס גם ברשימות ע׳ יב. כת״י א ז, א.**

משכני אחריך: **נדפס גם ברשימות ע׳ יג. כת״י א ז, א.**

נו

בבחיי — ס״פ יתרו: **ראה אוה״ת במדבר—ד ע׳ א׳תקיד.**

נח

משכני אחריך: **בוך כל המשמח—לאגער יח, א גוכתי״ק. נדפס גם ברשימות ע׳ טז.**

עמוד

ס

משכני אחריך נרוצה: בוך תפול — מינדל תרסה, א. בוך ביאור על התורה לכן אמור צט, א ורשום ע״ז: ליל שבת קודש ר״ח תמוז. בוך עיון תפלה — חן קצח, א.

סא

ז״ע — על פסוק משכני כו׳ דכ״ג: בהוצאת קה״ת סי׳ קעג דף מג, א.

סב

דב״נ — הדמין: צ״ל: הדמיון.

בתורה — ע״פ כנשר יעיר קנו: לקו״ת האזינו עז, ג.

סג

כו׳ — וע״ד שנת׳ ע״פ וישכם לבן: תו״א כד, א.

ועמ״ש — ע״פ ואני אראה: ראה לקו״ת שמע״צ צא, ד. ביאוה״ז (להצ״צ) ע׳ תמה.

דרחימותא — ע״פ אני ישנה: לקו״ת שה״ש לה, א.

סו

נת׳ — ע״פ והתהלכתי בתוככם: ראה אוה״ת ויקרא—ב ע׳ תרעג ואילך.

וע״ז — עלק״א דהה״מ נ״ע ע״פ זה: הוצאת קה״ת סי׳ קעג.

סז

אחרי — בפי׳ הרמב״ן: דברים יג, ב. וראה רבינו בחיי שם.

סח

בבי״ע — עיין לעיל ע״פ שה״ש: הכוונה ללקו״ת שה״ש בתחלתו.

למעלה — ע״פ כי תשמע בקול: ראה לקו״ת פ׳ ראה כב, ד.

סט

הנ״ל — ע״פ מי מנה עפר יעקב כו׳: ראה לקו״ת פ׳ בלק סט, א.

משכני אחריך נרוצה: בוך שיטת הר״מ. נמצא גם בתורת שמואל — תרכ״ו ע׳ רמה בשינוים.

אמשכם — ובתד״א: ת״א רפ״ו. וראה בארוכה באוה״ת נ״ך ע׳ שסח.

ולא — הלא בגמרא: ברכות יא, ב.

ע

מהארה — בעלמא: בתרכ״ו ע׳ רמו נוסף: וז״ש כי נשגב שמו לבדו שאפי׳ בחי׳ נשגב שהוא סוב״ע הוא ג״כ רק שמו פי׳ כמו שהשם של האדם הוא הארה בלבד ולא עצמותו כמו״כ בחי׳ נשגב זה הוא רק הארה לבד כו׳, אבל בחי׳ עולם ל׳ נצחיות הוא מעצמיות אוא״ס ב״ה כו׳.

הנה — וארז״ל כל הפסוק הזה: סוטה יא, א.

עא

במתנותי׳ — שאול לפ״ש והוא בן נמשי לפ״ש: בתרכ״ו שם: שאול לפי שעה משכן שילה לפי שעה.

עד

משכני אחריך: בוך באברויסק 54 קצב, א. בוך להבין ענין הברכות — אה״ק רכז, א חסרים הגהות אחדות ונמצא עד: בענין משכני. בעלים בודדים גוכתי״ק — בקיצור.

עמוד

פח

שחורה אני: נדפס ברשימות ע׳ יח.

פט

שחורה אני: בוך תפול עליהם — מינדל תקמה, א. בוך כשמן הטוב קז, ב. חג הסוכות צחק״ת. בוך ר׳ חייא פתח סס, א. ראה לקו״ת ו, ג.

כנראה שמאמר זה היא הנחה מאחד השומעים, הלשון אינו מדויק ומזוכך, ובכמה מקומות חסר הקשר בין התיבות.

צו

שחורה אני: בוך ועתה ישראל — גוכתי״ק. בוך והוא מסיבות — זעמין תורת מאדמו״ר מ״מ שי׳. בוך תפול עליהם — מינדל תרכה, א רק הגהות. בשינוים ובהגהות אחרות בלקו״ת ד, א.

קב

האור — בפי׳ הזהר בפ׳ תזריע: ראה אוה״ת ויקרא—א ע׳ רנח ואילך.

קג

העולה — וכמ״ש במ״א: ראה תו״א מ, ב.

ד״ה שחורה אני: בוך תפול עליהם — מינדל. באברויסק 17 שנט, ב. — שייך ללקו״ת ד״ה זה.

קד

אל תראוני: נדפס ברשימות ע׳ יט.

הגידה — ח״ג: נדפס ברשימות ע׳ יט.

הגידה לי: בוך בראשית ברא שה, א. בוך ועבדתם — 87 רעה, א. בוך ונשב בגיא ורשום ע״ז: תקצ״ז מה ששמעתי מאדמו״ר שי׳ [הב׳ ביכלך האחרונות לא היו לפנינו להשוות].

קיב

הגידה לי: בוך ועתה ישראל, חסר ההתחלה ומאות ו׳ בגוכתי״ק. באברויסק 40 מו, ב. באב׳ 47 רק ב׳ סעי׳. בוך ביאור על התורה לכן אמור לבנ״י קיג, א.

קיג

וריחא — ר״ש: צ״ל: ר״ג.

קיח

לבחי׳ — ב״ש אוסרין וב״ה מתירין: ראה זח״ג רמה, א. של״ה בית חכמה. סה״מ תש״ח ע׳ קפד בהערת כ״ק אדמו״ר שליט״א. תניא בהקדמה. לקו״ת שלח מד, א. שה״ש יט, ב. ביאוה״ז וישלח כ, ב. אוה״ת יתרו ע׳ א׳תתצ. לקו״ש—ז ע׳ קע ובהערות יב־יג.

קכ

הוא — גלות מכפרת עון: סנהדרין לז, ב.

קכב

עם — ככו׳: צ״ל: כו׳.

קכג

והו: צ״ל: וזהו.

עמוד

קל

הגידה לי: להבין ענין הנסירה — ירושלים קכו, ב: שבת נחמו תרכ״ב ותרכ״ג. בוך בראשית ברא שלא, א. באב׳ 17 שפה, א. באב׳ 49 שעג, א. נדפס גם באוה״ת ואתחנן ע׳ תכז.

קלא

אינה — ברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ״ב. וראה תוס׳ יבמות ג, א ד״ה מקמי.

קלב

והוא — והו: צ״ל: וזהו.

קלז

ורעי׳ — מלכא אמר גדיא יאי: פסחים נז, א.

קלח

לסד״ה לסוסתי הא׳: גוכתי״ק. ללקו״ת יא, א.

קלט

לד״ה לסוסתי: נדפס ברשימות ע׳ רכב.

הנך יפה: קטע זה נדפס ברשימות בע׳ רכב. ובע׳ פ הוא המשך לד״ה צאינה.

אותיות — גימ׳ השנים של האבות: ראה לעיל ע׳ קלו.

נאוו לחייך: בוך באברויסק 17 מה, א ורשום עליו: יום ב׳ דחג הנ״ל [שבועות]. בוך גוכתי״ק — רק חלק מהגהות בגוכתי״ק. בוך תפול עליהם — מינדל תקמח, א. והוא מסיבות — זעוין. ועבדתם — 87 קכ, א רק המאמר. בוך להבין ענין הנסירה — ירושלים כנ״ל. המאמר בשינוים ובהגהות אחרות בלקו״ת יב, ד.

קמג

כמים — בלק״א להה״מ הגדול נ״ע: ראה לקו״ת במדבר כ, א אוה״ת במדבר ע׳ קו.

קמד

בחי׳ — בדרוש ג׳ בחי׳ אדם: נדפס באוה״ת פ׳ בלק.

קמז

ומעתה — מלשון סגול: ראה אוה״ת בראשית—א יג, א. פ׳ וישב כרך ה׳ תתקז, א.

קמח

ביאור על תורה צוארך: בוך נח — חן תלו, א — כת״י קשה לקריאה, בכמה מקומות נראה שחסרים כמה תיבות.

קנ

ועי״ל בפי׳ נאוו לחייך: בוך גוכתי״ק. וכנראה ששייך ללקו״ת.

קנא

בשהש״ר — סד״ה צוארך בחרוזים: בוך ת״ר. אחר שהמאמר נדפס מצאנו שחלק קטן נדפס באוה״ת פנחס ע׳ א׳פב ורשום: שייך לפסוק צו את בנ״י כו׳ את קרבני לחמי, בבוך במדבר פ׳ פנחס. אבל בבוך שממנו נדפס כאן רשום בגוכתי״ק של כ״ק אדמו״ר הצ״צ בהמפתח: בשה״ש צוארך בחרוזים.

קנד

צדיק — פירח: צ״ל: יפרח

עמוד

קנה

עד שהמלך במסיבו: בוך במדרש ח״ש — מרינובסקי קפג, א. בוך באברויסק 17 תלח א. באברויסק 47 קכו, א. בוך עד שהמלך במסיבו — מענטליק א, א. בוך ורחל היתה — סימפסון קלא, א. כה תברכו — פרוס קמא, א. להבין ענין הנסירה — ירושלים רכח, ב: ר״ה תר״ס. הנה ב׳ ירידות — שמוטקין. תניא בספרי קכה, א: ר״ה שנת תקצ״ב. בכמה מאמרים נמצא אחר המאמר ביאור ד״ה ד״ה להבין כו׳ ע״פ יביאו לבוש מל׳ — הנדפס באוה״ת הוספה למגילת אסתר, לכן לא נדפס כאן.

קסז

לק״א — כמ״ש בתניא: פרק טו.

צרור המור: נדפס ברשימות יט.

קסח

אברהם — הוכיח הרמב״ן: בפי׳ על התורה שמות ל, כג. ראה תו״א צט, א ובמ״מ לשם.

הנך יפה רעיתי: בוך כל המשמח — לאגער גוכתי״ק ב, א. נדפס ברשימות ע׳ כ.

קע

הנך יפה רעיתי: בוך באברויסק 14 קצא, ב. בוך בזהר ר״פ ויצא קע, א.

קעג

ביצה — וסומק: כאן חסר שורה וצ״ל: וסומק עכ״ל וע״ש ספ״ב *. שמיעה מבינה וראיה מחכמה (ע׳ בע״ח שער אח״פ: פ״א. וע״ז באה ההערה בשולי העמוד.

קעה

קורות בתינו ארזים: נדפס ברשימות ע׳ כב. בכת״י א׳ יא, ב.

קעט

אני חבצלת: נדפס ברשימות ע׳ כו. כת״י א׳ יג, ב.

קפ

כשושנה בין החוחים: נדפס ברשימות ע׳ כז. כת״י א׳ יד, א.

קפה

כשושנה: בוך סקאבלא.

קפו

כתפוח: נדפס ברשימות ע׳ לב.

קפח

כתפוח בעצי היער: נדפס כאן ע״פ גוכתי״ק הצ״צ. נמצא גם בבוך עיון תפלה — חן רכט, א: פ׳ נצבים תקצ״ו לובאוויץ. בוך להבין ענין פומ״צ — גרונם קכו, א: ער״ה תרכ״ג. בוך מקול מחצצים — גראסמאן (כנ״ל). בוך שלח — גפני שעט, א. בוך להבין ענין הנסירה — ירושלים קלב, א: ערב ר״ה תרכב. בוך נח — חן שם, א. בוך ויקרא — קץ שנא, א. בוך ואלה תולדות נח — אשכנזי סז, א. בוך באב׳ 17 תל, א. שיום — כי אותו היום . . . שלכן: ליתא בגוכתי״ק. אבל בנדפס ובכת״י נמצא.

עמוד

קפט

גופין — ימינא כו׳: כ״ה בגוכתי״ק ועוד. אבל בהנדפס: ימינא גבורה כו׳.

להתקשרות: כ״ה בגוכתי״ק ועוד. אבל בהנדפס: להתקשרות וחיבור.

דומה — בתורה: תי׳ זו נוסף מכת״י.

קצ

בי — מחכמה: בכת״י: מחכמה נפקת.

נמשך (יניקת) וחיות: בבוך להבין ענין הנסירה — ירושלים: נמשך חיות.

השושנה — ונעשה: בב׳ כת״י: ונעשית.

קצב

והרפואה — מתגלה: בנדפס ובכת״י: נתגלה.

הבהמית — ע״י י״ג: בכת״י: ע״י המשכת י״ג.

קצג

ר״י סרוג: בנדפס ובכת״י: רי״ש סרוג.

הרח״ו: בנדפס ובכת״י: הר״ח.

בחי׳ — מיתוק: בכת״י אין תי׳ זו.

קצד

לבחי׳ — בד״ה ראה ריח בני: ראה תו״א כ, ד.

אלקים — כמ״ש בלקו״ת: פ׳ ואתחנן ע״פ זה.

קצה

ביאור כתפוח: בוך גוכתי״ק.

ר

קיצור מד״ה כתפוח: באברויסק 49 שכא, א.

רג

להבין שרש ענין כתפוח: בוך באברויסק 61 קעב, ב.

רה

שייך לתורה כתפוח: בוך סקאבלא שפו, ב.

הביאני אל בית היין: בבוך גוכתי״ק ובבוך קיצור מד״ה במדבר סיני. נדפס באוה״ת במדבר ע׳ מ. בגוכתי״ק מתחיל מתי׳ בשה״ש.

ל׳ — כוכבא דשביט: ברכות נח, ב. זח״ג רלג, א.

רו

ב) — כשם שאין בלבך: פסחים נו, א.

רח

סמכוני: נדפס ברשימות ע׳ לה.

רט

סמכוני: בוך צאינה וראינה. נדפס ברשימות ע׳ לד.

ריא

סמכוני: בוך גוכתי״ק. בוך תקצ״ה קנב, ב: בחג הפסח תקצ״ג. בוך בראשית ברא שכה, א. בוך להבין — רפופרט קב, א. בוך להבין פומ״צ — גרונם קב, א. נדפס גם באוה״ת ויקרא—ג ע׳ תשפ.

עמוד

רכב

אע״פ — שיבא: בבונה ירושלים שיבא עליו.

מיד בעיניו: שם: בעיניו מיד.

טוב — בלבד: שם: לבד.

מפני שאין עדיין הדבר: בכת״י ב׳: שאין הדבר עדיין. בבונה ירושלים: שאינו עדיין: בהתגלות.

בעיניו — הדבר: בבונה ירושלים ליתא.

— באמיתת: שם: באמונת.

נקודת — האופן: שם: הענין.

במחשבה — נוגע: שם: נודע.

הדעת — בהתבוננות רק . . . בהתבוננות עד: שם חסר מתי׳ רק עד תי׳ עד, וכנראה שזה דילוג בתי׳ הדומות.

וכל — לרחם עליו כו׳: שם נוסף: (כי הרחמנות נמשך מבחי׳ הדעת כנודע).

לפום — דילי׳ ואינו: שם נוסף: כמ״ש נודע בשערים בעלה כל חד לפום מה דמשער בלבי׳, ואינו.

לבבך — הו״ק: שם ליתא.

רכט

א) בס״ד סמכוני: בוך גוכתי״ק.

רלא

סמכוני: בוך גוכתי״ק.

רלב

שמאלו: נדפס גם ברשימות ע׳ לז.

שמאלו: נדפס גם ברשימות ע׳ לז. כת״י א.

רלד

מהנחת — השאמל: צ״ל: השמאל.

רמב

השבעתי אתכם: נדפס גם ברשימות ע׳ מז. כת״י א רק ט׳ סעי׳. הקטע בחיי ר״פ ויקרא — ליתא שם וצ״ע השייכות לכאן.

רמד

השבעתי אתכם: בוך סקאבלא שעו, ב.

רמה

הגהות לד״ה קול דודי: נדפס גם ברשימות ע׳ מס.

רנ

קול דודי: נדפס באוה״ת ויקרא—ג ע׳ תשסח.

רנב

ד״ה קול דודי: נדפס באוה״ת ויקרא—ג ע׳ תשסט.

עמוד

רנח

להבין — ע״פ קול דודי: בוך ת״ר. בוך גוכתי״ק — רק חלק. באברויסק 19 כה, א. באב׳ 24 רק המאמר. בוך מכתבים — סלונים קסו, א. בוך ביאור על התורה לכן אמור לבנ״י רצח, א. וישכם לבן — תו״א רנה, א חסר הסיום.

רעח

לבאר — ע״פ קול דודי: בוך גוכתי״ק.

רפא

דומה דודי: נדפס ברשימות ע׳ נד.

דומה דודי לצבי: בוך להבין רפופורט קט, א. באב׳ 24 קסב, א. בלי כמה הגהות ובשינוים. בוך אדמו״ר הגאון קצה, ב.

רפב

דמות — דלעילא: בבוך באב׳ 24: דלעילא ומשם נמשך לכנס״י, ואעפ״כ נק׳ ג״כ שלומי אמונה יש ראש שהיא העושה התמימות והשלימות בבחי׳ ישראל דלעילא כנד׳ בזהר ח״ג דק״פ ע״ב.

כנזכר — ע״פ קול דודי תקס״ט: נזכר גם באוה״ת בראשית—א מ, ב. פ׳ שופטים ע׳ תתלה.

רפג

מרום — הלזו: בבאב׳ 24: הלזו החומריות.

דמהותו — מקור חיי העולמים: שם: מקור חיות כל העולמות שהחיות שהם.

כמו — עליהם זהו: שם: עליהם, ובחי׳ זו ששמו נקרא עליהם זהו.

רפה

היינו — כמ״ש במ״א ע״פ והיה מספר בנ״י: לקו״ת במדבר ה, ב.

ית׳ — עלמא דאתגלי׳: באב׳ 24 נוסף: השוכן בתחתונים.

רפו

לבחי׳ — דח״ע: שם: דממכ״ע. — כנראה טעות המעתיק.

כמ״ש — (ד״ה להבין ענין פסח): שם: (ד״ה להבין ענין ב׳ פרשות דק״ש).

רפז

אשר — ר״פ תזריע: שם נוסף: וכמ״ש במ״א.

רפח

דכנס״י — ילקוט ע״ש): שם: ילקוט שם) ע״ש.

רפט

מדות — ומחוץ: שם נוסף: בחי׳ חיצונים.

מלמעלה — שהעוונות: שם: מלמעלה מחמת שהעוונות.

רצ

בחי׳ — ההתבוננות י״ה: שם נוסף: בבחי׳ ו״ה, אז היא בחי׳ השמחה משא״כ כשהוא בבחי׳ עקרה ואינה נק׳ אם הבנים: וז״ש.

בלק״א — ופתיחת הלב: שם נוסף: דבר א׳ הוא כמ״ש פתחת שקי הוא בחי׳ מחיצה הנ״ל ותאזרני שמחה (וכמ״ש במ״א ע״פ ויהי בשלח כו׳ מענין התגלות השמחה בפילוש ובהתרחבות כו׳): והנה ע״י.

מראה מקום

עמוד

רצא

במ"א — בפי' הפסוק יביאו לבוש מלכות: ראה ד"ה זה באוה"ת בהוספה למג"א. הצ"צ נ"ע.

אור — בחי' הרצון: בבאב' 24: בחי' רם.

רצב

במ"א— בפי' הפסוק יביאו לבוש מלכות: ראה ד"ה זה באוה"ת בהוספה למג"א.

מבחי' — בד"ה יו"ט של ר"ה: לקו"ת ר"ה נו, א.

רצה

אקרי — התוקף והעוז: בבאב' 24: התוקף והגבורה.

שאל — העמק שאלה: ראה ביאוה"ז להצ"צ ע' שסו.

רצז

הקדמה — פורים תקס"ה: ראה אוה"ת מג"א ע' ב'תמ.

שבזהר — בענין יו"ס שני של גליות: לקו"ת שמע"צ צב, א.

שב

הנצנים נראו: נדפס ברשימות ע' נה. כת"י א ע' קג בלי חלוקת הסעי'.

שג

עדרי — לקמן ר"פ ויצא: ראה אוה"ת ר"פ ויצא.

דש

המדות — ועיין במה טובו: לקו"ת בלק עג, ג.

הוי' — איתא במ"ח: לקו"ת ש"ש סה, ג.

שז

התאנה חנטה פגיה: נדפס ברשימות ע' סא.

שח

יונתי בחגוי הסלע: נדפס ברשימות ע' סא. כת"י א' ע' קז, א.

שט

יונתי בחגוי הסלע: נדפס ברשימות ע' סב. כת"י א'.

שיב

יונתי בחגוי הסלע: בוך כל המשמח — לאגער כג, א גוכתי"ק. באברויסק 14 רנח, א. באב' 17 שסא, א (רק ו"ס). באב' 47 קפס, א. ועבדתם — 87 קסח, א.

שכד

ז) — בחי' ראי' ושמיעה: ראה אוה"ת יתרו ע' תתנו.

של

יונתי בחגוי הסלע: בוך שיטת הר"מ.

שלו

יונתי בחגוי הסלע: בוך באברויסק 49 שפג, א בלי הגהות. במאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ז"ל ע' קס ובלקו"ת שה"ש טז, ג.

שלז

יונתי בחגוי: בוך תפול עליהם — מינדל תרכא, א. נוסחא שני' מהמאמר דלעיל.

מראה מקום

עמוד

שמג

ביאור הדברים: בוך גוכתי״ק.

שמה

(חסר): בגוכתי״ק נראה שיש כאן חסר בהמשך העמודים.

גדול העושה צדקה בסתר: נמצא בגוכתי״ק אחר הביאור דלעיל.

שמז

לפסוק יונתי: בוך גוכתי״ק.

שנג

יונתי: בוך באברויסק 82 סה, ב גוכתי״ק. קיצורים ללקו״ת.

שנה

דודי לי — שיר: נדפס ברשימות ע׳ סה.

דודי לי — ואני: נדפס ברשימות ע׳ קנה. ומ̊סעי׳ ד׳ בבוך כל המשמח — לאגער [illegible]
ע, א גוכתי״ק.

שנז

עד שיפוח היום: בוך גוכתי״ק. נדון רג, א.

מפתח להעמודים שנדפסו ברשימות

ברשימות	בכרך זה
א־ט שה״ש	א־ט
ט־יב לריח שמניך	כח־לא
יב־יג משכני	נה
יג־יח משכני	נה־נח
טז־יח משכני	נח־ס
יח־יט שחורה	פח־פט
יט אל תראוני — הגידה	קד
יט־כ צרור המור	קסז־ח
כ־כב הנך יפה	קסח־קע
כב־כו קורות בתינו	קעה־קעט
כו־כז אני חבצלת	קעט־קפ
כז־לב כשושנה	קפ־קפה
לב־לד כתפוח	קפו־קפז
לד־לז סמכוני	ריח־ריא
לז־מז שמאלו	רלב־רמב
מז־מט השבעתי	רמב־רמד
מט־נד הגהות לד״ה קול דודי	רמה־רנ
נד־נה דומה דודי	רפא
נה־סא הניצנים	שב־שז
סא התאנה חנטה פגיה	שז־שח
סא־סב יונתי	שח־שט
סב־סד יונתי	שט־שיב
סה דודי לי	שנה
קנא־קנג דודי לי	שנה־שנז
רכב לד״ה לסוסתי	קלט